

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

כבוד לה'שם יתברך מזרא מקדש

דברי חזוק חוצבי להבות
מחכמי הדורות אודות גדל
מעלת השמירה על כבוד
בית הקנסת, חמר האסור
מלדבר בתפלה ובבית
הקנסת, שברו של השותק
וענשו של המשיח

חודש אייר ה'תשפ"ד

חזק ונתחזק!!
קראת? התחזקת?
זכה את הרבים
ודאג להעביר הלאה!
הזכויות ניתנות לכל מי שחפץ לזכות
ולזכות את הרבים
מותר ומצווה להעתיק.

מי שיש בידו סיפור או רעיון של חיזוק
בענייני קדושת בית הכנסת

נא לשלוח למייל: Ofa1234@gmail.com

מופץ לזיכוי הרבים ע"י כולל
"עטרת דניאל" פרדס חנה

מהדורה שלישית

להארות ולהערות לתרומות להפצת
הספר לעם ישראל לזיכוי הרבים

052-7559288

עריכה - הרב יעקב ישראל פוזן

עימוד ועיצוב: תגים 052-7650518

תְּכוֹן הָעֲנִינִים

הסכמות	יג
בשער הספר	מה
מבוא	נג
המה מעידים	נח

חֹמֶר אֲסוּר הַדְּבוּר בַּתְּפִלָּה

השֹׁחַ בַּתְּפִלָּה - כְּדוּרָךְ עַל דִּיּוּקוֹן הַמָּלָךְ	סג
הַמְדַּבֵּר בַּתְּפִלָּה - מִשְׁיֵג גְּבוּלוֹ שֶׁל הַקֶּבֶד"ה	סו
זְלִזּוֹל בְּכַבּוּד בֵּית הַכְּנֶסֶת - כְּפִיּוֹת טוֹבָה לָהּ	סו
הַתְּפִלוֹת עוֹלוֹת מֵעֵלָה כְּנֶגֶד עֵשֶׂן הַקְּרִבָּנוֹת	סו
לְהַחֲזִיר עֲטָרָה לִישָׁנָה	סז
אִין לְדַבֵּר בְּזִמְנוֹ חֲזֶרֶת הַש"ץ - גַּם לֹא בְּדַבְרֵי תוֹרָה!	עא
דְּבָרִים בְּטָלִים - הַפֶּךְ כְּבוֹד וּקְדוּשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת	עז
חֹסֶסוֹ עַל הַחֹלָה וְהַזְהָרוֹ מִשִּׁיחָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת!	עט
הַיִּצָּר מִבְּלָבֵל אֶת הָאָדָם	פא
חֹסֶר מוֹדְעוֹת לְחֻמַּת הָעוֹוֹן	פב
קִבְלָה בְּקֶבֶר הַרְשֵׁב"י	פג
חֻמַּת עוֹוֹן הַמְדַּבֵּר בַּפִּלֶּאפּוֹן בְּזִמְנוֹ הַתְּפִלָּה	פד
עַל מִי הַמִּלְאָכִים צוֹחֲקִים?	פה
לְמִי חֶלֶק הָאָדָמוֹר שְׁתֵּי סְטִירוֹת מְצַלְצְלוֹת?	פח

גדולי ישראל מעוררים להתחזק בכבוד בית הכנסת	צ
מי זוכה שתפלתו תעלה לבית כנסת של מעלה?	צב
זהירותו המפלגת של בעל ה"כף החיים"	צד
'שיבה' - שתיקה יפה בשעת התפלה	צה
מהדבורים נוצרים "עננים" רוחניים	צו
המדבר בבית הכנסת - אין לו חלק באלקי ישראל	צו
דבורים בבית הכנסת - כצלם בהיכל!	צז
הדבורים בתפלה גורמים סכנה לעולם כלו	צט
מעלת הנזהר בכבוד בית הכנסת וחמרת עיון המזלזל	קב
המדבר בקריאת התורה - כמגרש את המלך מהיכלו	קג
המדבר בתפלה - כופר, ומנדה בשמים	קד
המדבר בתפלה דומה ליונים שטמאו את המקדש	קה
חיים בסתירה	קו
טענת המקטרגים כנגד עם ישראל	קז
המדבר בבית הכנסת עובר אסור הסגת גבול	קח
כחו של דבור מקדש ב"מקדש מעט"	קי
השלוש הנכון בנפש	קיא
להקטין את הפער בין המוח והלב	קיב
"על שלושה דבורים..."	קטו
אנשים אינם מודעים לחמרת העוון	קiz
חלילה להחליף שכר בענש	קיח
דבור בבית הכנסת - מרידה במלך	קיט
הדבור בתפלה - מחלה מדבקת	קכ
מדברי רבותינו אודות חמרת האסור לדבר בבית הכנסת	קכ
חמרת המדבר בבית הכנסת בשבת	קכב
חמרת העוון והענשים עליו	קכג
תשובה על העוון, בהדרגה	קכו

כבוד להישם יתברך

לא להרפות מהחזק בכבוד בית ה' קכו
 חזרה בשאלה - בגלל דבורים בתפלה! קכח
 אני אוהב אותך ולכן מעיר לך! קל
 הגורם העקרי לצרותנו קלב
 הבא להורגך השכם להורגו! קלד
 חכמים הזהרו בדבריכם! קלה
 מחבלים בפרמים קלה
 אזהרה בחלום הלילה קלו
 זהירות - וירוס מדבק! קלז
 האדם עומד למשפטו לבדו קלח
 המתפללים שעזבו - חזרו בזכות החזק קלח

שכר השתיקה

במה זוכה מי שלא מדבר בבית הכנסת קמ
 רמזים לשכר הנזרה מדבור בבית הכנסת קמב
 גר לאחד - גר למאה קמב
 כחה של התאפקות מפני דבורי חלין קמג
 נסים גדולים בעקבות קבלה לא לדבר קמד
 התרופה למחלה האימה קמו
 הכבד נתרפא - בזכות כבוד השכינה קמז
 הזכות שבכחה להחזיר ממות לחיים קמח
 סגלה בדוקה לכל הענינים קנב
 פרנסה טובה בזכות כבוד בית הכנסת קנג
 עצתו של הצדיק מחיפה קנג
 'עסקה' עם הרבוננו של עולם קנה
 בית הכנסת - אוצר של מצוות קנח
 באיזה בית נוסת מתקבלות התפלות קנט

שָׁכַר זְהִירוֹת בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת	קנט
לֵב חֲדָשׁ - בְּזָכוֹת הַלֵּב שֶׁל הַמִּצְוֹת	קס
בְּזָכוֹת הַקְּבֵלָה עַל קָבֶר הַצַּדִּיק	קסא
עֲדוֹת מַנְצוֹל מֵאֶסוֹן מִירוֹן	קסב
שָׁכַר שְׁתִּיקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת - אַרְיֵכוֹת יָמִים	קסה
שְׁתִּקְתִּי וְנוֹשַׁעְתִּי	קסז
חֲרָבָן וּבְנִיו	קסט
הַצֵּלָה מֵהַמַּחֲלָה הַנוֹרָאָה	קעב
כִּבְד אֶת רוּפֵא כָּל בָּשָׂר - כְּדִי שְׂיַעֲזָרָךְ	קעג
הַבְּטָחָה מֵהַקֶּבֶ"ה	קעג
קִדְשׁ אֶת פִּיו וְנִצַּל מִקְרִיסָה כְּלָפְלִית	קעד
"וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם"	קעה
אֵל דָּאָגָה! בְּשָׂמִים דּוֹאָגִים לָךְ	קעה
בְּאֵרֶח פֶּלֶא הִחֲלוּ כָּל הָעִנְיָנִים לְהִסְתַּדֵּר...	קעו
כְּשֶׁהָאֵב סָגַר אֶת פִּיו - הִבֵּן פֶּתַח אֶת פִּיו	קעח
סִגְלָה בְּדוּקָה וּמוֹכַחַת	קעט
בְּזָכוֹת הַקְּבֵלָה לְסָגֹר אֶת הַנִּיד בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה	קפ
הַכֶּבֶד שֶׁנִּרְפָּא כִּנְגֵד הַדָּאָגָה לְכָבוֹד הַשְׂכִּינָה	קפב
הַלֵּב שֶׁל הַמִּצְוֹת	קפג
הַצֵּלָה מֵאוֹיְבִים בְּזָכוֹת שְׁתִּיקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת	קפד
הַתַּפְּלִין שֶׁנִּמְצְאוּ	קפה
עֶבֶר בֵּית הַכְּנֶסֶת וְנִרְפָּא	קפז
יֹשֵׁב בְּדָד וַיִּדָּם כִּי נָטַל עָלָיו	קפח
אָבָא שְׁבַשְׂמִים מִצָּפָה מִבְּנִיו: "וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ"	קפח
הַקְּבֵלָה שֶׁהַצִּילָה מִנְתוּחַ	קפט
גְּלוּי אֲלֵיהֶו לָרֵב שֶׁאֶסֶר שְׁיַחַת חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת	קפט

עמק הדין של המדבר בתפלה

ענשם של המדברים קצא
 העוון החמור שנתבעים עליו בבית דין של מעלה קצב
 עוון שהיסורים אינם מכפרים עליו! קצז
 מדת הדין בתוך בית המדרש קצח
 שליחותם של מלאכי החפלה ר
 על מה ולמה באה השואה? רא
 הסבה להמשכות הגלות רב

השכינה מכה את המדבר בבית הכנסת!

סופו של מתנגד רו
 מסור בידי יצרו הרע רז
 ספורו של ספר רח
 ה"מי שברך" שתקן ה'תוספות יום טוב' רטו
 שמע לתוכחת הרב לאחר שנכוה ברגליו רטז
 כשמדברים בתפלה נתנת רשות למלאכי החפלה להעניש ריט
 זה כנגד זה רכא
 הזכות ששמרה על חלק מעם ישראל מהשואה רכב
 העניש הנורא גם למי שמדבר מתוך פונה טובה רכד
 הרוצה להנות מדבר - עליו לכבדו רכו
 גחלי רתמים וקוצים למדבר בשעת התפלה רכח
 עליונים למטה ותחתונים למעלה רכט
 הלקח ממגפת הקורונה - התחזקות בכבוד בית הכנסת רל
 חטא צבורי - ענש צבורי רלב
 מכה על מכה רלד
 הדבורים מביאים אסונות - השתיקה מביאה ישועות רלה
 החלום הנורא רלו

בִּידֵינוּ לְבַטֵּל מַעֲלֵינוּ אֶת הַגְּזֵרוֹת הַקְּשׁוֹת רלח
 שְׁלוּחֵי הַיָּצָר הָרַע רמ
 הַחֲטָא הַיָּחִיד שֶׁלֹּא הִתְכַּפֵּר רמ
 לְשׁוֹנוֹ נִחְתָּכָה לְשִׁתִּים! רמא
 הַסָּבָה לְצִרוֹת הַכָּלָל וְהַפָּרֵט רמב
 הַמְדַּבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יוֹרֵד לְבֹאֵר שַׁחַת רמג
 הָעֲנֵשׁ הַחֲמוּר מִכָּל - נְתוּק הַקֶּשֶׁר עִם הַקֶּבֶ"ה רמד
 דִּין לִפְנֵי חֲשָׁבוֹן רמד
 הַדְּבוּרִים גּוֹרְמִים לְהֵרֵס וְהַשְׁתִּיקָה לְבִנְיָה רמה
 הַחֲבָרִים שֶׁמְדַבֵּר עִמָּם לֹא יַצִּילוּהוּ מִהֲדִין! רמו
 דְּבוּרֵי חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נוֹתְנִים כַּח לְאֻמוֹת הָעוֹלָם לִפְגַּע בָּנוּ רמו
 מִגָּפָה בְּגִלָּל דְּבוּרִים רמח
 ה'פְּרִיָאֵר' הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר רנד

כְּבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת

בֵּית הַכְּנֶסֶת - "תִּדְר הַיָּחִיד" שֶׁלָּנוּ עִם הַקֶּבֶ"ה רנו
 מֶה שׁוֹמֵר וּמִגֵּן עָלֵינוּ כְּשֶׁאֵין לָנוּ בֵּית מִקְדָּשׁ? רנט
 כְּבוֹד הַשִּׁבְתָּ וּכְבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת רסא
 וּמִשְׁמַע וְדוּמָה וּמִשָּׂא רסד
 מוֹרָא מִקְדָּשׁ - דְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת רסה
 דְּבוּר גְּרוּעַ מִזִּיקָתוֹ בְּצֵי סְמִיךְ רסט
 זְהִירוֹתוֹ שֶׁל זָקֵן הַמִּקְבָּלִים בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת ער
 בְּתֵי הַכְּנֶסֶת נִסְגְּרוּ בְּתַקוּפַת הַקּוֹרוֹנָה כִּי לֹא נִזְהַרְנוּ בְּקִדְשָׁתָם רעא
 דְּבָרִים בְּטָלִים - הַפָּךְ כְּבוֹד וּקְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת רעא
 מוֹרָא גָּבֵאִי - כְּמוֹרָא מְלֹךְ עדר
 שְׂאִין לְבַבְכֶּם שָׁלֵם עִמִּי עדר
 דְּבוּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת גּוֹרְמִים לְסִלּוֹק הַשְׂכִּינָה רעח

יחסי חברות - מחוץ לבית הכנסת	רעט
מהנסיונות הקשים שבדורנו!	רפ
נקח דגמא מהגויים!	רפא
התקון לעוון הדבור בבית ה'	רפא
לכבוש את המלכה עמי בבית	רפב
כניסה לבית ה' - בחיל וברעדה!	רפג
השתיק גבירים שדברו בתפלה	רפג
דקות של שתיקה - לכבוד שמים	רפד
השהיה בבית הכנסת - קטגור או סנגור	רפה
למנוע קטרוג מעם ישראל	רפז
"ולבי ער" - לבתי כנסיות ובתי מדרשות	רפט
בזוי בית הכנסת הביא לשרפתו	רצג
אין לו חלק באלקי ישראל!	רצד
מקום השכינה - בבית הכנסת	רצה
שני מתפללים זנקו לעברי	רצו
האווירה הראויה בבית כנסת	רצז
הוראתם של גדולי ישראל	שג
כשהס"מ הופך להיות רב בית הכנסת	שה
אין להביא תינוקות לבית הכנסת	שה
אסור דבור בבית הכנסת - גם בעזרת הנשים	שז
הביאה לבית הכנסת - אוצר או צרה?	שח
חזק בבין אדם לחברו - לא על חשבון קדש בית הכנסת!	שט
קטרוג ולמוד זכות ביחס לגויים	שי
שיחה בטלה בעת הלמוד	שיא
דבור בשעת הלמוד	שיג
עקר מטרת היצר להפסיק אדם מתלמודו	שטו
לא להפסיק באמצע הלמוד!	שיט

חֻבַּת הַתּוֹכָחָה

שכ	שְׁלֵבֵי הַתּוֹכָחָה כְּלָפֵי הַמַּדְבָּרִים בְּבֵית הַכְּנָסֶת
שכד	עֲצוֹת לְתוֹכָחָה
שכה	לְהוֹכִיחַ וְלֹא לְהִרְפוֹת!
שכז	לֹא הַפְסִידוּ מִהֲגָעְרָה בַּתּוֹרָמִים
שכח	מִצְוֹת תּוֹכָחָה לֹא בְטָלָה
שכט	מֵאֲבָק לְשֵׁם שָׁמַיִם
של	הַדֶּרֶךְ הַנִּכּוֹנָה בַּהֲנַהֲגָה - דֶּרֶךְ הָאֲמִצֵּעַ
שלא	הַתּוֹכָחָה פְּעֵלָה אֶת פְּעֻלָּתָה
שלב	בֵּית כְּנָסֶת אוֹ בֵּית קָפָה
שלו	רִיב עַל עֲלִיָּה לַתּוֹרָה בִּיאֲרָצִיט
שלט	הַנֶּעֱרִים הַתִּפְלְלוּ לֹלֵא הַשְׁגָּחָה, וְהַתּוֹצָאָה
שמ	מִלְחָמָה תְּמִידִית כְּנֶגֶד הַמַּדְבָּרִים
שדמ	הַצִּדִּיקִים נִעְנָשִׁים כִּי לֹא מָחוּ
שמה	הַחֹר בְּקִרְקָעִית הָאֲנִיָּה
שמז	וְלֹא יָבוֹשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים עָלָיו בַּעֲבוּדַת ה'
שמט	הֵס כָּל בָּשָׂר מִפְּנֵי ה'!
שנא	מִנְחָה מְשֻׁבַּחַת - עַל מַגָּשׁ מְטָנָף
שנב	הַמַּדְבֵּר בְּשִׁעַת הַתִּפְלָה - "גָּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא"
שנה	נִמְנָע מִלְּבֹא לְבֵית הַכְּנָסֶת כִּי מַדְבָּרִים שָׁם
שנה	אִם מַדְבָּרִים בְּקִרְיַאת הַתּוֹרָה - מוֹטָב שֶׁלֹּא יִקְרְאוּ כָּלָל!
שנו	מִי גָדוֹל יוֹתֵר - הָרַב אוֹ הַקָּבֵץ"ה?
שנט	יָחוּס עַל נַפְשׁוֹ וְעַל כְּבוֹד קוֹנוֹ
שס	עַד כַּמָּה מוֹכֵן הָאָדָם לַפְּעַל לְמַנְעַ גִּזְק מַעֲצָמוֹ?
שסב	עוֹלָם הַפּוֹף רָאִיתִי
שסד	אִיךָ לְהַנְצִל מִדְּבוּר בְּבֵית הַכְּנָסֶת
שסה	מוֹרָא גָּבִאי

ללמוד וללמד לשמור לעשות ולקיים שסו
הנגיף כמשל שסז
נדרש מאתנו לערוך חשבון נפש שסח
מעשים המרחיקים את השכינה ממקומה שע

כבודה של תפלה

כמה שנה מכתב מנשיא ארצות הברית? שעא
מוסר השכל מעובד 'פרינקס' שעג
הבאת ילדים קטנים לבית הכנסת שעה
חשיבותה העצומה של חזרת הש"ץ שעו
המחבלים דלגו על בית הכנסת שעט
הענקש על יציאה מבית הכנסת לפני סיום התפלה שעט
התיצבות לפני מלך בשר ודם - כהכנה לתפלה בחרדת קדש שפ
המדבר בתפלה נעשה מרפכה טמאה לכסיל העליון שפא
לסמן וי או להתפלל באמת שפב
הקב"ה משאיל עליו שפג
זמן תפלה לחוד וזמן למוד לחוד, שפה
תפלה מתוך יראה שפו
מעלת ההשקמה לבית הכנסת שפז

מעלת הקדיש

מעלת הקדיש ועניית 'אמן יהא שמיה רבא' שפח
'יהא שמיה רבא' - קלוסו של המלך שפח
עניית "בכל כחו" שצ
"אפלו יש בו שמץ של עבודה זרה - מוחלין לו" שצ
עניית 'יהא שמיה רבא' - זכוי הרבים הגדול ביותר שצב
משברים ומכניעים את היצר הרע שצג
מעלת הקדיש שצד

בְּזִכּוֹת אֲמִירַת קֹדֶשׁ שצז
 עַל הַקֹּדֶשׁ מְשֻׁלָּם הַקֶּבֶ"ה ב'מִזְמוֹן'. ת
 הַסִּגְלָה הַבְּדוּקָה בְּיוֹתֵר לְבִטּוֹל גְּזֵרוֹת רָעוֹת תב
 "בְּחִיכוֹן וּבִימִיכוֹן" - כִּי הִגָּאֵלָה תִּהְיֶה בְּאִפֶּן שֶׁל "אַחִישָׁנָה" תג
 לְעֵלָא מִן כָּל בְּרַכָּתָא וְשִׁירָתָא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא תה
 'אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיהּ רַבָּא' - הַכֹּחַ לְהִסִּיר קְטְרוּגִים תי
 אֲמִירַת הַקֹּדֶשׁ מְבִיאָה שְׁפַע וּבְרָכָה לְעוֹלָם תיב

שִׁכְר הַקֹּדֶשׁ, וְעִנְשׁוֹ שֶׁל הַמְּזִלְזֵל בּוֹ

הַקֶּבֶ"ה חִפֵּץ בְּשִׁבְחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תטו
 עֲנֵשׁ הַזִּלְזוֹל בַּקֹּדֶשׁ תיז
 עַל יְדֵי הַקֹּדֶשׁ מְקַדְּשִׁים אֶת שֵׁם ה' בְּכָל הָעוֹלָמוֹת תיח
 לְהַשְׁלִים וּלְפָאֵר אֶת בֵּיתָנוּ בְּעוֹלָם הַנִּצָּח תכ
 הַמְדַּבֵּר בְּאִמְצַע קֹדֶשׁ - הַקֹּדֶשׁ מִזִּיק לְאִבּוֹ! תכא
 מִצָּב הַנֶּפֶטֶר הַיּוֹטֵב בְּזִכּוֹת אֲמִירַת הַקֹּדֶשׁ וְהַלְמוּד תכב
 שִׁכְר עֲנִית 'אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיהּ רַבָּא' עֲצוּם וְרַב תכו
 תַּלְמוּד תּוֹרָה כְּנֻגַּד כָּלָם! תכז

קֹדֶשׁ - שִׁבַּח גָּדוֹל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

קֹדֶשׁ - חֶסֶד גָּדוֹל לְנִפְטָר תל
 אֲמִירַת קֹדֶשׁ - לֹא דוֹקָא לְאַבְלִים וִיתוּמִים תלא
 מְדוּעַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר בְּאַרְמִית? תלג
 הַמְדַּבֵּר בְּשַׁעַת הַקֹּדֶשׁ - "לֹא אוֹתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב"! תלה
 מַעֲלֹת הַקֹּדֶשׁ תלו
 קִצּוֹר הַלְכוֹת קֹדֶשׁ תלז
 מִסְפֵּר הַקֹּדֶשִׁים בְּתַפְלוֹת הַיּוֹם תלט
 שְׁחִירַת - שְׁשָׁה קֹדֶשִׁים תלט
 מְנַחָה - שְׁלֹשָׁה קֹדֶשִׁים תמ

כבוד להישם יתברך

ערבית - ארבעה קדישים תמ

כמה מדיני עניית קדיש

אין להרבות באמירת קדישים תמה

מעלת עניית אמן

'כרטיס הכניסה' לגן עדן - עניית אמן תמז

מעלתה של עניית אמן תמח

כשמדבר ביהלום - אין מקום לבושה! תנא

כל היסורים שונים - עבור ברכה אחת! תנב

חמרת מניעה מעניית אמן תנו

יש לנצל את העולם הזה לקדש את שם ה' תסא

חמשה כפתורי זהב בזכות חמשה אמינים תסב

בזכות ההתגברות נרפאה החברה מהמחלה תסד

יבא גוי צדיק שימר אמינים תסה

המדבר בבית הכנסת - עונו כפול ומכפל תסו

אין אפשרות לשלם שכר של "אמן" אחד! תסז

משמים זמנו בחור שיענה אמן תסח

לשכת הרבנות
המועצה הדתית
פרדס חנה כרכור

הרב דוד ש. צדקה
הרב הראשי
פרדס חנה כרכור

בעז"ה, ט"ו סיון תשפ"ג

הסכמה וברכה

יומא טבא ששמענו על היוזמה החשובה של אברכי הכולל "עטרת דניאל" ע"ש דניאל אלפסי ע"ה, הלומדים בבית המדרש "קול יהודה" פרדס חנה, ע"ש מו"א מרן ראש ישיבת פורת יוסף צ"ל, לחבר ספר המעורר מאוד על קדושת בית הכנסת "מקדש מעט" ועל הזהירות מלדבר דברי חולין בבית הכנסת בפרט בשעת התפילה והלימוד.

וכבר אמרו במסכת מגילה (דף כז) על הפסוק במלכים "בית גדול", חד אמר מקום משגדלין בו תורה וחד אמר מקום שמגדלין בו תפילה. והיום בזמננו בתי הכנסת הם מקומות שמגדלין בהם גם תורה וגם תפילה, על אחת כמה וכמה שעלינו לכבד ולקדש ולקדש את ה"מקדש המעט" שיש לנו.

ולכן דבר יפה עשו ונכון הדבר, לקבץ במקום אחד את חומר האיסור למעט בכבוד בית הכנסת ומאידיך את גודל השכר למי שמכבד את הקב"ה במקום השראת שכינתו.

ואחתום בברכה, שנזכה להרמת קרן התורה והמצוות, להרמת קרנם של בתי הכנסת, להגדיל תורה ותפילה ולקרב לב הבנים אל אבינו שבשמיים, ולהגדיל את כבוד הבורא יתברך, שיתגדל ויתקדש שמו בכל העולמות. אכ"ר.

בברכת התורה
דוד בהגריי צדקה

1987

הרב דב הכהן קוק

עֵידָה"ק טַבְרִיָּה

ז"ס

תנאים

5.11.2015

הסודי הזה

אין / הסכמה

כ"ח כסלו ה'תש"ח

1/1 "66" 2000/1000 313

[illegible]

175-88000
175-88000

ה'תש"ח
ביום ח' שבט
בבית המדרש
בירושלים

הקדמה

מחירי חכר

חסידי חכמי וזיס
המשיקו יאמרי כל /87 המשיק

חשקו ואנשי חכמה
252 - וכו' / חזקת חכמה

[illegible]

47/ אחריו זכסס ונתבאר 317

22/5 23/5 24/5 25/5 26/5 27/5 28/5 29/5 30/5 31/5 1/6 2/6 3/6 4/6 5/6 6/6 7/6 8/6 9/6 10/6 11/6 12/6 13/6 14/6 15/6 16/6 17/6 18/6 19/6 20/6 21/6 22/6 23/6 24/6 25/6 26/6 27/6 28/6 29/6 30/6 1/7 2/7 3/7 4/7 5/7 6/7 7/7 8/7 9/7 10/7 11/7 12/7 13/7 14/7 15/7 16/7 17/7 18/7 19/7 20/7 21/7 22/7 23/7 24/7 25/7 26/7 27/7 28/7 29/7 30/7 31/7 1/8 2/8 3/8 4/8 5/8 6/8 7/8 8/8 9/8 10/8 11/8 12/8 13/8 14/8 15/8 16/8 17/8 18/8 19/8 20/8 21/8 22/8 23/8 24/8 25/8 26/8 27/8 28/8 29/8 30/8 31/8 1/9 2/9 3/9 4/9 5/9 6/9 7/9 8/9 9/9 10/9 11/9 12/9 13/9 14/9 15/9 16/9 17/9 18/9 19/9 20/9 21/9 22/9 23/9 24/9 25/9 26/9 27/9 28/9 29/9 30/9 31/9 1/10 2/10 3/10 4/10 5/10 6/10 7/10 8/10 9/10 10/10 11/10 12/10 13/10 14/10 15/10 16/10 17/10 18/10 19/10 20/10 21/10 22/10 23/10 24/10 25/10 26/10 27/10 28/10 29/10 30/10 31/10 1/11 2/11 3/11 4/11 5/11 6/11 7/11 8/11 9/11 10/11 11/11 12/11 13/11 14/11 15/11 16/11 17/11 18/11 19/11 20/11 21/11 22/11 23/11 24/11 25/11 26/11 27/11 28/11 29/11 30/11 31/11 1/12 2/12 3/12 4/12 5/12 6/12 7/12 8/12 9/12 10/12 11/12 12/12 13/12 14/12 15/12 16/12 17/12 18/12 19/12 20/12 21/12 22/12 23/12 24/12 25/12 26/12 27/12 28/12 29/12 30/12 31/12

לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה

1.2.3. 12 12 12 12

Shlomo Moshe Amar
Rishon Lezion
Cheif Rabbi Of Jerusalem

שלמה משה עמאר
הראשון לציון
הרב הראשי לירושלים

בעה"ת"ש, ב' בתמוז ה'תשפ"ג

מכתב ברכה

הובאו לפני גליגות מהספר 'מקדש מעט' ובו דברי מוסר והתעוררות בענין קדושת בית הכנסת והזהירות מהדיבור בו, מעשי ידיהם של האברכים המצוינים הלומדים בכולל 'עטרת דניאל' שבפרדס חנה. ואכן כבוד בית הכנסת צריך להתחיל קודם ב'סור מרע', לשים לב ולהיזהר מאד שלא תהיה קלות ראש וליצינות בבית הכנסת. אדם שחייב לומר דברי חולין, יצא החוצה וידבר מחוץ לבית הכנסת, אפילו שזה יגרם לו לביטול מהתפילה והתורה. עדיף כך כי יכול להיגרר לקלות ראש וליצינות, שאז לא רק שאינו נוהג כבוד במקדש מעט אלא אף מכזה את המקום. בצעירותי כשגרתי בחיפה הייתי מלווה איש זקן בן מאה שהיה חסיד וצדיק, בבית הכנסת שהתפללנו היו כאלה שהתרגלו לדבר בבית הכנסת בלי בושא, אפילו באמצע הקריאה בתורה, ומאוד כאב לו על כך. הוא לא היה יכול לסבול זאת והעיר על כך פעמים רבות אך לא שמעו לו, עד שמרוב כאב היה הולך ומנער את הספסלים של האנשים הללו כדי להוציאם מהביכ"ל, וזה מעל לכוחו, והתאמץ עד שהיו מתביישים ויוצאים.

וכבר נא' בזה"ק (שמות קלא ע"ב): "מאן דמשמע בבי קנישתא במלין דחול, נוי ליה דאקני פרוזא, נוי לית דגרע מסימנא. נוי ליה דלית ליה חולקא באלקא ד'שאל'. על אחת כמה וכמה שאסור לדבר בתפילה. נכון שבתפילת עמידה האדם לא מדבר, אבל בחזרה מרשה לעצמו לדבר כרצונו וחושב שזה לא נורא. רבנו האר"י אומר שקדושת החזרה גדולה וגבוהה מקדושת העמידה (שער הכוונות, דרושי חזרת העמידה, דרוש א), אז אם בתפילת עמידה אדם מרגיש שהוא לא יכול לדבר קל וחומר שצריך להיזהר בזה בחזרה. אפילו כשיש שעת הדחק והדברים נחוצים, יש כללים מה מותר לומר ובאיזה מקום בתפילה. אלו משניות מפורשות, "שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד" וכו'. אלו לא מילי דחסידותא, אלא הלכות פסוקות, ואנשים מרשים לעצמם לעמוד ולדבר כאילו אינם בבית ה'. אדם צריך לעשות גדר לפיו, לשמור את המקום "לרומם את בית אלהינו". והנה אע"פ שחפצתי לעיין ולהתבונן בספר זה, לא יכולתי לכך מפני העומס וטרדות הציבור המוטלים על כתפי, אך סמכתי ברכתי על דבריו של רבה של פרדס חנה כרכור בנש"ק הרב הגאון ר' דוד צדקה שליט"א, ואברך את כל האברכים העוסקים במלאכת קדש זו להעיר ולעורר להוציא הנגע הרע הזה מקרבנו. וזכות הרבים תעמוד להם ולזרעם עד עולם.

בברכת התורה

שלמה משה עמאר
הראשון לציון
הרב הראשי לירושלים

Yitzchak Yosef
The Rishon Lezion Chief Rabbi of Israel

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

בס"ד, כ"ה סיון תשפ"ג, 4-1510/פ"ג

דברי ברכה

הגני לברך ולחזק ידי האברכים החשובים והיקרים בכולל "עטרת דניאל" הלומדים בבית המדרש "קול יהודה" פרדס חנה יע"א, בראשות הגאון הגדול והצדיק כמה"ר דוד צדקה שליט"א, הרב הראשי של פרדס חנה כרכור, ובאו במגילת ספר בענין כבוד וקדושת בתי כנסיות ובתי מדרשות הנקראים מקדש מעט, שנאמר "ואהי להם למקדש מעט" (יחזקאל י"א), ואמרו חז"ל, אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל וכו', ולכן ראוי להזהר מאד בכבודם, לא לשיח בהם שיחת חולין, לשבת שם באימה ובריאה, ולנקותם היטב, ולהדליק בהם נר תמיד לכבוד, ולשמור קדושתם. ואשר על כן דבר חשוב עשו לכתוב בעט סופר מהיר, לאסוף כעמיר גורנה, מרבירי רבותינו, את החובה הקדושה להשמר ביתר שאת וביתר עוז באיסור זה, שבעוה"ר נעשה כהיתר אצל הרבה בני אדם, וחובה קדושה על שומרי משמרת הקודש להוכיח ולהזהיר בנועם על כך, ולהוציא לאור קונטרס מיוחד בנושא זה ותשואות חן חן להם, אשריהם ואשרי חלקם שמזכים את הרבים בדבר חשוב זה. והנה בגמ' מגילה (כת) אמרו, ת"ר, בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש, אין אוכלין בהן, ואין שותין בהן, ואין ניאותין בהן, ואין מטיילים וכו'. והובא בש"ע (סי קנא ס"א). ומבואר שם, שבכלל קלות ראש הוא השח שיחה בטלה בביהכ"נ.

ובזוה"ק (פר חרומה דף קלא) הפליג מאד באיסור שיחה בטלה בביהכ"נ, ואמרו שם, מאן דמשתיי בבי כנישתא במילין דחול, וי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישאל, דאתי דלית ליה אלהא, ולא אשתכח תמן, ולית ליה חולקא ביה ולא דחיל מיניה. והיינו, שמי שמדבר בביהכ"נ בדברי חול, אוי לו, שאין לו חלק באלהי ישראל, שהוא מראה עצמו כמי שאין לו אלוה, וכאילו אין השכינה נמצאת בביהכ"נ, ואין לו חלק באלהי ישראל, ואינו ירא ממנו. [ובבא"ח (פר ויקרא ס"א) כתב לפרש דברי הזוה"ק הנ"ל, כי הקב"ה נקרא אלהי ישראל, שאין ביניהם שר אמצעי, אבל לגבי אומות העולם נקרא אלהי האלהים, שיש להם שרים אמצעים, וממה שמצינו שהקב"ה השדה שכינתו בבתי כנסיות ובתי מדרשות, המולול בהם ומדבר שיחת חולין, נראה שאינו מודה שיש שם השראת השכינה, ולכן אין לו חלק באלהי ישראל].

וכתב בעל הטורים (דברים כו, יט) על הפסוק: ולתתן עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת, זהו מה שאמרו שעתידי הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק, שאותה עטרה שמעטרים את הקב"ה ע"י התפלה מתזירה להם, אבל מי ששח שיחת חולין בביהכ"נ מקיפים את כל גופו בקוצים.

ובשעה"כ (דף ד ע"א) כתב, ראיתי למורי ז"ל שנוהר בתכלית הזהירות שלא לדבר כלל בביהכ"נ, אפי' שלא בשעת התפלה, וכמעט שאפי' בדברי מוסר ותוכחות ותשובה לא היה רוצה לדבר כדי שלא ימשך מזה אידה דיבור של חול. והביאו המג"א (סק"א).

ובספר דרך משה הביא בשם כתבי האר"י ז"ל, שע"י שמדברים בביהכ"נ ובביהמ"ד נבראים מזה מלאכי חבלה שממיתים בשעת הדבר ב"מ, ולכן מרן כתב, שמי שמדבר בביהכ"נ ובביהמ"ד גדול עונו מנשוא כמו שנאמר אצל קין.

Yitzchak Yosef
The Rishon Lezion Chief Rabbi of Israel

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ובספר הרוקח כתב, המדבר בביהכ"נ וחבריו משבחים ושוררים, קורא אני עליו הוי על כל שכיני הרעים (ורמיה ד), כי ישירים דרכי ה' וכו' והוא משיג גבול הבורא, וכו', והמדבר עושה כאילו הופך אליו עורפו, ואמר, מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה, מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי. ע"כ.

וכ"כ גם הפמ"ג (א"א סק"א), דיש לגעור במי ששח שיחת חולין בביהכ"נ, ואף שבלא"ה כל שיחה בטלה אסורה, וכל השח בשיחה בטלה עובר בעשה מדבריהם, עכ"פ לצורך פרנסה שרי לדבר, אלא שבביהכ"נ גם לצורך פרנסה לא ידבר. ע"כ.

ובספר פתח עינים (חרי"ד בבה"ח סי' קנא סק"ח) כתב וז"ל: המדבר שיחת חולין בביהכ"נ, טוב לו שלא יבא כל עיקר, כי הוא חוטא ומחטיא, והשטן מקטרג ואומר היום קצר לי לדבר עד שממתין שעת התפלה, ובכלל זה לומדי התורה המפלפלים בשעת התפלה, ומבלבלים את הקהל בצעקתם, דלא יאות עבדי, אע"פ שת"ת כנגד כלם, אמרו חכמים ז"ל זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד. ועוד, שיקחו עמי הארץ ק"ו מהם, ולא יחרשו גם הם לשמוע התפלה מן הש"צ.

ועיין בעדות ביהוסף ח"ב (סי' לא) שהאר"ך בחומר איסור הדיבור בביהכ"נ, ובפרט בשעת התפלה, ועונשו ומשפטו ותשובתו. והביאו הברכ"י (סק"ד). ע"ש. וכ"ש השח שיחת חולין באמצע לימודו, שאמרו בגמ' חגיגה (יב:) א"ר לוי כל הפוסק מד"ת ועוסק בדברי שיחה מאכילין אותו גחלי רתמים, שנאמר, הקוטפים מלוח עלי שיח ושורש רתמים לחמם. נכתב הרוקח בתיקוני התשובה, שהרגיל לדבר דברים של חול בביהכ"נ, אפי' שלא בשעת התפלה, יתענה ארבעים יום וילקח בכל יום, ומכאן ואילך ישב במורה גדול, ויתפלל כבוונה, ולא ידבר בביהכ"נ כלל, והביאו החס"ל (סק"א). והתיקון בדברים אלה, ולבעלי תשובה, הוא ע"י ההתחזקות בלימוד התורה בהתמדה. וראה בשו"ת יבי"א ח"ו (ארי"ח סי' מה).

ובספר החרדים (דף יח) כתב, להיות בביהמ"ק במורה וכבוד ראש מאימת השי"ת השוכן בתוכו, ואמרו בתורת כהנים, את מקדשיכם, לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות וכו', ועונש העובר ע"ז גדול מאד. והחכם השלם רבי משה קורדיבירו, והחכם השלם רבי יצחק אשכנזי זצ"ל, פסקו לאסור הדיבור בביהכ"נ לגמרי, רק בד"ת ויראת השם. וכבר עונש השח אפי' שלא בשעת תפלה, כי כן לשון הוזהר, מאן דמשתעי בבי כנישתא וכו', מפני אימת השוכן בו יתברך. וכתב סמ"ק, דיש לאדם לדון ק"ו מהגוים העומדים בבית תפלותיהם כאילמים. וכ"כ הכל בו, וכ"ש בעומד לפני מלך מלכי המלכים.

ובספר שני לוחות הברית כתב: ראוי לעמוד בביהכ"נ ובביהמ"ד באימה וביראה ויהיה מורא שמים עליו. והמדבר בביהכ"נ אף שלא בשעת התפילה מסלק מעליו מורא שמים, והוא איסור מוסיף על איסור של שיחת חולין.

ובספר הקנה (דף כ"א) כתב, שאם באים לדבר עמו בביהכ"נ יעשה עצמו כמתפלל. [ויאמר פסוקים]. ואוי להם למדברים בביהכ"נ ובביהמ"ד, שמעריכים חול בקודש, וחטאתם רבה.

ובספר ראשית חכמה (שער היראה את מנחם חלאת) כתב באורך בענין כבוד ביכ"נ, שלא ירים קולו בביהכ"נ כדרך המלכים וכו'. ובשער הקדושה (פרק יח) כתב, עוד צריך לזהר שלא לשיח שיחה בטלה בביהכ"נ, וכ"כ רבינו יעקב (סי' קנא) וכו', וכיון שביהכ"נ הוא מקום מושב לשכינה, בודאי שאין לשיח שם שיחת חולין, או שיחה בטלה האסורה אפי' חוץ מביהכ"נ, כדכתיב, ודברת בס' ולא בדברים בטלים.

ובספר אור ישר (פרק ט) כתב, שמי שמגביה קולו בביהכ"נ בדברים שאינם מעניני התפלה, נוהג ביוון בקדושתו יתברך, ומגרש השכינה משם, ועליו השכינה צועקת וקובלת, נתני ה' בידי לא אוכל קום, ואז נאמר עליה ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, כי אין לה דירת מנוחה בעת גלותה כי אם בביהכ"נ

שבישראל, אוי לו ואוי לנפשו, ועונשו שגם הוא יהיה בידי אכזרים אשר לא ימצא מנוח ומרגוע לנפשו, לכן בעל נפש יחוש לעצמו ואז תאיר נשמתו באוה"ח. ע"כ.

ובספר פלא יועץ (מעי' ביהכ"נ) כתב, תסמר שערות אנוש ולבכות יכאבו על שנעשה כהיתר לרבים מעמי הארץ, ואין נגרע, ששומעים חומר האיסור, ואעפ"כ אין מניחים מנהגם הרע, ועולם כמנהגו נוהג, אוי להם לבריות מיום הדין ומיום התוכחה, וביותר פשתה המספחת הזאת בימי שמחות וגיל, ובחגים, וכל מי שיש בידו למחות ימחה על כבוד שמו, ויש שאינם רוצים לדבר בביהכ"נ, אבל כשמדברים אליהם אחרים, נראה להם כיוהרא שלא להשיבו דברים בטלים בביהכ"נ, עד שנעשה לו כהיתר, והרי צריך לחוס על נפשו ועל כבוד קונו. זה כלל גדול שלא לעבור שום עבירה ושלא להמנע מקיום שום מצוה מפני הבושה, וע"ז אמרו הוי עז כנמר. ומכלל מורא ביהכ"נ שלא יתן שם בקולו עוז, אפי' לקרוא לאדם בשמו, או למחות באחרים, וידבר להם כעומד לפני מלך, וחובת גברא הוא למאמין באמונה שלימה במציאות ה' מלך נורא ואיום בכל מקום, וכ"ש בהיכל קדשו. עכת"ד.

וראה אריכות דברים בחומר האיסור לדבר דברים בטלים בביהכ"נ, בספר מורא מקדש (עמ' יד והלאה). ע"ש. וכ"ש אלו המדברים דברים בטלים באמצע התפלה, בקריאה"ת, ובחזרת הש"צ. וכבר כתב הא"ר בשם הכל בו, כי ראינו כמה בתי כנסיות שנחרבו בשביל עון זה. ע"כ. ורבינו יונה באגרת התשובה (ליים ראשון) כותב, ולא ישעה בדברי חולין בביכ"נ, וכל המספר בעסקיו בביהכ"נ כל זמן שהש"צ מתפלל, יש לגעור בו מלחטוא להשי"ת, וכו'.

ובספר ראשית חכמה (שם) כתב, עוד צריך לזהר שלא לדבר בעוד שהש"צ חוזר תפלת שמונה עשרה וכו', ויהיו אוניו למה שהש"צ מוציא מפיו, וכו'. ע"ש. ובספר חסידים כתב, שראה לחסיד אחד במותו שפניו מוריקות, ואמר לו שהוא מפני שהיה מדבר בשעה שהצבור אומר ויכולו, וכו', ועיין בב"י (סי' נז).

ובש"ע התניא (שם סי' א) כתב, צריך להזהר מאד בעניית הקדיש, ואם אינו עונה, הוא בנידוי מ' יום וכו'. ובסעי' ז' שם כתב, פעם אחת מצאו אליהו ז"ל ועמו ד' אלפים גמלים טעונים, אמר ליה מה אלו טעונים, אמר ליה, אף וחמה, לעשות נקמה באף וחימה ממי שמספר בין קדיש לברכו, בין קדושה לקדושה, בין פרק לפרק, בין אמן יהא שמיה רבה ליחברך, וכל המדבר בהן עליו נאמר ולא אותי קראת וכו'.

ובספר מטה משה (סי' תיא) הביא בשם מדרש, שחכם אחד נראה בחלום לתלמידו, וראה התלמיד שהיה לו כתם במצחו, ואמר לו מפני מה אירע לך כך, אמר ליה, מפני שלא הייתי נזהר מלדבר כשהחזן אומר קדיש.

ובספר ווי העמודים (פרק י) כתב, שמן הראוי שבכל קהלה וקהלה מקום אשר דבר המלך מלכו של עולם ודתו מגיע, יעמדו אנשים ע"ז אשר ישגיתו וכו', וכל העם ישמעו וייראו ולא יזידון עוד, ויתנו במתג ורסן עדיו לבלום את פיהם בביהכ"נ, שלא לדבר דבר של חול ושיחה בטלה.

וכ"כ מהר"ח פלאגי בספר צוואה מחיים, שהזקן והחשוב ביותר שיש בביהכ"נ, ימנו אותו לסבב בביהכ"נ בחזרת העמידה, להשגיח שלא ידברו זע"ז כלל, ויענו אמן, ויהיה סבלן ומוחה בכבוד וברמוז, וכן בעת קריאה"ת, ישב בתיבה וישגיח מארבע פינות הקהלה הקדושה, שלא ידבר שום אדם. ע"כ.

וכתב עוד בספרו כה"ת (סי' כח אות נז): שיחת חולין בביהכ"נ ביום השבת, חמיר טפי מימות החול, וכאילו מחלל את השבת, וכאשר האריכו בספר דעת חכמה (שער השבת פ"ה), ובספר שלמי צבור. ובספרו גנזי חיים (קנ' תשובה מחיים דף קנ) כתב: הרגיל לדבר בביהכ"נ הנה כשבא לעשות תשובה ולהתחרט יקבל עליו שלא יפתח פיו בביהכ"נ אפי' בלשון הקודש, ואפי' לצורך גדול, כדי לתקן עונו יתענה ארבעים יום. ע"כ.

ובספרו תוכחת חיים (פר' תרומה) כתב, שהרד"ק בביאורו ליחזקאל (יא, טז) כתב, שע"י שנוהג קדושה בביהכ"נ הקב"ה שומע תפלתו ומצילו מן האויבים, מלבד מה שמצינו כמה תועליות בחיים חיותו לנזרה שלא לדבר בביהכ"נ שיחה בטלה, יראה זרע יאריך ימים וחפץ ה' בידו יצלח, ולא ימות לשחת, ולא יחסר לחמו, עוד בה כי לאחר מותו תנוח נפשו בקבר לשכון בטח, וגופו ועצמותיו אינם נרקבים, כמ"ש בראשית חכמה (שער הענוה פ"א).

ובספרו עיני כל חי (ברכות ח.) כתב עוד: כי קדושת ביהכ"נ תוסיף ת כוחה לטהרו ולא לטמאו ח"ו, כאשר חכמים הגידו כח סגולת ביהכ"נ להוסיף טהרה וקדושה שנאמר כנחלים נטיו כגנות עלי נהר, כאהלים נטע ה', למה נסמכו אהלים לנחלים, לומר לך מה נחלים הללו מעלים לאדם מטומאה לטהרה, כך בתי כנסיות ובתי מדרשות מעלים לאדם מטומאה לטהרה, ואם הם מוסיפים טהרה לאדם כ"ש שלא יוסיף בתוכה שום טומאה ח"ו, וכאשר ינהג עמהם בקדושתם כך ינהגו עמו, וכאשר עשה כן יעשה לו. וסיים שם: שכך מצא להדיא במדרש שוחר טוב (פ"ד).

וע"ע בשו"ת הלל אומר (סי' קא) שכתב דברים קשים כנגד אלה המדברים דברים בטלים בביהכ"נ, שהרי החמירו בזה בקריאה"ת אפי' בד"ת, והגהמ"ח תיקן במקומו, שאם ידברו דברים בטלים באמצע קריאת הס"ת, ולא יועילו האזהרות בזה, שיחזירו הס"ת למקומו באמצע הפרשה.

ובכזה"ת (סי' קנא) כתב, שאף אסיפה של נכבדי העיר, לצורך תיקון עניני העיר, אין ראוי לעשותה בביהכ"נ, כי לא יפלא מלומר שם דברים בטלים וכו'.

ובמשנ"ב (שם סק"ב) כתב, דכ"ש שאסור לדבר דברים האסורים בביהכ"נ, כמו לה"ר וליצנות ורכילות, כי אינו דומה מי שחוטא בינו לבין עצמו, לחוטא בפלטין של מלך, ועוד תגדל הרעה בזה שהוא מכשיל את הרבים, שלבסוף יתחברו ויתלקטו חבורות חבורות לריב איש ברעהו, עד שנעשה כל ביהכ"נ כמדורה גדולה, ובעוה"ר באין מזה כמה פעמים לירי חרפות וגידופים, והלבנת פנים ברבים. וגם פעמים רבות בפני ס"ת, שזהו ג"כ עון חמור, שהרי אפי' המבזה את חבירו בפני ת"ת, אמרו חז"ל (פנדרין פרק חלק), שהוא אפיקורוס ואין לו חלק לעוה"ב, וכ"ש למבזה את חבירו בפני ס"ת. וכעין זה כתב בתשו' מהרי"י (סי' קנב).

ואשר ע"כ חובה קדושה על כל ירא ה', להשמר ביותר באיסור חמור זה, וישים תמיד עיניו ולבו לזה, שלא לדבר שום דברים בטלים בביהכ"נ ובביהמ"ד, והמקום הזה יהיה מיוחד רק לתורה ולתפלה. וחובה על גבאי בתי הכנסת שומרי משמרת הקודש, להוכיח ולהזהיר את הרבים על כך, וזכות הרבים תלויה בהם.

ובגדר האיסור לדבר דברים בטלים במקום התפלה בכותל או בביהכ"נ, יש לחקור אם האיסור הוא דוקא בשיחה בטלה שאינה לשום צורך, דומיא דשחוק וקלות ראש, אבל שיחה בטלה של צורך, כגון בעניני פרנסה ושאר שיחת חולין אינה בכלל האיסור.

ומדברי הפרי מגדים הנ"ל משמע לכאורה שגם שיחה בעניני פרנסה אסורה בביהכ"נ, שכתב: וכל השח בשיחה בטלה עובר בעשה מדבריהם, עכ"פ לצורך פרנסה שרי לדבר, אלא שבביהכ"נ גם לצורך פרנסה לא ידבר. ע"כ. וכן משמע מדברי הרב שלמי צבור (דף יב) שהק', דמה שאסור לדבר דברים בטלים בביהכ"נ לכאורה בלא"ה השח שיחת חולין עובר בעשה. וכ' דקמ"ל דביהכ"נ אסור לדבר אף בעניני פרנסה. וכן משמע בבן איש חי הנ"ל, שכתב: יש שחיים שיחת ילדים עם הילדים, או שחיים זה עם זה בעניני פרנסה, ומשא ומתן, אע"פ שאין דברים אלו בכלל דברים בטלים, אסור לשוח בהם בביהכ"נ. ועיין אשל אברהם סימן קנא ס"א. ע"כ.

אולם כבר כתבנו בילקו"י כיבוד אב ואם (פרק א' עמ' פא) דברמב"ם ובב"י לא הובא דין זה שהשח שיחה בטילה עובר בעשה, ואדרבה הרמב"ם כותב (בהל' דעות פ"ב ה"ד): לעולם ירבה אדם בשתיקה ולא ידבר אלא או בדבר חכמה או בדברים שצריך להם לחיי גופו, אמרו על רב תלמיד רבינו הק', שלא שח שיחה בטלה כל ימיו, וזו היא שיחת רוב כל אדם, ואפי' בצרכי הגוף לא ירבה אדם דברים, וע"ז ציוו חכמים ואמרו כל המרבה דברים מביא חטא, ואמרו לא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה, וכן בדברי תורה ובדברי חכמה יהיו דברי האדם מעטים ועניניהם מרובים, והוא שציוו חכמים ואמרו לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה, אבל אם היו הדברים מרובין והענין מועט הרי זו סכלות וע"ז נאמר כי בא החלום ברוב ענין וקול כסיל ברוב דברים. ע"כ.

הא קמן שענין דברים בטלים אינה בגדר איסור אלא מעלה וחשיבות. וממילא מה שאמרו עובר בעשה אינו אלא אסמכתא. ולפי זה י"ל דמה שאסור לדבר דברים בטלים בביהכ"נ היינו בדברים שאין בהם צורך כלל, דאף שמחוץ לביהכ"נ אין בזה איסור, מ"מ בביהכ"נ אסור. אבל שיחת חולין שיש בה צורך, כמו בעניני פרנסה מותר לדבר אף בביהכ"נ.

והיוצא מזה שמותר לדבר בביהכ"נ [לא בשעת התפלה] מכל מה שהצליח במסחר, ובשאר דברים אף שאין בהם תועלת לשומע. רק בדברים בטלים לגמרי אסור בביהכ"נ.

ועיין בר"ח ביומא שם, דמייירי במי שעוסק בתורה ומפסיק באמצע לימודו בדברים אחרים, וע"ז הגמ' דורשת ודברת בס' וכו'. אבל השח שיחה בטלה שלא באמצע הלימוד, אינו עובר בעשה.

והנה מן בשלח ערוך (סימן קנא ס"א) כתב, אסור לחשב חשבונות בביהכ"נ, אא"כ הם חשבונות של מצוה. ע"כ. והיינו לחשב חשבונות כמה יעלה לו רכישת דבר זה או אחר, או אלו שחייבים לו כספים, וכל כיו"ב, דבזה אסור בביהכ"נ.

ולכאורה משמע מזה דאף חשבונות שאדם נצרך להם, אם אינם של מצוה אסור בביהכ"נ, וכך מבואר בראשית חכמה הנ"ל (שער הקדושה פ"ד), שכיון שביהכ"נ הוא מקום קדוש ומושב לשכינה, שרק חשבונות של מצוה שרי לעשות שם, לפיכך אין לשוח שיחת חולין או שיחה בטילה האסורה אפי' מחוץ לביהכ"נ. ע"כ. והוא כדברי הפרי מגדים והשלמי צבור הנ"ל.

והראונו מ"ש רבינו אברהם בן הרמב"ם (חלק השני פכ"ח): וכמו כן צריך לתת אל לבו ענין ביהכ"נ, כי הואיל והיא מקום העבודה אסור לעשות בה זולת עבודת ה', לא מעשה ולא דבור, ואין לחרוג בה מתפלה או למוד תורה, או שיחה במצוה, או ישיבה לעבודת ה', כלומר לזיכרון המחשבה, או לכיון את דעתו אליו יתעלה. ולפיכך הוזהירו ז"ל מלאכול או לשתות בה, או ליהנות או לישן או להכנס כדי להשמר מן החום או הקור או המטר, או לעשותו מעבר ודרך להכנס מפתח זה ולצאת מאחר, כדי

Yitzchak Yosef
The Rishon Lezion Chief Rabbi of Israel

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

לקצר את הדרך, או לשבת לעשיית חשבון בעסקי העולם, כגון חשבון חנות של אדם ומסחרו, וכיוצא בזה, או להתקבץ להספד יחיד, או דיבור סרק שאין בו תועלת, וזה הוא שיחה בטילה. כ"ש לצחוק או להקל ראש, כ"ז אסור ואין לו היתר. ע"כ. ובתחלה כתב שבביהכ"נ לא יעשה בה זולת מעבודת ה', ולבסוף כתב לענין דיבור סרק שאין בו תועלת, והיינו דכ"ש דבזה אסור.

ובשו"ת להורות נתן (חלק א סימן ה) הביא מ"ש רבינו יונה ז"ל בספר היראה, שכתב "ובעודו בביהכ"נ אל ידבר דבר חול עם אדם, ואף כי בשעת קריאת התורה, ואם ישבו אצלו בני אדם המדברים, יניע שפתיו וידמה עצמו כמתפלל ואל יתפאר לומר איני מדבר, כי כל המתפאר כמעט הוא נוטל את שכרו". ע"כ. וכפי הנראה מה שלא חייב להוכיחם, כנראה מפני שהם מוחזקים בכך ומוטב שיהיו שוגגין. (ביצה ל). וע"ש שדן אם מותר לדבר בעניני שידוכים בביהכ"נ, והביא מ"ש מרן בשלחן ערוך הנ"ל לגבי חשבונות של מצוה, ובשו"ע או"ח (סימן ש"י ס"ח) מבואר מהו חפצי שמים, שהם חשבונות של מצוה ולפסוק צדקה, ולפקח על עסקי רבים, ולשדך הבנים, וללמדו ספר או אומנות. אלא שהמג"א ז"ל (סימן קנ"א סק"א) הביא שהאר"ז נזהר מאד שלא לדבר בביהכ"נ רק תפלה, ואפי' דבר מוסר ותשובה לא דיבר, פן ימשך ממנו דבר חול. ומהר"ם כתב (במ"ע מה"ת התלויות בלב פ"א סי' י"ט) שהרמ"ק והאר"י ז"ל פסקו לאסור הדיבור לגמרי בביהכ"נ, זולת בד"ת ויראת ה'. ומ"מ האר"ז לא כשלעצמו נזהר שלא לדבר אפי' בדברי מוסר בביהכ"נ].

ועוד הראוני להרב אז נדברו (קובץ מעדני מלך על הרמב"ם ח"א ניסן תשמ"ח עמ' צא) שכתב כסברת הפרי מגדים והש"צ שאוסרים אפי' שיחת חולין שיש בה צורך כגון בעניני פרנסה. והביא ראיות לדבריו. ומ"מ אברכים שעוסקים בתורה בביהמ"ד, וצריכים לשוחח בין פרק לפרק בשיחת חולין שיש בה צורך למדבר, יש לצדד בזה, דאל"כ יצטרכו לצאת מביהמ"ד, ויש בזה ביטול תורה. וכבר כתבנו בילקו"י כיבוד אב ואם הנ"ל, דלזה אמרו תורה נקנית במיעוט שיחה, והיינו בדרך חיובי, וכמ"ש בתפארת ישראל והגר"א, הלא"ה יש להקפיד שלא לדבר דברים בטלים גם בעניני פרנסה וכ"ש קלות ראש חלילה ועיין בקונ' הס כל בשר מלפני ה', שהביא שר' פנחס מקוריץ ורבי ייב"א מאוסטראה התווכחו בשל מה היו גזירות ת"ח ות"ט, שרב ייב"א טען שהם בגלל שדיברו בבתי כנסיות, ורבי פנחס מקוריץ טען שבאו בגלל ענייני הקדושה. ופתחו חומש ופתחוהו במקום שנזדמן הקרה ד' לפניהם את הדברים שאמרו שמעון ולוי במעשה דינה, ונמצאו דבריו של רבי פנחס כנים ואמת בפי קדשו. אך ענהו הר"ק רבי ייב"א לאמור שפיל נא לתרגומי הירושלמי ויונתן בן עוזיאל, וכ' "לא יאי הוא דיהוי מתאמר בכנישתהון דישאל ובבית מדרשהון" (בדאשית לד לא), הרי שהכתוב תולה את כל חומר הענין שבעטיו גזירה נמתחת ח"ו, בשל כך שאחר קרות המקרה ישיחו בו בבתי כנסיות ומדרשות.

ובאמת רב ייב"א חיבר קונ' על חומר דיבור בבתי כנסיות ובתי מדרשות בשם "מורא מקדש" ושם גם הביא לדברי התרגום הנ"ל. וכן הביא למה שמקובל שהתוי"ט עשה שאלת חלום למה באו גזירות ת"ח ות"ט וענוהו מן השמים, שבאו בשל שמדברים בבתי כנסיות ובתי מדרשות, ולכן תיקן את המי שבידך שאומרים בני אשכנז, לכל מי שאינו מדבר בבתי כנסיות ובתי מדרשות. וע"ע בתולדות התוי"ט בקונ' מגילת איכה לבעל התוי"ט (מהד' ורשור, תשנ"ט, עמ' קכו בהע').

וכן מפורסם בשם האמרי אמת מגור שבסיבה זו היתה השואה ולכן פסחה על ארצות המזרח המקפידים על קדושת ביהכ"נ מדיבורים בטלים. (עי' בספר עבודת הגרשוני קליבוסקי, ויקרא עמ' קלז).

ובהקדמת ספר דברי משפט לגאון רבינו חיים אוירבאך זצ"ל מסופר, כי בעיר אוסטראה פרצה פעם מגפה רח"ל, ורב העיר ובית דינו גזרו יום חפילה, [תענית לא גוזרים בזמן המגפה שלא יחלשו הגופות], והכריזו שכל מי שיודע איזה דבר חשוד בעיר מחוייב לבוא להודיע לבית דין, כדי לידע מה לעשות כדי לעצור את המגפה רח"ל. והנה בעיר הנ"ל היה יהודי שלא היה רגיל לבוא לביהכ"נ להתפלל, ואחרי הכרות בית הדין הנ"ל לקחו על עצמם שני אנשים מבני העיר, לחקור ולעקוב אחר האיש הנ"ל, עד שיוודעו מהותו, וכך עשו והתחילו לעקוב אחריו כל היום ולא ראו מאומה, אחר כך עקבו אחריו גם כלילה וראו שבחצות הלילה קם ממטתו ויצא מחוץ לביתו, והולך מחוץ לעיר, שני האנשים הלכו אחריו שלא ירגיש בהם, וראו שאחר שיצא מחוץ לעיר נכנס ביער הסמוך ונעלם מעיניהם, וחזרו העירה. למחרת באו לרב העיר וסיפרו לו בפרטות מה שראו כלילה זו, ומי יודע מה הוא עושה ביער, ענה הרב אני אבדוק זאת בעצמי, וכן עשה, וכלילה הרב בעצמו הלך ביחד עם אנשים אלו, ועקבו אחריו גם ביער, עד שראו שעמד במקום מסוים, וישב לו לארץ והתחיל לומר תיקון חצות בקול ככי ובדמעות שליש עד שנמס לבבם מגודל הבכי והנעימות, אולם היה דבר שעורר את תמיהונם ששמעו עוד קול בלתי ידוע, שאומר עמו ביחד את התיקון, ולא ראו שום אחד שעמד ביחד עמו. כשגמר לומר תיקון חצות, אמר לו הרב, עתה ראינו בעינינו כי איש קדוש אתה, ואני מבקש לדעת של מי הקול השני שאמר עמך ביחד את התיקון חצות, האיש ניסה להתחמק מלענות על שאלה זו, אמר לו הרב דע שאני המרא דאתרא וגוזרני עליך שתגיד לי את האמת.

כשמעו את גזירת הרב ענה, מנהגי כבר מאז, להתאבל כראוי על חורבן בית המקדש, ונתנו לי מתנה מן השמים שבכל לילה ירמיהו הנביא בא אלי ליער לומר עמי יחד תיקון חצות. שאלו הרב מכיון שיש לך זכיה גדולה כזו לערוך תיקון חצות ביחד עם ירמיהו הנביא, א"כ למה אינך מתפלל לבטל גזירת המגפה הנוראה רח"ל מהעיר, אמר לו למחר אני ישאל את ירמיהו הנביא.

למחרת בא ואמר לרב, שירמיהו הנביא אמר לו שארבעים שנה קודם שנחרב בית המקדש, היה כבר צריך להחרב, אבל כיון שלא היו מדברים דברים בטלים בביהכ"נ, בית המקדש נשאר עוד ארבעים שנה ולא נחרב, ואפי' שהיו רשעים באותו דור, אבל כשהתחילו לדבר בביהכ"נ נחרב בית המקדש, וכל הצרות שאירעו ליהודים, הם משום שמדברים דברים בטלים בביהכ"נ.

רב העיר החליט להכריז בכל העיר שכולם יתאספו בביהכ"נ הגדול, והרב עלה ודרש על ענין קדושת ומורא וכבוד ביהכ"נ, וסיפר להם כל המעשה הנ"ל, ומה שאמר לו האיש הנ"ל שזהו סיבת המגפה רח"ל, וגעו כל העם בבכיה והיה התעוררות גדולה ובאותו מעמד קבלו על עצמם ועשו תקנה שאסור לשום איש לדבר בביהכ"נ שום דיבור חול ובפרט עם התפילין, ותיכף אחר קבלה זו נעצרה המגפה וליהודים היתה אורה ושמחה. ע"כ.

ומכאן מוסר השכל כמה הקב"ה מדרקק עם חסידיו כחוט השערה, וסביביו נשערה מאד, ויש להתחזק ולמנוע דברים בטלים בביהכ"נ.

והנה מצוי אצל בני ישיבה ואברכים שהחברותא פעמים שמרבה בדברים בטלים באמצע הלימוד, וגורם שהלימוד נעשה קרעים קרעים, צריך תחלה לדבר על לבו בלשון רכה שצריך ללמוד ברצף ובהתמדה, ויתקן מעשיו, ואם אינו מסוגל לשמוע, יחליף חברותא, ולא יחוש לפרנסת האברך, דאיהו הפסיד אנפשיה וגרם לעצמו, כי בענינים רוחניים חייך קודמים, וריבוי הדיבור מגונה, וכמאמר התנא

Yitzchak Yosef
The Rishon Lezion Chief Rabbi of Israel

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

באבות (פ"א משנה יז) כל המרבה דברים מביא חטא. ועוד אמרו שם, כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב מן השתיקה, וגם כי השתיקה מביאה מורא, והשתיקה היא מסימני החכם. ושלמה המלך אומר במשלי (יז, כח) גם אויל מחריש חכם יחשב. ואמר עוד בקהלת (ה, א) כי האלקים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים וגו'. ועוד אמרו (אבות פ"ג) סייג לחכמה שתיקה. וכן אמרו במגילה (יח) סמא דכולה משתוקא. [מבחר כל הסממנים היא השתיקה, שלא לספר בשבחו של המקום יותר מדאי, שנאמר לך דומיה תהלה. רש"י]. במערכא אמרי מלה בסלע משתוקא בתריין. [אם תרצה לקנות הדיבור בסלע, תקנה השתיקה בשתי סלעים. רש"י]. ובפסחים (צט) יפה שתיקה לחכמים, ק"ו לטפשים. שנאמר (משלי יז, כח), גם אויל מחריש חכם יחשב. ואמרו עוד בחולין (פט) מאי דכתיב, תולה ארץ על בלימה, מלמד שאין העולם מתקיים אלא על מי שכולם פיו בשעת מריבה. וראה מעשה נפלא בזה בספר ענף עץ אבות (עמוד סב). וע"ש עוד במעלת השתיקה. וע"ע בפירוש רבינו עובדיה (אבות פ"ג הנ"ל) שכתב, סייג לחכמה שתיקה, אין מדובר בשתיקה מרכילות ולה"ר, דהא דאורייתא ניהו, אלא מדובר בשתיקה מדברי הרשות שבין אדם לחבירו, שיש לו למעט הדיבור בהם, כל מה שאפשר, כי ברוב דברים לא יחדל פשע. ולכן אמר שלמה המלך [שם] גם אויל מחריש חכם יחשב.

ומרן החיד"א בספרו פתח עינים ביאר זאת על פי מה שאמרו במדרש שוחר טוב (מזמור קיט), שהמדבר דברים בטלים יוצאים מלבו כנגדם דברי תורה, משל לחבית מלאה דבש על כל גדותיה, על כל רביעית מים שנכנסת לתוכה יוצאת כנגדה רביעית דבש. וכן במדרש רבה (שיר השירים פר' א' סימן כא) : כוס מלא שמן בידך, נפל לתוכו טיפת מים, יוצאת כנגדה טיפת שמן, כך אם נכנס דבר של ליצנות ללבו, יוצא כנגדו דבר של תורה. וראה עוד בענף עץ אבות (עמוד ר).

גם בספר שבט מוסר (פרק מד) כתב: ויזהר בעצמו מדברים בטלים שהם כורע לבטלה כנוודע, ומעוררים העון שהם בסוג שלו. ואמרו רז"ל באבות דרבי נתן (פרק כו אה ג) : הוא היה אומר מפני מה תלמידי חכמים מתים כשהם קטנים? לא מפני שהם מנאפין, ולא מפני שהן גוזלים, אלא שפוסקים מדברי תורה ועוסקים בדברי שיחה. ועוד, שאין מתחילים במקום שפוסקים. ע"כ. הרי שעל ידי שפוסק מד"ת לדברים בטלים, מתחייב מיתה. ומה שסיים המאמר "ועוד שאין מתחילים במקום שפוסקים" כתב הרב בנין יהושע, דלכך אם פוסקים מדברי תורה ועוסקים בדברי שיחה, שוכחין המקום שפוסקין ומתחילים במקום אחר. ע"ש. כי כן אם פוסק לפעמים לאיזה צורך מצוה מלימודו במקום שמותר להפסיק, יתן דעתו לחזור למקום שפסק, ואם מסופק לו יחמיר על עצמו להתחיל במקום שהוא יודע בודאי שכבר למד אותו מקום. ובספר החסידים (סימן קמז) כתב, שהמפסיקים המקראות בדברים, עליהם התורה צועקת ואומרת: שמונת אלפים וחמש מאות פסוקים פסקת בי, והם פסקו יותר מששים ריבוא, ועוד הם עושים בי אף, אדם מדבר חולין, אינו פוסק מדבר לדבר אחר, והם מפסיקים דברי לעסוק בדברים בטלים.

ובתאריך כח סיון תשל"ד, מרן אאמו"ר הוציא קריאת קודש שנתפרסמה בבתי כנסיות בארץ, בזה"ל: ידוע הדבר ומפורסם הענין שאסור לדבר בשיחת חולין בביהכ"נ, וכמו שאמרו בגמ' (מגילה כח) שאסור לנהוג קלות ראש בביהכ"נ. ומבואר בשלחן ערוך סימן קנ"א סעיף א', שבכלל קלות ראש, השח שיחה בטלה בביהכ"נ. ובזוה"ק אמרו: מי שמדבר בביהכ"נ בדברי חול, אי לו שאין לו חלק באלהי ישראל, שהוא מראה עצמו כמי שאין לו אלוה, וכאילו אין השכינה נמצאת בביהכ"נ, ואין לו חלק

Yitzchak Yosef
The Rishon Lezion Chief Rabbi of Israel

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

באלהי ישראל, ואינו ירא ממנו. על כן חובה קדושה על כל החרד לדבר ה' להשמר ביתר שאת באיסור חמור זה, אשר בעונותינו שרבו, נעשה כהיתר אצל הרבה בני אדם. וכמו כן חובה על גבאי בתי הכנסת שומרי משמרת הקודש להוכיח ולהזהיר את הרבי על כך, וזכות הרבים תלוי בהם. ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב. עובדיה יוסף.

ועיין עוד בזה הקדוש פרשת במדבר (דק"כ ע"ב). ועיין בשו"ת עדות ביהוסף ח"ב (סימן לא) ובאחרונים (סימן קנא). וראה בשלמי ציבור (קונטרס חלבי השלמים ד"ד ע"ג).

ובמכתב של הרבנות הראשית מיום ג' חשון תש"א, כתבו כמה אזהרות בקדושת הכותל, ומהם שאסור לגשת לכותל בלוויית אופניים, אופנועים וחיות בית.

והנני לברך את האברכים החשובים שיה"ר ויפוצו מעיינותיהם חוצה להגדיל תורה ולהאדירה, ירום ונישא וגבהו מאד, ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו, ללכת מחיל אל חיל.

בברכת התורה,

יצחק יוסף
הראשון לציון
הרב הראשי לישראל

David Lau
Chief Rabbi of Israel
President of the Great Rabbinical Court

דוד לאו
הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

בס"ד, כ"ב תמוז, תשפ"ג
11 יולי, 2023
הסכ' - 1112.פג

לכבוד
אברכי הכולל "עטרת דניאל"

מכתב ברכה

אתם זוכים להוציא לאור עולם קובץ מאמרים שייעודם לחזק בלב הציבור את קדושת בית הכנסת ואת הצורך להתנהג בבית אלקים ברגש.

על שלשה עמודי יסוד העולם עומד, תורה, עבודה וגמילות חסדים. עבודה - זו תפילה, דאיתא בזהר (ח"ב קט-רע"א מהימנא) "מצוה לבנות מקדש למטה כדוגמת מקדש למעלה... ולהתפלל בו ולעבוד את ה', דהא תפילה נקראת עבודה".

את הפסוק "ואהי להם מקדש מעט" תרגם רבי יונתן בן עוזיאל "ויהיבית להון בתי כנישתא תניין לבית מקדשי", פירוש ואתן להם בתי כנסיות שניים לבית מקדשי. וכן דרשו חז"ל את הפסוק "אני ישנה ולבי ער" (שה"ש ה ב) "אני ישנה - מבית המקדש, ולבי ער - לבתי כנסיות".

בית הכנסת הוא מקום הנבחר להשראת השכינה ועל כן חובה להתנהל בו כראוי וכפי שההלכה קבעה. לא לשוח שיחה בטלה, לא לדבר דברי חולין גם שלא בשעת התפילה, ובוודאי בשעת התפילה וקריאת התורה.

כן אוסיף כי בבתי הכנסת בעת האחרונה, נוהגים לחלק עלונים ועיתונים מלאים בפרסומות שאין מקומם בבתי הכנסת. הדבר גורם גם לכך שאנשים במקום להתרכז בתפילה מטים ליכנס לעיין בעלונים וגם זו פגיעה במהות התפילה ובקדושת בית הכנסת. אין צורך לומר שצריכים לכבות את הטלפונים הסלולריים בכניסה לבתי הכנסת.

ועל זה אנו מברכים כל שבת מי שברך את מי "שבאים להתפלל" ולא למטרות אחרות, בית הכנסת אינו המקום לניהול חיי חברה וביטוי.

תערב תפלתנו לפני אדון כל, ואפיריון נמטיה למי שדואג לכך שהציבור ישמור על קדושת המקדש מעט.

אני מחזק ידכם בכוונתכם להאדיר את ההתנהגות בבתי הכנסת, שהם אבן יסוד לבנינו הנצחי של עם ישראל וזו חשיבותם.

בברכת התורה

דוד לאו
הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

Reuven Elbaz

Chief Rabbi of "Beit Israel" district
1 Ezra Street, Jerusalem 91054, Israel
Tel 02-5000455 Fax 02-5000502

ראובן אלבז

רב זמון"צ שכונת בית ישראל והסביבה,
ראש ישיבת "אור החיים" וחבר מועצת חכמי התורה
רח' עזרא 1, ירושלים 91054 טל' 02-5000455, פקס 02-5000502

הנני לברך את המחבר שליט"א
את הכל עושה בטוב טעם ודעת
שיזכה להפיץ תורה בישראל
בברכה
ראובן אלבז

הנני לברך את המחבר שליט"א

את הכל עושה בטוב טעם ודעת

שיזכה להפיץ תורה בישראל

בברכה

ראובן אלבז

CHUT SHEL CHESSED Institutions
Yeshivot and Kollelim
For Ba'alei Teshuva
Publishing books and video

עמותה מס': 58-020199-4

מוסדות "חוט של חסד"
ישיבות וכוללים ל"בעלי תשובה"
קרן תמיכה למשפחות בעלי תשובה
הפצת ספרים וקלטות

רח' שמואל הנביא 13, ירושלים, ת.ד. 50226, טל: 02-5812210, פקס: 02-5812252, 13 Shmuel Hanavi St. Jerusalem P.O.B. 50226 Fax: www.braslev.co.il

מנחם אב התשפ"ג

הסכמה ומכתב ברכה

הובאו לפני גיליונות הספר, כבוד להשי"ת ומורא מקדש, מעשה ידי אומן פרי עמלם של הכולל המפואר עמרת דניאל הי"ו. הספר סובב אודות חשיבות שמירת כבוד בית הכנסת אשר לצערנו הרב אצל רבים ושלמים מאיתנו מצב הדיבורים בבית הכנסת קצת נפרץ לאחרונה ואכן דבר זה צריך חיוק מאוד, עד כדי כך שאמרו בזהר הק' (פר' תרומה) שהמדבר בבית הכנסת מראה שאין לו חלק באלוהי ישראל, ומגרש השכינה וגורם להאריך את הגלות על כל עם ישראל, ועוד לשונות חמורים שנאמרו על חומרת ולול בכבוד בית הכנסת.

ומה נכבד היום בהגלות נגלות הספר הנפלא הזה, שמחוק את השמירה על כבוד בית הכנסת ויש בהוצאת ספר זה משום יכזי הרבים באופן נעלה מאוד. ולכן אבוא בדברי שבה וברכה לכולל הנפלא ולעורכים הנכבדים, שיוכו לעלות מעלה מעלה, ויכולהגדיל תורה ולהאדירה, עם עוד ספרים נפלאים.

לא נצרכה אלא לברכה, יהי רצון שחפץ ה' בידם יצליח לברך על המוגמר, ולהשלים המלאכה עם עוד כהנה וכהנה, יפוצו מעיינותיהם הוצה להגדיל תורה ולהאדירה, ברכה וטובה עד זקנה ושיבה, אורך ימים ושנות חיים באושר וכבוד, וכל אשר יעשו ישכילו ויצליחו.

ביקרא דאורייתא

שלום ארוש

ראש מוסדות "חוט של חסד"

מפעולות המוסד

- כוללים לבעלי תשובה
- ישיבות לצעירים
- שיעורי תורה ברחבי הארץ לקירוב רחוקים
- קרן להדפסת והפצת ספרי ר' נחמן מברסלב וזע"א וקלטות מפי: הרב שלום ארוש שליט"א במחירים מוזלים
- קרן עזרה למשפחות בעלי תשובה במצוקה
- קרן עזרה לחתנים
- שיעורי תורה לנשים
- הדרכה למשפחות בעלי תשובה
- חברת תהילים ומשניות

הרב דוד יוסף

ראש בית המדרש "יחזקאל דעת" וחבר מועצת חכמי התורה

ב"ה ירושלים, ד' תמוז התשפ"ג

המלצה

ראה ראיתי גיליונות הספר הנזכר אשר ערכו וסידרו אברכי כולל "עמרת דניאל" ע"ש דניאל אלפסי ז"ל, בבית המדרש "קול יהודה" בראשות הגאון הגדול, מקים עולה של תורה, שריד לדור דעה רבי דוד צדקה שליט"א רב העיר פרדס חנה כרכור ת"ו.

בעברי בן בתריו ראיתי כי את הכל יפה עשו, ערכו וליקטו דברים המיוסדים על אדני פז, בהלכות והנהגות בית הכנסת ובית המדרש בשעת התפלה ולימוד התורה בהלכה ובמוסר, מדברי חז"ל בתלמוד ובמדרשים, ומפי רבותינו הראשונים והאחרונים וגדולי וצדיקי הדורות, דבר דבור על אופניו, והכל בשפה ברורה ובבהירות נפלאה, ובודאי שיש בספר זה תועלת רבה וחיווק גדול לכלל הציבור, ולפעלא טבא אמינא איישר חילם לאורייתא.

והנני מתכבד לברך מעומק ליבי את כל האברכים היקרים שליט"א שמרחו ועמלו בעריכת ספר זה שיוכו להמשיך ולהפיץ מעיינותיהם חוצה לזכות את הרבים, ויחברו עוד חיבורים נפלאים ומועילים, להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך שלום ושלוה עושר וכבוד וכל טוב, אמן.

בברכת התורה,

דוד יוסף

ישיבת רב פעלים חדרה

בס"ד

ע"ש מרן הבן איש-חי רבינו יוסף חיים זצוקל
בנשיאות הר"ג ציון בוארון שליט"א אב"ד באר-שבע בראשות הר"ג ליאור כחלון שליט"א טל.
052-2471695

תאריך בח תמוז תשפ"ג

בס"ד

דברי ברכה

לכבוד אברכי הכולל החשוב 'עטרת דניאל'

בראשות הרב הגאון רבנו דוד צדקה שליט"א

שמחתי מאוד לראות את פרי עמלכם בחשיבות הרבה של השמירה על כבוד בית הכנסת

והזהירות מכל שיחה בטלה בו.

וראינו בשנים האחרונות, שעקב מגפת הקורונה ר"ל, הוגלנו למשך כ- שנה שלמה מבית הכנסת,
להתפלל בחצרות, בבתים וברחובות,

והסביר מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל

שהוא בעוון חוסר שמירה על כבוד בית השם.

וכבר לימד אותנו מרן החפץ חיים בתקופה שלפני השואה האיומה, שאלמלא לא היו מתפללי
בית הכנסת עצמם מחריבים את קדושת המקום בדיבורי החולין והבטלה בו, לא היה כוח לשום
גוי ערל וטמא לבוא להחריב את בתי הכנסיות והמדרשות באירופה בתקופת השואה.

וכבר תיקן בעל ה'תוספות יום טוב' 'מי שברך' מיוחד, לאומרה בכל שבת בעת פתיחת ההיכל:

שכל השומר פיו ולשונו שלא לדבר בבית הכנסת, הקב"ה ישמרהו מכל צרה וצוקה, ומכל נגע
ומחלה, ויחולו עליו כל הברכות הכתובות בתורת משה רבנו ע"ה, ובכל ספרי הנביאים
והכתובים, ויזכה לראות בנים חיים וקיימים ויגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים.

ותזכו להמשיך לחבר חיבורים לכבודה של תורה ולהרבות כבוד ה' בעולם אמן ואמן.

בברכת התורה ולומדיה

בנימין ליאור כחלון

ראש ישיבת רב פעלים חדרה

מען למכתבים: רח' רוטשילד 29. ת.ד. 2063 חדרה

בס"ד

BENAYAHU YSAHAR SHMUELI

Yeshivat Hamekubalim "NAHAR SHALOM"

בניהו יששכר שמואלי

ישיבת המקובלים "נחל שלום"

תאריך תשלום

מכתב היכרה

למאמר על הסדר הנכסף בבית אלהים
ומהם מקנן שם אלהים באלו ערכי דת
שמה המפורש קול יהודה לכבוד נאם
יחמד הולך על דברים בביתם ונאם
בצד אדם של מה שבר הבתם ואלוהים
ואשר חלקו של היוצאים במאמר שמוקד ובמאמר
הוא הכאן מ'ר' יצחק בברך אלהים בן
למ'ר' ונאם ויבדל כפי שיש בברך אלהים
בן של הוא הימים הזכר נקרא על אלהים
ואל ע' המאמר והמאמר והמאמר
נאם

הנני מודיע למאמר אלהים ואין
לשמו אלהים אלה המאמר המאמר
והשם אלהים אלה המאמר המאמר
אלה המאמר.

מכתב אלהים
הנני מודיע למאמר אלהים ואין
לשמו אלהים אלה המאמר המאמר
והשם אלהים אלה המאמר המאמר
אלה המאמר.

רח' שילה 6 (פינת רח' אנרייט), ירושלים, ת.ד. 28267 טל' 02-6221039, פקס: 02-6223001

6, Shilo st. P.O.B 28267 JERUSALEM Tel: 02-6221039, Fax: 02-6223001

ZAMIR COHEN
Rosh Yeshivah Of "Heichal Meir"
Rabbi of the Etrog neighborhood
Author Responsa "Nezer Cohen" book
Hatam Sofer St. 5 Betar Eilat

זמיר כהן
ראש ישיבת "היכל מאיר"
רב שכונת אתרוג ביתר עלית
מח"ס שו"ת 'נזר כהן' ועוד
רח' חתם סופר 5 ביתר עלית

ה' מנחם אב תשפ"ג

בס"ד.

מכתב ברכה

הנני בזאת בדברי שבח והערכה על היוזמה החשובה של אברכי הכולל החשוב "עטרת דניאל", ע"ש ה"ה דניאל אלפסי ע"ה, השוקדים על לימודם בביהמ"ד "קול יהודה" שע"ש מו"ר הגאון הקדוש ראש ישיבת פורת יוסף רבי יהודה צדקה זצוק"ל, בראשות בנו הגה"צ רבי דוד צדקה שליט"א רבה של פרדס חנה, להוציא לאור ספר המעורר את הלבבות על גודל קדושת בית הכנסת, שהוא בית מקדש מעט, מקום השראת השכינה, ועל הזהירות הנדרשת לנהוג בו כבוד, וח"ו לא לנהוג בו קלות ראש ע"י דיבורים שאינם דברי תורה ותפילה, שלא יהיה בבחי' אתי דיבור – חולקן, ומבטל דיבור – דיבורי קודש של תורה ותפילה.

וכבר נודע בשערים שעצם ההתעוררות לעסוק בענין קדושת בית הכנסת מגבירה את היראת שמים בקרב הציבור להיזהר ולהישמר בכבוד המקדש מעט אף טרם הלימוד, ובפרט כאשר מוציאים לאור עולם ספר נכבד כגון זה באופן שישפיע גם על הלומדים והמעיינים בו להתחזק בכבוד ובמורא של בתי כנסיות ובתי מדרשות.

והנה אמרו חז"ל (יבמות ו, א) על הנאמר (ויקרא יט, ל) "ומקדשי תיראו" – 'לא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שהזהיר על המקדש'. וכמו"כ בבתי כנסיות, בית מקדש מעט, היראה היא ממי שצוה עליהם.

וה"ר שבזכות הזהירות בענינים אלו, יזכו העוסקים במלאכת הקודש שיתקבלו תפילותיהם לרחמים ולרצון לפני אדון כל, וליראת ה' שתהיה חופפת עליהם תמיד, וישכילו ויצליחו בכל אשר יפנו, ויראו סייעתא דשמיא בכל עניניהם ושם שמים יתקדש על ידם לטוב להם כל הימים.

בברכת התורה

הרב שמואל חיות שליט"א מראשי ישיבת 'חזון עובדיה'

מכתב ברכה

לאהובי ויקירי אוהבי ה' שמחתי ועלץ ליבי בקירבי בראותי בני עליה הרב הגאון הרב יצחק צדקה שליט"א בן מורנו ורבינו ועטרת ראשנו הגאון הגדול מרן הרב של פרדס חנה רבי דוד שלום צדקה שליט"א נשיא הכולל 'עטרת דניאל' על שם דניאל אלפסי ז"ל ועימם צבא אברכים בני עליה וחובשי בית המדרש העומד לתפארה תל תלפיות כולל 'עטרת דניאל' בבית המדרש 'קול יהודה'. והעלו לכתבים בנושא קדוש ונשגב עד למאוד קדושת בית הכנסת ובית המדרש, ובני עליה מאברכי הכולל עולים ומתעלים ומתחזקים בנושא קדוש ונשגב זה. ונודע בשערים מה שכתב המשנה ברורה בסימן קנ"א סעיף קטן א' בשם הסמ"ג שבעבור קלות ראש בבתי כנסיות נהפכים לבתי עבודה זרה רחמנא ליצולן עיין שם. ועוד כתב שקדושת בית הכנסת תורת 'מקדש מעט' עליו ואיכא על זה את מצוות עשה דאורייתא של 'את מקדשי תיראו' ונראה דכי היכי דבבית המקדש, במשכן כיוון שקדושת המקדש והמשכן הייתה גמורה אז חל על כל שאר העיר תורת ג' מחנות א' מחנה שכינה ב' מחנה לויה ג' מחנה ישראל. ומעתה כל שמקליש את קדושת המקדש אין זה גריעותא רק במקדש אלא זה מגרע מכל קדושת הג' מחנות 'והמחנה ישראל' אינו בקדושתו כדמעיקרא ונראה דזהו גופא הביאור באימרה הנוקבת עד תהום רבה של האדמו"ר הקדוש מגור בעל 'האמרי אמת' זיע"א שבא לארץ וראה את הנהגת בני קהילות הספרדים שהיו זהירים ביותר מדיבור דברים בטלים בבתי הכנסת נענה ואמר: 'אם היה כזה דבר באירופה לא היה דריסת רגל לצורך הגרמני הרשע ימח שמו ויאבד זכרו להרוג ולהשמיד בעם ישראל' ורק גברא רבה כמותו רשאי לומר כן. על כל פנים הא מיהת ברגע שנפגם קדושת בית הכנסת נשתנה ונקלש המחנה ישראל עצמו ועתה חס ושלום יש אפשרות שיד הגוים תהיה שולטת עליהם רחמנא ליצולן, ופוק חזי כמה גדולה ועצומה עד למאוד קדושת בית הכנסת.

איתא במדרש שיר השירים רבה (פרק ה אות ב) "אני ישנה" מבית המקדש "וליבי ער" לבתי כנסיות ובבתי מדרשות עד כאן לשונו דנחמתו של הקדוש

ברוך הוא על החורבן הבית זה הבתי כנסיות ובתי מדרשות ועיקר שמחתו ושעשעו של הקדוש ברוך הוא זה הבתי כנסיות ובתי מדרשות ואיתא בשיר השירים רבה (פרק ו אות יז) "אל גינת אגוז ירדתי" זה העולם "לראות באביי הנחל" אלו ישראל "לראות הפרחה הגפן" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות "הנצו הרימונים" אלו תינוקות של בית רבן שיושבים ועוסקים בתורה ויושבים שורות שורות כגרעיני רימונים עיין שם. ואיתא עוד במדרש איכה רבה בפתיחה ח' "וכי השליכו משכנותינו" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות עיין שם.

הרי שהמחלל את קדושת בתי כנסיות ובתי מדרשות הוא בכלל השליכו משכנותינו וכמוהו כטיטוס שבזה נווה של מטה ונודע מה שכתב מרן הגאון רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל המבזה מקום תורה חמור יותר מטיטוס שלטיטוס לא היה לו יכולת להשפיע בנווה של מעלה אך ישראל שיכולים לתקן בנווה של מעלה יש להם אחיזה במקדש של מעלה וכמו שהאריך בזה בנפש החיים כן חס ושלוש יכולים לקלקל רחמנא ליצלן בנווה של מעלה וכמה חביבה ישיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות אצל הקדוש ברוך הוא פוק חזי ממה דאיתא במדרש (בראשית רבה מ"ח ו'-תנחומא וירא) "והנה ה' נצב עליו" כך בניך יושבים ושכינה עומדת על גבם שישראל נכנסים לבתי כנסיות ובתי מדרשות וקוראים קריאת שמע והם יושבים לכבודי ואני על גבם שנאמר "אלהים ניצב בעדת אל" עומד אין כתוב כאן אל ניצב כמה דתימא "ונצבת על הצור" עיין שם והיינו דכי היכי דמשה רבינו בצור היה עומד ומשתוקק לראות את הוד כבוד מראה השכינה, כך הקדוש ברוך הוא ניצב דרוך, ערוך ומוכן לראות את הפמליה של מטה לומדים דברי תורה ומפלפלים בעיונה של תורה ומתפללים מעומק ליבם בעבודה שבלב זו תפילה ואין שעשוע ושמחה יותר גדולה לה' יתברך מאשר לראות את המעמד הזה ולזה הוא מתאוה, והמזלזל בקדושת בית הכנסת הרי הוא לוקח ונוטל את 'חשוקו של מקום'.

ואיתא במדרש רבה (פרק יא אות ג שיר השירים פרק ב אות כא) וזה לשונו: כך הקדוש ברוך הוא מדלג ומקפץ מבית כנסת זו לבית כנסת זו כל כך למה לברך את ישראל שנאמר: "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך". נורא נוראות הקדוש ברוך הוא מדלג מבית כנסת לבית כנסת ומשתוקק לראות את מעמד התפילה ומשפיע השפעות למתפללים. ואיתא עוד במדרש קהלת רבה (פרק ט אות א) ובשעה שיראל נפטרים (מסיימים את התפילה) בתי כנסיות ובתי מדרשות בת קול יוצאת ואומרת "לך אכול בשמחה לחמך" כי כבר נשמעת תפילתכם לפני כריח ניחוח. ואיתא עוד במדרש קהלת רבה (פרק ט אות כ"א)

"עיר קטנה" זה בתי כנסיות "ואנשים בה מעט" זה ציבור "ובא אליה מלך גדול" זה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא "וסיבב אותה ובנה עליה מצודים גדולים" זה קמנון ואגמון "ומצא בה איש מסכן וחכם" זה הזקן החכם שבשעה הזקן יושב ודורש עונים ועונים אחריו 'אמן יהא שמיה רבא מברך' אפילו יש לו שטר גזירות של מאה שנה הקדוש ברוך הוא מוחל לו על כל עוונותיו עד כאן.

ולכן יקירי בני עלייה כאן רואים כמה גודל מעלת התפילה בציבור וקדושת בתי כנסיות ובתי מדרשות, ולכן אשריכם מזכי הרבים שמזכים את הציבור ואת כלל ישראל להבין את גודל קדושת בית הכנסת שהיצר מתשתש ומקליש את ערכה של התפילה וערכם של בתי כנסיות ובתי מדרשות. והמזכה את הרבים זכות הרבים תלויה בו ובפרט שזכותכם בנושא הגדול בהשראת השכינה אתם דואגים "לקונן את הקן" של הקדוש ברוך הוא בעולם והקן של הקדוש ברוך הוא בעולם הם הבתי כנסיות ובתי מדרשות ואתם דואגים לייקר ולרומם בבית אלוקינו. ויתן ה' ותזכו שפרותכם תעשה חיל ויד ה' ביזכם תצליח בידידות עוז והוקרה רבה למגדילים ומהדירים את כבוד ה' יתברך.

הרב שמואל חיות

מוסדות כאייל תערוג

בראשות מו"ר הרה"ג אייל עמרמי שליט"א

שע"י עמותת מקור חיים גבע בנימין (ע"ר) 580418424

דברי בריכה והסכמה ט"ו תמוז תשפ"ג

מרכז תפילה ובית מדרש

גני ילדים

תלמוד תורה

בית ספר לבנות

שיובה קטנה לצעירים

כלל אברכים

שעורים לנשים

פעילות ומתמודים לילדים

שיעורי תורה ברחבי הארץ

ועוד מגוון פעילויות...

לשכת הרב:

רח' הרב טן הדר 4

הר חומה, ירושלים

טל: 02-5344400

פקס: 02-6242801

האתר הרשמי

www.ayal-taarog.co.il

לכבוד אברכי הכולל המצוינים עטרת דניאל הלומדים בבית המדרש בפרדס חנה

במקומו של מורנו ורבינו וטרט ראשנו הרה"ג ר' דוד עדקה שליט"א,

ח' יאריך ימיו בטוב ושגותיו בנעימים על כל פועלו ומעשיו

למען חיווך התורה והרבות כבוד תורה בארצנו הקד' זה רבות בשנים.

זכות מורנו ורבינו רב העיר הקד' פרדס חנה הינו איש אלוקים קדוש ונורא,

שרק בראות פניו הקדושות זוכים ליראת שמים טהורה.

ואברכי הכולל שזוכים לתלמוד מפיו תורה ולראות את הוד קדושתו

בודאי זוכים להכמנה ותבונה ותורה כמאמר רבותינו

"האי דמחברנא ספי מחבריה בגין דחזיתיה לר"מ מאחוריו".

כך מעיד ר' יהודה הנשיא מחבר המשניות.

לא העמל תורה ולא התפילות בנו את ר' יהודה נשיא,

אלא רק ראיית פני אדם גדול ורק מאחוריו.

לכן, אין לי אלא לבקך ברכת הדיוט את האברכים היקרים

שזוכים לחסות בעילו של המקדש.

כי אדם גדול הוא ממש בבית המקדש - עיון רמח"ל מס"י ו"יערות דבש" לר' יונתן אייבשיץ.

ותזכו להרבות תורה וברכת ח' תהיה משולחת לפניכם ותגדלו לשם ולתפארת, אכ"ר.

בברכה ובחוקרה

בקידה ובאימה

הנצי"א אייל עמרמי

איל תערוג

מכתב ברכה

"ואהי להם למקדש מעט" (יחזקאל יא', ט"ז) - אמר רבי יצחק:
"אלו כתי כנסיות ובתי מדרשות".

(מגילה כט', א).

"שמחתו באומרים לי בית ה' נלך", שמחת יומא טבא דרבנן, אברכי כולל "עטרת דניאל" ע"ש דניאל אלפסי ע"ה, אביו של ידידנו הלוומדים בכולל "קול יהודה" של הרה"ג הרב דוד צדקה שליט"א המרא דאתרא דפרדס חנה, אשר קבצו קונטרס נכבד בענין כבוד בית הכנסת וכבוד בית המדרש. בית הכנסת הוא טרקלין המלך, ביתו של מלך מלכי המלכים - הקב"ה. ובתלמוד (מגילה כה, א) הוזהרנו: "בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש: אין אוכלין בהן ואין שותין בהן ואין נאותין בהם ואין מטיילין בהם..." וכן נפסק בשולחן ערוך (או"ח קנא, א): "בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהם קלות ראש כגון שחוק והתול ושיחה בטילה ואין אוכלים ושותים בהם..." הרי ששיחה בטילה היא בכלל קלות ראש. ולעצרתנו, יש מקומות שאין נוהרים שלא לשוח בבית הכנסת ובמיוחד בשעת התפילה והקריאה בתורה, וחכמים ראשונים ואחרונים תלו בזה עונשים קשים ל"ע. וידוע כי בשנים ת"ח ות"ט, בפרוע פרעות בישראל וקהילות רבות נחרבו עד היסוד, והגאון רבי יום טוב ליפמן העליר זיע"א, בעל ה'תוספות יום טוב', אשר ניצל בחסדי שמים מן הגזירות, בקש לדעת את סיבת הצרות, והירבה בתעניות ובתפילות, ואף ערך 'שאלת חלום' כדי שיודיעוהו מן השמים על מה עשה ד' ככה לעמו. התשובה שקיבל מן השמים הייתה נוראה ומפתיעה: כלל ישראל נענש בגזירות אלו על כך שהקל ראש באיסור החמור של שיחה בבית הכנסת ובשעת התפילה, ועל זאת באה עליהם הרעה ונחרבו מאות בתי כנסיות, מלבד רבבות אלפי ישראל שנחשבו כצאן טבחה. הרב החליט לעשות מעשה, ובנוסף ללימוד מוסר וגנות המדבר בבית הכנסת וביהמ"ד, תיקן לומר בכל שבת 'מי שברך' במיוחד לאלו הנוהרים מלדבר בשעת התפילה!

הרב עמוס שושן רב ישובי רכס פוריה

ואני אמרתי לחדש מנהג זה של הגאון התוספות יום טוב, ובוה נעורר את הציבור לקדושת בית הכנסת ובית המדרש, ותקנתי שיעשו בסמוך לקריאת התורה מי שברך למי שנהר מלדבר בבית הכנסת ובפרט בשעת התפילה וקריאת התורה, ואמרתי לפרסם הנוסח כאן, כדי שיהיה בידי כל רב וגבאי לעשות כן במקומו וזכות הרבים תלוי בו, וזה הנוסח:

יהי שם ה' מְבָרָךְ, מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם

מי שְׁבָרַךְ לְאַבְוֵתֵינוּ הַקְדוּשִׁים אֲבָרְהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, דָּוִד וְשְׁלֹמֹה, הוּא יְבָרַךְ אֶת כָּל מִי שֶׁנִּזְהָר מִלְדַּבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְפֶרֶט בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה וַיִּמְלֵא כָּל מַשְׁאָלוֹת לְבוֹ לְטוֹבָה וְלְבָרָכָה, וַיְבָטֵל מֵעַלְיוֹ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת וַיִּגְזֹר עָלָיו גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת, וַיִּשְׁלַח לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, וַיִּזְכֶּה לְכָל הַבְּרָכוֹת הַקְּתוּבוֹת בְּתוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, וְזִכּוֹת רַבּוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים תָּגֵן בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ, וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֶאֱמַר אָמֵן.

יפה עשו היוזמים, הרבנים וחברי הכולל, להוציא ספר מקיף בחשיבות כבוד בית הכנסת וביהמ"ד ומה טוב ומה נעים שרב בית הכנסת יקרא בו בשער בת רבים, להזהיר את הציבור בחשיבות הדבר, ולשומעים ינעם ותבוא עליהם ברכת טוב, ובוה נוכח בעזרת ה' ממורא מקדש מעט לבניין הבית הגדול והקדוש - בית המקדש במהרה בימנו אמן כן יהי רצון.

בברכת "גדיל תורה ויאדיר",

מי שברך למי שנזהר מלדבר בבית הכנסת

יהי שם ה' מבורך, מעתה ועד־עולם

מי שברך לאבותינו הקדושים אברהם, יצחק ויעקב, משה ואהרן, דוד ושלמה, הוא
יברך את כל מי שנזהר מלדבר בבית הכנסת ובפרט בשעת התפילה וקריאת התורה
וימלא כל משאלות לבו לטובה ולברכה, בני חיי ומזוני רויחי, ויבטל מעליו כל
גזרות קשות ורעות ויגזר עליו גזרות טובות, וישלח לו רפואה שלמה, ויזכה לכל
הברכות הקטובות בתורת משה רבנו עליו השלום, ונכות רבותינו הקדושים תגן
בעדו ובעד ביתו,
וכן יהי רצון ונאמר אמן.

ציבור קדוש, בודענו כי בית הכנסת הוא טרקלין המלך, ביתו של מלך מלכי המלכים - הקב"ה. ובתלמוד (מגילה
כה, א) הוזהרנו: "בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש: אין אוכלין בהן ואין שותין בהן ואין ניאותין בהם ואין
מטיילין בהם..." וכן נפסק בשולחן ערוך (א"ח קנא, א): "בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהם קלות ראש
כגון שחוק והתול ושיחה בטילה ואין אוכלים ושותים בהם..." הרי שישיחה בטילה היא בכלל קלות ראש.

אבקש לחדש את תקנת בעל התוספות יום טוב זצ"ל, לומר בעת פתיחת ההיכל בשבת בסמוך לקריאת
התורה, מי שברך למי שנזהר מלדבר בבית הכנסת ובפרט בשעת התפילה וקריאת התורה, ובוה נזכה בעזרת
ה' ממורא מקדש מעט לבניין הבית הגדול והקדוש - בית המקדש במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

בברכה לגאולה קרובה

הרב עמוס שושן

הסאלי האברכים היקרים בתורה ובאמונה
 את חבורם הנפלא העוסק לענ"ד בתקון העיקרי של שכינת עוזנו כבוד ביהכנ"ס
 כבוד הדיבור ושמירתו זמין לנו מנגד הפלאפונים ודיבורי חול
 ואל ידי תיכון צאם אטריה צננת פליטים הצביל מצדדי אפריון נאליה
 ויהי שפץ ה' בידם יצלח ויפוצו מעיינותיהם החוצה, אכיר.

אל אצולנו יציר
 ראש סלח תפלה

הראוני האברכים היקרים בתורה ויראת שמים

את חיבורם הנפלא העוסק לענ"ד בתקון העיקרי של שכינת עוזנו כבוד ביהכנ"ס
 ושמירתו לתקן אותו מנגד הפלאפונים ודיבורי חול.

ואף ידי תיכון עמם אשר ברוב ענותנותם הזכירו מדבריי

אפריון נמשיה

ויהי שפץ ה' בידם יצלח ויפוצו מעיינותיהם החוצה, אכיר.

ס"ט מודיאנו יצחק

ראש כולל חפץ ה'!

Rabbi Yitzchak David Grossman
Chief Rabbi of Migdal Ha'Emek
Member, Chief Rabbinat Council
Dean, Migdal Ohr Institutions

הרב יצחק דוד גרוסמן
רב העיר - מגדל העמק.
חבר מועצת הרבנות הראשית
נשיא מוסדות מגדל-אור

בס"ד

אלול תשפ"ג

בס"ד

דברי ברכה

שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול
בנועם קיבלתי גליונות עלים לתרופה מתוך הספר הנכבד והחשוב
העומד לצאת לאור תוכו רצוף דברי חיזוק חוצבי להבות אש
לעורר אותנו בגודל חיוב הזהירות בקדושה בית הכנסת מעשי ידי להתאפר של
האברכים היקרים המסולאים מפז היושבים ושוקדים באהלה של תורה ויראה
בכולל למצוינים "עטרת דניאל" פרדס חנה
העומד בראשות המרא דאתרא הגאון רבי דוד צדקה שליט"א
כיהודה ועוד לקרא הנני לצרף ברכתי בדברי הוקרה והערכה על היוזמה הנפלאה
להרים קול שופר לזעוק ולהתחנן להתריע ולעורר להוסיף גדרים וסייגים בשמירת
קדושת בית הכנסת, כבר ידוע ומפורסם מה שכתוב במדרש שוחר טוב .
אמר רבי יוסי בן קיסמא : פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגעתי בשלוש מאות גמלים
טעונים אף וחימה, ופגע בי אליהו הנביא, ואמר לי שכל זה למי שמדבר בבית הכנסת
עייש
פחד ורעדה אווזתינו לחשוב כמה חמור הוא הדיבור בבית הכנסת
וכבר אמרו רבותינו לפרש הפסוק " ה' ילחם לכם " מתי? " ואתם תחרישון ",
כשאתם תחרישו ולא ידברו דברים בטלים בבית הכנסת חזקו ואמצו ומגלגלי זכות
על ידי זכאי ,
אשריכם שזכיתם לזכות ישראל , לרומם ולפאר בית אלקינו .

בברכת התורה

יצחק דוד גרוסמן
הרב יצחק דוד גרוסמן

לעילוי נשמות

ר' דניאל בן אסתר אלפסי ז"ל

נלב"ע כ"ט טבת תשמ"ט

תנצב"ה

לעילוי נשמות

מרת מיזל בת רבקה אלפסי ע"ה

נלב"ע כ"ז כסליו תשפ"ג

תנצב"ה

ספר זה מוקדש לזכות
ולבריאות בדבה והצלחה וכל הישועות
ברוחניות וגשמיות
לאישה הצדקנית
מנשים באוהל תבורך
מדת ליאת בת יפה אלפסי תחי'

להצלחה ברוחניות ובגשמיות וכל הישועות

לשרון בן יצחק ואסתר בן יוסף

להצלחה ולזיווג נירית בת יפה

להצלחת דנה בת ליאת אלפסי תחי'

להצלחת אריאל בן ליאת אלפסי תחי'

להצלחת אבישי בן מזל הי"ו

להצלחת בת אל בת עליזה

לדפואה שלמה

מר סלזמון בן פרחח עמר הי"ו

מרת יפה בת חביבה עמר תחי'

אנאל בת בת אל אלפסי תחי'

אדל בת בת אל אלפסי תחי'

לעילוי נשמותם של:

ר' סיני בן אסתר אלפסי ז"ל

נלב"ע י"ט חשוון תשפ"א

מדת ציפורה אלמליח בת אסתר ע"ה

ר' יונה בן אסתר אלפסי ז"ל

ר' מישאל בן אסתר אלפסי ז"ל

ר' שמשון בדומנד בן ולנטין ז"ל

ר' אברהם בן מנטינה עמרם ז"ל

מדת סול בת איזה עמרם ע"ה

מדת מנטינה ברת רחל עמרם ע"ה

מדת אסתר בת ציפורה בן יוסף ע"ה

תנצב"ה

בשער הספר

י'שתבח ה'בורא ו'יתעלה ה'יוצר שברחמיו וברוב רצונו להיטיב לברואיו, העניק לנו את ההטבה הגדולה והאיכותית ביותר - שהקב"ה בכבודו ובעצמו, שהוא מקור העונג, ישכון בינינו. לצורך כך נתן לנו, עם ישראל - העם הנבחר, את התורה הקדושה ואת מצוותיה. מטרת התורה והמצוות היא על מנת לזכך אותנו, כך שנהיה ראויים להשראת השכינה עלינו בזה העולם.

ודע דבר עמוק מאוד, שאף על פי שהקב"ה מלוא כל הארץ כבודו, והוא נמצא בכל מקום ואין אתר פנוי ממנו כלל, בחר לו ה' יתברך מקום בו יתכנסו עם ישראל עם סגולה להתקרב אליו יתברך ולפרסמו. **טעם הדבר** שבחר הקב"ה במקום מסוים, מבואר על פי **המהר"ל מפראג ז"ל**, שאומר כי כל דבר לפי חשיבותו יש לו מקום לפי עניינו, וככל שהוא חשוב יותר כך חייב להיות שמקומו יהיה חשוב יותר. הוא מוסיף וכותב כי אם לא יהיה לו מקום כלל זה מורה על חסרון בשלמות שכל דבר שאין לו מקום קבוע הרי הוא כארעי ודרך מקרה, ואין דבר שמורה על חסרון יותר מזה.

ונבאר, בחיי היום יום רואים אנו, שלכל ענין יש מקום משלו, ובהתאם לשינוי העניין כך משתנה המקום.

לדוגמא: לכל משפחה יש בית משלה, שהוא המקום שלה. ככל שהמשפחה מכובדת יותר, כך ביתם מכובד בהתאם לדרגתם,

ומשפחה שאין לה בית זהו חיסרון גדול ביותר. מועצה, עירייה או כל מוסד אחר מוכרח לשכון במקום מסוים, שבו תהיה עיקר עשייתו. גם כאן - ככל שהמוסד יהיה חשוב ומכובד, כך מקומו יהיה מכובד יותר. כך גם לגבי משרדים ממשלתיים, בית הנשיא וארמון המלוכה, שהוא משכנו של האדם בעל הדרגה המכובדת ביותר בעולם הזה. הגם שהמלך שולט במדינה שלמה, ולפעמים בכמה מדינות (כמו שלמה המלך ולהבדיל נבוכדנצר) מוכרח להיות לו מקום מיוחד, שבו תהיה עיקר העשייה המלכותית.

אומר המהר"ל, כי מאחר שהדבר המכובד ביותר שקיים בבריאה הוא הקשר בין הבורא לעם ישראל, קשר שהוא תכלית הבריאה, מתבקש שיהיה מקום מסוים, שבו יתחברו ישראל לה' יתברך ויפרסמו את שמו. אמנם, אפשר וצריך לעשות זאת בכל מקום בעולם, אך אם לא יהיה לכך מקום מסוים, אז החיבור יהיה בדרך מקרה וארעי, וממילא יהיה חסר בשלימות החיבור והבריאה לא תוכל לבוא לתכליתה.

והנה, מאחר שהחיבור לה' הוא החיבור המיוחד ביותר שקיים, מוכרח להיות שהמקום שבו נתחבר לה' יתברך יהיה המכובד ביותר שישנו בעולם. ואמנם - המקום הנבחר הוא בבית המקדש הנמצא בהר הבית שבירושלים עיר הקודש.

אלא שבעוונותינו הרבים חרב בית מקדשנו ושמם היכלנו. אין אנחנו יכולים לעלות לפניו יתברך. בכל זאת לא נטש ה' עמו ונחלתו לא עזב, וברחמיו הרבים על עמו בית ישראל הורה לנו, על ידי יחזקאל הנביא: "ואהיה להם למקדש מעט". דרשו חכמינו ז"ל: מקדש מעט - אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, שבהם מתאספים עם ישראל במשך היום ללימוד תורה ולתפילה, והם משבחים

ומפארים את מי שאמר והיה העולם. בכך הם מתחברים אליו, וכך בא העולם לתכליתו.

דברים אלו נועדו ללמדנו, כמה חשוב שנכבד ונייקר את בתי הכנסת ובתי מדרשות! מלכות היא הדבר המכובד ביותר בעולם, ולפיכך מוכרח להיות שההנהגה בארמון מלוכה תהיה נכבדת ביותר, וכל מי שמזלזל בגינוני המלכות ראוי לעונש חמור ביותר, לפי מידת הזלזול שלו.

המכבד בתי כנסיות ובתי מדרשות ומייקר אותם אינו מכבד רק את המקום, כי אם את עצם החיבור הנצחי בין עם ישראל לה' יתברך. הוא מכבד את תכלית הבריאה! משום כך יזכה לקבל שכר כפול מן השמים, ושפע עצום בעולם הזה ובעולם הבא. לחילופין - המזלזל בכך הריהו מזלזל בתכלית שלשמה נברא העולם, והתגמול משמים לא יאחר לבוא.

לאור זאת נוכל להבין מפני מה עמדו כל צדיקי הדורות ודרשו על חשיבות העניין של כבוד בית הכנסת ובית המדרש, וקבעו שכבוד זה הוא מעיקרי היהדות וקיום התורה.

ללא ספק כבוד בית הכנסת הוא סנגוריה גדולה על עם ישראל, ובזכותו נזכה להיגאל במהרה ברחמים גדולים. זכינו ב"ה, שבדורנו תהיה התחזקות גדולה בעניין זה בקרב כל שכבות הציבור, אך כבר אמרו רבותינו (ברכות לב ע"ב) שדברי תורה צריכים חיזוק. לפיכך עלה בלבנו, חברי הכולל "עטרת דניאל" בבית המדרש "קול יהודה" בנשיאות המרא דאתרא **רבי דוד שלום צדקה שליט"א**, להעלות על שולחן מלכים קונטרס זה, שיעורר את ליבות האנשים לחיזוק בכבוד בית הכנסת ובית המדרש בכלל, והימנעות משחוק, מקלות ראש ומדיבורים בטלים בפרט.

לא באנו לחדש בדברים אלו חידושים שלא שיערום אבותינו, כל מטרתנו ללקט את דברי רבותינו, עיני העדה, הצדיקים שבכל דור ודור ששפתותיהם ברור מיללו, שיסוד היסודות של היהודי הוא לכבד את בית ה' ולא לעשותו חולין חלילה וחס - ולהנגישם לפני הציבור באופן ברור ושווה לכל נפש. בדבריהם האריכו רבותינו בשכר השומר את פיו ולשונו בבית הכנסת, ששכרו מרובה עד מאד, ומאידך ביארו לנו במפורש את עונשו של המזלזל בבית ה', שכבר בעולם הזה נפרעים ממנו ח"ו, והקרן קיימת לעולם הבא, ה' ישמרנו ויצילנו מכל רע. מובן, שדרכו של יהודי היא, שאם יעשה תשובה כראוי, ויקבל על עצמו מכאן ולהבא שלא לדבר בבית הכנסת, בוודאי שלא יזכירו לו מאומה מחטאיו, כדרך שכתב אדוננו **הרמב"ם** (הלכות תשובה).

לא המדרש עיקר אלא המעשה, לפיכך עיקר מטרת הקונטרס הלזה - שיבין כל אחד ואחד, בהתאם לחוכמתו ובינתו את חומרת הדבר, ויקבל על עצמו להתחזק בענייני כבוד בית הכנסת וקדושתו, מתוך אהבת ה' ויראתו. אין מדובר דווקא בצעדים דרסטיים, כל פסיעה איטית מקדמת את האדם לקראת המטרה ומחזקת אותו.

נדע ונזכור כי בכל ענייני עבודת ה' בראש ובראשונה צריך כל אחד לחזק את עצמו, ולא להתבונן סביבו, ולבחון היכן הוא נמצא ביחס לאחרים. עבודתו של האדם היא אישית, בבחינת "אחד היה אברהם". עליו להרגיש שהוא היחידי הנמצא בעולם, כביכול, וכך לא יושפע לרעה ולא יתחלש הלהט שבקרבו.

לאחר מכן, כאשר קנה בנפשו קניין רוחני, אמיתי ויציב, יכול הוא לסייע בחיזוק הסובבים אותו. ומשיכול לעשות זאת - הוא מחויב בכך, על מנת להיטיב איתם באחריתם. על כך רמזה המשנה (מסכת זבחים ה) "עלה בכבש ופנה לסובב" - כאשר האדם עולה

במעלות התורה והיראה, עליו לפנות לסובבים אותו ולוודא, שגם הם עולים אתו יחד. וכבר אמר הגאון הקדוש רבי חיים מוולוז'ין (תלמידו המובהק של הגר"א מוילנא) לבנו רבי יצחק: כל תכלית האדם היא להועיל לאחרים. לפיכך דבר טוב ונפלא, שלאחר שנתחזק כולנו יחד בכבוד בית הכנסת ובית המדרש ובקדושתם, ונחדל מלדבר דיבורים בטלים, בפרט בזמן התפילה, הקדיש, קריאת התורה ולימוד התורה, נוודא שגם חברינו לתפילה יכבדו את מקום המקדש מעט. מובן, שיש לעשות הכל בנועם, בדרך ארץ ובמתיקות שפתיים, שהרי התורה "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום" ושנואה ומתועבת המחלוקת בעיני ה' יתברך.

אמנם, לא רבים הם אוהבי התוכחות. באופן פרדוקסלי דווקא המזלזלים בקדושת בית הכנסת המהווים מטרד לשאר המתפללים - מתנגדים לשמוע את האמת. צריך לזכור כי זאת עבודתו הגאונית של היצר... הוא, שידוע על מעלת השתיקה והשכר האינסופי שמקבלים עליה, מרגיש שזו מלחמת חורמה עבורו.

ואתה עומד ותמה - מדוע יש התנגדות גדולה כל כך? איזו הנאה חומרית יוצאת מעבירת הדיבור הקשה והנוראה? הלא פעמים רבות מפטפטים סתם בלי מחשבה, ואין לדיבורים שום דחיפות ובהילות!

אין זאת אלא שהיצר לא רק גורם לעבירה, אלא גם מונע את התשובה! איש אמת שומע את הדברים, ואף על פי שאינו מרבה לדבר, מיד הוא מגיע למסקנה שעליו להתחזק ועושה תשובה גמורה מתוך חפצו לעבוד את ה' בשלמות. לעומת זאת הלקוי בכך מרגיש שהוא מושלם ואין העניין נוגע אליו כלל וכלל. הוא כועס, נדמה לו שהתוכחה מוגזמת לחלוטין, ואם יעירו לו ישירות יטען

שפוגעים בו ומלבינים את פניו, וכך הוא ממשיך לחיות בשקר וטועה שוב ושוב.

צריך לזכור כי אחד הפתרונות המועילים הוא לקיים שיעורים קבועים בהם לומד הציבור כמה חמור הדיבור בבית הכנסת, שמרחיק את הגאולה וגורם לצרות קשות לכלל ישראל. כך אפשר לחסוך את התוכחה הישירה המעוררת התנגדות.

מלבד החיזוק הכללי בכבוד בית הכנסת, הקדשנו בספר מדור מיוחד לחשיבות אמירת קדיש ואמן יהא שמיה רבה. מאחר שכל עניין קדושת בית הכנסת ובית המדרש הוא כבוד ה' יתברך, שזהו, כאמור, המקום המיוחד לקדש את ה' יתברך - יש קשר ישיר לעניין זה עם הקדיש ואמן יהא שמיה רבה, שכל עניינם הוא להתפלל ולבקש על כבוד שמים, שיתרבה ויתפרסם בעולם.

טרם צאתנו עלינו אל ביתם של מרנן ורבנן גדולי הדור, כדי ליטול מהם ברכת הדרך, ולקבל את הכוונתם, ברכתם ועידודם.

זכינו להיכנס אל הקודש פנימה בישיבת פורת יוסף ביום רביעי, ט"ז בתמוז. ראש הישיבה מו"ר חכם משה צדקה שליט"א קיבל את פנינו בחביבות. הוא בירך את כל המחזיקים והמסייעים לכולל שבנשיאות המרא דאתרא שליט"א, ושמח ביותר על היוזמה לחיזוק קדושת בתי כנסת. כמה וכמה פעמים חזר ואמר "עלינו להתחזק ולהישמר מדיבורים בבתי הכנסת". ביקשנוהו לכתוב עבורנו מכתב חיזוק, אך בענוותנותו סירב באומרו "אולי פעם גם אני דיברתי"... ולפיכך הסתפק בצירוף חתימת יד קודשו על המכתב הכתוב.

לאחר מכן זכינו ונכנסנו אל חדרו של הצדיק המקובל רבי בניהו שמואלי שליט"א. גם הוא קידם בברכה את מחזיקי הכולל, ובירך

אותם בשפע, ברכה וישועה. למראה הספר ציין כי פעמיים נכנס ביחד עם אביו אצל מו"ר רבי דוד שלום צדקה שליט"א, וציין כי גם אחיו, הרב מאיר שמואלי שליט"א, חיבר ספר על נושא זה, שחשוב ביותר לחזק ולעורר עליו את עם ישראל.

הוספנו זכות על זכותנו ונכנסנו אל ביתו של מו"ר הגרי"ח סופר שליט"א. הוא האריך לספר דברים ששמע ממרן רבי יהודה צדקה על מור זקנו רבנו הכף החיים, שהקפיד ביותר על קדושת בית הכנסת, ולכן הקפיד לבוא בזמן לתפילה ולצאת מיד לאחריה, כדי שחלילה לא יגש אליו מאן דהו, וישיח בדברי חולין.

הגרי"ח סופר ביקש שנדגיש שגם אדם שנכשל בדיבור בבית הכנסת אינו צריך ליפול, חלילה, לייאוש, אלא ידע שיש לו פתח של תשובה, וביכולתו לתקן. עוד הוסיף לומר כי חובה על כל יהודי לדאוג לכבוד שמים, ומי שדואג לכבוד בית הכנסת מעיד על עצמו שאכפת לו באמת ובתמים מכבוד שמים. לצערנו - אמר - יש כאלו שמשימים עצמם כאילו הם דואגים לכבוד שמו, אך באמת כל דאגתם היא לכבוד עצמו. מובן, שלא זו הדרך, ואין כאן אכפתיות אמיתית לכבוד שמים. גם הוא כתב כמה מילות חיזוק בעניין זה, והצטרף לברכת הרב בניהו שמואלי שליט"א.

הבורא יתברך נותן ומשפיע עלינו עד בלי די, ובפרט גדולה טובתו אלינו בכך שהוא מזכה אותנו ללמוד את תורתו, לקיים את מצוותיו, ולהגיע יום ליום לבית הכנסת ולבית המדרש.

לא נשכח את חסדיו המרובים אתנו, ועיקר ההודיה לה' מתבטא בהיותנו שומרים על קדושתם של מקומות אלו.

תודתנו נתונה לתומכי ומחזיקי הכולל "עטרת דניאל". אשריהם
ואשרי חלקם שזוכים הם להיות תמכין דאורייתא במלוא המובן!
עץ חיים היא למחזיקים בה, ותומכיה מאושר.

מבוא

ברוך הוא וברוך שמו שזיכנו בחיזוק גדול שיש בדורנו בעניינים רבים, בין במצוות שבין אדם למקום ובין במצוות שבין אדם לחברו. ספרי התעוררות לאין מספר התרבו על מדפי הספרים, כדברי שלמה בחוכמתו "עשות ספרים הרבה אין קץ" (קהלת יב, יב), שעל ידם מתרבת הדעת בעולם, ויש יכולת בידי הבריות לעבוד את בוראם כראוי (עיין מה שכתב בעניין זה מוהר"ן מברסלב זיע"א בספרו הקדוש ליקוטי מוהר"ן תורה סא).

והנה, גם בנושא בו עסוקים אנו בספרנו זה - קדושת בית הכנסת וחומרת הדיבור בו - רבו גם רבו דברי רבותינו ז"ל, עיני העדה. הם מאריכים לפרט על חומרת העוון של המזלזל בבית הכנסת ובבית המדרש, ולהפך - כמה מרובה שכרו של הנזהר בקדושתם, עד אין קץ ואין תכלית.

דא עקא, שדבריהם מפוזרים במקומות רבים, החל מהזוהר הקדוש והמדרשים השונים עד לספרי האחרונים, כך שגם אם יתעורר האדם להתחזק בזה, יקשה עליו הדבר בשל עבודת הליקוט המייגעת שיהיה עליו לעשות.

אמנם, כמה מתלמידי החכמים שבדורנו אספו כעמיר גורנה את אמרותיהם הטהורות של מאורי הדורות ז"ל למקום אחד. דברים יפים העלו בידם, הלא הם הספרים הקדושים "קדושת בית הכנסת

ובית המדרש" להה"ג הרב מאיר שמואלי שליט"א, והספר "הס בהיכל קדשו" להה"ג חזני ועוד. ספרים אלו עשו פירות ופרי פירות, וב"ה ניכרות לעין תוצאות טובות, והתעוררות גדולה מורגשת בעמנו בהתחזקות ובשמירת קדושת בית הכנסת ובית המדרש.

אך מכיוון שקימא לן "אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש" (חגיגה ג ע"א), עלה על לבנו כי יש להוציא לאור קונטרס קטן לחיזוק עניין זה.

מלבד המעלה הנ"ל, שבו יוכלו להתקבץ במקום אחד דברי רבותינו ז"ל, יש בקונטרס עוד כמה מעלות חשובות:

ראשית, ניסינו לפשט את דברי רבותינו ז"ל ולהעלותם על הכתב בשפה ברורה וקלה, כך שגם אדם שאינו רגיל בלשון חז"ל יוכל להבין ולהפנים היטב את המסר הטמון בהם (בדומה לספר "נחמת דניאל הלכות ומנהגי אבלות" שזכינו, חברי הכולל, להוציאו לאור, ונתייחד בהיותו כתוב בשפה פשוטה וברורה לכל נפש. ב"ה נתקבל באהדה ובהערצה רבה, וכבר הופץ בעשרות בתי עלמין בארץ).

מעבר לכך, ידועה אמרתו של מרן פאר הדור והדרו הגר"ע יוסף זצוק"ל, שהיה רגיל לומר: לא המדרש עיקר אלא המעשה - כי ככל שהמדרשים וההלכות משפיעים, המעשיות והסיפורים, כוחם לחדור ישירות ללב האדם, ולפיכך הם משפיעים יותר. לפיכך הקדשנו בקונטרס זה מקום מיוחד לסיפורים ומעשים המחזקים בעניין שמירת קדושת בית הכנסת, בדגש גדול על מקרים מדורנו אנו, כך שנחוש עד כמה מדברים הדברים אלינו.

סיפורים רבים נוספו לנו במהלך כתיבת הקונטרס עצמו. בעינינו ראינו אנשים שזלזלו בקדושת בית הכנסת, ועל אף שהסבירו להם במתק לשון ובמענה רך, לא קיבלו את התוכחה. והנה לאחר זמן

לא רב קבלו ייסורים קשים, ואז הודו בפה מלא כי הם מרגישים ויודעים כי ייסורים אלו באו עליהם עקב הזלזול בקדושת בית הכנסת, ומיד קבלו על עצמם להתחזק ולחזק אחרים בעניין זה. מריבוי הסיפורים הפך הקונטרס הקטן המתוכנן לספר רב עמודים, גדוש בסיפורים מגוונים, כך שבע"ה לא יהיה אדם שיוכל לומר כי לא מצא חיזוק בין הכתוב.

בנקל ניתן היה להרחיב את הספר ולכלול בו נושאים שקרובים לו ביותר בתוכנם, אולם העדפנו לתת את הדגש אך ורק על עניין חומרת הדיבורים והזלזול בכבוד בית הכנסת, ולא לגלוש לנספחים. כידוע, ההתפזרות לנושאים רבים גורמת לכך שתהיה פחות השפעה על הלב, ומטרתנו הייתה שהמוח והלב יתמקדו בזה, וכך יוכלו לקבל את החיזוק הראוי.

יוצא מכלל זה היה עניין חשיבות אמירת קדיש ואמן יהא שמיה רבה, בו צירפנו מאמרי חיזוק רבים. שהלא הקדיש אדוק בקשר אמיץ וחזק לעניין שמירת קדושת בית הכנסת, כפי שביארנו בהקדמה, שהמזלזל בקדושת בית הכנסת הוא מזלזל בעצם כבוד ה', ולהפך - המכבד את בתי הכנסיות ובתי המדרשות אין לך כבוד ה' גדול מזה. והנה, זהו בדיוק עניינו של הקדיש, ובמיוחד ענית אמן יהא שמיה רבה, שכל מטרתו להרבות כבוד שמים, והבקשה היא שתתגלה תפארתו יתברך בעולם לעיני כל העמים, וידע כל פעול כי אתה פעלתו.

כל הצועד במעלות עבודתו יתברך ומבקש ה' יודע, שכאשר רוצים לתקן מידה מסוימת או להתחזק בדבר מצוה, העניין הראשון שיש לתת עליו את הדגש הוא לדעת את חסרונותיה של אותה מידה, אותה עבירה או ביטול מצווה פלונית שבה רוצה להתחזק. מאידך - חובה עליו גם כן לדעת את המעלות שיש בתיקון אותה

מידה, הימנעות מעבירה או קיום אותה מצווה. זהו הבסיס לכל תחילת עבודת ה'.

משום כך הושקעו בקונטרס זה עמל ויגיעה רבים בליקוט רוב ככל דיבורי רבותינו, ובפרט בעניין החיסרון שיש למדבר והמזלזל בבית הכנסת ובית המדרש, העונשים שהוא עתיד לקבל, לצד המעלות הנפלאות המסולאות בפז של המכבד ומייקר את בית הכנסת ובית המדרש.

כך שכל אחד ואחד - בהתאם לכבודו ומעלתו - יוכל לשאוב חיזוק עצום בעניינים אלו.

למותר לציין, כי אדם אינו יכול להיהפך בין רגע לצדיק גמור, ולעלות בכל המעלות בשעה אחת. כמו בכל ענייני עבודת ה' יש להתחזק בזה בהדרגה. בתחילה יפסיק לדבר בקדיש או בחזרת הש"ץ, אם היה נוהג לעשות זאת, ובזמן קריאת התורה יטה אוזנו לשמוע את הקריאה, מבלי לדבר אפילו בין עולה לעולה. לאחר מכן יקפיד שלא לדבר כלל בזמן שההיכל פתוח, אחר כך יוסיף חלקים מן התפילה בהם אינו מדבר כלל, ולבסוף יגיע למצב שלא ידבר כלל בזמן התפילה. לאחר זמן, כאשר ירגיש כי קנה לעצמו את קניין השתיקה, יוכל להוסיף לקבל על עצמו שלא לדבר כלל דיבורי חול בבית הכנסת ובבית המדרש. ההדרגה תועיל שתהיה ההתחזקות מתקיימת בנפשו של האדם, ותחזיק מעמד לזמן רב.

בכוונתנו להפיץ את הספר בעזרת ה' יתברך בכל תפוצות עם ישראל בכל העולם כולו. עיקר המטרה היא שכל רב, מגיד שיעור או מלמד, יקדישו דקה או שתיים בתחילת שיעור, ויקראו מתוך הספר חיזוק או סיפור. באופן הזה יחלחלו הדברים לליבותיהם של השומעים - מתינוקות של בית רבן ועד תלמידי חכמים גדולים - ויחוללו בסיעתא דשמיא שינוי מהותי בהתייחסות לבית ה'. לצורך

מימוש מטרה זו הקפדנו, שהספר יסודר בקטעים קצרים, כך שבנקל אפשר יהיה למצוא חיזוק קצר בכל פעם, עד שיסיימו את כולו. באופן הזה קל יהיה גם לחזור על הדברים ולחזקם בלבנו, שהרי דרכו של היצר להשכיח מן הלב גם דברים ידועים (כדברי הרמח"ל הקדוש זיע"א בהקדמתו לספרו 'מסילת ישרים').

תפילתנו לא-ל יתברך, שיגאלנו במהרה גאולה שלמה ברחמים, ויבנה בית המקדש במהרה בימינו, ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים. אמן ואמן.

הַמָּה מְעִידִים

אחר שְׂבִסְיַעְתָּא דְּשִׁמְיָא יִצְאָה לְאוּר עוֹלָם מִהַדוּרָה ראשונה שֶׁל סֵפֶר זֶה, הַמְסֵר שְׂבִסְפֵר הַכָּה גְּלִים, וְרַבּוּת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל בְּרוּךְ הַשֵּׁם הִתְחַזְּקוּ בְּשִׁמִּירַת קִדְשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְאִישׁ לְרַעְהוּ יֹאמֶר חֲזַק וּנְתַחֲזַק.

הַסֵּפֶר גַּם עָלָה עַל שְׁלֶחָנָם שֶׁל מְלָכִים. "מֵאֵן מֶלֶכִּי? רַבֵּנוֹ" וּגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעֵדוּת וְהַחֲוָגִים הִבִּיעוּ הַתְּלַהּבוּת מִהַסֵּפֶר וּמִהַפְּצָתוֹ.

לְהֵלֶן מִקְצַת מִדְּבָרֵי קִדְשָׁם שֶׁאָמְרוּ אוֹדוֹת הַסֵּפֶר:

הַגָּאוֹן הַמְּקַבֵּל רַבִּי בְּנִיָּהוּ שְׁמוּאֵלִי שְׁלִיט"א: רָאִיתִי אֶת הַסֵּפֶר הַיָּקָר וְהַנִּפְלָא הָעוֹסֵק בְּעִנְיָנֵי קִדְשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּמִזְהִיר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. מִן הָרְאוֹי לְדַעַת, כִּי אָדָם שֶׁמְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת גּוֹרֵם לְהִרְבָּה בְּעִיּוֹת וְצָרוֹת בְּעוֹלָם, בֶּר מִיָּנֹן, וּכְשֶׁאָדָם אֵינוֹ מְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, הוּא מְכַבֵּד אֶת הַשְּׁכִינָה וּמַבִּיא יְשׁוּעָה גְּדוּלָּה לְכָלֵּל. הַמְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הֵרִי הוּא כְּמַחְבֵּל! עַד כְּדֵי כָּהִן!

זֶהוּ יֵצֵר הָרַע גְּדוֹל וּפְתוּי גְּדוֹל עַד מְאֹד - אֵךְ שִׁכְרוּ בְּצִדּוֹ, שֶׁהֵרִי נֹאמֶר: "ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְחַרְשׁוּן", הַקֶּבֶץ ה' רוֹצֵה שְׁנִשְׁתַּק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְנִחָסֵם אֶת פִּינוּ מִדְּבוּרֵי חֲלִין וּבִטְלָה. אִם נַעֲשֶׂה זֹאת - יִצִּיל אוֹתָנוּ מִכָּל אוֹיְבֵינוּ.

הראשון לציון ורבה של ירושלים, הגאון רבי שלמה משה עמר שליט"א: ידוע ומפורסם חומר האסור של דבור בבית הכנסת. מרן כותב בשלחן ערוך שהמדבר בבית הכנסת גוערים בו ומשתיקים אותו אפילו ברבים, כלומר: העוון כזה חמור, עד שמותר לבישו. הזהר הקדוש אומר, שהמדבר בבית הכנסת אין לו חלק בפאליקי ישראל! מאידך השתיקה בבית הכנסת מביאה ישועות רבות, בפרט בימים אלו, בהם אנו זקוקים כל כך לישועת ה'.

הראשון לציון הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א: כאשר נבחר מרן לרב ראשי לישראל לפני חמשים שנה, אחד הדברים הראשונים שעשה היה להוציא 'קול קורא' שלא לדבר בבית הכנסת, בפרט באמצע חזרת הש"ץ ובקדיש.

הרב הראשי לישראל רבי דוד לאו שליט"א: כאשר נכבד את בית אלקים ונשמר על השתיקה בבית הכנסת - יכבד הקדוש ברוך הוא את נחלתו - ארץ הקדש ויזכה אותנו בבריאות, בשמחה, בהצלחת לוחמי ישראל ובהצלחת כלל ישראל, עד שנזכה במהרה לגאולה השלמה.

הרב יהודה סעדיה שליט"א יו"ר ארגון התעוררות ישראל ומרבני ערוץ 2000 (דרשן ומרצה בערוץ 2000): הספר הנו מספר אחד בארץ בחזק בעניני כבוד בית הכנסת. חשתי מהפך בבית הכנסת בעקבות הקריאה בו. אני עוסק בנושא כבוד "בית הכנסת" שנים רבות, הספר הזה הוא שמימי עם ספורים מדהימים שלא ראיתי מעודי!!! משהו מיוחד!!!

הצלת וגאולת ישראל תלויים בשמירת כבוד בית הכנסת והספר הזה חייב להיות בכל בית כנסת ובכל בית בישראל.

כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ הַסֵּפֶר לַיַּד הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁלוֹם אֲרוֹשׁ שְׁלִיט"א הוּא נִשְׁקוּ וְהִתְבַּטָּא: הָעֵנִין הִזָּה חָסֵר בְּעַם יִשְׂרָאֵל! חוֹבָה עַל כָּלָם לִלְמַד מִתּוֹכוֹ וּלְחִיּוֹת אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ. זֶהוּ הַדְּבָר שִׁיקָרֵב אֶת הַגָּאֹלָה בְּרַחֲמִים!

הַגָּאוֹן רַבִּי לִיאֹוֹר כַּחֲלוֹן שְׁלִיט"א: הַסֵּפֶר הִזָּה חֲזָק בְּיוֹתֵר! יֵשׁ 'אַקְמוּל פּוֹרְטָה' וְיֵשׁ 'אוֹפֶטְלִיגִין', אֵף לַפְּעָמִים, כְּשֶׁהַפְּדוּרִים לֹא עוֹבְדִים - מְקַבְּלִים אֶת הַתְּרוּפָה יִשְׁרִיּוֹת לְוִרִיד. אֲנִי מְכִין אֶתְכֶם מֵרָאשׁ: זֶה הַסֵּפֶר הִזָּה! מִמָּצָה אֶת הָעֵנִין וּמַחְדִּיר אוֹתוֹ יִשְׁרִיּוֹת לְתוֹךְ הַגְּרִידִים!

הַרֵב יוֹסֵף פִּנְחָס אֲדָרִי: כָּל מִי שֶׁיִּלְמַד וַיִּקְרָא בַּסֵּפֶר זֶה יִלְמַד אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל נָכוֹן וּלְדַבֵּר עִם ה' בְּאִפֶּן הָרְאוּי בְּיוֹתֵר וַיִּשְׁמֹר מִפְּנֵי דְבָרִים אֲסוּרִים בְּבֵית הַכִּנְסֶת. יֵשׁ לְהַפִּיץ אוֹתוֹ בְּרַבִּים.

הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק דָּוִד גְּרוֹסְמָן שְׁלִיט"א: עִם יִשְׂרָאֵל זָקוּק לִישׁוּעָה שְׁלָמָה לְאַחֵר הָאָסוֹן הַגָּדוֹל שֶׁקָּרָה. צָרִיךְ לִזְכֹּר שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַפֵּיד מְאֹד עַל דְּבוּר בְּעַת הַתְּפִלָּה וְלִזְלוֹל בְּקִדְשַׁת בֵּית הַכִּנְסֶת. הַזֶּהר הַקְדוּשׁ כּוֹתֵב דְּבָרִים מִבְּהִילִים עַל הַמְדַּבְּרִים בְּבֵית הַכִּנְסֶת שְׁגוּרִים לְאֲסוּנוֹת אֲיָמִים. זֶהוּ סֵפֶר נִפְלָא הַמְסַגֵּל לְעוֹרֵר אֶת לְבַבְנוּ עַל מוֹרָא מְקַדָּשׁ.

הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק זִילְבֶּרְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א: שְׁאַלוּ אֶת הָאֲדָמוּ"ר מְגוּר, מִדּוּעַ הָרַג הַיִּטְלָר ימ"ש רַק אֶת בְּנֵי אֲשַׁכְנֹז וְלֹא אֶת בְּנֵי סְפָרַד? וְהוּא הֵשִׁיב תְּשׁוּבָה נּוֹרָאָה: כִּי בְּנֵי סְפָרַד אֵינָם מְדַבְּרִים בַּתְּפִלָּה!... כִּמָּה חֲמוּרִים הַדְּבָרִים!

הַגָּאוֹן רַבִּי יְהוּדָה דָּרְעִי זצ"ל: שְׁמַחְתִּי עַל הַסֵּפֶר הַנִּפְלָא וְהַנְּצָרָה "כְּבוֹד לִשָּׁם יִתְבָּרַךְ" שֶׁעוֹסֵק כָּלוּ בְּעֵינֵי קִדְשַׁת בֵּית הַכִּנְסֶת וְאֲסוּר הַדְּבוּר בְּבֵית הַכִּנְסֶת. אֲכֵן כְּשֶׁמוּ כֵּן הוּא מִמָּשׁ: בֵּית הַכִּנְסֶת הוּא כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמָּשׁ, וְכָל הַנִּזְהָר בְּכָבוֹדוֹ נִזְהָר בְּכָבוֹד הַשְּׂכִינָה

הקדושה. רבי שמעון בר יוחאי אומר על המדבר בבית הכנסת (ולא רק בשעת התפילה!) שאין לו חלק באלקי ישראל.

בבואנו אל הרב הקדוש הגאון רבי דוד אבוחצירא שליט"א עם הספר הראשון "כבוד לשם יתברך", התבטא כי הספר יקרב את הגאולה ויש ללמד בו בכל יום בכל בית כנסת ובית מדרש. לא זו בלבד אלא שבקש מאחד מעוזריו שייביא לו שמונים ספרים. אחד השאיר אצלו, ואת השאר בקש לחלק בכל בתי הכנסת ובתי המדרש בנהריה, ולומר כי רבי דוד הורה ללמד בספר בכל יום.

עם הוצאת הספר השני אמר, כי הספר קדוש לה'. הוא ציין שראשי התיבות של שם הספר 'כבוד לשם יתברך' הם 'כלי', ומי שילמד מתוכו יתמלא בזכותו בכל הברכות. באותו זמן הגיע אליו בחור בשנות השלושים לחייו כדי לקבל ברכה לזוג ולפרנסה, וספר כי הוא מתקשה בשני הדברים הללו כבר כמה שנים. הצביע הרב על הספר ואמר לו: "הספר הזה קדוש קדוש קדוש! תקרא בו ותעשה מה שכתוב בו, ותראה ברכה והצלחה בכל".

כשיצאנו נגש אלי הבחור ובקש לדעת מה כתוב בספר. עניתי לו בשאלה: "האם אתה מדבר בזמן התפילה והקדיש?"

הוא משה בכתפיו ואמר שכלם אצלם מדברים.

הסברתי לו על חשיבות השתיקה בבית ה' ועל השכר העצום שזוכה כל מי שמקבל על עצמו שלא לדבר דברי חלין בבית הכנסת. עודדתי אותו לדבר על כך גם עם חבריו, לזכות גם אותם בלמוד מתוך הספר ולקחת חלק בהפצת כבוד ה' בעולם.

ברוך השם, לאחר כחודשים הבחור התקשר אלי בהתרגשות רבה ומסר לי שהוא הכיר את כלתו ואף קבעו תאריה לאירוסין. הוא יודע שהכל קרה בזכות הברכה של רבי דוד שליט"א ובזכות שקבל על

עֲצָמוֹ לֹא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. לֹא זֶה בְּלִבָּד, אֲלָא הוּא אִף הַחֵל
לְחַזֵּק אֶת הַחֲבֵרִים בְּכָף. תּוֹדָה לָהּ, בְּשָׁעָה טוֹבָה אִף זָכִינוּ לְהַשְׁתַּתֵּף
בְּחַתֻּנַּת הַפְּחִיר, שְׁצִינָן שׁוֹב וְשׁוֹב בְּהַתְרַגְּשׁוֹת שֶׁהוּא אֵינוֹ מְדַבֵּר יוֹתֵר
בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִקְפִּיד לָתֵת כְּבוֹד לָהּ יִתְבָּרַךְ.

חֹמֶר אֲסוּר הַדְּבֹר בַּתְּפִלָּה

הַשָּׁח בַּתְּפִלָּה - כְּדוּרָךְ עַל דִּיּוּקוֹ הַמְּלֶכֶךְ

כְּתַב הָאֱלֹשִׁיף הַקָּדוֹשׁ (שְׁמוֹת כח, לא): "אֹי לְאֲזָנִים שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת, אֹי לְעֵינַיִם שֶׁכָּךְ רוֹאוֹת" - בָּאִים אֶל מְקוֹדֶשׁ ה' וּמַבְזִים אֶת הַשִּׁכְינָה!

וּמָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר? "וְאִם אָב אֲנִי אֵיִה כְבוֹדִי וְאִם אֲדוֹנִים אֲנִי אֵיִה מוֹרְאִי?" (מְלָאכִי א, ו), "אִי זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאִי זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי" (יִשְׁעִיהוּ סו, א), "מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיְּדְכֶם רִמָּס חֲצָרִי" (שָׁם א, יב).

פְּרוּשׁ הַדְּבָר: לֹא דִי לְאוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁהֵם מְכַעֲסִים אֶת בּוֹרֵא עוֹלָם בְּדְבָרִים בְּטָלִים, בְּלִשׁוֹן הָרַע, בְּדְבָרִים אֲסוּרִים וּבְשִׁחוּק וְקִלּוֹת רֹאשׁ, אֲלָא שְׁמוּסִיפִים חָטָא עַל פֶּשַׁע כְּשֶׁעוֹשִׂים זֹאת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. בְּכָךְ מְטַמְּאִים הֵם אֶת בֵּית ה', מְזַלְזְלִים בְּבוֹרֵא עוֹלָם וּמְרַחֲקִים אֶת הַשִּׁכְינָה.

יֵשׁ מִי שֶׁבָּרַב עֲזוּתוֹ שָׁח עִם חֲבֵרוֹ בְּאֲמִצֵּעַ הַתְּפִלָּה, וְכִשְׁשָׁלִיחַ הַצְּבוּר חוֹתֵם אֶת הַבְּרָכָה, הוּא מִתְפַּנֵּה לַעֲנוֹת אֲמֵן חֲטוּפָה וְקִטּוּפָה וִיתוּמָה, וּמִיד חוּזֵר לְשִׁיחַת הַבְּטָלָה שָׁלוּ. הוּא חוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ: מָה פָּסוּל בְּמַעֲשֵׂי? תִּרְאוּ אֵיזָה צַדִּיק אֲנִי, אֵינֶנִּי מַחְסִיר אֶפְלוֹ אֲמֵן אַחַת...

בעל ה"תפארת ישראל" המשיל אותו לאדם עז פנים, שברב חצפתו אומר למלך: 'אני אחליט מתי לדבר אתך, כרגע אני עסוק עם אחרים, כשאתפנה אדבר אתך'... הרי זו חצפה שאין פדגמטה, יש בכך זלזול נורא במלך. הענש שהמלך ישית עליו יהיה חמור ביותר, כדין מי שמזלזל בכבוד המלך.

למה הדבר דומה? לאדם הדורג על דיוקן המלך. האדם הזה יעצר ויעמד למשפט על פגיעה בכבוד המלך. אדם שמדבר בזמן התפלה דורג על דיוקן ה'מלך' ומבזה שם שמים, ולא עוד אלא שמחטיא את הרבים, כי הוא מפריע לאחרים ומסיח את דעתם והם מאבדים את הרכוז בתפלה.

בענין זה ספר רבי יהודה יוספי שליט"א על אדם שבקר בירדן, וקבל קנס גבוה מאד על שדרג על שטר כסף.

היתכן?

ובכן, מעשה שהיה כך היה:

כאשר הגיע אותו אדם לבקור בממלכה הירדנית, הוא המיר את שטרות הכסף שהביא עמו מארץ ישראל לשטרות ירדנים, שעליהם מדפסת תמונתו של עבדאללה מלך ירדן.

והנה כאשר התהלך לתמו באחד מרחובותיה הראשיים של עיר הבירה, רבת עמון, נפל אחד מהשטרות מידו, ומחמת הרוח התעופף למרחק מטרים ספורים ממנו. הוא מהר אחרי השטר הסורר, וכשהגיע אליו הניח תחלה את רגלו עליו כדי לוודא שלא ישוב עוד להתעופף, ולאחר מכן נפנה להרימו ולהשיבו לארנקו.

באותו רגע צצו שני שוטרים ודרשו ממנו בפנים חמורות את דרכונו.

"מה עשיתי?" שאל האיש.

"אינך יודע? דרכת על תמונתו של המלך!" השיבו השוטרים.

כל הספריו על כך שהדבר נעשה ללא פונת זדון, ושבארץ ישראל לא קים חק שפזה לא הועילו, והוא נקנס על כך בסכום גבוה מאוד. מכבודה של מלכותא דארעא עלינו ללמד לכבוד מלכות שמים, החמור לאין שעור.

האם אין אנו דורכים על תמונת המלך ומבזים כבוד שמים, באשר באמצע תפלת שמונה-עשרה, האמורה להיות פסגת הקרבה של האדם לקונו, או בעת שאדם יושב והוגה בתורה בדבקות - בוקעת סימפוזיה של צלצולי טלפון ומסיחה את דעת המתפלל, וביחד עמו גם את דעת הצבור כלו?

האם השיחות הבטלות שאנו מנהלים בבתי הפנסיות ובתי המדרשות, אינן מוכיחות שמקום משכנו של מלך מלכי המלכים אינו חשוב בעינינו?

אף אם נניח שאיננו מתכוננים לבזות כבוד שמים, אלא שאנו 'אנוסים' להשאיר את הטלפון דלוק מחמת הפלל המענות, הקובע שעלינו להיות זמינים בכל עת ובכל שעה משעות היממה, או שאנו 'מכרחים' לעדכן ולהתעדכן בשיחות בטלות על החדשות האחרונות, ומה לעשות שאחד ממקומות המפגש הוא בבית הפנסית - עדין אין זה מוריד מחמרת המעשה. כשם שאותו אדם שדרך על תמונת המלך נענש בחמרה על אף שעשה זאת שלא בכונה, כך ענשו של המבזה את כבודו של מלך מלכי המלכים גדול מנשא, גם אם לא התפון במעשיו לבזות את כבוד שמים.

המדבר בתפלה - משיג גבולו של הקב"ה

בספר "חידים" (פרק סו אות קי) כתב, שדבור בתפלה בבית הכנסת דומה לאסור השגת גבול, שכידוע ענשו קשה. המשיג גבול הוא זה הנכנס בלא צדק לתוך תחומו של חברו, כך כשנכנס לבית הכנסת ומדבר בתפלה הרי זה כמשיג גבולו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וענשו קשה.

זלזול בכבוד בית הכנסת - כפיות טובה לה'

כל מי שהוא כפוי טובה לקב"ה, מביא על עצמו ועל כלל ישראל גזרות וצרות רח"ל. אם כן, איך יכול אדם בר דעת להפנות ערפו לקב"ה ולדבר בהיכל ה'?! הריהו כמי שמאבד עצמו לדעת, ולפתי יחשב.

הרי אף בעלי חיים נזהרים מדבר שמסכן את חייהם, אם כן השח שיחת חלין בבית הכנסת הריהו פחות מבעלי חיים! שכן אלו חסים על חייהם, ואלו הוא אינו חס על חייו, ולא רק על חי עצמו אינו חס, אלא אף על חי האחרים.

וגדולה מדה טובה ממדת פרענות. מי שנזהר ומזהיר מדבורים בבית הכנסת, מביא על עצמו ועל כלל ישראל שפע של טובה וברכה.

התפללות עולות מעלה כנגד עשן הקרבנות

המגיד מקוֹזְנִיץ זצ"ל באר את אחד הנסים שארעו בבית המקדש (אבות פרק ה): "ולא נצחה הרוח את עמוד העשן", ואלו דבריו:

"בית המקדש של מטה מכון כנגד בית המקדש של מעלה. וכשהקריבו קרבנות, קשור העשן של המזבח היה עולה בקו ישר לבית המקדש של מעלה, ומזה ירד השפע לכל העולמות. והנס הגדול היה, שמעולם לא הסיטה הרוח את העשן מקו הישר".

הוא ממשיך: "אף בימינו, כשחרב בית המקדש ויש במקומו בתי כנסיות ובתי מדרשות, והתפלות עולות מעלה כנגד עשן הקרבנות, כשמדברים דברים בטלים הם מפזרים את העשן ומונעים ממנו לעלות למעלה והוא מתפזר באויר, ולא יורד השפע לעולם כראוי".

הבה נערוך חשבון נפש. הרי אין לה תסכול גדול יותר מאדם שעמל וטרח, ולבסוף כל שעשה הלה לתהו ולריק. על זה אנו נושאים תחנה מדי יום: "למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה".

מעתה צא ולמד, כאשר אדם הלה לבית הכנסת, נטל ידיו כהלכה לפני כניסתו, שעה שעה קלה קדם התפלה, אמר קרבנות לאט ופסוקי דזמרה כמונה מעות, אמר 'אז ישיר' בשמחה ודקדק בקריאת שמע באותיותיה, עמד בתפלה כבן המתחטא לפני קונו, ולבסוף בסיום חזרת הש"ץ פטיפט עם חברו לספסל כמה משפטים, מה קרה לתפלתו?

ה' ירחם... כעשן פלה וכחלום יעוף!...

להחזיר עטרה לישנה

דבור נדמה לנו לפעמים כדבר שאינו בעל ממשות. אדם מדבר - וכעבור רגע נשכח מלבו מה אמר, והוא סבור שהמלים אבדו ואינן. הרב הגאון רבי יאשיהו פינטו שליט"א מסביר שאין הדבר כן. הוא

כותב שְׁכֶשֶׁם שְׂאֵדִים שְׁעוּלִים מִן הַיָּם גוֹרְמִים לִיצִירַת עֲנִי גֶשֶׁם שֵׁשׁ
לָהֶם הַשְׁפָּעָה עֲצוּמָה עַל הָעוֹלָם - כִּן אֲדִי הַדְּבוּר הַיּוֹצֵא מִפִּינוּ יוֹצְרִים
מְצִיאוֹת רוּחָנִית וּמִשְׁפִּיעִים עַל הָעוֹלָם.

עֲנִי הַכְּבוֹד, שֶׁהִקִּיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְהִגְנוּ עֲלֵיהֶם מִכָּל רָעָה,
הָיוּ בְּזִכּוֹת אֶהְרֹן הַכֹּהֵן. בְּזִכּוֹת אֶהְרֹן - לֹא רַק בְּכַח אֱלֹא גַם בַּפְּעֵל:
עֲנִי אֵלֹה נּוֹצְרוּ עַל יְדֵי אֵד הַדְּבוּרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל אֶהְרֹן הַכֹּהֵן, מִמֶּשׁ
כָּפִי שְׁנוֹצְרִים עֲנִי גֶשֶׁם מֵאֲדִי הַיָּם!

דְּבוּרֵי קְדוּשָׁה פּוֹעֲלִים לְטוֹבָה - וּמָה יוֹצְרִים דְּבוּרִים הַפּוֹכִים, דְּבוּרֵי
מְרִיבָה וְדְבָרֵי חֲלִין בְּבִתִּי כְּנִסְיוֹת? מִפְּחִיד לַחֲשֹׁב עַל הַנֶּזֶק שֶׁמִּבִּיא אָדָם
עַל עַצְמוֹ בְּדְבוּרִים מֵעִין אֵלֹה!

הָרֵב יוֹאֵב לָבִיא שְׁלִיט"א, הַמְּשַׁמֵּשׁ בַּקֹּדֶשׁ כָּרֵב קֹהֵלָה, נָהֵג לְמִסֹּר
שְׁעוּרִים קְבוּעִים בְּבֵית כְּנִסַּת מִסָּים בִּישׁוּב כְּלִשְׁהוּ. לֹא רַבִּים הָיוּ
הַמִּתְפַּלְלִים בְּבֵית הַכְּנִסַּת, אוֹלָם הוּא הָיָה וְתִיק, וְנוֹסֵד בְּעֶשֶׂר
אַצְבָּעוֹתֵיהֶם שֶׁל מְקִימֵי הַיִּשׁוּב הַתִּיקִים עוֹלֵי מְרוֹקוֹ. אֶת דָּם לָבָם
נִתְּנוּ הָעוֹלָם לְבֵית הַכְּנִסַּת שְׁלָהֶם, בְּמוֹ יְדֵיהֶם חָפְרוּ אֶת הָאֲדָמָה
לִיסוּדוֹת, וּבִידֵיהֶם יָצְקוּ אֶת אָבֵן הַפִּנָּה. שְׁשִׁים שָׁנָה עוֹמֵד הַמִּבְנֶה עַל
תֵּלוֹ, הַהוֹרִים הַמִּיֻּסָּדִים כָּבֵר הָלְכוּ לְעוֹלָמָם, אוֹלָם בָּאוּ הַבָּנִים, מִמְּשִׁיכֵי
דָּרָכָם, וְלֹאחֵר מִכֵּן בְּנֵי הַבָּנִים, וְהֵם לֹא שָׁנוּ מֵאוּמָה מִמַּהוּת הַתְּפִלָּה
וְהַנְּהֻגוֹת הַמְּקַבְּלוֹת.

רַק עֲנִין אֶחָד הָפֵךְ לַחֲרֻפָּה בְּבֵית הַכְּנִסַּת - הַדְּבוּרִים שֶׁלֹּא פָּסְקוּ
מֵעוֹלָם, גַּם לֹא בִשְׁעַת הַתְּפִלָּה. חֶלֶק מֵהֶם הָיוּ דְּבוּרֵי יְדִידוֹת
וּפִטְפוּטִים, וְאַחֲרֵים דְּבוּרֵי מַחֲלָקָה וּמְרִיבָה. מִשׁוּם מָה אִמְצוּ לְעַצְמָם
מִנְהֵג מוֹזָר שֶׁל שְׁתִּית עֲרָאק תוֹךְ כְּדִי קְרִיאַת הַתּוֹרָה. בְּמַהֲלָךְ הַמְּכִירוֹת
לְעֵלִית סֵפֶר תּוֹרָה, נָהֵג אֶחָד הַגִּבָּאִים לְסִדֵּר עַל גְּבִי מִגָּשׁ כּוֹסוֹת, מְזַג
לְתוֹכָם עֲרָאק, וְחֶלֶק לַצָּבוּר וְגַם לְשִׁלֵּחַ הַצָּבוּר. הָיוּ שׁוֹתִים וְנִהְנִים ו...
מְדַבְּרִים כְּאוֹת נִפְשָׁם.

בשבת אחת, כאשר הגיע הרב לביא למסור את שעורו הקבוע, נגש אליו אחד הגבאים ובדמעות בעיניו ספר כי המצב בבית הכנסת בכי רע. מריבות פרצו בין המתפללים, חלק מן האנשים המסכסכים החרימו את התפלה, ויש שהגיעו אפילו לידי הרמת ידים. המצב הדרדר כל כך, עד שהם שוקלים לסגור את בית הכנסת. הענין כואב לכלם שכן כל עמלם של ההורים יורד לטמיון.

נגעו דבריו בלבו של הרב והוא הודיע לו כי בשבוע הבא יבוא לדרש בליל שבת.

בדרשתו ספר מעשה נורא המובא בגמרא (יבמות צו ע"ב): בבית הכנסת בטבריה נחלקו רבי אלעזר ורבי יוסי על נגר שיש בראשו גלוסטרא אם מתר להשתמש בו בשבת. בזמן שהתוכחו היו אווזים בספר תורה, מאחר שכל חכם רצה להוכיח מתוך ספר התורה את צדקת דבריו. והנה, בלהט הזעם, נקרע לפתע ספר התורה!

רבי יוסי בן קסמא שנכח במקום וראה זאת, אמר: תמה אני אם לא יהפך בית כנסת זה לבית עבודה זרה. כונתו היתה לומר שהיה עליהם להתווכח באפן יותר הגון ומכבד. מסימת הגמרא "וכן הוה" - בסופו של דבר באו הרומאים, החריבו את בית הכנסת והפכו אותו לבית תפלתם רח"ל.

עוד הביא מתוך ספר חסידים (תשנט) מעשה באחד שאמר: אני רוצה לשבת אצל הארון, שתהא תפילתי יותר נשמעת. אמר לו החכם: כשתשב אצל הארון יתקוטטו עמך היושבים. מוטב לך לשבת ברחוק כדי שלא תהא מריבה, ויותר תהא תפלתך נשמעת כשלא תגרום מחלוקת בבית הכנסת.

הוא לא שמע לעצתו. נגזר שנתגלגל הדבר שישוב באבלות, ולא ישוב מעולם שם... מסים ספר חסידים: "לכה טוב לאדם שישוב ברחוק בלא מחלקת ולא יגרם מחלקת".

עוד הוסיף והביא להם את לשון הזהר הקדוש: "ומי שמדבר בבית הפנסת בדברי חל - אוי לו! שמראה פרוד. אוי לו! שגורע את האמונה. אוי לו! שאין חלק באלקי ישראל, שמראה שהרי אין (לו) אלוה ואינו נמצא שם (ואין לו חלק בו) ולא פוחד ממנו, ומנהיג קלון בתקון העליון שלמעלה".

באר על כך הבן איש חי (ויקרא א): הקדוש ברוך הוא נקרא אלקי ישראל, מפני שאין להם שר אמצעי, אולם לגבי אמות העולם הוא נקרא אלקי האלקים, מפיון שיש להם שרים אמצעיים.

העדות לכה שלעם ישראל אין אמצעי, היא העבדה שהקדוש ברוך הוא השרה שכינתו אתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. לכן המזלזל בהם נראה שאינו מודה שיש שם השראת השכינה. לכן אין לו חלק באלקי ישראל, כלומר: אין לו חלק בתאר הזה של 'אלקי ישראל' שבו זכו ישראל.

דבריו הנוקבים זעזעו את הצבור וטלטלו את כלם. הם באו לשאל: עד כדי כך? והרב לביא השיב להם: בודאי!

למחרת הגיע אליהם שוב ביום שבת קדש לדרש את דרשתו הקבועה. קדמו פניו ובשרו לו כי קבלו על עצמם להפסיק לחלוטין את שתית העראק בזמן התפלה ולחדל מן הדבורים במהלך התפלה. עוד אמרו, כי בקשו מן האנשים שהרימו ידיים שיעברו להתפלל בבתי כנסת אחרים.

אחד המתפללים, שהיה מסבך במריבות שונות, נגש לבקש עצה פרטית, ובמענה לשאלתו הורה לו הרב לעזוב את הישוב ולעבר לגור במקום אחר, שם תהיה לו הזדמנות להתחיל מחדש.

וראה זה פלא - זמן קצר לאחר המהפך שעשו הגיעה לפתע תרומה גדולה לבית הכנסת והחלט להשתמש בה לשפוע המקום. לא חלף זמן רב וממנון אחד או שנים גדל בית הכנסת לשמונה מנונים, כאשר הוא משמש יעד מרכזי לכל הסביבה כלה!

חזרה הקדשה והשמירה לבית הכנסת - וחזרה עטרתו לישינה!

אין לדבר בזמן חזרת הש"ץ - גם לא בדברי תורה!

אסור לדבר בבית הכנסת, גם בזמן חזרת הש"ץ. בענין זה נכתב בפלפול ז"ל (סימן יא), וזה לשונו הצריך לנו: "ואמרו ז"ל: גדול העונה אמן יותר מן המברך, ופותחין לו שערי גן עדן, שנאמר (ישעיה כו, ב) 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים'. אל תקרי אמונים אלא אמינים, ומאותה שעה זוכין התינוקות לחיי העולם הבא. ואם כן אוי להם למדברים דברים בטלים או שחוק בשעת התפלה, ומונעין בגיהם מחיי העולם הבא. וראינו בעווננו כמה בתי כנסיות שנחרבו על שנהגו בהם קלות ראש ונהפכו להיות בתי עבודה זרה, ועליהם אמר הנביא (ירמיה ז, יא) 'המערת פריצים היתה הבית הזה'. על כן כל אחד ואחד יתן אל לבו להיות ירא וחרד מפני בוראו, ולא ידבר בשעה שהחזן מתפלל שמונה עשרה".

וראה למרן ז"ל בשלחנו הטהור, ארח חיים (סימן קכד סעיף ד) שכתב, וזה לשונו: "כששליח צבור חוזר התפלה, הקהל יש להם לשותק ולכונן לברכות שמברך החזן ולענות אמן, ואם אין ט' מכוונים

לְבָרְכוֹתָיו קָרוֹב לְהִיּוֹת בְּרֻכּוֹתָיו לְבִטְלָה. לָכֵן כָּל אָדָם יַעֲשֶׂה עֲצָמוֹ
כְּאִלוּ אֵין ט' זולתו ויכּוֹן לְבִרְכַּת הַחַזָּן.

וּבִסְעִיף ז' כָּתַב מֶרֶן ז"ל, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "לֹא יֵשִׁים שׁוֹיחַת חָלִין בְּשַׁעָה
שֵׁשׁ"ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה, וְאִם שָׁח - הוּא חוּטֵא, וְגָדוֹל עוֹוֹנוֹ מִנְשׂוּא,
וְגוֹעֲרִים בּוֹ".

וְרָאָה לְגֵאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב חַיִּים סוֹפֵר ז"ל בְּסִפְרוֹ "כֶּף הַחַיִּים" (שָׁם אוֹת
טז) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרֵב 'סִלַּת בְּלוּלָה' (אוֹת ו) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וּבַעֲת קְרִיאַת
הַתּוֹרָה אוֹ חֲזֵרַת הַשֵּׁץ הַתְּפִלָּה, אָסוּר לוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, דָּאִין לָעֵרֵב
תַּקּוּן בְּתַקּוּן, כִּי לְכָל אֶחָד זְמַן בִּפְנֵי עֲצָמוֹ, וּמִשְׁמַע דָּאֵף לְהִרְהֵר בְּדִבְרֵי
תּוֹרָה אֲזִי אָסוּר, כִּי צָרִיף שְׁיִהְיוּ אֲזַנָּיו קְשׁוּבוֹת לְמָה שֶׁמוֹצִיא הַשֵּׁץ
מִפִּיו וַיְהִיו עֵינָיו לְמַטָּה וּלְבּוֹ לְמַעְלָה כְּמוֹ בַּתְּפִלָּתוֹ מִמֶּשׁ בְּלַחֲשׁ, שֶׁהֵם
ב' יְחוּדִים, וּבַחֲזֵרַת הַתְּפִלָּה הוּא יְחוּד מְשֻׁבָּח, וְאִם מְדַבֵּר בְּעֵת חֲזֵרַת
הַתְּפִלָּה הוּא מְפָרִיד ח"ו הַיְּחוּד", עֵינִ שָׁם בְּאַרְךָ.

וְרָאָה עוֹד בְּ"מִשְׁנֵה בְּרוּרָה" (שָׁם ס"ק יז) שֶׁכָּתַב, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וּלְכּוֹן
- עַל כֵּן יֵשׁ לִיזְהֵר מְלוּמֵר תַּחֲנוּנִים אוֹ לְלַמֵּד בְּעֵת חֲזֵרַת הַשֵּׁץ. וְאִפְלוּ
אִם מְכֻנָּיִם לְסוֹף הַבְּרָכָה לַעֲנוֹת אָמֵן כְּרֵאוּי, שֶׁלֹּא תִהְיֶה אָמֵן יְתוּמָה
כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר, גַּם כֵּן לֹא יָפָה הֵם עוֹשִׂים, שֶׁאִם הַלּוּמְדִים יִפְנוּ
לְלִמּוּדָם - עַמִּי הָאֶרֶץ יִלְמְדוּ מֵהֵן שֶׁלֹּא לְהֶאֱזִין לַשֵּׁץ וַיַּעֲסִקוּ בְּשִׁיחָה
בְּטִלָּה ח"ו, וְנִמְצָאוּ מַחֲטִיאִין אֶת הָרַבִּים".

וּבִסְפֵר "אֵלֶּיהָ רַבָּה" (שָׁם ס"ק יב) הִבִּיא בְּשֵׁם סִפֵּר 'וְוִי הָעַמּוּדִים',
שֶׁרֵאוּי שֶׁכָּל קְהֵלָה תִּמְנָה אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים לְהַשְׁגִּיחַ הֵיטֵב וּלְעַמֵּד עַל
הַמִּשְׁמֵר, שֶׁלֹּא לְהִרְשׁוֹת לְמִישֵׁהוּ מִהַקְהֵל לְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַחֲזֵרָה, וְאִם
יִתְנוּ כְּתֵף סוּרְרַת - יַעֲנִישׁוּ אוֹתָם בְּמִדַּת הָאֲפָשָׁר וַיִּבְּישׁוּ אוֹתוֹ בְּרַבִּים,
וְלֹא יִזְדוֹן עוֹד, עֵינִ שָׁם.

וכן האריך בזה בשו"ת "זכר יהוסף" (סימן יט) וכתב, שעד שיתאמצו לבטל את החזרה מחמת שרוב העולם אינן מכוונים לברכותיו, יותר נכון שיוכיחו את הנכשלים בשיחה בטלה, שהרי בלא הכי אסור לדבר בבית הכנסת דברים בטלים, עין שם. ודבריו נכוחים למבין וישרים למוציא דעת. וגדולה מזו כתב ה"מגן אברהם" (בסי' קכד סק"ח) בשם 'ווי העמודים', שקרא תגר על הלומדים תורה בעת חזרת השליח צבור, עין שם.

וכן כתב בספר "סלת בלולה" (שם סק"ו) בשם ספר "ראשית חכמה", שבעת חזרת השליח צבור אסור לעסוק בתורה, שזמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד, ואין לערב תקון האחד בשני. ואפלו להרהר בכוונה בדברי תורה אסור, כי צריך שיהיו אוניו קשובות לתפלת השליח צבור וכו'".

וכן כתב הגאון רבי חיים פלאגי בספרו "רוח חיים" (סימן צ סק"ד), שאסור ללמוד בחזרת השליח צבור. והוסיף בספרו "כף החיים" (סימן טו אות נב), שבחזרת התפלה לא יעין בחדושי דינים שבסדור, וכל שכן בספרים אחרים, ואפלו בעיון בעלמא דרך העברה אסור, אלא יתן דעתו לשמע את כל ברכות החזרה מהשליח צבור, מתחלתו ועד סופן. וכל שכן שלא ישיח שיחה בטלה כלל, ואפלו לצרף גדול, עין שם.

וראה עוד למרן הראשון לציון הגאון רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, בשו"ת "יחיה דעת" (חלק ה סוף סימן יב), עין שם.

וכן כתב מורנו הדין המצין, הגאון רבי מצליח מאזוז ז"ל והי"ד, בשו"ת "איש מצליח" (חלק א סימן יא אות ג), שלא נכון ללמוד בתורה בעת חזרת הש"ץ התפלה, וצריכים לשמע ולכוון לכל מה שאומר השליח צבור, עין שם.

וְכֵן פָּסַק מַעֲלַת מוֹרֵי וְרַבֵּי וְעֵטְרַת רֹאשִׁי, הַגָּאוֹן הָרַב נָסִים הַכֹּהֵן שְׁלִיט"א בְּהַגָּה בְּשׁו"ת "שׂוֹאֵל וְנִשְׂאֵל" (חֶלֶק ה' או"ח סִימָן יד), שָׂאִין לְלַמֵּד בְּזִמְנוֹ הַחֲזָרָה, עֵינֵי שָׂם.

וּמִיָּהוּ בֵּין תְּפִלַּת הַלַּחֵשׁ לַחֲזָרַת שְׁלִיחַ צְבוֹר מִתֵּר לְעֵין בְּסִפּוֹר, וְכִמּוֹ שֶׁכָּתַב מֶרֶן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַגָּאוֹן רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיָה יוֹסֵף זצ"ל בְּהַסְכָּמְתוֹ לְסִפּוֹר "שׂוֹאֵל וְנִשְׂאֵל" ח"ה הַנִּזְכָּר (הַעֲרָה ב), וְכֵן בְּשׁו"ת 'יְחֻזָּה דַּעַת' (חֶלֶק ה' סִימָן מב), עֵינֵי שָׂם.

וְרֹאֵה עוֹד לְמַעֲלַת יְדִידֵנוּ הַגָּאוֹן רַבֵּי שְׁלוֹם הַכֹּהֵן שְׁלִיט"א, בְּסִפּוֹר "פֶּרֶחַ שׁוֹשָׁן" לְמוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן רַבֵּי שׁוֹשָׁן הַכֹּהֵן ז"ל (עֲמוּד 27 בְּשִׁבְחֵי הָרַב הַמַּחֲבֵר, מַעֲרַכַת ח) שֶׁכָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "בַּחֲזָרַת שְׁלִיחַ צְבוֹר לֹא הָיָה מִחֲזִיק שׁוֹם סִפּוֹר לְמוֹד בַּעַת הַחֲזָרָה, וְאִין צָרִיךְ לֹדֵר שְׁח"ו הָיָה שֶׁחַ בַּעַת הַחֲזָרָה. וְהִרְבָּה פְּעָמִים הָיָה לֹדֵק סִדּוֹר תְּפִלָּה בְּיָדוֹ וְעוֹקֵב מִהַסְדִּיר בְּרָכָה בְּרָכָה בַּחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צְבוֹר. וְעֵינֵי לְהִרְבֵּי 'פֶּתַח הַדְּבִיר' (סִימָן רלז) בְּשֵׁם הָרַב נָסִים חַיִּים אֲבוּלְעַפְיָא, שֶׁהָיוּ לוֹ יְסוּרִין עֵקֶב זֶה שֶׁלֹּא בִטֵּל לְמוֹדוֹ בַּעַת הַחֲזָרָה. וְאָמַר בְּדֶרֶךְ מְלִיצָה, מֵהַ שְׂאֲמָרוֹ חז"ל בְּמִסְכַּת בְּרָכוֹת (ה' ע"א) 'אִם רוֹאֵה אָדָם שֶׁהִיָּסוּרִין בָּאִין עָלָיו יִפְשָׁפֶשׂ בְּמַעֲשָׁיו, פִּשְׁפֹּשׁ וְלֹא מָצָא יְתֵלָה בְּבִטּוֹל תּוֹרָה', שֶׁהַכּוֹנֵנָה: יְתֵלָה בְּזֶה שֶׁלֹּא בִטֵּל אֶת הַתּוֹרָה בַּעַת הַתְּפִלָּה" עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וְרֹאֵה עוֹד לְמַעֲלַת יְדִידֵנוּ הַגָּאוֹן הָרַב אֶהֱרָן זָפַאי שְׁלִיט"א בְּסִפּוֹרוֹ "הַתְּפִלָּה וְהַלְכוּתֶיהָ" (סִימָן כב הַעֲרָה 37) שֶׁכָּתַב, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וְעֵינֵי בְּהַלְיָכוֹת שְׁלֵמָה (עֲמוּד קכ) בְּאַרְחוֹת הַלָּכָה (הַעֲרָה 11), שֶׁכָּתַב שֶׁפֶּאֶשֶׁר שְׂאֵלוֹ הַתְּלִמִּידִים אֶת הַגָּאוֹן רַבֵּי שְׁלֵמָה זְלָמָן אוֹיְעֶרְבֶּרֶךְ זצ"ל, הָאֵם מִתֵּר לְעֵינֵי בְּסִפּוֹר בַּחֲזָרַת הַש"ץ כְּשֶׁבּוֹדָאֵי יֵשׁ עֲשָׂרָה עוֹנִים מְלַבְּדוֹ, הָיָה עוֹנָה בְּתוֹכָחַת מְגָלָה: וְכִי הֵנוּ מִתְּמִיד כָּל הַיּוֹם כָּלוּ, עַד כְּדֵי כֶּף שֶׁחֲסֹר לוֹ הַלְמוּד בְּזִמְנוֹ חֲזָרַת הַש"ץ?... עֵינֵי שָׂם, וְדַבְּרִי פִי חֲכָם חֵן וְשֹׁפְתִים יִשְׁק".

וראה עוד שם בהערת מעלת הרה"ג רבי ישראל הפהן שליט"א, שכתב וזה לשונו: "ולדאבון הלב יש צבור הנראה לעין כל שאינו עוקב אחרי החזון, והמדבר למרבה הצער והפאב בבני תורה, אברכים, וגם רבנים בעלי צורה היושבים בכתל המזרח ועיני כל הקהל נשואות אליהם, שמעינים בדף גמרא או בספר אחר כלשהו בזמן תפלת החזרה, ואינה אלא עומד ותוהה: האמנם כל כך הם מקפידים על בטול רגע של למוד שלא בשעת התפלה, כך שאפשר אולי להבין אותם - אך בשום פנים לא להצדיק אותם - על שנגזרים להם גם בזמן התפלה?! וראה להלן בדברי הכותב הי"ו שהתייחס לזה, ובכל זאת נצלנו את ההזדמנות להביע את כאבנו על התופעה המעציבה הזאת, שעיינו רואות ואין בידינו להושיע, כי אין בימינו מי שיודע להוכיח".

לעניות דעתי נראה לומר, שזהו הטעם שאמרו חז"ל בגמרא (ברכות נד ע"ב): "ואמר רב יהודה, שלשה דברים [המאריך בהן] מאריך ימיו ושנותיו של אדם", ואחד מהם הוא: "המאריך בתפלתו". ואפשר לומר הטעם, שהמאריך בתפלתו זוכה לאריכות ימים כדי שלא יבא היצר הרע לאדם ואמר לו: חבל לך על הזמן, תחטף דף גמרא או איזה קריאה בספר למוד בזמן התפלה והחזרה כדי שתזכה לאריכות ימים, כמו ששנינו במסכת אבות (פרק ב משנה ז) "מרבה תורה מרבה חיים", ושם (פרק ו משנה ז): "גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושה". לזה אמרו חז"ל, כי המאריך בתפלתו מאריך ימיו ושנותיו, לומר שאין זמנו הולך ח"ו לריק, ואדרבה יוסיפו לו שנות חיים, וכאמור.

כמו כן, אסור לדבר בזמן קריאת התורה. וכך כתב ב"באור הלכה" (סימן קמו): "כל זה הסעיף הוא תוכחת מגלה לאותן האנשים המפקירין את נפשותם ומספרין בשיחה בטלה בעת הקריאה. ואם בין

גברא לגברא, שהספר סתום, אסור לספר עם חברו [ולכמה פוסקים אסור אפילו בדברי תורה], כמה יגדל האסור בעת שהספר פתוח, שבזיון הוא כשמסיר אָזְנו מלשמע דבר ה', וגדול עונו מנשוא, שאפילו מי שיוצא באמצע הקריאה נאמר עליו 'ועזבי ה' יכלו' כדאמרין בגמרא, כל שכן בזה שעומד בבית הכנסת ואינו רוצה להטות אָזְנו לתורה.

"ולבד מזה מצוי כמה פעמים חלול השם על ידי זה ברבים, כגון שהוא עומד במזרח בית הכנסת ועונו נראה לעין כל, ויש בזה חשש ד'לא תחללו את שם קדשי'.

"גם כמה פעמים המעשים שלו מערבין בלשון הרע ורכילות מראשן ועד סופן, ולבד זה האסור של שיחה בטלה בבית הכנסת ובית המדרש, שהוא גם כן אסור גדול, כמבאר לקמן בסימן קנ"א, ראה וחשב כמה אסורין עובר על ידי זה, וגם תפלתו מתעבת עבור זה לפני ה', כדכתיב (משלי כח, ט): 'מסיר אָזְנו משמע תורה גם תפלתו תועבה'. ואשרי מי שנותן כבוד לתורה, וכמו שנאמר: 'כי מכבדי אכבד' עד כאן לשונו.

וראה עוד לרב "אלה רבה" (סימן קצא ס"ק ג) שכתב, וזה לשונו הצריך לנו: "והט"ז כתב שלא לעסוק בתורה באותה שעה, ולא דוקא ברפת המזון אלא הוא הדין שאר ברכות ותפלה. ואפילו עוסק במצוה זו ועוסק במצוה אחרת - אינו נכון, וזה פונת הפסוק 'ואם תלכו עמי בקרי', רוצה לומר דרך עראי", עין שם.

דברים בטלים - הפך כבוד וקדש בית הכנסת

בשלחן ערוך אדמו"ר הזקן (הלכות תפלה קכד, ו) כתב: "כשש"ץ חוזר התפלה יש לכל הקהל לשתק ולכוון לברכות שמברך הש"ץ ולענות אמן. ואם אין תשעה מכונים לברכותיו קרוב להיות ברכותיו לבטלה... לכן כל אדם יעשה עצמו כאלו אין תשעה זולתו ויכוון לברכות השליח צבור.

"ויש לגער באנשים שלומדים בעת חזרת השליח צבור או אומרים תחנונים, ואפלו אם מכונים לסוף הברכה לענות אמן פראוי, שלא תהיה אמן יתומה כמו שיתבאר לא יפה הם עושים. וכל אדם יעשה עצמו כאלו אין ט' זולתו, ויכוון לכל ברכה מראשה עד סופה, שאם הלומדים יפנו ללמודים, עמי הארץ ילמדו מהן שלא להאזין להשליח צבור ויעסקו בשיחה בטלה, נמצאו מחטיאים את הרבים".

ובסעיף י' כתב: "לא ישיח שיחת חלין בשעה ששליח צבור חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא אפלו יש תשעה זולתו. שכל המשיח בבית הכנסת בשעה שהצבור עסוקין בשבחו של מקום מראה בעצמו שאין לו חלק באלהי ישראל... וילמד אדם בננו הקטנים ויחנכם לענות אמן, ומיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא".

ובאגרת הקדש (אגרת כד) כתב בעל התניא:

"אהובי, אחי, אל נא תרעו, רעים האהובים ליוצרים ושונאים ליצרים, ואל יעשה אדם עצמו רשע שעה אחת לפני המקום אשר בחר בה מכל היום להקהל ולעמד לפניו בשעה זו, שהיא עת רצון לפניו להתגלות, לבוא אל המקדש מעט לפקד לשכינת כבודו השוכן אתם בתוך טמאותם ולהמצא לדורשיו ומבקשיו ומיחליו. והמספר בצרכיו מראה בעצמו שאינו חפץ להתבונן ולראות בגלוי כבוד מלכותו,

וְנִעְשָׂה מִרְכָּבָה טְמֵאָה לְכִסִּיל הָעֲלִיּוֹן... דְּהִינּוּ, שְׂאִינוּ חֲפִץ לְהִתְבּוֹנֵן וּלְרֹאוֹת בִּיקָר תִּפְאָרֶת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקֶּבֶד"ה...

"מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְרֹאוֹתוֹ וּמִתְעַסֵּק בְּצָרְכָיו, כְּמָה גָרוּעַ וְסָכָל וּפְתִי הוּא, וְנִמְשָׁל בְּבִהְמוֹת נִדְמָה בְּעֵינֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְגַם הוּא בְּזִיוֹן הַמֶּלֶךְ, בְּהִרְאוֹתוֹ לִפְנֵי שְׂאִינוֹ סָפוֹן בְּעֵינָיו לִקְבֹּל נַחַת וְשַׁעֲשׂוּעִים מִהִבִּיט אֶל כְּבוֹדוֹ וְיִפְּיוֹ יוֹתֵר מֵעֵסֶק צָרְכָיו, וְגַם הוּא מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ לַמֶּלֶךְ, עַל הִרְאוֹת קִלּוֹנוֹ וּבְזִיוֹנוֹ אֶת הַמֶּלֶךְ לַעֲיֹן כָּל רוּאָה..."

"עַל כֵּן שְׁלִיחוֹתֵיהֶם דִּרְזוּ"ל קָא עֲבִידְנָא, לַגִּזֵּר גִּזְרָה שְׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ, שְׁלֹא לְשׁוּחַ שְׁיִיחָה בְּטִלָּה מִשְׁיִתְחִיל הַש"ץ לְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה עַד גָּמַר קִדִּישׁ בַּתְּרָא שְׁחֲרִית עֲרֻבִית וּמִנְחָה וְכוּ'. וְהַעוֹבֵר עַל זֶה בְּזִדּוֹן יֵשֵׁב עַל הָאָרֶץ וַיִּבְקֹשׁ מִג' אֲנָשִׁים שְׁתִּיתִירוּ לוֹ נִדּוּי שְׁלִמְעֵלָה וְשָׁב וּרְפָא לוֹ".

הָאֲדָמוֹ"ר רַבִּי מְנַחֵם מִנְדֵּל מְלִיּוּבָאוּיטֶשׁ זצ"ל, בְּשִׁיחַת שְׁבֶת פָּרֻשֶׁת נֶצְצִים תִּשְׁכ"ח, אָמַר: "דְּבֹר דְּבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְעַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה בָּעֵת הַתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה - הוּא הַפֶּךְ כְּבוֹד וּקְדוּשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת בַּתְּכֵלִית! וַיְדוּעַ גְּדֹל הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁל גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדָמוֹנִים לַתִּקּוֹן וּלְהַזְהִיר עַל עֲנִיָּן זֶה".

בְּשִׁיחָה בְּשֶׁבֶת פָּרֻשֶׁת וַיִּקְהֵל-פָּקוּדֵי תִשְׁמ"ג אָמַר: "יִשְׁנֹו יִהוּדֵי שְׁתַּכְּף וּמִיד בְּקוֹמוֹ מִשְׁנָתוֹ מְכָרַח לְהַאֲזִין לְרִדּוֹ כְּדֵי לְדַעַת מֶה הַתִּרְחַשׁ בְּעוֹלָם - מָה אָמַר פְּלוֹנִי בּוֹשִׁינְגִּטוֹן בְּנוֹגַע לְעִנְיָן פְּלוֹנִי וְכוּצָא בָּזָה.

"הַיְּהוּדִי הַזֶּה צָרִיף לִשְׁאֹל אֶת עַצְמוֹ: מֶה שְׂיִכִּים דְּבָרָיו שֶׁל הַגּוֹי בּוֹשִׁינְגִּטוֹן לַתְּכֵלִית בְּרִיאַתִי - 'לִשְׁמֹשׁ אֶת קוֹנִי'? מֶה מוֹסִיף לִי הַדְּבָר בְּאַהֲבַת ה' וּבִירְאַת ה'?"

"וְהִנֵּה" - הוֹסִיף הָרַבִּי וְאָמַר - "לֹא זֶה בְּלִבְד שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בְּאָפֹן פָּסוּל בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, אֲלֹא הוּא עוֹד מְנַסֶּה לְהַפְגִּין אֶת 'גְּדֻלוֹתוֹ' עַל

יְדֵי הַפָּצַת ה' הַחֲדָשׁוֹת בֵּין הַמִּתְפַּלְלִים הָאֲחֵרִים שֶׁנִּמְצְאוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִפְרִיעַ לָהֶם בְּתַפְלָתָם. הוּא בָּא לְבֵית כְּנֶסֶת כְּדֵי לְהַתְפַּלֵּל לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבִמְקוֹם זֶה הוּא מַחֲטִיא אֶת הַמִּתְפַּלְלִים הָאֲחֵרִים. אֲמַנָּם עַל קִיר בֵּית הַכְּנֶסֶת תְּלוּי שְׁלֹט שׁ'אֶסּוּר לְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, אָבֵל מִרֵּב טִרְדָּתוֹ בְּסִפּוֹר הַחֲדָשׁוֹת, כְּמוֹכֵן אֵין לוֹ פָּנָא לְהִסְתַּכֵּל עַל שְׁלֹט זֶה!"...

עוֹד אָמַר הָרַבִּי: "נְהוּג שֶׁהִגְבֵּאִי מִכְרִיז שְׁמִבְקָשִׁים שֶׁהֵלְדִים יְהִיוּ בְּשִׁקָּט וְלֹא יִפְרִיעוּ לְתַפְלָה. אַךְ נִרְאָה שֶׁעַדִּיר לְבַקֵּשׁ זֹאת מִהַמְבַּגְרִים!... גַּם אִם אֲמַנָּם הֵלְדִים מִפְרִיעִים, הֲרִי הֵם אֵינָם בָּרִי חַיִּיבָא, מַה שָּׂאִין כֵּן הַמְבַּגְרִים!"

חוסו על החולה והזהירו משיחה בבית הכנסת!

לְהֵלֶן מִכְתָּב מְרִיט בְּנוֹשָׂא קִדְשֵׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁכָּתַב הָרַב חֲזַקְיָהוּ יוֹסֵף פֶּלְמָן, בְּנוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי בֶּן צִיּוֹן פֶּלְמָן זצ"ל:

"לְאַחֲרוֹנָה אָנוּ עֹדִים לְחֵרוֹן אַף ה', אֲשֶׁר רַבִּים חָלוּ וְנָפְלוּ חֲלָלִים, צָרוֹת שׁוֹנוֹת וּמִשְׁנוֹת בְּרַבּוּי כְּזֶה שָׂאִינוּ זְכוּר עֲשָׂרוֹת בְּשָׁנִים, אֵין יוֹם שָׂאִין קִלְלָתוֹ מְרַבָּה וְכו'. וְאַף אֲנִי בַּעֲוֹנוֹתִי פָּגַעָה בִּי יָד ה', וְהִרִנִּי בְּתַפְלָה וּבִתְחֻנוּנִים לִפְנֵי בַּעַל הַרְחָמִים שֶׁיַּחֲסוּ עָלַי וְיִשְׁלַח לִי מִרְפָּא וּמִזֹּר לְגוֹפִי וְנִשְׁמָתִי.

"בַּעֲדֵי בְּמִטַּת חֲלִי הִרִנִּי פוֹנֶה אֲלֵיכֶם בְּבִקְשָׁה וּבִתְחֻנוּנִים - חוֹסוּ עָלַי וְעַל שְׂאָר חוּלֵי עַמִּי יִשְׂרָאֵל, וְקַבְּלוּ עַל עֲצָמְכֶם דְּבַר קָטָן כְּדֵי לְהַסִּיר חֵרוֹן אִפּוֹ - שְׁלֹא לְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה, וּלְקַבֵּל זֹאת לְפָחוֹת לְאַרְבָּעִים יוֹם עֲבוּר רְפוּאָתִי הַשְּׁלֵמָה, חֲזַקְיָהוּ יוֹסֵף בֶּן שָׂרָה פִּיגָא.

"בְּרִצּוֹנִי לְשִׁתְּףִי אִתְּכֶם בְּמָה שֶׁרְאִיתִי בַּחֲלוּם הַלֵּילָה לִפְנֵי כְּחֻדָּשִׁים. הֲרִינִי שׁוֹמֵעַ בַּחֲלוּם הַלֵּילָה קוֹל, לֵלֵא דְמוּת אוֹ מִיִּשְׁהוּ שְׁאֲנִי מִפִּיר אוֹ זוֹכֵר, הָאוֹמֵר לִי כֹה: 'יוֹסִי, תִּחְזֹק אֶת הַנוֹשָׂא שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה. לְכָל אֶחָד יֵשׁ תְּפִקִּיד בְּעוֹלָם, וְעָלֶיךָ לְחֻזֵּק אֶת הַנוֹשָׂא הַזֶּה'. קִמַּמְתִּי בִּבְקָר וְלֹא הִתִּיחַסְתִּי לַחֲלוּם, אֲמַרְתִּי: 'חֲלוּמוֹת שְׁוֹא יִדְּבֻרוּ'.

"שְׁבוּעַ לְאַחַר מִכּוֹן הַפְּתַעֲתִי עַד מְאֹד לְקֹרֵא בְּעֵלוֹן 'אִישׁ לְרַעְהוּ' סִפּוּר עַל אָדָם שֶׁגַּם חָלֵם חֲלוּם דּוּמָה לְהַפְּלִיא, בּוֹ מִבְּקָשִׁים מִמֶּנּוּ לְדַאֵג שִׁיפְסִיקוּ לְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה, וּלְאַחַר תְּקוּפָה חָלָה אוֹתוֹ אָדָם בַּמַּחֲלָה הַנּוֹרָאָה. אוֹתוֹ אָדָם חָשַׁב שֶׁיֵּשׁ קֶשֶׁר בֵּין הַדְּבָרִים, וְהַחֲתִים שֶׁבַע מֵאוֹת אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא יִדְּבֻרוּ בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה, וּלְאַחַר תְּקוּפָה הוּא הִחֲלִים לְגַמְרִי מִהַמַּחֲלָה. חֲשַׁבְתִּי אַף אֲנִי, אוֹלֵי גַם כָּאֵן מִתְּרַחֵשׁ סִפּוּר דּוּמָה, אָבֵל כְּדָרְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, לֹא הִתִּיחַסְתִּי לַחֲלוּמוֹת. אֲמַרְתִּי: 'חֲלוּמוֹת שְׁוֹא יִדְּבֻרוּ'.

"לְאַחַר כְּחֻדָּשׁ וַחֲצִי, בַּתְּחִלַּת חֲנֻכָּה, חֲלַמְתִּי שׁוּב אֶת אוֹתוֹ הַחֲלוּם, אָלֹא שְׁאֵז רְאִיתִי אֶת אָבִי מוֹרֵי הַצִּדִּיק, רַבִּי בֶּן צִיּוֹן פֶּלְמַן זצ"ל, עוֹמֵד בְּהַקִּיץ לְנֶגֶד עֵינִי, וְאוֹמֵר לִי: 'יוֹסִי, דְּבַר זֶה נּוֹגֵעַ אֵלֶיךָ. יוֹסִי, תִּדְּאֵג שִׁיפְסִיקוּ לְדַבֵּר בְּבֵית הַכִּנְסַת בַּעַת הַתְּפִלָּה'.

"הַפַּעַם קִמַּמְתִּי מִבְּהֵל, אַף נִרְגַּעְתִּי לְאַחַר מִכּוֹן, וְאֲמַרְתִּי לְעַצְמִי שְׁזֵה פֶלֶם. הֲרִי הַחֲלוּם חָזַר וְנִשְׁנָה, כְּנִרְאָה חֲשַׁבְתִּי עַל כֹּה בִּיּוֹם, וְהֲרִי: 'אֵין מִרְאִין לְאָדָם בַּחֲלוּם אָלֹא מִהֲרֹהוּרִי לְבוֹ'.

"מֵאֵז הִתְחַלַּתִּי לְהַרְגִּישׁ לֹא טוֹב, וְכְשִׁבוּעִים לְאַחַר מִכּוֹן גָּלוּ אֶצְלִי אֶת הַמַּחֲלָה הַנּוֹרָאָה. אֲנִי סָמוּךְ וּבִטּוּחַ שְׁנַעֲנִשְׁתִּי עַל כֹּה שֶׁלֹּא הִתִּיחַסְתִּי לָמָּה שֶׁעוֹרְרוּ אוֹתִי פַעֲמִים מִן הַשָּׁמַיִם, וְעוֹד פַּעַם אַחַת כְּשֶׁאָבִי מוֹרֵי טָרַח וּבִקֵּשׁ בַּתְּחִנּוּנִים לְחֻזֵּק דְּבַר זֶה, וְלֹא נַעֲנִיתִי".

"ואצטט כאן דברים שאמר מרן הרב ואזנר זצ"ל (הובא בספר ברומו של עולם' עמ' שמו), וזה דבריו: 'התפשטות המחלה הנוראה המפילה חללים רבים, נגרמת משום שאנשים מזלזלים בקדשת בית הכנסת ומדברים דברים בטלים בשעת התפלה, וזוהי הסבה שהתפללות אינן מתקבלות לפני פסא הכבוד - מאחר שמדברים באמצע התפלה'. והוסיף, שאם המתפללים יפסיקו לדבר בשעת התפלה, המחלה תעצר.

"ועל כן באתי כעת לכל מי שקורא דברים אלו, אולי בזכות ההתעוררות שתבוא מקריאת דברים אלו, ירחם המרחם וישלח לי רפואה מן השמים בתוך שאר חולי ישראל.

"המצפה לישועת ה', חזקיהו יוסף בן שרה פייגא".

למגנת לב, נפטר הכותב ביום ל' שבט תש"פ, ויהיו הדברים והחזק היוצא מהם - לזכותו ולעלוי נשמתו הטוהרה.

היצר מבלבל את האדם

העולם הזה הוא עולם השקר, הכל כאן הפוך: קטנים למטה וגדולים למעלה. היצר הופך את הכל. מקפידים על קלה כבחמורה, אך לצערנו גם להפך - מקפידים על חמורה כקלה...

השטן נותן לנו תחושה שהדבור בבית הכנסת ובבית המדרש אין בו ממש, ואפלו משקיט לנו את המצפון באמרו שאנחנו בירידת הדורות, ולא חייבים להקפיד על כך...

והנה, כמו עיני ראיתי איך אנשים מקפידים בחרוף נפש, ואפלו עד כדי צעקות ותוכחות, שלא להתיר ולאכל אבקת חלב נכרי, זאת למרות שמן הדין אין בכך אסור כלל, אבל בענין החמור ביותר של

דְּבוּרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ, אֵין לָהֶם שׁוּם בְּעִיָּה לְדַבֵּר מִדֵּי פַעַם דְּבָרִים בְּטָלִים, כִּי 'אֵי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת כָּל הַזְּמַן מְרַכְּזִים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה אוֹ הַלְמוּד, חִיבִים לְהִתְאַוֵּר מִדֵּי כְּמָה יָדוּת'...

זוֹהִי עֲבוֹדָתוֹ הַגְּאוּנִית שֶׁל הַיֵּצֶר, שְׁמוּצָא פֶתַח וּמִבְלָל אֶת מַחְשְׁבוֹת הָאָדָם, הוֹפֵךְ לוֹ אֶת הַמַּצּוּוֹת, וּמְרַאֶה לוֹ אֶת הַקְּלוֹת כְּחִמּוּרוֹת וּלְהִפָּךְ.

לְכֵן חִיבִים לְהַפְיץ אֶת חִמְרַת הָאֶסוּר לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ בַּזְּמַן הַתְּפִלָּה וְהַלְמוּד, ה' יִשְׁמֹר וְיַצִּיל, אֶת הָעֹנְשִׁים הַקָּשִׁים הַצְּפוּיִים לַמִּדְבָּרִים, וּמַנְגִּיד אֶת הַשָּׂכָר הָעָצוּם שֶׁמִּקְבֵּל מִי שֶׁשׁוֹתֵק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּמְדַבֵּר בּוֹ רַק דְּבָרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה.

חֵסֶר מוֹדְעוֹת לְחִמְרַת הָעוֹוֶן

מִנֵּין נוֹבֵעַ הַזְּלוּל בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת? הֲרֵי הָאָדָם טוֹרֵחַ וּבָא לְבֵית הַכְּנֶסֶת כְּדִי לְהִתְפַּלֵּל בְּמִנֵּין, מִשְׁמַע שֶׁהוּא לֹא מוֹזְלוֹל בְּחִשְׁבּוֹת הַתְּפִלָּה, אִם כֵּן אֵיךְ הוּא מְסַגֵּל לַפֶּגַע בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת וּלְדַבֵּר בּוֹ שִׁיחַת חֲלִין?

אֵין זֹאת אֶלָּא שֶׁמֶן הַסֵּתֶם הוּא אֵינָנו מוֹדֵעַ לְחִמְרַת הָאֶסוּר שֶׁיֵּשׁ בַּדְּבָר. אֵלּוֹ הִיָּה יוֹדֵעַ עַד כְּמָה הַדְּבָר חִמּוּר, לֹא הִיָּה מַעֲז לְזַלְזֵל בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת.

מֵאִידֶךָ גִּיסָא, הָאָדָם אֵינָנו מוֹדֵעַ לְגִדֹּל הַשָּׂכָר לְמִי שֶׁנִּזְהָר בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת. אֵלּוֹ הִיָּה יוֹדֵעַ אֶת גִּדֹּל הַשָּׂכָר, בּוֹדֵאֵי לֹא הִיָּה מוֹתֵר עָלָיו.

סָבָה נוֹסֶפֶת הִיא כַּח הַהֲרָגָל. זֶהוּ אֶחָד מִן הָאֶסוּרִים שֶׁבִּנְיָ אָדָם רְגִילִים בָּהֶם וּמִכַּח כֶּךָ דְּשִׁים אוֹתוֹ בְּעֻקְבֵיהֶם, וְכִיּוֹן שֶׁשׁוֹנֵגִים בָּהֶם - הֵם נַעֲשִׂים לָהֶם כְּהִתֵּר.

ונקדה נוספת: אלו הִיָּה האדם מודע לגדל הזכות לעמד מול מלך
רם ונשא יום יום, שלוש פעמים ביום, ולבקש ממנו כל אשר יחפץ -
הִיָּה עושה זאת בחרדת קדש ולא הִיָּה מעז לשווח באמצע התפלה.
כמו כן, אלו הִיָּה יודע את גדל מעלתו וזכותו לקדש את שמו יתברך
באמירת הקדיש והקדשה, שפזה גדולים אנו ממלאכי השרת, ודאי לא
הִיָּה מרשה לעצמו להפגס לבית הפגסת עם מכשיר טלפון פתוח
בכיסו...

קבלה בקבר הרשב"י

כשהיה הרבי מלעלוב זיע"א במירון בשבת פרשת בהעלותך
תשנ"ד, נעמד ואמר לכל הקהל:

"הרי בספר הזהר מזכר חמר האסור של דבור בשעת התפלה. כיון
שאנו נמצאים בהיכלא קדישא דהתנא האלקי רשב"י, ולכל אחד
ואחד ישנן פודאי משאלות ובקשות, והכל חפצים שהשם יתברך יקבל
ברחמים וברצון את תפלתם - צריכים לקבל על עצמם קבלות טובות,
שבזכותן יפעלו כל טוב, אך בראש ובראשונה חובה גדולה על כל
אחד ואחד לקבל על עצמו בקבלה גמורה שלא לדבר בשעת התפלה
וקריאת התורה. בפרט כשנמצאים אנו במחצתו של רשב"י, שהגדיל
לכתב בספר הזהר הקדוש בענין חמר האסור להשיח בעת התפלה
וקריאת התורה."

חמרת עוון המדבר בפלאפון בזמן התפלה

המדבר דברי חלין ודברים בטלים בבית הכנסת, ובפרט במכשיר הפלאפון שלו, עובר על אסור "ולא תחלו את שם קדשי" (ויקרא כב, לב), החמור יותר משלש עברות חמורות שבתורה: עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים, שעליהן נאמר: "יהרג ואל יעבר". לכן הגיע הזמן להבין את חמרת העברה בדבור בבית הכנסת בזמן התפלה, הקדיש, קדשה וקריאת התורה.

איזו דגמא אישית אנחנו נותנים לילדינו, שרואים אותנו מבזים את בית הכנסת ואת השכינה הקדושה?

הדבור בדורנו הפך להיות דבר של מה בכך, וכשמעירים לאנשים שמדברים - הם עונים שיש ירידת הדורות, וכיום אין הקפדה על כך, ה' ישמר ויציל.

איזה חלול השם גדול ועצום נגרם בכך, ובמיוחד אם המדבר הוא איש חשוב ואהוד בצבור, שרואים את מעשיו ולוקחים ממנו דגמא אישית, והריהו גורם לחלול השם גדול עוד יותר. עוון חלול השם חמור מאד, שגם יום הכפורים לא מכפר עליו אלא רק המיתה היא שממרקת. גם להפך: אם הוא מקפיד שלא לדבר, עושה קדוש השם בדגמא שנותן לצבור המתפללים, ושכרו רב ועצום לאין שעור.

לדאבונו, לאן הגענו?

בימינו, אנשים מגיעים לבית הכנסת עם מכשיר הפלאפון, ובכונה או שלא בכונה לא מכבים אותו. ואז קורה אחד מהשנים: או שהטלפון מצלצל באמצע התפלה, ואז איזה בזיון זה לכבוד השכינה, נורא ואים. או שהם דאגו להעביר אותו למצב של רטט - אבל גם אז זה מרגש ונשמע היטב לסובבים, ומפריע להם להתרכז בתפלתם. ומה קורה עם בעל הרטט? בתפלה הוא "רק" מסתפל על הצג לראות

מי מתקשר באמצע התפלה, ולא משנה לו אם נמצאים בשמונה עשרה או בקדשה, בקדיש או בקריאת התורה. ובמקרים אחרים, שלצערי הייתי נוכח בהם, הוא פשוט עונה! במקרה הטוב הוא אומר "אני בתפלה. אחזר אליך", ובמקרים אחרים פשוט מתחיל לדבר עם המתקשר.

עדיף לו שלא יבוא לבית הכנסת! שיתפלל בבית! איזה בזיון וצער לשכינה שפשוט תסתלק מבית הכנסת.

שוב נפלנו בפח שהטמין לנו היצר הרע, כי בדבור אין תאוה והנאה גשמית, שאפשר לומר לזכותו של המדבר שיצרו גבר עליו.

על מי המלאכים צוחקים?

בתקופת הקורונה יצאו גדולי ישראל נגד הדבורים בבתי הכנסת ובבתי המדרש, ואף אמרו שהמסכה שאותה היה עלינו לעטות על הפה במהלך כל התקופה, באה לרמז לנו לשים לב למה שיוצא מפינו, במיוחד בזמן התפלה בבית הכנסת, כי כאשר מדברים דבורי חלין - יוצאים חידקים רעים מהפה, שבסופו של דבר הורגים בני אדם, מבלי להתחשב במעמדו או בגילו של האדם.

גדולי ישראל בקשו מצבור המתפללים, שיקבלו על עצמם שלא לדבר כלל בבית הכנסת, ובמיוחד לא לשון הרע, המוביל לשנאת חנם, ובזמן התפלה לכבות את מכשירי הפלאפונים. או אז, השם יתברך יאמר למשחית די ונזפה לגאלה בקרוב.

כתב החיד"א בספרו "פתח עינים": המדבר שיחת חלין בבית כנסת, עדיף וטוב לו שלא יבוא כלל ועקר לבית הכנסת להתפלל, כי הוא חוטא ומחטיא את הרבים, ובגלל דבורי החלין שלו, השטן

מִקְטָרָג עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּכָלֵל, וְעַל הַמִּתְפַּלְלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בִּפְרָט. כְּמוֹ כֵּן, חוֹבָה לְהַפְסִיק אֶת לַמּוֹד הַתּוֹרָה בְּקוֹל רֶם בְּזִמְנֵי הַתְּפִלָּה, כִּי זֶה מְבַלְבֵּל אֶת הַמִּתְפַּלְלִים וּמְסִיחַ אֶת דַּעְתָּם מִכּוּוֹנֵת הַתְּפִלָּה.

בּוֹאוּ נִבִּין עַד כַּמָּה חֲמוּר הַדְּבֹר בְּזִמְנֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. נִכְתָּב בְּשׁו"ת "הַלֵּל אוֹמֵר", שָׁאֵם יֵשׁ דְּבוּרִים בְּטָלִים בְּזִמְנֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְלֹא יוֹעִילוּ הָאֲזָהָרוֹת הַחוּזְרוֹת וְנִשְׁנוֹת בָּזֶה - יֵשׁ לְהַפְסִיק אֶת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּאַמְצֵעַ הַפְּרָשָׁה וּלְהַחֲזִיר אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה לְאָרוֹן הַקֹּדֶשׁ!

הַעֲנֵשִׁים כָּל כֶּן חֲמוּרִים, כִּי כָפִי שִׁכְתַּב הַ"רֹאשִׁית חֲכָמָה" (שַׁעַר הַיְרָאָה) הַדְּבוּרִים גּוֹרְמִים לְשִׁכְיָנָה לְהַסְתַּלַּק מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וְהַשְׁכִּינָה צוּעָקָת וְקוֹבֶלֶת וְגוֹעֶרֶת עַל הַמְדַּבְּרִים, וְעַל שָׂאֵר הַמִּתְפַּלְלִים שֶׁלֹּא הוֹכִיחוּ אוֹתָם, מִשּׁוֹם שֶׁהַשְׁכִּינָה - שְׁנִמְצָאָת בַּגְּלוּת - מוֹצֵאֵת נִחְמָה וּמְנוּחָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבָזֶה שִׁדְּדוּ - גִּרְמוּ לָהּ לְצִאָת בְּצַעַר גָּדוֹל. לָכֵן הַעֲנֵשׁ שֶׁל הַמְדַּבְּרִים יִהְיֶה בְיָדֵי אֲכָזְרִים, עַד אֲשֶׁר לֹא יִמָּצְאוּ מְנוּחַ וּמְרוּגוּעַ לְנַפְשָׁם, וּמִכָּאֵן כָּל הַצָּרוֹת הַגְּדוּלוֹת לְאָדָם בִּפְרָט וּלְעַם יִשְׂרָאֵל בְּכָלֵל.

הַ"פֶּלֶא יוֹעֵץ" (עֶרְךָ בֵּית הַכְּנֶסֶת) כָּתַב דְּבָרֵי מוֹסֵר חֲרִיפִים בְּעִנְיַן הַדְּבֹר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "תִּסְמַר שְׁעֶרֶת אֲנוֹשׁ מִרְאוֹת חֲמֹר שָׁבוּ, וּלְבָבוֹת יִכָּאֲבוּ עַל שְׁנַעֲשָׂה [הַדְּבֹר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּזִמְנֵי הַתְּפִלָּה] כְּהִתֵּר לְרַבִּים מַעֲמֵי הָאֶרֶץ". וּמוֹסִיף, שֶׁ"אוֹי לָהֶם [לְמַדְּבָרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת] מִיּוֹם הַדִּין וּמִיּוֹם הַתּוֹכַחָה", וְלָכֵן חוֹבָה לְמַחוֹת בְּיָדָם וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

כָּתַב רַבִּי חַיִּים פֶּלֶאגִ' בְּ"כַף הַחַיִּים", שֶׁהַמְדַּבֵּר שִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּיוֹם שַׁבָּת, חֲמוּר מִהַמְדַּבֵּר בְּיוֹם חוֹל, וְנִחָשֵׁב כְּאִלּוּ מְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת.

כתב השל"ה הקדוש, שמי שחרד ומפחד לדבר בבית הכנסת בזמן חזרת הש"ץ, יביט בעיניו בסדור ויכון מלה במלה בשקט אחר השליח צבור.

אוי לו לאדם המדבר דברי חלין בבית הכנסת בזמן התפלה. אפלו אבני הקיר של בית הכנסת, שהן אבנים קדושות, יעידו עליו שלא כבד את קדשת בית הכנסת ואף זלזל במקום קדוש זה, כפי שנאמר (חבקוק ב, יא): "כי אבן מקיר תזעק וכפס מעץ יעננה".

כתב רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "יערות דבש": לפני תפלת שמונה-עשרה אומרים "ה' שפתי תפתח", וזאת משום שאם המתפלל היה מבין ויודע לפני מי הוא עומד, היה מקבל פחד, יראה וחלחלה, והיה נעשה כאלם לפני מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא. לכן הוא מבקש מהבורא שיעזור לו לפתח את פיו, בכדי שיוכל להתפלל ולדבר לפני המלך. ואלו המדברים בשעת התפלה, כשאומרים: "ה' שפתי תפתח" - מתקבצים מלאכים וצוחקים עליהם ואומרים: האדם הזה לא מפסיק לדבר כל היום, כולל זמן התפלה, בדברים בטלים ובשטויות, ועכשו הוא מבקש מבורא עולם שיעזור לו לפתח את פיו?... אדם כזה, פשוט צריך להתבייש! מלאכים צוחקים עליו! כמה עצוב הצחוק הזה...

זאת ועוד, אפלו אם לא מדברים בפעל, אלא רק חושבים מחשבות בטלות, אצל הקב"ה מחשבה נחשבת כדבור, ונמצא כמי שמדבר דברים בטלים בזמן שמדבר עם המלך.

לכן, כדי לקבל את מנוחת הנפש במחשבה, צריך לקבל על עצמו לא לדבר דברים בטלים ודברי שטות בכלל, ובתפלה בפרט, ואז הקב"ה יהיה בעזרו, שיצליח להתרכז ולכונן מחשבותיו כראוי בתפלה.

לְמִי חֶלֶק הָאֲדָמוֹ"ר שְׁתֵּי סְטִירוֹת מְצַלְצֵלוֹת?

בַּסֵּפֶר "מִתֵּר לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת רַק עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא" מוּבָא:

בַּפֶּתַח אֶחָד מִשְׁעוּרָיו בַּדָּף הַיּוֹמִי, הַנִּמְסָרִים מִדֵּי יוֹם בְּ"קוֹל הַלְשׁוֹן", מְגִיד הַשְּׁעוֹר, הַגָּאוֹן רַבִּי אַבְרָהָם יִשְׁעִיָּהוּ קוֹבְלֶסְקִי, מְגִדוּלִי מְגִידֵי הַשְּׁעוּרִים בַּדָּף הַיּוֹמִי, סֵפֶר כָּן:

"אֲנִי כוֹעֵס, עָצוּב, וּמִשְׁבֶּת קֹדֶשׁ אֵינְנִי מוֹצֵא מְנוּחַ לְנַפְשִׁי, לְאִיזוֹ דִּיּוּטָא תַּחְתּוֹנָה יְהוּדִים שְׁמִגְדִּירִים אֶת עֲצָמָם "חֲרָדִים" יְכוּלִים לְהַגִּיעַ. וְאֲנִי ח"ו לֹא רוֹצֶה לְקַטֵּרֵג עַל אֶף יְהוּדִי, אֲבָל לְצַעֲרֵי הַהֲכָרַח לֹא יִגָּה.

בַּשְּׁבֶת קֹדֶשׁ, כְּשֶׁבָּאתִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת, רָאִיתִי שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים שֶׁדְּבָרוֹ בְּאִמְצַע קִדִּישׁ. אַבְרָהָם מְשִׁי שְׂרָאָה זֹאת מוֹל הָעֵינִיִּם, סָמֵן לָהֶם עִם הָאֲצָבַע עַל הַפֶּה שֶׁיִּהְיוּ בְּשֶׁקֶט, וּבְמִקּוֹם שְׁשֻׁלְשֶׁת הַלְצִים הָאֵלוֹ יִבְקְשׁוּ סְלִיחָה וְיִתְנַצְּלוּ, אוֹ לְפַחוֹת יִרְכִּינוּ רֹאשׁ, הֵם בְּרַב חֲצָפְתָם הַתַּחֲלִילוֹ לְהַתְעַלֵּל בְּאַבְרָהָם הַצַּדִּיק וְיִרְדּוּ לְחַיָּיו.

אֲנַחְנוּ כָּכָר הַיּוֹם בְּיוֹם שְׁנִי, אֶף עֲדִין לֹא נִרְגַעְתִּי מִהַסְפּוֹר. לְאִיזוֹ עֲזוֹת פָּנִים אֲנָשִׁים יְכוּלִים לְהַגִּיעַ. 'כְּשֶׁהֵם יוֹרְדִים - יוֹרְדִים עַד הַתְּהוֹם'.

הִבֵּה נִפְתַּח אֶת הַסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ "עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל" (אֲבוֹת פָּרָק ה) וְנִרְאָה מַה שְּׁכָתַב שָׁם: "לֵכֵן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שׁוּם דְּבָר קַל חוּץ מִן הַתְּפִלָּה. כִּי כְּשֶׁמְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטָלִים דּוֹמָה כְּמִי שְׁמִדְבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ וְהוֹפֵךְ פָּנָיו מִמֶּנּוּ וְאוֹמֵר: אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, אִי אֶפְשִׁי לְדַבֵּר עִמָּךְ, רַק אֲדַבֵּר חֶפְצִי. וּבָזֶה הוּא דוֹחֵק רַגְלִי הַשְּׂכִינָה ח"ו".

מוֹסִיף הַ"עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל": "וְאֵף שְׂאֵר הָעַם הַמִּתְפַּלְלִים בְּכּוֹנֶה, גַּם כֵּן יוֹכֵל לְהִיּוֹת שֶׁלֹּא תִקְבַּל ח"ו תְּפִלָּתָם בְּעוֹוֹן אַחֲרִים". זֹאת אוֹמֶרֶת: יְהוּדִי מִתְפַּלֵּל בְּשִׂיא הַדְּבָקוֹת, אֶף תְּפִלָּתוֹ לֹא מִתְקַבֶּלֶת כִּי אִיזָה לֵץ הַחֲלִיט שֶׁהוּא צָרִיךְ לְדַבֵּר לִידּוֹ. מִמֶּשׁ חוֹטֵא וּמַחֲטִיא!

"ומפל שפן", ממשיך ה"עבודת ישראל", "בשעת חזרת הש"ץ ובשעת קריאת התורה שצריך לשמע דברי הש"ץ, כי הוא דגמת משה שעמד בהר סיני והשמיע הדבור מפיו הגבורה לישראל".

מהיכן אפוא, לוקחים אנשים את החצפה הזאת לדבר באמצע קדיש?!

הרב קובלסקי המשיך והביא בשם גיסו הצדיק, רבי זעליג ליב טויסיג זצ"ל, שאמר וארט נורא:

המשנה באבות (ה, יד) אומרת, שיש ארבע מדות בהולכי לבית המדרש. הדרגה הנמוכה ביותר היא: "לא הולך ולא עושה". המשנה מכנה אותו רשע.

נשאלת השאלה: מה פשר הלשון: "ארבע מדות בהולכי לבית המדרש", הרי מדבר בבן אדם שלא הולך לבית הכנסת. לא רק שהוא לא הולך לבית הכנסת, הוא דואג שאחרים לא ילכו. במה אפוא הוא הולך? מדוע הוא בקטגוריה של "הולכי לבית המדרש"?

התשובה היא: היהודי הזה שלא הולך לבית הכנסת הוא גם כן "הולך". למה? כי הוא לפחות לא מגיע לבית הכנסת לדבר, ולהפריע לאחרים להתרכז בתפלה.

סים הרב קובלסקי: בשבת קדש אחרי התפלה, במקום לקחת הביתה לעשות קדוש, עליתי למרא דאתרא וספרתי לו בכאב מה ראיתי. הוא אמר לי בזה הלשון: "צריך לזרק אותם מבית הכנסת".

ואז הוא ספר לי ספור חריף מאד, על אחד מגדולי האדמו"רים בדורנו, שהיה לפני שנים רבות רב בקהלה חשובה, וכשהיה רואה מישהו מדבר באמצע התפלה, הוא פשוט הוריד לו שתי סטירות מצלצלות. סטירות - אני לא מחלק. אבל לזעק - אני זועק. פעם אחת

בְּשִׁהִייתִי בְּבֵית כְּנֶסֶת שֶׁדְּבָרוֹ בַּתְּפִלָּה, נָתַתִּי כָּזָה זַץ עַל הַשְּׁלָחַן
שֶׁכְּמַעַט נִשְׁבְּרָה לִי הַיָּד.

כָּל אֵלֶּה שְׁחוּלִים בְּ"מַחֲלַת הַפֶּטְפֶּט", שִׁיּוֹאִילוֹ בְּטוֹב לָבָם לֹא לְבוֹא
לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְלֹא לְהִיּוֹת חֵס וְשָׁלוֹם חָב לְאַחֲרֵינִי.

גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל מְעוֹרְרִים לְהִתְחַזֵּק בְּכְבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת

גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת עוֹרְרוּ וּמְעוֹרְרִים אֶת הַצְּבוּר לְהִתְחַזֵּק
בְּכְבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת, וּלְהַזְהִיר מִקְלוּת רֹאשׁ וּמִשִּׁיחוֹת בְּטִלוֹת בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת. הֵם תָּלוּ אֶת הַצָּרוֹת וְהָאֲסוּנוֹת שֶׁפָּקְדוּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל -
בְּזִלְזוּל בְּכְבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבִשִּׁיחוֹת חָלִין בַּתְּפִלָּה.

בַּעַל הַ"רוֹקַח" הָיָה מְקַבֵּל אֶלְקֵי שְׂזָכָה לְגִלּוֹי אֱלֹהֵיו כָּל יוֹם. הוּא
הָרֹאשׁוֹן שֶׁכָּתַב לָנוּ סֵדֶר לְתִקּוֹן הָעוֹנוֹת. הוּא כּוֹתֵב שְׁמִי שֶׁדְּבָר
דְּבוּרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, יִתְעַנֶּה אַרְבָּעִים יָמִים רְצוּפִים וְיִלְקַח כָּל
יוֹם וְיִכְפֹּר עוֹנוֹ. הַיּוֹם בֵּית דִּין לֹא מְלָקִים, אֶךְ לְצַעֲרֵנוּ - בּוֹרָא עוֹלָם
מִלְקָה.

אוֹמְרִים חַז"ל, כִּי שְׁגָגוֹת שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים נְדוֹנוֹת בְּשָׁמַיִם
כְּדוֹנוֹת. פְּעָמִים רַבּוֹת בְּנֵי אָדָם חוֹטְאִים בְּדְבוּרִים בְּטָלִים בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת שֶׁלֹּא מִרְצוֹן, אֲלֹא מִתּוֹךְ חֶסֶד נְעִימוֹת. חָבֵר פּוֹנֶה אֱלֹהִים
בְּשִׁיחָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְכִיּוֹן שֶׁהֵם לֹא רוֹצִים לִפְגֹּעַ בַּחֲבֵר, הֵם מְשִׁיבִים
לוֹ. מִכָּאֵן מִתְגַּלְגֶּלֶת שִׁיחָה שֶׁל בְּטָלָה. זְמַן קָצֵר לְאַחַר מִכָּן פּוֹקְדִים
אוֹתָם וְאֵת בֵּיתָם כָּל מִינֵי אֲסוּנוֹת וְצָרוֹת, ה' יִרְחֵם. מָה עוֹשִׂים? כְּמוֹכֵן,
בּוֹדְקִים אֶת הַמְּזוּזָה...

פֶּלֶא פְּלֵאִים, הָאָדָם חוֹטֵא וְהַמְּזוּזָה אֲשֶׁמָּה... בְּמָקוֹם לְחַפֵּשׁ אֶת
הַסֶּבֶה בַּמְּזוּזָה, חֲפֵשׁ אֶת הַסֶּבֶה בַּמַּעֲשִׂים שָׁלָה! כָּל אֶחָד חָיֵב לְחַזֵּק

וּלְהַתְחַזֵּק בְּכַבּוּד בֵּית הַכִּנְסָת, וּלְהִסִּיר אֶת הַנֶּגַע הַזֶּה שֶׁל שִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית הַכִּנְסָת. זו הַדֶּרֶךְ לְהִסִּיר מֵעָלָיו כָּל צָרָה וְכָל נֶגַע וּמַחְלָה.

ה"תוספות יום טוב" בספר "יון מצולה" כותב על מארעות ת"ח-ת"ט הנוראים שֶׁאָרְעוּ לִפְנֵי כְּשֹׁלֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה בְּפוֹלִין וְאוֹקְרָאִינָה, וְנִרְצְחוּ בָּהֶם עֲשָׂרוֹת אֲלָפֵי יְהוּדִים בְּמִיתוֹת קָשׁוֹת וְאִכְזָרִיוֹת. הוּא מְסַפֵּר שֶׁעָשָׂה שְׁאֵלֶת חֲלוּם כְּדִי לַדַּעַת אֶת הַסִּבָּה, מִדּוּעַ נֶעֱנְשׂוּ הַיְּהוּדִים מִן הַשָּׁמַיִם בְּעֶנְשׁ נּוֹרָא זֶה, וְהִשִּׁיבוּ לוֹ בְּחֲלוּם כִּי הַגִּזְרָה בָּאָה מִחֲמַת זְלוּל בְּקִדְשֵׁת בֵּית הַכִּנְסָת. בְּעִקְבוֹת זֹאת הוּא חֹבֵר "מִי שֶׁבֵּרַךְ" מִיַּחַד לְמִי שֶׁנִּזְהָר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכִּנְסָת.

מֵאוֹת שָׁנִים לְאַחַר מָכּוֹן, לְאַחַר מִלְחַמַת יוֹם הַכּפּוּרִים, כְּתֵב מָרְן רַבִּי עוֹבְדֵיָה יוֹסֵף זצ"ל מְכַתֵּב חֲזוֹק בְּשֵׁל הַמָּצָב הַקָּשֶׁה שֶׁשֹּׁרֵר בְּמִדִּינָה. הוּא יֵצֵא בְּקִרְיָאָה קְדוּשָׁה לָעַם יִשְׂרָאֵל לְהַתְחַזֵּק בְּעֵנֶינּוּ הַחֲמוּר שֶׁל מוֹרָא מְקֻדָּשׁ וְזְלוּל בְּכַבּוּד בֵּית הַכִּנְסָת, וְכֵן כְּתֵב:

"יְדוּעַ הַדִּבְרֵי וּמִפְרָסֶם הָעֵנִין שֶׁאֲסוּר לְדַבֵּר שִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית הַכִּנְסָת, וּכְמוֹ שֶׁאֲמָרוּ בַּגְמָרָא (מְגִלָּה כח ע"א) שֶׁאֲסוּר לְנַהֵג קְלוּת רֹאשׁ בְּבֵית הַכִּנְסָת, וּמִבָּאֵר בְּשִׁלְחֹן עֲרוּךְ (סִימָן קנא סעיף א) שֶׁבְּכָלֵל קְלוּת רֹאשׁ, הַשָּׁח שִׁיחָה בְּטִלָּה בְּבֵית הַכִּנְסָת.

"וּבִזְהָר הַקְדוּשׁ פֶּרֶשֶׁת תְּרוּמָה (דף קלא עמוד ב) נֶאֱמַר: מִי שֶׁמִּדְבֵּר בְּבֵית הַכִּנְסָת בְּדַבְרֵי חוֹל אֵין לוֹ חֶלֶק בְּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מֵרָאָה עֲצָמוֹ כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהִים, וּכְאֵלוֹ אֵין הַשְׁכִּינָה נִמְצָאָה בְּבֵית הַכִּנְסָת, וְאֵין לוֹ חֶלֶק בְּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֵינוֹ יָרָא מִמֶּנּוּ.

"עַל כֵּן חוֹבָה קְדוּשָׁה עַל כָּל הַחֵרֵד לְדַבֵּר ה' לְהַשְׁמֵר בִּיתֵּר שְׂאֵת בְּאֲסוּר חֲמוּר זֶה, אֲשֶׁר בְּעוֹנוֹתֵינוּ שָׂרְבוּ נַעֲשֶׂה כְּהִתֵּר אֲצֵל הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם.

"וּכְמוֹ כֵּן חֹבֶה עַל גִּבְאֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ לְהוֹכִיחַ וּלְהַזְהִיר אֶת הָרַבִּים עַל כֶּה, וְזִכּוֹת הָרַבִּים תִּלּוֹי בָּהֶם".

מִסִּים הָרַב עוֹבְדֵיהָ אֶת מִכְתָּבוֹ: "וְלִמּוֹכִיחִים יִנָּעַם וְעֲלִיהֶם תִּבּוֹא בְּרַפְת טוֹב".

רַבִּי שְׁמוּאֵל הַלּוֹי וְאַזְנֵר זצ"ל הָיָה נוֹהֵג לומר, כִּי הַסֵּפֶה לְשׁוֹאָה שְׁפָרְצָה בְּאִירוּפָּה, הִיְתָה בְּגִלָּל דְּבוּרֵי חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. הַתּוֹפְעָה הַקְּלוּקֶלֶת הַזֶּה הִיְתָה נְפֻצָּה בְּקֵהלוֹת אֲשַׁכְנַז, וְאֵלּוּ הִיְהוּדִים בְּאַרְצוֹת הַמְּזֻרָח נִהְגוּ כְּבוֹד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְנִזְהָרוּ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בּוֹ. עַל כֵּן הָעֲנָשׁ שֶׁל הַשׁוֹאָה הַנּוֹרָאָה בָּא עַל קֵהלוֹת אֲשַׁכְנַז, וְאֵלּוּ עַל יְהוּדוֹת הַמְּזֻרָח - פָּסַח.

כְּמוֹ כֵּן אָמַר הָרַב וְאַזְנֵר, כִּי הַסֵּפֶה לְכֶה שְׁבִדוּרְנוּ רוֹוֹחַת הַמַּחֲלָה הַנּוֹרָאָה שֶׁמִּפִּילָה חֲלָלִים מִקְרֵב צְבוּר שׁוֹמְרֵי הַמִּצְוֹת, וּבָהֶם גַּם יְלָדִים רַבִּים ה' יִרְחֵם, הִיא בְּגִלָּל זִלְזוּל בְּכְבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת וְדְבוּרִים שֶׁל בְּטָלָה וְשִׁיחַת חֲלִין.

עֲלִינוּ לְשִׁמְעַ לְקוֹלָם שֶׁל גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל וּלְהַתְחַזֵּק בְּעֲנֵן הַחֲמוּר הַזֶּה שֶׁל כְּבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת. עֲלִינוּ לְנִהַג בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּחֶרֶד קֹדֶשׁ, לְהַזְהִיר וּלְהַשְׁמֵר מִדְּבוּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּכָלֵל, וּבְמִיָּחָד בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. בְּזִכּוֹת זֶה הַקֶּב"ה יִסִּיר מֵעֲלִינוּ כָּל צָרָה וּמַחֲלָה, וְיִשְׁלַח לָנוּ שְׁפַע שֶׁל בְּרָכָה וִישׁוּעָה.

מִי זֹכֶה שְׁתַּפְּלֵתוֹ תַּעֲלֶה לְבֵית כְּנֶסֶת שֶׁל מַעֲלָה?

כְּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרֶשֶׁת שְׁלַח לָהּ קֶסֶב ע"א), שְׁכָל הַמַּפְסִיק בְּאַמְצַע לַמּוֹדוֹ וּתְפִלָּתוֹ וּמִדְּבַר דְּבָרֵי חוֹל - יִקְצְרוּ וַיִּפְסִיקוּ לוֹ אֶת חַיּוֹ

בעולם הזה, וכן ידונו אותו בעולם הבא, והוא אף עלול להפסיד את כל העולם הבא שלו!

לצערנו, אף אלו שיודעים את הדברים - מנחמים את עצמם, בטעות, שאנחנו ברידת הדורות והיום זה לא כפי שהיה בדורות קודמים'...

מצד שני, ממשיך הזהר ואומר, אם יקבל על עצמו השתדלות שלא לדבר בתפלה ובלמוד - שִׁכְרוּ יְהִיָּה כפול ומכפל, אֲשֶׁרִיו וְאֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ וְאֲשֶׁרִי יוֹלְדָתוֹ.

עוד מוסיף בספר תקוני הזהר, שמי שמדבר בזמן התפלה או הלמוד דברי חול וליצנות - כל השִׁכָּר שֶׁל הַתַּפִּלָּה וְהַלְמוּד שֶׁלֹּא בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן נִמְסָר לְחִיצוֹנִים [כחות הטמאה]. בִּכְךָ הוּא מַחֲזִיק אוֹתָם מִלְּהִקְדָּשָׁה, וְאֵז הוּא נִרְאֶה כְּרָשָׁע בְּפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכֹוֹעֵס עָלָיו עַל כֵּךְ שֶׁהוּא מַחֲזִיק אֶת כֹּחוֹת הַטְּמָאָה כְּנֶגֶד הַקָּדָשָׁה וּמַעֲנִישׁ אוֹתוֹ.

לכן יחזור בתשובה ויקבל על עצמו שלא לדבר דברי חול בבית הכנסת ובבית המדרש בזמן הלמוד והתפלה, ואף יחזק בִּכְךָ אַחֲרִים, וְאֵז יִתְּכַפֵּר לוֹ וְהוּא יְהִיָּה רָצוּי בְּפָנֵי הַשֵּׁם יִתְּבָרַךְ.

עוד כתב הזהר הקדוש: כְּשֵׁישׁ בֵּית כְּנֶסֶת לְמִטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה - עוֹמֵד מוֹלֵוֹ בֵּית כְּנֶסֶת בְּשָׁמַיִם, הַנִּקְרָא "אֵשׁ נִגְהָ". לָכֵן יֵשׁ לְהַקְפִּיד שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית כְּנֶסֶת שֶׁל מִטָּה, כְּדִי שֶׁהַתַּפְלוֹת תַּעֲלִינָה וְתִתְקַבְּלֶנָה בְּבֵית כְּנֶסֶת שֶׁל מַעְלָה, שֶׁכֵּן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁעוֹמֵד בְּשָׁמַיִם מִתְּפַלְלִים אֵף וְרַק צְדִיקִים שְׁאֵינָם מְדַבְּרִים כָּלֵל בְּזִמְנֵי הַתַּפִּלָּה.

זהירותו המפלגת של בעל ה"כף החיים"

בבית הכנסת של רבי יעקב חיים סופר זצ"ל, בעל ה"כף החיים", נהגו המתפללים לבוא אליו בסיום התפלה ולשטח בפניו את עניניהם ואת שאלותיהם. רב השאלות היו בתורה ובהלכה, אולם פה ושם היו גם עניני חול, שאנשים העלו בפניו כדי לשמע את דעתו ולקבל את עצתו. הוא לא היה יכול לדחותם והשיב להם בנחת ובמאור פנים. הוא נשאר על מקומו בבית הכנסת, עד שאחרון האנשים קבל מענה לשאלתו.

אולם ה"כף החיים" הצטער מאוד על שהוא נאלץ לשוחח בבית הכנסת שיחות שאינן בתורה ובהלכה.

מה עשה?

הוא היה יוצא מבית הכנסת בתחלת "עלינו לשבח", לפני סיום התפלה. כך הציל את עצמו מדבורים בבית הכנסת, וכל מי שבקש לשוחח אתו ולשאל בעצתו, נגש אליו מחוץ לבית הכנסת.

מעבדה זו אנו יכולים לקחת מוסר השכל גדול, שלא תאמר: האסור לדבר בבית הכנסת הוא דוקא בשעת התפלה, או שגם אם לאחר התפלה אסור, זה רק אם השיחה היא סתם דבורי חלין או קלות ראש, אבל כאשר מדבר בשיחות חשובות שדבר מצוה פרוה ביהן - כאן אין בעיה.

אף מהנהגתו של ה"כף החיים" למדנו שהדין אינו כה. הלא בודאי אלו שבאו לשאל בעצתו ובהדרכתו, היתה מצוה גדולה לעזרם ולסמכם, ובודאי דברו עמו על נושאים חשובים ולא סתם דבורים

בְּעֶלְמָא, וּבְכָל זֹאת הָעֵדִיף הָרַב לְצֵאת לִפְנֵי סִיּוֹם הַתַּפְּלָה וּבִלְבָד שְׁלֹא יֵאָלֵץ לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנָסֶת דְּבָרֵי חֲלִין.

שִׁיבָה' - שְׁתִּיקָה יִפָּה בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה

כְּתַב בְּסִפְּר "שִׁי לְמוֹרָא": שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מְדַעְבְּרַעְצִין, שְׁסַפֵּר בְּשֵׁם אָבִיו הַגָּאֹב"ד נִיִּיהִיזְעֵל בַּעַל ה'מְלִיצִי אִשׁ', שְׁפַעַם אַחַת דָּרֵשׁ דָּרֶשָׁה בְּפָנֵי הַצַּבּוֹר, וּבִתְוֹךְ הַדְּבָרִים עָמַד עַל חֲמִרַת אֶסּוּר שְׁיִחָה בְּבֵית הַכְּנָסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ. וְהוֹסִיף רָמַז, כִּי 'שִׁיבָה' רָאשֵׁי תַבּוּת: שְׁתִּיקָה יִפָּה בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה, כְּלוּמַר, שְׁבֻזְכוֹת שְׁתִּיקָה בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה יִזְכָּה הָאָדָם לְשִׁיבָה טוֹבָה.

לְמַחֲרַת נַעֲשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְתַהֲמֵם כָּל הָעִיר: אַחַד הַמִּתְפַּלְלִים חָלַם שֶׁהוּא חוֹלָה וְנוֹטָה לָמוּת, וְהִנֵּה הוּא מוּבָא בְּפָנֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה וְדָנִים אוֹתוֹ לְחַיִּים אוֹ לָמוּת, וְכִרְאוֹתוֹ שְׁפָסַע בֵּינוֹ וּבֵין הַמָּוֶת, הַתַּחֲנֹן עַל נַפְשׁוֹ שְׁיִזְכָּה לְחַיִּים.

הַשִּׁיבוּ לוֹ: הֲלֹא הָרַב דָּרֵשׁ וְהִזְהִיר עַל אֶסּוּר שְׁיִחָה בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה, וּמֵאִידֶךָ הוּא אָמַר שְׁבֻזְכוֹת שְׁתִּיקָה בְּבֵית הַכְּנָסֶת זֻכִּים לְשִׁיבָה טוֹבָה, וּמִדּוּעַ שְׁמַעְתָּ וְלֹא לָקַחְתָּ מוֹסֵר וְעַדִּין אַתָּה מְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה?!

הוּא לֹא יָדַע אֶת נַפְשׁוֹ מְרֻב בּוֹשָׁה וּכְלָמָה. הוּא הַתַּחֲנֹן עַל נַפְשׁוֹ וְהַבְּטִיחַ שְׁלֹא יָשׁוּב עוֹד לְכִסְלָה, וּמֵהַיּוֹם וְהַלָּא יִזְהַר שְׁלֹא לְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה. וְכָךְ הָיָה.

מִהֲדַבְּרִים נוֹצְרִים "עֲנָנִים" רוֹחֲנִיִּים

אומר רבי יאשיהו פינטו שליט"א: כָּשֶׁם שְׁאֲדִים עוֹלִים מִן הַיָּם וְנוֹצְרִים מֵהֶם עֲנָנִים, כֵּן עוֹלִים אֲדִים מִדְּבָרוֹ שֶׁל אָדָם וְנוֹצְרִים מֵהֶם "עֲנָנִים" רוֹחֲנִיִּים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הַשְׁפָּעָה עַל הָעוֹלָם.

כִּידוּעַ, עֲנָנֵי הַכְּבוֹד, שֶׁהִקִּיפוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְהִגְנוּ עֲלֵיהֶם מִכָּל רָעָה, הָיוּ בְּזֻכּוֹת אֶהְרֵן הַכֹּהֵן. אומר הרב פינטו, שְׁעֲנָנֵי הַכְּבוֹד הִלְלוּ נוֹצְרוֹ עַל יְדֵי אֶד דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל אֶהְרֵן הַכֹּהֵן.

הָאֵד הָעוֹלָה מִדְּבָרָיו קִדְּשָׁה מְרוֹמָם אֶת הָאָדָם וְאֶת הָעוֹלָם כָּלוּ, וְאֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג עַל יְדֵי כֵּן הַשְׁגוֹת גְּדוּלוֹת. כֵּן גַּם לְהִפָּךְ, אִם אָדָם מִדְּבָר דְּבָרֵי הֶבֶל, אוֹ דְּבָרֵי חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, ח"ו.

רבי יאשיהו מספר על סבו הצדיק, רבי מאיר זצ"ל, שֶׁחִפֵּשׁ שְׂדוּךְ לְבָתוֹ. יוֹם אֶחָד הִגִּיעַ אֵלָיו תַּלְמִיד חָכָם עָצוּם, כְּדֵי שְׂרָפִי מֵאִיר יוֹכֵל לַעֲמֹד עַל קִנְקֵנוֹ. הַחֶתֶן-הַמֵּיָעֵד הִתְפַּלֵּל בְּמִנְיֵן בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי מֵאִיר רָאָה אוֹתוֹ מִדְּבָר בְּזִמָּן חֲזַרְת הַש"ץ. מִיד לְאַחַר הַתְּפִלָּה אָמַר רַבִּי מֵאִיר: "לֹא מִשְׁנָה מִי הוּא וְכִמָּה גְּדוֹל הוּא, וְלֹא מִשְׁנָה מֵאִיזוֹ מִשְׁפָּחָה מִפֹּאֶרֶת הוּא, אֵינֶנִּי רוֹצֶה אוֹתוֹ כִּכְתָּן לְבִתִּי!"

הַמִּדְבָּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת - אֵין לוֹ חֵלֶק בְּאַלְקֵי יִשְׂרָאֵל

הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ (פְּרִשְׁת תְּרוּמָה קלו ע"ב) אומר על הַמִּדְבָּר בְּבֵית כְּנֶסֶת, שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בְּאַלְקֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי בִכֵּן הוּא מֵרָאָה שֶׁאֵין אֱלֹקִים בְּמָקוֹם, אֵין לוֹ חֵלֶק בּוֹ וְהוּא אֵינוֹ מִפְּחַד מִמֶּנּוּ, וְיִמְזַלְזֵל בְּבוֹרָא עוֹלָם. בָּזָה הִרְיָהוּ מִבְּזָה אֶת הַתְּקוּן הָעֲלִיּוֹן שֶׁל מַעֲלָה, וְנִחְשָׁב לְגְרוּעַ יוֹתֵר מִגּוֹי שֶׁאֵין לוֹ אֱלֹקִים!

עוד כתוב בספרים הקדושים, שמנדים אותו נדוי מחלט לארבעים יום, ולא יעזרו לו כל התפלות, התחנונים והבקשות. השמים סגורים בפניו.

נורא נוראות מה שכתוב כאן!

"אין לו חלק באלקי ישראל", פרושו, שכל חזיו לא שוים מאומה! אם כן, טוב לו מותו מחזיו, ועדיף לו שלא היה בא לעולם! הוא נחשב כגוי כי לגויים אין חלק באלקי ישראל.

דבורים בבית הכנסת - כצלם בהיכל!

איך אפשר להשלים עם דבורים באמצע התפלה? נתאר לעצמנו מצב שבו רב רבם של המתפללים מקשיבים לחזרת הש"ץ או לקריאת התורה, אך בשולים נשמעים קולות של דבורים. לא נעים למתפללים להעיר ולהשתיק את המדברים, הם חסים על כבודם. אבל במחשבה שניה, איך אפשר לחוס על כבוד החבר ולא על כבוד המלך?...

אצל המהרש"ף היה נהוג, שמי שדבר בבית הכנסת היו קונסים אותו, ולאחר מכן מחרימים אותו, וכך זאת למען יראו וייראו.

איך מעזים לדבר בבית הכנסת, אף שלא בשעת התפלה, על אחת כמה וכמה באמצע התפלה? ה"פלא יועץ" (ערך בית הכנסת) כותב: "ושלא לשווח שם [בבית הכנסת] שיחת חלין חס ושלום, מאימת השכינה השורה שם".

רבי חיים פלאג'י זצ"ל, בדרשתו על קדשת בית הכנסת, אמר כי צריך לירא מבית הכנסת, מפני שעומד לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא. על כל שיחת בטלה בבית הכנסת, אף שלא בזמן

הַתְּפִלָּה, אָדָם עוֹבֵר עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה - "וּמִקֻּדְשֵׁי תִירָאוּ" (ויקרא כו, ב).

הַ"נֹדֵעַ בִּיהוּדָה" יוֹצֵא בַּחֲרִיפּוֹת נֶגֶד מִי שֶׁמְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית כְּנֻסָּתוֹ. הוּא מַכְנֶה אוֹתוֹ 'מוֹרֵד בַּמְּלָכוֹת בְּהִיכְלוֹ שֶׁל מֶלֶךְ'. הוּא נִרְאֶה כְּמַעֲמִיד צֶלֶם בְּהִיכָל, דֹּגְמַת הַיּוֹנִים שֶׁטֶמְאוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ. הוּא כּוֹתֵב כִּי בְּכָל דְּבֹר שֶׁל חֲלִין נַעֲשִׂית קִלְפָּה וְרוּחַ הַטֶּמְאָה, וְאִין לָהּ עוֹוֹן גָּדוֹל מִזֶּה!

כְּתַב הַ"יַּעֲרוֹת דְּבִשׁ" (דְּרוֹש ד), כִּי כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר בְּאִמְצַע הַתְּפִלָּה, לֹא רַק לַעֲצֻמוֹ הוּא מְקַלְקֵל שְׁלֹא תִתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ, אֲלָא הוּא גּוֹרֵם שְׁלֹא תִתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ כָּל הַמִּתְפַּלְלִים אִתּוֹ בְּבֵית הַכְּנֻסָּתוֹ. עַל כֵּן, טוֹב לוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם הַיּוֹדֵעַ שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהַמְנִיעַ מִלְּדַבֵּר בַּתְּפִלָּה, שֶׁכָּלֵל לֹא יָבוֹא לְבֵית הַכְּנֻסָּת אֲלָא יִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ! בְּחֶטְאוֹ הוּא מַזִּיק לַעֲצֻמוֹ וּמַזִּיק לְאַחֵרִים, הוּא גּוֹרֵם לְסִלּוֹק הַשְּׂכִינָה, וּבִכְךָ מַעֲכֵב אֶת הַגָּאֻלָּה!

הַסֵּמ"ק כּוֹתֵב, שֶׁבְּגִלְל שִׁיחוֹת בְּטָלוֹת וְדְבָרֵי חֲלִין, נִהְפָּכִים בְּתִי כְּנֻסָּת לְבֵתִי עֲבוּדָה זָרָה וְעוֹבְדֵי אֱלִילִים.

סֵפֶר רַבִּי נָסִים יִגֹן זצ"ל, שֶׁפַּעַם שָׁהָה בְּאִמְרִיקָה לְצַרְךָ זְכוּי הָרַבִּים. בְּדַרְךָ אָמַר לוֹ הַנֶּהֱג שֶׁבְּצַד הַכְּבִישׁ יֵשׁ מִבֶּנֶה שֶׁפַּעַם הָיָה בֵּית כְּנֻסָּתוֹ, וְכִיוֹם מִשְׁמַשׁ כְּנֻסְיָה שֶׁל נוֹצָרִים.

הָרַב יִגֹן נִחְרַד, אִיךָ קָרָה כְּדַבֵּר הַזֶּה שֶׁמָּקוֹם קְדוֹשׁ שֶׁל תְּפִלָּה נִהְפָּךְ לְבֵית עֲבוּדָה זָרָה, רַחֲמָנָא לִיצְלוּ?! הוּא שָׂאֵל אֶת הַנֶּהֱג, אִיךָ הָיְתָה הַנֶּהֱגָה בְּבֵית הַכְּנֻסָּת? אָמַר לוֹ הַנֶּהֱג שֶׁהִתְקִימוּ בּוֹ שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת בְּיוֹם בְּלֹא לְמוֹד תּוֹרָה כָּלֵל, וְהַצְבּוֹר לֹא הִקְפִּיד עַל כְּבוֹד בֵּית הַכְּנֻסָּת.

אָמַר הָרַב יִגֹן: אִם כֵּן, מָה הַפֶּלֶא שֶׁהוּא נִהְפָּךְ מִמָּקוֹם שֶׁל קְדוּשָׁה לְמָקוֹם שֶׁל טֶמְאָה?! אִם מְזַלְזָלִים בְּכְבוֹד בֵּית הַכְּנֻסָּת וּמַחְלָלִים אֶת

קדשָׁתו, השְׁכִינָה מְסֻתָּלָקָת, וְכִשְׁהִשְׁכִּינָה מְסֻתָּלָקָת מִמִּילָא יֵשׁ מְקוֹם
לְסֻטְרָא אַחֲרָא.

הַדְּבוּרִים בַּתְּפִלָּה גּוֹרְמִים סִכְנָה לָעוֹלָם כָּלוּ

חַז"ל מְפַלְגִים מְאֹד בְּחֻמְרַת הָאִסּוּר לְדַבֵּר דְּבָרֵי חֲלִין בְּאַמְצַע
הַתְּפִלָּה אוֹ בְּאַמְצַע הַלְמוּד.

נִשְׁאַלֶת הַשְּׁאֵלָה: לָמָּה בְּאַמַּת כָּל כֶּף חֲמוּר הָעוּוֹן, וּמִמִּילָא גַם
הָעֲנֵשׁ עָלָיו?

הַתְּשׁוּבָה: בְּזִמְנֵי שְׁפִית הַמְּקֻדָּשׁ הָיָה קוֹיָם, הָיוּ שְׁנֵי עֲמוּדִים שֶׁהִחֲזִיקוּ
אֶת הָעוֹלָם וּבִלְעֲדֵיהֶם לֹא הָיָה לָעוֹלָם קִיּוֹם: הָאֶחָד - לְמוֹד הַתּוֹרָה,
וְהַשֵּׁנִי - עֲבוֹדַת הַקֶּרֶבֶת הַקְּרִבָּנוֹת בְּבֵית הַמְּקֻדָּשׁ.

לְדַאֲבוּנֵנוּ, כְּשֶׁחָרַב בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, הִתְמוּטְט אֶחָד מֵעֲמוּדֵי הָעוֹלָם,
דְּבַר שֶׁעָלָוִל הָיָה לָגֵרִם לְחַרְבֵּן כָּל הָעוֹלָם, אֲלֹא שֶׁאֵז תִּקְנוּ אֲנָשִׁי כְּנֻסָּת
הַגְּדוֹלָה בְּמָקוֹם סֹדֵר עֲבוֹדַת הַקְּרִבָּנוֹת אֶת הַתְּפִלָּה, הַכּוֹלֶלֶת קִדִּישׁ,
קִדְשָׁה וְתְּפִלָּה, שֶׁהֵם יְהִיוּ הָעֲמוּדֵי הַשְּׁנֵי שֶׁעָלָיו יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם.

לָכֵן כָּל כֶּף חֲמוּר הָעוּוֹן וְהָעֲנֵשׁ שֶׁל מִי שֶׁמְדַבֵּר בְּזִמְנֵי הַקִּדִּישׁ
הַקִּדְשָׁה אוֹ הַתְּפִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁיִּכּוֹל הוּא בְּכֶף לָגֵרִם לְעֲמוּדֵי הָעוֹלָם
לְהִתְמוּטְט וּלְגֵרִם סִכְנָה לָעוֹלָם כָּלוּ.

הַדְּבוּרִים, לְצַעֲרֵנוּ, הִפְכּוּ לְנִגַּע עוֹלָמִי, בְּהִרְבֵּה בְּתֵי כְּנִסְיֹת, ה' יִשְׁמֹר
וַיִּצִּיל. לָכֵן כְּתֹב מֶרֶן הַשְּׁלָחַן עֲרוּהָ, עַל מִי שֶׁמְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה
שֶׁ"גְּדוֹל עוֹוֹנוֹ מִנְּשֹׂא". הַפְּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר עַל קִין שֶׁהָרַג אֶת הָהֶבֶל,
וְהַמְכִּנָּה הַמְּשֻׁתָּף הוּא, שֶׁכְּמוֹ שֶׁקִּין גָּרַם חֲרָבִין לְחֻצֵי מַהֲעוֹלָם, כְּמוֹ כֵּן
מִי שֶׁמְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה עָלָוִל לָגֵרִם לְחַרְבֵּן הָעוֹלָם, כְּפִי שֶׁהִתְבָּאָר.

הַגְמָרָא (שבועות לט ע"א) אומרת, שְׁבִשְׁעָה שֶׁהִקְבֵּ"ה אָמַר בְּסִינֵי "לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹקֶיךָ לְשׁוֹא" כָּל הָעוֹלָם הִזְדַּעַזְעוּ! זֹאת מְשׁוּם הַחֲמָרָה הַמִּיחָדָת שֶׁמִּצְאָנוּ בַּעֲוֹן שְׁבוּעַת שׁוֹא. בְּעוֹד שֶׁבִשְׁאָר עֲוֹנוֹת נֶאֱמַר "וְנָקָה", עַל עֲוֹן שְׁבוּעַת שׁוֹא נֶאֱמַר: "לֹא יִנָּקָה". ה' לֹא סוֹלֵחַ עַל הָעֲוֹן הַחֲמוּר הַזֶּה!

מִדּוּעַ עֲוֹן זֶה כָּל כָּף חָמוּר?

ה"כִּלֵּי יָקָר" בָּאֵר זֹאת בְּאִמְצָעוֹת מִשָּׁל לְאִילָן גְּבוּהָ וְרֵם שֵׁישׁ לוֹ הִרְבֵּה עֲנָפִים. יֵשׁ מְקוֹמוֹת בְּאִילָן שָׂאֵם תִּנְעֲנַע שָׂם - זֶה יִגְרֵם רַק לְמָקוֹם הַסְּפָצִיפִי הַזֶּה לְהִתְנוּעֶעַ, וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שָׂאֵם תִּנְעֲנַע שָׂם - זֶה יִגְרֵם לְכָל הָאִילָן לְהִתְנוּעֶעַ.

הַנִּשְׁבָּע בְּשֵׁם ה' לְשׁוֹא, גּוֹרֵם לְכָף שֶׁכָּל מִי שֶׁתְּלוֹי בְּבוּרָא יִתְבָּרַךְ יִזְדַּעַזַּע, וְכִיוֹן שֶׁכָּל הָעוֹלָם תְּלוֹי בְּקִבֵּ"ה - נִמְצָא שֶׁהַנִּשְׁבָּע מִזְדַּעַזַּע אֶת כָּל הָעוֹלָם, כּוֹלֵל כָּל יוֹשְׁבָיו, וְלָכֵן כָּלֵם נוֹגְעִים בַּדְּבָר וְהַעֲנֵשׁ הוּא עַל כָּלֵם. מְשׁוּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְנָקוּת אֶת הַנִּשְׁבָּע לְשׁוֹא וְאִין מַחִילָה עַל חֲטָאוֹ, כִּי הִקְבֵּ"ה מוֹחֵל רַק עַל עֲבֻרוֹת שֶׁבִין אָדָם לְמָקוֹם וְלֹא עַל עֲבֻרוֹת שֶׁבִין אָדָם לְחֵבְרוֹ.

כֵּן גַּם בְּנוֹגַע לְדְבוּרֵי הַחַל בְּבֵית הַכִּנְסֶת בְּזִמְן הַתְּפִלָּה. הַמְדַּבֵּר מֵבִיא סִפְנָה מִיְדִית עַל כָּל הַמִּתְפַּלְלִים אֹתוֹ, וְאֵת כָּל הָעוֹלָם בָּלוּ, וְכָלֵם עֲלוּלִים לְהַעֲנֵשׁ בַּעֲבוּר הַדְּבָר שָׁלוּ, וְאִיךָ אֶפְשָׁר לְסַלֵּחַ לוֹ?

חִיָּבִים לְהִבִּין אֶת חֲמַרְת הַדְּבוּר בְּזִמְן הַתְּפִלָּה! הַמְדַּבֵּר לֹא רַק שְׁפוּגֵעַ וּמִזִּיק לְעַצְמוֹ, אֲלָא אֵף פּוֹגֵעַ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כָּלֵם, וּמְרַחֵק אֶת הַגָּאֻלָּה.

זֹאת וְעוֹד, חֲמַרְת הָעֲוֹן מְאֹד מְרַכֶּכֶת, כִּי גַם כְּשֶׁרוֹצֶה לְחַזֵּר בְּתַשׁוּבָה, עָלָיו לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה מִכָּל אֲנָשֵׁי הָעוֹלָם עַל כֵּן שֶׁהֶעֱמִיד אוֹתָם בְּסִפְנָה, וְזֶהוּ כְּמוֹכֵן בְּלִתִּי אֶפְשָׁרִי. לָכֵן יִשְׁמַר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ וּבְכָף

יתקן במקום שפגם, ויבקש רחמים וסליחה מהבורא יתברך ואף יסביר לאחרים את חמרת העוון.

חמרת העוון של דבור בבית הכנסת נובעת מכך שממה נפשך: אם אדם חושב לעצמו, חלילה, שה' יתברך לא נמצא בבית הכנסת - הרי שחלילה, אין לו חלק באלקי ישראל. אלא מאי? הוא בן מאמין שה' נמצא בבית הכנסת, ואף על פי כן הוא עדין מדבר דברי חלין - אין לה פשע גדול מזה, שמראה שאין לו יראה מה' יתברך, ונוהג בבזיון כלפי שמים בכך שמפסיק באמצע התפלה עבור שיחה בטלה. בכך הוא מוזיל את מעלת התפלה וקדושתה.

הזלזול כל כך גדול, כי הנה הקב"ה נקרא "אלקי ישראל". לעם ישראל אין "שר" כמו שיש לכל אמות העולם, אלא הם זוכים להשגחה ישירה של ה' יתברך, שמשרה שכינתו על בתי כנסיות ובתי מדרשות. נמצא, שהמדבר דברים בטלים בזמן התפלה כופר בתאר "אלקי ישראל", תאר שזכה בו רק עם ישראל.

מובא ב"דרשות החתם סופר", שאף שבעוונותינו הרבים חרב בית המקדש, הקב"ה השאיר לנו ברחמיו הגדולים בתי כנסיות ובתי מדרשות, המכנים "מקדש מעט". אם נוהגים בהם בקדושה - יש בהם קדשת ארץ ישראל וירושלים ובית המקדש, והתפלות עולות ישירות לשערי שמים. ואם חס ושלום מדברים בזמן התפלה - השכינה עוזבת את בית הכנסת, ובמקומה נכנס השטן, ולוקח את כל התפלות של עם ישראל ומעביר אותן אל החיצונים, שהופכים אותן בחזרה על עם ישראל בצורה של מכות קשות מנשא.

מעלת הנזהר בכבוד בית הכנסת וחמרת עוון המזלזל

הרמ"ק כתב דבר נפלא: אור השכינה נמצא בחלל בית הכנסת, שורה על ראשו של כל אחד מהמתפללים, ונראה כעטרה על ראשם.

בספר "דרך משה" כתב, שאם האדם נזהר מלדבר בבית הכנסת, הוא בורא מלאכים קדושים. מאידך גיסא, מכל דבור ודבור שמדבר האדם בבית הכנסת, מברוך שאמר' ועד אחרי תפלת שמונה עשרה, נברא מלאך משחית שטורף את תפלתו. לכן, צריך האדם לחשב היטב את דרכיו, ואם הוא יודע שעלול לדבר בבית הכנסת, מוטב שלא יבוא לבית הכנסת.

בספר "מקדש מעט" (דף i אות ו) מביא מ'ספר הגן', שהתגלה לו מן השמים שבגלל עוון של דבור בבית הכנסת ובית המדרש מתארכת הגלות ומתעכבת ביאת המשיח. טעם הדבר, כי השתיקה בוראת מלאכים קדושים, ואלו מכל דבור של דברים בטלים בזמן התפלה והלמוד נברא מלאך משחית. המלאכים המשחיתים גוברים בשמים על הקדושה, ובכך מאריכים את הגלות ומעכבים את ביאת המשיח.

צא וראה זה לעמת זה: מחד גיסא גדל מעלת השתיקה בבית הכנסת, ומאידך גיסא חמרת עוון הדבור בבית הכנסת.

כך מובא בספר "ראשית חכמה" (ד, כט): "החסיד רבי לפידות עליו השלום, העיד למורי [ר' משה קורדובירו] שראה בחלום את החסיד החכם רבי יהודה בר שושן עליו השלום, אחרי פטירתו בגליל העליון, וראה שפניו היו מאירות כאור החמה, וכל שערה ושערה מזקנו היתה מאירה כאלו היתה אבוקה. ושאל אותו על מה זכה לזה, ואמר לו: בשביל מעלת השתיקה, שממיו לא שח שיחה בטלה".

מאידך גיסא, הביא ה"משנה ברורה" בשם "ספר חסידים": מעשה בחסיד אחד שנפטר מן העולם טרם זמנו, ובא בחלום לחסיד אחר

בְּשִׁפְנֵי נְפֻלוֹת, וַיֵּשׁ לוֹ צַעַר רַב. שָׁאַל אוֹתוֹ הַחֲסִיד: לָמָּה יֵשׁ לָךְ צַעַר כֹּה רַב? עָנָה לוֹ הַחֲסִיד: מִפְּנֵי שֶׁהֵייתִי מְדַבֵּר בְּזִמְנֵי הַתַּפְּלָה וּבִקְדֻשִּׁים.

אוֹתוֹ אָדָם לֹא הָיָה נְחוּת וְרָגָה, הֲרִי הוּא מְגִדֵּר כְּחֲסִיד'. הוּא עֶבֶד אֶת ה' בַּחֲסִידוֹת, עָסַק בַּתּוֹרָה יוֹם וָלַיְלָה, וְקִיָּם מִצּוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. אַךְ כִּיּוֹן שֶׁדִּבֶּר בַּתַּפְּלָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, נֶעֱנַשׁ בַּחֲמָרָה רַבָּה.

וְאִם הַחֲסִיד נֶעֱנַשׁ עַל זְלִזּוּל בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת, מָה נֹאמֵר אָנוּ, אֲזוּבֵי הַקִּיר?!

עֲלִינוּ לְהִתְחַזֵּק בַּקְדֻשָּׁת וּכְבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְעַל יָדֵי כֶּךָ נִנָּצֵל מִכָּל רָע וְנִנְזָפָה לְכָל הַטּוֹב שֶׁבָּעוֹלָם.

הַמְדַּבֵּר בַּקְרִיאַת הַתּוֹרָה - כְּמִגְרֵשׁ אֶת הַמֶּלֶךְ מֵהִיכָלוֹ

הַרְבֵּי מַלְיוּבְּאוּיטֵשׁ זַצ"ל הָיָה אוֹמֵר: מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי יִתְבָּרַךְ וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ לִירְאָתוֹ וּמִתְעַסֵּק בְּצָרְכָיו - כְּמָה גְרוּעַ וְסָכָל וּפְתִי הוּא, וְנִמְשָׁל בְּעֵינֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת כְּפִהֲמוֹת נִדְמָה. זֶהוּ בְּזִיוֹן הַמֶּלֶךְ, בְּהִרְאוֹתוֹ לִפְנֵי שְׂאִינוֹ סָפּוֹן בְּעֵינָיו לְקַבֵּל נַחַת וְשַׁעֲשׁוּעִים, מִהֲבִיט אֶל כְּבוֹדוֹ וְיִפְּיוֹ יוֹתֵר מֵעֵסֶק צָרְכָיו. וְגַם הוּא מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ לַמֶּלֶךְ עַל הִרְאוֹת קִלוֹנוֹ וּבְזִיוְנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְעֵין כָּל. עַל כֵּן קִבְּעוּ חַז"ל בַּתַּפְּלָה: "כָּאֵלוֹ עוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ" - שִׁיְהִיָּה מִרְאָה בְּעֵצָמוֹ לְעֵין כָּל כָּאֵלוֹ עוֹמֵד הוּא לִפְנֵי מֶלֶךְ. וּמִי שְׂאִינוֹ מִרְאָה כֵּן - מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ, וְעָלִיו אָמְרוּ בַּזֶּהר הַקְּדוֹשׁ: "דֹּאנְהִיג קִלְנָא בְּתַקוֹנָא עִילָאָה וְאַחֲזִי פְּרוּדָא וְלִית לִיהּ חוּלְקָא בְּאַלְהָא דִּישְׂרָאֵל" [תַּרְגוּם: הוּא מְכַנִּיס קִלוֹן בְּתַקוֹן הָעֲלִיוֹן, וּמִרְאָה הַפְּרָדוֹת מְקֻדָּשָׁה, וְאִין לוֹ חֵלֶק בְּאַלְקֵי יִשְׂרָאֵל].

להלן קטע מתוך 'מודעה רבה' - מכתבו של כ"ק האדמו"ר הרש"ב, ערב חג השבועות ב' בסיון תרנ"ו, על הזהירות הגדולה בשמיעת קריאת התורה:

"כיון שהתחיל הקורא לקרות בספר תורה, אסור לספר, אפלו בדברי תורה, אפלו בין גברא לגברא ושצריך כל אחד לשמע קריאת התורה, ואסור אפלו ללמד בעת קריאת התורה, וכל שכן לשון בשיחה בטלה, ח"ו, וטוב שישמע מתוך החמש".

ב"שיחות קדש" (פרשת תולדות תשמ"א) דבר הרבי מליובאוויטש על המנהג "לטיל" באמצע התפלה, שהוא נגד השלחן ערוך (או"ח קב, ד) שאסור לעבר כנגד המתפללים בתוך ד' אמות. והיהודים שמטילים בבית הכנסת באמצע התפלה מבלבלים ומפריעים לשאר המתפללים בתפלתם.

במאמר על הזהירות בקריאת התורה כתב הרבי הרי"צ זיע"א: "וכן הוא בשמיעת קריאת התורה שצריך לשמע מתוך הספר שבידו, ולשמע כל תבה ותבה, וכידוע גדל עצם הענש בזה ובבא להבלתי נזהרים בזה, וכמבאר בספרים דשמיעת קריאת התורה בדיק נוגע בבני חיי ומזוני [כלומר מביא ברכה בילדים, אריכות ימים ופרנסה], והמזלזל בשמיעת קריאת התורה הוא פעז פנים המגרש את המלך מהיכלו. והמדבר עם זולתו הוא מחטיא את הרבים, ומרבה ח"ו מתים ועניות בישראל".

המדבר בתפלה - בופר, ומגדה בשמים

המדבר בשעת התפלה נקרא רשע מפני שהוא מבזה את מלכו של עולם, ולכן יענש בענשים חמורים, ולא שומעים את תפלתו כלל,

וּלְבוֹרָא עוֹלָם אֵין חֶפֶץ בְּתַפְלָתוֹ, וְנִדְחָה מִשָּׁמַיִם וְלֹא מְקַבְּלִים אֶת בְּקָשׁוֹתָיו וְנִסְגָּרִים לוֹ כָּל שְׁעָרֵי שָׁמַיִם, וְאִף נֶחֱשֵׁב לְכוֹפֵר שְׁאִינוֹ מֵאֲמִין בְּבוֹרָא עוֹלָם, בְּכֶךָ שֶׁמְדַבֵּר אֵלָיו וּבְאֲמָצֵעַ עוֹזֵב אוֹתוֹ וּפּוֹנֶה לְדַבֵּר דְּבוּרִים בְּטָלִים עִם אֲחֵרִים.

בְּתִי כְּנִסְיוֹת שֶׁמְדַבְּרִים בָּהֶם דְּבָרִים בְּטָלִים וְדְבָרֵי הֶבֶל וּשְׁחֹק, עִם הַזְּמַן מִתְמַעֲטִים בָּהֶם הַמִּתְפַּלְלִים וּמִתְגַּבְּרוֹת הַמַּחְלֹקוֹת, וְנוֹצֵר מֵצֵב שְׁמִמְנִינִים שֶׁל עֲשָׂרוֹת מִתְפַּלְלִים - בְּקָשֵׁי מְגִיסִים מִנֵּין. לִפְעָמִים אֲפֹלוּ גְרוּעַ מִכָּה, שְׁנֹאֲלָצִים לְהִתְפַּלֵּל שְׁלֹא בְּמִנֵּין, וְלִבְסוֹף אִף נִסְגָּר בֵּית הַכְּנֶסֶת, ה' יִשְׁמֹר.

כָּל זֹאת מִשּׁוּם שֶׁבְּעֵקֶב בִּתּוּב הַדְּבוּרִים נִהְפָּךְ הַמָּקוֹם לְבֵית עֲבוּדָה זָרָה וְלֹא לְבֵית כְּנֶסֶת, כֶּךָ שֶׁבוֹרָא עוֹלָם מוֹאֵס בְּבֵית הַתְּפִלָּה, וּבַמָּקוֹם שֶׁתְּהִיָּה שְׂכִינָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת - הַשָּׁטֵן תּוֹפֵס אֶת מְקוֹמָהּ וְלוֹקַח אֶת כָּל הַתְּפִלוֹת וּמַעְבִּיר אוֹתָן לְמַלְאֲכֵי הַחֲפָלָה שֶׁנוֹצְרוּ מֵהַדְּבוּרִים הַבְּטָלִים בְּזִמְנֵן הַתְּפִלָּה.

הַמְדַּבֵּר בְּבֵית כְּנֶסֶת בְּזִמְנֵן הַתְּפִלָּה וְהַלְמוּד נֶעֱנֵשׁ בְּנִדְוֵי מַחֲלָט מִשָּׁמַיִם. כְּתֹב "בַּעַל הַתִּנְיָא", שֶׁהַמְדַּבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נַעֲשֶׂה מְרַכָּבָה טְמֵאָה לְכִסִּיל הָעֲלִיּוֹן [כְּלוּמַר לִיצֵר הָרַע], כִּיּוֹן שְׁאִינוֹ חֶפֶץ לְהִתְבּוֹנֵן וְלִרְאוֹת אֶת גְּדֻלָּתוֹ וְתַפְאֲרָתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאִם קִבֵּל עַל עֲצָמוֹ שְׁלֹא לְדַבֵּר, וַעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה - יֵשֵׁב עַל הָאָרֶץ וְג' אֲנָשִׁים יִתִּירוּ לוֹ אֶת הַנִּדְוֵי מִשָּׁמַיִם.

הַמְדַּבֵּר בַּתְּפִלָּה דּוֹמֶה לַיּוֹנִים שֶׁטִּמְאוּ אֶת הַמִּקְדָּשׁ

בַּסֵּפֶר "סַעֲרָה לְדַמְמָה" מוּבָאִים דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ מִצּוּקֵי אֶרֶץ עַל הַמְדַּבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּזִמְנֵן הַתְּפִלָּה, שֶׁבְּכֶךָ הִרְהוּ מְגַרֵשׁ אֶת הַשְּׂכִינָה

וּמִטָּמא בְּהֶבֶל פִּי אֶת אֲוִיר הַיֵּכַל הַקֹּדֶשׁ. בְּכֶן הוּא דוֹמָה לַיּוֹנִים שֶׁטָּמְאוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְלַמֶּלֶךְ מִנִּשָּׁה שֶׁהֶעֱמִיד צֶלֶם בְּהֵיכַל הַשֵּׁם יִשְׁמֹר וַיִּצִּיל, וְלִכֵּן עֲנִשׁוֹ כָּל כֶּן חֲמֹר.

הַסֵּמ"ק כּוֹתֵב שֶׁאֵת הִירָאָה, הָאֵימָה וְהַכְּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לְנֹהֵג בְּבֵית כְּנֻסֶת, עָלִינוּ לְקַחַת דְּגָמָא מֵהַגּוֹיִים הָעוֹמְדִים וּמִתְפַּלְלִים בְּבֵית תְּפִלָּתָם, שֶׁעוֹמְדִים כְּאַלְמִים וְלֹא מְדַבְּרִים כָּלֵל. לָמִי הֵם מִתְפַּלְלִים? לַפִּסְלִים, לַכּוֹכְבִּים וְלַעֲבֹדָה זָרָה. וְאַנְחֵנוּ, שֶׁמִּתְפַּלְלִים לַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, בּוֹרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, קַל וָחֹמֶר שְׁצָרִיכִים וְחִיבִים שֶׁלֹּא לְדַבֵּר כָּלֵל בְּזִמְן הַתְּפִלָּה.

כָּתַב הַ"בַּעַל הַטּוֹרִים", שֶׁהַשֹּׁכֵר שֶׁבוֹרָא עוֹלָם יִתֵּן לָעַם יִשְׂרָאֵל לַעֲתִיד לָבוֹא עַל כֶּן שֶׁבַתְּפִלָּתָם מְשַׁבְּחִים וּמְהַלְלִים וּמַפְאָרִים אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ - שֶׁתִּהְיֶה עֲטָרָה בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק, אֵךְ חֵס וְשְׁלוֹם מִי שֶׁדִּבֵּר שִׁיחוֹת חֲלִין וּדְבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֻסֶת יְקִיפוּ קוֹצִים אֶת כָּל גּוֹפּוֹ.

בְּ"דִרְכֵי תִשׁוּבָה" (עֲמוּד רֵנו) מוּבָא מַעֲשֵׂה מִהַמְדָּרֶשׁ בְּאַלְיָהוּ הַנְּבִיא שֶׁהִתְגַּלָּה לְאַדָּם שֶׁהָיָה חוֹתֵנוּ שֶׁל צַדִּיק שֶׁנִּפְטָר מִהָעוֹלָם. אֲלִיָּהוּ לָקַח אוֹתוֹ לְהִרְאוֹת לוֹ אֶת הַגִּיהֶנֶם וְרָאָה שֶׁם אֲנָשִׁים שֶׁבִּפְיָהֶם גַּחֲלֵי רִתְמִים. וְאָמַר לוֹ אֲלִיָּהוּ: אֵלֶּה אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ עֲסוּקִים בְּדְבֹר בְּדְבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֻסֶת בְּזִמְן הַתְּפִלָּה.

חַיִּים בְּסִתִּירָה

אִם נִתְבוֹנֵן עַל עֲצֻמְנוּ נִמְצָא שֶׁאַנְחֵנוּ חַיִּים בְּסִתִּירָה: מִצַּד אֶחָד, כָּלֵנוּ צָמִים בִּי"ז בְּתַמּוּז וּבִתְשַׁעָה בָּאָב, בּוֹכִים עַל חֲרָבֹן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

ומבקשים על הגאָלָה. מצד שני, מדברים בבית הכנסת ובכך מרחיקים את הגאָלָה.

אחד מהדברים שקרו בי"ז בתמוז, ועל כך אנו צמים, הוא שהכניסו ביום הזה צלם להיכל.

אם נשוה לימינו: אדם שמוציא מכשיר פלאפון בבית הכנסת, ועונה בו ומדבר באמצע התפלה - האם זה לא צלם בהיכל?

חובה להפנים את הדבר הזה עמק בלבנו: בדבור דברים בטלים בבית הכנסת אנו מרחיקים את המשיח, שכבר עומד כאן בעולמנו ודופק בשערינו כדי להביא את הגאָלָה, ואנו מסיגים אותו לאחור, שולחים אותו בחזרה מכאן ובכך מאריכים לנו את הגלות. כביכול אומרים לו שאיננו רוצים את בנית בית המקדש ומראים שלא אכפת לנו מכך.

טענת המקטרגים כנגד עם ישראל

הגאון המקביל, רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, הקפיד מאד על שתיקה בבית הכנסת בזמן התפלה. הוא היה נזהר מאד בזה, ואם מישוהו היה מדבר - מיד היה מוכיחו ואומר לו שיצא לדבר בחוץ. לא היה אצלו משוא פנים לאף אדם בדבר הזה, ומיד היה מוכיח את המדבר.

הוא כתב בשם החיד"א, שכאשר המשטינים, ביניהם השטן ושרי אמות העולם, מקטרגים בשמים על עם ישראל, מיד הם מקבלים תשובה שאמות העולם בעצמם אחראים לזה, כי הם למדו את עם ישראל את התרבויות ואת המעשים הרעים שלהם, כי עם ישראל מפזר בגלות בין העמים, וסגוריה זאת עומדת לעם ישראל כנגד כל אמות העולם, ומגנה על עם ישראל מגזרות קשות ורעות.

אף לצערנו הרב, למקטרגים ולמשטינים יש טענה אחת, שעומדת להם כנגד עם ישראל, והיא: הדבור והזלזול בבתי כנסיות ובתי מדרשות. אין שום מורא ופחד, ואין כבוד לשכינה הקדושה, ואלו הגוים בבתי התפלות שלהם לא מדברים כלל, ויש להם מורא ופחד. על כן, כשהם מקטרגים על עם ישראל על הדבור והזלזול בבתי הכנסת - מתעוררת מדת הדין על עם ישראל, וה' ישמר ויציל אילו גזרות קשות ורעות באות על עם ישראל.

הדבור בבית כנסת הוא אחד העוונות החמורים ביותר, עד כדי כך שלמדבר אין חלק באלקי ישראל. כתוב בספרים הקדושים, שעל כל מלה שמוציא בזמן התפלה בבית הכנסת נוצר מלאך משחית, ה' ישמר ויציל. בדקה יכול האדם להגיד כמאה וחמשים מלים בממצע, ואם נכפיל זאת רק בעשר דקות בממצע שדבר בתפלה פה ושם - נוצרו אלף וחמש מאות משחיתים. תכפילו בשלש תפלות ביום, ובזמן למוד התורה, כפול שנה, תראו כמה מלאכי משחית יכול לצור המדבר בבית כנסת במשך שנה אחת!

חיבים להפסיק לדבר בבית הכנסת, ובכך לצור מלאכים טובים ולזכות בכל הברכות כן! גם אם נופלים - אל יאוש! וגם אם נכשלים עוד כמה פעמים - שבע ופול צדיק וקם. בסוף מצליחים.

המדבר בבית הכנסת עובר אסור הסגת גבול

כתב ה"פרי מגדים": יש לגער במי שמסיח שיחת חלין בבית כנסת. הדבור הנו מעשה שטן, שכל מגמתו לעכב את הגאולה ולהביא אסונות מגפות ומחלות, ומי שיעמד ויתגבר על פרצה נוראה זו, מציל את עם ישראל, כפינחס בשעתו, ואין קץ לשכרו.

בספר "חרדים" (פרק סו אות קי) כתב, שדבור בתפלה דומה להסגת גבול שאסרה התורה. מי שבונה בתוך שיטח חבירו שלא בצדק, ענשו קשה. אם כן, אי ואבוי למסיג גבול של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שהרי נכנס לבית הכנסת, גבולו של הקב"ה, וכשמדבר בתפלה - הרי זה כמסיג גבולו.

מובא בספר "קדשת בית הכנסת" (עמ' כד): איך יכול אדם בן תמותה, לאחר שרואה מה מחכה למי שמדבר בבית הכנסת, להפנות ערפו ולהמשיך ולדבר? אין זה כי אם מאבד עצמו לדעת, ולפתי יחשב. אף בעלי חיים נזהרים מדברים מסכנים שיגרמו למותם, והמדבר בבית הכנסת הרי הוא פחות מבעלי חיים, שכן אלו חסים על חייהם, והמדבר אינו חס על חייו וחי האחרים. מי שנזהר ומזהיר מדבורים בבית הכנסת, ודאי שיזכה לגזרות טובות, ישועות וסיעתא דשמיא, אשריו ואשרי חלקו.

כל מקום שיש בו קדשה צריך לנהג בו מורא, ככתוב: "מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים" (בראשית כח, יז). הרשב"י הקדוש אומר, שבית הכנסת שלמטה מכון כנגד בית הכנסת שלמעלה. עוד כתב: שבית הכנסת מלא מאור חזק של כבוד ה'.

עלינו להשריש במחננו ובלבנו פרט חשוב מאד, שכל מי שפז לקב"ה והוא כפוי טובה כלפיו, כל הגזרות והצרות שפוקדות את עם ישראל באות בגללו, כי נר לאחד נר למאה. יהודי שעשה מצוה אחת - הכריע את כל העולם לכף זכות. עשה עברה אחת - הכריע את כל העולם לכף חובה.

וכל מי ששומר פיו ולשונו בבית הכנסת, בבית המדרש ובמקומות

הַקְדוּשִׁים, שׁוֹמֵר מִצְוֹת נִפְשׁוֹ. תְּפִלָּתוֹ מִתְקַבֵּלֶת אֶצֶל אָבָא בְּשָׁמַיִם
וְהוֹפֵךְ לִהְיוֹת בֶּן אֱהוֹב אֶצְלוֹ.

בַּחוּ שֶׁל דְּבֹר מְקֻדָּשׁ בִּ"מְקֻדָּשׁ מַעֲטִי"

חֲזוֹק גָּדוֹל בְּעֵינָיו חֹמֶר הַדְּבֹר בְּבֵית הַכִּנְסֶת נוֹכַל לִמְצֹא בַּמַּהֲלָק
מַעֲנִינוֹ, שְׂבוּנָה הָרַב יָקִיר חֲרִיר, שֶׁלֵּב אַחֵר שֶׁלֵּב:

כָּל יָדוּעַ הוּא בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת - "זֶה כְּנֶגֶד זֶה עֹשֶׂה הָאֱלֹקִים".

אִם אֲפָשֶׁר לְהַשִּׁיג עַל יְדֵי פְעֻלָּה אוֹ מִצְוָה מְסִימֶת שֶׁפַּע רוּחָנִי וְאוֹר
אֱלֹקֵי גָדוֹל, הֲרִי שֶׁכֶּךָ גַּם לִצַּד הַהֶפְכָּה - אִם נִפְגָּם, חֵס וְשָׁלוֹם, בָּאוֹתוֹ
עֵינָיו, עָלִיל לְהוֹצֵר פָּגָם נוֹרָא, וְהַפְסֵד רוּחָנִי עָצוּם לְנִפְשָׁנוֹ.

לְדַגְמָא, כְּבוֹד הוֹרִים הוּא מִצְוָה גְדוֹלָה, שֶׁהַשְׁוֹתָה אוֹתָהּ הַגְמָרָא
לְכְבוֹד ה'. אָדָם שֶׁמְקַיֵּם מִצְוֹת כְּבוֹד הוֹרִים כְּרָאוּי זֹכֶה לְאַרְיִכוֹת יָמִים,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יָאָרְכּוּ יָמֶיךָ".

נִתֵּן לְהַרְגִּישׁ בְּחוּשׁ, שֶׁכֹּאֲשֶׁר אָדָם מְדַקְדֵּק לְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ כְּרָאוּי,
וּמִחֲזֵק בְּלִבּוֹ אֶת הַכֶּרֶת הַטּוֹב כְּלָפִי הַהוֹרִים וְאֶת רִגְשׁוֹת הַכְּבוֹד
וְהָאֱהָבָה כְּלָפִיהֶם - הוּא חָשׁ שְׁלֵמוֹת בְּנִפְשׁוֹ. לְעֵמֶת זֹאת, אִם פּוֹגְמִים
ח"ו בְּכְבוֹד הוֹרִים - מְרַגִּישִׁים קָרַע בְּנִפְשׁוֹ, וְעֵצָבוֹת גְּדוֹלָה, שֶׁהֲרִי יֵשׁ
פָּגָם גָּדוֹל בְּשָׂרֵשׁ שֶׁל הַכֶּרֶת הַטּוֹב.

כֶּךָ גַּם, לְמַשָּׁל, בְּעֵינָיו הַשָּׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. אִם בּוֹנִים אֶת הַקֶּשֶׁר
בְּאֶפֶן נָכוֹן, עַל פִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, זֻכִּים לְמַעֲלוֹת רַבּוֹת:

זֻכִּים לְקִרְבַּת לֵה', שֶׁנֶּאֱמַר (סוֹטָה יז ע"א): "אִישׁ וְאִשָּׁה, זָכוּ שְׂכִינָה
בֵּינֵיהֶן..."

אֲבָל אִם ח"ו לֹא זָכוּ, "אִשׁ אוֹכֵלֶתָן".

זוֹכִים לְעֶשֶׂר, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּבֹא מִצִּיָּא נֹט ע"א): "אוֹקִירוּ לְנִשְׁיֵיכֶם כִּי הֵיכִי דִתְתַעְתְּרוּ".

בְּ"יִלְקוּט שְׁמַעוֹנִי" (בְּרֵאשִׁית רַמְז' סח) הִזְהַרְנוּ: "לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֹהִיר בְּאוֹנָאֵת אִשְׁתּוֹ, שֶׁמִּתּוֹךְ שְׂדֵמְעָתָה מִצִּוְיָהּ, אוֹנָאֵתָה מְרֻבָּה".

וְעַל מִי שֶׁלֹּא נָשָׂא אִשָּׁה נֶאֱמַר (יְבֻמוֹת סב ע"ב): "כָּל אָדָם שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה שְׂרוּי בְּלֹא שְׂמֻחָה בְּלֹא בְּרָכָה בְּלֹא טוֹבָה".

וְכֵן הַדְּבָר בְּשָׂרַר הַמִּצְוֹת.

כָּכָל שְׂגֻדוֹלִים יוֹתֵר הַמַּעֲלָה וְהַחֲשִׁיבוֹת בְּעֵנִין מְסִים, וְכָכָל שְׂרַב יוֹתֵר הַשְּׁפַע הָרוּחָנִי וְהַגִּשְׁמִי שְׁאֵפְשֵׁר לְהַשִּׁיג בּוֹ - כֶּף גְּדוּלָּה יוֹתֵר הַסְפָּנָה, וְגֻדוֹל הַהֶפְסֵד אִם פּוֹגְמִים בְּאוֹתוֹ עֵנִין, חֵס וְשָׁלוֹם.

זֶהוּ יְסוֹד חָשׁוּב בְּכָל מִצְוָה, וּבִיְהִדוּת בְּכָלִּל.

הַשְּׁלֹב הַנִּכּוֹן בַּנֶּפֶשׁ

הַגִּמְרָא בְּסִנְהֶדְרִין (קז ע"ב) מְבִיָּאָה אֶת דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: "יֵצֵר, תִּינוּק וְאִשָּׁה, תִּהְיֶה שְׂמָאל דְּחוּחָה וְיָמִין מְקַרְבֶּת".

הַ"טְפוּל" הַנִּכּוֹן בַּיֵּצֵר הוּא עַל יְדֵי שְׂמָאל דְּחוּחָה וְיָמִין מְקַרְבֶּת, עַל יְדֵי שְׁלֹב נִכּוֹן בֵּין שְׁנֵי חֻלְקִים בְּעִבּוּדָתָהּ.

הַחֻלְק הָרֵאשׁוֹן הוּא "חֶסֶד" - "יָמִין מְקַרְבֶּת". כְּלוּמַר, עֵידוּד וְחֻזֵּק עַל יְדֵי הַתְּבוּנָנוֹת בְּשֹׁכֵר הַמִּצְוָה שֶׁהוּא עֲצוּם וְנִצְחִי, וְהַעֲמָקֶת הַהִבָּנָה שֶׁל הָאוֹר וְהַשְּׁפַע הָרוּחָנִי שְׁאֵפְשֵׁר לְקַבֵּל עַל יְדֵי הַמִּצְוָה.

הַחֻלְק הַשֵּׁנִי הוּא "דִּין" - "שְׂמָאל דְּחוּחָה". כְּלוּמַר, הַתְּבוּנָנוֹת בַּפָּגָם וּבִקְלָקוֹל הַנּוֹרָא שֶׁנִּגְרָמִים מִחֲמַת הַחֲטָא, וְכֵן בְּעֵנְשֵׁים הַקָּשִׁים הַבָּאִים מִחֲמַת הַחֲטָא.

אם נַעֲמִיק עוֹד יוֹתֵר לְהִתְבּוֹנֵן, נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ תָּמִיד קֶשֶׁר בְּרוּר בֵּין שְׁתֵּי הַדְּרָכִים הַנִּזְכָּרוֹת. כְּלוּמֹר, יֵשׁ יִסּוּד מְסִים, כַּח שְׁטֵמוֹן בְּעֵמֶק הַנֶּפֶשׁ שְׁלֵנוֹ, שֶׁבִּיכָלֵתָנוּ לְנַצֵּל אוֹתוֹ לְטוֹב - לְמַצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אוּ ח"ו לַעֲבֹרוֹת.

אם אָבִינוּ שֶׁבִּשְׂמִים, שָׁכַל כָּךְ אוֹהֵב אוֹתָנוּ, מִזְהִיר אוֹתָנוּ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה עַל קִיּוֹם הַמַּצּוֹת, מִמִּילָא נִבִּין אֶת גְּדֹל הַמַּעֲלָה וְהַטּוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בַּמַּצּוֹה, וְאֶת הַהֶפְסֵד וְהַשְּׁפָלוֹת הַנוֹרָאָה שֶׁבַּעֲבָרָה.

כָּל דְּקָדוּקֵי הַהֲלָכוֹת מְחַזְּקִים בְּנַפְשָׁנוּ אֶת הַקֶּרְבָּה לַה', וְאֶת הָעֲנָג הָרוּחָנִי וְהַשְּׁפָע הָאֱלֹקִי הַטָּמוֹן בְּכָל מַצּוֹה וּמַצּוֹה. קִיּוֹם הַהֲלָכוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת מְחַזֵּק בְּנַפְשָׁנוּ אֶת הַחֲבוּר לַיִּסּוּד הָרוּחָנִי.

דְּקָדוּק בְּהֲלָכוֹת בְּרָכוֹת מְבִיא לְחִזּוּק שֶׁל הַפֶּרֶת הַטּוֹב לַה', עַל כָּל הַשְּׁפָע שֶׁהוּא מִשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ בְּטוֹבוֹ הַגָּדוֹל.

דְּקָדוּק בְּהֲלָכוֹת שֶׁבֶת מְבִיא לְחִזּוּק הָאֲמוּנָה בְּבְרִיאת הָעוֹלָם.

דְּקָדוּק בְּשִׁמְרַת הָעֵינִים מְסִיעַ לְבִנְיַת הַבֵּית בְּקִדּוּשָׁה, וְכֵן לְקִיּוֹם "בְּכָל לְבָבָהּ" - בְּשָׁנֵי יִצְרֵיהָ, בִּיצֹר טוֹב וּבִיצֹר רַע. בְּאִפֹּן זֶה "מִשְׁתַּמְשִׁים" בִּיצֹר הָעֲרִירוֹת כְּדִי לְהַגִּיעַ לְאַהֲבָה וּדְבָקוֹת בְּדְבָרִים רִוּחָנִים.

וְכֵן בְּכָל מַצּוֹה וּמַצּוֹה.

לְהַקְטִין אֶת הַפֶּעַר בֵּין הַמֶּחֱ וְהַלֵּב

עַל פִּי כָּל הָאָמּוּר לְעִיל, נִגַּשׁ לְהַבִּין אֶת עֲנָנֵי חֲמֵר הַדְּבֹר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

עוון הדבור בבית הכנסת חמור מאד, וכן חמור מאד הענש על עוון זה.

ומאידך גיסא, על ידי הזהירות בענין זה נתן להגיע להשגות רוחניות גבוהות ולזכות לשכר גדול.

ויש להבין, למה?

מה היסוד שעומד מאחורי חמר הענין?

מדוע גדולים כל כך הרוח וההפסד?

כידוע, יש באדם שני איברים חשובים ביותר - מוח ולב.

במוח יש לאדם הרבה מחשבות. יש לו הרבה ידיעות שרכש, אף לא תמיד קל לאדם לישם את הידע. במקרים רבים, רב המרחק בין הידיעה למעשה.

"הלב" מסמל את הרגשות הטבעיים שחש האדם. בנגוד לידיעות, את הרגשות קל לישם.

עקר עבודת האדם בעולם להקטין את ה'פער' שיש בין המוח ללב. ככל שקטן הפער, קרוב האדם יותר אל השלמות.

בפסוק בתהלים (צז, יא) נאמר: "אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה".

לצדיק יש "אור זרוע", ואלו לישרי לב יש "שמחה".

מדוע?

מסביר רבי ישראל מסלנט: "צדיק" הוא אדם שידע בשכלו מה צריך לעשות, ואפלו כופש את יצרו ועושה את המעשה הנכון, אבל לא מרגיש שמחה בלבו בעבודת ה'.

"יִשְׂרָאֵל לֵב" הוּא אָדָם שֶׁהַלֵּב שֶׁלוֹ יִשְׂרָאֵל, הַרְצוֹנוֹת שֶׁלוֹ נִמְשָׁכִים בְּאִפְּן טִבְעִי לַעֲבוֹדָת ה', וַיֵּשׁ הַתְּאֻמָּה בְּרוּרָה בֵּין הַמַּחְשָׁבוֹת וְהַיְדִיעוֹת שֶׁהוּא לוֹמֵד, לִבֵּין הַרְגָּשׁוֹת שֶׁלוֹ.

כָּל מָה שֶׁהָאָדָם יִשְׂרָאֵל הַלֵּב לוֹמֵד, הוּא מְקַיֵּם, כִּי אֵין פֶּעַר וּמְרָק בֵּין הַמַּחְשָׁב לַלֵּב. הוּא מְרַגֵּשׁ בַּלֵּב אֶת כָּל הַיְדִיעוֹת, וּמֵיֵד עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּה - בְּשִׂמְחָה!

לָכֵן ל"יִשְׂרָאֵל לֵב" יֵשׁ שִׂמְחָה.

נוֹכַח לְרֹאוֹת אֶת הַשִּׂמְחָה אֶצֶל יְלָדִים קְטַנִּים.

וּמַדּוּעַ?

אֶצֶל אֵין מְרָק בֵּין הַמַּחְשָׁב לַלֵּב, פֶּשׁוּט כִּי אֵין לָהֶם הִרְבֵּה יְדִיעוֹת בַּמַּחְשָׁב. וּמֵאַחֵר שֶׁאֵין אֶצֶל מְרָק בֵּין הַמַּחְשָׁב לַלֵּב, לָכֵן יֵשׁ לָהֶם שִׂמְחָה.

אֶצֶל הַמְּבַגְרִים הַשִּׂמְחָה הִיא מִצָּרֶף הִרְבֵּה פָחוֹת מְצוּי, וְהִרְבֵּה יוֹתֵר קִשָּׁה לְהַשְׁגָּה. וְלָמָּה? כִּי הָאָדָם מִתְחִיל לְלַמֵּד וּלְהַשְׁכִּיל, וּלְהִבִּין שֶׁיֵּשׁ עֲרָכִים חֲשׁוּבִים בַּחַיִּים, אֲךָ הַבְּעִיָּה שֶׁהוּא רְחוּק מִלִּישׁוֹם אוֹתָם - וְלָכֵן חֲסִרָה לוֹ הַשִּׂמְחָה. הָאָדָם לֹא שָׁלֵם עִם עֲצָמוֹ.

אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְלִים כָּל יוֹם בְּ"עֲלִינוּ לְשִׁבְח": "וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לְבָבָךְ".

כְּלוּמָר, חֵלֶק חֲשׁוּב בַּעֲבוֹדָת ה' שֶׁלָּנוּ הוּא לְהַשִּׁיב אֶל הַלֵּב אֶת מָה שֶׁאֵנּוּ יוֹדְעִים. וְזוֹהִי עֲבוֹדָה לֹא פְשׁוּטָה.

"על שלושה דבורים..."

פיצד נגשים לעבודת "והשבות אל לבבך"?

התשובה לשאלה זו רחבה מני ים, אף אנו נגע כאן רק בנקדה הקשורה לנושא של קדשת בית הפנסת.

הפה נמצא בדיוק בין הראש ללב, ותפקידו לחבר את המוח אל הלב על ידי כח הדבור.

ה"בן איש חי" מקשה על סתירה-לכאורה בין שתי משניות:

במשנה הראשונה (אבות א, ב) נאמר: "על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים".

ובמשנה השנייה (שם, יח): "על שלשה דברים העולם קיים, על הדין ועל האמת ועל השלום".

מסביר ה"בן איש חי", שהמשנה הראשונה מדברת על העולם בכללותו, שהוא עומד על שלושה דברים: תורה ועבודה וגמילות חסדים.

המשנה השנייה מדברת על האדם, שהרי "אדם עולם קטן הוא".

על שלושה דברים האדם "עומד" - על ידי שלושה דברים יש לאדם יציבות, ויכול הוא לעמד ולא לפול.

אומר ה"בן איש חי", שאם האדם יקפיד לדבר רק שלושה סוגי דבורים, יזכה להיות בבחינת "עולם עומד", ולא חס ושלום להפך.

ומהם אותם שלושה סוגי דבורים?

הרמב"ם (בפרוש המשניות) כותב על משנה זו, שיש חמשה סוגי דבורים שאדם מוציא מפיו במהלך שנות חייו:

א. "מַצָּוָה". דְּבֹר שֶׁל מַצָּוָה, שְׁחָיִב אָדָם לְדַבֵּר. כְּגוֹן, לַמּוֹד תּוֹרָה שֶׁהוּא מַצְוֶה עֲשֵׂה הַשְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמַּצְווֹת, וְשְׁלוֹשׁ תְּפִלוֹת בַּיּוֹם וְכו'.

ב. "אֲסוּר". דְּבוּרֵי לְשׁוֹן הָרַע, שָׁקָר, חֲנֻפָּה וְכו'.

ג. "אֶהוֹב" - רָצוֹי. דְּבוּרִים שֶׁל מוֹסֵר וְחִזּוּק בִּירְאַת שָׁמַיִם.

ד. "מֵאוּס". דְּבוּרִים שֶׁל שִׁיחָה בְּטִלָּה, שְׁאִין בָּהּ שׁוֹם תּוֹעֵלֶת: "כָּרֵב סִפּוּר הַהֶמוֹן בְּמָה שְׁאֲרַע, וּמָה הֵם מְנַהֲגִי מִלֵּךְ פְּלוֹנִי בְּהִכְלָנִי, וְאִיךָ הִיָּתָה סִבַּת מוֹת פְּלוֹנִי אוֹ אִיךָ הִתְעַשֵּׂר פְּלוֹנִי..."

הַרְמַב־ם כּוֹתֵב, שָׂרוּב בְּנֵי הָאָדָם נוֹפְלִים בַּדְּבוּר הַ"מֵאוּס".

ה. "מֵתָר". דְּבוּרִים נְחוּצִים, כְּגוֹן בְּעִנְיַי פְּרִנָּסָה, וְדְבוּרֵי שְׁלוֹם בֵּין בְּנֵי אָדָם, וְכו'.

נִתֵּן לְרֵאוֹת לְכָךְ רִמּוֹז בְּמִשְׁנָה: עַל שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם-הָאָדָם עוֹמֵד, "עַל הַדִּין" - מָה שְׁחָיִב לְדַבֵּר, "עַל הָאֱמֶת" - הַדְּבוּר הָאֶהוֹב, "וְעַל הַשְׁלוֹם" - הַדְּבוּר הַנְּחוּץ.

רַק דְּבוּרִים מַעֲיִן אֵלֹו מֵתָר לְאָדָם לְדַבֵּר!

בִּירוּשָׁלַיִם, (בְּרִכוֹת א, ב) מוֹבָא, שֶׁבַתְּחִלָּה אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאִי, שְׁאֵלֹו הָיָה בְּהַר סִינַי כֹּאשֶׁר נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הָיָה מְבַקֵּשׁ מִהֶקֶב"ה לְבְרָא לְאָדָם שְׁנֵי פִיּוֹת, אֶחָד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְאֶחָד לַעֲסֹק בּוֹ בְּשָׂאֵר צָרָתוֹ.

וְחִזְר וְאָמַר: מָה אִם יֵשׁ (פָּה) אֶחָד, הָעוֹלָם אֵינֹו יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם בְּגִלְל לְשׁוֹן הָרַע שְׁלוֹ, אִם הָיוּ שְׁנַיִם עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

הַדְּבוּר הוּא כֹחַ מֵהוּתִי בְּיוֹתֵר בְּאָדָם. הוּא עֶקֶר הַהֶבְדֵּל בֵּין הָאָדָם לַבְּהֵמָה, וּבִזְכוּתוֹ הָאָדָם יָכוֹל הָאָדָם לְהִיּוֹת "עוֹמֵד" - לְהִיּוֹת יָצִיב

מבחינה רוחנית. על ידי הדבור יכול האדם להגיע למעלה של "האדם השלם".

לאור כל זאת נתן להבין את חשיבות ההקפדה על הדבור בבית הכנסת:

בית כנסת הוא בגדר "מקדש מעט". אנחנו זוכים להיות במקום הקדוש הזה, ולעמוד לפני מלך המלכים, ולומר את המלים הקדושות של התפלה, כפי שתקנו לנו חז"ל.

אם אדם לוקח את כל הכח הרוחני האדיר הזה, ומדבר ח"ו דברי חלין בבית הכנסת, הפגימה שהוא פוגם קשה ונוראה. הוא מביא הרס וחרבון, על עצמו ועל הכלל.

יהי רצון, שנשכיל כלנו לשמור על קדשת בית מקדש מעט, ולחבר לבנו לאבינו שבשמים בדבורים שיש בהם רק קדשה וטהרה.

אנשים אינם מודעים לחמרת העוון

הסבה העקרית שאנשים מדברים בבית הכנסת היא, מחמת שאינם יודעים שאסור לדבר כלל בבית הכנסת ובבית המדרש, וכל שכן בזמן התפלה, הקדיש וקריאת התורה, כמו שכתב ה"משנה ברורה" (קנא ס"ק ב) על מה שכתב השלחן ערוך, שאסור לשוח שיחה בטלה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות: "היננו אפלו שיחת חלין שהיא לצרף פרנסה דבחוץ שרי, בבית הכנסת אסור. ובפרט שיחה בטלה לגמרי, שבדאי שראוי להמנע תמיד מזה".

בסוף דבריו הוסיף וכתב: "על כן, האיש הזר וחרד לדבר ה', ישים תמיד עיניו ולבו שלא לדבר שום דברים בטלים בבית הכנסת ובית המדרש, והמקום הזה יהיה מיחד אצלו רק לתורה ולתפלה".

וְכֵן כָּתַב רַבִּי יַעֲקֹב חַיִּים סוֹפֵר זצ"ל בְּסִפְרוֹ "כֹּף הַחַיִּים" (אוֹת ד):
"לֹא יִהְיֶה יוֹשֵׁב בְּבֵית הַכִּנְסֶת וּפּוֹשֵׁט רַגְלָיו, וְזֶה יוֹשֵׁב וְנֹשֵׁן עַל יְדוֹ,
וְזֶה עוֹמֵד וְהוֹלֵךְ וְבָא לוֹ, וְזֶה סָח וּמְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ דְּבָרִים בְּטָלִים".

גַּם אֵלּוּ שְׂיֻדָּעִים שְׂאֲסוּר, אֵינָם יוֹדְעִים אֶת חֻמַּת הָעוֹון וְהַעֲנֵשׁ,
וְלָכֵן אֵינָם מְקַפִּידִים.

פְּעָמִים שְׂאֲדָם כֵּן יוֹדֵעַ כִּמָּה חֻמּוֹר עוֹון הַדְּבָר בְּבֵית הַכִּנְסֶת, אֲלֹא
שֶׁלֹּא שָׁם אֶת לְבוֹ לָכֶּה, אוֹ "שֹׁנֶסְחָף עִם הָזֶרֶם".

חֲלִילָה לְהַחֲלִיף שָׂכָר בְּעֵנֶשׁ

כָּתַב הַ"כֹּף הַחַיִּים" בְּשֵׁם הַחֵיד"א: הַמְדַּבֵּר שִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית
הַכִּנְסֶת, טוֹב לוֹ שִׁישָׂאָר בְּבֵיתוֹ וְלֹא יָבוֹא לְבֵית הַכִּנְסֶת, כִּי הוּא חוֹטֵא
וּמַחֲטִיא אֶת הָרַבִּים, וְגוֹרֵם לְשָׁטוֹן לְקִטְרֵג עַל כָּל מַתְפַּלְלֵי בֵּית הַכִּנְסֶת.

נִחְשֹׁב רָגַע. אָדָם מִתְאַמֵּץ בְּבִקּוֹר לָקוּם לְתַפְלַת שְׁחִרִית עִם הַנֶּץ
הַחֲמָה. הוּא עֵינִי, בַּחוּץ קָר, הַיָּצָר הָרַע מִפְתָּה אוֹתוֹ לְהַמְשִׁיךְ בְּשִׁנְתוֹ,
אֲךָ הוּא מִתְגַּבֵּר עַל יָצְרוֹ וְקָם מִמִּטָּתוֹ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרָא. כֵּן גַּם בְּמִנְחָה
וּבְעֶרְבִית. הָאָדָם עֵינִי מַעֲמֵל יוֹמוֹ, קָשָׁה לוֹ לָלֶכֶת לְבֵית הַכִּנְסֶת. אֲךָ
הוּא גּוֹבֵר עַל יָצְרוֹ, עוֹזֵב אֶת כָּל עֲסוּקָיו וְהוֹלֵךְ לְבֵית הַכִּנְסֶת לְתַפְלַת
מִנְחָה וְעֶרְבִית.

אִיזוֹ צוּרָה יֵשׁ לָכֶּה, אִם לְאַחַר כָּל הַמֵּאֲמָצִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, הוּא
מְדַבֵּר דְּבָרֵי חֲלִין בְּבֵית הַכִּנְסֶת?! בְּמָקוֹם שִׁיקְבֵּל שָׂכָר עַל הַמֵּאֲמָץ וְעַל
הַתְּפִלָּה, הוּא יַעֲנֵשׁ עַל חֲלוּל כְּבוֹד בֵּית הַכִּנְסֶת! וְאִם הַמַּתְפַּלְלִים
רוֹאִים אוֹתוֹ מְשׁוּחָח בְּבֵית הַכִּנְסֶת וְלֹא מְעִירִים לוֹ, אֲךָ הֵם עֲלוּלִים
לְהַעֲנֵשׁ עַל כֵּן. אִם זֶה הַמַּצָּב, מוֹטֵב שֶׁלֹּא הָיָה בָּא לְבֵית הַכִּנְסֶת כָּלֵל!

על אחת כמה וכמה כאשר מדבר באדם מכבד ותלמיד חכם, אם הוא מדבר באמצע התפלה, הצבור רואה את מעשיו ומשפיע מהם. אומרים הבריות: אם אותו תלמיד חכם מרשה לעצמו לשוחח באמצע התפלה, גם אנחנו יכולים להרשות לעצמנו לעשות זאת. ונמצא שהאדם הזה הוא חוטא ומחטיא את הרבים וגורם לחלול השם גדול.

אך אם אותו תלמיד חכם נזהר מלדבר בתפלה ואף מוכיח את המדברים, איזה קדוש השם יש בכך! בני האדם משפיעים מהנהגתו ומשתדלים ללכת בדרכו. נמצא שהוא מזכה את הרבים. וכבר אמרו חז"ל (יומא פז ע"א), כי כל המזכה את הרבים אין חטא בא עליו.

פעם הגיעו למרן ראש הישיבה, הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, מתפללים משלשה בתי כנסת בבני ברק וספרו לו על אברכים מקהלותיהם שחלו במחלה הקשה, ובקשו לדעת במה להתחזק. אמר להם הרב: "אני מציע שכל המתפללים בבתי הכנסיות שלכם יקבלו על עצמם שלא לדבר בבית הכנסת שיחת חליין".

המתפללים קבלו על עצמם את הקבלה הזו והקפידו לקיים אותה. כעבור זמן חזרו ובשרו לרב שטיינמן ששלשת החולים התרפאו מחלים!

דבור בבית הכנסת - מרידה במלך

בעל ה"שלמי צבור" מביא בשם אביו של השל"ה הקדוש שמעיר: בשלמא בעברות כגון גזל, עריות, מאכלות אסורות וכיוצא באלו, עברות שמסבות לאדם הנאה גופנית חמרית בשעת העברה, מובן שהיצר הרע מתגבר וגורם לאדם לחטא. אבל איזו הנאה יש לאדם המדבר דבורי חול בבית הכנסת בזמן התפלה? הרי בכך הוא מורד

בְּמִלָּךְ הַמַּלְכִּים וּמִזְלִזֵּל בּוֹ בְּפִרְהָסָיָהּ, זֹאת בְּמָקוֹם לְשִׁתְּק וּלְכַבֵּד אֶת
הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ שָׁבוּ הוּא נִמְצָא, לְשַׁבַּח וּלְהַלֵּל אֶת הַמֶּלֶךְ?!!...

הַדְּבֹר בַּתְּפִלָּה - מַחֲלָה מִדְּבָקָת

בַּסֵּפֶר "רְנוֹת יִצְחָק" מוּבָא:

כַּאֲשֶׁר אָדָם חוֹלָה בְּוִירוּס מִדְּבָק, אָף עַל פִּי שְׁחֻבְרִיו בְּוִדְאֵי יִרְצו
לְקַיֵּם מִצְוֹת "בְּקוֹר חוֹלִים" וַיְבֹאוּ לְבַקְרוֹ - מִכָּל מָקוֹם יִשְׁמְרוּ מִרְחָק
מִמֶּנּוּ, פֶּן יִדְבְּקוּ.

כְּמוֹ כֵּן רְאוּי לְנַהֵג עִם הַמַּפְטָפֵט בְּבֵית הַכִּנְסֵת, שְׂאִינוּ שׁוֹמְעֵ וְלֹא
מְקַבֵּל תּוֹכָחָה, וּמִקַּל רֹאשׁ בְּעִוּוֹן הַנּוֹרָא הַזֶּה. גַּם כָּאן, כְּדֹאֵי שְׂיִתְרַחֲקוּ
חֻבְרִיו מִמֶּנּוּ, פֶּן יִדְבְּקוּ אִף הֵם מִדְּבֹרֵיו.

מִדְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ אוֹדוֹת חֻמַּת הָאִסוּר לְדַבֵּר בְּבֵית הַכִּנְסֵת

רַבֵּנוּ גִּרְשׁוֹם הַחֲרִים אֶת מִי שֶׁדִּבֶּר בְּבֵית הַכִּנְסֵת, וְלִכֵּן יִשְׁבוּ שָׁם
בִּירְאָה וּבְאַיִמָּה. וְעוֹד אָמַר, שְׁמִי שְׁמַחֲרָם בְּאַרְץ לְיוֹם אֶחָד - מַחֲרָם
בְּשָׁמַיִם לְשָׁלְשִׁים יוֹם. וּמִי שְׁמַחֲרָם בְּאַרְץ לְשָׁלְשִׁים יוֹם - בְּשָׁמַיִם מַחֲרָם
לְשָׁנָה. וְאַף בַּזֶּהר הַקָּדוֹשׁ הוֹסִיפוּ וְהָאִרִּיכוּ בְּעִנְשׁוֹ שֶׁל הַמִּדְּבָר שְׂאִין
תִּפְלָתוֹ מִתְקַבֵּלָת בְּמִשְׁךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם.

רַבֵּנוּ יוֹנָה כּוֹתֵב שֶׁהָאָדָם הַמִּדְּבָר בְּזִמָּן הַלְמוּד אוֹ הַתְּפִלָּה דְּבָרֵי חֲלִין
"כִּאֲלוֹ מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ".

כתב הרוקח ב"תקוני תשובה", שהתשובה לדבור בבית הכנסת קשה לתקון, והיא תענית של ארבעים יום ברציפות! וכמובן יקבל על עצמו לא לדבר יותר בבית הכנסת.

הוא מוסיף, שמי שחלל שבת ועשה תשובה - צריך להתענות ארבעים יום 'לסרוגין', כלומר בשני וחמישי וחוזר חלילה. וכל אחד יודע כמה חמור חלול שבת, ולמרות זאת צריך "רק" להתענות בשני וחמישי ולא ארבעים יום ממש ברציפות. ומזה נלמד כמה חמורים הדבורים בבית הכנסת.

יתאר אדם לעצמו את הרגשתו במוצאי שבעה עשר בתמוז, לאחר שעות של צום מיגע, לאחר שחש בפעל את מה שאמר בתפלתו: "חלפי ודמי שנתמעט היום", ואז יומים הוא אינו חוזר לגמרי למסלול, וזה רק בעקבות צום של יום אחד,

והנה יש מנהג שחתן ביום חפתו צם, אף אם חל יום חפתו בשבוע שפבר חלה בו תענית צבור, המנהג הוא שלא לצום פעמים באותו שבוע.

אף לגבי עוון דבור בבית הכנסת, כאן לא חסו חז"ל, ואמרו שהתקון הוא לצום ארבעים יום, יום אחריו, ורק זה יועיל לתקון העוון החמור!

הובא בספר "אור צדיקים" שאין לדבר בבית כנסת דברים בטלים גם לאחר התפלה, מאחר שעדין שורה שם הקדשה. ומי שמדבר בבית הכנסת - נוהג בזיון בהשם יתברך, ומגרש את השכינה משם, ועליו השכינה צועקת וקובלת ואומרת שאפלו בבית הכנסת אין לה מנוחה, כי עליה לנדד ממקום למקום והיא בגלות. אוי לו ולנפשו כי ענשו יהיה שגם הוא יהיה בידי אכזרים, ולא ימצא מנוח ומרגוע לנפשו לא

בעולם הזה ולא בעולם הבא חס ושלום. ולכן חייב לקבל על עצמו לא לדבר יותר בבית הכנסת ובבית המדרש.

רבי חיים ויטאל העיד על מורו ורבו, הלא הוא אורו של עולם רבנו הארי"ז, ש"ל, שהיה נזהר שלא לדבר כלל בבית הכנסת, ואפלו שלא בזמן התפלה, ואף לא היה רוצה להעביר שיעור מוסר שמא ידבר איזה דבור חול.

חמרת המדבר בבית הכנסת בשבת

הענש על דבור של חלין בבית הכנסת ביום השבת - גדול, עצום ורב מאשר הענש על דבור ביום חול. זאת משום שבזמן התפלה בשבת ישנם שני מלאכים ממנים, ואם מישהו מדבר - הם שמים את ידיהם על ראשו ואומרים לו: "אוי לו לפלוני שאין לו חלק באלקי ישראל".

הרמ"ק כותב בספרו "אור החמה" כי המדבר בבית הכנסת בשבת קדש נקרא מחלל שבת.

שלא לדבר על האנשים שלא רואים אותם בבית כנסת כל ימות השבוע, ובאים אליו רק בליל ששי ושבת, ומדברים ללא הפסקה במשך כל התפלה... וכשמעירים להם - הם אינם מבינים מה הבעיה, ובחצפתם הם אף עונים שבכל מהלך השבוע הם עובדים קשה ואין להם זמן לבוא לבית הכנסת, ובששי - שבת, כשהם פוגשים סוף סוף את החברים שלהם, הם חייבים לדבר אתם כי אין להם זמן אחר...

מובא בזהר הקדוש, ששלשה ספרים נפתחים בראש השנה: ספרי צדיקים, ספרי בינונים וספרי רשעים. בספר רשעים נכתבים כל אלו אשר מבזים את כבוד השכינה ומדברים בשעת התפלה ובכך גורמים

לַעֲצָמָם וְלִשְׁאָר הַמִּתְפַּלְלִים, אִם לֹא מָחוּ בָהֶם, עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמְרִים,
ה' יִשְׁמֹר וַיִּצִּיל.

לְכֹן חִיבִים לְקַבֵּל עַל עֲצָמֵנוּ מִכָּאן וּלְהֵבֵא שְׂלֵא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת, בְּיוֹם חוֹל וְכָל שָׂכָן בְּשִׁפְתָּי, כִּי לֹא שׁוּה לָנוּ הַמַּחִיר הַיָּקָר
שֶׁנִּשְׁלָם עַל עוֹוֹן זֶה, זֹאת לְעֵמֶת הַשָּׂכָר לֹלֵא גְבוּלוֹת שֶׁנִּקְבַּל אִם לֹא
נִדְבַר יוֹתֵר בְּבֵית כְּנֶסֶת.

חֲמֵרַת הָעוֹוֹן וְהָעֲנָשִׁים עָלָיו

מֵאֵז חֲרַבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אָנוּ נִמְצָאִים בְּגִלוֹת הַמָּרָה. בֵּית הַכְּנֶסֶת זֶה
הַמַּעֲט שֶׁנִּשְׁאָר לָנוּ בַּחֲבוּר עִם הַקֶּבֶ"ה. הַקֶּבֶ"ה מְבַקֵּשׁ מֵאֵתָנוּ בְּקִשָּׁה
אֶחָת: אַל תִּזְלָזְלוּ בַּשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה הַשׁוֹרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אַל תִּסְלְקוּ
אוֹתָהּ בְּבִשְׁתׁ פָּנִים מִבֵּית הַכְּנֶסֶת.

הַמִּדְבָּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, מְלַבֵּד שֶׁהוּא פּוֹגֵם בְּקִדְשָׁתוֹ שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת
וּמִסְלֵק אֶת הַשְּׂכִינָה, הוּא חוּטָא בַּחֲטָא הַחֲמוּר שֶׁל חִלוּל הַשֵּׁם, שְׂאִין
עָלָיו תִּקְנָה בְּתִשׁוּבָה וְאֵף לֹא בִּיסוּרִים, וְרַק יוֹם הַמִּיתָה מְכַפֵּר.

הַדְּבוּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מְעַכְבִּים אֶת הַגָּאֻלָּה. וּמִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה, אִם
נִקְבַּל עַל עֲצָמֵנוּ שְׂלֵא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, נִקְרַב אֶת הַגָּאֻלָּה.

נִסְכָּם בְּקִצְרָה אֶת חֲמֵרַת הָעוֹוֹן שֶׁל דְּבוּרֵי חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֶת
הַצָּרוֹת וְהָעֲנָשִׁים שֶׁחֵס וְשָׁלוֹם עֲלוּלִים לָבוֹא בַּעֲוֹן זֶה:

1. עֲנֵשׁ שֶׁל אֵף וְחִמָּה (מִסַּכֵּת דֶּרֶךְ אֲרָץ).

2. כּוֹפֵר בְּעֵקֶר וְאִין לוֹ חֵלֶק בְּאַלְקֵי יִשְׂרָאֵל (זֹהַר הַקְּדוּשׁ פְּרִשְׁת
תְּרוּמָה).

3. גִּוְרָם לְקִטְרוּג הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר לְכָלֵּל יִשְׂרָאֵל (זֶהֱר הַקָּדוֹשׁ פָּרִשֶׁת תְּרוּמָה).
4. מוּטָב לֹא הָיָה נִבְרָא כָּלָל (זֶהֱר הַקָּדוֹשׁ).
5. מֵעַכָּב אֶת הַגָּאֻלָּה (זֶהֱר הַקָּדוֹשׁ פָּרִשֶׁת תְּרוּמָה).
6. דּוּחָה מֵאָה תַּפְלוֹת, וְכֵן מוֹנֵעַ מִמְּשִׁיחַ צִדְקָנוּ לָבוֹא (זֶהֱר הַקָּדוֹשׁ פָּרִשֶׁת וַיֵּלֶךְ).
7. נוֹעְלִים לוֹ שְׁעָרֵי שָׁמַיִם שְׁלֹא יִתְקַבְּלוּ תַּפְלוּתָיו (זֶהֱר הַקָּדוֹשׁ פָּרִשֶׁת וַיֵּלֶךְ).
8. לְאַחֵר מוֹתוֹ מִכְרִיזִים: סָגְרוּ הַשְּׁעָרִים שֶׁל גֵּן עֵדֶן שְׁלֹא יוּכַל לְהִפָּנֵס, אוֹי לוֹ וְאַבּוֹי לְנִשְׁמָתוֹ (סִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא).
9. מִבֵּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (רַבֵּנוּ בַחֲיִי).
10. מִמַּעַט בְּכָבוֹד הַמָּלָךְ (כֹּד הַקֶּמַח).
11. נִקְרָא שׁוֹטָה וּפּוֹשֵׁעַ וְאַסוּר לְצַרְפוֹ לְמִנְיָן (ט"ז סִימָן נח).
12. יִהְיֶה בְּחֶרֶם אֲרַבְעִים יוֹם (שְׁלַחַן עֲרוּךְ הֶרֶב סִימָן נו).
13. מִנְדִּים אוֹתוֹ (שְׁלַחַן עֲרוּךְ הֶרֶב).
14. נִקְרָא עוֹזֵב הַשֵּׁם (כֹּף הַחַיִּים).
15. עוֹבֵר עַל לָאו דְּאוֹרִיתָא שֶׁל "וְלֹא תַחֲלֹלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי" (חֲפֵץ חַיִּים).
16. פָּנָיו יִהְיוּ מוֹרִיקוֹת (מִשְׁנֶה בְרוּרָה סִימָן נו).
17. נִקְרָא מְזַלְזֵל בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (מִשְׁנֶה בְרוּרָה סִימָן נו).
18. נִקְרָא חוּטָא וּמַחֲטִיא (סִפְר הַזִּכִּירָה).
19. עוֹבֵר עַל אֲסוּר מִהַתוֹרָה שֶׁל "וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ" (חֲתָם סוּפֵר).

20. מוציאים אותו ממחצתו של הקדוש ברוך הוא ארבעים יום (נאמר בשם האריז"ל).
21. מחלל השם ברבים וגדול עונו מנשוא (ווי העמודים דף יז).
22. מורד כופר ופושע (ישמח ישראל).
23. מביא גזרות וצרות לעולם (דרך משה ליום ח).
24. בורא מלאכים משחיתים שהורגים אותו בזמן מגפה (דרך משה ליום ה).
25. חייבים להוכיח את המדבר בשעת התפלה וקריאת התורה ולומר לו שהוא רוצח כי בגללו יהיו בניו יתומים (דרך משה ליום ט).
26. מכניס עצמו לסכנות רבות (שומר אמונים).
27. נענש בגיהנם הגרוע ביותר (אור צדיקים).
28. לאחר מותו ירד לשאול תחתיות (אור צדיקים).
29. יהיה מביש בעולם הזה ובעולם הבא (פרי עץ החיים, שער הכונות).
30. מחליש את פרנסתו (הגאון מפערזן).
31. כשבניו יגידו אחריו קדיש, הקדיש לא יועיל כלום לעלוי נשמתו, כי לא יתכן שהקדיש שהוא זלזל בו, יועיל לו (ספר הקדמונים).
32. בכל פעם שבניו יאמרו עליו קדיש תתעורר במרום התנהגותו בשעת התפלה ויענישו אותו פעם נוספת (מורא מקדש אות כ).
33. המדבר בתפלה יתכן שבתחית המתים יקום בלי פה, כי הוא בז בפיו במצות מורא מקדש ובכך חבל בעצמו (ספר 'כבוד בית השם').

תשובה על העיון, בהדרגה

חיבים להבין שבעולם הזה יש דין ויש דיין, ולכן כדאי לנצל את חסדו של ה' יתברך. לחזור בתשובה, ולקבל על עצמנו שלא לדבר יותר בבית הכנסת. אם לא יכולים או קשה מאד להפסיק מיד לדבר, אפשר להתחיל לפחות בקבלה שלא לדבר בזמן אמירת הקדיש. אף יקבל על עצמו לענות 'אמן יהא שמיה רבה' ואמנים נוספים בכל כח פונתו, וכך, לאט לאט, יפסיק לדבר דבורי חלין בבית הכנסת ובבית המדרש.

ויקבל על עצמו זמני למוד רצופים, שבהם אינו מדבר ולא עוזר את הלמוד לדברים בטלים, אלא מוסר נפשו על הזמן שהקציב לעצמו בסדר הלמוד. יתחיל מזמן קצר שבדאי יוכל לעמוד בו, ויאריו את משך הזמן עוד ועוד, עד שבעזרת השי"ת לא ידבר כלל בזמן הלמוד, מתחלתו ועד סופו.

לא להרפות מהחזיק בכבוד בית ה'

מטרת הספר היא שיקראו בו מדי יום בפני צבור המתפללים, ולכן הספר ערוך כמו הלכה יומית, בקטעים קצרים שהקראתם לוקחת כשתיים עד שלוש דקות. מאז יציאת הספר וחלקתו באלפי בתי כנסת ברוך ה', חלחלה בקרב הצבור ההכרה בחמרת הדבור בבית ה'. רוב המתפללים מקבלים עליהם לא לדבר יותר בבית הכנסת בזמן התפילה, ואף מתחזקים מכך וקוראים את כל הספר באהבה רבה.

אף לצערנו, ישנם בודדים בכל בית כנסת שאינם מוכנים להתמודד עם האמת, וגרוע מכך: בעת שמקריאים מהספר הם מדברים ואינם מקשיבים למה שנאמר, ואף בדרשות זה כן. כשפונים אליהם בשאלה

למה? חלקם עונים: "עזב אותי, מפחד מהאמת" או "אני לא מדבר בכלל בבית הכנסת", "אם דברתי זה רק דבר תורה", "לא רוצה לדעת, טוב לי ככה", "סתם הפחדה" וכו'.

חשבתי שכבר ראיתי את כל הבזיונות בבית הכנסת, אף לצערי בכל פעם אני נדהם מחדש. לאחרונה נתקלתי ביהודי שאומר קדיש ותוף כדי כך עונה להודעה במכשיר הפלאפון שלו, ויהודי אחר שאומר קדיש ובמקביל מקפל את הטלית.

חובה עלינו להמשיך להלחם ביצר, שבכל כחו רוצה להכשיל אותנו שנדבר בזמן הקדיש והתפלה ובכך לגרם צרות גדולות וקשות מאד לנו ולכל עם ישראל, ולהרחיק מאתנו את הגאולה שבפתח. נקשיב לקול גדולי ישראל, שממש מתחננים שיפסיקו לדבר בבית הכנסת ואף מסבירים את גדל האסור ואת גדל החמרה, והענשים הקשים ליחיד בפרט ולעם ישראל בכלל. בשיחה עם הראשון לציון, הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א הוא פנה לגבאי בתי הכנסת והוסיף שלפי הזר הקדוש למדבר אין חלק בגלקי ישראל, כי אדם שמאמין בשם, איך יעמד בבית הכנסת וידבר בתפלה או בקריאת התורה? והמדבר מראה עצמו שהוא מפקר באמונה!

השתיקה בבית הכנסת מביאה הרבה ישועות, בפרט בימים אלו [חורף תשפ"ד], ימי המלחמה. לדאבון לבנו כל יום נופלים חיילים. זה שובר את לבו של האדם. משפחות נשברות, אלמנות, ילדים יתומים, הורים שפולים. והרי נאמר (שמות יד, יד): "ה' ילחם לכם ואתם תחרשון". "תחרשון" פרושו: תשתקו! הקב"ה רוצה שאנחנו נחריש ונבלם את פינו בבית הכנסת. שלא נדבר כלל בבית הכנסת בכדי שלא לחלל את כבוד השם.

הגבאים צריכים למנע את השיחה, ובפרט שיחות בטלות בבית הכנסת, ובכך יראו סיעתא דשמיא בכל עניניהם - גם הקהל וגם

הַגָּבָאִים. וְגַם הַגָּבָאִים עֲצָמָם, רַק מֵה שְׁצָרֶיךָ וְנִחוּץ, יִדְּבֹרוּ בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה מִמֶּשׁ בְּצִמְצוּם גָּדוֹל, וְאִם אֲפָשָׁר לוֹמַר זֹאת מִחוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת - עוֹד יוֹתֵר טוֹב. וְה' הַטּוֹב יִשְׁלַח לָנוּ יְשׁוּעוֹת.

הָרַב בְּנֵיהוּ שְׁמוּאֵלִי שְׁלִיט"א אוֹמֵר עַל מִי שֶׁמִּדְּבֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהוּא נִקְרָא מִחֻבָּל! עַד כִּדִּי כֶּף חֲמוּר אֶסוּר הַדְּבֹר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת!

חֲיִבִּים לְהִבִּין שֶׁזֹּאת מִלְחָמַת הָעוֹלָם שֶׁל הַיֵּצֵר בְּנוֹ. הוּא מִתְעַתֵּעַ בְּנוֹ קִשּׁוֹת בְּכִדִּי לְהַפִּילָנוּ לְבָאֵר שַׁחַת וְאֵז לְקִטְרֵג עַל עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּבְּזִים אֶת בֵּית הַתְּפִלָּה שֶׁלָּהֶם בְּדִבּוּרֵי חֵל וּפּוֹגְעִים בְּכְבוֹד ה' יִתְבָּרֵךְ. וְזֹאת לְעִמַּת הַגּוֹיִים שֶׁמִּכְבָּדִים אֶת בֵּית תְּפִלָּתָם וְאֵינָם מִדְּבָרִים בּוֹ כָּלֵל. כָּאֵן מִקְבֵּל הַיֵּצֵר אֶת הָרְשׁוֹת לְהַפְקִיד אֶת כָּלִיו [מִלְאָכֵי הַמִּשְׁחִית] שֶׁנוֹצְרוּ מִדִּבּוּרֵי הַחֵל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, כִּי מִשָּׁם הֵם נִזְנָגִים חֵס וְשָׁלוֹם - מִהַתְּפִלוֹת שֶׁל הַמִּדְּבָרִים, שְׁאִינָן עוֹלוֹת לִפְנֵי כִּסֵּא הַכְּבוֹד אֶלָּא מִחֻזְקוֹת אֶת הַיֵּצֵר. מִתּוֹךְ כֶּף בָּאוֹת עָלֵינוּ בְּיוֹם פְּקוּדָה כָּל הַצָּרוֹת וְהַזְּעוֹת הַקִּשּׁוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁהָיוּ לָעַם יִשְׂרָאֵל, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר וְיִצִּיל. לְעִמַּת זֹאת, הַשְׁתִּיקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מְקַרְבֶּת אוֹתָנוּ לַגָּאֵלָה הַשְּׁלָמָה.

חֲזָרָה בְּשִׁאלָה - בְּגִלְל דְּבֹרִים בַּתְּפִלָּה!

פְּנִתָּה אֱלִי אֲשֶׁה. הִיא סִפְרָה לִי אֶת הַמִּפְנֵה הַשְּׁלִילִי שֶׁחָל בְּחַיִּיהָ בְּעֻקְבוֹת דְּבֹרִים בְּטִלִּים בְּזִמְנֵי הַתְּפִלָּה, וְהַבְּזִיּוֹן שֶׁעָבְרָה בְּעֻקְבוֹת רְצוּנָה לְדַבֵּק בַּה' יִתְבָּרֵךְ וּלְהַתְּפַלֵּל מִעֵמֶק לְבָה לֹא הַפְּרָעוֹת.

הִיא נוֹלָדָה לְמִשְׁפָּחָה חֲרָדִית בַּת תִּשְׁעֵי נִפְשׁוֹת שֶׁהִתְגוֹרְרוּ בְּדִירַת חֶדֶר. לְמִרוֹת הָעֵנִי הַכָּבֵד שֶׁשָּׁרַר בְּבֵית, הַמִּשְׁפָּחָה הִיְתָה מְאֻשֶּׁרֶת וּמְלֻכָּדָת.

בנערותה החלה ללמוד בבית ספר 'בית יעקב'. מתוך אהבה גדולה לה' יתברך, היתה מתפללת בדבקות מפלאה את תפלת שמונה-עשרה, ברעד ובחלחלה, עד כדי דמעות שזלגו מעיניה ללא הרף והציפו את הסדור שלה, ואף צינה שתפלתה היתה ארכה מאד ובכונה מעמק לבה.

אף לדאבון לבה, הבנות שלמדו אתה התפללו במהירות ובקצרה. כשסימו להתפלל החלו לדבר וממש לצחק בקול רם. זאת מבלי שהמורה מעירה להן ולו פעם אחת, כי בעצמה דברה.

הנערה נסתה בכל כחה ולבה לדבר על לב החברות, לב המורה ולב המנהלת על ההפרעות הרבות והדבורים שאסורים בזמן התפלה, אף ללא הועיל. מספר בנות אף הציקו לה, ובדוקא הסתובבו לידה בזמן שהתפללה ופטפטו.

כשלא יכלה לסבל יותר את הבזיון לה' יתברך, קבלה החלטה שהיא תצא למסדרון, שם תוכל להתפלל בלא דבורים והפרעות, ואז קרה הנורא מכל: בזמן שהתפללה במסדרון רצתה המורה ליצאת מהכיתה, ולדבריה לא יכלה כי ישנה הלכה שאסור לעבור ארבע אמות ליד אדם המתפלל. היא המתונה שהנערה תסים, וממש צעקה עליה שהיא חצפנית ואף פנתה למנהלת, והזמינו את הורי הנערה לשיחת נזיפה. על מה ולמה? על כך שרצתה להתפלל לה' בשקט, בלי דבורים וזלזול בכבוד ה'.

אבי הנערה - שהוא תלמיד חכם - כששמע את אשר ארע ואיך בתו נפגעה והשפלה - הזדעזע עמקות מהמקרה וממש החל לבכות, ואף שאל את המורה האם הגיע ל'בית יעקב' או שזהו 'בית עשו'?

בעקבות המקרה, עזבה הנערה את בית הספר עם טראומה קשה, ועם שאלה שעד היום לא עוזבת אותה: למה ה' שונא אותי? היא

עָבְרָה לְבֵית סֵפֶר אַחֵר בְּיָשׁוּב הָרִבָּה פָּחוֹת חֲרָדִי, שֶׁם הָיְתָה חֲשׂוּפָה לְיוֹתֵר קִלּוֹת דַּעַת. בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה נִחְשָׁפָה גַם לְמַכְשִׁיר הַפְּלֶאפּוֹן, שֶׁגָּרַם לָכֵן שְׁסֻלָּקָה מִבֵּית הַסֵּפֶר וְאֵף מִבֵּיתָהּ. כֵּן הִדְרָדְרָה לָרְחוּב וּבִעֲקֻבוֹת כֵּן חֲזָרָה בְּשֵׂאלָה. עַד הַיּוֹם הַיּא מֵאֲמִינָה שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ שׁוֹנָא אוֹתָהּ, חֵס וְשָׁלוֹם!

הַכֹּל בְּגִלְל הַזְלִזוֹל וְהַדְּבוּרִים הַבְּטָלִים בָּעֵת הַתְּפִלָּה! ה' יִשְׁמֹר וְיִצִּיל!
אֵת הַנֶּזֶק וְהַפְּגִיעָה עַד כְּדֵי אֶסוּן מִזְלִזוֹל וְדְבוּרִים בְּטָלִים - לַפְּעָמִים
אִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁיב!

אֲנִי אוֹהֵב אוֹתָךְ וְלָכֵן מַעִיר לָךְ!

פָּנָה אֵלַי מִכָּר וְתִיק וְשִׁתַּף אוֹתִי בַּצֵּעַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּל יוֹם בַּתְּפִלָּת מִנְחָה וְעֶרְבִית בְּבֵית הַכִּנְסֶת לִיד בֵּיתוֹ, שֶׁם הוּא מִתְפַּלֵּל.

הוּא סֵפֶר לִי שֶׁכָּל הַזְמַן יֵשׁ דְּבוּרִים, וּבְמִיחָד הַצָּבִיעַ עַל שְׁנֵי יְהוּדִים מְבַגְּרִים שֶׁלֹּא עוֹזֵר כָּלוּם וְהֵם לֹא מַפְסִיקִים לְדַבֵּר. יוֹם אֶחָד הוּא הָעִיר לְאֶחָד מֵהֶם וְהוּא פָּשׁוּט תִּקְף אוֹתוֹ בְּמַלִּים קָשׁוֹת וּפָגַע בּוֹ מְאֹד. לָכֵן הִחֲלִיט לְהַתְפַּלֵּל מִחוּץ לְבֵית הַכִּנְסֶת.

יֵשׁ לְצִיָּן שֶׁזֶּה בֵּית הַכִּנְסֶת בְּאֶזְזוֹר מְגוּרִי. בְּעֶבֶר הָרְחוֹק הַתְּפִלָּתִי שָׁם, וְחִלְקֵנוּ בְּאֶפֶן אִישִׁי לְאֶחָד הָרִבָּנִים בְּבֵית הַכִּנְסֶת אֵת הַסֵּפֶר 'כְּבוֹד לְשֵׁם יִתְבָּרֵךְ'. הַבְּנֵתִי שֶׁהוּא קוֹרֵא בּוֹ מִדֵּי יוֹם וְיֵשׁ יְרִידָה מִשְׁמַעוּתִית בְּדְבוּרִים בְּזִמְן הַתְּפִלָּה.

הִחֲלַטְתִּי לְהַגִּיעַ לְתְּפִלָּת מִנְחָה וְעֶרְבִית וְלִרְאוֹת הָאֵם אֲכֵן כֵּן הִדְבַּר.
כְּשׁוֹכְנִסְתִּי לְבֵית הַכִּנְסֶת רָאָה אוֹתִי הַגִּבְאִי וְצָעַק: "הַיּוֹם אֵף אֶחָד לֹא מִדְּבַר בְּכָלֵל בַּתְּפִלּוֹת, כִּי פְלוֹנִי הִגִּיעַ לְכֹאֵן וְצָרִיכִים לָתֵת דְּגֻמָּא..."

ה' ישמור, האם רק מפני שפלוני הגיע לא מדברים בבית הכנסת? היכן בורא עולם? היכן הכבוד לה' יתברך? למה יש כזה משוא פנים כלפי בשר ודם ולא כלפי מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא?!

אכן, בהמשך הגיעו שלושה מבגרים שכל הזמן דברו ביניהם, ובמיוחד בקדישים, ה' ישמור. הערתי להם ב"ששש..." ובדפיקות קלות על השלחן והם השתתקו, אף לאחר כמה דקות שוב חזרו לדבר.

בסוף תפלת ערבית נגשתי למבגר "האחראי" ואמרתי לו: "אתה יודע כמה אני אוהב אותך?" ענה לי: "כן". אמרתי לו: "לכן אני אגיד לך את הדברים כמו שהם. בזמן הקדיש, אפילו אם מלך ישראל ידבר אתך - אסור לך לענות לו! אין חמור יותר מאשר לדבר בקדיש. הענש הקל על כך הוא ארבעים יום נדוי מחלט משמים, וה' ישמור מה הם שאר הענשים שמקבלים כל עם ישראל בגלל הדבורים שלך.

היהודי ממש נבהל ואמר: "סליחה, אתה צודק, אני לא אדבר יותר".

ואכן מאז הם צמאים לדעת עוד ועוד על מעלות השכר שבשתיקה, ובאמת הפסיקו לדבר.

יש לציין שבין מנחה לערבית הרב נתן שעור ובתחלה פנה אלי ואמר לי: "דע לה, כל יום קראתי בספר 'כבוד לשם יתברך', והדבורים בבית הכנסת ירדו פלאים, אבל הדברים כל כך אמתיים, חודרים ומפחידים, שבקשו ממני להפסיק לקרא, כי ממש מפחידים מזה!"

עניתי לו: "להפך, חייבים להמשיך לקרא כי זו הסגוריה הטובה והיחידה על עם ישראל בנושא הדבור, שעד עכשיו לא ידעו עד כמה חמור הדבור בבית הכנסת ומה הנזק העצום והרב לכל עם ישראל כתוצאה מהדבורים, ולעמת זאת מהו השכר האין סופי למי ששותק.

חֻבָּה לְהַמְשִׁיךְ לִקְרָא וּמִי שֶׁלֹּא נֹחַ לוֹ שֵׁיִצָּא הַחוּצָה, כִּי רֹב הַצְּבוּר
בָּאִים לְבֵית הַכִּנְסֶת לְדַעַת אֶת הָאֻמָּת וְלַעֲבֹד אֶת ה' בְּאֻמָּת וּבְתַמִּים".

הַגּוֹרֵם הָעֲקָרִי לַצָּרוֹתֵינוּ

סֵפֶר לִי רַב יָקָר וְחָשׁוּב, שֶׁהַחִיד"א כּוֹתֵב שֶׁיִּשְׁנֹן שְׁלוֹשׁ סְבוֹת
עֲקָרִיּוֹת לַצָּרוֹת הַקְּשׁוֹת בָּעַם יִשְׂרָאֵל וּלְהִרְחַקֵּת הַגָּאֻלָּה, וְהֵן: א. הַדְּבֹר
בְּבֵית הַכִּנְסֶת, וְזוֹ הַסְּפָה הָעֲקָרִית. ב. לָשׁוֹן הָרַע וְשִׁנְאָת חֲנָם. ג. טְמֵאֵת
קָרִי.

נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, מִדּוּעַ הַגּוֹרֵם הָעֲקָרִי לַצָּרוֹת וְהַמְזִיק בְּיוֹתֵר לָעַם
יִשְׂרָאֵל הוּא עוֹוֹן הַדְּבֹר בְּבֵית הַכִּנְסֶת?

וְהַתְּשׁוּבָה: בּוֹרָא עוֹלָם מוֹל

שְׁבָעִים שָׁרֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם וּבְרֵאשֵׁם הַסְטֵרָא אַחֲרָא, כָּל הַזְּמַן
מְקַטְרְגִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל שְׁחָס וְשָׁלוֹם חוּטָאִים בַּעֲרִיּוֹת, בְּלָשׁוֹן הָרַע
וּבַעֲדוֹד וְעוֹד עֲבֵרוֹת, וּבּוֹרָא עוֹלָם בְּכַבּוּדוֹ וּבַעֲצָמוֹ מְסַנְגֵּר עַל עַם
יִשְׂרָאֵל וּמוֹכִיחַ לְשָׁרֵי הָאֲמוֹת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל צָדִיקִים וְהֵם הָרָשָׁעִים,
שֶׁהֵם גְּרוּעִים הִרְבֵּה יוֹתֵר מִהֶעָם הַקְּדוֹשׁ וְהָאֱהוּב עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרָה.

אֲךָ לַצַּעֲרָנוּ הָרַב, כַּאֲשֶׁר עִם יִשְׂרָאֵל נִכְשָׁלִים בְּדְבוּרִים בְּבֵית הַכִּנְסֶת,
טוֹעֲנִים שָׁרֵי הָאֲמוֹת לִפְנֵי הַקֶּב"ה: הִנֵּה, אֲנַחְנוּ מִתְּפַלְלִים לְאֱלִילִים
וְלַעֲבוּדָה זָרָה, וּבִעֵת הַתְּפִלָּה הִנֵּנוּ שׁוֹתֵקִים וּמְכַבְּדִים אֶת בֵּית הַתְּפִלָּה,
וְאֵלּוֹ יִשְׂרָאֵל מְזַלְזָלִים בְּכַבּוּד בֵּית הַכִּנְסֶת, וְרַק בְּנִקְדָּה זֹה הֵם מַצְלִיחִים
לְקַטְרֵג עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְה' יִתְבָּרָה, שֶׁהוּא אֻמָּת וְצִדִּיק, אֵינּוּ יָכוֹל לְסַנְגֵּר
עַל מִי שֶׁמְבַזֶּה אוֹתוֹ וּמַחֲלִיל אֶת בֵּיתוֹ, וְאֵז - כֶּךָ אוֹמְרִים חַי"ל - נִתְּנָת
הָרְשׁוֹת לְמַשְׁחִית לְהַפְקִיד אֶת כָּלֵיו בְּבֵית הַכִּנְסֶת - הַמָּקוֹם הַקְּדוֹשׁ
לָעַם יִשְׂרָאֵל, וּבָאוֹת, צָרוֹת קְשׁוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל.

מה הפונה כליו? ומדוע דוקא בבית הכנסת?

כליו של מלאך המשחית אלו השם ישמור זה בעקבות נוצרים מלאכי החבלה שנוצרים מכל דבור ודבור של דבורים בטלים בבית הכנסת, וכאשר הם נשארים בבית הכנסת הם נזונים מקדשת התפלות שלנו.

ואיך?

כאשר ישנם דבורים בטלים בבית הכנסת, זהו בזיון גדול לה' יתברך. או אז, השכינה מסתלקת בבשת פנים מבית הכנסת, ואת מקומה תופס הסטרא אחרא שהופך להיות 'רב' בבית הכנסת, ומהתפלה הקדושה שאינה עולה לפני בורא עולם פי השכינה איננה בבית הכנסת, הוא מאכיל את מלאכי החבלה שקבלו רשות להשאיר בבית הכנסת, וכך הם מתחזקים עוד ועוד, ואז הם מכים בנו מכות קשות ורבות וגורמים לאסונות קשים, מלחמות ומיתות משונות.

וכשנתנת להם הרשות להשחית בעם ישראל, הם אינם מבחינים בין צדיק לרשע, בין אדם מבגר לילד קטן, ובין איש לאשה. בכלם הוא מכה, ה' ישמור ויציל, ואז עם ישראל צועק ובוכה לאבא שבשמים שיציל אותם.

אמנם, פשהתפלות מתקבלות וה' עושה לנו חסד ונסים מעל הטבע, מהר מאד אנחנו שוכחים על מה ולמה באו הצרות על עם ישראל.

לדגמא: בזמן מגפת הקורונה נזרקנו על ידי בורא עולם מבתי הכנסת ובתי המדרש בבשת פנים למאה ושמונים יום, ואף קבלנו את הסבה לכך ברמז ברור כמסכה קבועה על הפנים. בכינו, צעקנו לאבא שבשמים שיציל וישיע אותנו, ואכן בנשים גלויים חזרנו לבתי הכנסת. האם למדנו את הלקח? האם הקפדנו על השתיקה? האם

בָּאֵנוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת עִם כְּבוֹד לַהֲשֵׁם יִתְבָּרָךְ? לְצַעֲרֵנוּ מִמֶּשׁ לֹא. כִּי שִׁכְחָנוּ אֶת הַלְקַח מֵהָר מָאֹד, עַל מָה וְלָמָּה נַעֲנִשָּׁנוּ בַּחֲמֵרָה כֹּה קָשָׁה!
חֲיִבִּים לְכַבֵּד אֶת ה' יִתְבָּרָךְ וּלְהַפְסִיק לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבְזֶה נִקְרַב אֶת הַגָּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה.

הֵבֵא לַהוֹרָגָה הַשֵּׁפֶם לַהוֹרָגוֹ!

סֵפֶר לִי רַב צָדִיק מִבְּנֵי בָרֶק, שֶׁבַעֲקֻבוֹת הַדְּבֹרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בּוֹ הוּא מִתְפַּלֵּל, הוּא נִגָּשׁ אֶל הָרֵב יִצְחָק זִילְבֶּרְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א וּשְׂאֵל, אִיךָ מֵתֵר לְבִישׁ בָּרָבִים וּלְהִלְבִּין אֶת פָּנָיו שֶׁל הַמִּתְפַּלֵּל שֶׁמְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת? וְהָרֵב עֲנָה לוֹ, שֶׁהַמְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת "הוּא פָּשׁוּט רוֹצֵחַ" וְהֵבֵא לַהוֹרָגָה הַשֵּׁפֶם לַהוֹרָגוֹ, וְקַל וְחֹמֶר שֶׁכְּשֹׂאֲדָם בָּא לַהֲרֹג אוֹתָךְ - הַלְּבַנֵּת פָּנָיו וְדַאי מִתְתֵּר.

וְהוֹסִיף הָרֵב וְאָמַר, שְׂאֲנָשִׁים פָּשׁוּט לֹא מְבִינִים אֶת חֲמֵרַת הַדְּבֹר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְלְצַעֲרֵנוּ זֶה הַמָּצֵב וְתַפְלוּתֵינוּ אֵינָנו מִתְקַבְּלוֹת, וְצָרִיכִים פָּשׁוּט לֹדֹם אֶת הַדְּבָרִים לְאֵלּוּ הַמְדַבְּרִים, מֵהֵם גּוֹרְמִים בְּדְבוּרֵיהֶם, וְאֵם זֶה לֹא יַעֲזֹר - פָּשׁוּט לַהֲרַחֵקֵם מִבֵּית הַכְּנֶסֶת!

הַדְּבָרִים שֶׁל הָרֵב זִילְבֶּרְשְׁטֵיין - הַמְשִׁיךְ וְסֵפֶר אוֹתוֹ רַב - חִזְקוּ אוֹתִי מָאֹד, וּבִשְׁבֹּת הַבָּאָה כְּשֹׂאֲנָשִׁים דְּבָרוּ בְּאִמְצַע קְרִיאת הַתּוֹרָה פָּשׁוּט צִעֲקוּתִי עֲלֵיהֶם, וּמִמֶּשׁ לֹא הָיָה אֲכַפֶּת לִי מֵהַ תְּהִיָּה תְּגוּבָתָם, כִּי יִדְעָתִי שֶׁהֵם מְבִיאִים אֶת כָּל הַצְּרוֹת שְׂבָאוֹת לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל וְלָעוֹלָם.

וְזֹאת עָלֵינוּ לִדְעוֹת: אָדָם שֶׁהָיָה רָגִיל לְדַבֵּר וְלָצֶעֶק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּפִתְאֻם מִבֵּין אֶת חֲמֵרַת הַדְּבָרִים וְהוּא מְקַבֵּל עָלָיו לֹא לְדַבֵּר יוֹתֵר

בבית הכנסת - זוהי ממש מסירות נפש מצדו, כי הוא פועל נגד טבעו ומוסר נפש לכבד את השם יתברך.

חכמים הזהירו בדבריכם!

שנינו במשנה באבות (א, יא): "חכמים הזהירו בדבריכם" - הזהירו בדבוריכם! החכמים נזהרים מאד שלא לדבר בבית הכנסת ובבית המדרש, שמא ילמדו מהם פשוטי העם בקל וחמר: אם תלמידי החכמים מרשים לעצמם לדבר בבית הכנסת, פשוטי העם ודאי שיכולים להרשות לעצמם...

ואם הזהירו החכמים, קל וחמר לאותם החושבים עצמם לחכמים שהתירו לעצמם לדבר בבית הכנסת ומהיום דגמא מבקת לחלול השם בפרהסיא. ועל כך נאמר (משלי ג, ז): "אל תהי חכם בעיניך, ירא את ה' וסור מרע".

מחבלים בפרמים

את הספור הבא שמעתי מן הצדיק המקבל הרב בניהו שמואלי שליט"א, ואלמלא שמעתי ממנו, לא הייתי מאמין שהתרחש:

באחת מבתי הכנסת בשכונות ירושלים התפלל בקביעות יהודי חשוב, גברא רבה בכל המובנים. חסרון אחד נפר בו - הוא לא הפסיק לדבר בבית הכנסת. דברו אתו על כך, הוכיחו אותו נמרצות, רמזו לו רמזים, משלו לו משלים - והוא בשלו. שום דבור לא חדר את מעטפת לבו, והוא לא הטא און לדברי המוכיחים.

הַצִּיק הַדְּבָר לַמִּתְפַּלְלִים, וְהֵם בָּאוּ אֶל רַבִּי שְׁלֵמָה זְלַמֵּן אוֹיְעֶרְבֶּרֶף זְצוּק"ל, רֹאשׁ יְשִׁיבַת "קוֹל תּוֹרָה" וְאֶחָד מִפּוֹסְקֵי הַדּוֹר הַגְּדוֹלִים. זֹאת לְמוֹדְעִי, כִּי הַגֵּרֶשׁ"ז אוֹיְעֶרְבֶּרֶף יָדוּעַ הִיָּה בָּרֶךְ וּבִנְעִימוֹת שְׁלוֹ. הוּא הִיָּה מְלֵא חֶסֶד וְרַחֲמִים, וְכָל יָמָיו נָהַג בְּדַרְכֵי נֶעֱם וְדָגַל בְּשִׁטַּת 'יָמִין מְקֻרְבֶּת'.

שְׁאַלְתֶּם הִיָּתָה בְּפִיהֶם: מָה יַעֲשׂוּ עִם אוֹתוֹ 'רַב' שֶׁפִּיו אֵינוֹ פּוֹסֵק מִלְּדַבֵּר? כָּכָל שֶׁהֵם מוֹכִיחִים אוֹתוֹ, הוּא אֵינוֹ מְקַבֵּל וְאֵינוֹ מִפְּסִיק אֶת מַעֲשָׂיו הָרָעִים! הָאֵם עָלֵיהֶם לְנַקֹּט נִגְדּוֹ בְּצַעֲדִים חֲמוּרִים קֶצֶת יוֹתֵר, כֹּף שִׁירְגִישׁ בְּתוֹכָחָתָם אוֹ שֶׁתְּהִיָּה זֶה פְּגִיעָה בְּכְבוֹד תּוֹרָתוֹ?

הָרַב נִשָּׂא לְעֲמַתָּם אֶת עֵינָי קֹדֶשׁוֹ וְאָמַר: אֵלּוּ הִיָּה מִחֲבֵל נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֻסֶּת, הָאֵם לֹא הֵייתֶם קוֹפְצִים עָלָיו, וּבִכְחַ מוֹנְעִים אוֹתוֹ מִלְּהוֹצִיא לַפֶּעַל אֶת זְמָמוֹ? הָאֵם לֹא הֵייתֶם עוֹשִׂים כָּכָל שְׂבִיכָלְתָּכֶם כְּדֵי לַעֲצֹר אוֹתוֹ?

לְשׁוֹנָם נִעְתָּקָה מִפִּיהֶם. מְחַבֵּל??

וְהָרַב הַמְּשִׁיף: דָּעוּ לָכֶם שִׁיְהוּדִי שֶׁמְדַבֵּר בְּבֵית כְּנֻסֶּת גְּרוּעַ מִמְּחַבֵּל!!...

וְהַמְּסֹר זוֹעֵק לָרַבִּים. אִם יֵשׁ בָּהֶם אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל וְאֶכְפַּת לָהּ מִגּוֹרְלוֹ, אָנָּה עֲשֵׂה כָכָל שְׂבִיכָלְתָּהּ עַל מְנַת לְמַנֵּעַ מַעֲשֵׂי חַבְלָה מֵעֵין אֵלּוּ, הַמְּקֻטְרָגִים עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל וְגוֹרְמִים לָרָעָה גְּדוֹלָה!

אַזְהָרָה בַּחֲלוּם הַלֵּילָה

הַגָּאוֹן הָרַב בְּנִימִין כֹּהֵן נר"ו מְמוּשָׁב בְּרַכְיָה, חֲתָנוֹ שֶׁל מֶרֶן הָרֹאב"ד רַבִּי רַחֲמִים חַי חוּיָתָה הַכֹּהֵן זְצוּק"ל, רָאָה לַיְלָה אֶחָד בַּחֲלוּמוֹ אֶת רַבּוֹ

הגאון הרב נסים הכהן זצוק"ל, רב מושב שרשרת ומחבר הספר
'אחימלך הכהן'.

בחלומי ראה את עצמו עומד בשעת הוצאת ספר תורה בביתו של
רבו הגדול. והנה, תוך כדי המעמד המקדש, קם הרב ממקומו, עצר
את הנוכחים והפסיק את אמירת הפסוקים. לאחר מכן נתן אזהרה
חמורה מפני דבורים מיתרים בבית הכנסת, והתרה כי בעוון זה מתים
בפתאומיות, ללא מחלה מקדמת, ילדים קטנים ובחורים צעירים
רחמנא לצלן.

הוא התעורר מחלומי נרעש ונפחד, וראה חובה לעצמו להפיץ את
דבר החלום. לפיכך קרא לאחינו, הרב יוסף כהן מאשדוד, ועורר על
הזהירות מפני החטא הנפוץ שעלול להמיט על האדם אסון.

זהירות - וירוס מדבק!

כאשר אדם חולה בוירוס מדבק, חבריו באים לבקרו כדי לקיים
מצות בקור חולים, אבל מכל מקום הם נזהרים שלא להדבק ממנו,
לכן הם עומדים מרחוק ואינם מתקרבים אליו.

כן יעשה עם מי שרגיל לפטפט בבית הכנסת ומקל ראש בעוון
נורא זה. גם ממנו ראוי שיתרחקו כל חבריו, פן ידבקו ב'וירוס' הקשה
של דבור בבית הכנסת.

הָאָדָם עוֹמֵד לְמִשְׁפָּטוֹ לְבָדוֹ

הָיָה פָּעַם רַב בֵּית כְּנֶסֶת שֶׁהָעִיר לְאַחַד הַמִּתְפַּלְלִים שָׁלָא הַפָּסִיק לְדַבֵּר דְּבָרֵי חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. הוּא הִסְבִּיר לוֹ בְּדַרְכֵי נֶעֱם אֶת הָאָסוּר הַחֲמוּר שֶׁיֵּשׁ בָּכָּה.

הַיְּהוּדִי נָסָה לְהַצְטִידֵק: "הַחֲבָרִים שְׁלִי מְדַבְּרִים אִתִּי, וְלֹא נָעִים לִי לְשִׁתֵּק וְלֹא לַעֲנוֹת לָהֶם..."

אָמַר לוֹ הָרַב: "כְּשֶׁתִּגִּיעַ לְעוֹלָם הָאֲמֶת וְתַעֲמֹד לְמִשְׁפָּט בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, יְדוּנּוּ אוֹתָךְ עַל שֶׁדִּבַּרְתָּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. הָאֵם אוֹתָם חֲבָרִים שֶׁדִּבְּרוּ אִתָּךְ יְבוֹאוּ לְהִגֵּן עֲלֶיךָ וַיֹּאמְרוּ: 'אַל תַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ, הוּא לֹא אָשָׁם, אֲנַחְנוּ גִּרְמָנוּ לוֹ לְדַבֵּר'... הֵם, כַּמּוּכָן, לֹא יִהְיוּ שָׁם לְהִגֵּן עֲלֶיךָ. אַתָּה תַּעֲמֹד שָׁם לְבִדָּה, אָבֵל וְחַפּוּי רֹאשׁ, וְתִתֵּן אֶת דִּינְךָ בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה עַל הָעוֹנוֹן הַגָּדוֹל שֶׁל זְלוּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת!"

סִיִּים הָרַב: "גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת נִזְהָרוּ מְאֹד בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת. יָדַע לָךְ שֶׁהָאֲר"י הַקָּדוֹשׁ לֹא הָיָה אוֹמֵר דְּבָרֵי מוֹסָר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ, שָׁמָּה יִגְלַשׁ לְדַבְּרֵי חֲלִין! עַל יְדֵי שְׁמִירַת קִדְשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ, מְנַעוּ מַעֲצָמָם וּמַעַם יִשְׂרָאֵל גִּזְרוֹת קָשׁוֹת. עָלִינוּ לָלֶכֶת בְּדַרְכָּם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַגְּדוֹלִים וְהַקְּדוֹשִׁים, וּבִזְכוּת זֶה נִזְכָּה לְבַטֵּל מַעֲצָמָנוּ גִּזְרוֹת רַעוֹת".

הַמִּתְפַּלְלִים שֶׁעָזְבוּ - חֲזָרוּ בְּזִכּוֹת הַחֲזִיק

נִגַּשׁ אֵלַי יְהוּדִי וְסִפֵּר לִי סִפּוּר מְדֻהָּיִם עַל הַסִּפּוּר "כְּבוֹד לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ", וְכֵה הָיוּ דְּבָרָיו:

אֶצְלָנוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הָיוּ הֶרֶבָּה מַחְלוקוֹת וְדִבּוּרִים בְּלִי סוּף, וּלְצַעֲרֵי בְּמַהֲלָה הַשָּׁנִים, מַעֲשָׂרוֹת מִתְפַּלְלִים בְּמִנְיָן בְּאֻמְצָע הַשָּׁבוּעַ וּבְשִׁבְתָּ -

הגענו למצב שאין מנין כלל באמצע השבוע, ובית הכנסת פתוח רק בשש שבת, ובשלב מסים המצב הדרדר לכך שאנו עומדים בשבת ברחוב בכדי לחפש יהודים שישלימו לנו מנין. ה' ישמר ויציל לאיזה מצב הגיע הבית כנסת.

ואז, כשראיתי לראשונה את הספר והתחלתי לקרוא בו, התפעלתי ממנו מאוד, ובקשתי שישלחו אלינו דרשן שיסביר לצבור המתפללים את חמרת עוון הדבור והמחלקת בבית הכנסת, ואכן בליל שבת הגיע אלינו רב פלוני ודבר מכל הלב ובלי משוא פנים, ישירות ללב המתפללים, ונתן לנו להבין את חשיבות השתיקה והשכר העצום עליה, וחס ושלום את הענשים הקשים הצפויים לאלו המדברים דברי חלון בבית הכנסת.

ואני שמח לבשר, שמאז אותה דרשה פסקו הדבורים כמעט לחלוטין, הגבאי היקר מקריא מהספר דברי חזק בליל שבת ובשבת, והמתפללים התחזקו מאוד בענין זה של השתיקה בבית הכנסת, וכתוצאה מכך גם שוררת אחדות ושלום בין המתפללים.

והכי חשוב: במהלך החדשים האחרונים חזרו מתפללים רבים לבית הכנסת, ובעזרת ה' בקרוב נחזור להתפלל גם באמצע השבוע. במקביל, בקשנו מהרב שישלח שוב דרשן, בכדי לחזק את מתפללי בית הכנסת בשמירת כבוד המקום פראוי.

ברוך ה', כמה שמחה, נחת וכבוד זכינו לעשות לאבא שבשמים!

שִׁכְרַ הַשְּׁתִּיקָה

‘מִי שִׁכְרָה’ מִבְּעַל הַתּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב

”מִי שִׁכְרָה אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, מִשָּׁה וְאַהֲרֹן דָּוִד וְשְׁלֹמֹה הוּא יִבְרָךְ כָּל מִי שֶׁשׁוֹמֵר פִּיּוֹ וּלְשׁוֹנוֹ שְׁלֵא לְדַבֵּר בְּעֵת הַתַּפְּלָה וּבִקְרִיאַת הַתּוֹרָה, בְּפָרֹט בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית מִדְרָשׁ. הַקֶּבֶץ יִשְׁמְרֵהוּ מִכָּל רָע וְצוּקָה וּמִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה וְיַחֲוִלוּ עָלָיו כָּל הַבְּרָכוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּסֵפֶר תּוֹרַת מִשָּׁה רַבֵּנוּ וְכָל סִפְרֵי הַנְּבִיאִים וְהַכְּתוּבִים, וְיִזְכֶּה לְרֵאוֹת בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים וְיִגְדֵּלם לְתוֹרָה, לְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְיַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם אֱלֹהֵינוּ תָמִיד בְּאַמֶּת וּבִתְמִים וְנֹאמַר אָמֵן.”

בְּמָה זֹכָה מִי שֶׁלֹּא מִדְּבַר בֵּית הַכְּנֶסֶת

בְּפִתְיָה לְסִפְּר “מַעֲלַת בֵּית הַכְּנֶסֶת” מוֹבָא, שֶׁהַנִּזְהָר בְּמִצְוֹת מוֹרָא בֵּית הַכְּנֶסֶת וּקְדָשָׁתוֹ זֹכָה לְדַבָּרִים הַבָּאִים:

א. הַקֶּבֶץ”ה שׁוֹמֵעַ אֶת תַּפְּלָתוֹ וּמַצִּילוֹ מִיַּד הָאוֹיֵב שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בּוֹ כְּלָיָה.

ב. בָּא לִיַּדִּי יִרְאֵת הַחֲטָא.

ג. יִרְאֶה זָרַע.

ד. יֵאָרִיךְ יָמָיו.

ה. חפץ ה' בידו יצלח, ולא ימות לשחת.

ו. לא יחסר לחמו.

ז. תנוח נפשו בקבר לשכן לבטח, וגופו ועצמותיו אינם נרקבים.

בנוסף לכל זה, בזכות שמיעת תפלת החזרה בלי לדבר - בורא עולם נותן לו ולאנשי ביתו פרנסה.

ואם הקשיב וענה אמן לתפלת החזרה - נחשב לו בשמים כאלו התפלל שתי תפלות.

ואם לא דבר כלל בתפלה - מבטח לו שכל תפלותיו נשמעות.

מעיד רבי חיים ויטאל זצ"ל על רבנו האריז"ל, ששתק ועקב אחרי תפלת החזרה של השליח צבור, ואמר שיש סוד בדבר, והעושה פן - תפלתו עולה למקומות עליונים וגבוהים יותר מאשר תפלת הלחש.

הכתוב אומר (ויקרא כו, ט): "ופניתי אליכם והפריתי אתכם והרביתי אתכם והקימתי את בריתי אתכם". פרש רש"י: "ופניתי אליכם - אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם".

כל אדם זקוק להרבה עזרה משמים, וכאן יש תחת ידינו הבטחה שהקב"ה יפנה מכל עסקיו כדי לשלם שכרו ולעזר לו בכל מה שיצטרך. לא מדבר כאן על הבטחה של בשר ודם, שיכולה גם לא להתקיים. מדבר כאן על הבטחה של הקב"ה בכבודו ובעצמו. והבטחה זו שמונה למי ששומר את פיו שלא לדבר דברי חליל בבית הכנסת.

לכן, המדבר בבית הכנסת, מלבד הענש העצום שיענש, בודאי גם לא יזכה בהבטחתו של הקב"ה. מדוע לחכות שתפגע מידת הדין? יפה שעה אחת קדם!

רמזים לשִׁכְר הַנִּזְהָר מִדְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת

הַמְּלִים "הַנִּזְהָר מִדְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת" שְׁווֹת בְּגִימָטְרִיָּא שְׁלֵהֶן לְגִימָטְרִיָּא שֶׁל כָּמָה וְכָמָה פְּסוּקִים, וּבְכָל אֶחָד טָמוּן רֶמֶז חָשׁוּב עֲבוּרָנוּ:

א. "עֲנוּיִם שְׁמַעְתָּ ה' תִּכְיֶן" (תְּהִלִּים י, יז), רֶמֶז לְכָה שְׁתַּהֲיָה תִּפְלֹתוֹ נִשְׁמַעַת.

ב. "מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת!" (שִׁם יד, ז), רֶמֶז שְׁבֻזָּה הוּא מִקְרֵב אֶת הַגָּאֻלָּה.

ג. "וְאֶמְוֹנְתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל" (שִׁם צח, ג), רֶמֶז שְׁבֻזָּה הוּא מְחַזֵּק אֶצֶל בְּנֵי בֵיתוֹ אֶת הָאֶמְוֹנָה בְּבוֹרָא עוֹלָם.

ד. "נִחַלְתָּ ה' בָּנִים שֹׁכְרֵי פְּרִי הַבֶּטֶן" (שִׁם קכז, ג), רֶמֶז שְׁיִזְכָּה בְּעֲבוּר זֶה לְזֶרַע קֹדֶשׁ שֶׁל קִיָּמָא.

ה. "בְּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שֶׁכֵּן יְרוּשָׁלַם הַלְלוּיָהּ" (שִׁם קלה, כא), רֶמֶז שְׁבֻזָּה הוּא מְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁי"ת וּמְשַׁרָּה אֶת שְׂכִינְתּוֹ עָלֵינוּ, בְּגָאֻלָּה הַקְּרוּבָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

ו. "ה' הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה" (מִשְׁלֵי י, כב), רֶמֶז שְׁמִכְּחַ זֶה יִזְכָּה לַעֲשִׂירוֹת וְיִהְיֶה שְׂמִיחַ כָּל יְמֵי חַיָּיו.

וְלִמְזַהֵר וְלִנְזָהֵר יִתֵּן שְׁלוֹמִים כָּמִי נִהָר!

נֵר לְאֶחָד - נֵר לְמֵאָה

אֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ: נֵר לְאֶחָד נֵר לְמֵאָה. יְהוּדֵי הָעוֹשָׂה מִצְוָה אַחַת - דָּן אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ לְכָף זְכוּת, וְאִם עוֹשָׂה עֲבֵרָה אַחַת - דָּן אֶת הָעוֹלָם לְכָף חוּבָה, הַשֵּׁם יִרְחֵם.

אדם ששומר את פיו ולשונו בבית הכנסת, משפיע שפע טוב לכל העולם. וכן להפך ח"ו.

יהודי יקר, הבן האהוב של אבא שבשמים! אם באת לבית הכנסת לפטפט - להיכן תלך להתפלל? אם באת לנהל את שיחות הטלפון שלך בבית הכנסת - היכן תשפך את לבך לאבא שבשמים? אם הפכת את בית הכנסת למקום מפגש של דבורים - היכן תבקש מה' שיושיע אותך?

כחה של התאפקות מפני דבורי חלין

בדורנו עמד והכריז מרן הגאון הרב שמואל וואזנר זצוק"ל זיע"א: "דעו, כי אלו היינו מתחזקים שלא לדבר בבתי כנסיות, היינו יכולים להעביר מהעולם את המחלה הנוראה!!"

צער רב, יסורים ועגמת נפש מרבה יכולים היו להמנע אלו רק נאזרנו בכחות להתאפק, לספר את הפה, להתגבר ולהמנע מלדבר דבורי חל בבית הכנסת.

האם לא כדאי הדבר?

לעתים נדמה כי מדבר בסך הכל במלה קטנה ופועוטה. כמה מלים מתענינות: איך בעבודה? או חיוך והחלפת שאלות שגרתית: מה נשמע? מה קורה?

על כך דרשו חז"ל בגמרא (ברכות ו ע"ב) "כרם זלות לבני אדם (תהלים יב, יט) - זוהי התפלה שעומדת ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בה".

ברומו של עולם עומדת תפלתנו, ובכח התאפקות נוכל לחסוך מעצמנו צער ויסורים, שהם מן הקשים ביותר שקיימים.

נסים גדולים בעקבות קבלה לא לדבר

האדמו"ר רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זצ"ל היה מגדולי הלוחמים בדבור בשעת התפלה. כל חיו נלחם מלחמת חרמה כנגד תופעה זו וגער בכל מי שהעז לדבר בזמן התפלה. הוא עשה זאת ללא שום משוא פנים, גם אם המדבר היה אחד מעשירי העיר שתתם הון רב לפעלו של הרב. הוא ראה בעוון הזה עוון חמור ביותר, תלה שלטים אודות האסור בכל פנה, ואף דרש על כך רבות. בנוסף, העמיד שומרים שדאגו לכך שבכל בתי הכנסיות והמדרשות שפוער לא ידברו בשעת התפלה.

הוא העיד על המשפט "שתיקה יפה בשעת התפלה - ראשי תבות: שיבה, שזאת סגלה בדוקה ומנסה לאריכות ימים".

יום אחד הגיע יהודי נכבד ועשיר לעליה לתורה של נער בר מצוה בבית כנסת בבני ברק. למרות שראה וקרא את המודעות האוסרות לדבר בבית הכנסת, חשב לעצמו שזו רק המלצה, ודבר בזמן התפלה וקריאת התורה. נגש אליו השומר והעיר לו בעדינות לא לדבר. לאחר מספר הערות, שלא הועילו, גער בו השומר ואף אמר לו, שאם ידבר פעם נוספת - יאלץ להוציאו בכח מבית הכנסת.

האיש נחרד חרדה גדולה ושתק עד סוף התפלה.

לאחר התפלה נגש האיש לרבי, ואמר לו שהשומר ביש אותו ופגע בכבודו. "האם ככה היה צריך לנהוג?" שאל.

השיב לו הרבי: "השומר נהג אתך ברחמים, כי אם הייתה לי אפשרות, הייתי נותן מקל לשומר, שיכה את המדברים ויוציאם החוצה".

לא אחת הבטיח האדמו"ר בדרשותיו, שמי שיקבל עליו שלא לדבר בשעת התפלה - יראה ישועות רבות ותפלותיו ובקשותיו תתקבלנה בשמים.

לאחר פטירתו, אנשים רבים שהיו זקוקים לישועות באו לפקד את קברו, וקבלו עליהם שלא לדבר יותר בבית הכנסת וזכו לראות ישועות ונפלאות.

להלן שני ספורי נסים, מתוך אלפים, על אנשים שקבלו על עצמם לא לדבר יותר בזמן התפלה:

את הספור הראשון מספר מתפלל על עצמו. הוא היה עסוק במשך כל השבוע בפרנסת ביתו, והיה מגיע לבית כנסת בערב שבת ובשבת. הוא חש צורך לבוא לכל הפחות בזמנים אלו לבית הכנסת שכן, כך חשב בלבו, זהו זמן האיכות היחידי שיש לו בכל השבוע לפגוש את החברים, להחליף אתם חוויות ולדבר על כל הנושאים שבעולם, רק לא על תפלה.

שבת אחת יצא לו לקרא את אחד העלונים של שבת, ובו נכתב אודות חמרת אסור הדבור בבית הכנסת, וגם על הסגלות שהבטיח האדמו"ר מלעלות למי שיקבל על עצמו שלא לדבר בזמן התפלה. האיש נחרד חרדה עצומה, כי הוא לא נפקד בזרע של קימא שבע-עשרה שנה. הוא החליט לקבל על עצמו שלא לדבר יותר בבית הכנסת, ובקש גם מהחבר שישב לצדו שיקבל גם הוא על עצמו לא לדבר. הוא אף עלה לציון של האדמו"ר, וקבל זאת על עצמו בציון.

וְאָכַן לְאַחַר זְמַן לֹא רַב נוֹשַׁע וְנוֹלְדוּ לוֹ תַּאוּמִּים, בְּרוּךְ ה'.

הַסְּפּוּר הַשֵּׁנִי: בְּאַחַד הַיָּמִים הִגִּיעַ אֲבִיר מִמְּחִסֵּידוֹת לְעֵלּוֹב לְבֵית מְדֻרָּשׁ בְּעִיר בֵּיתָר וּבִקְשׁ מִהָאֲבָרְכִים שְׂיִצְטָרְפוּ אֵלָיו לְנִסְיָעָה לְצִיּוֹן שֶׁל הָרַבִּי מְלַעְלוֹב. הָאֲבִיר סִפֵּר שֶׁשָּׁכַן שְׁלוֹ הִתְקַשֵּׁר אֵלָיו מִבֵּית הַחוּלִים, וְסִפֵּר לוֹ שֶׁבָּנוּ בְּלַע בָּרָג, שְׁנֵתִקַּע לוֹ בְּקִנְיָה הַנְּשִׁימָה, וַיֵּשׁ חֲשֵׁשׁ לְחַיּוֹ וְחַיִּיבִים לְנִתְחַ אֶת הַיֶּלֶד. אָבִי הֵבֵן - לְאַחַר שְׁשָׁמַע עַל הַיְּשׁוּעוֹת שֶׁהִבְטִיחַ הָאֲדָמוֹ"ר לְמִי שְׂיִקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ שְׁלֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת - בִּקְשׁ מִמֶּנּוּ שְׂיִדְאָג לְמִנְיָן מִתְּפִלָּלִים שְׂיִסְעוּ לְקַבְּרוֹ לְהַתְּפַלֵּל לַיְּשׁוּעָה, וַיִּבְטִיחוּ שֶׁם בְּשֵׁמוֹ שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ לֹא לְדַבֵּר בְּזִמָּן הַתְּפִלָּה.

וְרֹאֵה זֶה פֶּלֶא: לְפָנַי הִנֵּתוּחַ עָרְכוּ צֵלוֹם לְיֶלֶד וְ...הַבָּרָג נֶעְלָם. הָרוֹפְאִים לֹא יָדְעוּ לְהַסְבִּיר לָאֵן הוּא נֶעְלָם. בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר הַשְּׁלָם הִנֵּס וְהַבָּרָג יָצָא כְּדֻרָּךְ הַטֶּבַע, לֹלֵא שׁוֹם פְּגִיעָה בְּאִיבָרָיו הַפְּנִימִיִּים שֶׁל הַיֶּלֶד הִקְטָן.

הַתְּרוּפָה לַמַּחְלָה הָאִימָה

בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הַתְּפִרְסָמָה הַשִּׁיחָה הַמִּיחָדָת שֶׁל הָאֲדָמוֹ"ר מְלַעְלוֹב יֵצֵ"ל עִם מַחְתָּנוּ, כ"ק מֶרֶן הָאֲדָמוֹ"ר מוֹיִזְ'נִיץ שְׁלִיט"א, וְבִהַ הָרַבִּי מוֹיִזְ'נִיץ מִתְּאוּנָה בְּפָנָיו עַל הַמַּחְלָה הָאִימָה שֶׁהִרְבֵּה אֲבָרְכִים חוּלִים בָּהּ.

לְאַחַר כַּמָּה נְסִיוֹנוֹת הַתְּחַמֵּקוֹת שֶׁל הָרַבִּי יֵצֵ"ל, הָרַבִּי מוֹיִזְ'נִיץ מִמָּשׁ לֹא הִנִּיחַ לוֹ. הוּא תָּבַע מִמֶּנּוּ שְׂיִתֵּן פְּתֻרוֹן שְׁמִימִי, בְּאִמְרוֹ בְּפִרוּשׁ שְׂדֵעָתוֹ שֶׁל אָחִי נִשְׁמַעַת בְּשָׂמִים, עָנָה לוֹ הָרַבִּי בְּצוּרָה עֲדִינָה מְאֹד, שֶׁהֶעֱנֵן שֶׁל הַתְּחַזְקוֹת לֹא לְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה מְאֹד יָכוֹל לַעֲזֹר. רָמַז לָכֵן: "כִּי אִם הַחֲרַשׁ תַּחֲרִישִׁי בְּעֵת הַזֹּאת", וְאֵין עֵת אֶלָּא תְּפִלָּה [וְאֵנִי

תפלתִי לָךְ ה' עַת רָצוֹן], "רוּחַ וְהַצֵּלָה יַעֲמוּד לַיהוּדִים". זוֹהִי הַתְּרוּפָה
לַמַּחֲלָה הָאֵימָה!

יָדוּעַ כִּי אַחֲרֵי כֵן חָל שְׁפוּר רָצִינִי בַּמָּצָב.

הַכָּבֵד נִתְרַפָּא - בְּזָכוֹת כְּבוֹד הַשְּׂכִינָה

הִיָּה יְהוּדֵי שְׁנַמְצָאוּ אַבְנִים בְּכִיס הַמָּרָה שָׁלוּ וְהִצְרָךְ לַעֲבֹר נִתּוּחַ.
לִפְנֵי הַנִּתּוּחַ נִעְרְכוּ לוֹ בְּדִיקוֹת מְקִיפּוֹת, וְהִנֵּה הַתְּגָלָה שֶׁהוּא סוֹבֵל
מִמַּחֲלָה קָשָׁה בְּכָבֵד, וְלֹא זֶה בְּלִבְד אֶלָּא שֶׁהַמַּחֲלָה כָּבֵד פִּשְׁטָה
בְּאִיבָרִים אַחֲרִים. הָרוּפָאִים חָזוּ לוֹ שְׁחֹרוֹת וְאָמְרוּ כִּי אֵין סְכוּי שְׂיִחְיָה.

הָאֲבָרָה הִיָּה הַמוּם וּמִזְעֶזֶע מִהַבְּשׁוּרָה הַפְּתָאמִית הַנּוֹרָאָה וּבְמִשָּׁן
שָׁעָה אֶרְפָּה הוּא בָּכָה בְּכִי תַמְרוּרִים. וְאָז אָמַר הָאֲבָרָה לְאַשְׁתּוֹ: "לֹא
מִכָּבֵד הִגִּיעַ לְכוֹלֵל שְׁלָנוּ דִּרְשׁוֹן שְׁעוֹרֹר אוֹתָנוּ עַל הַחֲשִׁיבוֹת הַגְּדוֹלָה
שֶׁל זְהִירוֹת מִדְּבוּר בְּאִמְצַע הַתְּפִלָּה. בְּעֶקְבוֹת זֹאת הִיָּתָה הַתְּעוֹרְרוֹת
גְּדוֹלָה בֵּין הָאֲבָרָכִים וְרַבִּים קָבְלוּ עַל עֲצָמָם לְהַתְּחַזֵּק בָּזָה. אֲנִי רוֹצֶה
לְקַבֵּל עַל עֲצָמִי מַעֲתָה וְהִלָּאָה לֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַפְּנִסָּת, אֲפֹלוּ שְׁלֹא
בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. בְּנוֹסֵף לָכֵן, אֲנִי רוֹצֶה לְתִלּוֹת שְׁלֹט בְּבֵית הַפְּנִסָּת
שְׂיִזְפִּיר לְכֻלָּם לְהַזְהִיר בְּכָבוֹד בֵּית הַפְּנִסָּת. ה' יַעֲזֹר שְׁבֻזָּכוֹת זֶה אוֹשֵׁעַ
מִן הַשְּׂמִימִים".

הָאֲבָרָה וְאַשְׁתּוֹ הִתְלַבְּטוּ מֵה יִסְפְּרוּ לִילָדִים וְאִיךָ יִסְבִּירוּ לָהֶם עַל
הַמָּצָב הַקָּשָׁה שֶׁל אֲבִיהֶם. עוֹדָם מְטַפְּסִים עֲצָה בִּינִיָּהֶם, הַתְּקַשֵּׁר
הָרוּפָא הַבְּכִיר מִבֵּית הַחוּלִים וְהוֹדִיעַ שֶׁהִגִּיעוּ הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁל בְּדִיקָת הַ
R-שֶׁ- וְלִמְרִבָּה פְּלִיאָתָם שֶׁל הָרוּפָאִים הַתְּבָרֵר שֶׁלֹּא מִדְּבוּר בְּכָלֵל
בְּמַחֲלָה, אֶלָּא בְּעוֹנוֹת קָטָן בְּמַבְנֵה הַכָּבֵד, שְׁאִינוּ מְסַכְּן חַיִּים.

הַאֲבִירָה סִפֵּר לָרַב בְּהִתְרַגְּשׁוֹת עֲצוּמָה עַל הַנֶּס הַגָּדוֹל שֶׁקָּרָה לוֹ.
אָמַר לוֹ הָרַב: "הָאֵר"י הַקָּדוֹשׁ אוֹמֵר שְׁכָשֶׁם שֵׁשׁ רַמ"ח אֵיבָרִים
גְּשָׁמִיִּים, כֹּף יֵשׁ רַמ"ח אֵיבָרִים רוּחָנִיִּים. וְלָכֵן אִם יֵשׁ לְאָדָם חֲלֵי בְּאִיבָר
גְּשָׁמִי כָלֶשְׁהוּ, עָלָיו לְתַקֵּן אֶת הָאֵיבָר הָרוּחָנִי שֶׁכָּנָגַד אוֹתוֹ אֵיבָר. אֶתֶּה
קִבַּלְתָּ עַל עֲצֻמָּה לְהִתְגַּבֵּר עַל טִבְעָה וְלֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֻסֶּת. אֶת
הַקִּבְּלָה הַקָּשָׁה הַזֹּאת קִבַּלְתָּ כְּדִי לְתַת כָּבוֹד לַשְׂכִּינָה, וּבִזְכוּת זוֹ - מָדָה
כָּנָגַד מָדָה - רוּפָא כָּל בָּשָׂר הָצִיל אֶת הַכָּבֵד שֶׁלָּהּ".

הַזְכוּת שֶׁבִּכְחָה לְהַחֲזִיר מִמָּוֶת לְחַיִּים

לְקַח נֹקֵב עֲבוּרָנוּ, עַד כִּמָּה נַחוּץ לְשֹׁמֵר עַל פִּינוּ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּשַׁעַת
הַתְּפִלָּה, נוֹכַח לְלַמֵּד מִמָּה שֶׁסִּפֵּר רַבִּי שְׁלֵמָה לְוִנְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א:

לִפְנֵי כִּמָּה שָׁנִים הִשְׁתַּתְּפַּתִּי בְּכֻנֶּס שְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן בִּירוּשָׁלַיִם. בְּכֻנֶּס
הַשְׁתַּתְּפוּ כַּחֲמִשָּׁת אֲלָפִים נָשִׁים, וְרַבָּה שֶׁל הָעִיר רְחוּבֹת, רַבִּי שׁוּמְחָה
הַכֹּהֵן קוֹק זצ"ל, נָשָׂא בְּפִנְיָהֶם דְּבָרִים. בֵּין הַדְּבָרִים הוּא סִפֵּר סִפּוֹר
שֶׁשָּׁמַע מִרוּפָא בְּאֶחָד מִבְּתֵי הַחוּלִים בְּאַרְץ, וְזֶהוּ תַּכְנוּ שֶׁל הַסִּפּוֹר:

יוֹם אֶחָד הִגִּיעַ לְבֵית הַחוּלִים אָדָם זָקֵן עִם דִּלְקַת רְאוּת. הָיָה לוֹ חֵם
גְּבוּהָ, וְנִתְּנָה לוֹ אֲנִטִּיבְיוּטִיקָה. אֵט אֵט יָרַד הַחֵם, וּבְדִיקוֹת הַדָּם הִחֲלוּ
לְהִרְאוֹת עֲרָכִים סְבִירִים. כְּמוֹכֵן, הִחֲלָה לְשַׁחֲרוֹר מִבֵּית הַחוּלִים, וְאִז
שׁוּב עָלָה הַחֵם. הִתְהַלִּיךְ חֲזָר עַל עֲצָמוֹ - אֲנִטִּיבְיוּטִיקָה, בְּדִיקוֹת,
מִדָּדִים סְבִירִים, הִחֲלָה לְשַׁחֲרוֹר, וְשׁוּב עוֹלָה הַחֵם.

כֹּף חֲזָר הַדְּבָר עַל עֲצָמוֹ כִּמָּה וְכִמָּה פְּעָמִים, עַד שֶׁהִמְעַרְכוֹת בַּגּוּף
הִחֲלוּ לִקְרֹס. מִצָּבוֹ הִחֵל לְהִדְרִיד, וְנִשְׁקָפָה סִכְנָה מוֹחָשִׁית לְחַיָּו.

בְּצֵר לָהֶם, הִצִּיעוּ הָרוּפְאִים לְמִשְׁפָּחָה תְּרוּפָה שֶׁעֵדִין לֹא הוֹכָחָה
כְּדֹאֵית, וְהִתְרוּ בָּהֶם כִּמָּה וְכִמָּה פְּעָמִים שְׁקִים סִכּוֹן בְּנִטִּילַת הַתְּרוּפָה,

שָׁפָן אֵין לָהּ יוֹתֵר מִחֲמָשִׁים אַחוּזִים סְכוּנֵי הַצִּלְחָה, וְאִם יִהְיֶה כְּשִׁלּוֹן -
אֵין לַחֹלָה שׁוּם סְכוּי לַחֲיוֹת.

אַחֲרֵי הַתִּיעָצוּת עִם רַבָּנִים, הִחְלִיטוּ בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה לָתֵת אֶת
הַתְּרוּפָה. לְמַרְבֵּה הַצֶּעֶר הַתְּרוּפָה לֹא סִיעָה, וְאִף קִרְבָּה אֶת הַמּוֹת.
הַמִּצָּב הָלַךְ וְהִחְמִיר, וְהַחֹלָה מֵת.

אֲמָנָם, לֹא הִיָּתָה זֶה מִמֶּשׁ מִיָּתָה, אֲלֹא מֵה שְׁמִכְנָה בְּעִגָּה הִרְפוּאִית
- "מוֹת קָלִינִי". הַמִּצָּב הָזֶה נִמְשָׁךְ כַּמָּה יָמִים, כְּשֶׁבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה בְּ'עֵדוּד'
הַצּוֹת הִרְפוּאִי מִמִּתִּינִים לִיצִיאת נִשְׁמָה.

וְהִנֵּה, בְּהִפְתָּעָה גְּמוּרָה, פִּתְאוֹם פָּתַח הַמֵּת אֶת הָעֵינָיִם וְחָזַר לַחַיִּים.
כָּלֵם, וּבָעֵקֶר הַצּוֹת הִרְפוּאִי, הָיוּ פָּשוּט הַמוּמִיִּם. הַמֵּת קָם לַתְּחִיָּה.
כְּעֹבֹר כַּמָּה שָׁבוּעוֹת שֶׁחָרַר הַזָּקֵן מִבֵּית הַחֹלִים.

לְפָנֵי הַשְּׁחָרוּר, נִגַּשׁ בְּנוֹ שֶׁל הַזָּקֵן לְמִנְהַל הַמַּחְלָקָה, וּבִקֵּשׁ לְשׁוֹחֵחַ
עִמּוֹ.

"בְּמָה אוֹכֵל לַעֲזֹר לָךְ?" שָׁאַל הָרוּפֵא הַבְּכִיר, וְהִבֵּן עֲמֵד מִחִיָּךְ וְעֲלִיז,
וְאָמַר: "רָצִיתִי רַק לְהַגִּיד לָךְ תּוֹדָה, הַצִּלְתָּם אֶת אָבִא שְׁלִי..." הָרוּפֵא
לֹא הִבִּין מֵה הוּא רוֹצֵה מִמֶּנּוּ - הֲלֹא הִיָּה כָּאֵן נִס, הָרוּפֵאִים לֹא הִתְגַּבְּרוּ
עַל הַמַּחְלָה.

הֵבֵן נִכְנָס עִם הָרוּפֵא לְשִׁיחָה, וְסִפֵּר לוֹ שֶׁשָּׁמַע מֵאֲבִיו מִמֶּשׁ דְּקוֹת
אַחֲדוֹת לְפָנָיו כֵּן אֶת הַדְּבָרִים הַבָּאִים:

"לְמַעֲשֵׂה נִפְטָרְתִּי מִהָעוֹלָם הַזֶּה. הַנִּשְׁמָה עֲזָבָה אֶת הַגּוּף וְיִצְאָהּ
מִמֶּנּוּ, וְעֲלָתָה לְבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה. כְּשֶׁהִגַּעְתִּי לְשֵׁם בְּקִשְׁתִּי רַחֲמִים
שִׁיחֲזִירוּ אוֹתִי לַחַיִּים. הַבְּטַחְתִּי שֵׁם שָׂאֵם אֶחָזֵר לְעוֹלָם הַזֶּה, אֶתְקַן
כַּמָּה דְּבָרִים שְׁעָלִי לְתַקֵּן. אֲבָל אֲמָרוּ לִי בְּבֵית הַדִּין שֶׁעָכְשׁוּ כֶּבֶד אֵין
מֵה לַעֲשׂוֹת. 'אֵלֹה הִיָּיתָ שֵׁם, יִתְּכֵן שֶׁבְּקִשְׁתָּךְ הִיָּתָה נִשְׁמַעַת, אֲבָל אֶתָּה

כָּבֶר פֹּה, בְּעוֹלָם הָאֱמֶת, וּלְהַחְזִיר אוֹתָךְ לְשֵׁם, זֶה כָּבֶר סְפוּר לֹא פְּשׁוּט'. פְּתֹאֵם שָׁמַעְתִּי שְׁמִישָׁהוּ שְׁעוֹמֵד מֵאַחֲרֵי אוֹמֵר: 'אֲנִי רוֹצֶה לְלַמֵּד עָלֶיךָ זְכוּת - הָאֵם בֵּית הַדִּין מִסְכִּים?' וּבֵית הַדִּין הִשִּׁיבוּ שֶׁהֵם מִסְכִּימִים. וְהוּא אָמַר: 'אֲנִי הִתְפַּלֵּלְתִּי עִם הָאִישׁ הַזֶּה מִדֵּי יוֹם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּמִשְׁוֹ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וּמֵעוֹלָם לֹא אֶרַע מִקְרָה שֶׁהוּא לֹא בָּא בְּזִמְנִי, תַּמִּיד הִגִּיעַ לִפְנֵי הַתְּפִלָּה, עָשָׂה אֶת הַהֲכָנוּת, וְהוֹפְעֵתוֹ וְהִתְנַהֲגוּתוֹ שֶׁמִּשּׁוּ כִּסְמֵל וּכְדֻגְמָא לְאַחֲרִים'. שָׁמַעְנוּ זֹאת בֵּית הַדִּין וְאָמְרוּ: 'אָכֵן, זֶהוּ מַעֲשֵׂה טוֹב, אַךְ לְהוֹעִיל לוֹ הֵיךְ יָכוֹל, רַק אִם עוֹד הֵיךְ שָׁם, בְּעוֹלָם הָעִשְׂיָה, אֲבָל עֲכָשׁוּ שֶׁהוּא פֹּה, בְּעוֹלָם הָאֱמֶת, כְּדִי לְהַחְזִיר אוֹתוֹ לְשֵׁם אֵין דִּי בְּמַעֲשֵׂה זֶה'.

"וְשׁוּב שָׁמַע הַזֶּקֶן מִיִּשְׁהוּ מְדַבֵּר מֵאַחֲרָיו, שֶׁם בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה. הוּא הִתְבוּנָן וְרָאָה אֶת רַב בֵּית הַכְּנֶסֶת שָׁבוּ הֵיךְ מִתְפַּלֵּל. הָרַב נִפְטָר כְּמָה חֲדָשִׁים קֹדֶם לָכֵן, וּבָא עֲכָשׁוּ לְלַמֵּד זְכוּת עַל אֶחָד מִמִּתְפַּלְלֵיו. הוּא בִקֵּשׁ רְשׁוּת מִבֵּית הַדִּין לֹאמַר מִשְׁהוּ, וְקִבֵּל. פָּתַח וְאָמַר: 'הִיְהוּדִי הַזֶּה הִגִּיעַ בְּזִמְנִי לֹא רַק לְתַפְלוּת, אֲלָא גַם לְשַׁעוּרִים. תַּמִּידִים כִּסְדָּרִם הִקְפִּיד לְהַשְׁתַּתֵּף בְּכָל אֶחָד מִשְׁעוּרֵי הַתּוֹרָה, וּמֵעוֹלָם לֹא אֶרַע שְׁהַחֲסִיר אוֹ אַחֵר'. הִשִּׁיבוּ לוֹ בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה: 'זוֹ בְּאֵמֶת הַמְּלָצָה טוֹבָה מְאֹד, אֲבָל בְּכַחַהּ הֵיךְ לְסַיֵּעַ לוֹ רַק אֵלּוּ הוּא עוֹד הֵיךְ שָׁם, בְּעוֹלָם הַגִּשְׁמִי, אֲבָל עֲכָשׁוּ שֶׁהוּא כָּבֶר פֹּה בְּעוֹלָם הָעִלְיוֹן, אֵין דִּי בְּהַמְלָצָה זֶה'.

"וְאִזּוֹ אָמַר הָרַב: 'אֲנִי מִבְּקֵשׁ רְשׁוּת לְהַגִּיד עוֹד מִשְׁהוּ'.

"הָרְשׁוּת נִתְּנָה לוֹ, וְכֵן אָמַר: 'בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יִשְׁנֶם הָרַבָּה מִתְפַּלְלִים. וּמִטְבַּע הַדְּבָרִים, כְּשִׁישׁ הָרַבָּה אֲנָשִׁים יִשְׁנֶן הָרַבָּה דַּעוֹת, וְהַדְּבָר מִבִּיא גַם לְכָלל כַּעַס. יִשְׁנֶן מְרִיבוֹת, תִּכְכִּים, וְאֲנָשִׁים גַּם מְדַבְּרִים לְשׁוֹן הָרַע, רְכִילוֹת, מְזִלְזִלִים וּפּוֹגְעִים זֶה בָּזֶה. וְהָאִישׁ הַזֶּה, שְׁעוֹמֵד עֲתָה לְדִין

בפניכם, מעולם לא דבר. הוא לא דבר בתפלה, ולא מחוצה לה, לא לשון הרע ולא רכילות, ומעולם לא דבר בגנותו של מישהו...

"אם כן", אמרו בבית דין של מעלה, מדבר במשהו אחר לגמרי. האיש הזה רשאי לחזור לעולם הגשמי. אם הוא נזהר ונשמר שלא להתפתות ולא לדבר אף פעם בשעת התפלה, וכן נזהר שלא לדבר לשון הרע, הוא זכאי, נניח לו לשוב לשם".

את כל הספור ספר הבן לרופא, והרופא - מנהל המחלקה, רצה לשמע את הספור בעצמו מהחולה, ואחר כך ספר אותו לרב קוק.

וכאן שאל הרב קוק בהרצאתו שאלה: "קשה לי להבין, אומרים על אדם שהתפלל שלשים שנה בלי לאחר אפילו פעם אחת - וכי אין די בכך? ואם זכיות אלה לא עמדו לו, וכי אין די במה שלמד כל כך הרבה תורה, בקביעות ובעקביות? ומה כן הועיל - השתיקה שלו, שהוא לא דבר בשעת התפלה ושאף דבר לשון הרע ורכילות במקום שאנשים כל כך נסחפים ורוצים לדבר. למה הזכות הזאת הועילה יותר מהאחרות?

"אלא", אמר הגר"ש קוק, "פה שהתפלל שלשים שנה - שר ושבח את הקב"ה, הודה לו מקרב לבו, בקש בקשות, אבל באותו פה גם דבר באמצע התפלה וכן טמא פיו בלשון הרע, אין לו כל כך זכות. אפילו שלשים שנה של תפלה, לא מסגלות לשנות את גזר הדין. פה שלמד עשרות שנים תורה, ועשה נחת רוח להשי"ת, וקיים את העולם בהבל התורה שיצא מפיו, אבל אם דרכו יצאו גם מלים בשעת התפלה או שדבר דברי גנאי על חברים, אם ממנו הוטחו עלבונות, ונאמרו מלים של רכילות ולשון הרע - כל הזכיות לא תועלנה לו ביום הדין.

"רק אם הפה נקי, מלדבר בשעת התפלה רק אם הפלי מצחצח ומבריק - התורה והתפלה שעברו בו מסגלים לעמד לזכותו של

הָאָדָם בְּפָנֵי הַדִּין. רַק מִי שֶׁנִּשְׁמַר מִלְשׁוֹן הָרַע, יֵשׁ בְּיָדוֹ אֶת הַכֹּחַ לְהִבְקִיעַ שְׁעָרִים נְעוּלִים.

הָרַב סִים וְאָמַר: "אִיךָ יִתְכַּן שְׂכָל כֶּךָ הָרַבָּה יְהוּדִים הַתְּפִלָּלוּ כָּל כֶּךָ הָרַבָּה פְּעָמִים אֶת הַתְּפִלָּה: 'וְלִירוּשָׁלַיִם עִירָךְ בְּרוּחָמִים תָּשׁוּב', וְלִמְרוֹת הַכֹּל הַמְּשִׁיחַ עֲדִין לֹא בָּא? אִיךָ יִתְכַּן הַדְּבָר? אֵלֹא מִפְּנֵי שֶׁהָפָה שְׁמֵת־פִּלֵּל אֶת הַתְּפִלּוֹת הִלְלוּ מְדַבֵּר גַּם בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וְאִינוּ נִקִּי. יֵשׁ בּוֹ לְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוֹת, וְלִכְּן הַתְּפִלּוֹת שָׁלוּ לֹא כָּל כֶּךָ חֲזָקוֹת כְּדֵי לְהִבִּיאַ עַל יָדָן אֶת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שְׁיִגְאָלֵנוּ. הוּא אֲשֶׁר אָמַר מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ הַ"חֲפִץ חַיִּים": בְּגִלְל לְשׁוֹן הָרַע הַמְּשִׁיחַ לֹא בָּא.

סְגֻלַּת בְּדוּקָה לְכָל הָעֲנִינִים

מוֹבָא בְּשֵׁם צְדִיקִים רַבִּים, שֶׁהַשְּׁלוֹב שֶׁל שְׂתִיקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּזִמָּן הַתְּפִלָּה וְעֲנִיַּת "אָמֵן יְיָהּ שְׁמִיָּה רַבָּה" בְּכָל כָּחוֹ, הִיא סְגֻלַּת בְּדוּקָה לְכָל הָעֲנִינִים.

בְּאַחַד הַיָּמִים הִגִּיעַ הָאֲדָמוֹר מוֹיִזְ'נִיץ בֶּעַל הַ"יְשׁוּעוֹת מִשָּׂה" זצ"ל לְבַקּוֹר אֶצֶל הָאֲדָמוֹר רַבִּי שְׁמַעוֹן מִלְּעֵלוֹב זצ"ל. תוֹךְ כְּדֵי הַשְּׂתִיקָה אָמַר הָאֲדָמוֹר מוֹיִזְ'נִיץ, שֶׁיֵּשׁ אֶצְלָם בְּחִסְדוֹת הָרַבָּה שְׁחוּלִים בְּמַחְלָה הַנוֹרָאָה, וּמְרֹב צַעַר אֵין לוֹ כָּבֶד כָּחוֹת לְשִׁמְעַ כְּמָה חָלוּ.

עָנָה לוֹ הָאֲדָמוֹר מִלְּעֵלוֹב: "אֶצְלָנוּ אֵין דְּבָרִים כְּאֵלֶּה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם".

שָׂאֵל אוֹתוֹ הָאֲדָמוֹר מוֹיִזְ'נִיץ: "הַכִּיצַד?" וְהָשִׁיב לוֹ: "אֶצְלָנוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לֹא מְדַבְּרִים בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. אֲנַחְנוּ מְקַפִּידִים עַל כֶּךָ מְאֹד. זוֹהִי הַסִּבָּה שֶׁאֶצְלָנוּ לֹא חוּלִים בְּמַחְלָה".

נשאל הגאון רבי שמואל וואזנר זצ"ל על ידי נכדו, רבי אברהם אליעזר וואזנר שליט"א: עד מתי נסבל עוד מכל הצרות והמחלות הנוראות שבאות על עם ישראל?

השיב הצדיק: כשם שאי אפשר לדבר במכשיר פלאפון שאין בו קליטה, כך הוא גם בענין התפלה. כאשר מדברים דברים בטלים בזמן התפלה - נקטע השדור. אין קליטה בשמים. התפלה לא עולה ולא מתקבלת. אם יקבלו עליהם המתפללים להפסיק לדבר בזמן התפלה - תעצרנה כל המחלות האיומות והנוראות.

פרנסה טובה בזכות כבוד בית הפרנסת

אברהם בעל משפחה נכנס אל האדמו"ר מגור ה"בית ישראל" ובפיו משאלה: "זה שנים שמצבי הפלפלי דחוק ביותר, הפרוטה אינה מצויה בכיסי, אינני רואה ברכה ביגיע כפי והנני מתקשה לפרנס את ילדי ובני ביתי, יברכנו נא הרבי שאזכה לפרנסה בשפע".

השיב לו הרבי: "אל לך לדאג, עליך להזהר מלדבר בשעת התפלה, וכן להשגיח על ילדיך שלא ישוחחו בזמן התפלה, וה' יעזר שתהיה לך פרנסה ברוח".

עצתו של הצדיק מחיפה

ה'ספא' רבי אברהם עמרם הלוי קוף וצוק"ל זכה לכנוי "הצדיק הנסתר מחיפה". שאלות רבות נשלחו אליו בענינים שונים, ומעשי פלאות רבים נקשרו בשמו. לפני פטירתו ישב עמו הרב אברהם אסולין שליט"א לשיחה, בה שאל אותו על ענינים שונים שבהם כדאי

לְהִתְחַזֵּק. הַשְּׁתִּיקָה הַקְּלָטָה וְהַסְרָטָה בְּאִשּׁוּרוֹ שֶׁל הָרֵב, בְּתִנְאֵי שְׁתַּפְּרָסָם
רַק לְאַחַר פְּטִירָתוֹ, שְׁהִיָּתָה בְּשִׁלְהִי שְׁנֵת תִּשְׁעִ"ה.

בְּאוֹתָם יָמִים נִשְׁמְעוּ אִיּוֹמִים שׁוֹנִים מֵעַזָּה, מִלְּבָנוֹן, מֵאִירָאן
וּמִסּוּרְיָה כְּנָגֵד יִשְׂרָאֵל, וְהַסָּבָא נִשְׂאֵל, הָאֵם יֵשׁ מִשְׁהוּ שְׁעָלֵינוּ לְהִתְחַזֵּק
בּוּ מַעֲבָר לְתַפְלוֹת לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם?

תְּשׁוּבָתוֹ הִיָּתָה: לֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

הוא הוֹסִיף וְאָמַר כִּי בְּאִפְּן כָּלְלִי הִהֲנֵהְגָה עִם כָּלֵל יִשְׂרָאֵל הִיא
לְמַעַלְה מִן הַטָּבַע, שְׁכֵּן הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא לְמַעַלְה מִן הַטָּבַע וְעִם
יִשְׂרָאֵל קִשּׁוּר לְתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. וְהִנֵּה לִיהוּדֵי צִפּוֹן אֶפְרִיקָה הַתְּרַחֵשׁ
בְּעֵת הַשּׁוֹאָה נֶס גָּלוּי - בְּזִכּוֹת זְהִירוֹתָם מִפְּנֵי דִבּוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.
הַנָּאֲצִים הָאֲכַזְרִים שָׁלְטוּ בְּצִפּוֹן אֶפְרִיקָה, אוֹלָם לֹא הִצְלִיחוּ לְגַעַת
לְרַעַה בִּיהוּדִים הַמִּתְגוֹרְרִים שָׁם, וְהֵם נִצְלוּ מֵהֶם בְּנִסִּים גָּלוּיִים.

שָׂאֵלוּ הָרֵב אֶסוּלִין: לְפַעֲמִים קוֹרָה שְׂאָדָם רוֹצָה לוֹמַר בְּבֵית כְּנֶסֶת
דִּבֵּר מָה קָצָר, שְׁמוּעָה שְׁשֻׁמָּע אוֹ יְדִיעָה חֲשׁוּבָה.

אָף הָרֵב לֹא קִבֵּל זֹאת וְחָזַר וְאָמַר כִּי אֵין לְדַבֵּר כָּלֵל בְּבֵית כְּנֶסֶת
דִּבּוּרֵי חֲלִין. מְדַבֵּר בְּכָבוֹד שְׁמִים, וְכָבוֹד שְׁמִים הוּא מַעַל הַכָּל!

עוֹד אָמַר: יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁנוֹסְעִים לְכָל קִבְרֵי הַצְּדִיקִים בְּאֶרֶץ וּבְכָל
הָעוֹלָם כְּדִי לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ בְּרָכָה מֵאֵת ה', אָף מִשּׁוּם מָה בְּקִשּׁוֹתֵיהֶם
אֵינָן מִתְקַבְּלוֹת. הֵם שׁוֹאֲלִים אֵת עֲצָמָם: מִהִי הָעֲצָה לְפִתִּיחַת הַמִּזְלָה?
מִה בְּיָדָם לַעֲשׂוֹת?

הַתְּשׁוּבָה פְּשׁוּטָה - חוֹבָה לְהִזְהָר שְׁלֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כָּלֵל,
וּלְהִקְפִּיד לָלֶכֶת לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית כְּנֶסֶת שָׁבוּ מִקְפִּידִים שְׁלֹא לְדַבֵּר.
אֲנָשִׁים שְׁיַעֲשׂוּ זֹאת יֵרָאוּ יְשׁוּעוֹת גְּדוּלוֹת! מִן הָרָאוּי לְהִזְהָר מִפְּנֵי
תַּפְּלָה בְּמִנְיָן שָׁבוּ מִמְּהָרִים לְהִתְפַּלֵּל, שְׁכֵּן זֶהוּ זְלוּזֵל בֵּה' יִתְבָּרָךְ.

צריך לדעת שבכל בעיה שאדם נתקל בה בחייו - יחפש עצה להתחזקות בתפלה, ומאידך הסבה לכל ההצלחות מקורה בתפלה. למעשה כל הענינים סובבים סביב התפלה, שהיא ענן חמור ביותר.

הגיע אדם משכיל מאד, איש אקדמיה, שהסתבך בחובות כבדים מאד ובכה על מר גורלו. יעצתי לו את העצה הטובה ביותר שישנה - שיתחזק בכבוד בית הכנסת: יזהר מאד מפני דבורים בבית הכנסת ובעקר בשעת התפלה לא ידבר כלל, ובעזרת ה' יראה ישועות גדולות.

בדמעות בעיניו קבל על עצמו לא לדבר יותר בבית הכנסת, והבטיח להקדים ולבוא לתפלה. תוך זמן קצר בא לספר כי כל בעיותיו נפתרו על הצד היותר טוב.

'עסקה' עם הרבוננו של עולם...

לפנינו ספור מדהים שפרסם בעלון "קול ברמה" (סוף אלול תשפ"ג). הספור צופן בקרבו כמה מסרים רבי-משמעות, גם בענין הדבורים בבית הכנסת וגם בענין חשיבותה של הדגמא האישית של ההורים בהנחלת המדות הטובות וההקפדה במצוות לילדיהם.

המספר הוא הרב אפרים כהן. המעשה ארע אצלו אישית, והוא מרשים בכל קנה מדה. וכך ספר:

מזה כמחצית השנה נגש אלי כמעט מדי יום אחד המתפללים, לפני עלייתי לדוכן לברכת כהנים, ומבקש שאכון על בתו שתזכה לזווג הגון. למותר לציין שעשיתי כבקשתו, אבל מאחר וראיתי שהדבר מציק לו מאד, החלטתי לעשות מעשה. לקחתי אותו הצדה, ושאלתי

אותו: "מתר לי לדעת בת כמה בתך המדברת, שאתה רוצה שהיא תמצא כבר את זוגה?" והוא השיב: "מבגרת מאד!"

באותו רגע הרגשתי שהשי"ת מכון אותי ושם את הדברים בפני. לבשתי עז ותעצומות, ושאלתי אותו: "האם הנך מוכן לעשות 'עסקה' - כביכול - עם הרבוננו של עולם?"

האיש היה נראה מפתע, אבל השיב: "הנני מוכן ומזמן".

ואז אמרתי לו כדברים הללו: "בוא נסכם שהנך מתחייב למשך שלוש שנים יום לא לדבר בשעת התפלה, אפלו לא בדברי תורה, וגם לא בין גברא לגברא, בדיוק כמו שכתוב בהלכה! כמו כן, הנך מתחייב לא לדבר כשהנך עטור בטלית ותפלין, למעט דברי תורה שלא בשעת התפלה".

והוספנו תנאי לעסקה: אם הבת לא מתארסת בתוך שלוש שנים הימים הללו - הוא משחרר מההתחייבות. אבל... אם היא מתארסת בתוך הזמן הזה - הרי שההתחייבות תהפך לדבר של קבע, לכל החיים! היהודי חשב כמה שניות, ולאחר מכן לחץ יד וקבל על עצמו בו-במקום את העסקה.

האמת, שמיד לאחר מכן נלחצתי... חששתי מחלול ה' שעלול להיות אם הישועה לא תבוא... ובכלל, מי אתה ומי שמך להציע עסקאות שפאלו בשם הקב"ה כביכול. אבל הרגשתי שההחלטה לגשת אל היהודי ולומר לו את הדברים האלה, לא באמת הייתה בשליטתי. ה"עסקה" כביכול עם הרבוננו של עולם "נחתמה".

כעבור כמה שבועות - ממשיך הרב כהן לספר - הגיע הבן שלי מבית הכנסת, שבו נפגשתי עם היהודי ההוא, ואמר לי: "אבא, יש יהודי אחד שהגיע לבית הכנסת, והמתין עד שאסיים את התפלה ולאחר מכן נגש אלי ובקש לספר לך שהבת שלו התארסה..."

בחשוב מהיר של מספר הימים, הגענו לעשרים ושבעה יום מאז שחתמנו על העסקה!!

אי אפשר לתאר את עצמת ההתרגשות שאחזה בי. כשהתקשרתי לברך אותו בברכת מזל-טוב, העדיף היהודי להעמיד במרכז הדברים לא את השמחה הגדולה שהייתה בביתו, אלא משהו אחר לגמרי: "אין לה משג איך נראית התפלה שלי מאז שקבלתי על עצמי לא לדבר", הוא אמר בהתרגשות מרבה. "זה רק אני והרבוננו של עולם. לא הטלפון, ולא החברים מסביבי. רק אני והוא!"

והרב כהן מוסיף: התלבטתי זמן רב אם לפרסם את הספור, להזהות בשמי ולהצהיר שאני הוא זה שהצעתי לו את העסקה, שמא יגידו שאני "בעל מופת" ואנכי תולעת ולא איש, ובסך הכל זכיתי בשליחות לגרם ליהודי להתחזק בענין גדול כל כך, ומן הסתם בעקבות אותה התחזקות הגיעה אליו הישועה שהיה זקוק לה. בתחלה רציתי רק לכתב את המעשה בשמו של חבר שהוא בעל המעשה, אבל כיון שחששתי שאם לא אספר את המעשה מכלי ראשון ממשי, אלא בשם 'מישהו', זה יוריד מהאמינות הנדרשת כאן, הקוראים יפקפקו בפרטי הספור, וממילא לא יקבלו ממנו את החזוק הראוי. לכן אני נאלץ לספר לכם שאני הוא "בעל המעשה" ואני הוא זה שראיתי במו-עיני איך הישועה הגיעה ביום העשרים ושבעה להתחייבות של אותו יהודי שלא לדבר בתפלה במשך שלושים יום, ואם יושע - ההתחייבות תמשך לנצח.

והוסיף ואמר: כדאי גם לכם לעשות כך. 'עסקאות' כאלו עם הקב"ה הן הדבר הכי משתלם שאפשר לחשב עליו. זה בדיוק ומנסה... ונדגיש בהדגשה ברורה: 'עסקה' עם הקב"ה אין פרושה שאנחנו עושים תנאים עם מלך המלכים, כדרך שמבצעים עסקאות עם בני אדם. שלא יעלה איש על דעתו שהפונה בבצוע העסקה היתה

כְּמוֹ שֶׁמִּקְבֵּל בְּעוֹלָם הַמִּסְחָר... בּוֹדְאִי לֹא זֶה הַמִּטָּרָה וְלֹא זֶה הָעֲנָן.
אָבֵל, זֶה מוֹכִיחַ עַל קִרְבָּה יִתְרָה שֵׁישׁ בֵּין שְׁנֵי ה'צָדִידִים' - הָאָדָם עִם
בוֹרָאוֹ, עַד כְּדִי כִּף שֶׁהוּא מוֹכֵן לְדַבֵּר עִם הַשִּׁי"ת בְּלִשׁוֹן מְשֻׁאֵלֶת שֶׁל
עִסְקָאוֹת... וּכְבָר מְצָאנוּ דְּבָרִים כְּאֵלֶּה בְּמִקְוֹתֵינוּ, מֵרֵאשׁוֹנֵי
הָרֵאשׁוֹנִים וְעַד אַחֲרוֹנֵי הָאַחֲרוֹנִים.

הָרַב כִּהֵן מְצִין שְׁאֵנָשִׁים רַבִּים שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ מֵהִיכָן לָקַח אֶת
ה"ג'וֹק" הַזֶּה לִהְיוֹת קִנְאִי לְעֲנֵן הַדְּבוּרִים בַּתְּפִלָּה? וְהוּא מְשִׁיב,
שֶׁכִּמּוֹכֵן שֶׁהַכֹּל שֶׁיֵּךְ לַחֲנוּךְ שֶׁקִּבְּלוּ מֵאַבְיָהֶם. מֵאֲזֵי הֵיוּתָם יְלָדִים קִטְנִים,
יָדְעוּ שֶׁאַבָּא לֹא מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה, וְאִינוּ מְסַגֵּל לַהֲתַפְּלֵל בְּמָקוֹם
שֶׁמְדַבְּרִים שָׁם. זֶה הִיָּה [וְעִדָּן] "קוֹ אָדָם" אֲצִלוּ!

בֵּית הַכִּנְסֶת - אוֹצֵר שֶׁל מִצְוֹת

הַמִּתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכִּנְסֶת וְשׁוֹמֵר עַל קִדְשַׁת הַמָּקוֹם זֹכֶה לַעֲרֻמוֹת שֶׁל
מִצְוֹת: שִׁכָּר פְּסִיעוֹת, צִיצִית, תְּפִלִּין, קְרִיאַת שְׁמַע, תְּפִלָּה, קְרִיאַת
הַתּוֹרָה, חֲזַרַת הַש"ץ, אֲמִנִּים, קְדִישִׁים וְעוֹד וְעוֹד טוֹבוֹת בְּלִי דִי.

לְעֵמֶת זֹאת, הַמְדַּבֵּר בְּבֵית הַכִּנְסֶת, לֹא רַק שֶׁמֵּאֲבֵד אֶת כָּל הַשְּׁפַע
הַזֶּה, אֲלֹא נִחְשָׁבֶת לוֹ בִּיאָתוֹ לְבֵית הַכִּנְסֶת כַּעֲבָרָה חֲמוּרָה. הָאָדָם הַזֶּה
הוּא חוֹטָא וּמִחְטִיא, כִּי בְּדְבוּרָיו הוּא נוֹתֵן דְּגָמָא שְׁלִילִית לְאַחֲרִים
שֶׁבָּאִים לְבֵית הַכִּנְסֶת עִם כּוֹנֶה טוֹבָה, אֶךְ מְשַׁפְּעִים מִמֶּנּוּ וְלוֹמְדִים
מִמֶּנּוּ לְזִלְזֵל בְּכַבּוֹד בֵּית הַכִּנְסֶת.

אֶךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁעָרִי תְּשׁוּבָה אֵינָם נִנְעָלִים. וְאִם יִזְדָּרֵז לַעֲשׂוֹת
תְּשׁוּבָה, יִזְכֶּה שֶׁכָּל הַזְּדוֹנוֹת יִהְיוּ לְזָכִיּוֹת.

באיזה בית כנסת מתקבלות התפלות

מעשה באדם שפגעה בו מדת הדין, וכתוצאה מכך סבל יסורים רבים. הוא החליט בלבו שיקבל על עצמו קבלה וישמר עליה מכל משמר. הוא קבל על עצמו להתפלל בבית כנסת שלא מדברים בו כלל, מתוך הבנה שבמקום כזה התפלות מתקבלות ואינן שבות ריקם.

וכך עשה. הוא הקפיד להתפלל בבית כנסת שאין בו שיחת חלין כלל. וראה זה פלא - הוא זכה לישועות גדולות. תפלותיו התקבלו!

שכר זהירות בכבוד בית הכנסת

מספר מדריך תיירים מצפת: לפני זמן מה נקלעתי לפרשה ממונית שגררה תביעה משפטית נגדי בסכום גדול מאד. מה עושה יהודי מאמין שבאה לו צרה? מפשפש במעשיו. פשפשתי במעשי, ומצאתי שאני טעון שפור בענין שרבים מאתנו לוקים בו - זלזול בכבוד בית הכנסת. בעקבות זאת קבלתי על עצמי שלא לדבר שיחת חלין בתוך בית הכנסת ובית המדרש.

זאת היתה החלטה לא קלה. אני מדריך תיירים, ובמהלך ההדרכה לקבוצות תיירים אני נוהג להכניס עמם אל המבנים העתיקים הקדושים ולספר להם על ההיסטוריה המרתקת: כאן בית הכנסת של האר"י הקדוש, כאן התפלל הבית יוסף, כאן היה רבי שלמה אלקבץ וכאן בית הכנסת של עדת החסידים. לא עוד! מעתה - הס! את הספורים אני מספר מחוץ לבית הכנסת, ואלו בתוך בית הכנסת - אף מלה, רק מראה באצבעי על מה שדברנו קדם, מחוץ לבית הכנסת.

לאחר תקופה קצרה זמנתי למשפט והשופט השית עלי סכום זניח
ביותר לעמת סכום התביעה. התובע נדהם: "כזה סכום פֶּעוּט? בִּשְׁבִיל
הפרוטות האלה פָּנִיתִי לְבֵית הַמִּשְׁפָּט?!"

השיב לו השופט: "זה הסכום שרשום בתביעה..."

התברר שהתובע שכח להוסיף אֶפֶס אחד... וכך חִיבְתִי לְשֵׁלם
עֲשִׂירִית מִסְכּוֹם התביעה המקורי.

אמרתי לעצמי: גם המעט הזה שחיבתי בו מלמד כי עדין המצב
אינו משלם... עלי לקבל על עצמי להקפיד עוד יותר בכבוד בית
הכנסת.

פשפשתי במעשי ונזפרתי כי אני נוהג ללמד או לומר תהלים בין
גברא לגברא בקריאת התורה או אחרי תפלת עמידה, ובעקבות זאת
לא פעם אני מפסיד ברכו, קדיש וענית אמן. החלטתי: לא עוד! זמן
תפלה לחוד וזמן למוד לחוד.

פעבור יומים קבלתי סכום פֶּסֶף שהייתי אמור לקבל מזמן
והתיאשתי ממנו. כמוכן, כל זה מתגמד לעמת השֹׁכֵר העצום שאקבל
על זהירות בכבוד בית הכנסת ועל שמירת פי מלדבר בשעת התפלה
ובבית הכנסת בכלל.

לב חדש - בזכות הלב של המצוות

יום אחד הגיע אחד הרבנים לישיבה אחת כדי להשמיע דברי חזוק
לבחורים על חובת הזהירות בדבור בתפלה.

לאחר השיחה נגש אליו אחד הפחורים וספר לו שהוא סובל מבעיה רפואית קשה בלב: הראות מתפוצות באפן לא רגיל והלב גדל באפן חריג, והמצב הזה עלול לגרום לדם לב בכל רגע, רחמנא ליצלן. אמר לו הרב: "תקבל על עצמך לשמור על הפה בבית הכנסת, ובמיוחד בזמן התפלה, ובזכות זה תבריא בעזרת ה'".

"כמה זמן אצטרך להקפיד על כך?" שאל הפחור, והרב השיב: "למשך כל החיים!"

הפחור נרתע מהרעיון: "איך אפשר להקפיד על כך כל החיים?!" הוא נסה לעמד אתו על המקח...

אמר לו הרב: "אתה משחק עם הלב שלך?"...

הפחור התרצה, הניח ידו על פיו ואמר: "אני מקבל על עצמי שלא אדבר יותר בבית הכנסת".

השיחה אתו התקיימה ביום חמישי. ביום שלישי לאחר מכן הלך הפחור לבדיקה תקופתית. הרופא היה המום: "אני לא מבין מה קורה פה, הבעיה נעלמה. הכל תקין אצלך!"

בקבלה שקבל הפחור על עצמו שלא לדבר בשעת התפלה הוא תקן את הלב של כל המצוות, ומדה כנגד מדה הקב"ה נתן לו לב חדש.

בזכות הקבלה על קבר הצדיק

אברהם תושב העיר ביתר עלית בצע תקונים בביתו. במהלך העבודה הוא הבחין לפתע שבנו הקטן בן השנה וחצי משתנק ומשתעל ללא הרף, כשפניו מכחילות לסרוגין.

הוא טס לבית החולים. בצלום שנעשה לו שם התברר שהבן בלע ברג גדול. כעת הברג ממקם בתוך מעיו בצורה מסכנת, והרופאים החליטו לעשות ניתוח כדי להוציאו משם.

לפתע עלה במחו רעיון. הוא התקשר לשכנו, שהיה מחסידי לעלוב, והפציר בו שישע לקבר האדמו"ר ויאמר שאבי הילד מקבל על עצמו שלא לדבר בשעת התפלה ובעת קריאת התורה, דבר שמסר עליו הרבי את נפשו, וכן היה.

בינתיים בבית החולים נגשו הרופאים לעשות את הניתוח. לפני כן החליטו לבצע בו צלום נוסף כדי לדעת היכן בדיוק נמצא הברג. להפתעתם, הברג נעלם ואיננו! - דבר שאינו סביר כלל וכלל! כמה דקות לאחר מכן, האמא חתלה את התינוק, ומצאה את הברג בשלמותו. ויהי לפלא!

עדות מנצול מאסון מירון

לאחרונה התפרסם בעולם ספור על אחד מהאנשים שנצלו מהאסון במירון. הספור מכלי ראשון בצורה מדיקת ויש בו גם חלק נוסף שעדין לא ידוע ברבים:

יהודי יקר בשם הרב אברהם קרויס הי"ו, מחסידי "תולדות אברהם יצחק", תושב העיר בית שמש, שהיה בתוך הארוע המזעזע, נפגע בצורה קשה לבו נדם וראו שאינו נושם. אנשי ההצלה סמנו אותו בין הגופות, אף לפתע אחד מאנשי ההצלה הציע שאולי בכל זאת ננסה לבצע בו החיאה וכך עשו. הוא פנה מיד לבית החולים זיו בעיר צפת, אף שם אבד את ההפצה פעמים נוספות ובחוסד ה' שוב הצליחו להחיותו וחזר לחייו.

למחרת בבקר [יום ששי, ערב שבת קדש אמר], נכנס אליו יהודי יקר מאד בשם הרב ישראל יהודה רוטנברג הי"ו, אשר חלק מתפקידיו הוא לחלק אכל פשר לחולים בבית החולים מטעם ארגון "מפעל החסד", ורצה להגיש לו אכל, אך היהודי הפצוץ הרב קרויס, שעדין היה שעות ספורות אחרי שחזר לחייו ועדין לא היה בהפירה מלאה, טען שהוא רוצה אכל דוקא בכשרות מסימת ומהדרת. תוך כדי כך הוא אומר לאיש החסד הרב רוטנברג: "איה בין געווען אויף יענע וועלט - איה בין צוריק געקומען ווייל איה רעד נישט אין מיטן דאווענען" [אני כבר הייתי למעלה והחזירו אותי למטה כיון שאינני מדבר בתפלה].

הרב רוטנברג קרא לבנו שעמד בפתח: "הרשי, אתה שומע מה הוא אומר? הוא היה עם שתי הרגלים למעלה וחזר לפה כיון שאיננו מדבר בתפלה".

הרב קרויס בקש מהם שיביאו לו בגדים, והראה להם את הבגדים הקרועים שנקרעו כשעשו לו את ההחיצאה. התחיל הרב רוטנברג לחשב כיצד ישיג לו בגדים לשבת, ואז אמר לו הרב קרויס: "יש לי מזודה אצל יהודי במירון עם בגדי שבת".

הרב רוטנברג רצה מאד לעזור לרב קרויס, שכל כך יקר בעיניו הענין של לבישת בגדי שבת, אך המשטרה סגרה את הכניסה למירון. סמוך לשעה שלוש, כשנפתחו שערי מירון, התקשר מייד הרב רוטנברג לרב קרויס ואמר לו: "אני נוסע להביא לך את המזודה ממירון".

אומר לו הרב קרויס: "אין צרה, אני פעת עולה במעלות מירון, אני בשבת אצל רבי שמעון".

הָרַב רוֹטְנֶבֶרְגַּ הָיָה הָמוּם כָּלוּ, וְאָמַר לוֹ: "מָה, אַתָּה עוֹלָה לְמִירוֹן?
אִיךָ זֶה? הָרִי לִפְנֵי כַּמָּה שָׁעוֹת הָיִיתָ בְּמַצֵּב אָנוּשׁ, הָיִיתָ כֹּבֵד לְמַעֲלָה!".

"כֹּבֵד אֲמַרְתִּי לָךְ", אָמַר לוֹ הָרַב קְרוֹיִס, "אֲנִי לֹא מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה".

מִבְּרוֹר הַסְּפּוֹר עוֹלָה, שֶׁהָרַב קְרוֹיִס הֵנִ"ל אֵינּוּ רַק דּוֹאֵג לְעַצְמוֹ שְׁלֹא
לְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה, אֲלָא הוּא דּוֹאֵג גַּם לְאַחֲרִים שְׁלֹא יִדְבְּרוּ, מוֹצִיא סִפָּרִים
וְעוֹשֶׂה חֲזוּקִים. וּבְאַמֶּת כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה לְמַעַן קִדְשַׁת בֵּית הַכִּנְסֶת,
הַקֶּבֶ"ה מְשַׁאֵיר אוֹתוֹ לְמִטָּה, כְּדִי לְהַרְבוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם בְּעוֹלָם.

הַהִשְׁלָמָה שֶׁל הַסְּפּוֹר הַזֶּה הִיא:

לָרַב רוֹטְנֶבֶרְגַּ הֵנִ"ל יֵשׁ שְׁתֵּי בָנוֹת שֶׁחָפוּ שָׁנִים רַבּוֹת לְזוֹש"ק. לְאַחַת
נוֹלְדָה בַּת בְּעֶבֶר לִפְנֵי כַּמֶּעֶט שְׁבַע שָׁנִים, וּמֵאֲזֵל לֹא זָכְתָה לְהַפְקִיד
בִּילָדִים נוֹסָפִים, וְלְאַחֲרֵת לֹא נוֹלַד בְּכָלֵל. מִסִּפֵּר הָרַב רוֹטְנֶבֶרְגַּ, שֶׁהֵם
עָשׂוּ אֶת כָּל הַהִשְׁתַּדְּלוּיֹת הָרְפוּאָיוֹת עִם טוֹבֵי הָרּוֹפְאִים בְּאַרְץ, וְעַל
אִף הַבְּטָחוֹת הָרּוֹפְאִים שֶׁהִכֵּל יְהִיָּה בְּסֹדֶר שׁוּם דָּבָר לֹא עָזַר.

בְּשָׁנַת תש"פ, כְּשֶׁבִּנְיָ הַמְּשֻׁפָּחָה כֹּבֵד הִתְיַאֲשׁוּ מִלַּעֲשׂוֹת אֶת
הַהִשְׁתַּדְּלוּיֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת, הִחְלִיט הָרַב רוֹטְנֶבֶרְגַּ לַעֲשׂוֹת הַהִשְׁתַּדְּלוּת
רוֹחֲנִית בְּעֶנְיֵן קִדְשַׁת בְּתִי הַכִּנְסֶת. אָךְ הוּא הָיָה בְּבִעְיָה, כִּיֹּן שֶׁהוּא
עַצְמוֹ ב"ה לֹא מְדַבֵּר כָּלֵל בְּבִתִּי הַכִּנְסֶת, אִם כֵּן מָה הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל
עַל עַצְמוֹ כְּדִי לְהַרְבוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם וּלְהַבִּיא יְשׁוּעָה לְבָנוֹתָיו?

הִחְלִיט הָרַב רוֹטְנֶבֶרְגַּ שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַעִיר לְאוֹתָם אֲנָשִׁים
שֶׁמְדַבְּרִים בַּתְּפִלָּה. מִתְאֵר לָנוּ הָרַב רוֹטְנֶבֶרְגַּ אִיךָ הוּא מַעִיר לְאֲנָשִׁים
בְּצוּרָה עֲדִינָה וְנִעִימָה: בַּתְּחִלָּה מְסַמֵּן לְמַדְבָּרִים עִם אֲצִבְעַ עַל הַפֶּה,
אַחֵר כֶּךָ דּוֹפֵק בְּנִחַת עַל הַשֶּׁלֶחָן, וּבְמִקְרִים שְׁלֹא עוֹזֵר כָּלוּם - הוּא
פָּשוּט מַעֲלָה אֶת הַקּוֹל וּמְקִים אֶת דְּבָרֵי הַשֶּׁלֶחָן עֲרוּךְ (אַרְח חַיִּים קַכְד,
ז) שֶׁהַמְּשִׁיחַ שִׁיחַת חֲלִין בְּשָׁעָה שְׁשָׁלִיחַ צָבוֹר חוֹזֵר הַתְּפִלָּה "גְּדוֹל עוֹוֹנוֹ

מנשוא וגוערין בו", כשִׁידוע שֶׁזֶה המקום היחיד בשלחן ערוך שפִּתּוּב
לגער במִישֶׁהוּ, ועוד כִּשְׁזֶה בְּרַבִּים!

אכן, כַּעֲשָׂרָה חֲדָשִׁים לְאַחַר שֶׁקָּבַל עַל עֲצֻמוֹ קִבְּלָה זֶה, נולדו לוֹ שְׁנֵי
נְכָדִים מִשְׁתֵּי בְנוֹתָיו הַנ"ל, בְּהִפְרֹשׁ שֶׁל פָּחוֹת מִשְׁעֵתִים, בְּאוֹתוֹ בֵּית
חולִים!

שֹׁכֵר שְׁתִּיקָה בְּבֵית הַכִּנְסֶת - אֲרִיכוֹת יָמִים

מוֹבָא בְּסִפְר "מְנוֹרַת הַמָּאוֹר" (פֶּרֶק יד): לְרַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק הָיָה
תַּל עֶפְר בְּתוֹךְ כְּרֻמוֹ. הוּא הֵבִיא פּוֹעֲלִים לַחֲפֹר בְּתֵל וְתוֹךְ כְּדֵי חֲפִירָה
יֵצֵא מִן הָאֲדָמָה אָדָם. הוּא פָּנָה אֶל הַפּוֹעֲלִים וְשָׁאל אוֹתָם: אֵיךְ עָלִיתִי
מִן הָאֲדָמָה, הָאֵם הִגִּיעַ זְמַן תַּחֲתֵית הַמַּתִּים?

נִבְהָלוּ הַפּוֹעֲלִים וְקָרְאוּ לְרַב נַחֲמָן. שָׁאל אוֹתוֹ רַב נַחֲמָן: מִי אַתָּה?
הִשִּׁיב לוֹ: נִפְטָרְתִּי מִן הָעוֹלָם וְנִקְבַּרְתִּי בְּאֲדָמָה. שָׁאל אוֹתוֹ רַב נַחֲמָן:
אֵין גּוֹפֶה לֹא נִרְקֵב? הִשִּׁיב לוֹ: מִיָּמִי לֹא דִבַּרְתִּי בְּבֵית הַכִּנְסֶת וּבְבֵית
הַמִּדְרָשׁ.

אָמַר רַב נַחֲמָן: וַיָּמָה אָדָם זֶה שֶׁזָּכָה לָכֶן בְּשׁוֹכֵר שְׁתִּיקָתוֹ, הַמְרָגִיל
עֲצָמוֹ בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וְנוֹהֵג בַּעֲנָוָה וּבְשִׁפְלוּת רוּחַ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה
שְׁמִשְׁלָם לוֹ הַקֶּבֶ"ה שְׁכָרוֹ בְּכָפַל כָּפְלִים.

הַגִּמְרָא (בְּרִכוֹת ח ע"א) מְסַפֶּרֶת, שֶׁרַבִּי יוֹחָנָן תָּמָה כִּיצַד יִתְכַּן
שִׁישְׁנָם בְּבָבֶל אֲנָשִׁים שֶׁהֶאֱרִיכוּ יָמִים וְהִגִּיעוּ לְגִיל זְקָנָה, הֵלֵא נֶאֱמַר
(דְּבָרִים יא, כא): "לְמַעַן יָרְבוּ יָמֵיכֶם וַיְמִי בְּנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
נִשְׁפַּע ה' לְאַבְתִּיכֶם לָתֵת לָהֶם", מִשְׁמַע שְׁאֲרִיכוֹת יָמִים קִיַּמַת בְּאַרְץ
יִשְׂרָאֵל אֶךְ לֹא בַחוּץ לְאַרְץ. אִם כֵּן, בְּזִכּוֹת מָה בְּנֵי בָבֶל מְאָרִיכִים יָמִים?
וּכְשֶׁסָּפְרוּ לְרַבִּי יוֹחָנָן שְׁבָנֵי בָבֶל מְקוֹדִימִים לָבוֹא לְבֵית הַכִּנְסֶת

וּמֵאַחֲרֵים לְצֵאתָ, אָמַר: כָּעֵת הַתְּבַרֵּר לִי מִדּוּעַ הֵם זֹכִים לְאַרְיכוֹת יָמִים.

מִכָּאן אָנוּ לְמִדִּים, שְׂפָתַי כְּנִסְיוֹת וּבִתִּי מְדַרְשׁוֹת גּוֹרְמִים לְאַרְיכוֹת יָמִים. אוּלָם כָּל זֶה בְּתִנְאֵי שְׁשׁוּמְרִים עַל כְּבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת, אֶף אֵלּוּ שְׂמִדְבָּרִים דְּבָרֵי חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת - גּוֹרְמִים לְעֶצְמָם אֶת הַהֶפֶךְ ח"ו.

רַבְּנוּ הָרַמ"ק מְבִיא לָכֵן רָמֵז: 'שִׁיבָה' - רָאשֵׁי תְבוֹת: שְׁתִּיקָה יָפָה בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. רָמֵז לָכֵן שְׁמִי שְׁנֹזְהָר מִדְּבוּרִים בְּתְפִלָּה זֹכָה לְשִׁיבָה טוֹבָה וּלְאַרְיכוֹת יָמִים וְשָׁנִים.

עַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֶת הַפֶּסוּק (וַיִּקְרָא יִט, לב) "מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם": "מִפְּנֵי שִׁיבָה" - דְּהִינוּ בְּזִכּוֹת הַשְּׁתִּיקָה הַיָּפָה בְּשַׁעַת תְּפִלָּה, "תִּקּוּם" - תְּהִיָּה לָךְ תִּקּוּמָה וְאַרְיכוֹת יָמִים. עוֹד רָמִיז בְּזֶה, כִּי בְּזִכּוֹת הַשִּׁיבָה תִּזְכֶּה לְקוּם בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים.

מִסֵּפֶר שְׁבַמּוֹשֵׁב אֶחָד נִפְטְרוּ אֲנָשִׁים בְּקִצּוֹר יָמִים וְשָׁנִים. בָּאוּ לַבַּבָּא סְאֲלֵי זצ"ל וְסִפְרוּ לוֹ עַל הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁפָּקְדָה אֶת הַמוֹשֵׁב וְשָׂאֵלוּ אוֹתוֹ הֲאֵם לִשְׁחֹט פֶּה לְכַפֵּרָה? הַשִּׁיב לָהֶם: גַּם אִם יִשְׁחַטּוּ רֶפֶת שְׁלֵמָה לֹא יַעֲזֹר לָהֶם... הֵם חַיִּבִּים לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם לְהַפְסִיק לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת דְּבָרֵי חֲלִין וְשִׁחּוּק, וּבְכֵן יִבְרִיחוּ אֶת מְלֶאךָ הַמָּוֶת מִמְּקוֹמָם.

כְּדָבָרֵי הַצַּדִּיק כֵּן הָיָה. הֵם קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם לְקַדֵּשׁ וּלְכַבֵּד אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת, וּמִיד פָּסְקוּ הָאֲסוּנוֹת.

רָאשׁ יְשִׁיבַת פּוֹרֵת יוֹסֵף, הִגְאֹון רַבִּי יְהוּדָה צִדְקָה זצ"ל, הָיָה מְדַבֵּר עַל כַּח הַדְּבוּר וְעַל חֲמֵרַת הַדְּבוּרִים הָאֲסוּרִים. הוּא אָמַר שֶׁבַעַל 'כֶּף הַחַיִּים' וּבַעַל הַמְּשֻׁנָּה בְּרוּרָה זָכוּ מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁסְּפָרִיהֶם הַתְּפָרֶסְמוּ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ וְנִמְצָאִים בְּכָל בֵּית מְדַרְשׁ וּבְכָל בֵּית יְהוּדֵי כָּשָׁר,

בזכות שהיו נזהרים בלשונם ושומרים את פיהם מדבורים אסורים, ובמיחד נשמרו מדבור של חלין בבית הכנסת.

שתקתי ונושעתי

ר' משה [שם בדוי], דמות מפרת בסמטאות הצרות של מאה שערים, שם נמצאת החנות אותה הוא מנהל.

אוי לו למי שיתפס במנזן בו הוא מתפלל ויחליט באמצע התפלה שהוא עונה לטלפון. באותו רגע פשוט יאדימו פניו של ר' משה והוא יתחיל להתרגז עליו.

הכל התחיל בגלל מעשה שהיה:

בתו לא חשה בטוב. הימים ימי חדש אב תשע"א, וזמני תשובה מממשמים לבוא. בהתחלה חשבו כי הדבר יעבר, אבל ככל שנקפו הימים מצבה לא רק שלא השתפר, אלא הורע והחמיר.

ר' משה פנה אל טובי הרופאים, עד שהתברר כי בתו חולה ל"ע במחלה הידועה, והיא נמצאת במצב שאינו מבשר טובות.

בימים שלאחר מכן הוא החל להסתובב במסדרונות בתי החולים, כשהוא מצפה לישועת ה', ולא פסק לרגע מלהתחנן לה' שיעמיד את בתו על הרגלים בריאה ושלמה.

ערב ראש השנה. השנה החדשה, תשע"ב, בפתח. מתברר שהמחלה מקננת בגופה של הבת בשלושה מקומות שונים. ר' משה מספר שבכל אותה תקופה הלך לרבנים כדי לקבל את ברכתם ועצתם, וקבל על עצמו כל מיני קבלות לעתיד, אבל הרגיש שהוא צריך לקבל על עצמו קבלה אמתית, חזקה ורצינית יותר.

בעודו מסתובב בחצר אחד מבתי החולים בארץ, פגש אדם שהפיר מבית הכנסת בו הוא מתפלל. הוא הפירו כאדם שאינו נמנע מלדבר בבית הכנסת, ואף בזמן התפלה. היהודי ההוא ספר לו שלא מזמן חוה מות קליני, ואמרו לו בשמים שגם כשנבצר ממנו להגיע לבית הכנסת - התפללות שהצבור מתפללים באותו בית כנסת אינן עולות לשמים, משום שהוא מדבר כשהוא נמצא שם.

"הייתי עם דמעות בעיני", אמר ר' משה, "ובאותו רגע קבלתי על עצמי שלא לדבר יותר בבית הכנסת".

בכל אפן קבעו לבתו נתוח ליום שני הקרוב. בבקרו של אותו היום, כשהגיע לבית חולים, המרדים כבר עמד עם המזרק ביד, אלא שאז החליטו לעשות בדיקות אחרונות לפני הניתוח.

במשך כחצי שעה המתינו לתוצאות הבדיקות. כמובן, הוא היה מאד מדאג.

פתאם הרופאה קוראת לכל הצות ואומרת להם: "כלכם מיתרים".

פחד נוראי תפס אותו. חשב שהיא מתכננת לומר שאין כבר מה לעשות...

אבל אז נגשה אליו הרופאה, הראתה לי את תוצאות הבדיקות ואמרה, שמה שראו בבדיקות הקודמות, גדול בשלושה מקומות שונים - נעלם! נשאר רק משהו קטן.

כשהבת שמעה זאת, היא נתקה את צנור האינפוזיה, והתחילה לרקד. מיד התחיל ר' משה לומר אתה 'הלל' ו'נשמת כל חי', תוך שהם מזילים דמעות של אשר.

כְּשִׁסִּימוּ, פָּנְתָה אֲלֵיהֶם הַרוֹפְאָה וְאָמְרָה: "אֲנִי רוֹפְאָה כָּבֵד עֲשׂוּרִים וּשְׂתִים שָׁנָה, וְאֲנִי לֹא זֹכֶרֶת מְקָרִים כָּאֵלּוּ, וְנֹדָאֵי שְׁלֹא רָאִיתִי תַּפְלוּת בּוֹקְעוֹת לֵב וְשִׁמִּים כָּמוֹ הַתַּפְלָה שְׁלָכֶם".

ר' מִשֶּׁה מְמַשִּׁיף וּמְסַפֵּר, שְׂאֲחֵרִי שֶׁהִשְׁתַּחֲרַר מִבֵּית הַחוּלִים, כְּשֶׁהִגִּיעוּ הַבֵּיתָה פָּתַח מִיָּד אֶת הַכֶּרֶךְ הָרָאשׁוֹן שֶׁל ה"מִשְׁנָה בְּרוּרָה", וְהִתְחִיל לְלַמֵּד הַלְכוֹת בֵּית הַכִּנְסֶת. כְּתוּב שָׁם (בְּסִימָן קנא סעיף א) שֶׁאֵין לְנִהֵג קְלוּת רֹאשׁ בְּבֵתִי כְּנִסְיוֹת, וְשֶׁמִּקּוֹם שְׁמִדְבָּרִים בְּזִמְנֵי הַתַּפְלָה נִהְפָּה לְבֵית עֲבוֹדַת אֱלִילִים רַח"ל.

תַּצְלִנָּה הָאֲזִנִּים! כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית כְּנִסֶּת שְׁמִדְבָּרִים בּוֹ דְּבָרֵי חֲלִין - זֶה כָּמוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּמִנְזָר!

לָכֵן - מְסַכֵּם ר' מִשֶּׁה וְאוֹמֵר - כָּל אָדָם שֶׁצָּרִיף אִיזוּשֵׁהִי יְשׁוּעָה, יִרְאֶה לְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ שְׁלֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכִּנְסֶת וּבִכְפֻרַּת בְּזִמְנֵי הַתַּפְלָה.

חֶרֶבֶן וּבִנְיָן

הִזָּה זֶה בַּחֲרִף תִּשְׁס"ה. אֶל הַבֵּית הַמְּפֻרָס בְּרָחוֹב רִשְׁב"ם בְּבִנְיָ בֶרֶק, מְעוֹנוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים קֵנִיבֶסְקִי זצ"ל, הִגִּיעַ יְהוּדֵי מֵאַרְצוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְהִתְבָּרֵךְ. הוּא שׁוֹחֵחַ עַל עֲנִיָּנוֹ הָאִישִׁיִּים, וְלִקְרֹאת סִיּוֹם הַבְּקוֹר בִּקֵּשׁ מִרַבִּי חַיִּים לְהַעֲתִיר עֲבוּר חֲבֵרוֹ לְסַפֵּסֵל בֵּית הַכִּנְסֶת אֲשֶׁר לֹא מִזְמָן חָלָה שְׁתִּיהִיָּה לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה.

לְמִשְׁמַע הַדְּבָרִים הִגִּיב רַבִּי חַיִּים בְּשִׂאלָה: "אָמֹר לִי, הֲאֵם מִדְּבָרִים בְּבֵית הַכִּנְסֶת בּוֹ אַתֶּם מִתְפַּלְלִים?"

נְבוֹךְ מִלְמֵל הָאוֹרֵחַ: "פַּעַם הָיִינוּ מִדְּבָרִים מִמֶּשׁ הַרְבֵּה, אֲךָ לְאַחֲרוֹנָה יֵשׁ הִתְחַזְקוֹת בְּעֲנִינוֹ, וּמִדְּבָרִים קִצָּת פְּחוֹת".

תשובתו המתחמקת לא נשארה חן בעיני רבי חיים, והדבר נפר היטב בפניו. "לא מספיק להתחזק קצת", פסק את פסקו, "הדבורים חייבים להפסיק לחלוטין!" הוא בקש מבנו להגיש לו ספר משנה ברורה, פתח אותו, והחזה באצבעו על דברי השלחן ערוך בסימן קכד "לא ישיח שיחת חלין בשעה ששליח צבור חוזר התפלה, ואם שח - גדול עונו מנשוא!"

נסה האורח 'להגן' על בני הקהלה, וטען: דברי השלחן ערוך עוסקים רק בחזרת הש"ץ.

אולם רבי חיים הפנה את אצבעו לדברי המשנה ברורה במקום, הפוסק שאסור לשוחח בכל שעת התפלה, ולדברים המבהילים שכתב בסמוך "אוי לאנשים שמשיחים בזמן תפלה, כי כמה בתי כנסיות נחרבו בשביל עוון זה".

והוסיף: "וכי סבור אתה שפונת הדברים שקירות בית הכנסת נחרבים? לא ולא! הכונה היא שאנשי בית הכנסת נחרבים חלילה! הזלזול בקדשת בית הכנסת גורם לכך שחיייהם של המתפללים שם נהרסים, והם סובלים נוראות, איש איש וצרותיו! צא ואמר לחברך לקבל על עצמם שלא לדבר בבית הכנסת בזמן התפלה, ובזכות זאת יזכה חברכם, חבר בית הכנסת, לרפואה שלמה".

היהודי חש אי נעימות. הוא התפונ רק לבקש ברכה עבור חברו, והנה מורה לו רבי חיים להעביר הוראה לכל מתפללי בית הכנסת! מאחר שמעולם לא ראה את עצמו בעמדת המוכיח בשער, מהר לשאל, האם יוכל לומר למתפללים, שרבי חיים קניבסקי בקש ממנו להורות זאת בשליחותו?

תמה רבי חיים: "וכי זקוק אתה לשליחות בשמי, בשעה שהדברים כתובים במשנה ברורה שחור על גבי לבן?"

"אין ספק שהוראה שרבי חיים בקש להעביר בשמו תתקבל יותר על לב המתפללים", טען היהודי.

רבי חיים קבל את הדברים ואמר "אם כן, אמר להם בשמי, שישמרו על קדשת בית הכנסת וימנעו משיחה בעת התפלה, ובזכות זאת תהיה לחבר בית הכנסת רפואה שלמה. אמר להם שאתפלל לא רק עליו, אלא על כל מתפללי בית הכנסת, שבזכות השמירה על קדשת בית הכנסת יזכו לברכה והצלחה!"

לנכח דבריו הנחרצים החלה לפעם באותו יהודי תחושת שליחות. הוא הכיר בזכות הגדולה שנתנה בידו לתקן ענין נחוץ בקרב בני קהלתו, ובטובה הגדולה שתצא מן החזק הזה על ידו. אולם כשחזר הביתה, ורשם הדברים מעט פג, חזרה תחושת אי הנעימות להציק לו. הוא נבון בשל המחשבה כי יהיה עליו להורות מוסר לבני הקהלה, וכך דחה את בצוע המשימה מיום ליום...

עד לערב אחד...

באותו ערב שמע נקישה בדלת ביתו. כשפתח את הדלת הפתע לגלות כי מאחוריה נצב לא אחר מאשר חברו החולה!

"מה מעשיך פה?" השתומם, "הלא שמעתי שהנך מרגיש גרוע, וכלנו מתפללים עבורך בלי הפסק! אתה כבר יוצא מביתך?"

התרגש החבר מקבלת הפנים החמה, וספר כי לאחרונה חל שפור נכר במצבו, והנה כי כן - הוא מרגיש טוב יותר, וכבר יוצא מביתו מעת לעת.

תשובתו המפתיעה הכתה את האיש כמכת קרנץ - הנה, רבי חיים עושה את שלו בעסקה ומעטיר על חברו, והתוצאות לא מאחרות לבוא! ואתה - נזף בעצמו - טרם עשית את שלך! אל תדחה זאת יותר! קום ועשה מעשה!

עוד באותו יום כתב לכל חברי בית הכנסת שלו מכתב, בו תאר את כל אשר ארע במעונו של רבי חיים. הוא סיים את מכתבו בקריאה להתחזק בקדשת בית הכנסת. "עינינו הרואות כי ברכתו של רבי חיים מתקיימת, וכדאי שנשלים את חלקנו בעסקה ונזכה בברכה שהבטיח לכלנו".

המכתב התפרסם גם מעבר לגבולות בית הכנסת שלו, וגרם לסערה של ממש ברחבי בתי כנסת בארה"ב. דבריו של רבי חיים כי החרבן האמור על בתי כנסת שאין נזהרים בהמנעות משיחה בהם בעת התפלה, פונתו לחרבן אישי של כל מתפללי בית הכנסת, עוררו הד צבורי עצום.

הנה כי כן, מי יודע כמה צרות ויסורים היו נחסכים מאתנו! כמה כאב ועגמת נפש היו נמנעים לו היינו זהירים כהלכה בקדשת בית הכנסת ונמנעים משיחת חלין בעת התפלה!

השמירה על קדשת בית הכנסת היא הדרך לחולל מהפך חיובי בחיינו, ולהרעיף על עצמנו שפע טובה וברכה. כך נוכל לזכות בברכת ה' למסתופפים בהיכלו!

הצלה מהמחלה הנוראה

באחד מבתי הכנסיות בארצות הברית תלו מודעה ובה ספור: לאחד התלמידים של הגאון הצדיק רבי אביגדור מילר זצ"ל התגלה שהוא סובל מהמחלה הנוראה. הוא בא להתחנן על נפשו אצל רבו. שאלו הרב, האם הוא מתפלל בבית הכנסת אשר שם משוחחים בעת התפלה? הוא השיב לו שאכן כן. אמר לו הרב: "אם כן, אין לי תקנה

למחלתך! התלמיד העתיק את תפלתו לבית כנסת אחר שלא משוחחים בו בעת התפלה, ונתרפא.

ולמזהיר ולנזהר יתן שלומים כמי נהר, אמן כן יהי רצון.

כבוד את רופא כל בשר - כדי שיעזר

אמרו חז"ל (ירושלמי תענית ג, י): "תכבד את הרופא בטורם תצטרך לו", כדי שלעת הצרה יבוא לעזרתך.

כך הוא גם בענין החמור של קדשת בית הכנסת: אדם שמכבד את הקב"ה שהוא רופא כל בשר, על ידי שנוזהר ומזהיר אחרים על כבוד בית הכנסת, גם הוא, כשיזדקק לישועה, הקב"ה יושיע אותו, ככתוב: "ואני תפילתי לה' עת רצון אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך".

הבטחה מהקב"ה

כל אב יהודי מיחל לעצמו שילדיו ילכו בדרך התורה ולא יטו ימין ושמאל ח"ו. לשם כך הוא יעשה את כל המאמצים לחנכם בדרך הישר. וכשזוכה האב לכך ורואה את בנו הולך בדרך התורה, הוא מרעיף עליו אהבה ונותן לו כל אשר יחפץ.

וכך אבינו שבשמים, האבא הגדול שלנו, מבטיח בתורתו הקדושה תורת אמת: "ומקדשי תיראו" (ויקרא יט, ל) - אם תכבדו את "מקדשי", אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, אם תתפללו בכבוד ראש, בלי פלאפונים דלוקים, בלי פטפוטים ושיחות חלין - אני מבטיח לכם שאשלים לכם את כל מחסורכם.

קִדְשׁ אֶת פִּי וְנִצַּל מִקְרִיסָה כִּלְכָּלִית

לְפָנֵינוּ מַעֲשֵׂה נֹרָא שְׁקָרָה בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית:

אִשָּׁה גֹיָה הִתְקַבְּלָה לַעֲבֹד בְּתוֹר קַפְּאִית בְּסוּפְרִמְרֶקֶט גָּדוֹל שֶׁבְּבִעֻלוֹת אִישׁ עֶסְקִים יְהוּדִי. בְּעִבּוֹר חֹדֶשׁ נַעֲלָמוּ עֲקֻבוֹתֶיהָ. אִפְלוּ אֶת מִשְׁכָּרְתָּהּ הַחֹדֶשִׁית הִיא לֹא בָּאָה לְקַחַת.

מִדֵּי חֹדֶשׁ בַּעַל הָעֶסֶק בּוֹדֵק אֶת הַמַּאֲזֵן הַחֹדֶשִׁי שֶׁל הָעֶסֶק, וְהֵנָּה הַתְּבַרֵּר לוֹ שֶׁבִּמְשָׁן שְׁמוֹנֶה חֹדָשִׁים הָעֶסֶק בְּהִפְסָדִים גְּדוֹלִים. לְמִרוֹת שְׁהִקְפִי הַפְּעִילוֹת גָּדְלוּ, הַמַּאֲזָנִים הִצְבִּיעוּ עַל הַפְּסָדִים. בְּהִתְחַלָּה הַתְּעוֹרֵר חָשָׁד שֶׁהַקַּפְּאִיוֹת מוֹעֵלוֹת בַּכֶּסֶף. בְּעֻקְבוֹת זֹאת הִצְבּוּ מִצְלָמוֹת שֶׁעֲקָבוּ אַחֵר פְּעִילוֹתָן שֶׁל הַקַּפְּאִיוֹת, אֲךָ לֹא נִמְצָא בָּהֶן רֶבֶב.

מָה עוֹשֶׂה יְהוּדִי מַאֲמִין? מִפְּשָׁפֶשׁ בִּמְעֻשָׁיו. הוּא יָדַע שֶׁיֵּשׁ נוֹשֵׂא פְּרוּץ שְׂדוּרֶשׁ חֲזוּק גָּדוֹל: כְּבוֹד בֵּית הַכִּנְסָת. הוּא קִבֵּל עַל עֲצָמוֹ לְשֹׁמֵר עַל קִדְשַׁת בֵּית הַכִּנְסָת וְלֹא לְשׁוֹחַח שִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית הַכִּנְסָת.

וְהֵנָּה, בְּאוֹתוֹ יוֹם הוּא קִבֵּל טַלְפוֹן מֵאִשָּׁה לֹא מְכַרְתָּ. הִיא סִפְּרָה שֶׁקִּבְּלָה לְבִיתָהּ עוֹבְדַת בְּתוֹר עוֹזֶרֶת בֵּית. הִיא הֶאֱזִינָה לְשִׁיחַת טַלְפוֹן שֶׁל הָעוֹבְדַת הַחֹדֶשֶׁה עִם אָדָם מֵעֵבֶר לְקוֹ, וְהִיא אָמְרָה לוֹ שֶׁהִיא עֵדִין מִחֻכָּה לְקִבֵּל אֶת הָאֲחוּזִים שְׁלָהּ מִהָעֻבּוּדָה בְּסוּפְרִמְרֶקֶט. מִהַשִּׁיחָה בִּינִיָּהם הַתְּבַרֵּר שֶׁשֶׁעֲבָדָה בְּתוֹר קַפְּאִית בְּסוּפֵר, הִיא הִחֲדִירָה שֶׁבֶב לְתוֹךְ הַקְּפוֹת, כִּדֵּי שְׁאֲחוּז מְסִים מִהַתְּזָרִים שֶׁנִּכְנָס לְקְפוֹת יַעֲבֹר יִשְׁירוֹת לְחֻשְׁבוֹן הַבֶּנֶק שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם, וְזֹאת תַּמְנוּרַת אֲחוּזִים שֶׁיִּפְרְשׁוּ לְקַפְּאִית. זֶה גַּם הִסְבִּיחַ שֶׁהִיא לֹא בָּאָה לְקַחַת אֶת מִשְׁכָּרְתָּהּ, כִּי זֶה הָיָה בְּעִינֶיהָ סָכוּם אִפְסִי לְעֻמַּת הָאֲחוּזִים הַנְּדִיבִים שֶׁהִיא אֲמוּרָה לְקִבֵּל עַל פְּעֻלַּת ה'עֶקֶץ' שֶׁבִצָּעָה.

בַּעֲלַת הַבֵּית נִדְהָמָה לְמִשְׁמַע אֲזִינָהּ וְהַחֲלִיטָה לְגַלוֹת זֹאת לְבַעַל הַסוּפְרִמְרֶקֶט. בְּעֻקְבוֹת זֹאת הַמִּשְׁטָרָה נִכְנָסָה לְאֲרוּעַ וְעִצָּרָה אֶת

הנוכח. לאחר חקירה התברר שהיא גנבה מהקפות סך של שלוש מאות אלף דולר!

היהודי קבל על עצמו להזהר בכבוד בית הכנסת - וימן השמים שלמו לו את שכרו והצילו אותו מקריסה כלכלית.

"ופניתי אליכם"

על הפסוק (ויקרא כו, ט) "ופניתי אליכם", פירש רש"י: "אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם".

אומר הקב"ה: אני אפנה מכל עסקי כדי לשלם לכם את שכרכם ואעזור לכם בכל מה שתצטרכו.

כל אדם זקוק לעזרת שמים, וכאן יש תחת ידינו את הברכה אם נשמר על פינו. ברכה זו אינה ברפת בשר ודם שספק מקימה ספק אינו מקימה, אלא זו ברכה והבטחה מהקב"ה בכבודו ובעצמו!

אל דאגה! בשמים דואגים לך

מעשה ביהודי שבא לראיון עבודה לתפקיד מנהל סניף בחברה גדולה שיש לה סניפים רבים בכל רחבי הארץ. רבים חשקו בתפקיד הזה, ולא פחות ממאה וחמשים מעמדים נרשמו לראיון.

מלבד הראיון נערך לו מבחן קבלה מול מחשב במשך שלוש שעות, ובחסדי שמים הוא הצליח במבחן. הודיעו לו שבתוך מספר ימים תשלח אליו תשובה.

חֶלֶף שְׁבוּעַ. יוֹם אֶחָד הוּא יֵצֵא מִתַּפְּלֵת מִנְחָה וּפָתַח אֶת הַטֶּלְפֹּן
הַנִּיד שְׁלוֹ. הַטֶּלְפֹּן צִלְצַל. מֵעֵבֶר לְקוֹ הָיָה מְנַהֵל אֶזְזוֹר שֶׁל אוֹתָהּ חֲבֵרָה
שֶׁהָיָה אֶצְלָה בְּרֵאיוֹן עֲבוּדָה. אוֹמֵר לוֹ מְנַהֵל הָאֶזְזוֹר: "כָּבֹר שְׁלוּשָׁה יָמִים
אֲנִי מִחְפֵּשׁ אוֹתָךְ, אֶתָּה לֹא זָמִין".

הוּא הִתְנַצֵּל: "קִבַּלְתִּי עַל עֲצָמִי שֶׁבְּזָמַן הַתַּפְּלָה אוֹ הַשְּׁעוֹר מִכְשִׁיר
הַנִּיד שְׁלִי כָּבוֹי".

הַמְנַהֵל אָמַר: "רָצִיתִי לְבִשֵּׁר לְךָ שֶׁנִּבְחַרְתָּ לְתַפְּקִיד".

בְּדֶרֶךְ הַטֵּבַע, מְנַהֵל לֹא אָמַר לְרֹדֶף אַחֲרֵי הַמַּעֲמָד. אִם הָאָדָם אֵינוֹ
זָמִין - הוּא מוֹסֵר אֶת הַמְשָׁרָה לָאָדָם אַחֵר. אֲבָל מִשְׁמִים סִיעוּ בַּעֲדוֹ
שֶׁהוּא יִקְבֹּל אֶת הַמְשָׁרָה. אִם הוּא לֹא זָמִין כִּי הוּא בַּתַּפְּלָה אוֹ בַּשְּׁעוֹר
- אֵל דָּאָגָה, מִשְׁמִים יִשְׁמְרוּ לוֹ אֶת הַתַּפְּקִיד!

בְּאַרְחַ פֶּלֶא הַחֲלוֹ כָּל הָעֲנִינִים לְהִסְתַּדֵּר...

פֶּנָה אֵלֵי יְהוּדֵי וְתִנָּה לְפָנַי אֶת צַעְרוֹ: הוּא מַגִּיעַ לְבֵית כְּנֶסֶת בְּשָׁנִי
וְחַמִּישִׁי כְּדֵי לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה בִּימֵי הָאֶזְכָּרָה לְהוֹרִיו, אֲךָ לֹא תִמְיֵד מִשְׁתַּף
הַגִּבְאִי פָּעֵלָה, וְאֵין הוּא מְסַפִּים לְהַעֲלוֹתוֹ לַתּוֹרָה.

הַצַּעֲתִי לוֹ לְהִגִּיעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת שָׁבוּ אֲנִי מִתַּפְּלִל, וְהִבְטַחְתִּי
שֶׁאֲבַקֵּשׁ מִן הַגִּבְאִי עֲבוּרוֹ.

הוּא שָׁמַח וְהִבְטִיחַ לְהִגִּיעַ.

זִהִיתִי אוֹתוֹ מִיד כֹּאֲשֶׁר נִכְנַס פְּנִימָה. הָיִינוּ אֲזִי בְּאֻמְצַע הַתַּפְּלָה. הוּא
סָקַר בְּעֵינָיו אֶת הַנוֹכָחִים, וְעֵינָיו אֲרוֹ לְמַרְאֵה אָדָם מְכָר. הוּא נִגַּשׁ אֵלָיו
וְהִחֵל לְשׁוֹחַח עִמּוֹ.

הפתעתי מן האפן המשחרר בו דבר. כאלו אינו מבחין בתפלה המתנהלת מסביב! דעתי נחה כאשר הבחנתי כי המתפלל שאליו פנה לא השיב לו.

מיד לאחר התפלה נגשתי להסביר לו כי בבית הכנסת שלנו מקפידים ביותר שלא לדבר עם אף אחד אחר מלבד עם ה' יתברך. הסברתי לו, כמה חמור עונונו של יהודי, שבא לבית ה', ומדבר בזמן התפלה דבורים בטלים עם חבריו.

הוא הקשיב לי בתשומת לב, ונראה מפתע. "האמת היא שיידעתי שזה לא כל כך טוב לדבר בבית כנסת", הודה בכנות, "אך לא חשבתי לרגע שהענין כל כך חמור. בבית הכנסת שבו התפללתי עד כה, מקבל היה שמוגעים לבית הכנסת לצרף מפגש חברתי, מלא בצחוק ובדיחות, ועל הדרך גם מתפללים... זו הייתה כעין תכנית חברתית לסוף שבוע... אך כעת, פשהרב אומר, אני מקבל על עצמי שלא לדבר יותר בזמן התפלה!"

שמחתי לראות את הארשת הרצינית שעל פניו.

לא פחות מכך נהניתי לראותו מגיע בקביעות גם לתפלות באמצע השבוע, ומתפלל אותן בכונה ובארשת פנים רצינית, כמובן - ללא דבורים במהלך התפלה.

חלפו שבועות ספורים בלבד, והוא נגש מעצמו לשתף בספור חייו. כשאור על פניו ספר לי כי בשנים האחרונות ארעו לו תקלות שונות ומשונות בחיים. "כלום לא הסתדר לי", הגדיר, והנה בתקופה האחרונה החלו ענינים להשתנות לטובה ולהסתדר בארח פלא בזה אחר זה. "אני מרגיש", סכם, "כי זכות השתיקה בבית הכנסת היא שעומדת לי". הוא היה כה מאשר, עד שספר כי עדכן גם את חבריו

בבית הכנסת שלו, שיכבדו אותו ולא יפנו אליו בזמן התפלה, משום שקבל על עצמו לדבר רק עם ה' יתברך.

כמו בכל דבר טוב גם כאן היו נסיונות לא קלים.

באחד מימי ראשון הגיע אלי בפנים נפולות וספר כי בשבת ארע לו מקרה בלתי נעים. אחד מחבריו פנה אליו באמצע התפלה והחל לדבר אתו. כשלא ענה לו, התפרץ הלה בצעקות ובגיש אותו לעיני כלם. בעידודי קבל החלטה לשנות את מקום התפלה שלו גם בשבתות, ולעבר להתפלל בבית כנסת שבו כלם מקפידים שלא לדבר בשעת התפלה. השנוי לא היה קל, משום שכל חבריו וידידיו מתפללים שם, והוא החמיץ מפגש חברתי, אף הידיעה כי הוא עושה את הדבר הנכון, הטוב בעיני ה', סיעה לו לעמד בנסיון בכבוד.

כשהאב סגר את פיו - הבן פתח את פיו

בספר "כבוד בית ה'" מובא הספור הבא:

לאחד האברכים היה ילד רגיל, מכשר וחברותי. יום אחד, בלי שום סבה נראית לעין, הילד הפסיק לדבר, הפך לאלם. טפולים שונים, ויעוץ מקצועי - לא הועילו מאומה.

זמן מה לאחר מכן התקיימה שמחה במשפחה - עליה לתורה בשבת. אמו של הילד התבישה להגיע עם הילד לבית הכנסת ונשארה אתו בבית. אביו הלה לשמחת העליה לתורה בבית הכנסת לבדו.

לאחר התפלה הוא עין בחוברת שהיתה מונחת על אחד השלחנות. בין השאר ספר בחוברת על בחור שעזב ר"ל את דרך התורה והמצוות, והסתבך במשפט קשה מאד. הוא היה צפוי לגזר דין של שנות מאסר ארוכות בבית הסהר. כל משפחתו של הבחור קבלה על

עצמה שלא לדבר בתפלה, ובארח פלא הבחור יצא בשלום מהמשפט, ולא ישב בפלא אפלו יום אחד. לבו של הבחור התמלא ברגשות תודה לקב"ה, על הנס הגדול שעשה לו, והוא שב בתשובה שלמה.

האברהם קרא את הספור, ואמר לעצמו: "בשבילי נכתב הספור הזה". הוא קבל על עצמו שלא לדבר בשעת התפלה, מהתחלה ועד הסוף.

במוצאי שבת הוא חזר הביתה ומיד כאשר פתח את הדלת, קדמה אותו אשתו בקריאות: "מזל טוב! מזל טוב!"

"על מה מזל טוב?" שאל, והיא ספרה שבבקר הילד התחיל שוב לדבר כרגיל!

מחשבוני השעות שערכו שניהם, עלה שבדיוק כאשר האב קבל על עצמו לסגר את הפה ולא לדבר בתפלה - הבן פתח את הפה ושב לדבר כאחד האדם.

סגולה בדיוקה ומוכחת

אם חפץ אדם בסגולה בדיוקה ומוכחת לכל הישועות, לרפואה ולפרנסה, לזיווג הגון ולשלום בית או לכל דבר אחר, יקבל על עצמו שלא לדבר יותר בבית הכנסת בזמן התפלה. ראו לו אף לחתם על כף, ויתחייב מול בורא עולם שיעשה השתדלות גדולה שלא לדבר יותר בבית הכנסת. ומה טוב אם גם יחתים מתפללים נוספים שיקבלו עליהם לא לדבר יותר, וישתדל לעזור על כף תמיד.

וזו גסח של "שטר התחייבות":

'אני, הַחֲתוּם מִטָּה, מִתְחַיֵּב וְלוֹקַח עַל עֲצָמִי, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם וּבְלִי נֶדֶר, שֶׁלֹּא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּזִמְנֵי הַתַּפְּלָה, קִדְּשׁ, קִדְּשָׁה, קְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְכֵן בְּזִמְנֵי לַמּוֹד הַתּוֹרָה'.

בְּזִכּוֹת הַקְּבֵלָה לְסֹגֵר אֶת הַנִּיד בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה

שָׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה בְּאֲבוֹת (ה, יח): "כָּל הַמַּחֲטִיא אֶת הָרַבִּים אֵין מִסְפִּיקִים בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה". מֵה יַעֲנֵנו אוֹתָם אֵלֵינוּ שֶׁבְּדַבּוּרֵיהֶם מְבַרִּיחִים יֵרָאִי ה' מִבְּתֵי כְּנִסְיוֹת, וְגַם מִהוּיִם "דִּגְמָא" שְׁלִילִית לִילָדִים וְלַצְעִירִים הַמַּגִּיעִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת עִם רָצוֹן רַב לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרֵךְ?!

סֵפֶר לִי יְהוּדֵי יָקָר, שֶׁהֵלֵךְ לִרְאִיוֹן עֲבוֹדָה לְתַפְקִיד מְנַהֵל סְנִיף בְּחִבָּרָה גְּדוֹלָה שֶׁל כְּמָה סְנִיפִים בְּכָל הָאָרֶץ. מֵאָה וְחֲמִשִּׁים אֲנָשִׁים הִתְמוּדְדוּ עַל אוֹתוֹ תַּפְקִיד.

לְאַחֵר הָרְאִיוֹן, וְלֹא הִכְנָה מְקַדְּמַת, בִּקְשׁוּ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת מִבְּחֵן קְבֵלָה מוֹל מַחֲשָׁב בְּמִשְׁךְ שְׁלוֹשׁ שָׁעוֹת, וּבְחִסְדֵי הַשֵּׁם עָבַר אֶת הַמִּבְחָן בְּצִיוֹן 95. לִפְנֵי שֶׁהֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ אָמְרוּ לוֹ שִׁיתְּנוּ לוֹ תְּשׁוּבָה תוֹךְ מִסְפָּר יָמִים.

עָבְרוּ כְּמָה יָמִים וְהָרְאִיוֹן כְּמַעֲט וּפְרַח מְזָכְרוֹנוֹ. יוֹם אֶחָד, כְּשִׁיצָא מִתַּפְּלַת מְנַחָה, פָּתַח אֶת הַטֵּלְפּוֹן הַנִּיד שְׁלוֹ, וּפְתָאם הוּא מְקַבֵּל שִׁיחַת טֵלְפּוֹן. מִעֲבָרוֹ הַשָּׁנִי שֶׁל הַקוֹ הָיָה מְנַהֵל הָאֲזוּר שֶׁל אוֹתָהּ חִבָּרָה. הַמְּנַהֵל אָמַר לוֹ שֶׁהוּא מְחַפֵּשׁ אוֹתוֹ כְּכֹר שְׁלוֹשָׁה יָמִים, וּבְכָל פַּעַם שֶׁחִיג אֵלָיו - לֹא הָיָה זְמִין. הַשִּׁיב לוֹ הָאִישׁ שֶׁהוּא קֵבֵל עַל עֲצָמוֹ שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהוּא בַּתַּפְּלָה אוֹ בְּשַׁעוֹר תּוֹרָה, הַמְכַשִּׁיר הַנִּיד שְׁלוֹ כְּבוּי.

הַמְּנַהֵל בִּשְׁוֹר לוֹ שֶׁהוּא נִבְחַר לְתַפְקִיד מִבֵּין כָּל אוֹתָם מֵאָה וְחֲמִשִּׁים מִתְמוּדְדִים.

והנה הבה נחשב: מנהל אזור לא אמור לנסות לרדף אחר מעמד במשך שלושה ימים, ולנסות לאתר אותו עשרות פעמים בטלפון. אחרי נסיון אחד או שניים, אם המעמד לא עונה - פונים למעמד הבא בתור... אבל משמים סייעו בעדו שהוא יקבל את התפקיד. כל זאת בזכות קבלתו המיחדת לסגר את מכשיר הטלפון בזמן התפלה והלמוד.

לצערנו, המון אנשים משאירים את הנגידים פתוחים, כשהם מפחדים שיפספסו איזושהי עסקה, עבודה, פרנסה וכדומה. מהספור הזה יש הוכחה שטעות גדולה בידם, כי הקב"ה רואה הכל ויודע את מחסורם, ומי ששומר על קדשת בית ה' ולא מחלל אותו בנגידים פתוחים ובדבורים מיותרים - ה' ישתבח שמו לעד דואג לכל צרכיו כי רק הוא זן ומפרנס.

ובאמת צריכים להבין: מהיכן נובע הזלזול הזה? הרי סוף סוף האדם טורח במדה מסימת לבוא לבית הכנסת כדי להתפלל במנין, הוא לא מזלזל בחשיבות התפלה, אם כן מדוע בענין הזה הוא מזלזל, עד כדי שיוצא מחוץ לכתלי בית הכנסת לענות לשיחת טלפון אפלו באמצע קדיש, או באמצע פסוקי דזמרה וקריאת התורה?

נראה שזה נובע מכמה סבות:

א. האדם איננו יודע, או שאינו מעריך, את האסורים החמורים שיש בענין, דהינו האסור לדבר באמצע פסוקי דזמרה וקריאת שמע וכן לדבר בקדיש ובקדשה ובחזרת התפלה, וכנראה חושב שמתר לדבר בכל קטעי התפלה אם יש צורך בכה, כגון אם הטלפון מצלצל.

ב. האדם איננו יודע או שאינו מעריך את הזכות שנתנה לנו, שיכולים אנו הקטנים, יצורי אנוש, לעמד מול מלך רם ונשא בכל יום ויום, ג' פעמים ביום, ולבקש כל מה שיחפץ לבנו, וכמו כן לקדש את

שְׁמו יִתְבָּרַךְ בְּאֻמֵּי הַקִּדְשָׁה. בָּזָה גְדוֹלִים אָנוּ מִמֶּלֶאכֵי הַשָּׁרֵת, שָׂאִין לָהֶם אֶת הָאֲפָשָׁרוֹת לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּכָל יוֹם. אִם הִיא יוֹדֵעַ וּמַעֲרִיף זְכוּת זוֹ, בּוֹדֵאֵי לֹא הִיא מְרַשָּׁה לַעֲצָמוּ לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֻסֶת עִם הַפְּלֶאפּוֹן, שֶׁהִיא אִם הוּא יִצְלָל - תִּלְקַח מִמֶּנּוּ זְכוּת נִפְלְאָה זוֹ.

ג. אוֹלֵי הָאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ אֲסוּר לְדַבֵּר בַּפְּלֶאפּוֹן בְּאֻמֵּי הַתְּפִלָּה, אֲךָ הוֹאִיל וּלְעֲעֲרָנוּ נִתְפַּשֵּׁט הַמְכָּשׁוֹל הָרַע הַזֶּה בְּקֶרֶב עַמָּנוּ, אֵין הוּא מְרַגֵּשׁ בְּגֹדֶל הָאֲסוּר, וְנִעֲשִׂית לוֹ עֲבָרָה זוֹ כְּהִתֵּר, רַחֲמָנָא לִיצְלָן.

הַכֶּבֶד שֶׁנִּרְפָּא בְּנֶגֶד הַדֹּאגָה לְכַבּוֹד הַשְׁכִּינָה

בְּסִפּוֹר "כְּבוֹד בֵּית ה'" מוּבָא סִפּוֹר מִפְּלֶא:

מַעֲשֵׂה בְּאַבְרָהָם שֶׁמִּצָּאוּ אֶצְלוֹ אַבְנִים בְּכִיס הַמָּרָה, וְהִצִּירָה לַעֲבָר נִתּוּחַ. אֲמָנָם מְדַבֵּר בְּנִתּוּחַ פְּשׁוּט יַחֲסִית, אֲךָ גַּם לִפְנֵי נִתּוּחַ כָּזֶה יֵשׁ צָרָה בְּבִדְיוֹת מְקִיפּוֹת.

הַבִּדְיוֹת הַנִּדְרָשׁוֹת נַעֲשׂוּ, וְהַתְּגִלָּה שֶׁהָאִישׁ סוֹבֵל מִמַּחֲלָה קָשָׁה בְּכַבֵּד, וְלֹא זֶה בְּלִבְד אֶלָּא שֶׁהַמַּחֲלָה כָּבֵד פְּשׁוּטָה בְּאִיבָרִים אֲחֵרִים. הַמִּצָּב הִיא חֲמוּר עַד כְּדֵי כֶּף שֶׁהַרּוּפָא הַמְּלִיץ לוֹ לָלֶכֶת לְהַפְרִיד מֵהִילָדִים.

הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ הָיוּ הַמוּמִים וּמְזַעְזָעִים מִהַבְּשׁוּרָה הַפִּתְאֻמִּית הַנּוֹרָאָה. בְּמִשְׁךְ שְׁעָתִים הֵם כָּכוּ בְּכִי מִר מְבִלִּי יִכְלֹת לַחֲדֹל.

פִּתְאֻם אָמַר הָאֲבִירָה לְאִשְׁתּוֹ: "לִפְנֵי זְמַן קָצָר הִגִּיעַ לְכוּלֵּל שְׁלָנוּ דִּירְשׁוֹן שֶׁשְׁמוֹ הָרַב גְּרִינֹלֵד, וְהוּא עוֹרֵר אוֹתָנוּ עַל הַחֲשִׁיבוֹת הַגְּדוֹלָה שֶׁל זֵהִירוֹת מְדַבֵּר בְּאֻמֵּי הַתְּפִלָּה. בְּאֻמֵּי הַיָּתֵה הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה בֵּין הָאֲבִירָכִים, וְרַבִּים קָבְלוּ עַל עֲצָמָם לְהַתְחַזֵּק בָּזֶה. אֲנִי רוֹצֶה לְקַבֵּל עַל עֲצָמִי לֹא לְדַבֵּר מִעֲתָה וְהִלָּאָה בְּבֵית הַכְּנֻסֶת, לֹא רַק בְּשַׁעַת

התפלה. בנוסף לכך, אתלה בבית הכנסת שלט, שיזכיר לכלם להזהר בכבוד בית הכנסת. אני יודע שהרבה ישועות כבר היו בזכות קבלות על כבוד בית הכנסת ואולי יעזר ה'".

לאחר מכן התעצו ביניהם וטכסו עצה מה יספרו לילדים, ואיך יסבירו להם את המצב הקשה של אביהם. תוך כדי דבור התקשר הרופא הבכיר מבית החולים והודיע שהגיעו התשובות של בדיקת השר R והתברר, למרבה הפלא, שלא מדובר בכלל במחלה, אלא בעוות קטן במבנה הכבד, שכן הוא מלידה ואין בכך שום בעיה.

האברה, מהר וספר לרב גרינולד, בהתרגשות עצומה, על הישועה הגדולה שנושע.

אמר לו הרב גרינולד: "האר"י הקדוש אומר, שאם יש לאדם חלי באיבר גשמי כלשהו, על האדם לתקן את האיבר הרוחני שפגם איבר זה. והנה, אתה קבלת על עצמך להתגבר על טבעך ולא לדבר כלל בבית הכנסת מעתה והלאה כל ימי חייך. את הקבלה הקשה הזו קבלת כדי לתת כבוד לשכינה, ובזכות זה רופא כל בשר טפל בכבד שלך".

הלב של המצוות

בספר "כבוד בית השם" מובא ספור מפלא, אותו ספר רבי מיכאל גרינולד שליט"א:

יום אחד, לאחר שדרשתי בישיבה אחת בנושא השתיקה בעת התפלה, נגש אלי בחור ואמר לי: "כבוד הרב! יש לי בעיה בלב. מה אני צריך לעשות? איזו קבלה ראוי שאקבל על עצמי?"

"עָלֶיךָ לְקַבֵּל עַל עֲצָמְךָ לְשֹׁמֵר עַל הַפֶּה בְּזִמְנֵי הַתַּפְּלָה, וּבְכָלל בְּבֵית הַכִּנְסֶת", הַשְּׁבִתִּי.

"כִּמָּה זִמְנֵי אֶצְטָרֵךְ לְהַקְפִּיד עַל זֶה?" שָׁאַל.

"כָּל הַחַיִּים" הַשְּׁבִתִּי.

הַבְּחֹר הַזֶּדֶעֶזַע מֵהֶרְעִיוֹן: "כָּל הַחַיִּים לְהַקְפִּיד עַל זֶה?" הוּא נָסָה לַעֲמֹד אִתִּי עַל הַמִּקְח.

"אַתָּה עוֹשֶׂה מְשֻׁחָקִים עִם הַלֵּב שְׁלֹךְ?" שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ, וְסַפַּרְתִּי לוֹ מִסְפַּר סְפוּרֵי יְשׁוּעָה שֶׁקָּרוּ לְאַחֲרוֹנָה.

הוּא יָדַע שֶׁאֲסוּר לוֹ לְשַׁחֵק עִם הַלֵּב שְׁלוֹ. הוּא סָבַל מִבְּעִיָּה שֶׁהֶעֱמִידָה אוֹתוֹ בְּסִכְנָה לְקַבֵּל דָּם לֵב בְּכָל רִגַע, רַחֲמָנָא לִיצְלָן. הוּא שָׁם יָדוֹ עַל פִּיו וְאָמַר: "אֲנִי לֹא מְדַבֵּר יוֹתֵר בְּבֵית הַכִּנְסֶת וּבְשַׁעַת הַתַּפְּלָה!"

הַשְּׂתִיקָה אֶתוֹ הִתְקַיְּמָה בְּיוֹם חֲמִישִׁי. בְּיוֹם שְׁלִישִׁי שֶׁלְאַחַר מִכֵּן הוּא הִלֵּךְ לְבִדְיוֹת.

"הֵי בָחוּר, מַה קוֹרָה כָּאן?" שָׁאַל הָרוֹפֵא בְּתִמְחֶה, "עֲבַרְתָּ טְפוּלִים שֶׁלֹּא יְדוּעִים לִי? אֲנִי לֹא מִבִּין, הַכֹּל תִּקּוּן אֶצְלֶךָ".

בַּקִּבְלָה הַזֹּאת הוּא תִקֵּן אֶת הַלֵּב שֶׁל כָּל הַמַּצּוּוֹת, וְהַקֶּב"ה נָתַן לוֹ לֵב חָדָשׁ.

הַצְלָה מֵאוֹיְבִים בְּזִכּוֹת שְׂתִיקָה בְּבֵית הַכִּנְסֶת

רַבִּי אֶלְעָזָר אַבּוּחֲצִירָה זצ"ל כּוֹתֵב שֶׁיֵּשׁ לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר בְּשִׁמְרֵית הַלְשׁוֹן בְּפֶרֶט בְּבֵית הַכִּנְסֶת. הוּא מְבִיא בְּעֵינָיו זֶה אֶת דְּבָרֵי הַרִמְבָּ"ם (הַלְכוֹת דְּעוֹת ב): "לְעוֹלָם יִרְבֶּה אָדָם בְּשְׂתִיקָה, וְלֹא יְדַבֵּר אֶלָּא בְּדַבֵּר

חֲכָמָה אוּ בְדָבָרִים שֶׁצָרִיךְ לָהֶם לְחַיֵּי גּוֹפוֹ", וְכוּתֵב כִּי עַל זֶה צָוּ חֲכָמִים: "כָּל הַמְרֻבָּה בְּדָבָרִים מֵבִיא חֲטָא", וְאָמְרוּ "לֹא מִצָּאֵתִי לַגּוֹף טוֹב אֶלָּא שְׂתִיקָה".

"מור סבי האדמו"ר אבי ישראל אבוחצירה זי"ע ומור אבי האדמו"ר רבי מאיר אבוחצירה זי"ע" - כותב רבי אלעזר - "הקפידו מאד, נזהרו והזהירו ביותר על מורא מקדש וחמרת אסור הדבור בבית הכנסת, ובדרךכם אעברה לעורר את רבבות עמך בית ישראל על מצות השתיקה בבית הכנסת ובכלל בימי החול, וכל שכן בשבתות ובמועדים".

עם ישראל מצוי כל העת באיומים ותמידיים ואויבים רבים קמים עליו במטרה לאבדו. בזמן זה זקוקים אנו לרחמי שמים מרבים, ומן הראוי לזכור את דברי החיד"א שאמר על הפתוב: "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" - ה' ילחם לכם ויכניע אויביכם, ואתם תחרישון בבתי הכנסת.

בזכות מצוה יקרה זו נזכה להגאל במהרה ולהנצל מכל אויבינו ושונאינו ומבקשי רעתנו, וה' יפר עצתם ויקים בָּעַם יִשְׂרָאֵל: "וישבתם לבטח".

התבלין שונמצאו

מספר יהודי חשוב מבני ברק:

יום אחד טסתי לבקור אצל קרובי משפחתי בפריז. בדרך חזרה, פשהייתי בשדה התעופה, החזקתי בידי האחת את הדרךפון, ובידי השנייה החזקתי את מכשיר הפלאפון ושוחחתי בו עם מישהו. את

הַמְזוּדָה הַקִּטְנָה, שָׁפָה הָיוּ מְעַט בְּגָדִים, וְגַם הַדָּבָר הַיָּקָר לִי בְּעוֹלָם -
הַתְּפִלִּין, הַנִּחֲתִי לָרֹגַע עַל הָרֹצָפָה.

לִפְתָּע, בְּעוּדֵי מִדְּבַר בְּטִלְפוֹן, הִבְחַנְתִּי שֶׁהַמְזוּדָה עִם הַתְּפִלִּין
נִעְלָמָה, כָּכֵל הַנִּרְאָה נִגְנְבָה. אִי אֶפְשָׁר לְתַאֵר אֶת הַצֶּעַר וְהַכָּאֵב שֶׁהָיוּ
לִי מֵאֲבֹדֹן הַתְּפִלִּין. מִכָּל שְׂאֵר הַדְּבָרִים שֶׁהָיוּ בַּמְזוּדָה לֹא הָיָה אֲכַפְתָּ
לִי.

הַתַּחֲלָתִי לְהִרְהֹר: לָמָּה זֶה קָרָה לִּי? הִבְנָתִי שֶׁמִּסְתַּבֵּר שָׁזָה מִשּׁוֹם
שֶׁדִּבַּרְתִּי דְּבוּרִים בְּטִלִּים בְּבֵית הַכְּנִסֶּת, כֹּאֲשֶׁר הַתְּפִלִּין הָיוּ מוֹנָחִים עָלַי.
וְאִזּוּ הַתַּחֲנִּנָתִי לְבוֹרָא עוֹלָם שְׂאֵנִי מְקַבֵּל עַל עֲצָמִי שֶׁלֹּא לְדַבֵּר יוֹתֵר
בְּזִמּוֹן הַתְּפִלָּה, וּבְיֹדָאֵי כְּשֶׁהַתְּפִלִּין עָלַי.

הָיִיתִי בֹּצֵעַר גָּדוֹל, כִּי בְּאֶמֶת בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע אֵין שׁוֹם אֶפְשָׁרוֹת לְמִצָּא
גְּנֵבָה שְׂאִיזְשָׁהוּ גוֹי גֵּנֵב בְּמִקּוֹם הוֹמָה אָדָם שְׁכֻזָּה. עָלִיתִי לְמִטּוֹס
וְהִגַּעְתִּי הַבֵּיתָה עִם בְּקָשׁוֹת וַתַּחֲנוּנוֹת בְּפָנֵי הַבוֹרָא שִׁיחֲזִיר לִי אֶת
הַתְּפִלִּין. נִכְנַסְתִּי הַבֵּיתָה בְּשִׁקֵּט, נִכְנַסְתִּי מִיָּד לְמִטָּה וְנִרְדַּמְתִּי.

כְּשֶׁהַתַּעוֹרְרָתִי רָאִיתִי שֶׁהָיוּ לִי מִסְפֵּר שִׁיחוֹת שֶׁלֹּא נִעֲנֵנו מִחֲבֶרֶת
הַנְּסִיעוֹת שֶׁדִּרְכָּה טִסְתִּי. כַּמּוֹבָן, חֲזַרְתִּי אֲלֵיהֶם מִיָּד. הֵם שְׂאָלוּ אוֹתִי
הֲאֵם אֲבִדְתִּי תְּפִלִּין בְּפָרִיז?

"כֵּן", עָנִיתִי בְּהִתְרַגְּשׁוֹת.

וְאִזּוּ הֵם סִפְרוּ לִי שֶׁהַתְּפִלִּין נִמְצְאוּ בְּפֶחַ הַזָּבֵל לְיַד שְׂדֵה הַתַּעוֹפָה,
עַל יְדֵי יֶלֶד שֶׁהָלַךְ עִם אָבִיו בְּרֹחוֹב וְהִבְחִין בְּקִצָּה טְלִית מְשֻׁלָּכֶת בְּפֶחַ
הָאֲשָׁפָה שֶׁבְּרֹחוֹב. הוּא הִרְאָה לְאָבִיו, וְכַאֲשֶׁר הוֹצִיא אֶת הַטְּלִית מִצָּא
מִתַּחְתֶּיהָ אֶת הַתְּפִלִּין מְשֻׁלָּכוֹת בַּצִּוְרָה בְּזוּיָה. יַחַד עִמָּם מִצְאוּ כַּמָּה
מִסְמָכִים, בִּינֵיהֶם הַקְּבָלָה שֶׁל מְשֻׁרֵּד הַנְּסִיעוֹת.

ככה החזיר לו בורא עולם את התפלין מיד, ללא דחוי, בזכות הקבלה שקבל על עצמו שלא לדבר יותר בזמן התפלה ובפרט בזמן שהוא מעטר בתפליו.

עבר בית הכנסת ונרפא

אל ביתו של הצדיק רבי אביגדור מילר זצ"ל הגיע אחד מתלמידיו וספר לו בבכי, שזה עתה התגלתה בגופו המחלה הנוראה ובא לרב לבקש עצה מה לעשות.

שאל אותו הרב: בבית הכנסת שבו אתה מתפלל, מדברים בשעת קריאת התורה? האברך השיב שכן. והרב אמר לו שאין תרופה למכתו.

התלמיד יצא מהרב מזועזע ונסער. הוא הבין מיד את המסר שרצה הרב להעביר אליו כדי לרפאתו, והעתיק את מקומו לבית מדרש אחר שבו לא מדברים בזמן התפלה וקריאת התורה, וברוך השם נרפא.

הרופאים היו המומים, כיצד ארע הנס הזה? אף הוא ורבו ידעו את התשובה...

אברך נוסף, שאף הוא חלה במחלה הנוראה ושמע על הנס שקרה, העתיק אף הוא את מקום התפלה שלו לבית מדרש שבו לא מדברים, וגם הוא נרפא.

ההסבר לכך הוא, שדברי התורה הנשמעים בזמן קריאת התורה הם מרפא לגוף ולנפש, כל זאת בתנאי שמקשיבים ולא מדברים בזמן הקריאה.

יֵשֵׁב בְּדָד וַיֵּדֶם כִּי נָטַל עָלָיו

בַּסֵּפֶר "קִדְשֵׁת בֵּית הַכִּנֹּסֶת (עמ' קנב) מְסַפֵּר עַל אָדָם אֶחָד שֶׁפָּגַעַה בּו מִדַּת הַדִּין, וּכְתוּצָאָה מִכָּף סָבַל הֶרְבֵּה יְסוּרִים. הוּא הִחְלִיט בְּלִבּוֹ שִׁיקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ קִבְּלָה שְׁבִזְכוּתָהּ בְּעִזָּה יִנָּצֵלוֹ חַיָּיו.

הוּא קִבֵּל עַל עֲצָמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית כְּנֹסֶת שֶׁלֹּא מְדַבְּרִים בּו כָּלֵל, בְּהִקְפָּדָה גְּמוּרָה. בְּמָקוֹם כֵּזֶה, הִרְהֵר בְּלִבּוֹ, הִתְפַּלּוֹת מִתְקַבְּלוֹת וַאֲיֵנָּה שְׁבוֹת רִיקָם. וְכָךְ עָשָׂה.

תוֹךְ זְמַן קָצֵר הִתְקַבְּלוּ תַּפְלוּתָיו וְזָכָה לִישׁוּעוֹת גְּדוּלוֹת.
מֵאֲזֻ וְהִלָּאָה הַקִּפִּיד לְהִמָּשִׁיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ בֵּית כְּנֹסֶת.

אָבֹא שְׁבַשְׁמִים מִצִּפָּה מִבְּנֵי: "וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ"

כָּל אֵב שְׁזוּכָה לִילָדִים, מֵאֲחַל לְעֲצָמוֹ שִׁילָדָיו יִתְחַנְכוּ בְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מְחַנֵּךְ אוֹתָם וְלֹא יִתְחַנְכוּ, חֲלִילָה, בְּדֶרֶךְ רָעָה, בְּדֶרֶךְ שֶׁל אֶפִיקוֹרְסוֹת, כִּי אִם זֶה יִקְרָה - נִחְשָׁב הַדָּבָר כְּאִלוֹ הוּא אֲבִד אוֹתָם וְיִכּוֹל לוֹמַר עֲלֵיהֶם קִדִּישׁ. כָּל הוֹרָה חָכָם שְׁעִינֵי בְּרָאשׁוֹ, יַעֲשֶׂה אֶת כָּל הַמַּאֲמָצִים שֶׁבְּעוֹלָם עַל מְנַת שִׁילָדָיו יִלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַנְּכוֹנָה וְהַרְצוּיָה. יִלְדִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַנְּכוֹנָה - יִזְכּוּ לִקְבֵּל מֵאֲבֵיהֶם כָּל מֵה שֶׁלָּבָם חָפֵץ.

כְּמוֹ כֵּן אָבֹא שְׁבַשְׁמִים, שֶׁהוּא הָאָבֹא הָאֲמִתִּי שֶׁלָנוּ, מִבְּטִיחַ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא תוֹרַת אֱמֶת, וְאוֹמֵר: "וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ" (ויקרא כו, ב). הַכּוֹנֵה הִיא שֶׁתְּכַבְּדוּ אֶת בְּתֵי הַכְּנִסִּיּוֹת וּבְתֵי הַמִּדְרָשׁוֹת, תִּתְנַהֲגוּ בָּהֶם בְּכַבּוֹד, וְתִתְפַּלְּלוּ בְּכַבֵּד רֹאשׁ וְלֹא בְּקִלּוֹת רֹאשׁ, בְּלִי פְּלֶאפּוֹנִים דְּלוּקִים, צְחוּקִים וְלִיצְנּוֹת. אִם כֵּן תַּעֲשׂוּ - אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִבְּטִיחַ אֲנִי לְהַשְׁלִים אֶת כָּל מַחְסוּרָכֶם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּתִי לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁנֵי אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּמִדְבָּר. זֶה אֵינָנָה הַבְּטָחָה שֶׁל בֶּן אָדָם, בְּשׁוֹר וָדָם, שֶׁהַיּוֹם חֵי וּמָחָר

בְּקֶבֶר, אֵלֹא זֶה הַבְּטָחָה שֶׁל בּוֹרֵא הָעוֹלָם, שְׁחֵי וְקִיָּם לָעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

הַקְבֵּלָה שֶׁהַצִּילָה מִנִּתּוּחַ

אֲבִירָה חָשׁוּב סָבֵל בְּמִשְׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת מִחוּר בְּעוֹר הַתֶּף שֶׁבָּאֲזִנּוֹ, שָׁגַרְם לֹא לְכֹאֲבִים עֲזִים, לְסָבֵל נוֹרָא, וּלְדִלְקוֹת חוֹזְרוֹת וְנִשְׁנוֹת. הוּא שָׁמַע כָּל הַזְמַן צִלְצוּלִים בָּאֶזֶן וּשְׁמִיעֶתוֹ הִיָּתָה לְקוֹיָה.

הוּא פָּנָה לְרַבִּי אֱלִימֶלֶךְ בִּידְרָמָן שְׁלִיט"א, שֶׁהִמְלִיץ לוֹ לַעֲשׂוֹת נִתּוּחַ, דָּבָר שֶׁנִּתֵּן לוֹ תִּקְוָה שְׁסוּף סוּף תִּתְקַן הַבְּעִיָּה.

נִקְבַּע לוֹ מוֹעֵד לְנִתּוּחַ לְאַחַר חֲגֵי תִשְׁרִי. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּזִמְנֵי הַתַּפְּלָה תִּקְפוּ אוֹתוֹ כְּאֲבִים עֲזִים, שֶׁשָּׁבְרוּ אֶת לְבוֹ וְגִרְמוּ לוֹ צַעַר רַב. כְּשֶׁהִגִּיעַ זִמְנֵי הַתִּקְיָעוֹת הָאֲבִירָה הִרְהֵר בְּתִשְׁבּוּבָה וְקִבֵּל עָלָיו קְבֵלָה שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּשִׁעַת הַתַּפְּלָה, וּבְקֶשׁ רַחֲמִים שֶׁבוֹרָא עוֹלָם יִסְתֵּם לוֹ אֶת הַחוּר.

לְאַחַר הַחֲגִים הִגִּיעַ לְבִדִּיקוֹת אֶצֶל הַפְּרוֹפֶסוֹר שֶׁאֲמוּר הָיָה לְנִתּוּחַ אוֹתוֹ, וּלְתִדְהֻמָּתוֹ הִרְבֵּה הוֹדִיעַ לוֹ הַפְּרוֹפֶסוֹר שֶׁהַחוּר בָּאֲזִנּוֹ נִסְתֵּם, שֶׁהוּא בָּרִיא לְחִלוּטִין וְאֵין צָרָה בְּנִתּוּחַ. הוּא אָף הוֹסִיף שֶׁזֶהוּ נִס שֶׁלֹּא נִרְאָה כְּמוֹתוֹ בְּעוֹלָם הָרְפוּאָה.

בְּרוּךְ הַשֵּׁם עַד הַיּוֹם הוּא בָּרִיא בָּאֲזִנּוֹ וְשׁוֹמֵעַ כָּכָל הָאָדָם.

גְּלוּי אֱלִיהוֹ לְרַב שְׁאָסֵר שִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת

מַעֲשֵׂה בְּרַב שֶׁהִקְפִּיד מְאֹד בְּקִהְלָתוֹ שֶׁלֹּא יִדְבְּרוּ שִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ. הוּא דָּאָג שֶׁהַגָּבָאִים יִסְתַּכְּבוּ בֵּין הַמִּתְפַּלְלִים

וַיִּשְׁגִּיחוּ עַל כֵּן, וְאָף הוּא עֲצָמוֹ הָיָה מַעִיר לְאֲנָשִׁים שֶׁהִפְרוּ אֶת
הַכִּלְלִים הַנְּהוּגִים בְּבֵית הַכִּנְסָת.

בְּאַחַד הַלֵּילוֹת רָאָה שְׁמֹשׁוֹ שֶׁל הָרֵב שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּעֲלֵי הַדֶּרֶת פָּנִים
מִיְּחָדָת נִכְנָסִים לְבֵיתוֹ שֶׁל הָרֵב. פָּנִיהֶם הָיוּ מְאִירִים וְזוֹהָרִים. לְמַחֲרַת
סִפֵּר הַשֹּׁמֵשׁ לְמַתְפַּלְלֵי בֵּית הַכִּנְסָת עַל שְׁנֵי הָרֵבָנִים הָאֲלֻמוּנִים שֶׁבָּאוּ
אֶל הָרֵב. גָּעַר הָרֵב בְּשֹׁמֵשׁ עַל שֶׁהִפֵּר אֶת הַקְּבֻלָּה שֶׁקִּבְּלוּ הַמַּתְפַּלְלִים
עַל עֲצָמָם, שֶׁלֹּא לְדַבְּרֵי דְבָרֵי חֲלוּן בְּבֵית הַכִּנְסָת.

בְּסוֹף הַתְּפִלָּה נִגַּשׁ הַשֹּׁמֵשׁ אֶל הָרֵב וְהִתְנַצֵּל: "כְּבוֹד הָרֵב, הַתְּפַעֲלָתִי
מִהַדְרַת פָּנִיהֶם שֶׁל שְׁנֵי הָרֵבָנִים שֶׁבָּאוּ אֶל הָרֵב, וְלֹא יָכֻלְתִּי לְהִתְאַפֵּק
מִלְּסַפֵּר עַל כֵּן לְאַחֵרִים".

אָמַר הָרֵב: אֲגַלָּה לָּךְ מִי הָיוּ הַשְּׁנַיִם הַלָּלוּ: אֵלֶיהוּ הַנָּבִיא וְאַלִישָׁע
הַנָּבִיא. הֵם בָּאוּ לְבֵיתִי בְּזִכּוֹת הַהִקְפָּדָה שֶׁהִנְהִגְתִּי בְּקִהְלָה שְׁלֵנוֹ, שֶׁלֹּא
לְדַבֵּר שִׁיחַת חֲלוּן בְּבֵית הַכִּנְסָת.

עמק הדין של המדבר בתפלה

ענשם של המדברים

על הפסוק בפרשת כי תבוא (כו, יט): "ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת", כתב "פעל הטורים", וזה לשונו:

"לתהלה ולשם ולתפארת" - כלומר, מה שישיראל משבחים ומהללים להשי"ת הוא לו לתפארת, והינו דאמרינן (מגלה טו ע"ב): 'עתיד הקדוש ברוך הוא להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק', שאותה עטרה שמעטרים להקב"ה בתפלתם מחזירה להם, אבל מי ששח שיחת חליו בבית הכנסת - מקיפין לו כל גופו בקוצים, לכך שיר השירים לית, וכנגדו - 'פקול הסירים' (קהלת ז, ו).

ב"דרכי תשובה" (עמוד רנו) מובא מעשה מהמדרש באלהיו הנביא, שהתגלה לאדם שהיה חותנו של צדיק שנפטר מהעולם. לקח אותו אליהו להראות לו את הגיהנם, ושם ראה אנשים שפניהם גחלי רתמים. אמר לו אליהו: אלה אנשים שהיו עסוקים בדבור דברים בטלים בבית הכנסת בזמן התפלה.

כתב הטור (ארח חיים סימן רסח) בשם ספר חסידים: מעשה בחסיד אחד שנפטר מן העולם, ובא בחלום לחברו ופניו מוריקות. שאל אותו חברו: למה פניך מוריקות? השיב לו החסיד: מפני שהייתי

מְדַבֵּר בְּבֵית הַכִּנְסָת וּבְבֵית הַמְדָּרֶשׁ דְּבָרֵי חֲלִין וּדְבָרִים בְּטָלִים בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁלִיחַ צָבוּר הָיָה בַּתְּפִלַּת הַחֲזָרָה וּבִקְדִישׁ. אִי אֶפְשָׁר לְתַאֵר אֶת גִּדְּל הַיְסוּרִים וְהַצָּעַר שֶׁאֲנִי סוֹבֵל בְּשָׂבִיל הַדְּבֹר.

נִתְבוֹנֵן נָא בְּדָבָר נוֹרָא: אָדָם שֶׁמִּגִּיעַ לְהַתְּפַלֵּל בְּבֵית הַכִּנְסָת מִדֵּי יוֹם, זְמַן הַתְּפִלָּה מִחֲיָיו הוּא כְּעֶשֶׂר שָׁנִים, וְאִם הוּא בֶּן תּוֹרָה - שְׁלִישׁ מִחֲיָיו הוּא לְיֹמֵד וּמִתְּפַלֵּל בְּבֵית הַכִּנְסָת וּבְבֵית הַמְדָּרֶשׁ. נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה: מָה הוּא רוּצָה, שֶׁהַשָּׂנִים הָלָלוּ תַּהֲיִינָה לוֹ לְמַצּוֹת וּלְזִכּוֹת, אוֹ חֵס וְשְׁלוֹם לְהַפָּה, לַעֲוֹנוֹת וּלְעִבְרוֹת כִּי הוּא מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה וּבְזְמַן הַלְמוּד דְּבָרִים בְּטָלִים וְשִׁחּוּק?

לָכוֹ, יַעֲשֶׂה הָאָדָם חֲשָׁבוֹן נָפֶשׁ וִיקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכִּנְסָת וּבְבֵית הַמְדָּרֶשׁ כָּלֵל.

הָעוֹזֵן הַחֲמוּר שֶׁנִּתְבָּעִים עָלָיו בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה

בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים כָּתוּב, שִׁירָאתָ הָעֲנֵשׁ הִיא הַבָּסִיס לִירֵאתָ שָׁמַיִם שֶׁל הָאָדָם. לְפָנֵינוּ סְפּוּר אֲמַתִּי מִמָּקוֹר רִאשׁוֹן, שִׁימְחִישׁ לָנוּ אֶת עֵמֶק הַדִּין עַל הַדְּבֹרִים וְהַזְלֹזֵל בְּבֵית הַכִּנְסָת:

בְּסִפְרֵי הַחֲשׁוּב "הַסֵּם בְּהִיכַל קְדָשׁוֹ" הוּבָא סְפּוּרוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן סִימּוֹן (מִסְעוּד) בִּיטוֹן, מִהָעִיר קֶרֶית שְׁמוּנָה, בּוֹ הוּא מְתַאֵר אֵיךְ עֶבֶר מוֹת קָלִינִי, מָה הָיָה בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, וּמָה נִחְשָׁב חֲמוּר מְאֹד בְּעֵינֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה.

הַסְפּוּר הַשְּׂאִיר בִּי רֶשֶׁם עָצוּם וָרֵב, וְרִצִּיתִי בְּכָל מְאוּדֵי לִפְגֹּשׁ בְּאִפֹּן אִישִׁי אֶת שְׁמֵעוֹן, בַּעַל הַמַּעֲשֶׂה, וְלִשְׁאֹל אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹת אוֹדוֹת חֲמִירַת הַדְּבֹר בְּבֵית הַכִּנְסָת. אָכֵן, לְאַחַר כַּמָּה הַשְׁתַּדְּלִיּוֹת הָעֵלָה ה' יִתְבָּרַךְ בְּיָדֵי לִפְגֹּשׁוֹ פָּנִים אֶל פָּנִים. וְכֵן הַתְּנַהֲלָה הַשִּׁיחָה:

בתחלה ספר שמעון את קורות חייו, כולל תחלת חייו במרוקו עד העליה לארץ הקדש וההתיישבות בבאר שבע, שם הקים משפחה, ועם השנים עבר לקרית שמונה, עיר מגוריו עד היום.

ספור חייו של שמעון לא היה קל. במהלך חייו עבר הרבה טלטלות ויסורים קשים, עבד בעבודות מזדמנות, אף את הכל קבל באהבה ובשמחה. כל חייו עשה חסדים ומעשים טובים. שמעון ציון שכבר מגיל צעיר היה מהעוסקים ב'חברא קדישא' בהתנדבות, ובכל עניני 'חסד של אמת' - חסד עם המתים ועם החיים.

שאלתי אותו: "היו דבורים בבית הפנסת בבאר שבע?" והוא ענה: "היו הרבה דבורים ושחוק בבית הפנסת, אולם לאחר המקרה שארע לי - אין! אני עומד על כך שלא ידברו בבית הפנסת וצועק על המדברים! כתוצאה מכך, הפסיקו לדבר בבית הפנסת, מי שרוצה לדבר - יוצא החוצה".

"ובקרית שמונה, היו דבורים בבית הפנסת?" המשכתי לשאל, והוא ענה: "לפני המקרה שלי היו הרבה דבורים וגם צחוקים. הכל".

"ולא היה מי שיעשה סדר בבית הפנסת בענין הדבורים?" תמהתי.

"היו, אבל הם לא נשארו בבית הפנסת, כי הדבורים לא פסקו".

הוא המשיך לספר: כשהגעתי לקרית שמונה אחרי חיים קשים, אבדתי את החשק בחיים, הייתי כמו שאומרים 'חי מת'. לא היה לי כלום, רק בן אדם של אמי, מכלוף שמו. הוא היחיד שדאג לי, וממשיך לדאג לי עד היום הזה. לא בקרתי בבית רפואה כל חיי, תמיד הייתי בריא ברוך ה'.

יום אחד בזמן הלוייה הרגשתי לא טוב. אמרתי למכלוף שיזמין נהג שיקח אותי מיד לקפת חולים. כשהגעתי לקפת חולים התחלתי לאבד

את ההפְּרָה לָאֵט לָאֵט. כְּשֶׁמְכַלּוֹף בָּא אֶמְרָתִי לוֹ: "אֲנִי הוֹלֵךְ לְמוֹת, תִּקְרָא עָלַי קְרִיאַת שְׁמַע".

וְאִזְ הַחֲמִיר מִצָּבִי. מִיָּד הִכְנִיסוּ אוֹתִי לַחֲדָר טְפוּלִים וְשָׁם אֲבִדְתִּי אֶת הַהִפְּרָה לְגַמְרִי. וּפְתָאֵם רְאִיתִי אֶת מַלְאָךְ הַמּוֹת שֶׁכָּלוּ מְלֵא עֵינַיִם, מִפְּחִיד. הוּא הִסְתַּפֵּל עָלַי וְאֲנִי כָּלִי רוֹעֵד מִפֶּחַד. קִבַּלְתִּי דָם לֵב!

בְּזִמְנֵן הַזֶּה כָּבֵר הָיִיתִי בַּדֶּרֶךְ לְבֵית רְפוּאָה בְּצַפֵּת, וְאִזְ נֹכַחְתִּי לְדַעַת שְׁאֲנִי בַּדֶּרֶךְ לְעוֹלָם הָאֵמֶת. הָיוּ מְלוּיִם אוֹתִי אֲנָשִׁים שֶׁטַּפְּלָתִי בְּקִבוּרָתָם, וְעוֹד אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא הָיָה מִי שְׁיֹאמַר עֲלֵיהֶם קְדִישׁ, וְאֶמְרָתִי עֲלֵיהֶם, וְכֵן בְּנֵי מִשְׁפַּחְתִּי. כָּלָם קִבְּלוּ אוֹתִי בְּשִׁמְחָה רַבָּה וְלוֹו אוֹתִי, וְאֲמִי ע"ה צוּעֶקֶת: 'מִסְּעוּד מִסְּעוּד!' בְּמִקְבִּיל אֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶת הָרוֹפֵא אוֹמֵר לְמַכְלוּף: "עֲשִׂינוּ אֶת כָּל מַה שְׁיִכְלֵנוּ, אֲבָל שְׁמַעוֹן נִפְטָר..."

וְאִזְ הִגַּעְתִּי לְבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה הָרָאוּשׁוֹן. שָׁם הָיוּ שְׁלֹשָׁה דִּינָיִם. דִּין אֶחָד הָיָה הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי דָּוִד אַבּוּחֲצִירָא שְׁלִיט"א. הַדִּין הַשֵּׁנִי הָיָה, לְהַבְדִּיל בֵּין חַיִּים לְחַיִּים, רַבִּי בֶּן צִיּוֹן אַבָּא שְׂאוּל זצ"ל, וְהַדִּין הַשְּׁלִישִׁי - אֶסְרוּ עָלַי לֹמֵר אֶת שְׁמוֹ. בְּנוֹסָף הָיוּ שָׁם אַרְבָּעָה סוֹפְרִים שֶׁכָּתְבוּ אֶת הַדִּין שְׁלִי. בְּצַד הַשֵּׁנִי שֶׁל בֵּית הַדִּין הָיוּ מִלִּיּוֹנֵי מַלְאָכֵי חֲבֵלָה, שֶׁצָּעֲקוּ בְּקוֹל חֲזָק וּמִפְּחִיד: 'מִגִּיעַ לוֹ גִּיהֶנֶם, מִגִּיעַ לוֹ גִּיהֶנֶם'. הִרְגַּשְׁתִּי פֶּחַד פְּחָדִים שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְתַאֲרוֹ, וְאִזְ הַדִּין שְׁאִינְנִי יָכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ, אָמַר לִי שְׂאֵלוֹ הַמַּלְאָכִים שֶׁיִּצְרָתִי מִהַדְּבוּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּשְׁאֶפְנֶס עַל כֶּף לְגִיהֶנֶם!

אִזְ קָם אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה שָׁם, לְבוּשׁ כָּלוּ לָבוֹן, וְאָמַר: 'אֲנִי רֹאשׁ חֲבֵרָא קְדִישָׁא. הוּא שְׁלִי וְאִין רְשׁוּת לְנָגַע בּוֹ. אֲנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי! וְנִעְלָם. וְאִזְ הַדִּין הִתְמַתֵּק. מַלְאָכֵי הַחֲבֵלָה הִשְׁתַּקּוּ מִדְּבָרָיו שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן. אִזְ הָרָאוּ לִי אֶת אֱלֹפֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁטַּפְּלָתִי בָּהֶם לְאַחֵר מוֹתָם. רַק בְּזִכּוֹת מִצּוּה זֶה קִבַּלְתִּי רְשׁוּת לְחֹזֵר בַּחֲזָרָה. זֹאת לְאַחֵר שֶׁהִתְחַיְבֵתִּי לֹא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כָּלֵל, כָּל יְמֵי חַיִּי. גַּם אָמְרוּ לִי שְׁאֲנִי צָרִיךְ

לפרסם ולהפיץ בכל עם ישראל את הספור האישי שלי שנגרם מחמת דבורים בבית הכנסת.

מוני אז אני נוסע לבתי כנסת בכל הארץ, כדי לספר את מה שקרה לי בגלל הדבור בבית הכנסת, ולהעביר מסר לעם ישראל שלא לדבר לעולם בבית הכנסת בכלל, ובזמן התפלה בפרט. בתחלה נסעתי באוטובוסים. היום, משום שאני יותר מגבול, באים לקחת אותי ומחזירים אותי. אבל הכל נעשה בחנם ובהתנדבות מלאה. רק כדי לזכות את הרבים.

שאלה: כל המלאכים המשחיתים שצ'עקו 'גיהנם', ממה הם נוצרו?

תשובה: ממה שהייתי מדבר בבית הכנסת. הייתי צוחק, הייתי מתבדח שם - ומכך נוצרו המלאכים המשחיתים.

שאלה: מכל מלה נוצר מלאך משחית?

תשובה: לא רק ממלה שלמה, אלא מחצי מלה נוצר מלאך משחית גדול!

שאלה: יש דינים קשים על דבורים בבית הכנסת?

תשובה: לא סתם דינים קשים, אלו הדינים היותר גדולים וקשים שישנם!

סיים רבי שמעון: היום אני מדבר בבית הכנסת רק דבורי תורה ותפלה!!!

הַמְשַׁכְתִּי לִשְׁאֹל אוֹתוֹ: בַּתְּחֵלָה הַדֵּינִים דָּנוּ אוֹתָךְ לָלֶכֶת לַגִּיהֶנֶם עַל דְּבוּרִים בְּבֵית הַכִּנְסָת. הֵיכֵן הָיוּ כָּל הַמַּצּוֹת שֶׁעָשִׂיתָ בַּחַי הַיּוֹם יוֹם שְׁלָךְ?

מִסְעוּד סָמֵן בִּידוֹ שֶׁזֶּה שְׁאֵלָה טוֹבָה וְאָמַר: כָּל הַמַּצּוֹת עָמְדוּ בְּאִפֹּן חֲלָקִי בְּיוֹתֵר מוֹל הַדְּבוּרִים בְּבֵית הַכִּנְסָת. מִכָּאן תִּבִּין כִּמָּה חֲמוּר בְּשָׂמִים עוֹוֹן הַדְּבוּר בְּבֵית הַכִּנְסָת. אֵין יוֹתֵר חֲמוּר מִמֶּנּוּ!

שְׁאֵלָה: רָאִיתָ אֶת כָּל הַמַּלְאָכִים שֶׁנוֹצְרוּ מִהַדְּבוּרִים?
תְּשׁוּבָה: בּוֹדָאִי.

שְׁאֵלָה: כִּמָּה רָאִיתָ - עֲשָׂרָה, מֵאָה, אֶלֶף, מִילִּיוֹן?
תְּשׁוּבָה: תִּקַּח אֶלֶף וְתִכְפִּיל בְּעֶשְׂרִים אֶלֶף, וְזֶה רַק עַל הַדְּבוּר בְּבֵית הַכִּנְסָת. ה' יִשְׁמֹר וַיַּצִּיל אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל מִהַדְּבוּר בְּבֵית הַכִּנְסָת, כִּמָּה שְׂזָה חֲמוּר.

עֲלִינוּ לַעֲשׂוֹת חֲשָׁבוֹן נָפֶשׁ וּלְהַתְּבוֹנֵן הֵיטֵב בְּכָל הָעוֹבֵר עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּיָמֵינוּ: מַחְלוֹת קִשּׁוֹת וּמִשְׁנּוֹת, כָּגוֹן מַחְלַת הַסֵּרֶטוֹן, שְׁסוּבָלִים מִמֶּנָּה מֵאוֹת אֲלָפִי אֲנָשִׁים, וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה נּוֹסְפִים לְדַאֲבוֹנָנוּ עוֹד עֲשׂוֹת אֲלָפִים, בִּינִיָּהם יְלָדִים וְתִינוּקוֹת הַשֵּׁם יִרְחֵם וַיַּצִּיל, וְשֹׁאֵר מַחְלוֹת קִשּׁוֹת וּמִשְׁנּוֹת, תְּאוֹנוֹת דְּרָכִים, מִלְחָמוֹת, גְּרוּשִׁין, סָמִים, הַפְּלוֹת וְהַתְּבוּלָלוֹת - בַּחוּ"ל וְגַם בְּיִשְׂרָאֵל. יְתוּמִים וְאַלְמָנוֹת, מִשְׁפָּחוֹת שְׁכוּלוֹת, יִקָּר הַמִּחְיָה.

מָה אָנוּ צָרִיכִים לַעֲשׂוֹת בְּסֵךְ הַכֹּל? לִפְתּוֹחַ עֵינֵינוּ, לְהַתְּבוֹנֵן וּלְהַפְּנִים אֶת הַדְּבָרִים, וְלִקְחַת עַל עַצְמָנוּ מָה שֶׁכָּבֵד צָעֲקוּ וּבָכוּ גְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת: דִּי לְדְבוּרֵי חוֹל בְּבֵית הַכִּנְסָת!! בְּדָבָר זֶה תוֹלִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הַצָּרוֹת שֶׁבָּאוּ עַל הָעָם הַיְּהוּדִי.

שלא לדבר על כך שהגענו לשפל המדרגה ולשיא החצפה. שמעתי וראיתי במו עיני שמתפללים עונים לטלפון הסלולרי באמצע התפלה, אפלו באמצע חזרת הש"ץ ואף בקדשה, בקריאת התורה ובקדיש, ה' ישמר ויציל!

עוון שהיסורים אינם מכפרים עליו!

הקב"ה אומר: "כי מכבדי אכבד ובזי יקל" (שמואל א ב, ל).

יהודי שנותן כבוד לבורא עולם, ולא מדבר בבית הכנסת, הריהו מקדש את שמו של הקב"ה, ולכן בורא עולם נותן לו כבוד.

לעמת זאת, אם אדם מדבר דבורים בטלים בבית הכנסת, הוא בעצם בא לביתו של הקב"ה, וכביכול מבזה אותו ר"ל במשכנו, ומדה כנגד מדה האדם הזה נוחל בזיון.

רבי אליהו עמר מספר מעשה נורא שארע עם צדיק אחד:

אותו צדיק נפטר לבית עולמו, לאחר שסבל יסורים קשים ורבים מחמת המחלה הנוראה.

כידוע, אם אדם סובל ח"ו יסורים קשים בעולם הזה, יש בכך תקון ומרוק של הנשמה, והוא אמור לעלות לשמים לקבל את שכרו בעולם הבא ללא יסורים. הצדיק ההוא סבל, כאמור, יסורים קשים, והיה אמור לזכות רק לשכר טוב בעולם הבא, ובפרט שהיה ירא שמים וצדיק בחייו, אף זמן קצר לאחר פטירתו, הגיע בחלום אל רב אחד שהיה עמו בקשר בחייו, כשפניו מכרפמות וכלו כאוב.

שאל אותו הרב בחלום: "איך יתכן שאתה סובל, אחרי כל היסורים שעברת בעולם הזה?"

עָנָה לוֹ הַנִּפְטָר: "אָכֵן, עָלִיתִי לְמַעַלָּה זֶה וְנָקִי, וּמִחַמַּת הַיְסוּרִים הַקָּשִׁים שֶׁעָבְרוּ עָלַי נִמְחַלוּ לִי עוֹנוֹתַי, מִלְבָּד עוֹוֹן אֶחָד שֶׁכָּל הַיְסוּרִים שֶׁבַּעוֹלָם לֹא מְכַפְּרִים עָלָיו, וְהוּא הָעוֹוֹן שֶׁל בֹּזֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, רַחֲמָנָא לִיצְלֵן. בָּעֵת הַיּוֹתִי בַּעוֹלָם הַזֶּה דִּבַּרְתִּי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּזִמּוֹן הַתְּפִלָּה וּבִקְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְאֲנִי נֶעֱנֵשׁ עַל כָּךְ עִכְשָׁו בָּעֵנָשִׁים נוֹרָאִים.

"בְּגִלְל הַזְכִּיּוֹת הָרַבּוֹת שֶׁהָיוּ לִי, קִבַּלְתִּי רְשוּת מִן הַשָּׁמַיִם לְהַתְּגַלּוֹת אֵלַיָּה בַּחֲלוּם, כְּדֵי שֶׁתִּפְרָסֵם אֶת הַסְּפּוּר שֶׁלִּי בְּרַבִּים, וְאֲנָשִׁים יִתְחַזְּקוּ מִזֶּה. בְּכֵךְ יִתְקַן לִי הָעוֹוֹן, וַיְהִיָּה זֶה לְעֻלּוֹי נִשְׁמַתִּי".

הָרַב פִּרְסֵם אֶת סְפּוּר הַחֲלוּם, כְּדֵי שֶׁיִּדְעוּ בְּנֵי אָדָם עַד כַּמָּה חֲמוּרָה הָעֲבָרָה הַזֹּאת בַּשָּׁמַיִם, וְכַמָּה קָשִׁים הָעֵנָשִׁים הַבָּאִים בְּעִטְיָה. כְּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֲנָשִׁים אֶת הַסְּפּוּר, וְהִתְחַזְּקוּ מְכֹךְ וְקִבְּלוּ עַל עֲצָמָם שֶׁלֹּא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, הַתְּכַפֵּר לְאוֹתוֹ צִדִּיק עוֹוֹן הַדְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

כָּלֵנוּ חִיבִים לָדַעַת וּלְזָכֹר, כַּמָּה חָמוּר עוֹוֹן הַדְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, עַד שֶׁיֵּשׁ כָּאֵן מִמֶּשׁ גָּדֵר "מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן" (מִשְׁלֵי יח, כא). אִם יָבוֹאוּ לְדַבֵּר אֶתְּךָ בְּזִמּוֹן הַתְּפִלָּה, אַל תַּעֲנֶה. וְגַם אִם יִלְעָגוּ לָךְ, וַיִּנְסוּ בְּכָל דֶּרֶךְ לְגַרֵם לָךְ לַעֲנוֹת, אַל תִּתְּפָתֶה לָכֵךְ, כִּי זֶהוּ עוֹוֹן חָמוּר מְאֹד שֶׁעֲנָשׁוֹ חָמוּר מְאֹד.

מִדַּת הַדִּין בְּתוֹךְ בֵּית הַמְדַּרְשׁ

בְּחֹדֶשׁ אֲדָר תשס"ח, אֶרֶע בִּירוּשָׁלַיִם פָּגוּעַ אַכְזָרִי שָׁבוּ נִרְצָחוּ עַל יְדֵי מַחֲבֵל פְּלִשְׁתִּינִי שְׁמוֹנָה נְעָרִים צְעִירִים, בַּחוּרֵי יְשִׁיבָה, בִּשְׁעָה שֶׁיֵּשְׁבוּ וּלְמַדּוּ תּוֹרָה. הִזְעָזוּעַ וְהַחֲלָחָלָה הָקִיפוּ אֶת כָּל שְׂכָבוֹת הַצִּבּוּר וְהִגִּיעוּ עַד לִישִׁיבַת לִיִּיקוּוד שֶׁבְּאַרְצוֹת הַבְּרִית, שֶׁם מָסַר הַמִּשְׁגִּיחַ, רַבִּי

מתתיהו סלומון זצ"ל דברי חזק ומוסר למאות בני התורה ההמונים והכואבים.

בדרשתו דבר על כך שהפגוע ארע בחדש אדר, החדש שבו אנו מצוים על השמחה. דוקא אז פגעה מדת הדין קשות בעם ישראל! חובה עלינו להבין - מדוע? מה המסר שרוצה הקב"ה לתת לנו דוקא בימים הללו? מדוע ארע אסון נורא כל כך ללומדי תורה בזה בשעה שעסקו בלמוד? מהו הדבר שיוכל לעמד מול כח התורה שהיא מגנה ומצילה?

אלא, שאין ישראל נגאלין כי אם בתשובה. בתחלה רומז ה' יתברך לעם ישראל דרך מארעות כלל עולמיים, כמו צונאמי ורעידות אדמה מסביב לעולם, במקומות מרחקים, כדי לעורר אותנו לתשובה. כאשר אין עם ישראל מבין את הרמז וממשיך בשלו, מגיעים האסונות עד אלינו. הקב"ה רוצה לזעזע אותנו כדי שנעשה חשבון נפש ונפשפש במעשינו.

והנה, אחרי תקופת הנביאים אין לנו נביא שיסביר וידריך אותנו במה להתחזק. הדרך היחידה שיש לנו על מנת להבין מה רוצה ה' מאתנו ובמה עלינו להתחזק, היא על ידי מדה כנגד מדה.

אם בא טורריסט והורג ופוגע קשות בבני תורה ביושבם בהיכל בית המדרש, אין זה אלא מדה כנגד מדה למעשה שאנו עושים ביושבנו בהיכל בית המדרש: דבור דברים בטלים בזמן הלמוד או בזמן התפלה!

צריך לדעת כי המדבר דבורים בטלים בבית הכנסת הוא טורריסט שפוגע בכבוד ה' יתברך! במעשהו הוא מביא עלינו אסונות ומיתות קשות ומשנות!

מְכַרְחִים אִפּוֹא לְהִתְחַזֵּק בְּעֵנֶיךָ זֶה. לְלַמֵּד תּוֹרָה לְשִׁמָּה וּלְהִתְפַּלֵּל
לֹא דְבוּרֵי חַל וּדְבָרִים בְּטָלִים. כָּל אֶחָד צָרִיךְ בְּעֶצְמוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּכֹה,
וְלֹא לְחַשֵּׁשׁ לְהַעֲרִיר בְּעֵת הַצֶּרֶךְ לְאָדָם שֶׁמְדַבֵּר וּלְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ. תּוֹכְחָה
זוֹ אֵינָה בָּאָה מִמָּקוֹם שֶׁל קִטְרוּג אוֹ הַלְבָּנָת פְּנֵי חֲבֵרוֹ, חֲלִילָה, אֲלֵא
מִתּוֹךְ אֲהָבָה וְרָצוֹן לְתַקּוֹן.

נִתְחַזֵּק כְּלָנוּ בַּקִּדְשֵׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבִשְׂתִיקָה בְּעֵת הַלְמוּד וְהַתְּפִלָּה,
וְה' יִתְבָּרַךְ יִמְהַר וְיַחֲשֵׁב אֶת גְּאֻלָּתֵנוּ!

שְׁלִיחוֹתֶם שֶׁל מְלָאכֵי הַחֲבִלָּה

מַעֲשֵׂה בְּאָדָם אֶחָד, שֶׁהָיָה קוֹרָא בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֶת
כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים. בְּזֶמֶן קְרִיאַת הַתְּהִלִּים בָּאוּ אֵלָיו אֲנָשִׁים וּדְבָרוּ אוֹתוֹ
דְּבָרִים בְּטָלִים, וְהָיָה עוֹנָה לָהֶם, לַפְּעָמִים תְּשׁוּבָה קִצְרָה וּלַפְּעָמִים
אֶרְפָּה, לַפְּעָמִים בְּצַחוּק וּלַפְּעָמִים בְּכַעַס.

לְאַחֵר קְרִיאַת סֵפֶר הַתְּהִלִּים הָיָה אוֹתוֹ אָדָם נוֹהֵג לְנוּחַ אֶת מְנוּחַת
הַשַּׁבָּת. יוֹם אֶחָד, בְּעֵת שְׁנַח אֶת מְנוּחָתוֹ, חָלַם חִלּוֹם וּבוֹ רָאָה שְׁנֵי
מְלָאכִים בָּאִים אֵלָיו, וְהֵנָּם זוֹעֲפִים וּכְעוֹסִים, וְהִבִּין הָאִישׁ שֶׁהֵם מְלָאכֵי
חֲבִלָּה.

פָּתְחוּ לִפְנֵי מְלָאכֵי הַחֲבִלָּה אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים שְׁבוּ קְרָא, וְרָאָה
שֶׁבִּסְפָּר נִכְתְּבוּ כָּל הַדְּבוּרִים שֶׁדַּבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּעֵת אֲמִירַת
הַתְּהִלִּים, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּזִיוֹן וְחִרְפָּה גְּדוֹלִים בְּשָׁמַיִם. וְהִסְפֵּר נַעֲשֶׂה, חֵס
וְשְׁלוֹם, כְּעִבּוּדָה זָרָה מִמֶּשׁ.

שְׁאִלוּהוּ מְלָאכֵי הַחֲבִלָּה: "הֲאֵם רוֹצֶה אַתָּה שְׁנַעֲלֶה סֵפֶר זֶה לִפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?"

ענה להם: "חס ושלום, ספר זה טעון שרפה, אך שבת היום ואי אפשר לשורף את הספר".

בקש האיש שיזרקו אותו על הרצפה, ומזה היה בזיון גדול ר"ל לספר התהלים הקדוש, ומלאכי החבלה לקחו את ספר התהלים למעלה ונעלמו אותו.

הקיץ האיש משנתו, והבין שבפעם הדבור שלו בבית הפנסת בזמן קריאת התהלים, נעשה חלול השם גדול, ומתוך הצער והיגון הלה לחכם גדול בעיר.

אמר לו החכם: "תתחרט חרטה גמורה שלש פעמים, ותקבל עליך שלא לדבר יותר בבית הפנסת בזמן הלמוד".

כן עשה, ובלילה חלם שהספר נגנז ולא נתן כח למלאכי החבלה.

על מה ולמה באה השואה?

מעשה מפלא ארע בזמן השואה הנוראה:

בעת שעמדו יהודים רבים בתחנת הרפכת, ממתינים לרפכת שתוביל אותם אל הלא נודע, כשהם רעבים וצמאים, מכים ומענים - נגשה אליהם אשה אחת ואמרה: "היודעים אתם מדוע הנכם סובלים כל כך?" כשענו בשלילה, נענתה ואמרה להם: "דעו לכם, כל הפרענות הזו באה עליכם מחמת שהייתם מדברים בבתי פנסיות ובבתי מדרשות!" ובן רגע נעלמה, ולא נראתה עוד.

הַמַּעֲשֶׂה סֵפֶר עַל יְדֵי עַדֵי רֵאִיָּה. הָאֲדָמוֹר מְגוֹר הַ"אֲמָרִי אֲמַת" וְצ"ל, הָיָה מִתְרִיעַ רַבּוֹת עַל אֲסוּר דְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֻסָּת, וּמִסְפָּר סְפוּר זֶה.

הַסְּבָה לְהַמְשִׁיכוֹת הַגָּלוּת

כְּתוּב בַּזֶּהֱרַר הַקְדוּשׁ, שֶׁהַסְּבָה לְכֹךְ שֶׁהַגָּלוּת נִמְשָׁכֶת וְאִין אָנוּ נִגְאָלִים הִיא, מִשּׁוּם שֶׁמִּדְּבָרִים דְּבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֻסָּת.

כְּמָה חֲמוּר הַדְּבָר: מְעַכְבִּים אֶת הַגָּאֻלָּה, בָּאוֹת צָרוֹת גְּדוּלוֹת וּמָרוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, סוּבָלִים יְסוּרִים קָשִׁים, יֵשׁ חִלוּל הַשֵּׁם גְּדוֹל בְּעוֹלָם, צֶעַר עֲצוּם לְשִׁכְנָה שֶׁמִּמְשִׁיכָהּ לְהִיּוֹת בַּגָּלוּת וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִמְשִׁיךְ לְהִיּוֹת חָרֵב - וְהָאָדָם שֶׁמִּדְּבָר בְּבֵית הַכְּנֻסָּת לֹא מִבִּין מַה בְּסוֹף הַכֹּל עֹשֶׂה? רַק דְּבַר כְּמָה מְלִים... עָלָיו לְהִבִּין וּלְהַפְגִּים שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּכֹל זֶה!

הֲרִי אִם נִשְׁאֵל אֶת הַמִּתְפַּלֵּל שְׁאֵלָה פְּשׁוּטָה: הֲאִם אַתָּה מִצְפָּה לְגָאֻלָּה וְלְהַקְמַת הַשְּׁכִינָה מַעֲפָר? יַעֲנֶה מִיד שְׁפֹן, וְהוּא אָף מִזְכִּיר בַּתְּפִלָּה מִסְפָּר פְּעָמִים אֶת עֲנִן גְּאֻלַּת עַם יִשְׂרָאֵל. וְאִינוּ שֵׁם לְבוֹ לְכֹךְ שֶׁהוּא סוֹתֵר אֶת עֲצָמוֹ בְּכֹךְ שֶׁמִּדְּבָר דְּבוּרֵי חוּל בְּבֵית הַכְּנֻסָּת!

לִכֵּן חַיֵּב כָּל אָדָם לְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּבֵית הַכְּנֻסָּת בְּזִמְנֵי הַתְּפִלָּה כָּלֵל!

נִתְאָר לְעֲצָמָנוּ יְהוּדֵי שׁוּמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת, אֲשֶׁר בְּמַהֲלָךְ חֲיָיו הָיָה מִתְפַּלֵּל שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת בְּיוֹם בְּבֵית הַכְּנֻסָּת וְקוֹבֵעַ עֵתִים לְתוֹרָה, וְהִנֵּה לְאַחֵר פְּטִירָתוֹ עָלְתָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי לְשִׁמִּי מַעֲלָה וּפְגָמָה בְּמִלְאָהּ ה'.

"לאן פָּנִיךָ מועדות?" התעניין המלאך, והאיש השיב: "לִגְנוֹ עֵדוֹן, הֲלֹא מִסֵּרְתִּי אֶת נַפְשִׁי עַל קִיּוֹם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת!"

אמר המלאך: "אֲכֹן, וְדַאי שֶׁתִּזְכֶּה לִגְנוֹ עֵדוֹן, אַךְ לִפְנֵי כֵן - אוֹלֵי תִשָּׁב כָּאֵן מְעַט, תִּשְׁתַּחֲוֶה מִשְׁהוֹ וְתוֹךְ כְּדֵי כֹךְ תִּרְאֶה אֶת מֶה שְׂאֲצִיג בְּפָנֶיךָ..."

תוֹךְ זְמַן קָצֵר יֵשֵׁב הָאִישׁ וּלְפָנָיו הֶקְרַן סֵרֵט הַמִּצְוִיג אֶת מִרְאוֹת הַשּׁוֹאָה - הָרָעָב, הָעֲבוּדָה, הַכְּפוּר וְהַמָּוֶת.

לִמְרֹאֶה הַסֵּכֶל הָאִים שְׁעָבֵר עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּאִמְצָעוֹת עֲנוּיִים נוֹרָאִים כְּאֵלוֹ, לֹא הִצְלִיחַ הָאִישׁ לְהִשָּׁאֵר שׁוֹה נָפֶשׁ, הוּא קָם מִמְּקוֹמוֹ וְשָׂאֵל: "מֶה זֹאת?"

אֶךְ הַמִּלָּאךְ הִגִּיב: "קֶשֶׁה לָךְ לִרְאוֹת אֶת הַדְּבָרִים? אִם כֵּן, הִבֵּה וּנְקִרִין בְּפָנֶיךָ מֵאַרְעַ אַחֵר", וּמִיָּד הִצִּיג בְּפָנָיו אֶת אִימֵי הָאִינְקוּיִזִּיצְיָה וְאֶת הָעֲנוּיִים שְׂאוֹתֶם סוֹבְלִים הִיְהוּדִים בְּמִרְתָּפִים הַחֲשׂוֹכִים, וּמִשְׁרָאָה הָאִישׁ כִּי־צַד עוֹקְרִים לִיהוּדֵי אֶת צִפְרָנָיו אַחַת לְאַחַת, הוּא קָם מִמְּקוֹמוֹ מְבַעֵת כָּלוֹ וּבִקֵּשׁ לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ לִגְנוֹ עֵדוֹן וְלִמְחוֹת מִלְּבוֹ אֶת אִימַת הַמִּרְאוֹת.

הַמִּלָּאךְ שֶׁהִבְחִין בְּכֹךְ, מֵהֵר לְאוֹתֶת לוֹ שֶׁיֵּשֵׁב בְּמִקְוֹמוֹ, וְהִחֵל לְהִצִּיג בְּפָנָיו אֶת הָאִינְתִּיפָאדָה - אוֹטוֹבוּסִים מְתַפּוֹצְצִים בְּקוֹל רַעַשׁ אֲדִיר, כְּשֶׁאֲחֲרֵיהֶם הָרוּגִים וּפְצוּעִים הַמְתַּבּוֹסְסִים בְּדָמָם.

בְּשָׁלֵב זֶה, לֹא הִצְלִיחַ הָאִישׁ לַעֲצֹר בְּעַד רוּחוֹ, הוּא קָם מִמְּקוֹמוֹ וְזָעַק: "אֵלוֹ הֵייתֶם מִרְאִים אֶת הַסֵּרֵטִים הֵלְלוּ לַהּלוֹכִים לְגִיהֶנֶם הֵייתִי מִבֵּין אֶת מַעֲשֵׂיכֶם, אֶךְ מִדּוּעַ מִרְאִים דְּבָרִים נוֹרָאִים שְׂכָאֵלוֹ בְּדֶרֶךְ לִגְנוֹ עֵדוֹן?"

תִּשׁוּבָתוֹ שֶׁל הַמִּלָּאךְ הִיְתָה: "עָלֶיךָ לְהַנּוֹת מִמַּעֲשֵׂה יְדִידָה! כָּל מֶה שְׂאֲתָה רוּאָה כָּאֵן - אֲתָה גִרְמַתָּ לוֹ בְּמַעֲשֵׂיךָ!!"

"אני?!", שאל האיש בפלצות.

"אכן, אתה", אשר המלאך בניע ראש.

ולמראה חסר ההבנה הוסיף המלאך והסביר: עם ישראל כבר היה ראוי להגאל, אך בעקבות פטפוטי ההכל שלך בבית הכנסת בזמן התפלה, התעכבה הגאולה מלבוא, ועל ידיך לא הגיע העולם לתקונו! כל הצרות של עם ישראל בכל הגליות התרגשו ובאו כתוצאה מכך. אם כן, שב ותהנה ממעשה ידיך..."

השכינה מכה את המדבר בבית הכנסת!

להלן דברים שאמר הרב איתן בגדרי שליט"א:

ישנם רבנים, ה' ישמור ויציל, שרואים אנשים מדברים בבית הכנסת שלהם בזמן קריאת התורה ובזמן חזרת הש"ץ והקדיש, ואינם מעירים להם כי הם תורמים כספים לבית הכנסת, ולכן יש לרב משוא פנים ולא נעים לו להעיר ליתורם הדגול...

מה, אתה מוכר את הקדוש ברוך הוא עבור כסף?!

אדם בא לבית הכנסת כאלו מגיע לדיסקוטה, לא בחיל וברתת.

כותב ה"תוספות יום טוב": דע לה, אם אתה מעכב זוג וְלא התחתנת, אתה חייב לעשות בדרך בית בדבורים שלך בבית הכנסת, שיחות חלין. עד כדי כך, שרבי שמעון בר יוחאי כותב בזהר הקדוש, שאדם המדבר בבית הכנסת, השכינה מכה אותו כי הוא גורם לה לצאת מבית הכנסת בגלל הדבורים שלו!

מי שאינו מסגל שלא לדבר בזמן התפלה בבית הכנסת - שלא יבוא כלל לבית הכנסת, שישאר בבית!

סוּפוּ שֶׁל מִתְנַגֵּד

עם הוצאת הספר לאור הגענו לאחד מגדולי הדור, כדי לקבל ברכה להצלחת הפצת הספר בכל תפוצות עם ישראל.

בזמן ההמתנה לצדיק בקש הגבאי לעין מעט בספר. הוא קרא בו מספר דקות ואמר: אספר לך מעשה אישי שקרה לי לפני כחמש עשרה שנה.

יהודי יקר העביר לי ספר חזק שהוא כתב בענין הזהירות מפני דבור בבית הכנסת. התעוררתי מדבריו והחלטתי לשתף בהם את המתפללים בבית כנסת שבו התפללתי. בשבת הקרובה בקשתי את רשות הדבור, פתחתי את הספר והקראתי מתוכו לפני הקהל.

תוך רגעים ספורים הבינו המתפללים מהו הנושא, והחלו למחות ולדרש שאפסיק מיד, משום שאינם רוצים לשמוע.

הפתעתי מן ההתנגדות הנחרצת, כמוה לא דמינתי שתהיה. קורה שאנשים נכשלים בשוגג, אולם בדרך כלל יראי שמים מתחזקים ורוצים לתקן את שגיאותיהם. בשבוע לאחר מכן החלטתי להתעלם מאותה התנגדות, נעמדתי ושוב התחלתי להקריא.

חלף רגע או שנים עד שאחד מן המתפללים פלס לעצמו דרך לעברי. הוא נסה להשתיק אותי בלח, וכשלא התיחסתי הרים את ידו, ועד כמה שנשמע הדבר בלתי הגיוני - הפה אותי בבזיון גדול...

הגבאי השתתק. נפר היה כי זכרון הדברים אינו נעים לו.

"ומה קרה לאותו מתפלל?" שאלתי מיד, בטוח הייתי כי נענש.

הגבאי נתן בי עינים עצובות ואמר "כעבור חודש הפסיק להגיע לבית כנסת, ותוך מספר חודשים לוינו אותו בדרך האחרונה".

חובה עלינו להבין שיש דין ויש דין, ודבור בבית כנסת הוא מתכון בדוק לצרות צרורות. אין דרך אחרת.

משום כך לא ממלץ לקחת אפלו המור קל שבקלים בענין הזה!

מסור בידי יצרו הרע

אברך ששמש כגבאי בבית כנסת בעיר עמנואל ספר ספור נורא:

היו שם שני מתפללים שבעוונות הרבים כל הזמן היו מפטפטים בזמן התפלה וקריאת התורה. כל מחאותיו וגערותיו לא הועילו מאומה, הם היו אומרים לו שלדאבונם הם מסורים ביד יצרם, והתאווה הגדולה שלהם לדבר היא רק בבית הכנסת, רחמנא ליצלו.

עברה תקופה והאברך הנ"ל נפגש עם אחד מהם. אותו מתפלל התודה בפניו שאכן הוא צדק במה שהעיר לו שאסור לדבר בבית הכנסת, ושהוא קבל ענש חמור מהקב"ה על זה: הוא נכנס לתקן את רכבו בכפר ערבי, ובדרך חזור משם זרקו ערבים על רכבו סלע גדול. הם פגעו לו בפיו, ונשברו לו כל השנים רחמנא ליצלו. הוא נאלץ לעבר עשירים ושלשה נתוחים כדי לשקם את הפה ואת השנים. השקום היה כרוך בהרבה מאד צער ויסורים קשים, וכמוכן בהוצאות כספיות גדולות. הוא מבין שכל זה בא לו משום שדבר בבית הכנסת.

לשאלת האברך אם עשה בגין זה תשובה על מעשיו? ענה לו אותו מתפלל, שמאד היה רוצה לחזור בתשובה, אולם לצערו כבר אינו יכול, כי הוא מממש מסור בידי יצרו הרע רחמנא ליצלו.

שנה וחצי אחר כך התרחש פגוע ירי קשה של מחבלים ימ"ש על אוטובוס שנסע מבני ברק לעמנואל. בין ההרוגים הי"ד היה אותו מתפלל רחמנא ליצלו!

וַיְהִי רָצוֹן שְׁנַת־חֲזָק בָּזָה כָּלֵנוּ לְעֵלּוּי נִשְׁמָתוֹ הַטְּהוֹרָה הִ"ד.

סְפֹרוּ שֵׁל סֵפֶר

אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַבֹּא סֵפֶר רַבִּי פֶּרוּף רוֹזֶנְבֶּלום שְׁלִיט"א:

רַבִּי שְׁלוֹם שְׁבַדְרוֹן זצ"ל עָמַד בְּלֵיל שַׁבַּת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת 'זָכְרוֹן מִשָּׁה', וְדָרַשׁ כְּהַרְגָלוֹ בַּפָּנִי הַצָּבוּר. לְפֶתַע צָעַק ר' שְׁלוֹם: "יֵשׁ כָּאֵן שְׁנֵי יְהוּדִים שְׁגָרְמוּ לָאָדָם אֶחָד לְחַלֵּל שַׁבַּת וּלְגַלֵּחַ אֲנָשִׁים בְּתַעַר, הַכֹּל בְּגִלְל הַהִתְנַהֲגוּת שְׁלֵהֶם!"

הַצָּבוּר הָיָה הָמוּם. לְמִי הוּא מֵתַכּוֹן? וְאַז הַמְּשִׁיךְ ר' שְׁלוֹם: אֶסְפֵּר לָכֶם מַעֲשֶׂה שְׁהִיָּה:

בַּמָּשָׁךְ תִּקְוָפָה אֶרְכָּה, אֲנִי וְחֻבְרִי, רַבִּי עֲזָרָא בְּרִזֵּל זצ"ל, הָיִינוּ הוֹלְכִים בְּכָל יוֹם שְׁשֵׁי אַחֵר הַצָּהָרִים לְמַחֲנֶה יְהוּדָה'. הָיְתָה לָנוּ חֲצוּצָרָה שָׁבָה הָיִינוּ תוֹקְעִים וּמְכַרְיִזִּים עַל כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת. זֶה הָיָה לַפָּנִי עֵדֶן צְפִירוֹת הָאֲזָעָקָה וְצִלְלִי הַמוֹזִיקָה הַחֲסִידִית הַמְכַרְיִזִּים עַל כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת. הָיִינוּ עוֹבְרִים בֵּין הַחֲנִיּוֹת וּמִזְרָזִים אֶת בַּעֲלֵי הַחֲנִיּוֹת לִסְגֹר אֶת הַדּוֹכָנִים וְאֶת הַחֲנִיּוֹת.

בְּסוֹף הַשּׁוּק הָיוּ אַרְבַּע מִסְפָּרוֹת. אֲנָשִׁים בָּאוּ לְהִסְתַּפֵּר וּלְהִתְגַּלַּח. שְׁלֹשָׁה מֵהַסְפָּרִים הָיוּ נַעֲנִים לְקִרְיָאָה שְׁלָנוּ. רַק הָיִינוּ אוֹמְרִים "שַׁבַּת, שַׁבַּת", וּבִתְנוּף כַּמָּה דְּקוֹת הַחֲנִיּוֹת שְׁלֵהֶם הָיוּ סְגוּרוֹת וְנִעוּלוֹת עַל מִנְעוּל וּבָרִיחַ.

הַסֵּפֶר הָרְבִיעִי הָיָה אֶגוֹז קָשָׁה. הָיִינוּ קוֹרְאִים בְּקוֹל "שַׁבַּת, שַׁבַּת", וְהוּא הָיָה אוֹמֵר לָנוּ בְּנִימָה שֶׁל לַעַג: "רַבָּנִים נִכְבָּדִים, כְּבוֹדְכֶם בְּמִקוֹמוֹ מִנַּח, אֲבָל אֲצִלִּי הַשַּׁבָּת נִכְנָסֶת כְּשֶׁאֲנִי גוֹמֵר לִסְפֹּר אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים שְׁמִמְתִּינִים בְּתוֹר..."

אמרנו לו: "אדוני, לשבת יש זמן קבוע, היא אינה מתחשבת בכמות הקלוחות שלך ואינה תלויה בסיים העבודה שלך. זמן זה זמן, ושבת זו שבת. הקב"ה קבע את העתים והזמנים, וזמנה של השבת נקבע מאז השבת הראשונה, זו שנבראה על ידי הבורא בבריאת העולם".

אך הספר הוא בשלו: "אין בעיה, אתם תעשו את העבודה שלכם, אני את העבודה שלי, הכל בסדר".

זה היה בנושא השבת. אבל היה עוד ענין: הספר הזה היה מגלח בתער. פעם אחר פעם נסינו לדבר על לבו, אמרנו לו שזה אסור מן התורה, אך הוא בשלו: "שמעתי אתכם, אין בעיה, אתם תעשו את העבודה שלכם, אני את העבודה שלי, הכל בסדר".

ככה זה היה חוזר על עצמו מדי שבוע. באחד מימי ששי הגענו לשוק כהרגלנו. תקענו בחצוצרה, קראנו "שבת, שבת", עברנו בין החניות והדוכנים, עד שהגענו לאזור המספרות. והנה אנו רואים שהחנות של אותו ספר סורר - סגורה.

התענינו: מה קרה? הרי יום ששי היום, היום הפעיל ביותר בשבוע אצל בעלי המספרות. ספרו לנו: באחד מימי השבוע הבן אדם עבד כהרגלו בחנות. באמצע העבודה חש כאבים בחזה. הוא המשיך לעבוד פרגיל, וכעבר זמן התמוטט על רצפת החנות. הבהילו אותו לבית החולים "בקור חולים". כעת הוא שוכב במחלקה הפנימית.

החלטנו לבקר אותו בבית החולים. ביום ראשון הגענו לבית החולים "בקור חולים" - לבקור חולים... עלינו למחלקה הפנימית, פגשנו את הבן אדם שוכב במטתו, מקף בצנורות.

הבן אדם התרגש מן המחווה של הרפנים. הוא ידע שיש בלבם עליו, על עזות המצח שלו כלפיהם ועל הזלזול המחפיר שלו בשבת.

הַמִּלְכָּה וּבְאֶסְוִירֵי תוֹרָה. הוּא הַתִּרְגָּשׁ מִכָּה שֶׁהֵם לֹא שָׁמְרוּ לוֹ טִינָה וּבָאוּ לְבַקֵּר אוֹתוֹ. גַּם מִצְבּוֹ הָרְפוּאִי הֲלֹא-מִזְהִיר גָּרַם לוֹ לְהִתְרַפֵּּה.

אָמַרְתִּי לוֹ: "בּוֹא נַעֲשֶׂה עֵסְקָה. אֶתָּה מִצְדֵּךְ מִבְּטִיחַ שְׁמַהִיּוֹם וְהִלָּאָה אֶתָּה סוֹגֵר אֶת הַחֲנוּת שָׁעָה לִפְנֵי שַׁבָּת, כְּמוֹ כֵּן אֶתָּה מִבְּטִיחַ שְׁיִוְתֵר אֵינְךָ מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַעֲר, וְאֲנַחְנוּ מִצְדֵּנוּ נִבְרָךְ אוֹתָךְ בְּבִרְכַּת רְפוּאָה שְׁלָמָה, שְׁתוּכַל לַחֲזוֹר בְּמַהֲרָה בְּכַחוּת אֵיתָנִים לְמִסְפָּרָה שְׁלֶךְ בְּשׁוּק. עֲשִׂינוּ עֵסְקָ?"

הוּא הִנִּיחַ בְּרֹאשׁוֹ. בִּירְכָנוּ אוֹתוֹ מֵעַמֶּמֶק הַלֵּב וְאֲנִי הוֹסַפְתִּי בְּרִכַּת כֹּהֵן. הוּא הוֹשִׁיט יָד רַפָּה, וְלַחֲצֵנוּ יָדַיִם. עֵסְקָה אוֹ לֹא עֵסְקָה?

חָלְפוּ שְׁלֹשָׁה שְׁבוּעוֹת וְהָבִן אָדָם חֲזָר לְאֵיתָנוּ. שָׁב לַחֲנוּתוֹ, עוֹמֵד שְׁעוֹת אַרְכּוֹת עַל רִגְלָיו, מִסְפָּרִים בִּידוֹ, טְרוֹד בְּאַמְנוּתוֹ.

הַגִּיעַ יוֹם שְׁשִׁי. כְּשִׁשְׁמַע מִרְחוֹק אֶת קוֹל תְּרוּעַת הַחֲצוּצָרָה, מִהָר לְסִיִּים אֶת סִדּוּרֵיוֹ הָאֲחֵרוֹנִים, הִפָּךְ אֶת הַשִּׁלְט מ'פְּתוּחַ' ל'סְגוּר', הִגִּיף אֶת הַוִּילוֹן וְנָעַל אֶת הַחֲנוּת. מִדֵּי פַעַם עָבְרוּ אֲנָשִׁים בְּמָקוֹם, בִּקְשׁוּ לְהַכְנִס לַחֲנוּת כְּדֵי לְהִסְתַּפֵּר, אֶךְ לְהַפְתָּעָתָם מִצָּאוּ אֶת הַדֶּלֶת מְגֻפָּת. הֵם הִרְיָמוּ גִבָּה, לֹא הִבִּינוּ מַה קוֹרָה כָּאֵן. הִסְבִּירוּ לָהֶם.

כְּשֶׁעָבְרָנוּ לְיַד הַחֲנוּת - מִצָּאֵנוּ אוֹתָהּ נְעוּלָה. בַּעַל הַבֵּית מִזְמֵן כְּבָר אֵינָנו. כָּעֵת הוּא עוֹשֶׂה אֶת דִּרְכּוֹ לְהַכְנוּת אֲחֵרוֹנוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת בְּבֵיתוֹ.

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֵיזָה קְדוּשַׁת הַשֵּׁם. כֶּךָ צָרִיךְ לְהִתְכַּוֵּן לְשַׁבָּת קֹדֶשׁ!

מִסְפָּר ר' שְׁלוֹם: בְּמִשְׁךְ חֲצִי שָׁנָה, כָּל יוֹם שְׁשִׁי הָיִינוּ עוֹבְרִים בְּמָקוֹם. הַחֲנוּת סְגוּרָה. אָמַרְנוּ: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, לֹא נִבְרָאוּ רַעְמִים אֲלֹא לַיִשָּׁר עִקְמוּמִיּוֹת שְׁפִלָּב. הַכְּנִסָּת לוֹ 'זַעֲץ' אֶחָד בִּלְבָב, הַכֹּל הַתִּיִשָּׁר...

חֲצִי שָׁנָה הַכֹּל דָּפַק כְּמוֹ שְׁעוֹן שְׁוִיצָרִי. בְּעֶרֶב שַׁבָּת אֶחָד אֲנַחְנוּ מִגִּיעִים לְשׁוּק כְּהֶרְגֵלְנוּ, עוֹבְרִים בֵּין הַחֲנִיּוֹת וְהַדּוֹכָנִים, מְכַרְיִזִּים עַל

השבת ההולכת וקרבָה. מתקרבִים לאזור המספֵרות, ו...לא מאמינים למראה עינינו: המספֵרה של מידענו שוקקת חיים, כֵּאלוֹ אִמְצַע הַיּוֹם. אֲנִי מִתְקַרְבִים בְּהִסָּסנוּת. נִזְהָרִים לִבְחֹר אֶת מְלוּתֵינוּ. אוֹלֵי בָּכָל זֹאת חָלָה אִיזוֹ טָעוּת מִצָּעֶרֶת.

בַּעַל הַבֵּית הַבֵּין הֵיטֵב אֶת סִימְנֵי הַתְּמִיּהָה שֶׁעַל פָּנֵינוּ. הוּא קָרָא לָנוּ לְשָׁלוֹם, וְאָמַר לָנוּ: "רַבָּנִים נִכְבָּדִים, תִּשְׁמְעוּ, הִגַּעְתִּי לְמִסְקָנָה: הַכֹּל 'בְּלוּף'! שִׁבְתָּ, לֹא שִׁבְתָּ, לֹא מְשַׁנָּה לִי. אֲנִי לֹא עוֹזֵב אֶת הַמִּסְפֵּרָה עַד שְׁאֲגִמֹר לְסַפֵּר אֶת אַחֲרוֹן הַלְקוּחוֹת!"

"מָה קָרָה עִכְשָׁיו?" תִּמְהָנוּ, "הֲרִי עֲשִׂינוּ עֶסְקָה. לְחַצְנוּ יָדִים. נִתְּנוּ בִּרְכָה. הִיִּיתָ חוֹלָה מְסָפֹן, וּבְרוּךְ ה' שִׁבְתָּ לְאִיתָנָה. הַקֶּב"ה לֹא הִחְזִיר אוֹתָהּ לַחַיִּים כְּדִי שֶׁתִּפְגַּע בּוֹ".

"הַכֹּל נָכוֹן. אָבֵל אִמְרָתִי לָכֶם: הִגַּעְתִּי לְמִסְקָנָה שֶׁהַכֹּל 'בְּלוּף'".

"לָמָּה? אֵיךְ? מָה קָרָה?"

"אִסְפַּר לָכֶם מָה קָרָה", וְהוּא הֵחֵל בְּסִפּוּרוֹ:

בְּיוֹם שְׁלִישֵׁי הַשָּׁבוּעַ הִיָּתָה לִי אִזְכָּרָה שֶׁל אָבִי עָלִיו הַשָּׁלוֹם. תִּכְנַנְתִּי לָלֶכֶת לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּצִהְרִים, לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וְלוֹמַר קִדִּישׁ לְעֵלוּי נְשִׁמַּת אָבִי נוֹחוֹ עֵדֶן. חִפְשָׁתִי מִנֵּי, אָמְרוּ לִי: לֵךְ לְ"זִכְרוֹן מִשָּׁה", יֵשׁ שָׁם מִנְיָנִים רַבִּים, כָּל חֲמֵשׁ דְּקוֹת מִנֵּי.

הִגַּעְתִּי לָשֵׁם עוֹד לִפְנֵי הַזְּמַן. בְּשָׂתִים-עֶשְׂרֵה כָּבֵר הִיִּיתִי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. אִמְרָתִי "פֶּתַח אֱלֹהִים", אִמְרָתִי קְרִבְנוּת, קִרְאָתִי מִשְׁנִיאוֹת, אִמְרָתִי תְהִלִּים. לְקִרְאָת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה וְחֲצִי אֲנִי שׁוֹמֵעַ מִישָׁהוּ מְכַרִּיז "מִנְחָה, מִנְחָה". נִכְנַסְתִּי אַחֲרָיו לְחֹדֶר. הִתְחִיל שָׁם מִנֵּי.

"אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵּיתָה עוֹד יִהְיֶה לִּלְלוֹף סֵלָה", קִדִּישׁ, תְּפִלַּת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה. הַכֹּל בְּסֹדֶר גָּמוּר. וְאִזּוֹ לִפְתָּע, אֲנִי רוֹאֶה שְׁנֵי אֲנָשִׁים נִכְנָסִים לְבֵית

הכנסת. לא תגידו חלונים, פורקי על. היה להם זקן גדול, פאות ארכות... האחד נשא קפסא גדולה של נעלים. כלה היתה מלאה בדולרים ירקים. השני גרר אתו שק מלא בלירות. הם התישבו ליד אחד השלחנות והחלו להחליף ביניהם את הכסף - ההוא נותן לירות והשני בתמורה נותן דולרים. ממש כמו בכפרות - זה תמורת זה, זה חלופ זה, זה כפר זה... כל הזמן הם ספרו, באידיש...

הם הפריעו לי להתפלל. אני עושה להם "שששש..." ואז אחד מהם משיב לי "פוששש...". הוא כעס עלי, הפרעתי לו...

במשך כל התפלה לעלוי נשמת אבי לא יכולתי להתרכז. בלבלי אותי לגמרי. פעם אחת אני מגיע לבית הכנסת, וגם אז אי אפשר להתפלל כמו בן אדם.

גמרתי מהר. אני מסתכל עליהם, הם שקועים באמצע הספירה - איין, צוויי, דריי...

מתחילה חזרת הש"ץ - הם קמים לקדשה, עומדים עשרים שניות, מתישבים וממשיכים במלאכה, בקול רם.

כאן כבר פקעה סבלנותי. פניתי אליהם ואמרתי: "תסלחו לי, אתם לא מתבישים? לא מצאתם מקום אחר לספר דולרים?"

אחד מהם מסתכל עלי במבט של לעג. ואז הוא אומר לי: "בן, הכי טוב בבית הכנסת, תחת פנפי השכינה, זה המקום הכי מוגן..."

היה שם שלט, היה כתוב עליו באותיות של קדוש לבנה: "אין לדבר בשעת התפלה". מתחתיו היה כתוב "שלחן ערוך" וליד זה עוד כמה אותיות קטנות. אמרתי לו: "אתה לא רואה מה כתוב כאן? זו הלכה מהשלחן ערוך! איך אתה מעז?" והוא משיב לי: "עזב אותי עכשיו, תן לעבד".

אמרתי קדיש על אבא שלי, שיהיה בגן עדן, ועזבתי את המקום. חזרתי הביתה. בדרך אמרתי לעצמי: הכל 'בלוף'! תראו מה הולך כאן: אני, יהודי פשוט, הקרבתי את הפרנסה שלי בשביל ההלכה שמחייבת לשמור על השבת. אני סוגר את המספרה שלי במחנה יהודה בשעות הכי שוקקות, ומפסיד הרבה כסף בגלל השבת. ואלו הם, שנראים יהודים מכבדים, עם זקן ופאות, 'מצפצפים' על ההלכה ובשביל כמה לירות הופכים את בית הכנסת לשוק. איך אמרתי לכם? הכל 'בלוף'!

ואז אמרתי לעצמי: זהו זה, נגמרה העסקה עם הרבנים. אני חוזר לפתח את המספרה ביום ששי ולא עוזב אותה עד שאחרון הלקוחות גומר להסתפר. אלה עם הזקנים למדו אותי שחבל על כל לירה... הערתי לאחד מהם שהם עוברים על ההלכה של השלחן ערוה, ומה הוא אומר לי? תעזב אותי, תן לי לעבד. גם לכם - רבנים נכבדים - אני אומר עכשיו: תעזבו אותי, תנו לי לעבד...

אומר ר' שלום שבדרון: בשעה שאדם נפטר לבית עולמו נפרטים כל מעשיו, הכל נפתח ונפרס לפניו. אומרים לו: "אדון ברקוביץ, אתה יודע, בתאריך זה וזה, שעה אחרי כניסת השבת, גלחת אנשים בתער".

אני? גלחתי בתער? בשבת? מעולם לא גלחתי אנשים ביום חול, אז בשבת? הרי בשבת אני מהמקדימים לבוא לבית הכנסת. מעולם לא נגעתי בשערה מהזקן שלי, כל שערה שנשרה גנוזה בתוך דפי הש"ס הגדול שבסלון ביתי. על מה אתם מדברים? זה עולם האמת כאן? ודאי טעיתם ביני לבין מישהו אחר, אולי מישהו בשם ברקוביץ. זה ברקוביץ אחר, לא אני. מצטער מאד.

אומרים לו: אדוני, זה אתה, תחתם! והוא חותם. ואז, אחרי שהוא חותם, מראים לו את עצמו בסרטון וידיאו: הנה הוא סופר דולרים בשטיבלאך של "זכרון משה".

- אַתָּה מִפִּיר אֶת הָאִישׁ הַזֶּה?

- כֵּן, זֶה אֲנִי. אֲנִי מִצְטָעֵר, מְאֹד מִצְטָעֵר. אָבֵל לֹא נֹרָא, תִּדְעוּ לָכֶם שֶׁכָּפַר עֲשִׂיתִי תְּשׁוּבָה. הַרוּחָתִי מִהֶעֱסָקָה הֵיחָא רֹוח הָגוֹן, מִיד לְאַחַר שְׁגִמְרָתִי אֶת הֶעֱסָקָה תִּרְמָתִי מֵאָה דּוֹלָר לְ"זְכוּרֹן מִשָּׁה". כִּפְרָתִי עַל הָעוֹוֹן הַזֶּה.

אָבֵל זֶה לֹא מוֹעִיל! הִיָּה שָׁם בֶּן אָדָם אֶחָד, יְהוּדִי פְּשׁוּט שָׁבָא לְבֵית הַכְּנָסֶת לומר קִדִּישׁ עַל אָבָא שְׁלוֹ. אַתָּה הִפְרַעְתָּ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל. הִנֵּה, תִּרְאָה בְּסֶרֶט: הוּא עוֹשֶׂה לָּךְ "שִׁשְׁשִׁשׁ..." וְאַתָּה מַחְזִיר לוֹ "פְּשִׁשִׁשׁ..." אַז תַּחֲיִּבוּ אוֹתִי עַל כֵּךְ שֶׁעֲשִׂיתִי לוֹ "פְּשִׁשִׁשׁ...", מַה זֶה קָשׁוּר לְתַעֲרֵר?

בּוֹא, תִּרְאָה אֶת הַהִמְשָׁךְ וְתִבִּין. בְּיוֹם שְׁשִׁי שְׁלֹאֲחַר מִכּוֹן, הָאִישׁ הַהוּא בָּא לְמִסְפָּרָה שְׁלוֹ בְּמַחְנֶה יְהוּדָה. הִנֵּה, תִּרְאָה בְּסֶרֶט. אַתָּה רוֹאֶה? הִנֵּה ר' שְׁלוֹם שְׁבַדְרוֹן וְר' עֲזָרָא בְּרִזֵּל בָּאִים לְחֲנוּת שְׁלוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ: "מַה אַתָּה? לָמָּה פִּתַּחְתָּ אֶת הַחֲנוּת?" וּמַה הוּא עוֹנֶה לָהֶם? הִנֵּה, בּוֹא תִשְׁמַע, אֲדוֹן בְּרִקּוּבִיץ. הוּא מְסַפֵּר לָהֶם אֶת כָּל הַסִּפּוּר עַל "זְכוּרֹן מִשָּׁה", וְעַל שְׁנֵי הַיְּהוּדִים עִם הַפְּאוֹת וְהַזְקָנִים שֶׁעֲסָקוּ בַּחֲלֻפְנוֹת בְּתוֹךְ בֵּית הַכְּנָסֶת....

הִנֵּה, תִּרְאָה: הוּא מַעִיר לָךְ שֶׁזֶה נֶגֶד הַהֲלָכָה בְּשִׁלְחוֹן עֲרוּף, וְאַתָּה אוֹמֵר לוֹ: "תַּעֲזֹב אוֹתִי, תֵּן לַעֲבָד". הוּא לָמַד מִמֶּךָ. בּוֹא תִשְׁמַע מַה הוּא אָמַר לְרַבָּנִים שָׁבָאוּ אֵלָיו לְמִסְפָּרָה שְׁלוֹ לְפָנֶי שִׁבְתָּ: "תַּעֲזֹבוּ אוֹתִי, תִּנּוּ לַעֲבָד". אֵין מַה לוֹמַר, אַתָּה רַבִּי' מִצִּיּוֹן, יֵשׁ לָךְ תַּלְמִיד מְבָהֵק.

אַתָּה יוֹדֵעַ מַה הוּא עֹשֶׂה שָׁם בְּמַחְנֶה יְהוּדָה? הוּא חָלַל שִׁבְתָּ, גָּלַח אֲנָשִׁים בְּתַעֲרֵר. אָבֵל הַמַּעֲשִׂים הַלְלוּ שִׁיכִים לָךְ! הִנֵּה, זֶה הַחֲתִימָה שְׁלָךְ. אַתָּה עֲשִׂיתָ אֶת זֶה!

והָאָדָם הַזֶּה, הָאֱמָלָל וְהַמְסָפֵן, מוֹדָה וְאוֹמֵר: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲתָה צוֹדֵק. "א-ל אֱמוּנָה וְאִין עוֹל צְדִיק וַיֵּשֶׁר הוּא".

הָאָדָם הַזֶּה נִפְטָר לְבֵית עוֹלָמוֹ וּמִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין וְחוֹתֵם וּמֵאֲשֶׁר שָׁפַל הַמַּעֲשִׂים הַמִּיֶּחֱסִים לוֹ - אֶמֶת וַיֵּצִיב. אַךְ בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ, מִדֵּי שָׁנָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים הוּא הָיָה אוֹמֵר בְּאֵימָה וּבִירְאָה אֶת הַדּוּדֵי וּמִפְּרֵט אֶת סוּגֵי חֲטָאֵיו. אֶחָד מֵהֶם הוּא: "עַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיּוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים".

הָאֵם הוּא יָדַע מָה מְסַתֵּתֵר מֵאַחֲרֵי הַמַּלְיָם הָאֵלּוּ? הָאֵם יָדַע שֶׁבְּעֵצָם הוּא הַתְּכַוֵּן לַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה שֶׁסִּפֵּר ר' שְׁלוֹם? הוּא אָמַר אֶת הַדּוּדֵי שֶׁל "בְּלֹא יוֹדְעִים" - בְּלֹא יוֹדְעִים... בְּלִי שְׂיָדַע מָה מִנָּח כָּאן. אָמַר - וְלֹא יָדַע מָה אָמַר.

זֶה שֶׁהוּא הַתְּעַסֵּק בְּעֵסְקֵי חֲלָפְנוּת, וְסִפֵּר דּוֹלָרִים בְּתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת - זֶה הַ"בְּיּוֹדְעִים", אֲבָל הַמַּעֲשֵׂה שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה - זֶה הַ"בְּלֹא יוֹדְעִים". לְעֵסְקֵי הַחֲלָפְנוּת שֶׁלוֹ בְּתוֹךְ מְקוֹדֵשׁ מְעַט - הוּא הָיָה מוֹדֵעַ, אֲבָל לַהֲשַׁלְכוֹת שֶׁל מַעֲשָׂהוּ הוּא אֶפְלוּ לֹא הָיָה מוֹדֵעַ. הוּא לֹא הֶעֱלָה בְּדַעְתּוֹ שְׁמִיֶּחֱסִים לוֹ חֲלוּל שַׁבָּת וְגִלּוּחַ בַּתְּעַר! הוּא הָרִי עֲצָמוֹ נִזְהָר בְּכַבּוֹד הַשַּׁבָּת וְהַקְפִּיד עַל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, וְכִמוֹ כֵּן נִזְהָר שֶׁלֹּא לַגָּעַת בְּזִקְנוֹ, אַךְ כְּשֶׁבָּא לְפָנֶי בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה דָּנּוּ אוֹתוֹ עַל חֲלוּל שַׁבָּת וְעַל גִּלּוּחַ בַּתְּעַר!

ה"מי שִׁבְרֵךְ" שֶׁתִּקֵּן ה'תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב'

לְפָנֶי כְּשֶׁלֶשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, בִּשְׁנֵים ת"ח-ת"ט, אֲרָעוּ בְּמִזְרַח אֵירוֹפָּה פָּרְעוֹת קָשׁוֹת בִּיהוּדִים. עֲשָׂרוֹת אֲלָפֵי יְהוּדִים נִטְבְּחוּ בְיָדֵי הַקּוֹזָקִים הָאֶכְזָרִיִּים.

הַגָּאון בַּעַל הַ"תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב" הִתְעַנָּה וְהִתְחַנֵּן בְּפָנָיו בּוֹרָא עוֹלָם שְׂיֻדִיעַ לוֹ עַל מָה וְלָמָּה נִגְזְרוּ הַגְזָרוֹת הַקָּשׁוֹת הַלָּלוּ עַל עַם יִשְׂרָאֵל.

הַשִּׁיבוּ לוֹ מִשְׁמִימִים בַּחֲלוּם, כִּי הַגְזָרוֹת הַקָּשׁוֹת בָּאוּ מִחֲמַת שְׁמֹזְלִזְלִים בְּקִדְשַׁת בֵּית הַכְּנָסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ וּמִדְּבָרִים דְּבוּרֵי חוֹל בְּזִמְנֵן הַתְּפִלָּה וְקִרְיַת הַתּוֹרָה.

בְּעֵקֶבֶת זֹאת תִּקֵּן הַ"תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב" בְּרֶפֶת "מִי שֶׁבֶרַךְ" מִיַּחַדָּת לְמִי שֶׁיִּשְׁמֹר פִּיו וְלֹא יִדְבֹּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. וְזוֹ לְשׁוֹנָה: "מִי שֶׁבֶרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מֹשֶׁה אֶהְרֹן דָּוִד וְשְׁלֹמֹה הוּא יְבִרַךְ הַשּׁוֹמֵר פִּיו וְלִשְׁוֹנוֹ מִלְּהַפְסִיק בְּשׁוּם דְּבוּר מִן 'בְּרוּךְ שְׁאֹמֵר' עַד גִּמְרַת הַתְּפִלָּה וּבְשַׁעַת קִרְיַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבְּצִבּוֹר אֶפְלוּ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה בְּאִיזָה דְּבוּר, כָּל שָׂכָן בְּשִׁיחַת חֲלִין וְסִפּוּרֵי שְׁמוּעוֹת, וְיַחֲלוּ עָלָיו כָּל הַבְּרָכוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּתוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וּבְכָל סִפְרֵי הַנְּבוּאוֹת, יִרְאֶה זֶרַע כָּשֶׁר חַיִּים וְקִיָּמִים, וְיִזְכֶּה לִשְׁנֵי שְׁלַחֲנוֹת שְׁבַשְׁנֵי עוֹלָמִים שֶׁהֵם הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר: 'וְהָיָה טוֹב', וְהָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכָּלוּ אָרֶךְ גַּם טוֹב, וְנֹאמַר אָמֵן".

בְּכֶךָ הוּא עוֹרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל עַל חֲמַרַת הָאֲסוּר שֶׁל דְּבוּרֵי חֲלִין בְּבֵית הַכְּנָסֶת. וּמֵאִידֶךָ גִּיסָא, יֵשׁ בְּכֶךָ חֲזוּק גָּדוֹל לְהַזְהִיר מִדְּבוּרֵי חֲלִין, כְּדִי לְזַכּוֹת בְּ"כָל הַבְּרָכוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּתוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וּבְכָל סִפְרֵי הַנְּבוּאוֹת".

שְׁמַע לְתוֹכַחַת הָרֵב לְאַחֵר שְׁנִכּוּהַ בְּרַגְלָיו

אֶחָד הַמִּתְפַּלְלִים בְּבֵית הַכְּנָסֶת שְׁלָנוּ הַשְׁתוֹקֵק עַד מְאֹד לְהַפִּיךְ אֶת נִכְדּוֹ הַקָּטָן בֶּן הַשְּׁנָתִים לְצִדִּיק. נִרְאֶה כִּי הַסִּפּוּרִים אוֹדוֹת אִמּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, שֶׁהִיָּתָה מוֹלִיכָה אֶת עֲרִיסָתוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ כְּדִי

שִׁיכְנָסוּ לְאֶזְנֵי דְבָרֵי תוֹרָה, דְּבָרוּ אֶל לִבּוֹ, וְהוּא הִחְלִיט לִישְׁמָם בְּנֶכֶד
הַקָּטָן וּבְעוֹד שְׁתֵּי נִכְדוֹת פְּעוּטוֹת שְׁצָרָף אֵלָיו. כֹּךְ הֵחַל לְהִבְיָא
בְּקִבְעוֹת לְכָל תְּפִלוֹת הַשָּׁפָת אֶת שְׁלֹשֶׁת הַקִּטְנֻטִּים.

הַיְלָדִים, שֶׁכָּבֵר הָיוּ גְדוֹלִים מִכְּדֵי לִהְיוֹת מוּטָלִים בַּעֲרִיסָה בְּשֶׁקֶט,
הִתְנַהֲגוּ בְּהִתְאָם לְגִילָם - הֵם הִרְעִישוּ, הִתְרוֹצְצוּ מִכָּאן לָשָׁם בְּרַחֲבֵי
בֵּית הַכִּנְסָת, בָּכוּ וּמָשְׁכוּ זֶה בְּשַׁעְרוֹתָיו שֶׁל זֶה בְּאִמְצָע תְּפִלַּת לַחֹשׁ.
הַהִפְרָעָה הִיָּתָה בְּרוּרָה, רְכוּזָם שֶׁל שְׁאֵר הַמִּתְפַּלְלִים נִפְגַּם קִשּׁוֹת. חֵלֶק
מִן הַמִּתְפַּלְלִים נָסוּ לַעְזוֹר לְסַבָּא בְּהִרְגָעַת הַקִּטְנִים עַל יְדֵי מִמְתָּקִים
שֶׁהֲצִיעוּ לָהֶם. הַיְלָדִים הִגִּיבוּ בְּהִתְלַהֲבוֹת, דִּחְפוּ וְנִדְחְפוּ בֵּין יְהוּדִים
הַמִּתְפַּלְלִים שְׁמוּנָה-עֶשְׂרֵה. אִפְלוּ הַחֲזָן עֲצָמוּ חֹשׁ בְּמַהוּמָה וְהִתְפַּלְּבֵל
בְּתִפְלָתוֹ!

כָּל זֹאת, מִבְּלִי לִצְיֹן אֶת הַהִפְרָעָה שֶׁנִּגְרְמָה לְסַבָּא עֲצָמוֹ. בְּמַהֲלָךְ
הַתְּפִלָּה הָיָה עָלָיו לִצְאָת כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים הַחוּצָה. כֹּךְ יֵצֵא שֶׁהוּא
עֲצָמוֹ הַפִּסִּיד אֶת תְּפִלָּתוֹ - וְהַהִפְסֵד שֶׁנִּגְרַם לְשְׁאֵר הַמִּתְפַּלְלִים יֵצֵר
זִילוֹת בְּבֵית הַכִּנְסָת.

בְּאֶשֶׁר חָזַר הַמְקָרָה עַל עֲצָמוֹ שׁוֹב וְשׁוֹב, הִבְנֵתִי כִּי מוּטָל עָלַי לְהִסָּב
אֶת תְּשׁוּמַת לִבּוֹ שֶׁל הַסַּבָּא לְמַצֵּב שֵׁישׁ לְשׁוֹנוֹתוֹ.

הַחֲמַאתִי לוֹ עַל דֹּאגָתוֹ לְרוּחָנִיּוֹת שֶׁל הַקָּטָן וְעַל הַעֲזָרָה שְׁבוּדָאִי
הוּא נוֹתֵן עַל יְדֵי כֹךְ לְבִנֵּי הַבֵּית, שֶׁמְשַׁתְּחָרְרִים לְזִמְנָן מָה מִן הַשׁוֹכְבוֹת
וְהַפְּעֻלָּתָנוֹת הַבְּלָתִי פּוֹסְקָת - אוּלָם הַסִּבְרָתִי כִּי הַנֶּזֶק רַב מִן הַתּוֹעֵלָת,
וּבְלָתִי אֶפְשָׁרִי לְהַמְשִׁיךְ כֹּךְ. אֶפְשָׁר לְהִבְיָא אֶת הַיְלָדִים לְגִנַּת מִשְׁחָקִים
וּבְכֹךְ לַעְזוֹר לְמִשְׁפָּחָה, אִךְ הַבָּאֲתָם לְבֵית הַכִּנְסָת הִיא בְּלָתִי רְאוּיָה.

"כֵּן, כֵּן", עָנָה לִי הַסַּבָּא שׁוֹב וְשׁוֹב - אִךְ בְּפִעֵל הַמְשִׁיךְ לְהִבְיָאם לְכָל
תְּפִלָּה.

לְאַחַר פְּעָמִים רַבּוֹת שֶׁל שִׁיחוֹת בְּאוֹתָהּ מִתְכַּנֶּת, הִבְנֵתִי כִּי אֵין הוּא מִבִּין אֶת חֲמַרְת הַמַּעֲשֶׂה. פָּנִיתִי אֵלָיו בְּאִפֹּן קָשֶׁה יוֹתֵר, תִּאֲרָתִי לוֹ אֶת הָעוֹוֹן הַפְּלִילִי, וְאֶת הָעֲנָשִׁים הָאֲמוּרִים בְּמַעֲשִׂים מַעִין אֵלָיו. אֲמַרְתִּי לוֹ בְּרוּרוֹת כִּי עַל אֵף כְּוִנָּתוֹ הַטּוֹבָה וְהָאֲמִתִּית, הוּא טוֹעֶה. הַהֶפֶךְ הוּא הַנִּכּוֹן: הַדֶּרֶךְ לְלַמֵּד אֶת הַיֶּלֶד אוֹדוֹת קִדְשָׁת בֵּית הַכְּנֻסָּת הִיא דוֹקָא בְּהַשְׁאָרְתוֹ בְּבֵית.

אוֹלָם הַסָּפָא הוֹסִיף לְהַתְעַלֵּם, וְהִמְשִׁיךְ לְהַתְנַהֵּג כְּמִקְדָּם.

מֵאַחַר זֶה אֵינוֹ בֵּית הַכְּנֻסָּת שָׁבוּ אֲנִי מִתְפַּלֵּל בְּקִבְיָעוֹת, לֹא הִגַּעְתִּי זְמַן מָה לְהַתְפַּלֵּל שָׁם. כַּעֲבוּר תְּקוּפָה, כְּאֲשֶׁר הִגַּעְתִּי לְשָׁם בְּשַׁבָּת, הִבְחַנְתִּי בְּאוֹתוֹ סָפָא הַמְשַׁתְּרֵךְ לְבֵית הַכְּנֻסָּת לְתַפְלַת מִנְחָה בְּשַׁבָּת. הוּא צָלַע קִשּׁוֹת, מִמֶּשׁ גָּרַר אֶת רִגְלוֹ. מִהֲרָתִי לְשֹׂאֵל לְשִׁלּוּמוֹ, וְהוּא נֶאֱנַח וְהִשִּׁיב: "נֵס גָּדוֹל קָרָה לִּי! מִחֵם רוֹתַח הַחֲלִיק מִיָּדִי וְנִדְבַק אֶל הָרֶגֶל. תוֹף שְׁנִיּוֹת כָּל הָעוֹר נִחְרַךְ וְנִצָּרַב. לְמַעַלָּה מִחֻדָּשׁ יָמִים הָיִיתִי מְאֻשָּׁפֵז בְּבֵית חוֹלִים, וְלֵאחֶר מִכּוֹן רִתְקָתִי לְמִטָּתִי זְמַן רַב. רַק בְּנִסִּי נִסִּים לֹא נִגְרַם לְרֶגֶל גִּזָּק בְּלִתִּי הַפִּיָּה!"

אַחַר אָמַר בְּשִׁפְלָה קוֹל: "בְּרַגַּע שָׁבוּ אֶרַע לִי הַדָּבָר - נִזְכַּרְתִּי בָּהּ. שְׁחִזְרָתִי שׁוּב וְשׁוּב אֶת הַתּוֹכָחָה שְׁלָהּ, אוֹתָהּ הִדְפָּתִי מִלְּפָנַי בַּחֲסֹר שִׁימַת לֵב. קִבְּלָתִי עַל עֲצָמִי, שְׁלֹא לְהִבִּיא יוֹתֵר אֶת נִכְדֵי לְבֵית הַכְּנֻסָּת!

"וְהִנֵּה, גַּם כָּאֵן רָאִיתִי אֶת חֲסָדִי ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. מִרֹאשׁ קִצְבוֹ לִי הָרוֹפְאִים חֲצִי שָׁנָה לְהַחֲלָמָה, אֵף מֵאוֹתוֹ רָגַע שָׁבוּ הַחֲלָטָתִי אֶת אוֹתָהּ הַחֲלָטָה נִחְרָצָת, תוֹף חֻדָּשׁ חִזְרָתִי לְעֲצָמִי, וְכַעַת אֲנִי מְסַגֵּל לְלַכֵּת לְבֵית הַכְּנֻסָּת. אֲמַנָּם צוֹלַע עַל יָרְכִי - אֵף בְּחֲסָדִי ה' הוֹלִיָּהּ!"

בְּשַׁבָּת שְׁלֵאֲחֶר מִכּוֹן, כְּאֲשֶׁר הִתְפַּלֵּלְתִּי מִנְחָה בְּאוֹתוֹ בֵּית כְּנֻסָּת, הִפְרָעָה הַתְּפִלָּה שׁוּב עַל יְדֵי יְלָדִים קִטְנִים. הַפֶּעַם לֹא הָיוּ אֵלָיו נִכְדָּיו שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי, כִּי אִם יְלָדִים קִטְנִים שֶׁל מִתְפַּלְלִים אֲחֵרִים. לְהוֹתִי

הבִּחֲנֵתִי בִיהוּדִי שְׁמִסְמֵן לָהֶם לְבֹא אֵלָיו, וּמַחֲלֵק לָהֶם מִמִּתְקִים... כָּל
זֹאת בְּתוֹךְ בֵּית כְּנֻסֶת! בְּאַמְצֵעַ תִּפְלָה! קִשָּׁה הִיָּה לִרְאוֹת זֹאת.

דִּפְקֵתִי עַל שְׁלֹחֲנִי, וְהֵעֵרְתִּי: שֵׁשׁ... שֵׁשׁ... אֶךְ לֹא הוֹעִיל!

כְּשֶׁהִסְתַּיְמָה הַתִּפְלָה הוֹכַחְתִּי אֶת אָבִי הַיְלָדִים עַל כֶּךָ שֶׁזָּהוּ עוֹוֹן
פְּלִילִי שֶׁל זֵילוֹת בֵּית כְּנֻסֶת, וַיֵּשׁ בְּכֶךָ חֲלוּל ה' גָּדוֹל.

לְהַפְתָּעֵתִי קִבְלָתִי גִבּוּי מִכּוּוֹן בְּלִתִּי צָפוּי - אוֹתוֹ סָפֵא קָם וְאָמַר
בְּקוֹל רֶם: "גַּם אֲנִי אֵינִי מִבִּיא יוֹתֵר אֶת הַנִּכְדִּים שְׁלִי! אֲנִי הִזְהַרְתִּי וְלֹא
שָׁמַעְתִּי, צָרִיךְ הָיִיתִי לְהַשְׁרִף בְּרַגְלִי וְרַק בִּנְס לְצֹאת לֹא פָּגַע, כִּדִּי
לְקַלֵּט אֶת הַתּוֹכָחָה וּלְהַגִּיעַ לַחֲלָטָה לְהַפְסִיק".

הֵעֵרְכֵתִי אוֹתוֹ עַל אִמְץ לְבוֹ לַהוֹדוֹת בְּטָעוֹתָיו. לֹא רַבִּים מְסֻגָּלִים
לָכֶךָ! אֲשֶׁרִיו וְאֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה וְחִזַּק אֶת הָרַבִּים בְּאוֹתוֹ עֲנִין.
שָׁכְרוּ מִן הַשָּׁמַיִם יְהִיָּה עֲצוּם וְרַב!

כְּשֶׁמִּדְבְּרִים בַּתִּפְלָה נִתְּנָת רְשׁוֹת לְמִלְאֲכֵי הַחֲבֵלָה לְהַעֲנִישׁ

צָרִיךְ לְזַכֵּר שֶׁבֵּית הַכְּנֻסֶת הוּא מוֹשֵׁב הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה. מִשׁוּם כֶּךָ
חֲמוּר כָּל כֶּךָ אֲסוּר הַדְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֻסֶת, וּבְמִיחָד בְּזִמְנֵי הַתִּפְלָה, כִּי זֶה
גּוֹרֵם לַשְּׂכִינָה לְהִסְתַּלַּק מִבֵּית הַכְּנֻסֶת, וּכְתוּצָאָה מִכֶּךָ הַתִּפְלָה אֵינָה
עוֹלָה לְמַעְלָה וְאֵינָה מִתְקַבֵּלַת בַּשָּׁמַיִם.

גְּרוּעַ מִכֶּךָ: אֶת מְקוֹמָהּ שֶׁל הַשְּׂכִינָה שֶׁהִסְתַּלַּקָה, תּוֹפֵס הַשָּׁטָן,
שְׁלוֹקֵחַ אֶת תִּפְלוֹת צָבוּר הַמִּתְפַּלְלִים, וּמַעֲבִיר אוֹתָן אֶל מִלְאֲכֵי
הַחֲבֵלָה שֶׁנוֹצְרוּ מִהַדְּבוּרִים הָאֵלֹו, וּבִיּוֹם הַמַּגָּפָה שֶׁתִּבּוֹא בְּשָׁל כֶּךָ, ה'
יִרְחַם, תִּנָּתֵן רְשׁוֹת לְמִלְאֲכֵי הַחֲבֵלָה לְהַעֲנִישׁ בַּחֲמָרָה רַבָּה אֶת
הַמִּדְבְּרִים, וְאֶת שְׁאָר הַמִּתְפַּלְלִים.

וְהִנֵּה, הַקֶּב"ה מְסַנֵּג בְּאִפְּן קָבוֹעַ עַל עַם יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַקְּטָגוֹרִיּוֹת שֶׁהַשֵּׁטָן מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, מִשְׁתִּיק אוֹתוֹ וְלֹא נוֹתֵן לוֹ רְשׁוֹת לִפְגֹּעַ בָּהֶם. לְדַגְמָא: כְּשֶׁהַשֵּׁטָן מְקַטְרֵג עַל עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם גִּנְבִּים וְגִזְלָנִים, מְשִׁיב לוֹ הַקֶּב"ה שְׂכָל אִמָּה אַחֲרֵת שֶׁהִיְתָה מְקַבֶּלֶת אֶת הַתּוֹרָה, הִיוּ בָּהּ יוֹתֵר גִּנְבִּים וְגִזְלָנִים מֵאֲשֶׁר בָּעַם יִשְׂרָאֵל וּבִכְךָ מִשְׁתִּיק אוֹתוֹ. אַךְ עַל הַדְּבוּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֵין לְבוֹרָא עוֹלָם כְּבִיכּוֹל מֶה לְהַשִּׁיב, כִּי לְשֹׂאֵר הָאָמוֹת יֵשׁ מוֹרָא וּפְחָד מִבֵּית תְּפִלָּתָם, וּבִצְעֵר רַב נוֹתֵן לְמִשְׁחִית רְשׁוֹת לְחַבֵּל.

שְׁנַבִּין הַיָּטִב: כְּשֶׁמְדַבְּרִים בְּזִמָּן הַתְּפִלָּה, הַקֶּב"ה לֹא נִלְחָם בַּשָּׂמַיִם כְּנֶגֶד הַמְּקַטְרָגִים עַל הַדְּבוּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

יֵשׁ כָּאֵן תּוֹכַחָה גְּדוֹלָה לְכָלֵנוּ, שֶׁהָרִי אֵצֶל הַגּוֹיִים, עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, יִמַּח שָׂמִם וְזָכָרָם, בְּבֵית הָעֲבוֹדָה הַזֶּה וּבְבֵית הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּהֶם שׁוֹרֵר שְׁקֵט דִּמְמָה, וּמִתְפַּלְלִים לְאֱלִילִים שֶׁלָּהֶם בִּירָאָה וּפְחָד. וְאַנְחֵנוּ, בְּנֵי שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, מְזַלְזְלִים בְּקִדְשָׁתוֹ וּמַבְזִים אֶת בֵּיתוֹ בְּדְבוּרִים וּשְׁחוּקִים. אוֹ אֵז נִתְּנָה לָהֶם הָרְשׁוֹת לִפְגֹּעַ בָּעַם יִשְׂרָאֵל, בְּלִי הַבְּחִנָּה בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, נָשִׁים אוֹ טָף, ה' יִשְׁמֹר וַיַּצִּיל. חַיִּבִּים לְהַפְסִיק לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּזִמָּן הַתְּפִלָּה!

אֵיךְ יָכוֹל אָדָם בֶּן תְּמוּתָה, לְאַחַר שְׁקָרָא, רָאָה וְהִבִּין אֶת כָּל הַפְּתוּב, שֶׁלֹּא לְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית הַמְדָּרֶשׁ בְּזִמָּן הַתְּפִלָּה וְהַלְמוּד. וּמִי שֶׁלֹּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ שְׁתִּיקָה - נֶחֱשֵׁב לְמַאֲבָד עֲצָמוֹ לְדַעַת, לְנִכְח הָעֵנֶשׁ הַנוֹרָא הַזֶּה, וְהָרִי אִפְּלוּ בְּעֲלֵי הַחַיִּים נִזְהָרִים מְדַבְּרִים הַגּוֹרְמִים לְמוֹתָם, וְכָל שְׂכָן אָדָם, בֶּר דַּעַת, שֵׁשִׁשְׁפִּיל לְהַזְהֵר וּלְהַשְׁמִיר עַל נַפְשׁוֹ!

זה כנגד זה

אחד ממתפללי בית הכנסת שלי לא הבין את פשרן של ההערות שלא לדבר בעת התפלה שיצאו מפי. "מה רע בלהצחיק ילדים קטנים במהלך התפלה ולתת להם ממתקים?" - תמיה - "מדוע צריכים להיות רציניים כל כך? מדוע לא לומר פה ושם מלה אחת או שתיים? למה לקחת את החיים כל כך כבד?"...

נסיתי להסביר לו ולהביא לו מקורות כדי שייבין את חמרת הענין - אולם לשווא. לפרק זמן קצר היה שותק, אף כעבור זמן גבר עליי יצר הצחוק והליצנות, והוא לא הצליח לגבר על כך בזמן התפלה.

בשבת אחת, בעת תפלת מנחה בשבת, גרמו לפתע כמה ילדים רעש והמלה. בסוף התפלה הערתי בקול על חמרת הענין. אמרתי שהדבר גורם לקטרוג גדול של הסטרא אחרא ושל שרי אמות העולם כנגד עם ישראל, ובזכות הכבוד שמכבדים הגוים את מקום תפלתם לעבודה זרה, והעבודה שאינם מדברים שם כלל, נתנה רשות לסטרא אחרא לפגוע בעם ישראל.

אותו מתפלל נגש אלי ואמר: "סליחה שאני מעיר, כבוד הרב, אף דברת שטיות והבלים. מנין לך לדעת איך מתנהגים גוים במקום תפלתם? האם פעם היית שם? ההפך הוא הנכון - הם מבזים את האלילים שלהם!"

הוא הלה משם אפלו מבלי ששמע מה יש לי לומר.

במוצאי שבת התקשר אלי בשעת לילה מאחרת, התנצל מעמק הלב על הזלזול שהפגין היום בדברי ובקש את סליחתי. סליחתי, כמובן, והתעניינתי מה גרם לשנוי.

תשובתו הייתה מעניינת: הוא ספר כי אשתו גירת, וכאשר חזר הביתה החליט לשאל אותה אם בקרה פעם בבית תפלה. אשתו ספרה

שֶׁבְּצִעִירוּתָהּ הִלְכָה לְשֵׁם בְּקִבְעוֹת. כְּשֶׁשָּׂאֵל אִם גַּם בְּיִלְדוּתָהּ הָיְתָה שָׁם, עָנְתָה: "מָה פִּתְאֹם? זֶהוּ כָּלֵל בְּרָזָל בְּבֵית תְּפִלָּה שָׁאִין לְהִבְיֹא יְלָדִים קֹטְנִים! אָדָם שֶׁמִּגִּיעַ עִם יֶלֶד קֶטָן - אֵינוֹ מְרַשֵּׁה לְהַכְנִס פְּנִימָה! בְּמָקוֹם עֲצָמוֹ שׁוֹרֶרֶת שְׂתִיקָה מַחְלֶטֶת. כָּל מִי שֶׁמַּעֲזֵ לְדַבֵּר - מוֹצֵא מִיד הַחוּצָה!"

"בְּאוֹתוֹ רָגַע" - סִפֵּר לִי הָאִישׁ - "קִלְטֵתִי שָׂאתָה בְּאַמֶּת צוֹדֵק! הַגּוֹיִים שׁוֹמְרִים עַל קִדְשֵׁת בֵּית הַתְּפִלָּה שְׁלָהֶם וְנוֹהֲגִים בּוֹ בְּרִצְנוֹת וּבִירָאֵת כְּבוֹד, וְאֶנְחֲנוּ, בְּנֵיוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁמֶלֶא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, מְרַשִּׁים לְעֲצָמָנוּ לְדַבֵּר וּלְצַחֵק שָׁם! בּוֹ בְּמָקוֹם קִבְּלֵתִי עַל עֲצָמִי בְּהַחֲלָטָה נְחוּשָׁה לְכַבֵּד אֶת בֵּית הָאֱלֹקִים כְּרֵאוּי!"

הַזְכוּת שֶׁשְׂמֵרָה עַל חֶלֶק מֵעַם יִשְׂרָאֵל מִהַשְׂוָאָה

הָאֲדָמוֹר מְגוֹר בַּעַל הַ"אֲמִרֵי אֲמֵת" זַ"ל אָמַר, שֶׁהַסִּבָּה שֶׁלֹּא הָיְתָה שְׂוָאָה אֲצֵל יְהוּדֵי אֶרְצוֹת הַמִּזְרָח הִיא, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ שׁוֹמְרִים בְּדִבְקוֹת שֶׁלֹּא מִדְּבָרִים דְּבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנָסָה, וְזְכוּת זוֹ שְׂמֵרָה וְהִגָּנָה עֲלֵיהֶם. לְצַעֲרֵנוּ, כִּיּוֹם הַדְּבֹר וְהַדְּבָרִים בְּטָלִים הִתְפַּשְׁטוּ בְּבֵתִי הַכְּנָסִיּוֹת וּבֵתִי הַמִּדְרָשׁוֹת.

אָמְרוּ חַז"ל (ילקו"ש תהלים רמז תתעח): "אִם רָאִיתָ דוֹר שֶׁנִּתְרַשְׁלוּ יְדֵיהֶם מִן הַתּוֹרָה - עֲמֵד וְהִתְחַזֵּק בָּהּ, וְאַתָּה נוֹטֵל שְׂכָר כָּלָם". בְּאוֹר הַדְּבָרִים, שֶׁכֹּאֲשֶׁר יִשְׁנֶה חִלְשׁוֹת בְּעֵנֶיךָ רוּחָנִי מְסִים, אֵף שֶׁהִיא מְגִיעָה מִחֲמַת חֶסֶד יָדַע וְכִדּוּמָה - הַשֹּׁפֵעַ הָרוּחָנִי שֶׁל אוֹתוֹ עֵנֶיךָ לֹא מִתְקַבֵּל אֲצֵל אֵף אֶחָד, וְלָכֵן מִי שֶׁכֹּן מִתְחַזֵּק וְהוֹלֵךְ כְּבִיכּוֹל 'נֶגֶד הָזֶרֶם', שֶׁכָּרוּ כְּפוֹל וּמִכְפָּל מִן הַשָּׁמַיִם.

בספר "נוטרי אמן" מספר על מודעה שהתפרסמה בבתי כנסיות ונכתבה על ידי נצול שואה, ובה עדות אישית שלו מזמן השואה:

באחד מימי החורף, בעמדו עם חבורת אנשים ליד תחנת הרכבת, נגשה אלינו אשה אלמונית ואמרה: 'אתם יודעים למה אתם, היהודים, סובלים כל כך הרבה בשואה? מפני שאתם מדברים שיחות חלין בבית הכנסת באמצע התפלה, ומסדרים את כל עניני המסחר והעסקים בבית הכנסת'. בתוך שניות ספורות נעלמה כלא היתה, ואף אחד לא ידע מאין באה ולאן נעלמה.

אלו היו כלל ישראל נזהרים בקדשת בית הכנסת, ולא היו מדברים בשעת התפלה, כבר מזמן היו נגאלים ונושעים מכל צרה וצוקה. זאת סגלה עצומה, שמי שיקבל על עצמו שתיקה בבית הכנסת יזכה לישועות רבות.

חז"ל מספרים במדרש: אמר רבי אלעזר ברבי יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ומצאתי אליהו זכור לטוב, ועמו ד' אלפים גמלים טעונים. אמרתי לו: מה אלו טעונים? אמר לי: אף וחמה. ולמה? לעשות נקמה באף וחמה למי שמספר בין קדיש לברכו, בין ברכה לברכה, בין פרק לפרק, בין "אמן יהא שמיה רבא" ל"יתברך".

נשאלת השאלה: הרי אליהו הנביא הוא הממנה לבשר בשורות טובות, איך יתכן אפוא שהוא זה שמביא ענש על מי שמדבר בזמן התפלה? מוכח מזה, שהעוון הזה הוא כל כך חמור, עד כדי כך שאפלו אליהו הנביא מתהפך עליו מטובה לרעה, ומביא עליו את האף והחמה להעניש אותו בחמרה רבה.

לכן, מי שרוצה ישועות, יקבל על עצמו שלא לדבר דברי חלין

בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְאֵז יָבֹא בְּעִזָּה אֱלֹהִים, עִם גְּמִלִים טְעוּנִים בְּבִרְכוֹת וּבִישׁוּעוֹת.

הַעֲנֵשׁ הַנּוֹרָא גַם לְמִי שֶׁמְדַבֵּר מִתּוֹךְ כּוֹנֵה טוֹבָה

בְּרָצוֹנֵנוּ לְהִבִּיא סְפּוּר שֶׁהִתְרַחַשׁ בַּתְּקוּפָה הָאַחֲרוֹנָה לְנִגְדַּי עֵינֵינוּ, שֶׁמִּמְחִישׁ אֶת חֲמַרְת הַדְּבּוּר וְהַזְלִזוּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֵף שֶׁהוּא לְכַאוּרָה מִתּוֹךְ כּוֹנֵה טוֹבָה, וְכֵן אֶת חֲמַרְת בְּזוּי תַלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁעַל כֵּךְ אָמְרוּ חֲז"ל (שַׁבָּת קיט ע"ב): "כָּל הַמְּבַזֵּה תַלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לוֹ רְפוּאָה לְמַפְתּוֹ", בַּר מִיָּנָה.

כְּמוֹכֵן, קִבְּלָנוּ אֲשׁוּר מִבְּעַל הַמַּעֲשֶׂה לְסַפֵּר אֶת סְפּוּרוֹ בְּרַבִּים, עַל מִנַּת לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם וּלְחַזֵּק אֶת הָרַבִּים שִׁיקְבְּלוּ עַל עֲצָמָם לֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְשֶׁהַדְּבָרִים יִהְיוּ לְרְפוּאָתוֹ הַשְּׁלֵמָה אָמֵן. וּמַעֲשֶׂה שֶׁהִיא כֵּךְ הִיא:

בְּמִשְׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת הִיא אוֹתוֹ פְּלוּנִי מִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שְׁבוּ הַתְּפִלָּנוּ, הִיא מְשַׁפֵּים קוֹם וְלוֹמֵד לְפָנֶי הַתְּפִלָּה, וְאֵף הִיא מְאַחֲרוֹנִי הַיּוֹצְאִים מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ. אֵךְ לְצַעֲרֵנוּ, הוּא לֹא הִיא יָכוֹל לְקַבֵּל שְׂדֵבָרִים בְּמַהֲלָה הַתְּפִלָּה לֹא מִסְתַּדָּרִים כְּפִי רְצוֹנוֹ, וְהִיא מַעִיר לְאַנְשִׁים בְּצוּרָה מַעֲלִיבָה וּמְבִישָׁה בְּמַהֲלָה הַתְּפִלָּה, מְבַלִּי לְהַתְחַשֵּׁב בְּקִדְשֵׁי בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבְאַסּוּר הַדְּבּוּר בְּזִמְן הַתְּפִלָּה.

לֹא עָזְרוּ כָּל הַנְּסִיווֹת שֶׁלָּנוּ לְדַבֵּר עַל לְבוֹ שֶׁיִּחַדֵּל מִמְּנֶהֱגוֹ הָרַע, שֵׁישׁ בּוֹ חִלּוּל הַשֵּׁם גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁהָרִי מְלַבֵּד מֶה שֶׁמְבַזֵּה שֵׁם שָׁמַיִם, הוּא עוֹד פּוֹגֵעַ בְּמַתְפַּלְלֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְעוֹבֵר עַל הַלְבָּנָת פְּנֵי חֲבָרִיו בְּרַבִּים.

בבית מדרש הזה קיים גם כולל, שבו לומדים אברכים בשקידה ובהתמדה. יום אחד הגיע אותו פלוני לבית המדרש. על דבר שטות עלתה חמתו באפו, והוא החל מקלל ומגדף חלק מאברכי הכולל בצעקות אימות, תוך כדי הטלת אימה ופחד על האברכים. הוא אף הגדיל לעשות, שגרם לכל האברכים להפסיק את למודם ולנוס מבית המדרש.

בסופו של יום הוא הרחק לתקופה מבית המדרש, וכשחזר לבית המדרש, לאחר כחדש ימים, נמצא שהחל לגמגם ולאבד את קולו ודבורו. ואמר לנו שהוא יודע שהוא נענש משמים בגלל כל הדבורים שלו בבית המדרש בזמן התפלה, ואף בקש סליחה ומחילה על שהעליב את תלמידי החכמים. דאגנו לכו שיימחלו לו בלב שלם ונקי. אף על פי כן, מצב בריאותו התדרדר במהירות, ותוך זמן קצר התגלתה אצלו מחלה קשה מאד שאף גרמה לו לאבד את דבורו לגמרי.

לאחר שראינו ואף כתבנו את מה שמספר על האדמו"ר מפעלזא זצ"ל, שהקפיד ונלחם שלא לדבר בבית הכנסת ובבית המדרש דברים בטלים, ואף ידוע על מספר רב של אנשים שבפעצתו החתימו מתפללים בבתי כנסיות שיקבלו על עצמם שלא לדבר דברים בטלים בזמן התפלה על מנת לקבל ישועות - אף אנחנו כתבנו לו מכתב "קבלה", והוא החתים עליו מאות מתפללים מכל האזור, שקבלו על עצמם שלא לדבר בבית הכנסת, לרפואתו השלמה.

מכאן נבין ונשכיל, עד כמה חמור האסור לדבר בבית הכנסת בזמן התפלה, וודאי לא לפגע ולהעליב אף יהודי בכלל, ותלמידי חכמים

~~~~~ השְׁכִינָה מָכָה אֶת הַמְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת! ~~~~~

בְּפֶרֶט. וּבּוֹדָאי שְׁאֵם בָּא מִתְפַּלֵּל וּמַעִיר לְאֲנָשִׁים בְּצוּרָה יָפָה וּמִכְכֶּדֶת
שְׁלֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה קְדוּשַׁת הַשֵּׁם גָּדוֹל.

הַרוּצָה לַהֲנוּת מִדְבָּר - עָלִיו לְכַבֵּדוֹ

כְּתוּב בִּירוּשָׁלַיִם (תַּעֲנִית פג, י): הַמֶּשֶׁל אוֹמֵר "כִּבֵּד אֶת הַרוּפָא
בְּטָרִם תִּצְטָרֶךְ לוֹ. אוֹ אֲזַלְעַת הַצָּרֶךְ יָבוֹא לְעִזְרָתְךָ". כֵּן בְּעִנְיַן הַחֲמוּר
שֶׁל קִדְשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת: אָדָם הַמִּכְכֵּד אֶת הַקֶּבֶ"ה שֶׁהוּא רוּפָא כָּל בָּשָׂר,
בְּזֹאת שׁוֹנְזֶהָר וּמִזְהִיר אַחֲרָיו שְׁלֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת - כְּשִׁיזְדַּקְק
לִישׁוּעָה הַקֶּבֶ"ה יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ.

בְּאַחַת מִבְּרִיחוּתָיו מִשְׁאוּל הַמֶּלֶךְ, הִסְתַּתֵּר דָּוִד עִם אֲנָשָׁיו בִּירְכַּתִּי
מִעֶרֶה בְּעֵין גָּדִי, אֲשֶׁר לְתוֹכָהּ נִכְנָס שְׁאוּל לְבַדּוֹ. דָּוִד כּוֹרֵת אֶת כִּנּוּף
מִעִילוֹ שֶׁל שְׁאוּל, כְּדִי לְרַמֵּז עַל מַה שֶׁהִיא בִּיכָלְתָּה לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּאוֹתָהּ
שָׁעָה.

וְהִנֵּה, עַל אֵף שֶׁבְּמַעֲשֶׂה זֶה לֹא שָׁלַח יְדוֹ בְּמִשִּׁיחַ ה', מִכָּל מְקוֹם
הִיָּתָה כְּנֶגֶד דָּוִד תִּבְיָעָה עַל הַזְלִיזוֹל בְּבִגְדִים שְׂגֻלָּה עַל יְדֵי מַעֲשָׂהוּ. הוּא
נִעְנֵשׁ עַל כֵּן, שֶׁבְּסוּף יָמָיו הִבְגְּדִים לֹא חִמְמוּהוּ. כִּפִּי שֶׁדִּרְשׁוּ חֲז"ל
(בְּרִכּוֹת סב ע"ב): "אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: כָּל הַמְבַזֶּה אֶת הַבְּגָדִים
סוּף אֵינוֹ נִהְנֶה מֵהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בִּיָּמָיו וַיִּכְסֶּהוּ
בְּבִגְדִים וְלֹא יָחַם לוֹ'".

הַיִּסוּד הַנִּלְמָד מִכָּאן חָשׁוּב וְנוֹגֵעַ לְתַחֲוִימוֹת רַבִּים בְּחַיֵּי הָאָדָם -

אִם אָדָם רוּצָה לַהֲנוּת מִמַּעֲשָׂהוּ - עָלִיו לְכַבֵּד אוֹתוֹ. לֹא כְבוֹד, לֹא
יִתְכּוֹן לְהַפִּיק מִמֶּנּוּ שׁוֹם תּוֹעֵלָתוֹ!

אנשים רבים מבקשים להגיע לתפלה ראויה לשמה, ומחפשים אחר דרכים שונות לעשות זאת. השאלה שמטרידה רבים היא: איך אפשר לכוון? ומהי ההשתדלות מצד האדם כדי לזכות בכך?

בענין זה כתב המשגיח רבי נתן ואכטפויגל זצ"ל, בספרו "לקט רשימות": "הרבה אנשים נלחמים לזכות לכוון בתפלה ולהנצל ממחשבות זרות, אף שזוכחים שעקר העבודה היא - החשיבות שנותנים לתפלה. השיכות הראשונה למשהו ברוחניות זה כבוד, ועל זה שיף השתדלות".

הוא באר: "הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו" (ברכות ו ע"ב). באור הדבר: הקובע מקום לתפלתו הוא מכבד את התפלה, ומן השמים יעזרו לו כבר לכוון בתפלה, ושאר דברים הנצרכים לו, כי האדם מקבל לפי מה שמכבד".

"ויש יחידים שזוכחים יסוד זה" - מוסיף המשגיח - "ומתפללים במקומות שאינם כבוד לתפלה, ומזלזלים בתפלה. ואחר כך פשוטוקים לתפלות, מתפללים למה התפללו ולא נענו, וכבר אמר שלמה המלך: 'בז לדבר יחבל לו' (משלי יג, יג), ואמרו בגמרא: 'כל המבזה את הבגדים סוף אינו נהנה מהם', וכן המבזה תפלה".

דברים דומים בענין זה אמר רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל:

כאשר התגלה הקב"ה אל משה בסנה, כתוב: "ויסתר משה פניו" (שמות ג, ו). לאחר מכן, כשמשה בקש: "הראני נא את כבודך", ענה לו הקב"ה: "לא תוכל לראות את פני". אמרו על כך חז"ל (ילקוט ש שמות רמז קעא): "אמר לו הקב"ה למשה: כשרציתי לא רצית, ועכשיו שאתה רוצה אני רוצה".

אדם יכול לקלקל לעצמו את כח הרפז. אחד הרגעים המכאיבים ביותר בחיי הוא - כך אמר הרב פינקוס זצ"ל - שאני רואה חתן

~~~~~ הַשְׂכִּינָה מִכָּה אֶת הַמְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת! ~~~~~

מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה בִּפְתִּיל בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ וּבְיוֹם שְׁמִיחַת לְבֹ, כְּשֶׁהוּא
מִתְכַּנֵּן שֶׁה' מִנְחָה' הִזּוּ תִהְיֶה הַתְּפִלָּה הַמְרוֹמָמֶת בְּיוֹתֵר שֶׁהַתְּפִלָּל בְּיָמֵי
חַיָּיו. הוּא מִתְחִיל לְהַתְפַּלֵּל, וּלְפֶתַע הוּא מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ ב'שִׁמְע
קוֹלֵנוּ'... הוּא כָּל כֶּן רוֹצֶה, בְּאַמֶּת רוֹצֶה. אָבֵל הַקֶּב"ה אוֹמֵר: תִּזְכֹּר אֶת
אוֹתָם מַצָּבִים שֶׁבָּהֶם אֲנִי רָצִיתִי וְאַתָּה לֹא רָצִיתָ!...

גַּחְלִי רִתְמִים וְקוֹצִים לַמְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה

שָׁכַר רַב עֲתִיד לָתֵת בּוֹרָא עוֹלָם לְעַם יִשְׂרָאֵל לְעֵתִיד לְבּוֹא עַל
שְׁבַתְּפִלָּתָם הֵם מְשַׁבְּחִים, מְהַלְלִים וּמְפַאֲרִים אֶת ה' יְתָבְרָה. בַּעַל
הַטּוֹרִים כּוֹתֵב שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַנִּיחַ עֶטְרָה בְּרָאשׁוֹ שֶׁל כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק
וּלְהַחֲזִיר לָהֶם בְּשָׁכַר רַב עַל תְּפִלוֹתֵיהֶם לְפָנָיו, אֲךָ חֲלִילָה, מִי שֶׁדַּבֵּר
שִׁיחוֹת חֲלִין וְדַבָּרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, מְקִיפִין לוֹ קוֹצִים בְּכָל
גּוֹפּוֹ.

בַּסֵּפֶר "בְּדַרְכֵי תְּשׁוּבָה" מוּבָא מִדְּרַשׁ הַמְסַפֵּר כִּי אֱלֹהֵינוּ הִנָּבִיא
הַתְּגָלָה לְאַדָּם, שֶׁהָיָה חוֹתְנוֹ שֶׁל צַדִּיק שְׁנֶפֶט מִן הָעוֹלָם. לְקַחוּ אֱלֹהֵינוּ
לְהִרְאוֹת לוֹ אֶת הַגְּהֵינוֹם, וְשֵׁם רָאָה אֲנָשִׁים שֶׁבִּפְיָם גַּחְלִי רִתְמִים.

אָמַר לוֹ אֱלֹהֵינוּ: אֲנָשִׁים אֵלּוּ עֲסוּקִים הָיוּ בְּדַבָּרִים בְּטָלִים בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת בְּזֶמֶן הַתְּפִלָּה! וְזֶה עֲנָשָׁם.

גַּחְלִי רִתְמִים הֵם גַּחְלִים שְׂאִינָם נִכְבִּים בְּמַהֲרֹת. הַחֶפֶץ חַיִּים פֶּרֶשׁ
שֶׁהֵם עֲשׂוּיִים מֵעֵץ הָרְתֵם, וְאִינָם נִכְבִּים עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, רִמְזוּ לָכֵן
שְׂדָנִים אוֹתוֹ בְּגֵהֵינוֹם כְּרָשָׁע גָּמּוֹר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ!

וּבַטּוֹר (אֵרַח חַיִּים רֶסֶח) מוּבָא מַעֲשֶׂה בְּחֶסֶד שְׁנֶפֶט לְבֵית עוֹלָמוֹ,
וְכָא בְּחִלּוֹם לְחִבְרוֹ וּפְנֵיו מוֹרִיקוֹת.

שְׂאֵלוֹ חִבְרוֹ: לָמָּה פָּנֶיךָ מוֹרִיקוֹת?

השיבו הקסיד: מפני שהייתי מדבר בבית הכנסת ובבית המדרש דברי חלין ודברים בטלים בשעה שהיה השליח צבור חוזר על התפלה ובקדיש. ואי אפשר לתאר את גדל היסורים והצער שאני סובל בשביל הדבור.

עליונים למטה ותחתונים למעלה

בספר "תולדות יעקב" מובא בשם הסטיפלר זצ"ל, שבאר את מה שאמרו חכמינו ז"ל בגמרא (בבא בתרא י ע"ב): "עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה", שיש אנשים שמכרחים לעבד לפרנסת ביתם, אך בזמן המועט שנותר להם הם באים להתפלל וללמוד תורה, מבלי לדבר שיחות חלין ומבלי להתבטל. לאחר אריכות ימים ושנים, כשהם מגיעים לעולם האמת, מחשיבים להם כאלו למדו תורה כל רגע ורגע מזמנם, ונחשב להם שלא בטלו תורה כלל ושכרם עצום ורב.

לעמדתם ישנם אנשים חשובים בעולם הזה, למדנים גדולים ותלמידי חכמים עצומים, אך אינם עוסקים בתורה כפי יכולתם, מדברים בזמן הלמוד והתפלה, ומבטלים תורה בממצע ביום בין שעה לשעתים, שמצטברים לימים וחדשים ושנים של למוד תורה. לאחר מאה ועשרים, כשמגיעים ליום הדין, הם יורדים לתחתית המדרגה, ואף את מה שהשיגו כאן - הם מאבדים חס ושלום, והם למעלה פעמי הארץ. אוי לאותה בוששה אוי לאותה כלמה.

הַלְקַח מִמַּגִּפַּת הַקּוֹרוֹנָה - הַתְּחִזְקוֹת בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (יְבֻמוֹת סג ע"א): "אֵין פְּרַעְנוֹת בָּאָה לְעוֹלָם אֶלָּא
בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל". פִּרְשׁ רַש"י: "לִירָאָם כְּדִי שֶׁיִּחְזְרוּ בְּתִשּׁוּבָה". הֲרִי שְׁכַל
מָה שְׁנַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם נֹעֵד בְּשִׁבִּיל עִם יִשְׂרָאֵל, כְּדִי לְעוֹרְרָם לְתִשּׁוּבָה.

כַּאֲשֶׁר פָּרְצָה מַגִּפַּת הַקּוֹרוֹנָה וְהִגִּיעָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, כָּל חַיֵּינוּ
הִשְׁתַּנּוּ בְּרִגְעָה. הִשְׁלֵטוֹנוֹת סָגְרוּ אֶת בֵּיתֵי הַכְּנֶסֶת וּבֵיתֵי הַמְדָּרֶשׁ
וְהַיִּשּׁוּבוֹת, וּבְהִמְשָׁךְ הִגְבִּילוּ אֶת הַתַּפְּלָה לַעֲשָׂרָה מִתַּפְּלָלִים.

הָאֵם עֲשִׂינוּ חֲשָׁבוֹן נָפֶשׁ עִם עֲצָמֵנוּ? הָאֵם שְׁאַלְנוּ אֶת עֲצָמֵנוּ לָמָּה
עָשָׂה לָנוּ אֱלֹקִים כָּל זֹאת, מִדּוּעַ הוּא הוֹצִיא אוֹתָנוּ בְּבִזְיוֹן מִבֵּיתֵי
הַכְּנֶסֶת וּבֵיתֵי מְדָרְשׁוֹת?

בְּאוֹתָהּ תִּקְוָפָה הוֹצִיא מֶרֶן שׁוֹר הַתּוֹרָה, רַבִּי חַיִּים קֵנִיבֶסקִי זצ"ל,
מִכְתָּב לְכָל הָרַבָּנִים וְהַגָּבָאִים בְּיִשְׂרָאֵל, בְּכָדִי שֶׁיִּפְּצוּ לְכָל עִם יִשְׂרָאֵל
אֶת הַמָּסָר, עַל מָה גִּרְשָׁנוּ בְּבִזְיוֹן מִבֵּיתֵי הַכְּנֶסֶת. לְהֵלֶן הַמִּכְתָּב:

"אֵל כְּבוֹד הָרַבָּנִים הַגָּאוֹנִים וְהַגָּבָאִי בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁבְּכָל אֶתֶר וְאֶתֶר,
ה' עֲלֵיהֶם יִחְיוּ.

הִנֵּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ גִּרְשָׁנוּ מִבֵּיתֵי כְּנֶסֶת וּבֵיתֵי מְדָרְשׁוֹת, כְּעֶבֶד שֶׁבָּא
לְמִזְג כּוֹס לְרַבּוֹ, וְשִׁפָּךְ לוֹ קִיתוֹן עַל פָּנָיו.

וְנִרְאָה שֶׁזֶהוּ אוֹת מִן הַשָּׁמַיִם, בַּעֲוֹן שְׁמִיזְלוּלִים בְּקִדְשֵׁי בֵּית הַכְּנֶסֶת
בָּזָה, שֶׁבִּשְׁעָה שְׁמִתַּפְּלָלִים - הַפְּלָאפוֹנִים פְּתוּחִים וּמִדְּבָרִים בָּהֶם, וְהוּא
זְלוּל גָּדוֹל בְּתַפְּלָה וּבְקִדְשֵׁי בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁלֹּא שְׁעָרוֹם אֲבוֹתֵינוּ
מִעוֹלָם.

לָכֵן יֵשׁ לְתַקֵּן תִּקְנָה קְבוּעָה, שְׁאִסּוֹר חֲמוֹר לְהַכְּנִס לְבֵית הַכְּנֶסֶת עִם
פְּלָאפוֹן שֶׁאֵינוּ כְּבוֹי..."

ראש הישיבה, הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל, הוסיף למכתב זה: "כמו כן יש להזהר מלדבר דברים בטלים בבית הכנסת".

בתקופת הקורונה נפטר יהודי צדיק בשם הרב קהלני. בלילה שלאחר ההלויה הוא התגלה לבנו בחלום, וגלה לו כי הספה שמגפת הקורונה באה לעולם והפילה חללים רבים מקרב אחינו שומרי התורה והמצוות, היא משום העוון של דבורי חלין בבית הכנסת. הוא אמר לבנו, שפיון שהיה זהיר מאד שלא לדבר בבית הכנסת, לכן קבל רשות מן השמים להודיע על כך.

הוא הוסיף שהדבר נרמז בשם הרשמי של הנגיף: "קוביד 19" - רמז לכבוד שיש לנהג בתפלת העמידה, הפוללת תשע עשרה ברכות. מפיון שזלזלו בכבוד התפלה הביא הקב"ה את ה"קוביד 19".

גדולי הרבנים עוררו את הצבור בדרשות שנערכו בקהלות ישראל. הם אמרו כי כל מי שמח בראשו ולב בקרבו, מבין כי המגפה באה כענש על זלזול בכבוד בית הכנסת ובית המדרש. כביכול הקב"ה אומר: אם אינכם נוהגים כבוד בבית הכנסת ומדברים באמצע התפלה, אינכם ראויים להתפלל בבית הכנסת, על פן נוציא אתכם מתוכו. ה' ירחם.

במכתב ששלח הראשון לציון הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א לרבני קהלת 'אור לציון' במקסיקו, כתב כי לא לחנם שלח לנו הבורא את המגפה הזו, אלא כדי שנתחזק בכבוד ובקדושת בית הכנסת. וכך כתב: "שמעתי שכת"ר תקן תקנות בקהלתו להתחזקות בעקבות הנגיף המשתולל בעולם, ואף ידי תכון עמו לחזק ולבצר בדקי חומות בית ה', ובפרט דבור בזמן התפלה ודברים בטלים בבית הכנסת, ושמוש בפלאפונים בבית הכנסת שצריך להשמר מהם מאד".

~~~~~ השְׂכִינָה מִכָּה אֶת הַמִּדְבָּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת! ~~~~~

גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹרְרוּ אֶת הַצָּבוֹר בַּצֶּרֶךְ לְנַהֵג בְּקִדְשֵׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת,
כִּי יֵשׁ שָׁם הַשְׂרָאָת הַשְׂכִּינָה, וְחִיבִים לְקַבֵּל עָלֵינוּ מוֹרָא שְׁמַיִם. יֵשׁ
לְקִדְשׁ אֶת הַמָּלָךְ וְלֹא לְדַבֵּר בְּזִמָּן הַתְּפִלָּה, הַקִּדִּישׁ וְהַקִּדְשָׁה וּקְרִיאַת
הַתּוֹרָה. אֶת כָּל הַדְּבוּרִים וְעִסְקֵי הַחֲלִין יֵשׁ לְהִשְׁאִיר מִחוּץ לְבֵית
הַכְּנֶסֶת!

כָּל הַצָּרוֹת וְהַגְּזֵרוֹת הַקְּשׁוֹת בָּאוֹת כְּדִי לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לִפְקֹחַ אֶת
עֵינֵינוּ, לַעֲרֹךְ חֲשָׁבוֹן נַפֶּשׁ וּלְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. אִךְ טֹבֵעַ הָאָדָם,
שֶׁלֹא־חֵר שְׁחוּלְפֶת הַצָּרָה הוּא חוֹזֵר לְשִׁגְרַת חַיָּיו וְעוֹלָם כְּמִנְהֶגוֹ נוֹהֵג.

חֲלִילָה שֶׁכֶּן יִהְיֶה! הַקֶּב"ה בָּרַב רַחֲמָיו וְחִסְדָּיו הֵעֲבִיר אֶת הַמַּגָּפָה
מִן הָעוֹלָם, אִךְ אֲסוּר לָנוּ לְהִשְׁאִיר כְּשֶׁהֱיִינוּ. הֲרִי כָּל הַמִּטְרָה שֶׁל הַמַּגָּפָה
הִיְתָה כְּדִי שְׁנַתְעוֹרֵר וּנְתַקֵּן אֶת דְּרָכֵינוּ, וְאִם נַחֲזֹר לְשִׁגְרַת הַחַיִּים כְּאֵלוֹ
לֹא קָרָה מְאוּמָה - נִמְצָא שֶׁהַמַּגָּפָה בָּאָה לָרִיק.

עָלֵינוּ לְקַבֵּל עַל עֲצִמָנוּ לְהִתְחַזֵּק בְּקִדְשֵׁת וּכְבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת,
לְהִזָּהֵר מִשְׁיחוֹת חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, לְהִרְחִיק אֶת הַפְּלֹאפוֹנִים מִבֵּית
הַכְּנֶסֶת. וּבִזְכוּת הַהִתְחַזְקוֹת בְּעֵנֵן חֲמוּרָה זֶה, הַקֶּב"ה יִרְעִיף עָלֵינוּ שְׁפַע
שֶׁל בְּרָכָה וַיִּסֹּר כָּל מַגָּפָה וּפָגַע רַע מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל בְּנֵי בְרִיתוֹ.

חֲטֵא צְבוּרֵי - עֲנֵשׁ צְבוּרֵי

אוֹמֶרֶת הַגִּמְרָא (מְגִלָּה כח ע"ב): "בֵּית כְּנֶסֶת שֶׁמִּחֲשָׁבִין בּוֹ חֲשָׁבוֹנוֹת
- מְלִינִים בּוֹ אֶת הַמֶּת". כּוֹנֵת הַדְּבָרִים, שְׁבִית כְּנֶסֶת שְׁנוֹהֲגִים בּוֹ זְלוּזָל,
מִדְּבָרִים בּוֹ דְּבָרִים בְּטָלִים וְעוֹשִׂים בּוֹ חֲשָׁבוֹנוֹת שֶׁל חוּל - בְּסוּפּוֹ שֶׁל
יוֹם יָבוֹא מִלֵּאָה הַמּוֹת לָעִיר וַיָּמוּתוּ אֲנָשִׁים רַבִּים, עַד שֶׁלֹא יִהְיֶה מְקוֹם
לְהִנִּיחָם עַד הַקְּבוּרָה, וַיִּנְיחוּם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

הכל מדה כנגד מדה. מי שמדבר דברים בטלים ודברי חלין בבית הפנסת אינו עובר עברה פרטית. הוא עובר עברה בצבור! ובכך הוא מביא ענש על הצבור: הוא מסלק את השכינה מבית הפנסת ומכניס את השטן, שגורם לחרפן הבית ולחרפן העם. סלוק השכינה גורם לסלוק השמירה על הבריאות, הרפואה ואריכות הימים, וגורם למארעות קשים, מיתות משנות ומגפות, חס ושלום.

כאשר אנו מדברים על ענש על פגיעה בכבוד המלכות, זהו משהו במשגים אחרים לגמרי מענש פרטי. כך תאר זאת רבי שמשון פינקוס זצ"ל:

הקב"ה כשהוא גומל טוב, הוא נותן במדה שלו. הנה היתה פעם אחת שהקב"ה נתן לנו נשיקה - "ישקני מנשיקות פיהו" (שיר השירים א, א), שזה היה במעמד הר סיני. מה קבלנו מאותה נשיקה אחת שלו יתברך? "כי באור פניו" - בחיוך שלו, "נתת לנו... תורת חיים ואהבת חסד". מעמד הר סיני היה פעם אחת ולא יותר! קבלנו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום, שזה נצח נצחים. פעם אחת קבלנו נשיקה - לא יותר מזה, והשכר העצום של אותה נשיקה שמור לנו לעתיד לבוא ולנצח.

מאידך גיסא - הוא גם מעניש במדה שלו! ננסה לתאר מהו ענש במשגים של הקב"ה. נתאר לנו אב המכה את בנו. עד כמה המכה כואבת? השאלה מה גדל כף ידו המרביצה של האב... מכה קלה מכף ידו של עוג מלך הפשן, לא משאירה מאדם כל זכר... וכשמישוהו כה גדול נותן "נזיפה" פעם באלף שנה, אנו קוראים לזה "אינקויזיציה", "שוואה"... וכמובן, שגם ה"ארוך אפים" שלו הוא גם כן לפי מדתו יתברך.

מִכָּה עַל מִכָּה

הָרַב מֹשֶׁה בְּרַמְיִנְקָה, שֶׁשָּׁמַשׁ כְּעֶשְׂרִים שָׁנָה גִבְּאֵי בֵּית כְּנֶסֶת, סִפֵּר
עַל מִקְרָה מְזַעֵזַע שֶׁאַרְעָה לְאַחַד הַמַּתְפַּלְלִים בְּקֹהֶלֶתוֹ. לְהֵלֵן הַסְּפוּר:

רַב בֵּית הַכְּנֶסֶת הָיָה מִשְׁתַּדֵּל וּמִקְפִּיד שֶׁלֹּא יִדְבְּרוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת
בְּזִמְנֵי הַתַּפִּלָּה. אָף הָיוּ שְׁנֵי מַתְפַּלְלִים שֶׁלֹּא הִפְסִיקוּ לְדַבֵּר, אִם זֶה
בַּתַּפִּלָּה וְאִם זֶה בְּקִדְּיֵשׁ אוֹ בְּקִרְיַאת הַתּוֹרָה. כָּל הַהִתְרָאוֹת וְהַהִפְצָרוֹת
שֶׁל הָרַב לֹא הוֹעִילוּ - הֵם בִּשְׁלָהֶם. הֵיכָר שֶׁלֹּט עֲלֵיהֶם וְלֹא נָתַן לָהֶם
לְהִפְסִיק לְדַבֵּר.

לְיָמִים עֶזְבַּ הָרַב אֶת מְקוֹם מְגוּרָיו וְעֶבֶר לְעִיר אַחֶרֶת. לְאַחַר כְּשָׁנָה
כָּשֶׁר אֶת אֶחָד הַמַּתְפַּלְלִים שֶׁדִּבְּרוּ. פִּיּוּ הָיָה מְעֻנָּה.

הָאִישׁ פָּנָה לְרַב וְסִפֵּר: "הָרַב לְבֶטֶח זֹכֵר כִּמָּה הָעִיר לִי וְהַזְהִיר אוֹתִי
עַל חֲמֹרֶת עֲווֹן הַדְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. לִפְנֵי מִסְפָּר חֲדָשִׁים יָדָה בִּי עֲרָבִי
אָבֹן הַיָּשָׁר לְתוֹךְ פִּי וְכִתּוּצָאָה מִכָּה נִעְקְרוּ לִי הַשְּׁנִיִּים, נִפְגְּעוּ לִי
הַחֲנִיכִים, וְעִבְרָתִי מִסְפָּר נְתוּחִים בָּפָה. אֲנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה
שְׁבוּרָא עוֹלָם הָעֶנִּישׁ אוֹתִי עַל כֵּךְ שֶׁדִּבְּרָתִי דְּבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת, וְלֹא שִׁמְעָתִי לְתוֹכָחוֹת".

הָרַב שָׁאַל אוֹתוֹ הֲאֵם לְפָחוֹת לָמַד אֶת הַלֵּקָח, וְקִבֵּל עַל עֲצָמוֹ
שְׁתִּיקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת? וְהוּא הֵשִׁיב, בְּחֻצֵי חֵיוֹךְ: "מָה לַעֲשׂוֹת אֲנִי לֹא
מִסְגָּל לְהִתְאַפֵּק מִלְּדַבֵּר".

לְמֹרֹת כָּל מָה שֶׁעֲבָר עָלָיו, וְלְמֹרֹת שֶׁהִבִּין שֶׁמָּה שֶׁעֲבָר עָלָיו הוּא
תּוֹצָאָה מִדְּבוּרָיו בְּבֵית הַכְּנֶסֶת - לֹא הִצְלִיחַ לְשַׁלֵּט בִּיצְרוֹ. כְּעֶבֶר
מִסְפָּר חֲדָשִׁים נִהְרַג בְּפִגּוּעַ, ה' יִשְׁמֹר וַיִּצִּיל.

כְּמוֹכֵן אֵין אֲנִי יוֹדְעִים חֲשׁוֹנוֹת שְׁמִים, אֲבָל, כְּאֲמוּר, הוּא בְּעֲצָמוֹ
הִרְגִּישׁ וְהִבִּין שֶׁקִּבֵּל אֶת הַמִּכָּה הָרִאשׁוֹנָה בְּעֲווֹן דְּבוּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

עלינו לקבל על עצמנו תשובה, ולהפסיק מיד לדבר דברי חלין בבית הכנסת! והרוצה לחזור בתשובה שלמה על כף, כתב הרוקח שיתענה ארבעים יום, ויקבל עליו שלא לדבר יותר בכלל בבית הכנסת בזמן התפלה.

הדבורים מביאים אסונות - השתיקה מביאה ישועות

כתב ה"פרי מגדים": "אוי להם למשיחים בעת התפלה, כי ראינו כמה בתי כנסיות שנחרבו בעבור זה. ויש למנות אנשים חשובים שיענישו את המדברים ואף יבישו אותם בזמן הדבור ברבים. ועל כן שמשתיקים אותם - מונעים גזרות רבות וקשות על הצבור כלו, השם ישמר ויציל. והמקבל עליו לא לדבר בזמן התפלה וקריאת התורה, זוכה להנצל מפרעניות גדולות ומסגל לישועות מעל דרך הטבע."

יש הרבה ספורים על אנשים שחלו במחלה הנוראה, וקבלו על עצמם שלא לדבר בזמן התפלה. הם אף החתימו מתפללים נוספים ודברו אל לבם שיקבלו על עצמם שלא לדבר יותר בזמן התפלה וקריאת התורה, וראו ישועות גדולות מעל דרך הטבע.

מעשה ביהודי בשם רבי משה, שחש כאבים במשך תקופה, ולאחר סדרת בדיקות הוא אבחן כחולה במחלה הנוראה, אשר לצערנו חללים רבים הפילה. מצבו, לפי דברי הרופאים היה קשה ביותר, ולטענתם נשאר לו זמן מועט לחיות, ואף טפולים כימותרפיים לא יעזרו לו.

בשבת בקש רבי משה מהגבאי רשות לעלות לדוכן בכדי לדבר לפני המתפללים. כשעלה ספר על מצבו הקשה, ומה שאמרו לו הרופאים. ואז, לתדהמתם של המתפללים, הוסיף ואמר: "אינני מבקש

מִכָּם כֶּסֶף אוֹ עֲזָרָה כָּל־שֶׁהִי. אֲנִי מִבְקֵשׁ רַק דָּבָר אֶחָד, שֶׁכָּל אֶחָד מִכָּם יִקְבֹּל עַל עֲצָמוֹ שְׁלֹא לְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה לְפָחוֹת לְמִשְׁן אַרְבָּעִים יוֹם לְמַעַן בְּרִיאוֹתֵי, וְיֵרֵד מִהֶבֱמָה.

אָכֵן, הַמִּתְפַּלְלִים קִבְּלוּ עַל עֲצָמָם שְׁלֹא לְדַבֵּר בְּזִמְנֵן הַתְּפִלָּה, וְאִם הִגְדִּילוּ לַעֲשׂוֹת וְהִחֲתִימוּ כִּמְאֹה מִתְפַּלְלִים נוֹסְפִים, שְׁגָם הֵם יִקְבְּלוּ עַל עֲצָמָם שְׁלֹא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּזִמְנֵן הַתְּפִלָּה.

וְרֹאֵה זֶה פֶּלֶא! לְמִרוֹת כָּל הַתַּחֲזִיזוֹת הַקְּשׁוֹת שֶׁל הָרִפּוּאָה, בְּזִכּוֹת הָאֲמוּנָה וְהַקְּבָלוֹת שֶׁל הַמִּתְפַּלְלִים, וְלֵאחֶר סִדְרַת טְפוּלִים, יֵצֵא רַבִּי מִשֶּׁה מִכָּלל סִפְנָה, הַחֲלִים מִהַמַּחֲלָה הַנוֹרָאָה, וְהוּא חִי אֶתְנֹו בְּרוּךְ ה' עַד עַצְם הַיּוֹם הַזֶּה.

מִכָּאֵן נִבִּין כִּמָּה מוֹעִילָה הַקְּבָלָה שְׁלֹא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּזִמְנֵן הַתְּפִלָּה, וּבִכְחָהּ לְמַחֵק עָווֹן וּפְשָׁע.

הַחֲלִים הַנוֹרָא

סְפוּר זֶה נִכְתָּב עַל יְדֵי מֵאִיר , שֶׁשָּׁמַע אוֹתוֹ יְשִׁירוֹת מִבְּעַל הַמַּעֲשֶׂה:

עָרַב אֶחָד הוּא נָסַע לָעִיר אֲשֶׁדּוּד לְהַשְׁתַּתֵּף בְּשִׁמְחַת בֵּר הַמִּצּוֹה שֶׁל נַעַר יְתוֹם מַחְנִיכֵי אֲרָגוֹן "בְּנֵינוּ". בְּמַהֲלָךְ הַשְּׁמִיחָה הַבְּחִין הָרַב הִקָּר בִּיהוּדֵי בְּעֶרְךָ בְּשָׁנוֹת הַחֲמִשִּׁים לַחֲיָיו, שֶׁמִּסְתַּוֵּבֵב בֵּין הָאוֹרְחִים כְּאִלוֹ הוּא בַּעַל הַשְּׁמִיחָה, מִקְבֵּל אֶת פְּנִיָּהֶם וּמַחֲלֵק לָהֶם כְּבוֹד, וְהַכָּל בְּשִׁמְחָה רַבָּה.

הָאִישׁ, שֶׁמִּפְּרִי הַיֵּטֵב אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, יָדַע שֶׁהַיְּהוּדִי הַזֶּה אֵינוֹ חֵלֶק מִהַמִּשְׁפָּחָה. סָקְרָן אוֹתוֹ מְאֹד לְדַעַת, מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ לַשְּׁמִיחָה, וְעוֹד בְּכִזְזַת יְדִידוֹת וְקִרְבָּה, כְּאִלוֹ הוּא עֲצָמוֹ בַּעַל הַשְּׁמִיחָה.

הוא נגש לחתן בר המצוה, ושאל אותו אודותיו: האם הוא דוד או קרוב משפחה שאיננו מכיר? חתן בר המצוה ענה בהתרגשות, שהיהודי הזה היה חבר אישי קרוב מאד לאביו ז"ל. הוא הציע לגשת אליו ולשמע ממנו את הספור.

בסוף הארוע נגש האיש אל היהודי הזה, ובקש ממנו שיספר לו את הספור. מיד בפתיחת דבריו הדגיש שזהו ספור מזעזע ומפחיד. להלן הספור כפי שספר:

הייתי חברו הטוב של אביו של חתן הבר מצוה. היינו מתפללים באותו בית הכנסת, ויושבים זה ליד זה. כמובן גם למדנו תורה ביחד, והקפדנו על מצוות קלה כחמורה. דא עקא, בעוונותינו הרבים, היינו מדברים דברים בטלים בבית הכנסת בשעת התפלה.

חלפו הימים וחברי חלה ב'מחלה', מצבו הדרדר והוא נפטר בגיל צעיר מאד.

כעבור זמן מפטירתו הופיע אצלי בחלום כשפניו וידי מצלקים, מכים וחבולים, והוא מלא בצרעת ושחין. הוא נראה מזעזע, פחד פחדים, אים ונורא.

שאלתי אותו בחלום: מה קרה לך? איך הגעת למצב כזה? למה הגיע לך ענש כה חמור וקשה? הוא ספר לי בצער רב ובשברון לב, שאת הענש הקשה הוא קבל בבית דין של מעלה רק בגלל סבה אחת ויחידה: הדבור שדברנו בבית הכנסת בשעת התפלה וב'לכה דודי'. לכן פרגע הוא תקוע, ולא יכול להכנס לשום היכל בעולם הבא. הוא סובל סבל נוראי, צער עצום ובושה נוראה, ואין לו מנוחה לרגע. הוא בקש ממני בתחנונים גדולים, שאעשה הכל בשבילו, בכדי שיגיע למנוחה בעולמות העליונים, ונשמתו תנצל מהסבל הנורא שהוא עובר.

כְּשֶׁהִתְעוֹרַרְתִּי מֵהַחֲלוּם הַנּוֹרָאִי, קִבַּלְתִּי הַחֲלָטָה שֶׁבְּמָקוֹם שָׂאֲרַע
הַפָּגָם - שָׁם יַעֲשֶׂה הַתִּקּוּן. הִתְחַלַּתִּי לְהִסְתוּבֵב בְּבֵיתִי כְּנִסְיוֹת וּבֵיתִי
מִדְּרָשׁוֹת, וְדִבְרֵתִי וְדִרְשָׁתִּי עַל גִּדּוּל עוֹוֹן דְּבוּר דְּבָרִים בְּטָלִים בְּזִמְנֵן
הַתְּפִלָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. אִף סִפְרֵתִי עַל הַחֲלוּם הַמְזַעֵזֵעַ שֶׁחֲלַמְתִּי.

עִם הַזְמַן בְּקִשְׁתִּי וַיִּחַלְתִּי לְסִימָן מִשְׁמִימִים, הָאֵם כָּל הַטְּרָחָה הָרַבָּה
שָׂאֲנִי טוֹרַח בְּעִבּוּר חֲבֵרִי, יֵשׁ בְּצִדָּה תִּקּוּן הָעוֹוֹן שִׁי־צִיל אוֹתוֹ בְּשִׁמְמִים?
כְּעִבּוּר כַּחֲצִי שָׁנָה מֵאֵז שֶׁהַחֲלוּתִי לְכַתֵּת רִגְלִי בֵּין בֵּיתִי הַכְּנִסְיוֹת הִגִּיעַ
הָאוֹת:

בְּאַחַד הַלֵּילוֹת חֲלַמְתִּי וְהִנֵּה חֲבֵרִי הַטוֹב מִגִּיעַ וּפָנָיו זוֹהָרוֹת בְּאוֹר
יְקָרוֹת, וְאֵין שׁוּם סִימָן וְזָכַר לְצָרַעַת וְלִשְׁחִין וְלִמְכּוֹת וְלִצְלָקוֹת שֶׁהָיוּ
בְּגוּפּוֹ בַּחֲלוּם הָרָאשׁוֹן. הוּא אִף הוֹדָה לִי עַל כָּל מָה שֶׁעָשִׂיתִי לְמַעַנּוֹ,
וְעַל כֵּן שֶׁזִּפְּתִי אוֹתוֹ לְהִגִּיעַ לְתִקּוּנוֹ וְלִמְקוֹם מְנוּחָתוֹ בְּגֵן עֵדֶן.

הַסְּפּוּר גָּרַם לְמִדְּבָרִים בְּבֵית כְּנֶסֶת הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם
הִבִּיֵּאָה אוֹתָם לְקַבֵּל קִבְּלָה שְׁלֵא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּזִמְנֵן
הַתְּפִלָּה.

בִּידְיָנוּ לְבַטֵּל מַעֲלֵינוּ אֶת הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת

זֶה שְׁנַיִם שְׁנִסִּיתִי לְפַצֵּחַ אֶת הַקָּשָׁיָה: לָמָּה עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הָעָם
הַנִּבְחָר, יִלְדִּיו הָאֱהוּבִים שֶׁל בּוֹרָא עוֹלָם, כָּל כֵּן סוֹבֵל. וְלֵאחֶר אֵין סְפּוּר
סִפְרִים שְׁלֻמְדֵתִי, וְסְפּוּרִים שֶׁשְׁמַעְתִּי מֵאֲנָשִׁים שֶׁסָּבְלוּ סָבֵל נּוֹרָאִי,
גִּלְתִּי שִׁישׁ מִגָּפָה שֶׁנִּקְרָאת "מִגָּפַת הַדְּבוּרִים", שֶׁהִיא הַשְׂרֵשׁ לְכָל
הַסָּבֵל וְהַפְּרַעְנִיּוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת עָלֵינוּ.

כָּל גְּדוּלֵי הַדּוּרוֹת - בְּדוּרוֹת הַקּוֹדְמִים, וּבְדוּרוֹת שְׁלָנוּ - מִדְּבָרִים עַל
הַמִּגָּפָה הַזֹּאת. הָאֵר"י הַקָּדוֹשׁ לֹא הָיָה אוֹמֵר אֶפְלוּ דְּבָרֵי מוֹסָר בְּבֵית

הכנסת, שמא יגלש לדברי חלין. ומה נענה אנן על שיחות טלפון המתנהלות בבתי כנסיות, על פטפוטי שחוק וקלות ראש המתנהלים אפלו בשעת התפלה...

כבר שנים רבות כל גדולי הדור מדברים ומתריעים על המגפה הזאת. בדורות הקודמים דברו על חמרת האסור רבי שמעון בר יוחאי, רבי מאיר בעל הנס, האר"י הקדוש ועוד. ובדורנו: רבי עזרא געטיה, רבי סלמן מוצפי, ובנו הרב בן ציון מוצפי, שכתב בספרו "דורש ציון" שיהודי שמתפלל בבית כנסת שיש בו דבורים ודבורים בטלפון, צריך להסתלק משם כי השכינה מזמן הסתלקה משם.

יהודי יקר, בנו האהוב של אבא שבשמים! אם באת לבית הכנסת לפטפט - להיכן תלך להתפלל? אם באת לנהל את השיחות הטלפון שלך בבית הכנסת, בבית המדרש או בפתל המערבי - היכן תשפך את לבך לאבא שבשמים שיושיע אותך, יציל אותך וישמע את תפלותיך?

אחים יקרים! רק בידינו לבטל את הגזרות הקשות שפוקדות אותנו זה שנים. מי ששומר על פיו ולשונו בבית הכנסת, ובכל המקומות הקדושים, שומר מצוות נפשו ותפלותיו תתקבלנה ברצון.

עלינו להבין! בעולם הזה יש דין ויש דין! עלינו לקבל על עצמנו שלא לדבר יותר בבית הכנסת. גם למי שקשה לו מאד לחדל מיד, בבת אחת, מלדבר, יתחיל לפחות שלא לדבר בקדיש, ואף יקבל על עצמו לענות אמן יהא שמיה רבה ואמנים מכל לבו, וככה לאט - לאט יפסיק לדבר בכלל בבית הכנסת.

שְׁלוּחֵי הַיָּצָר הָרַע

ב"ה יֵשׁ לָנוּ בְּשָׁמַיִם מְלִיצֵי יֵשֶׁר טוֹבִים וְחֻזְקִים מְאֹד, הֵלֹא הֵם הַתּוֹרָה, הַמִּצְוֹת וְהַמַּעֲשִׂים הַטוֹבִים. הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת - קוֹנֶה לוֹ פְּרָקְלִיט אֶחָד. וְאִם עוֹשֶׂה מִצְוֹת הֶרְבֵּה - קוֹנֶה לוֹ פְּרָקְלִיטִים הֶרְבֵּה. כָּלֶם הוֹלְכִים לִפְנֵי הַקֶּבֶ"ה, 'כַּח וּגְבוּרָה נָתַן לָהֶם', לַעֲמֹד בַּפֶּרֶץ וּלְהִגֹּן עָלֵינוּ מִפְּנֵי הַמְזִיקִים.

וּמִי הֵם הַמְזִיקִים? אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁהַיָּצָר הָרַע שׁוֹלַח אֵלָיוּ בְּזִמָּן שְׂאֵתָה בְּבֵית הַכְּנֻסָּת אוֹ בְּבֵית הַמְדָּרֶשׁ, כְּדִי שִׁישׁוּחֲחוּ אֶתָּה דְּבָרֵי חֲלִין וּיִקְלְלוּ לָךְ אֶת שְׂכָר הַפְּסִיעוֹת שֶׁבָּאתָ לְבֵית הַכְּנֻסָּת, אֶת שְׂכָר הַתַּפְּלָה, אֶת שְׂכָר עֲנִיַּת קִדִּישׁ וּקְדָשָׁה. אוֹ שֶׁשׁוֹלַח אֵלָיוּ שִׁיחַת טַלְפוֹן בְּזִמָּן תַּפְּלַת שְׁמוֹנֶה-עָשָׂרָה וְהוֹרֵס לָךְ אֶת כָּל הַתַּפְּלָה שֶׁהִלְכָה לְאַבְדּוֹן!

הַבְּזִיּוֹן הַחֲמוּר בְּיוֹתֵר אֶצֶל הַקֶּבֶ"ה הוּא, שֶׁבְּזִמָּן שְׂאֵתָה מְדַבֵּר אֵתָּה, וְהַטְּלָפוֹן צָלַל - הַפְּנִיתָ אֶת גְּבֶךָ מֵה' וְהִתְעַסַּקְתָּ עִם הַנִּידָּ!

עָלֵינוּ לִקְבֹּל עַל עֲצִמָּנוּ: מִרְגַּע שְׁנִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנֻסָּת, אוֹ לְבֵית הַמְדָּרֶשׁ, אוֹ לְאַחַד מֵהַמְקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים, כְּמוֹ הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי - לֹא נָשִׁיחַ שׁוּם שִׁיחָה בְּטָלָה, וְנִכְכָּה אֶת הַמַּכְשִׁיר הַנִּידָּ מִרְגַּע הַכְּנִיסָה וְעַד הַיִּצִּיָּאָה. חָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וְנִזְהָר לֹא לְאַבֵּד אֶת שְׂכָר הַתַּפְּלָה וְלֹא לָגֵרִם לָהּ, חֲלִילָהּ, שֶׁלֹּא תִתְקַבֵּל!

הַחֲטָא הַיָּחִיד שֶׁלֹּא הִתְכַּפֵּר

יְהוּדֵי צָדִיק תּוֹשֵׁב בְּנֵי בֶרֶק הִגִּיעַ אֶל הָרֶב בֶּן צִיּוֹן מוֹצָפִי שְׁלִיט"א, וְסִפֵּר בְּאִימָה וּבִרְעָדָה כִּי חִבְרוּ הַטּוֹב, שְׁנַפְטָר לִפְנֵי כְּשָׁנָה בְּהִיּוֹתוֹ בֶּן אַרְבָּעִים וָשֵׁשׁ, בָּא אֵלָיו בְּחִלּוֹם הַלֵּילָה.

הוא נפטר לאחר יסורים רבים וקשים, והותיר אחריו יתומים קטנים - ספר היהודי - אך נבְּהֵלְתִי לראותו. פָּנִיו לא היו טובים.

תִּמְהָתִי וְשֹׂאֲלֹתִי אוֹתוֹ: מִדּוּעַ פָּנֶיךָ אֵינָם טוֹבִים? וְכִי כָּל הַיְּסוּרִים שֶׁעָבַרְתָּ בְּעוֹלָם הֵזָה לֹא כָּפְרוּ אֶת עֲוֹנוֹתֶיךָ?

עָנָה לִי: אֶת רוֹב עֲוֹנוֹתַי הֵם כָּפְרוּ, אֲךָ עוֹן אֶחָד, קִשָּׁה בְּיוֹתֵר, לֹא הִתְכַּפֵּר וְלֹא נִמְחַק גַּם כָּעֵת לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ. זֶהוּ עוֹן דְּבוּרִים שֶׁדִּבַּרְתִּי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבְכָרֵט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה.

כָּעֵת הִתִּירוּ לִי לָבוֹא אֵלַיךְ בַּחֲלוּם, לְסַפֵּר לְךָ אֶת סִפּוּרִי וּלְבַקֵּשׁ שֶׁתְּפָרֵסֵם אוֹתוֹ בְּרַבִּים. דָּבָר זֶה יִהְיֶה לִי לְכַפֵּרֶת עֲוֹנוֹת - סִיִּם הַחֲבֵר וְנַעֲלָם.

הָרַב מוֹצָפִי, שֶׁהִפִּיר הֵיטֵב אֶת הַיְּהוּדִי הַמְּדַבֵּר, נִבְּהַל גַּם הוּא וְאָמַר: כָּמָה חֲמור הַדְּבוּר בְּעֵת הַתְּפִלָּה, עַד שֶׁרַק כַּעֲבוּר שְׁנָה מִפְּטִירָתוֹ הִתִּירוּ לְאוֹתוֹ נִפְטָר צִדִּיק לָבוֹא בַּחֲלוּם! לֹא כָּל אֶחָד זֹכֶה לָבוֹא בַּחֲלוּם וּלְקַבֵּל אֶת הַזְּכוּת לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו!

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאִי אוֹמֵר, שְׁכָּל צָרוֹת עִם יִשְׂרָאֵל בָּאוֹת בְּגִלְל דְּבוּרֵי חֲלִין שֶׁמְדַבְּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת!

לְשׁוֹנוֹ נִחַתְכָּה לְשִׁתִּים!

הִזְהָר הַקָּדוֹשׁ (פִּרְשֵׁת תְּרוּמָה דָּף קלא ע"ב) אוֹמֵר, שְׁמִי שֶׁמְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֵין לוֹ חֶלֶק בְּאַלְקֵי יִשְׂרָאֵל!

רַבִּי רְאוּבֵן אֶלְבָּז שְׁלִיט"א סִפֵּר בְּהַקְשָׁר לְכָף מַעֲשֵׂה בִיהוּדִי שֶׁהָיָה רִגִּיל לְדַבֵּר בְּשַׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה, ה' יִשְׁמֹר. פַּעַם אַחַת, אֲבָרָךְ שִׁישֵׁב לְפָנָיו הִעִיר לוֹ בְּנִעִימוֹת, אֲךָ אוֹתוֹ יְהוּדִי כָּעַס עַל כָּף שֶׁהִעִירוֹ לוֹ, וְלֹא

זו בלבד שהמשיך לדבר, אלא אף דבר בכונה בקול רם יותר, ובשטף מהיר יותר. האברך לא הצליח לשמע את קריאת התורה, והלך למקום אחר.

חלפו שבועים, והאברך שם לב שמאז אותו יום לא בא אותו אדם לבית הכנסת. שאל עליו ואמרו לו: "לא שמעת? הוא נסע במהירות מפרזת, ועשה תאונה. לשונו נחתכה לשני חלקים, וחברו אותה בנתוח, אבל עכשיו קשה לו לדבר".

כאשר אותו אדם החלים מעט, ושוב יכול היה לבוא לבית הכנסת, לא היה מדבר כלל בקריאת התורה.

ה' ירחם, כמה זהירות צריך בזה.

הַסְבָּה לַצָּרוֹת הַכָּלָל וְהַפֶּרֶט

הובא ב"אבות דרבי נתן", שהסבה לכך שתלמידי חכמים מתים צעירים אינה מפני שהם גוזלים או נואפים, חלילה, אלא בגלל הדבור והשחוק בזמן התפלה והלמוד.

מצד שני, מי שמקבל על עצמו שלא לדבר בתפלה ולומד ברציפות מבלי להפסיק בשיחות בטלות - זוכה שיצא ממנו תלמיד חכם גדול.

"אמר רבי יהושע בן לוי: בכל יום יוצאת בת קול מהר חורב ומכרזת ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" (שמות רבה מא, ז). ולכאורה, האם מישהו מאתנו שמע פעם את בת הקול הזו? ודאי שלא! אם כן איזו תועלת יש בהכרזה שלה?

מבארים בשם הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, ש'בת קול' הכונה לכל הצרות והתלאות שעוברות על עם ישראל בכלל, ועל כל אחד ואחת

בפרט, ועמק הצרות הוא על העלבון של התורה. ו'עלבונה של תורה' אין הכוונה לא שלא לומדים, כי ברור ה' הרבה לומדים, וגם לא שלא מתפללים, כי ברור ה' בתי פנסיות מלאים עד אפס מקום, אלא שמזלזלים בתורה ובתפלה עד כדי בזיון של ממש, ועל זה באות כל הצרות, ה' ירחם עלינו.

המדבר בבית הפנסת יורד לבאר שחת

אומר האדמו"ר מסאטמר: אדם שבא לבית הפנסת ולבית המדרש מתוך מטרה ללמוד תורה ולהתפלל, אף במקום למוד ותפלה הוא מלהג עם חבריו על הנעשה בארץ ובעולם ומפריע ללומדים ולמתפללים - אדם כזה נחשב מיושבי קרנות ויורד לבאר שחת.

הוא מוסיף, כי אברך שתורתו אמונתו ובא לבית המדרש ועוסק בתורה, על ידי זה הוא זוכה לעולם הבא ונצול מבאר שחת. אף אם במקום לשקד על התורה הוא מפטפט עם חבירו או משוחח בטלפון, הוא גורם לרפיון ובטול תורה לא רק לעצמו אלא אף לאחרים, ענשו חמור והוא יורש גיהנם.

ספר אחד מתלמידיו של ראש ישיבת 'פורת יוסף', רבי יהודה צדקה זצ"ל: בצעירותי למדתי בישיבת פורת יוסף, ופעם באמצע הלמוד נגשו אלי שני בחורים והחלו לדבר אתי. הרב צדקה, שהיה בקרבת מקום, גער בהם בקול והקפיד מאד על שדברו בבית המדרש. הדבר עשה עלי רשם גדול, ומאז קבלתי על עצמי לא לדבר בבית הפנסת ובבית המדרש.

אותה גערה של הצדיק מלנה אותו עד עצם היום הזה!

הַעֲנֵשׁ הַחֲמוּר מִכָּל - נִתּוּק הַקָּשֶׁר עִם הַקֶּבֶ"ה

נִשְׁאַלֶת הַשְּׁאֵלָה: אִיךָ יֵשׁ כָּל כֶּף הָרִבָּה דְּבוּרִים בְּבֵית הַכְּנָסֶת וּבְאוֹתוֹ
רִגַע לֹא קוֹרָה כְּלוּם?

הַתְּשׁוּבָה: הָעֲבֹדָה שְׁאִינָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ אֶת הָעֲנֵשׁ - זֶה אֵינָנָה רְאִיָּה
שֶׁהַעֲנֵשׁ לֹא קָיָם!

יִתְרָה מִזֹּאת, אִף אִם מִצְבוֹ שֶׁל הָאָדָם טוֹב וּפְרִנָּסָתוֹ בְּרוּחַ, אֲדַרְבֵּה!
יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנַת מַה שֶׁהַקֶּבֶ"ה קָלֵל אֶת הַנֶּחֱשׁ שְׁיֵאֲכַל עֶפֶר
וְאֶפֶר. וְלִכְאוּרָה מָה הַקִּלְלָה בָּזֶה? הֲרֵי מִצְוִיִּים לוֹ מִזִּנְוֹתָיו בְּכָל מְקוֹם
וּמְקוֹם, בְּשֹׁפֵעַ רֵב, כָּל יְמֵי חַיָּיו! וְהַבְּאוּר: בּוֹרָא עוֹלָם נוֹתֵן לוֹ אֶת כָּל
שְׂכָרוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּשֹׁפֵעַ רֵב, וּבִלְבָד שֶׁהַנֶּחֱשׁ לֹא יִפְנֶה אֵלָיו וְלֹא יִהְיֶה
לוֹ שׁוּם קָשֶׁר אִתּוֹ.

כֶּף גַּם אָדָם הַמְזַלְזֵל בְּבֵית ה', בּוֹרָא עוֹלָם נוֹתֵן לוֹ כָּל מַה שְׁיִבְקֶשׁ,
וּבָזֶה כְּבִיכּוֹל אוֹמֵר לוֹ שְׁאִינוֹ רוֹצֶה אִתּוֹ כָּל קָשֶׁר, וְאֶת שְׂכָרוֹ הוּא
מְשַׁלֵּם לוֹ כָּאֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִז, לְאַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים, כְּשִׁיגִיעַ לְבֵית
דִּין שֶׁל מַעֲלָה, אוֹי לוֹ וְאֲבוֹי לְנִשְׁמָתוֹ עַל הַדִּין שִׁיתֵּן וְהַעֲנֵשׁ שְׁיִקְבֵּל,
כִּי לֹא נִשְׁאַרוּ לוֹ זְכוֹת שְׁיִסְנֶגְרוּ עָלָיו בְּשָׂמִים, שֶׁכֵּן קִבֵּל אֶת כָּל שְׂכָרוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה, עוֹלָם הַשֶּׁקֶר וְהַחֲמָרִיּוֹת. כְּשֶׁבוֹרָא עוֹלָם מְנַתֵּק קָשֶׁר - זֹהִי
הַקִּלְלָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, חֵס וְשָׁלוֹם!

דִּין לַפָּנִי חֲשָׁבוֹן

הַמְשָׁנָה בְּאֲבוֹת (ג, א) אוֹמֶרֶת: "וְלַפָּנִי מִי אֶתָּה עֲתִיד לָתֵת דִּין
וְחֲשָׁבוֹן, לַפָּנִי מִלֶּךָ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא."

לְפִי הַהֲגִיוֹן הַפְּשׁוּט שְׁלָנוּ, בְּעוֹלָם הַשֶּׁקֶר שָׁבוּ אָנוּ חַיִּים, קִדָּם

צריכים לעשות חשבון, ורק אחר כך לתת עליו את הדין. אבל אצל בורא עולם יש עבירות, כמו דבור דברים בטלים ודברי חול בזמן התפלה, שגורמות לך שמיד נבראים מלאכי חבלה, ועל כך נותן האדם את ה"דין".

בשלב הבא: על כך שהפריע למתפללים בתפלת שמונה עשרה, בהסחת דעתם ובטול כוננתם בזמן היחוד שלהם עם בורא עולם - יבואו אתו "חשבון" מדקדק, כמה מתפללים הסיחו את דעתם וכו'.

הדבורים גורמים להרס והשתיקה לבניה

מחד גיסא, הענש על הדבור בבית הכנסת בזמן התפלה כל כך חמור וקשה, ומאידך גיסא, מי ששותק ולא מדבר דברים בטלים בזמן התפלה, מקבל שכר עצום ורב. מדוע?

התשובה היא: בעקבות הדבור בדברים בטלים מסתלקת השכינה, ואת מקומה תופס השטן, שלוקח את כל התפלה ומעביר אותה למלאכי המשחית שנוצרו מהדבור, ונותן להם כח לפגם, להרס ולנתץ בעולמות עליונים. לכן גדל הענש הוא עצום ורב.

לעמת זאת, אם האדם שותק בתפלה, בכך הוא יוצר מלאכים טובים, שמתקנים, נוטעים ובונים, בעולמות העליונים, את מה שהרסו ופרקו מלאכי החבלה שנוצרו מהדבורים.

לצערנו הרב, אם מלאכי החבלה גוברים ורבים מהמלאכים הטובים שנוצרו, יש יותר הרס מאשר בניה ותקון, ואז הכל מתהפך עלינו במכות ובצרות שבאות לעולם, השם ישמר ויציל.

לְכוּ חִיבִים לְקַבֵּל עַל עֲצֻמְנוּ שְׁתִּיקָה מְחַלֶּטֶת בְּזִמְנֵי הַתְּפִלָּה, וְאִז
הַשֹּׁכֵר עַל כֶּף יִהְיֶה רַב וְעֲצוּמִים בְּיוֹתֵר, וּבְכֶן נִקְרָב אֶת הַגָּאֹלָה.

הַחֲבֵרִים שֶׁמְדַבֵּר עִמָּם לֹא יַצִּילוּהוּ מִהֲדִין!

שְׁאֵלְתִי מִיִּשְׁהוּ שְׁלֹא מִפְּסִיק לְדַבֵּר דְּבָרֵי חֲלִין בְּבֵית כְּנֶסֶת, אִיךָ הוּא
לֹא חוֹשֵׁשׁ מִהָאֶסוּר הַחֲמוּר הַכְּרוּךְ בְּהַרְגָּלוֹ זֶה? וְהוּא הֵשִׁיב לִי שְׁחִבְרִיו
מְדַבְּרִים אֹתוֹ, וְהוּא נֶאֱלָץ לְשַׁתֵּף אֶתֶם פְּעֻלָּה.

שְׁאֵלְתִי אוֹתוֹ: "בְּגִיל מָאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, כְּשֶׁתִּגִּיעַ לְעוֹלָם הָאֱמֶת,
וְתַעֲמִד לִפְנֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה, הֲאֵם אוֹתָם חֲבֵרִים שֶׁדִּבְּרוּ אִתְּךָ יָבוֹאוּ
לְהִגֹּן עָלֶיךָ, וְיֹאמְרוּ לְבֵית הַדִּין: 'אֵל תַּעֲנִישׁוּ אוֹתוֹ, הוּא לֹא אָשֵׁם,
אֲנַחְנוּ הַתַּחֲלִינוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ, וְגִרְמָנוּ לוֹ לְדַבֵּר'? הֲרֵי הֵם לֹא יִהְיוּ שֵׁם לְהִגֹּן
עָלֶיךָ! אֵתָּה תַעֲמִיד שָׁם לְבַד, אָבֵל וְחַפּוּי רֹאשׁ, בְּבוּשָׁה וּכְלִמָּה, וְתִתֵּן
אֶת הַדִּין עַל הָעוֹוֹן הַגָּדוֹל שֶׁל זְלוּזָל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ."

הִבָּה נִלְמַד מִגְּדוּלֵי הָרַבָּנִים שְׁלֵנוּ, שֶׁהֵיוּ נִכְנָסִים לְבֵית ה' בְּפֶחַד
וּבְרַעְדָּה, כִּי בֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא בֵּית מִקְדָּשׁ מַעֲט. הִבָּה נִלָּךְ בְּדֶרֶךְ שֶׁל
אֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ הַגְּדוֹלִים וְהַקְּדוֹשִׁים וְנִבְטַל מֵעֲלֵינוּ, וּמִבְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּנוּ,
וּמִכָּלל עִם יִשְׂרָאֵל, הַמּוֹן יְסוּרִים וּגְזֵרוֹת קָשׁוֹת.

דְּבוּרֵי חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נוֹתְנִים כֹּחַ לְאַמוּת הָעוֹלָם לְפָנֶיךָ בְּנוֹ

הַפְּגוּעַ הַנוֹרָא שֶׁהִתְרַחַשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּהַר נוֹף בִּירוּשָׁלַיִם עוֹרֵר
בְּעֵתָה גְּדוּלָּה בְּלָבוֹ שֶׁל יְהוּדֵי אֶחָד. הוּא הַגִּיעַ אֶל רַבּוֹ, הָרַב מֵאִיר
אֵלֵיהֶם שְׁלִיט"א, וְסִפֵּר לוֹ כִּי מֵאִז אוֹתוֹ מֵאֲרַע אֵין הוּא מַעֲז לָלֶכֶת

לתפלת ותיקין בבית הכנסת, כהרגלו מימים ימימה. וכאשר הוא כבר מתגבר והולך לבית הכנסת, דעתו אינה מישבת עליו, והוא מוצא את עצמו נבהל ונרעש מקול רעש קטן.

אמר לו הרב אליהו: נבעת אתה מפני פחד מבשר ודם - על אחת כמה וכמה שעליך לפחד ממלך מלכי המלכים, אשר שפן שמו בבית מקדש מעט זה!

יתרה מזאת, איה היא אמונתך בה' יתברך? וכי אינה מבין שאם הוא הכניס את המשחית לבית הכנסת, ונתן לו את היכלת לירות לכל הכווננים תוך כדי תפלת העמידה, ולהרג יהודים קדושים, לא עשה זאת אלא על מנת להעביר מסר לעם ישראל?

האין אתה שומע את קולו של ה' מדבר אלינו?

מדוע עשה זאת דוקא בבית הכנסת ולא בכל מקום אחר? איך משמים נתנו רשות למשחית להכנס ולפגוע במתפללים?

אין זאת אלא משום שרצה ה' יתברך ללמדנו על חמרת הדבורים בתוך בית הכנסת.

להבדיל אלה אלפי הבדלות, במסגדים ובכנסיות חל אסור לדבר דברי חלון, וכשאנו מדברים, הדבר כה חמור, עד שהקב"ה נותן להם רשות להכנס לתוך בית כנסת ולהרג בנו!

כל הקורה בעולם הזה - הוא דבור שהקדוש ברוך הוא מדבר אתנו. מי שרואה את הדברים כה, מבין שעליו להסיק מסקנות מכל מקרה שקורה כאן, ללמד את הלקח, ובמקרה שלנו: להפסיק לדבר דבורי חלון בבית הכנסת.

~~~~~ השכינה מכה את המדבר בבית הכנסת! ~~~~~

הרוקח כתב, שאדם המדבר בבית הכנסת דברי חלין. אם עשה זאת שלא בשעת התפלה, תקונו הוא ארבעים יום תענית, ואחר כך ילקה ויקבל על עצמו שלא לדבר יותר.

אם זהו התקון של אדם שדבר שלא בשעת התפלה - מה יהיה ענשו של אדם שדבר בשעת התפלה, בעת הקריאה בתורה וקדיש וקדושה?

הזהר אומר, שמי שמדבר בבית הכנסת הורג את כלנו, ואין לו חלק באלקי ישראל.

מי מאתנו צריך את הצרות הללו?!

מִרְן כותב שאדם שמדבר בשעת חזרת הש"ץ גוערים בו. בכל ארבעת חלקי השלחן ערוך אין הוא משתמש בבטוי 'גוערים בו' אלא רק בהלכה זו, כדי להראות עד כמה היא חמורה.

החיד"א כתב, שאם יש דבורים בבית הכנסת, ורב בית הכנסת אינו מוכיח את המתפללים, הוא הופך בעצמו להיות הס"מ. ללמדנו עד כמה עלינו להתרחק מעוון זה!

מגפה בגלל דבורים

בעיר אוסטרצה, עירו של המהרש"א ורב ייבי סבא, בעל ה"מורא מקדש", ועוד גאונים וצדיקים קדושי עליון שהיו רבנים בעיר הזו, פרצה פעם מגפה, רח"ל. רב העיר ובית דינו גזרו תענית ויום תפלה והתעוררות בתשובה, לקיים מה שנאמר (איכה ג, מ): "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'".

רב העיר ובית דינו הכריזו, שכל מי שיודע איזה דבר חשוד בעיר - מחייב לבוא ולהודיע לבית הדין, למען ידעו בשל מי הרעה הגדולה הזו, הגורמת לאסון הנורא של מיתת רבים מבני העיר. כך ידעו מה לעשות לתקון החטא ולעצור בעד המגפה רח"ל.

בעיר הנ"ל היה יהודי שלא היה רגיל לבוא לבית הכנסת להתפלל. בשנים כתקונן לא דרשו ולא חקרו מה מעשיו, כי חשבו שבודאי הולך הוא להתפלל בבית כנסת אחר. אבל עתה, אחרי הכרזת בית הדין, לקחו על עצמם שני אנשים מבני העיר לחקור ולעקב אחריו עד שתודע מהותו, ומדוע אינו בא להתפלל בבית הכנסת. אכן עשו כך: התחילו לעקב אחריו כל היום, אך לא ראו מאומה.

אחר כך הוסיפו לעקב אחריו גם בלילה. ראו שבחצות הלילה הוא קם ממטתו ומדליק נר בביתו, מתלבש ומכין עצמו, ויוצא מחוץ לביתו, סוגר אחריו את הדלת ומתחיל ללכת לכיוון היציאה מהעיר. שני האנשים הלכו אחריו בדרך עקלתון ובלאט, כדי שלא ירגיש בהם. לאחר שיצא מהעיר, נכנס האיש ליער הסמוך ונעלם מעיניהם. הם פחדו להמשיך וללכת אחריו, כי נפל בלבם חשד ופחד, אולי הוא מחביר גזלנים ושוודדים. מי יודע לאן הוא הולך שם ביער, ומה מעשיו שם. לכן חזרו העירה.

למחרת באו לרב העיר, וספרו לו בפרטות את מה שראו בלילה ובמה חשדוהו. הם אמרו שאולי בעצם זו סבת המגפה רח"ל.

ענה להם הרב: "אמנם יתכן שכן הוא, אך כיון שלא ראיתם בעיניכם ממש מה שהוא עושה ביער, ואין לדון אלא מה שענינו רואות. על כן עצתי ובקשתי, שגם בלילה הבא תעשו כמו אמש. תעמדו על המשמר ליד ביתו, ומיד כשתראו שהוא מתחיל להדליק את הנר בביתו ומכין עצמו ללכת, תבואו להודיע לי. ברצוני גם כן

לָלַכְתָּ עִמָּכֶם בְּיַחַד, לַעֲקֹב אַחֲרָיו וּלְהִתְחַקֹּת אַחֵר מַעֲשָׂיו שֶׁם בְּפִרְטוֹת, וְלִרְאוֹת בְּעֵינֵי מַמָּשׁ."

כֹּה הָיָה: מִיָּד כְּשֶׁרָאוּ שֶׁהָאִישׁ הַדְּלִיק אֶת הַנֵּר הָלְכוּ לְהוֹדִיעַ לָרֶב. הוּא כָּבַר חֶפְזָה לָהֶם וְהָיָה מוֹכֵן לָלַכְתָּ, וְהִלָּךְ עִמָּהֶם. הֵם הִסְפִּיקוּ לָבוֹא אֶל בֵּית הָאִישׁ בְּטָרֶם יֵצֵא מִבֵּיתוֹ.

כְּשֶׁיֵּצֵא מִבֵּיתוֹ, הָלְכוּ כֻלָּם בְּיַחַד אַחֲרָיו בְּדֶרֶךְ עַקְלָתוֹן וּבִלְאֵט כְּמוֹ אֶתְמוֹל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְגִּישׁ בָּהֶם שְׁעוֹקְבִים אַחֵר צַעְדָּיו. הֵם רָאוּ שֶׁהוּא נִכְנָס לְתוֹךְ הַיַּעַר. הַמְּשִׁיכּוֹ לָלַכְתָּ אַחֲרָיו בַּיַּעַר, עַד שֶׁרָאוּ שֶׁנַּעֲמִיד בְּמָקוֹם מְסֻים וּמִתְיָשֵׁב עַל הָאָרֶץ, מוֹצִיא סִדּוּר מֵאַמְתָּחָתוֹ וּמִתְחִיל לֹמֵר "תִּקְוֹן חֲצוֹת" בְּקוֹל בְּכִי מֵר וּבִדְמָעוֹת שְׁלִישׁ. מִגְדֵּל הַבְּכִי וְהַנְּעִימוֹת נָמַס לְבָבָם.

אוֹלָם הָיָה דָּבָר נוֹסֵף שֶׁעוֹרֵר אוֹתָם. אַחֲרֵי שֶׁהָטוּ אָזְנָם שָׁמְעוּ לְתִמְהוֹנָם שְׁנֵי קוֹלוֹת שְׁאוּמְרִים בְּיַחַד 'תִּקְוֹן חֲצוֹת' - קוֹל אֶחָד שֶׁל הָאִישׁ הַנִּ"ל וְקוֹל שְׁנֵי בְּלָתֵי יָדוּעַ.

גַּם אַחֲרֵי הַתְּאַמְצוֹת מְרֻבָּה בַּהֲטִיט אָזְנָם, לְהַפִּיר שֶׁל מִי הַקוֹל הַשְּׁנַי, לֹא עָלָה הַדְּבָר בְּיָדָם. לֹא הָיָה אִישׁ אֶחָד מִכָּל מַכְרִיָּהֶם שֶׁקוֹלוֹ דּוֹמָה לַקוֹל הַשְּׁנַי שֶׁשָּׁמְעוּ.

אָמַר הָרֶב: הֲרִי כָּבַר יָדוּעַ לָנוּ שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה אֵינָנו שׂוֹדֵד וְגִזְלָן כְּפִי שֶׁחֲשַׁבְתָּם. נִמְתֵּין כָּאֵן עַד שֶׁיִּגְמֹר לֹמֵר "תִּקְוֹן חֲצוֹת", וְיֵצֵא מִהַיַּעַר, כְּדֵי שֶׁנִּרְאֶה עוֹד אֶת כָּל מַעֲשָׂהוּ שָׁם. בְּדֶרֶךְ אַגֵּב גַּם נִנְסָה לְבַרֵּר שֶׁל מִי הַקוֹל הַשְּׁנַי שֶׁאָנוּ שׂוֹמְעִים וְאֵינָנו מַכִּירִים. כֹּה עָשׂוּ, הִמְתִּינוּ עַד שֶׁגִּמֵּר לֹמֵר 'תִּקְוֹן חֲצוֹת', וְרָאוּ שֶׁקָּם מִמָּקוֹמוֹ עִם צִרּוֹר אֶמְתָּחָתוֹ וּמִתְחִיל לִצְאָת מִהַיַּעַר, בְּדֶרֶכּוֹ חֲזָרָה לַעִיר.

כְּשֶׁיֵּצֵא מִהַיַּעַר, פָּתְאִם יֵצֵאוּ הָרֶב וְשְׁנֵי הָאֲנָשִׁים מִמִּחְבֹּאֵם לַקְּרָאתוֹ וְעֲצֹרוֹהוּ בְּמָקוֹמוֹ.

הָרַב פָּנָה אֵלָיו וְאָמַר: "עֲקֹבְנוּ אַחֲרֶיךָ כָּל הַלַּיְלָה כְּדִי לִידַע מַה מַּעֲשִׂיךָ. חֲשַׁדְנוּ אוֹתְךָ בַּמַּעֲשִׂים בְּלִילֵי הַיּוֹגִיִּים, שְׂאוּלֵי הֵם סִבַּת הַמַּגָּפָה הַנוֹרָאָה רַח"ל, שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִים סִבָּתָהּ לַעֲתָהּ. כִּיּוֹן שְׂרָאִינוּ אוֹתְךָ עוֹבֵד ה', חֲזַרְנוּ בָּנוּ מִהַחֲשָׁד כָּלִפְיָךָ וְאָנוּ מִבְּקָשִׁים סְלִיחָתְךָ. אָמֵנָם בְּדַרְךָ אֲגַב אֲשָׁאֵל אוֹתְךָ פְּלִיאָה אַחַת: רָאִינוּ אוֹתְךָ נִכְנָס יְחִידִי לַיַּעַר, וּבְאַמִּירַת "תִּקְוֹן חֲצוֹת" שָׁמַעְנוּ שְׁנֵי קוֹלוֹת. אָמַר לִי, בְּבִקְשָׁה, שֶׁל מִי הִיָּה הַקּוֹל הַשְּׁנִי?"

כְּשָׁמַע הָאִישׁ אֶת שְׂאֵלַת הָרַב, נִסָּה לְהַשְׁתַּמֵּט וּלְהִתְחַמֵּק מִלַּעֲנוֹת עָלֶיהָ.

אָמַר לוֹ הָרַב: "אֲנִי הַמָּרָא דְאַתְרָא, וְגוֹזְרִי עָלֶיךָ שְׁתֹּאמַר לִי אֶת הָאֲמֵת, מִי הִיָּה הַקּוֹל הַשְּׁנִי שֶׁשָּׁמַעְנוּ!"

כְּשָׁמַע הָאִישׁ אֶת גְּזֵרַת הָרַב, נִעְנָה וְאָמַר: "בְּלִיל בִּרְרָה אֲמַר לָכֶם אֶת הָאֲמֵת. מִנְהֲגֵי מֵאָז וּמִקֵּדָם לְהִתְאַבֵּל כְּרָאוּי עַל חֲרָבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הִיָּתָה מְזָה נַחַת רוּחַ גְּדוּלָּה לְמַעֲלָה בְּשָׁמַיִם. עַל כֵּן נָתַנוּ לִי מִתְּנָה מִן הַשָּׁמַיִם, שְׁשׁוּלָחִים אֵלַי בְּכָל לַיְלָה אֶת יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא בְּעֶצְמוֹ. הוּא הִיָּה בַּעֲת חֲרָבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְרָאָה בְּעֵינָיו אֶת כָּל הַחֲרָבֵן הַנוֹרָאָה. הוּא בָּא אֵלַי לַיַּעַר לֹאמַר עָמִי יַחַד 'תִּקְוֹן חֲצוֹת'. זֶהוּ הַקּוֹל הַשְּׁנִי שֶׁשָּׁמַעְתֶּם".

הָרַב, שְׂרָאָה שְׁעֵתָהּ זֹאת שְׁעַת הַפֶּשֶׁר, שְׂאָלוֹ עוֹד: "כִּיּוֹן שְׁזָכִיתָ בְּזָכִיָּה גְּדוּלָּה כְּזוֹ, לַעֲרֹךְ 'תִּקְוֹן חֲצוֹת' בְּיַחַד עִם יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא, הֲרִי שֵׁישׁ לָךְ כַּח וְזָכוּת גְּדוּלָּה וּבּוֹדָאֵי דְבִרְיָךְ עוֹשִׂים רָשָׁם גְּדוֹל בְּשָׁמַיִם. אִם כֵּן, מִדּוּעַ אֵינְךָ פּוֹעֵל לְבַטֵּל אֶת גְּזֵרַת הַמַּגָּפָה הַנוֹרָאָה שֶׁפָּקְדָה אֶת הָעִיר? אוֹ לְפָחוֹת אֲבִקְשָׁךְ לְהוֹדִיעַ לִי בְּשֵׁל מִי הָרָעָה הַזֹּאת. אֵיזָה חֲטָא אוֹ עוֹוֹן נִסְתָּר יֵשׁ בְּעִיר, שֶׁבְּסִבָּתָם בָּאָה לָנוּ הַצָּרָה הַזֹּאת. אִם תֹּאמַר שְׂאִינְךָ יוֹדֵעַ בְּעֶצְמְךָ, הֲלֹא בּוֹדָאֵי תוֹכֵל לְשֹׂאֵל עַל כָּךְ אֶת יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא. עוֹד אֲשָׁאֵלְךָ בְּדַרְךָ אֲגַב תְּמַיְהִתְנוּ מֵאָז, מִפְּנֵי מַה אֵינְךָ בָּא לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עִמָּנוּ?"

הָשִׁיב לוֹ הָאִישׁ שֶׁמָּחַר יָבֹוא לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנָסֶת תַּפְלַת שְׁחֲרִית,
וְשֵׁם יִתְרָצוּ כָּל הַקְּשִׁיּוֹת וְהַשְּׂאֵלוֹת.

כְּשֶׁגָּמַר דִּבְרָיו נִפְרַד מֵהֶם וְכָל אֶחָד הֵלַךְ לְדַרְכוֹ.

וְהִנֵּה שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ שָׁם יַחַד עִם הָרֵב וְשָׁמְעוּ אֶת הַדְּבָרִים
הַנּוֹרָאִים הַזֶּה, לֹא יָכְלוּ לַעֲצֹר בְּעַד עֲצָמָם. הֵם פָּרְסְמוּ בְּכָל הָעִיר עוֹד
בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁיֵּשׁ צָדִיק נִסְתָּר בָּעִיר, שֶׁגַּם יָבֹוא מָחָר לְהִתְפַּלֵּל שְׁחֲרִית
בְּבֵית הַכְּנָסֶת.

לְמַחֲרָת נֶאֱסָפוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר לְבֵית הַכְּנָסֶת הַגָּדוֹל, כְּדֵי לִזְכּוֹת
וּלְרְאוֹת אֶת פְּנֵי הַצָּדִיק הַנִּסְתָּר. הַמָּקוֹם הָיָה צָר מְלֵהכִיל אֶת כָּל הַקְּהָל
הָרֵב שֶׁהִגִּיעַ. חֶלְקָם הַגָּדוֹל נֶאֱלָצוּ לַעֲמֹד בַּחוּץ.

כָּלֵם הַקְּדִימוֹ וְהִגִּיעוּ זְמַן רַב בְּטָרֵם הַחֲלָה הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לִזְכּוֹת
לְרְאוֹתוֹ בְּשַׁעַה שֶׁהַצָּדִיק הַנִּסְתָּר נִכְנָס לְבֵית הַכְּנָסֶת. זְמַן הַתְּפִלָּה הִגִּיעַ
וַעֲדִין הַצָּדִיק לֹא בָּא. לָכֵן צָוָה הָרֵב שְׁלֹא לְאַחֵר אֶת זְמַן הַתְּפִלָּה
בְּשִׁבְלֹו, וּלְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בִּינְתִים. הַתְּחִילוּ כָּל הַקְּהָל לְהִתְפַּלֵּל. הֵם
הִתְפַּלְּלוּ בְּכּוֹנֶה גְּדוֹלָה וּבְהִתְעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה. בְּאֲמִצֵּעַ פְּסוּקֵי דִּזְמָרָה
הִגִּיעַ הַצָּדִיק וְנִכְנָס לְבֵית הַכְּנָסֶת כְּשֶׁהוּא מְעַטָּר בְּטָלִית וּבִתְפִּלִּין.

כְּשֶׁרְאוּ אוֹתוֹ הָאֲנָשִׁים מְעַטָּר בְּטָלִית וּבִתְפִּלִּין, פָּתְאִם נָפְלוּ עֲלֵיהֶם
פַּחַד וְאִמָּה גְּדוֹלָה. נַעֲשֶׂה קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל וְקָמָה בְּהִלָּה בְּבֵית הַכְּנָסֶת.
כְּמָה אֲנָשִׁים נָפְלוּ לְאַרְץ וְהִתְעַלְפוּ מִגְּדֹל הַפַּחַד. בִּינְתִים הֵלַךְ הַצָּדִיק,
נַעֲמֵד בְּזוּיִת בֵּית הַכְּנָסֶת וְהִתְפַּלֵּל תַּפְלַתוֹ כְּדַרְכוֹ.

אַחֵר גָּמַר הַתְּפִלָּה נִגַּשׁ אֵלָיו רַב הָעִיר, וְאָמַר לוֹ שֶׁפָּעַת נוֹסְפוֹ עוֹד
פָּלֵא וְחִידָה עַל הַפְּלִיאוֹת שֶׁל אֶתְמוֹל. מִדּוּעַ כְּשֶׁנִּכְנָס לְבֵית הַכְּנָסֶת,
פָּתְאִם נָפַל עַל הַקְּהָל פַּחַד וִירָאָה גְּדוֹלָה עַד כְּדֵי כֹּף שְׁכֻמָּה אֲנָשִׁים
הִתְעַלְפוּ? גַּם לֹא יָדוּעַ לוֹ אִיךָ יִתְיַשְּׁבוּ כָּל הַשְּׂאֵלוֹת וְהַקְּשִׁיּוֹת שֶׁשְּׂאֲלוּ
אוֹתוֹ אֶתְמוֹל בְּלִילָה.

פתח הצדיק את פה קדשו וענה: "הלא דבר פשוט הוא, שהרי כתוב (דברים כח, י): 'ויראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליה ויראו ממך'. דרשו חז"ל (ברכות ו ע"א): 'תניא, רבי אליעזר הגדול אומר: אלו תפלין שבראש', הרי שהתפלין מסגלות להטיל יראה ופחד. לכן כשנכנסתי לבית הכנסת מעטר בתפלין נפל פחד ויראה על הקהל מחמת יראת קדשת התפלין".

הפסיקו הרב באמצע דבריו ואמר לו: "והרי גם אנחנו מניחים תפלין כל יום, ולא נופלים עלינו פחד ויראה מזה?"

השיב הצדיק: "אני נזהר מעודי שלא לדבר שום דבור חול עם התפלין, ונזהר בהן בקדשה כראוי, בכבוד ראש ובהכנעה. על כן לא התבטלה מהתפלין הקדשה הגדולה שיש בהן. לכן מתגלה בהן הסגלה שאמרו חז"ל, שעל ידי תפלין שבראש מתיראים כל עמי הארץ. התקיים בי דבר זה והצבור מתירא ממני. אבל מי שלא נזהר מלדבר שיחות חלין עם התפלין, ולא נזהר בקדשת ויראת התפלין, ומסיח דעתו מהן, יוצא אמנם ידי מצות הנחת תפלין כשמניח תפלין כשורות. אבל סגלת היראה שיש בהן - נאבדת על ידי זה".

הוא המשיך ואמר: "וסבת מניעתי מלבוא לבית הכנסת להתפלל עמכם, היא גם כן מפני שאינכם נזהרים מלדבר דבורי חל בבית הכנסת אשר קדשתו רבה ונוראה. על כן לא אוכל לסבל כל זאת. גם כדי שלא אפשל, חלילה, לדבר דבורי חל בבית הכנסת. לכן לא אוכל לבוא להתפלל בבית הכנסת.

"וסבת המגפה הנוראה רח"ל שיש בעיר, היא בעבור שאין נזהרים בקדשת בית הכנסת ובאלו הדברים, שלא לדבר דבורי חול בבית הכנסת, בפרט עם התפלין. אם תראו לתקן כל זה - מיד תפסק המגפה". כשגמר דבריו הלך לדרך ונעלם.

כְּשִׁמְעַתְּ הָרַב אֶת כָּל זֶה, צֹוֶה לְהַכְרִיז בְּעִיר שְׁהַיּוֹם יִדְרֹשׁ דְּרֹשָׁה בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל. אִישׁ בֶּל יַעֲדֹר.

כָּל הַקֹּהֵל נֶאֱסָפוּ בַּשָּׁעָה הַיְעוּדָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. הָרַב עָלָה וְדִרֹשׁ
דְּרֹשֶׁת הַתְּעוֹרְרוֹת בְּהַתְּלָהּבוֹת גְּדוֹלָה, עַל עֲנִין קִדְּשֵׁת וּמוֹרָא בֵּית
הַכְּנֶסֶת, עַל קִדְּשֵׁת הַתְּפִלִּין וְגָדֹל הָאֲסוּר שֶׁל שִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת
וּבִפְרָט עִם הַתְּפִלִּין. הוּא סִפֵּר לָהֶם אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂה הַנִּ"ל, וּמָה שֶׁאָמַר
לוֹ הָאִישׁ "הַצִּדִּיק הַנִּסְתָּר" שֶׁזֶּוּ סִבֵּת הַמַּגִּפָּה בְּעִיר רח"ל. כָּל הָעָם גָּעוּ
בְּבִכָּיָה, וְהִיתָה הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה בְּתִשְׁבּוּכָה.

בְּאוֹתוֹ מַעֲמֵד קָבְלוּ בְּנֵי הָעִיר עַל עֲצָמָם וַעֲשׂוּ תַקְנָה שֶׁאֲסוּר לְשׁוּם
אָדָם לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שׁוּם דְּבוּר חֹל, וּבִפְרָט עִם הַתְּפִלִּין. תַּכְּף אַחֵר
הַקָּבֵלָה הַנִּ"ל נִעְצָרָה הַמַּגִּפָּה בְּעִיר.

ה'פְּרִיָאָר' הַגָּדוֹל בִּיּוֹתֵר

אָדָם מִשְׁפָּכִים קוּם וּמִתְאַמֵּץ לָבוֹא לְבֵית כְּנֶסֶת. הוּא טוֹרַח לַעֲשׂוֹת
זֹאת - בְּיָמוֹת הַחֲמָה אֵינוֹ נִרְתָּע מִן הַחֵם וּבִיָּמוֹת הַגְּשָׁמִים אֵינוֹ נִרְתָּע
מִן הַקֹּר, וְהוּא מֵאֲמִין וְיֻדֵּעַ כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ מְקַפֵּחַ שָׂכָר כָּל
בְּרִיָּה, וּבּוֹדֵאֵי שָׂכָרוֹ מְזַמֵּן לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

אוֹלָם לְדַאֲבוֹן לֵב, הוּא נִכְשֵׁל מִבְּלִי יַעֲת אוֹ מַחֲסֵר תְּשׁוּמַת לֵב
בְּדְבוּרִים בְּטָלִים בְּבֵית כְּנֶסֶת. עַל כֵּן דָּא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁאֵבֵד אֶת
שָׂכָרוֹ הָעֲצוּם שֶׁהִיא צָרִיף לְקַבֵּל עַל תְּפִלָּתוֹ.

מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה?

לְאָדָם שֶׁחֲסָף פְּרוּטָה לְפָרֻטָה כְּדִי לְקַנּוֹת רֶכֶב שֶׁהִתְאַוָּה לוֹ. לְאַחֵר
חַפּוּשִׁים וּבְדִיקוֹת רַבּוֹת מֵצֵא אֶת הָרֶכֶב הָרָצוּי. הוּא שָׁלֵם בְּמִיטָב כְּסָפוֹ
לְבַעַל הָרֶכֶב, אֲלָא שֶׁפָּרְגַע שָׁבוּ הָעֵבִיר אֶת הַכְּסָף לִיְדֵי הַמוֹכֵר, קָם

המוכר ממקומו, פתח את הרכב, התניע אותו ולנגד עיני הקונה המבהל נסע משם ונעלם.

הקונה עמד והביט בו בעיניו קמות מבלי לדעת מה לעשות. הרכב עוד לא עבר לבעלותו, כך שאין לו שום דרך להוכיח שהוא קנה את הרכב.

באותו רגע ידע רק דבר אחד - שהוא ה'פראיר' הגדול ביותר: אין לו כסף ואין לו גם רכב.

והנמשל מובן:

ידוע שהקדוש ברוך הוא משלם שכר על העמל ולא רק על התוצאה, אך כל זאת בתנאי שלא פגם והרס את המצוה!

אדם שעמל וטורח לבוא לבית כנסת, אך בסופו של דבר 'זורק' מלה פה ושם, מדבר דברי חלין או מחלקת ר"ל - לא יקבל שכר, לא על הטרחה ולא על התפלה!

האין הוא 'פראיר' גדול? אם כבר טרח לקום ולבוא - מדוע יותר על השכר? מפני מה הוא מניח לרכב לנסע בלעדיו?

אמנם, עדין נותרה לו דרך התשובה. אם יעשה תשובה אמיתית יכפר עונו. או אז יקבל שכר כפול מן השמים! עם זאת, עליו להזהר שלא יהיה בבחינת "האומר אחטא ואשוב" שאין מספיקין בידו לעשות תשובה.

על אחת כמה וכמה, יגדל שכרו אם יחזק את הצבור בענין זה ויקדש שם שמים ברבים.

כבוד בית הכנסת

בית הכנסת - "חדר היחוד" שלנו עם הקב"ה

ש"ח מגיד המישרים, רבי שלמה לוונשטיין שליט"א:

אחד מסוגי היצר הרע הקשים ביותר שיש לנו, הוא ענין הדבורים
בבית הכנסת - בכלל, ובשעת התפלה בפרט.

אספר לכם מעשה מזעזע:

פעם הגיעו זוג לרב העוסק בהשכנת "שלוש בית".

שאל הרב את הבעל: "היכן נעוצה הבעיה?" והלה השיב: "כבוד
הרב, הרי היא נצבת כאן לפניך..."

"מתי התחילו הבעיות?"

"כבוד הרב, לא נעים לי לספר, אני אפלו מתבייש להעלות זאת על
דל שפתי, אף הבעיה התחילה עוד כשהיינו בחדר היחוד, ביום
חתונתנו!"

"בעיות של שלום בית בחדר יחוד?!"

אכן כן! אחרי החפה נכנסנו יחד לחדר יחוד, אחרי יום שלם של
התעלות, תפלות וצום, מותשים ורעבים, על השלחן היה מנח מעט
אכל. טעמנו משהו, ולפתע הטלפון הסלולארי שלח מצלצל. היא

נכנסה עם הסלולארי כשהוא פתוח לחדר יחוד!!! הוא צלצל - והיא ענתה! ואני ישבתי בצד והמתנתי בסבלנות שהיא תסיים את השיחה!".

פנה הרב אל האשה ושאל: "האם זה נכון מה שהוא מספר?" והאשה ענתה: "זה נכון, אף הוא לא הציג את התמונה בשלמותה!"

"מה היה?"

"החברה הכי טובה שלי שברה את הרגל יום לפני החתונה, ונאלצה לעבר נתוח. כך יצא שביום החתונה היא הייתה מאשפזת בבית החולים, מחלימה מהנתוח. כל החברות שלי הגיעו לחתונה חוץ ממנה. לפני החפה שוחחתי עמה בטלפון והרגעתי אותה, ואחרי החפה היא התקשרה לאחל לנו מזל טוב. האם לא חסד גדול הוא לדבר אתה, כשהיא כה בודדה בבית החולים? מה בכלל הבעיה?"

"הרב מבין?" - אמר הבעל - "היא אפילו לא מבינה את הבעיה, וזו הבעיה הגדולה מכל! היא הרי דברה עם החברה הזו ביום שלפני החתונה ארבע שעות, בבקר יום החתונה שעתיים, ולפני החפה עוד חצי שעה. בדיוק באמצע השעות הקצרה בחדר היחוד היא הייתה מכרחה שוב לדבר אתה?"

"ואל יחשוב כבוד הרב שהענין הסתים אז" - המשיך הבעל לתאר את סבלו. "כיום, כמה שנים אחרי החתונה, יש לנו, ב"ה, כמה ילדים ובקשי מוצאים אנו זמן לעצמנו. והנה, סוף סוף, נסענו פעם אחת לחתונה רק אני והיא, כאשר הילדים נשארו בבית עם ביביסיטר, ואת הדקות הספורות הללו של הנסיעה המשתפת, היא מנצלת לפטפוט עם חברותיה - בפלאפון כמובן... ברגעים אלו, כבוד הרב, מרגיש אני את עצמי כמו אחת מחברותיה, ולא החשובה שבהן..."

ובכן, לאַמְתּוֹ שֶׁל דָּבָר אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַנִּ"ל לֹא שָׁמַעְתִּי מֵרַב הָעוֹסֵק
בְּהַשְׁכָּנַת "שְׁלוֹם בֵּית", אֲלָא רָאִיתִיו בָּמוֹ עֵינַי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת - "חֲדָר
הַיְחוד" שֶׁלָּנוּ עִם הַקֶּבֶץ הַ:

יְהוּדֵי מַגִּיעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת - חֲדָר הַיְחוד, לְהַתְיַחַד עִם בּוֹרָא עוֹלָם.
בְּמִשְׁךְ כָּל הַיּוֹם אָדָם נִמְצָא בַּחוּץ, עֹסֵק בְּעִסּוּקִים שׁוֹנִים, וּלְמִשְׁךְ זְמַן
לֹא אָרָךְ הוּא מִתְיַחַד עִם הַבוֹרָא, בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וּבִכֵּן, יְהוּדֵי מַגִּיעַ לְבֵית
הַכְּנֶסֶת כְּשֶׁמִּכְשִׁיר הַטֵּלְפּוֹן הַנִּידָּ שֶׁלּוֹ פָּתוּחַ. בְּאֲמִצֵּעַ חֲזֵרַת הַשִּׁ"ץ
הַמִּכְשִׁיר מִצִּלְצֵל, וְ-לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפֵּר, הוּא עוֹנֶה: "אֱמָן... אֶה-הֵה..."
עֲכָשִׁיו הַזְמַן לְדַבֵּר עִם חֵבֵר? הֲרִי דִּבְרַת אֲתוֹ קֵדָם חֲצִי שָׁעָה,
וְאַתְּמוֹל שְׁעֵתִים. בְּדִיוֹק בְּחֲדָר יְחוד הֵנָּה מְכָרַח לְדַבֵּר אֲתוֹ! וּמִיִּדְעָנוּ
אֲפִילוֹ לֹא מִבֵּין מַה הַבְּעִיָּה...

סֵפֶר לִי הָרַב יְהוּדָה יוֹסֵפִי שְׁלִיט"א שָׁרָאָה פֶּעַם מִיִּשְׁהוּ מְשׁוּחַח
בְּפֶלְאָפוֹן בְּאֲמִצֵּעַ חֲזֵרַת הַשִּׁ"ץ.

נִגַּשׁ אֵלָיו וְשָׁאַל: "תִּסְלַח לִי, זֶה הָיָה רֹאשׁ הַמַּמְשָׁלָה?"

"לֹא".

"שֶׁר הַבְּטָחוֹן?"

"גַּם לֹא".

"אִזּוּ מִי זֶה הָיָה?"

"לֹא חָשׁוּב"

אָמַר לוֹ הָרַב: "זֶה לֹא חָשׁוּב, אֲבָל הַקֶּבֶץ" הַפָּחוֹת חָשׁוּב! וְכִי אֵינָךְ
מִתְבַּיֵּשׁ כֵּן לְשׁוּחַח עִם אָדָם אַחֵר בְּהִיּוֹתְךָ בְּחֲדָר יְחוד עִם בּוֹרָא
הָעוֹלָם?!"

וּמִלְּתָא דְּבִדְיָחוּתָא חֲדָה לְהַמְחָשׁתַּת הָעֲנִיָּן: אִם רַבִּי ל״וִי יִצְחָק
מִפְּרִדִּיטְשׁוֹב, סַגְוֹרֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הָיָה נִכְנָס לְבֵית כְּנֶסֶת וְהָיָה רוֹאֶה

שְׁבָאֲמָצַע הַתְּפִלָּה נִשְׁמָעִים צִלְצוּלֵי פִּלְאֹפוֹנִים וַיהוּדִים עוֹנִים
וּמְשֹׁחֲחִים לַהֲנָאָתָם, מָה הִיא אוֹמֵר עַל כֵּן? אֵיזָה לַמּוֹד זְכוּת הִיא
מוֹצֵא עַל יִשְׂרָאֵל?

הוא וְדַאי הִיא אוֹמֵר: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! אֲפֹלוּ בְּתוֹךְ מִשְׁרָד שֶׁל
תַּחֲנִת מוֹנִיּוֹת עָשׂוּ בֵּית כְּנֶסֶת!"...

מה שומר ומגן עלינו כשאין לנו בית מקדש?

כְּשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עִם יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ לַגָּלוּת וְהָיוּ תַּחַת שְׁעֶבֶד
הַגּוֹיִים. מָה יָגוּ עֲלֵיהֶם עֲתָה מִפְּנֵי הַפְּרַעֲנוּיּוֹת שֶׁל אוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל
הַמְּבַקְשִׁים לַגָּזוּר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת, הֲרִי אֵין לָהֶם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
לְהַתְּפִיל וּלְהַקְרִיב קֶרֶבָּנוֹת לַה'?

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אָמֵנָם אֵין לָכֶם בֵּית מִקְדָּשׁ, אָבֵל "וְאֵהִי
לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מֵעַט בְּאַרְצוֹת אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם" (יחזקאל יא, טז).

מה הכוונה "מקדש מעט"?

דָּרְשׁוּ חֲז"ל (מגלה כט ע"א): "אֵלוּ בְּתֵי כְּנִסְיֹת וּבְבִתֵּי מִדְּרָשׁוֹת".
דִּהְיִינוּ, אֵת אוֹתָהּ הַצֵּלָה וְהַגָּנָה שֶׁהִשְׁגִּינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ - הֵם יְכוּלִים
לְקַבֵּל גַּם כַּעַת, עַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

הַקֶּב"ה רַחֵם עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְעַל אֵף שֶׁבְּעוֹנוֹתֵינוּ חָרַב בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, הוּא הַשָּׂאִיר לָנוּ לַפְּלִיטָה אֵת בְּתֵי הַכְּנִסְיֹת שֶׁיִּשְׁמְשׁוּ
כְּמִקְדָּשׁ מֵעַט, מִקְדָּשׁ קָטָן. עַל יְדֵי כֵּן תִּשְׁרָה עֲלֵינוּ הַשְׂכִּינָה וְהִיא
תַּצִּיל אוֹתָנוּ מִכָּל רָע וְתִגֵּן עֲלֵינוּ מֵאוֹיְבֵינוּ הַקָּמִים עֲלֵינוּ.

לָכֵן צָרִיךְ לְהִזְהָר מְאֹד בְּכָבוֹד בְּתֵי הַכְּנֶסֶת וּבְכָבוֹד הַתְּפִלָּה, כִּי זֶה
מָה שֶׁשׁוֹמֵר עֲלֵינוּ. כְּשֶׁהַקֶּב"ה רוֹאֶה שְׂאֵנוּ נִזְהָרִים בְּכָבוֹד הַמִּקְדָּשׁ

מעט' - הוא שומר עלינו מפני כל אויבינו ומבקשי נפשנו. אבל כאשר הוא רואה שאנו מזלזלים במתנה הטובה שהוא נתן לנו, ומדברים בבית הכנסת בזמן התפלה, הדבר מעורר חרון אף בשמים, כי יש בכך כפיות טובה כלפי בורא עולם. וכשיש חרון אף בשמים, התוצאה היא - צרות ואסונות, מלקחות ותאונות, ח"ו.

הגמרא (פסחים פז ע"א) דורשת על הפסוק (שיר השירים ח, י): "אני חומה ושדי כמגדלות" - "אני חומה" - זו כנסת ישראל, "ושדי כמגדלות" - אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. בתי הכנסיות ובתי המדרשות הם החומה שמגנה על עם ישראל. וכשמזלזלים בכבוד בית הכנסת ומדברים בו שיחת חלין, מתבטלת ההגנה ומתגברת מידת הדיון, ח"ו.

נאמר בתורה (בראשית כז, כב): "הקל קול יעקב והידים ידי עשו". דרשו חז"ל (בראשית רבה סה, כ): "כל זמן שקולו של יעקב נשמע בבתי כנסיות ובתי מדרשות, אין הידים ידי עשו, וכל זמן שאין קולו נשמע בבתי כנסיות ובתי מדרשות הידים ידי עשו".

כל זמן שבבתי הכנסת ובבתי המדרש נשמע קול תורה וקול תפלה - אנו מוגנים מפני אויבינו. אף כאשר במקום קול תורה ותפלה נשמעים קולות של שיחה של בטלה - בטלה ההגנה מפני אויבינו.

נאמר (שמות יד, יד): "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון". פרש האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור: אם תחרישו מלדבר בבית הכנסת - ה' ילחם לכם את מלחמתכם וידכם תהיה על העליונה כנגד אויביכם. ומכלל הן אתה שומע לאו: אם לא תחרישו מלדבר בבית הכנסת - ה' לא ילחם לכם, ובמצב הזה אין סכוי שתצליחו לעמוד כנגד אויביכם.

ומכאן נלמד לקח גדול. הרי עם ישראל ככבשה בין שבעים זאבים, אנו מקפים באויבים המבקשים לכלותנו מעל פני האדמה. ואם

התורה נותנת לנו עצה פשוטה איך לזכות להגנה מפני אויבינו, איך אפשר שלא להשתמש בעצה הזו!

עלינו להקפיד על כבוד בית הכנסת ולהזהר מלשוחח שיחת חלין בבית הכנסת, ועל ידי כך מבטח לנו שהקב"ה ילחם לנו את מלחמותינו ונתגבר על כל אויבינו.

כבוד השבת וכבוד בית הכנסת

נאמר בפסוק בסוף פרשת בהר (ויקרא כו, ב): "את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'"

מה הקשר בין "שבתותי תשמרו" לבין "ומקדשי תיראו"?

בספר "אוצרות יוסף" על התורה הובא, שאחד הגדולים אמר בדרך הלצה: ידוע שבשבת בית הכנסת מלא וגדוש אנשים, הרבה יותר מאשר ביום חל. לכן יש גם יותר דבורי חל ויותר מריבות מאשר ביום חל.

התורה מזהירה ואומרת: "את שבתתי תשמרו" - תבואו לבית הכנסת, אבל תזכרו: "את מקדשי תיראו" - שמרו על קדשת בית הכנסת, בלי לדבר דבורים בטלים, וקל וחומר שלא לדבר דברי לשון הרע וריב ומדון, חלילה.

ישנם בתי כנסת שפמעט בכל שבת יש שם ריב. ולמה? כי רק בשבת מתראים. אחד נזכר שהשני זרק לו מלה לא נעימה בשבת שעברה, והשלישי כועס על הרביעי כי הלה העיר לבנו. החמישי והששי כועסים על הגפאי בגלל עליה שקבלו או לא קבלו...

צריך לזכור תמיד, שבית הכנסת הוא בית מקדש מעט, וחיבים להזהר מאד בכבוד המקום. "את שבתתי תשמרו", אבל "ומקדשי תיראו"!

הבה ונראה מה נחשב "דברים בטלים" שאסורים בבית הכנסת: הגאון רבי שאול בראף זצ"ל כהן כרב בכמה ערים גדולות. בעת שהתמנה לרב העיר תקן תקנה, שבבית הכנסת שלו לא יעלה חזן עד שיעבר ראיון אישי אצלו, כדי לראות אם אותו אדם הוא באמת ירא שמים וראוי להיות שליח צבור.

רבי שאול בראף גם היה מקפיד ביותר שלא ידברו דבורים בטלים בבית הכנסת. באמת היתה דממה במשך כל זמן התפילה וקריאת התורה.

פעם אחת רצה הגבאי להביא חזן חדש. אותו חזן - כבר נבטו בו נבטים של קלקול, והוא נטה אחר המשפילים. את ילדיו בקש לשלח לבתי ספר שלמדו בהם כפירה ומינות. מחמת התקנה של רבי שאול בראף הכרח החזן לבוא לפני הרב. עמד הרב על קנקנו והודיע לגבאים שהוא מתנגד למנוי זה.

אותו חזן היה יודע לסלסל בקולו סלסולים ערבים. הגבאי רצה מאד שהוא יהפך לשליח הצבור הקבוע בבית הכנסת. מה עשה הגבאי? הזמין שלושים איש מבעלי הדעה בבית הכנסת לסעודת מלוה מלכה בביתו, והזמין גם את החזן, כדי שישייר שם. כל הנוכחים התלהבו משירתו של החזן, והכריזו: "זה חזן ראוי לשמו! אותו אנחנו רוצים חזן בבית הכנסת שלנו! הגיע הזמן להחליף את החזן הוותיק, שמשמיע לנו כבר חמש עשרה שנה אותם נגונים".

הגבאי התמם ואמר: "אתם יודעים מי קובע פה לגבי חזנים..."

הוא צפה, שבעלי המאה ובעלי הדעה שבקהל ילכו וילחצו על הרב שיקבל את החזן החדש, ובשבת כבר יסלסל החזן הזה בבית הכנסת בנגוד לרצונו של הרב.

רבות מחשבות בלב איש... ביום שלישי באותו שבוע נשפך סיר חלב רותח על הבת הקטנה של הגבאי. היא התיסרה ביסורים קשים, ועוד באותו לילה גססה ומתה. למחרת נערכה ההלוויה.

ביום שבת קדש עלה הגבאי לתורה. אחרי הקריאה בתורה דפק ואמר: "רבותי, אני רוצה לספר לכם דבר נורא". הגבאי ספר באזני כל הצבור על הרצון שהיה בו למנות את החזן, בנגוד לרצונו של הרב, על התחבולה שעשה, ועל האסון שארע לו.

הוסיף הגבאי ואמר: "אני תולה את האסון הנורא בכך שבזיתי את כבוד הרב, ואני רוצה לבקש ממנו מחילה קבל עם ועדה".

קם הרב ומחה בגבאי מחאה נמרצת: "דברים בטלים בבית הכנסת! אם אתה רוצה לדבר דברים בטלים, תדבר בחוץ אחרי תפלה, לא עכשיו!".

הגבאי השתומם. "דברים בטלים? אני בא לבקש מחילה מחמת הפגיעה בכבוד הרב!".

הסביר לו הרב: "לפני בקשת המחילה ספרת מה היה, ואלו דברים בטלים שאסור לאמרם בבית הכנסת, מחמת קדשת המקום".

אם זה נקרא דבורים מיתרים בבית הכנסת, מה נאמר על התעדפנות בחדשות האחרונות או על שיחה בטלפון, קצרה ככל שתהיה?

ומשמע ודומה ומשא

להלן דברי חזוק בענין השתיקה בבית הכנסת, שנאמרו על ידי הרב יוסף כהן מאשדוד:

נאמר בפסוק בפרשת חיי שרה (בראשית כה, יד): "ומשמע ודומה ומשא", ויש לפרשו בדרך דרש ורמז:

"ומשמע" - יהודי הנמצא בבית הכנסת, צריך שתהיה לו משמעת, ויקים בעצמו "ודומה" - ישב בדומיה ולא ישיח שיחה בטלה ח"ו, ובזה יקים "ומשא" - יתנשא ויתקדש שמו של הקב"ה בעולם.

ויש לרמז, ש"ומשא" ראשי תבות: ובזה מקדשים שם אלקים. רמז לרעיון האמור. וכמו שכתב מרן ז"ל בשלחנו הטהור, ארח חיים (סימן קנא סעיף א) וזה לשונו: "בתי פנסיות ובתי מדרשות, אין נוהגין בהם קלות ראש, כגון: שחוק והתול ושיחה בטלה", עין שם.

ורבי חיים פלאגי זצ"ל בספרו "פך החיים" (סימן יא הלכה לה) כתב, וזה לשונו:

"מי יתן והיה אפשר למנות בכל בית הכנסת ממנה אחד ומיוחד, תלמיד חכם היותר זקן שבהם, שיסבב הקהל שלא יניח לשום בריה שידבר בבית הכנסת, בצחות לשונו בלשון רפה, ולפעמים על ידי דבור קשה, בפה רך ובפרה, ושיקח קנס אם הוסיף על חטאתו לדבר, כי הוא עוון פלילי ובנקל נכשל האדם. והוא דומה ממש למוסר ולמלשין דהחמירו בו משום דחטאת פיו דבר שפתימו, ומידע ידיע דרבו הענשים למדבר בבית הכנסת...

"ובספר 'שלמי הצבור' אסף איש טהור כל חמיר"א דאיכא בזה, ולא הניח פנה וזוית העולה על כלם, חמר בקדש מאי דאיתא בזהר הקדוש דעביד קלנא בשכינתא ולית ליה חולקא באלקא דישראל, וכל

זֶה אֶפְלוּ שְׁלֹא בִשְׁעַת תַּפְלָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּסֵּפֶר 'מוֹרָה בְּאַצְבַּע' סִימָן ג' אוֹת עה, וְעִי' חֶסֶד לְאֻלָּפִים' סִימָן נ אוֹת ח).

"וּמִתְבָּאָר מִדְּבָרֵי גוּרֵי הָאֶרֶץ", דִּאֶפְלוּ לְלַמֵּד מוֹסָר בְּלִשׁוֹן לַעֲזוֹ בְּקִשְׁי הַתִּירוֹ, וּמָה יַעֲנֶה לְיוֹם הַדִּין וּלְיוֹם הַפְּקָדָה הַמֵּאֲרִיף בְּשִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית הַכְּנֻסָּת, הָא-ל הַטוֹב יְכַפֵּר בְּעֵדוֹ.

"וְזֶהוּ רִמְזוֹ הַפְּסוּק (דְּבָרִים טז, יח): 'שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָהּ בְּכָל שְׁעָרֶיהָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיהָ נָתַן לָהּ לְשִׁבְטֶיהָ וְשִׁפְטוֹ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק', דִּהְיִנוּ שֵׁשׁ לְמִנּוֹת שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים יֵרָאִי שָׁמַיִם בְּכָל בֵּית הַכְּנֻסָּת, לְשֹׁמֵר שְׁלֹא יִדְּבְרוּ אֲנָשִׁים דְּבָרִים בְּטָלִים ח"ו בְּבֵית הַכְּנֻסָּת, וְזֶהוּ 'לָהּ', דִּהְיִנוּ לְטוֹבָתָהּ וּלְהִנָּאָתָהּ, עַל דֶּרֶךְ שֶׁכָּתַב רַשִׁ"י ז"ל עַל פְּסוּק: 'לָהּ לָהּ מֵאֲרָצָה' (בְּרֵאשִׁית יב, א), לָהּ לָהּ - לְהִנָּאָתָהּ וְטוֹבָתָהּ. 'בְּכָל שְׁעָרֶיהָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיהָ נָתַן לָהּ לְשִׁבְטֶיהָ', דִּהְיִנוּ בְּכָל בֵּיתֵי כְּנִסְיוֹת לְשֹׁמֵר שְׁהָעָם אֱלוֹ הַמִּתְפַּלְלִים הַבָּאִים לְבֵית ה', יִתְנַהֲגוּ בְּמִשְׁפַּט צֶדֶק, שְׁלֹא יִדְּבְרוּ דְּבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֻסָּת, וְכֹאמֹר.

"אוֹ הַכּוֹנֵה שֶׁבַעבּוֹר זֶה שְׁאֲנוּ שׁוֹמְרִים עַל מִקְדָּשׁ מְעַט, לְהַתְנַהֵּג כְּדַת וְכִדּוֹן, נִזְכָּה שֶׁהַקֶּב"ה יִשְׁפֹּט אוֹתָנוּ בְּצֶדֶק וּבְרַחֲמִים, וְיַחֲשֶׁה לְגֻאֲלָנוּ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן".

מוֹרָא מְקַדָּשׁ - דְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֻסָּת

לְהֵלן דְּבָרִים נִפְלְאִים מִתּוֹךְ הַקְּנֻטְרִס "לְזִמְן מִלַּחְמָה" שֶׁל הָרֵב בְּנִיָּהוּ שְׁמוּאֵלִי שְׁלִיט"א:

זֵהִירוֹת מִדְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֻסָּת הִיא אֶחָד הַדְּבָרִים שְׁמוֹנָעִים צְרוּת וּמִגְפּוֹת.

אָמְרוּ חַז"ל (בבא קמא ס ע"ב): "דְּבַר בְּעִיר, אֵל יְהִלֵּךְ [יִכְנֹס] אָדָם יְחִידִי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שְׁמִלְאָה הַמּוֹת מִפְּקִיד שָׁם כְּלִיו".

וְהִנֵּה יִפְּלֵא בְּעֵינַי כָּל רוֹאֶה מֵאָמֵר זֶה, וְכִי אֵין לְמִלְאָה הַמּוֹת מְקוֹם אַחֵר לְהַפְקִיד כְּלִיו, רַק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת? וְעוֹד, מֵהֶם כְּלִיו שֶׁל מִלְאָה הַמּוֹת? וְעוֹד, לְשׁוֹן הַגְּמָרָא הוּא: "אֵל יְהִלֵּךְ אָדָם יְחִידִי", מִשְׁמַע עִם רַבִּים יְהִלֵּךְ, וְהַדְּבַר טְעוֹן בְּאוּר.

פִּרְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל פִּי מֵה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵי הַמוֹסָר, שֶׁמִּכָּל דְּבוּר שֶׁאָדָם מְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, נִבְרָא מִלְאָה מִשְׁחִית. אֵלּוּ הֵם כְּלִיו שֶׁל מִלְאָה הַמּוֹת. חֲטָא זֶה גּוֹרֵם לְהִרְגָּא אֶת בְּנִיו, וְכֵן גּוֹרֵם לְהִבְיָא דְּבַר לְעוֹלָם. סִימָן לָזֶה: דְּבַר - דְּבוּר, וְתִקְנָתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּאוֹתוֹ פֶּרֶק וּבְאוֹתוֹ מְקוֹם, שֶׁלֹּא יְדַבֵּר כָּלֵל. לָכֵן אָמְרוּ: "אֵל יְהִלֵּךְ אָדָם יְחִידִי", בְּפֶרֶט בְּזִמְן הַדְּבַר. כִּי בְשַׁעַת הַסַּפָּנָה הַשְּׁטֵן מְקַטְרֵג (בְּרֵאשִׁית רַבָּה צא, ט). עֶקֶר הַשְּׁמִירָה הוּא כְּשִׁישׁ לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר וְשׁוֹתֵק. כִּי כְּשֶׁאֵין לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר - אֵין זֶה חֲכָמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (סְנֵהֲדִין כב ע"א): "כִּד חֲסִרִּיהָ לְגַנְבָּא לְשִׁלְמָא נִקְטִי". פִּרְשׁ רַש"י: כְּשֶׁהִגְנֵב אֵינוֹ מוֹצֵא מְקוֹם לְגַנֵּב - מִחֲזִיק הוּא אֶת עַצְמוֹ לְאִישׁ שְׁלוֹם. אָה כְּשֶׁהָאָדָם נִמְצָא עִם רַבִּים וְשׁוֹתֵק - אַזְ הַשְּׁטֵן אֵינוֹ יָכוֹל לְקַטְרֵג. סִימָן לְדַבֵּר: דְּבַר - דְּבוּר, שֶׁמַּעֲוֹן דְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בָּא הַדְּבַר.

כְּעֵין זֶה מִצָּאנוּ בַּסֵּפֶר "דֶּרֶךְ מִשָּׁה", שֶׁחִבְרוּ אֶחָד מֵהַקְדָּמוֹנִים, לְבָאֵר מֵאָמֵר חַז"ל הַנ"ל: "דְּבַר בְּעִיר, אֵל יִכְנֹס אָדָם יְחִיד לְבֵית הַכְּנֶסֶת, שְׁמִלְאָה הַמּוֹת מִפְּקִיד שָׁם כְּלִיו". זֶה לְשׁוֹנוֹ: "פְּרוּשׁ, דָּעַל יְדֵי שְׁמִדְבָּרִים שִׁיחוֹת חֲלִין בְּאִמְצַע הַתְּפִלָּה, גּוֹרְמִים שְׁיׁוּכַל מִלְאָה הַמּוֹת לְהַפְקִיד שָׁם כְּלִיו וְלִגְרֵם מוֹת לְעוֹלָם רַח"ל. וְדְבַר' הוּא מִלְשׁוֹן דְּבוּר, כְּלוֹמֵר: הַדְּבַר בָּא לְעוֹלָם מִחֲמַת הַדְּבָרִים הַבְּטָלִים שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וְלָכֵן כְּתִיב גִּבְיָה: 'גְּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשׂוֹא', מֵה שֶׁלֹּא הוּבָא כֵּן בְּשִׁלְחֹן עֲרוּף לְגִבִּי שֶׁאֵר עֲבֻרוֹת שְׁבִתוֹרָה. כִּי זֶה הַמְּדַבֵּר בְּאִמְצַע הַתְּפִלָּה גּוֹרֵם לְמִגְפָּה, שְׁיִמּוֹתוֹ

נפשות מבני ישראל. בזה הוא דומה ל'קין' שבו נאמר 'גדול עוני מנשא', על שהרג את הבל אחיו. ואף זה נחשב ל"ע פנוטל נפשות אחיו בני ישראל".

הוא ממשיך וכותב שם, שלעמית זאת 'מדה טובה מרבה'. השותק בעת התפלה יזכה לאריכות ימים ושנים, כי תבת "שיבה" היא ראשי תבות: שתיקה יפה בשעת התפלה. הוא מסים בזה הלשון: "וגדול כח התשובה שיזכה לעצמו ומזכה לאחרים עמו [הינו שיעורר אחרים שלא לדבר בעת התפלה]. וזדונותיכם נעשים לכם פזיות, ונבראים לכם מלאכי רחמים, ותגרמו חיים לכם ולבניכם אחריכם בטוב ובנעימים אמן", עכ"ל.

עוון זה מתיש כח של מעלה, ואינו יכול להלחם עם המקטרגים, כי בכל עוון אומר השם יתברך: וכי כל העמים אינם עושים כן? אבל לגבי עוון זה אין יכול לומר זאת, שהרי כל העמים בבתי תפלות שלהם עומדים צופפים ומשתחוים בקול דממה דקה. לכן השם יתברך אינו יכול, כביכול, להצילם מיד המקטרגים.

זה נרמז בפסוק: "ה' ילחם לכם" - בעדכם כנגד כל המקטרגים עליכם, אבל זאת בתנאי ש"ואתם תחרישון" בבית הכנסת.

זהו שנאמר: "הוגעתם ה' בדבריכם" (מלאכי ב, יז). אומר הקב"ה: את כל העברות אני סובל, אבל עון זה של הדבור אין אני סובל. מאי כלי האי בעון זה? אלא שפאמור, על ידי הדבור מתיש כחו חס ושלו, כביכול, שאינו יכול להשיב: 'וכי כל האמות אינם עושים כן?'. בזה, כביכול, נסתם כח טענתו להגן בעדם.

בזהר הקדוש (שמות אות קלא) החמיר עד מאד בדבור בבית הכנסת. זה לשונו: "ומאן דמשתעי בבי פנישתא במלין דחול, ווי ליה, דאחזי פרודא, ווי לית דגרע מהימנותא. ווי ליה דלית ליה חולקא באלקא

דישראל. דאחזי דהא לית ליה אלהא, ולא אשתכח תמן, ולא דחיל מניה, ואנהיג קלנא בתקונא עלאה" [תרגום: ומי שמדבר בבית הכנסת דברי חול, אוי לו שמראה פרוד. אוי לו שגורע האמונה. אוי לו שאין לו חלק באלקי ישראל, כי מראה בזה שאין אלקים ואינו נמצא שם, ונוהג בזיון בתקון העליון].

בשלחן ערוך (ארח חיים קכד, ז) כתב: "מי שמדבר בבית הכנסת הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא, וגוערים בו" עכ"ל. המדקדק בלשון הזהב: "גדול עונו מנשא" ימצא שבא לרמז שהוא גורם להרג בני אדם, כקין שהרג את הנפש, לפי שעל ידי הדבור מביא דבר לעולם וגורם להריגת כמה בני אדם. בפרט אם מרים קולו בבית הכנסת, שמראה שאין לו מורא מהשי"ת, שיושב בביתו ומרים קולו בפניו! הרי אם היה בא לבית שר גדול, ושם היה מרים קולו, אותו שר היה כועס עליו ואומר לו: מי בקש זאת מידך לבוא אל ביתי ולהרים קולך, צא צא איש הבליעל!

עוד אמרו, שבבית המלך החיצון המשרתים ובני הבית מדברים בלחש, אבל בפלטין של מלך אינם מדברים כלל כי אם ברמיזה. אם כן, כיצד רואים אנו אנשי בליעל צועקים ומתקוטטים זה עם זה בתוך בית הכנסת, ואינם חסים ויראים מכבוד השכינה שאומרת: "אם אב אני איה כבודי, ואם אדונים אני איה מוראי" (מלאכי א, ו). כל מי ששומע ושותק - נכנס בכלל עמהם!

תקנת עון זה היא, שישוב בתשובה, ויעשה עצמו אדם בבית הכנסת, ויתענה ל"ז תעניות, בגימטריה "הבל". הוא ההבל שיצא מפיו בעת דברו דברי חלין בבית הכנסת.

דבור גרוע מזריקת בץ סמיה

הכה נתבונן, איך היינו מגיבים במקרה הבא:

אחרי מאמצים גדולים והשקעת משאבים מרבים, השלמה בנית בית כנסת מפאר בשכונתנו. כלנו היינו שתפים בהקמתו, והשקעו בו הרבה מאד כספים, תרומות מהצבור הרחב.

ואז, ביום השמח ביותר, יום חנוכת בית הכנסת, באמצע החגיגה, כשכל הרבנים והמתפללים שמחים ומתרגשים מהמעמד, נכנס אחד המתפללים, יהיה אשר יהיה, ובידו שק מלא בץ סמיה, ומתחיל להתיז אותו על קירות בית הכנסת החדש והמשקע!...

מה היינו עושים? האם היינו נותנים לאיש להמשיך ללכלך ולהכתים את בית הכנסת היפה? האם זה היה עובר על ידינו בשלות נפש וברגע? הלא ברור שלא! מיד היינו עוצרים את הבזיון הזה בכל דרך אפשרית!

כשמדבר בבזוי ובסלוק השכינה מבית הכנסת על ידי הדבורים הבטלים, האם גם אז פועלים אנו באותה צורה ובאותה דרך כמו בספור? והרי הדבורים גרועים הרבה יותר מלכלוך הקירות והכתמתם בבץ!

בואו נתעורר ונבין שחייבים להפסיק לדבר בבית הכנסת בזמן התפלה. העולם הזה הוא עולם הפוף, עולם השקר. אדם נגש למדברים בזמן התפלה ומעיר להם בעדינות, אפלו רק עם הידים או באמירת ששש... והם מתנפלים עליו וגוערים בו על פי העז להעיר להם. הוא בסך הכל רצה להציל אותם ואת שאר המתפללים מענשים

קָשִׁים, כִּי הוּא אוֹהֵב אוֹתָם, וּבְמָקוֹם לְהוֹדוֹת לוֹ הֵם כּוֹעֲסִים עָלָיו.
עוֹלָם הַפּוֹה!

זִהִירוֹתוֹ שֶׁל זָקֵן הַמְּקַבְּלִים בְּכְבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת

יְדִידֵנּוּ, הַגָּאוֹן רַבִּי מֵאִיר דָּוִד שְׁמוּאֵלִי שְׁלִיט"א, כָּתַב בְּסִפְרוֹ הַבְּהִיר
"קִדְשֵׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ" מְזַכְּרוֹתָיו בְּעֶנְיָן זִהִירוֹת הַדּוֹרוֹת
הַקּוֹדְמִים בְּעֶנְיָן זֶה:

בְּעוֹדֵי יָלָד צָעִיר זָכִיתִי לְהִתְפַּלֵּל בְּקִבְיָעוֹת, בְּמִשְׁחָ שָׁנִים רַבּוֹת, אֲצֵל
הָרַב הַגָּאוֹן וְהַחֲסִידִי מִשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, זָקֵן הַמְּקַבְּלִים, רַבִּי מִרְדְּכִי
שְׂרָעָבִי זְצוּק"ל. נִהְגֵּיתִי לְהִגִּיעַ אֵלָיו לְאַחַר סִיוָם לַמּוֹדֵי בְּתִלְמוּד תּוֹרָה
וּלְשָׁהוֹת בְּמַחְצָתוֹ כַּמָּה שָׁעוֹת.

אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁנִּחְרַטוּ בְּלִבִּי מֵאוֹתָן שָׁעוֹת הוּא זִהִירוֹתוֹ מִפְּנֵי
דְּבוּרִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ.

מִדֵּי יוֹם נִהַג הָרַב לְמַסֵּר שְׁעוֹר בְּמִשְׁחָ כַּמָּה שָׁעוֹת! מְלַבֵּד זֹאת הָיוּ
הַתְּפִלוֹת - גַּם בִּימּוֹת הַחֹל - אוֹרְכוֹת כַּמָּה שָׁעוֹת!

בְּמִשְׁחָ כָּל הַזְּמַן הַזֶּה הָיְתָה הָאִוִּירָה הַכְּלָלִית הַשּׁוֹרֶרֶת שֶׁם אִוִּירָה
רְצִינִית - וְלֹא הָיוּ דְבוּרֵי חֲלִין כָּלֵל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ!

בְּשָׁעַת חֲזָרַת הַש"ץ הַקָּפִיד הָרַב שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּבוּ עִם קָפָה לְאִסּוּף
צִדְקָה, כְּדֵי שֶׁהֲרֻכּוּ כָּלּוּ יִתְמַקֵּד רַק בְּפִרְכּוֹת שֶׁהַחֲזָן בִּרְה.

הַמַּצָּב הָיָה, שֶׁמְלַבֵּד קוֹלוֹ שֶׁל הַחֲזָן שֶׁנִּשְׁמַע בְּרָמָה - שָׁרָר בְּבֵית
הַמִּדְרָשׁ שֶׁקֵּט רָגוּעַ, נִעְדָּר דְּבוּרִים לְחִלוּטִין.

בְּתֵי הַכְּנֶסֶת נִסְגְּרוּ בְּתִקּוּפַת הַקּוּרְבָּנָה כִּי לֹא נִזְהַרְנוּ בְּקִדְשָׁתָם

מוֹבָא בְּגִמְרָא (בְּבֹא קַמָּא ס ע"ב): "דְּבֵר בְּעִיר, אֶל יִכְנֹס אָדָם יְחִידִי
לְבֵית הַכְּנֶסֶת מִפְּנֵי שְׂמִלְאָה הַמּוֹת מִפְּקִיד שָׁם כְּלִיו".

בְּמַגְפָּה הָאֲחֵרוֹנָה, מִגַּפַּת הַקּוּרְבָּנָה, רָאִינוּ עֵין בְּעֵין שְׁהִשְׁכִּינָה
הִסְתַּלְקָה מִבְּתֵי הַכְּנֶסֶת! בְּתֵי הַכְּנֶסֶת עֲמָדוֹ שׁוֹמְמִים וְלֹא הִתְקַיְּמוּ בָּהֶם
תְּפִלוֹת. כָּל זֹאת מְשׁוּם שְׁנֵהֲגָנוּ בְּבִזְיוֹן וְדִבְרָנוּ שִׁיחוֹת חֲלִין בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת. מִשְׁהִסְתַּלְקָה הַשְׁכִּינָה - נִתְּנָה הָרְשׁוּת לְמִלְאָה הַמּוֹת לְהִבִּיאַ
אֶת מִלְאֲכֵי הַחֲפֻלָּה - שְׁנִבְרָאוּ מֵאוֹתָם דְּבוּרֵי חַל - וְהֵרַג בָּנוּ לְלֹא
רַחֲמִים, ה' יִשְׁמֹר וְיִצִּיל.

הַגִּרָּא פִּרְשׁ אֶת הַפֶּסוּק "כָּל עֹמֵל הָאָדָם לִפְיָהּ" (קֹהֶלֶת ו, ז) שְׁכָל
הַיְסוּרִים שְׂבָאִים לְאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה - הַכֹּל מִחֲמַת פִּיו.

כִּמָּה צָרִיכִים לְהִזָּהֵר בְּקִדְשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ וּלְקַבֵּל
עָלֵינוּ לֹא לְדַבֵּר דְּבוּרֵי חַל וְדִבְרֵים בְּטִלִּים בַּתְּפִלָּה.

דְּבוּרִים בְּטִלִּים - הַפֶּךְ כְּבוֹד וְקִדְשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת

בְּשִׁלְחֹן עֲרוֹן אֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן (הַלְכוֹת תְּפִלָּה קכד, ו) כָּתַב: "כְּשֶׁש"ץ חוֹזֵר
הַתְּפִלָּה יֵשׁ לְכֹל הַקָּהָל לְשִׁתְּק וּלְכַוֵּן לְבָרְכוֹת שְׂמִיכָהּ הַש"ץ וְלַעֲנוֹת
אָמֵן. וְאִם אֵין תְּשַׁעֲהָ מְכוֹנִים לְבָרְכוֹתָיו קְרוֹב לְהִיּוֹת בְּרִכּוֹתָיו לְבִטְלָה...
לְכֹן כָּל אָדָם יַעֲשֶׂה עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ אֵין תְּשַׁעֲהָ זִוְלָתוֹ וּיְכַוֵּן לְבָרְכוֹת הַשְּׁלִיחַ
צָבוּר.

"וַיֵּשׁ לַגֵּעֵר בְּאַנְשִׁים שְׁלוּמִדִּים בְּעֵת חֲזַרְת הַשְּׁלִיחַ צָבוּר אוֹ אוֹמְרִים
תַּחֲנוּנִים, וְאִפְלוּ אִם מְכוֹנִים לְסוֹף הַבְּרָכָה לַעֲנוֹת אָמֵן כְּרָאוּי שְׁלֹא
תִּהְיֶה אָמֵן יְתוּמָה כְּמוֹ שִׁיתְּבָאֵר לֹא יָפָה הֵם עוֹשִׂים. וְכָל אָדָם יַעֲשֶׂה

עצמו כאלו אין ט' זולתו, ויכונן לכל ברכה מראשה עד סופה, שאם הלומדים יפנו ללמודים, עמי הארץ ילמדו מהן שלא להאזין להשליח צבור ויעסקו בשיחה בטלה, נמצאו מחטיאים את הרבים".

ובסעיף י' כתב: "לא ישיח שיחת חלין בשעה ששליח צבור חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא אפלו יש תשעה זולתו. שכל המשיח בבית הכנסת בשעה שהצבור עסוקין בשבחו של מקום מראה בעצמו שאין לו חלק באלהי ישראל... וילמד אדם בניו הקטנים ויחנכם לענות אמן, ומיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא".

ובאגרת הקדש (אגרת כד) כתב בעל התניא:

"אהובי, אחי, אל נא תרעו, רעים האהובים ליוצרים ושונאים ליצרים, ואל יעשה אדם עצמו רשע שעה אחת לפני המקום אשר בחר בך מכל היום להקהל ולעמד לפניו בשעה זו שהיא עת רצון לפניו להתגלות, לבוא אל המקדש מעט לפקד לשכינת כבודו השוכן אתם בתוך טמאותם ולהמצא לדורשיו ומבקשיו ומיחליו. והמספר בצרכיו מראה בעצמו שאינו חפץ להתבונן ולראות בגלוי כבוד מלכותו, ונעשה מרפבה טמאה לפסיל העליון... דהינו, שאינו חפץ להתבונן ולראות ביקר תפארת גדלתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה..."

"מי שעומד לפניו ואינו חושש לראותו ומתעסק בצרכיו כמה גרוע וסכל ופתי הוא ונמשל כבהמות נדמה בעיני כל הבריות וגם הוא בזיון המלך בהראותו לפניו שאינו ספון בעיניו לקבל נחת ושעשועים מהביט אל כבודו ויפיו יותר מעסק צרכיו, וגם הוא מתחייב בנפשו למלך על הראות קלונו ובזיונו את המלך לעין כל רואה..."

"על כן שליחותיהו דרז"ל קא עבידנא, לגזר גזרה שוה לכל נפש, שלא לשווח שיחה בטלה משיתחיל הש"ץ להתפלל התפלה עד גמר

קדיש בתרא שחרית ערבית ומנחה וכו'. והעובר על זה בזדון ישוב על הארץ ויבקש מג' אנשים שיתירו לו נדוי שלמעלה ושב ורפא לו".

והאדמו"ר רבי מנחם מנדל מליובאוויטש זצ"ל, בשיחת שבת פרשת נצבים תשכ"ח, אמר: "דבור דברים בטלים בבית הכנסת, ועל אחת כמה וכמה בעת התפלה וקריאת התורה - הוא הפך כבוד וקדשת בית הכנסת בתכלית! וידוע גדל ההשתדלות של גדולי ישראל הקדמונים לתקן ולהזהיר על ענין זה".

ובשיחה בשבת פרשת ויקהל-פקודי תשמ"ג אמר: "ישנו יהודי שתכף ומיד בקומו משנתו מכרח להאזין לרדיו כדי לדעת מה התרחש בעולם - מה אמר פלוני בווינגטון בנוגע לענין פלוני וכיוצא בזה.

"היהודי הזה צריך לשאל את עצמו: מה שיכים דבריו של הגוי בווינגטון לתכלית בריאתי - 'לשמש את קוני'? מה מוסיף לי הדבר באהבת ה' ובריאת ה'?"

"והנה" - הוסיף הרבי ואמר - "לא זו בלבד שהוא מתנהג באופן פסול בינו לבין עצמו, אלא הוא עוד מנסה להפגין את 'גדלותו' על ידי הפצת ה'חדשות' בין המתפללים האחרים שנמצאים בבית הכנסת ומפריע להם בתפלתם. הוא בא לבית כנסת כדי להתפלל לקדוש ברוך הוא, ובמקום זה הוא מחטיא את המתפללים האחרים. אמנם על קיר בית הכנסת תלוי שלט ש'אסור לדבר בשעת התפלה', אבל מרב טרדתו בספור החדשות, כמוכן אין לו פנאי להסתפל על שלט זה!"

ועוד אמר הרבי: "נהוג שהגבאי מכריז שמבקשים שהילדים יהיו בשקט ולא יפריעו לתפלה. אף נראה שעדיף לבקש זאת

מהמבגרים!... גם אם אמנם הילדים מפריעים, הרי הם אינם ברי חיובא, מה שאין כן המבגרים!"

מוֹרָא גַבַּאי - כְּמוֹרָא מַלְךְ

רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל ראה פעם גבאי בית הכנסת מתלוצץ ונוהג קלות ראש. התנהגותו פגמה בכבוד בית הכנסת ובכריזנות התפלה.

נגש אליו הרב קובלסקי וכך אמר לו: "גבאי בבית הכנסת, כמוהו כמלך בעם. פידוע, מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וזאת משום שכבודו הוא כבוד העם ואין בידו למחל על כבוד העם".

"דע לה", המשיך הרב קובלסקי, "כי כפי שהמלך מיצג את העם, כך הגבאי מיצג בעיני המתפללים את בית הכנסת! והלא יש מצוה של מורא מקדש, וכיון שכהן חייב להיות אף מורא כלפי הגבאי המיצג את בית הכנסת. לכן ראוי שהגבאי ינהג כבוד בעצמו ולא יתלוצץ עם המתפללים, כדי שלא יפגם מוראו וכלם יתייחסו אליו בכבוד הראוי למעמדו ולמקום הקדוש שאותו הוא מיצג".

נפעם הגבאי מן הדברים, והחל לנהג בעצמו סלסול של כבוד ראש לשם שמים.

שְׁאִין לַבְּבֶכֶם שָׁלֵם עֲמִי

אמרו חז"ל (מגלה דף יד ע"א) "ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא הותרו על מה שכתוב בתורה". מקשה הגמרא: וכי רק ארבעים ושמונה נביאים היו בעם ישראל? הלא

מסורת היא בדינו שהיו הרבה יותר נביאים. חז"ל קבעו כי מספרם היה כפלים מיוצאי מצרים, כלומר: מיליון ומאתים לערך! מתרצת הגמרא, שנכתבה רק נבואה שהצרכה לדורות, ונבואה שלא הצרכה לא נכתבה.

יסוד זה צריך להיות נר לרגלינו כאשר אנו נגשים ללמוד את התנ"ך הקדוש. עלינו להבין ולהשכיל, כי כל הנבואות, התוכחות והמוסר הנאמר שם, לא נאמרו לאותו דור בלבד, חלילה. אלו הם ממש דברי ה' הנאמרים אלינו בכל דור ודור, על מנת שנשפר את מעשינו וניטיב את דרכינו.

אחד הפרקים הידועים ביותר בנביא הוא "חזון ישעיה", שזוהי ההפטרה הנקראת בשבת חזון.

נקדים ונדע כי בספרים הקדושים מובא שבשבת חזון עולים למעלה כל התפלות של כל שבתות השנה.

אמרו חכמים ששלוש השבתות של ימי בין המצרים הן כנגד שבת בראשית, שבת מתן תורה וכנגד עולם הבא שהוא עולם שכלו שבת וכלו טוב.

הקבלה לכה אנו מוצאים בהפטרות. בשבת הראשונה, שהיא כנגד שבת בראשית, מפטירים "דברי ירמיהו" כנגד "בדבר ה' שמים נעשו". בשבת השנייה מפטירים "שמעו דבר ה'" כנגד מתן תורה שנאמר בו "נעשה ונשמע". בשבת השלישית, שבת חזון, מפטירים "חזון ישעיה", משום שלעתיד לבוא נראה כביכול את הקדוש ברוך הוא ונראה באמצע כלפיו, שנאמר "הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו", כנגד "חזון" שהוא מלשון ראיה והסתכלות.

נמצא, אפוא, כי הפטרת שבת חזון היא הפטרה גבוהה וחשובה עד מאד, וכאמור אין היא שיכת רק לאותו דור, אלא לכל הדורות הבאים.

באותה הפטרה מיחדת נאמרו כמה פסוקים בעלי חשיבות גדולה ביותר:

"למה לי רב זבחיכם לאמר ה' שבעתי עלות אילים וחלב מריאים (בהמות מפטמות, רש"י) ודם פרים וכבשים ועתידים לא חפצתי" - הנביא מוכיח בשם ה', שאינו חפץ בקרבנות של עם ישראל, והוא כביכול שבע מהקרבנות, כאדם האומר 'קצתי בדבר זה'. כל זה אמור בקרבן עולה, שהוא הקרבן המשבח ביותר שעולה כליל לה'!

פיצד נוגעים הדברים אלינו, לאחר שבעוונותינו הרבים אין לנו קרבנות? מדוע נבואה זו הצרכה לדורות, ונוגעת גם לדורנו אנו?

ידוע מה שאמרו חז"ל כי התפלה היא במקום עבודת הקרבנות. המסר שהקב"ה רוצה שנפנים הוא שיתכן שאנו במצב שה' יתברך אינו חפץ בתפלותינו ובבקשותינו חלילה. הוא כביכול קץ בהם, ואפלו בתפלות המשבחות ביותר, שהן כנגד קרבן עולה.

והדברים צריכים באור - מה זה ועל מה זה? מדוע לאמר כך ה' על עמו חביבו? הלא לכאורה אין דבר שעושה נחת רוח לה' יותר מזה שיהודי פונה אליו בתפלה!

ממשיהו הנביא ואומר "כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמס חצרי". הפסוק אינו מדבר רק על בית המקדש, כי אם גם אל בתי הכנסת שבהם באים להתפלל את התפלה שהיא במקום עבודת הקרבנות. הקב"ה מוכיח אותנו: מי בקש מכם לבוא לבית כנסת? ואת מי שמגיע הוא מחשיב כמי שרומס את חצרותיו ואת ביתו.

ותמונה, מדוע הוא אומר כך? לאן רוצה הקב"ה שְנִלָּךְ אם לא לבית
הַכְנָסָת? הלא עבודתנו שם היא חלק בלתי נפרד מעבודת ה' שֶׁל כָּל
יְהוּדִי! זהו חלק עקרי בסדר יומו שֶׁל כָּל יְהוּדִי, שֶׁמִּחְפֵּשׁ לַעֲשׂוֹת אֶת
רצון אָבִיו שְׁבִשְׁמִים.

מבאר רש"י הקדוש, רֶבֶן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, בְּמַתֵּק לְשׁוֹנוֹ, כִּי כּוֹנֵן
הַנְּבִיא בְּתוֹכָהּ זֶה: "אַחֲרֵי שֶׁאֵין לְבַבְכֶּם שָׁלֵם עִמִּי".

במלים אלו מונח הכל. אדם בא לבית כְּנִסָּת, מִתְפַּלֵּל בְּכוֹנָה, אֶךְ
בַּחֲזָרַת הַש"ץ הוא מִתְעַסֵּק בַּפְּלֶאפּוֹן שֶׁלוֹ, וְאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן. וְכָל זֹאת
בְּמִקְרָה הַטּוֹב, בְּמִקְרִים גְּרוּעִים יוֹתֵר מִדְּבָרִים בַּחֲזָרַת הַש"ץ. בְּמִקּוֹם
לַעֲנוֹת אָמֵן יְהִי שְׁמִיהָ רַבָּה בְּכָל כַּחוֹ וְכוֹנֵתוֹ, הוּא עוֹנֶה כְּלֹאֲחֵר יָד,
וּמִסְמֵן תוֹף כְּדִי כֵּךְ דְּבָרִים לַחֲבֵרוֹ.

זהו "אין לְבַבְכֶּם שָׁלֵם עִמִּי". מַגִּיעִים לַהֲתַפְּלֵל אֶל ה', אֶךְ הֵלֵב שְׁלָךְ
אֵינוֹ עִם ה'!

מְדַבֵּר כָּאֵן עַל אָדָם שֶׁבָּמוֹ יָדָיו מְבַלְבֵּל אֶת כָּל כּוֹנֵן הַתְּפִלָּה, כְּגוֹן
מִי שֶׁמְבִיא יְלָדִים קִטְנִים שֶׁלֹּא בְּגִיל חֲנוּךְ לְבֵית הַכְּנִסָּת, וְהֵם מְפָרִיעִים
לְאַבִּיהֶם וְלִשְׂאֵר הַמִּתְפַּלְלִים. לְמִי שֶׁאֵינוֹ מְכַבֵּה אֶת הַנִּיד שֶׁלוֹ בְּהַכְנִסוֹ
לַתְּפִלָּה, אוֹ מְשַׁאֵר אוֹתוֹ בְּמַצַּב רִטְט, בְּאִפֶּן שְׂגוּרִם לוֹ לְהִרְגִישׁ
שְׁמִישָׁהוּ מִחֲפֵשׁ אוֹתוֹ וְלִהְסִיחַ אֶת דַּעְתּוֹ. וְכֵן דְּגִמָּאוֹת נוֹסְפוֹת, כָּאֵלוֹ
וְאַחֲרוֹת.

על כך אומר לנו ה' יתברך: אם כך - איני צריך את התפלה שלך!
תחלה עליה לשפר את מעשיה, שלבך יהיה עמי, ואז תבוא להתפלל.

כדי שלא נטעה לחשוב, שְׁבַגְלָל הַמַּעֲשִׂים הִלְלוּ רַק הַתְּפִלָּה אֵינָה
רְצוּיָה, אֶךְ שְׂאֵר הַמַּעֲשִׂים מִתְקַבְּלִים לִפְנֵינוּ בְּרָצוֹן, מִמְּשִׁיחַ הַנְּבִיא
וְאוֹמֵר "לֹא תוֹסִיפוּ הָבִיא מִנַּחַת שְׂוֹא קִטְרֶת תוֹעֵבָה הִיא לִי חֹדֶשׁ

ושבת קרא מקרא לא אוכל און ועצרה: חדשיכם ומועדיכם שנאה
נפשי היו עלי לטרח נלאיתי נשא".

מה פרוש "חדש ושבט קרא מקרא"? באשר מתאספים עם ישראל
בראשי חדשים ובשבתות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לשמע
דרשות, גם זה אינו רצוי. הקדוש ברוך הוא אינו רוצה מאתנו כלום -
לא חדש, לא שבת, לא מועדים ולא תפלה, כל זמן שלבנו אינו שלם
עם ה' יתברך. הוא אינו חפץ בתפלותינו ובמצוותינו כלל!

עלינו לזכר כי ה' יתברך אינו בא בטרוניא עם בריותיו, והתורה לא
נתנה למלאכי השרת. לכן אם נתחיל להתחזק, ונעשה אפלו פעלה
אחת קטנה, בודאי שהקב"ה יקבל את תשובתנו ותפלתנו. נשתדל
בכל כחנו להמנע מדבור בקדוש, ולאחר מכן בחזרת הש"ץ, ואז
נמשיך לקריאת התורה, וכן הלאה, עד שנזכה להיות מעובדי ה'
העומדים בחצרות בית ה' ועבודתם רצויה לפניו!

דבורים בבית הכנסת גורמים לסלוק השכינה

כתב ה"חתם סופר", כי לאחר חרבן בית המקדש, הקב"ה ברב
רחמיו וחסדיו הניח לנו מקדשי מעט, הלא הם בתי כנסיות ובתי
מדרשות. אם נוהגים בהם קדשה, בתפלה ובלימוד התורה, ונזהרים
מלהשיח בהם בדברי חלין - שורה בהם השכינה וכל התפלות והלימוד
עולים ישירות לשערי שמים. בתי מקדש מעט אלו מקבלים את
קדשת ארץ ישראל, ולעתיד הם יקבעו בארץ ישראל.

אך אם, חס ושלום, מזלזלים ונוהגים בהם בקלות ראש, ומדברים
בהם דברים בטלים - השכינה מסתלקת מהם ואת מקומה תופס
השטן. הוא נוטל את תפלתם ואת לימודם ומעביר אותם לחיצונים

שְׁנוּצְרוּ מֵהַדְּבוּרִים הַבְּטָלִים. נִמְצָא שֶׁכָּל הַתְּפִלָּה וְהַלְמוּד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נַחֲשָׁבִים לַעֲבוּדָה זָרָה, וּבִמְקוֹם לְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַתְּפִלָּה וְהַלְמוּד נַעֲנָשִׁים בַּעֲנָשִׁים קָשִׁים פְּעוּבָדִי עֲבוּדָה זָרָה.

מִי שֶׁמָּנְהֵל אֶת הַמְּקוֹם וְנִהְיָה 'בַּעַל הַבֵּית' הוּא לֹא רַב בֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹ בֵּית הַמִּדְרָשׁ, אֲלָא הַס"מ, וְעַל כָּל מְלָה שֶׁמְדַבְּרִים דְּבָרִים בְּטָלִים נּוֹצֵר מִלֵּאפֶּה מִשְׁחִית, שֶׁמִּצְטָרֵף לַשֹּׁטֶן וּפּוֹעֵל כְּנֶגֶד הַמִּדְבָּר.

יְחִסֵּי חֲבֵרוֹת - מַחוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת

הַגִּמְרָא (בְּרִכוֹת כח ע"ב) מְסַפֶּרֶת: "כְּשֶׁחָלָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר נִכְנָסוּ תַלְמִידָיו לְבִקְרוֹ. אָמְרוּ לוֹ: רַבֵּנוּ, לְמַדְּנוּ אַרְחוֹת חַיִּים וְנִזְכֶּה בָּהֶן לַחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר לָהֶם: הִזְהָרוּ בְּכַבּוּד חֲבָרֵיכֶם, וְכִשְׁאַתֶּם מֵתַפְּלִלִים - דַּעוּ לִפְנֵי מִי אַתֶּם עוֹמְדִים, וּבִשְׁבִיל כֶּף תִּזְכּוּ לַחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא".

הַ"חֲוֹת יָאִיר" מְבַאֵר אֶת הַקָּשֶׁר בֵּין שְׁתֵּי הַהוֹרָאוֹת: כְּשֶׁיְהוּדֵי מַגִּיעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, הַדְּבָר הַיָּחִיד שֶׁמֵּתֵר לוֹ לַעֲשׂוֹת שָׁם הוּא: לְדַבֵּר וּלְהַתְּפַלֵּל לְבוֹרֵא עוֹלָם, וְלֹא לְדַבֵּר עִם שׁוֹם אָדָם. מַחוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הוּא רִשְׁאֵי לְגַלוֹת כָּלפִּי יְדִידוֹ יְחִסֵּי חֲבֵרוֹת, וּלְשׁוֹחַח אֶתוֹ כְּאוֹת נִפְשׁוֹ, בְּאַהֲבָה וּבְחֶפְזָה, תּוֹךְ שְׁמִירָה עַל כְּבוֹדוֹ.

לְצַעֲרֵנוּ יֵצֵר הָרַע הוֹפֵךְ אֶת הַדְּבָרִים: בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הוּא גּוֹרֵם לְאָדָם לְהִרְגִּישׁ חוֹבָה לְשׁוֹחַח שִׁיחָה בְּטָלָה עִם חֲבֵרוֹ, בְּאַהֲבָה וּבְחֶפְזָה, וְאִלּוּ מַחוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הוּא מְגַלֶּה כָּלפִּיו קִנְאָה שִׁנְאָה וְתַחֲרוּת.

זֶהוּ שֶׁאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְתַלְמִידָיו: "הִזְהָרוּ בְּכַבּוּד חֲבָרֵיכֶם" - מַחוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת! כִּי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת "דַּעוּ לִפְנֵי מִי אַתֶּם עוֹמְדִים" - אֵין דְּבוּרִים כָּלָל וְכָלָל.

מהנסיונות הקשים שבדורנו!

עלינו לקבל על עצמנו יראה מבית הכנסת מפני השם יתברך, ולהסיר מעלינו את נגע הצרעת הזו של הדבור בבית הכנסת, וגרוע מכה - הדבור בטלפון הסלולרי בבית הכנסת בזמן התפלה, ה' ישמר ויציל.

זהו אחד הנסיונות הקשים ביותר שבדורנו, ונכשלים בזה מבלי לשים לב כלל. נראה לנו שזה מתר ובסדר, ממש טבעי לדבר בזמן התפלה... ואף כאשר מעירים למדבר - הוא לא מבין מה הבעיה ומה לא בסדר, ועוד יש כאלה שבחצפתם משתיקים את המוכיח אותם, וגוערים בו על כך שהוכיח אותם, בכדי להשקיט את מצפונם.

את כל זה עושה השטן כדי לעכב את גאלתנו, וכדי להביא עלינו אסונות, מחלות ומגפות קשות ואימות לאין שעור, כי יודע השטן שזוהי נקדת התרפה של עם ישראל, ובשל כך נתנה לו הרשות לפגוע בכם היהודי הקדוש.

ומי שלמרות כל זאת לא מותר, ומקבל על עצמו לא לדבר כלל בבית הכנסת ובבית המדרש, ואף דואג שלא ידברו אחרים - נחשב כפיניחס בשעתו, ואין קץ לשכרו. אשריו ואשרי חלקו.

נקח דגמא מבשר ודם. כאשר אדם מגיע לבית המשפט לצרף דיון משפטי, הרי ברור לכל שהוא נכנס להיכל בית המשפט ביראה ופחד, ולא יעז כלל לדבר בפלאפון ובדברים אחרים. כל זאת מחמת היראה מפני בשר ודם שהיום הוא פה ומחר בקבר. אבל לפני מלך מלכים המלכים הקדוש ברוך הוא נראה לו שהכל מתר שריר וקיים, והוא יכול לעשות כל העולה על דעתו: לדבר בזמן התפלה, ואף לענות לטלפון כי בבית הכנסת אין דין ואין דין, חס ושלום.

לכן חובה על כל אדם להזהר שבועתים מלדבר בבית הכנסת כי הוא בית ה', ועלינו לכבדו.

נקח דגמא מהגויים!

כתב הסמ"ק לגבי חובת היראה לכבוד בית הכנסת והאסור לדבר דברי חול בזמן התפלה, שלגבי דבר זה צריכים אנו לקחת דגמא מהגויים, שעומדים ומתפללים בבית תפלתם כאלמים, ואינם מדברים כלל וכלל דברים אחרים מלבד תפלתם. ה' ישמר ויציל, למי הם מתפללים - לפסלים, לכוכבים ולמזלות, עבודה זרה שאין בה ממש. ואנו, שמתפללים למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, קל וחומר שצריכים וחיבים שלא לדבר כלל בזמן התפלה!

התקון לעיון הדבור בבית ה'

צריך המתפלל לעשות חשבון נפש ולבדק כמה פעמים ביום מדבר הוא שיחה בטלה בזמן התפלה, וכפיל זאת במספר ימי השנה, ויבהל לראות כמה אלפי עברות ומלאכי משחית גרם לעצמו רק מלדבר בבית הכנסת! ואם יכפיל זאת בכל ימי חייו, יגיע למאות אלפי עברות, ה' ישמר ויציל! ולאחר מאה ועשרים שנה, כשיבוא לפני בורא עולם לתת דין וחשבון, באיזו בשת פנים וראש מרפן יעמד לפניו. חייבים להבין, שעל כל מלה ומלה שמדברים בזמן התפלה בוראים מלאך חבלה שיעמד נגדנו ונגד כל עם ישראל ביום פקודה וביום הדין, חס ושלום!

כָּבֵד לְמַדּוּנּוֹ חֲכָמֵי הַמוֹסָר, שֶׁהֵיכָן שָׁאֲדָם פּוֹגֵם - שֶׁם עָלָיו לְתַקֵּן, כְּשֶׁרוֹצֶה לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה עַל עֲוֹנוֹתָיו. לָכֵן, מִי שֶׁנִּכְשֵׁל בְּעֵנֶן זֶה וְרוֹצֶה לְתַקֵּן, לֹא רַק שֶׁלֹּא יִדְבֹּר יוֹתֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּזִמָּן הַתְּפִלָּה, אֲלָא יִדְאֶה לְכַן שְׁגָם אֲחֵרִים לֹא יִדְבְּרוּ סְבִיבֵי. יִסְבִּיר לָהֶם בְּנִחַת אֶת הָעוֹן הַגָּדוֹל מוֹל הַשָּׂכָר הָעֲצוּם. וּבּוֹדָאֵי שְׂאִין לְדַבֵּר בְּטִלְפוֹן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבְכַן לְגַרֵם לְאֲחֵרִים בְּטוֹל תּוֹרָה וְדְבוּר בְּזִמָּן הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ חֲלוּל הַשֵּׁם רַב וְעֲצוּם. וְחֶלֶק מִהָעֶנֶשׁ בְּעוֹלָם הַבָּא הוּא, חֵס וְשָׁלוֹם, שֶׁמֶאֱכִילִים אֶת הָאָדָם גַּחְלִי רִתְמִים עַל כָּל דְּבוּר וְדְבוּר!

לְכַבּוֹשׁ אֶת הַמַּלְכָּה עַמִּי בְּבֵית

זֵהִירוֹת גְּדוֹלָה נִזְהָר רַבִּי יְהוּדָה צִדְקָה זצ"ל בְּכַבּוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת, וּבִיּוֹתֵר נִשְׁמַר מִדְּבָרִים בְּטִלִּים. מְרַגְּלָא בְּפוּמִיָּה כִּי מִי שֶׁמִּדְבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שִׁיחָה בְּטִלָּה, עָלָיו נֶאֱמַר: "הֵגַם לְכַבּוֹשׁ אֶת הַמַּלְכָּה עַמִּי בְּבֵית".

נִכְדּוֹ הָרַב יִצְחָק צִדְקָה שְׁלִיט"א סִפֵּר כִּי כֹאֲשֶׁר נִכְנַס לְבֵית כְּנֶסֶת, וְהִבְחִין בְּמוֹדְעָה לְצַבּוֹר, הַקּוֹרְאִים לְזִהִירוֹת בְּעֵת הַתְּפִלָּה בְּנִסָּח הַמִּקְבֵּל: "נָא לֹא לְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה", נָהַג הָרַב צִדְקָה לְהוֹסִיף בְּכַתֵּב יָד קֹדֶשׁוֹ שְׁתֵּי מַלְּמִים: "נָא לֹא לְדַבֵּר כָּלֵל, וּבְפֶרֶט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה".

מִפְּעַם לְפַעַם נוֹהֵג הָיָה לְשָׂאֵל אֶת תַּלְמִידָיו, מֶה פָּרוּשׁ הַפָּסוּק: "בְּבֵית אֱלֹקִים נִהְלָךְ בְּרָגֶשׁ"? כְּשֶׁנִּשְׁעֲנוּ וְאָמְרוּ לוֹ אֶת הַפָּרוּשׁ הַמְּכֹר שְׂאֵלוֹ רָאשֵׁי תַבּוֹת שֶׁל הַמַּלְּמִים: 'בְּרֵד רוּחַ גָּשֶׁם שְׁלֵג', הָיָה אוֹמֵר לָהֶם: וּמִדּוּעַ לֹא לְפָרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק כְּפִשּׁוּטוֹ, שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ לְהֵלֵךְ

בְּרָגֶשׁ? הֲלֹא הַתְּרַגְּשׁוֹת וּמִוֶּרָא צְרִיכִים לָלוֹת כָּל אָדָם הַזֹּכֶה בְּחֻסְדִּי
ה' לְבוֹא אֶל בֵּיתוֹ.

מְנִיסָה לְבֵית ה' - בְּחִיל וּבִרְעָדָה!

עֲבָדָה יוֹם יוֹמִית סִפֵּר מְשֻׁמְשׁוֹ שֶׁל הָאֲדָמוֹ"ר הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מֵאִיר
אַבוּחֲצִירָא זצ"ל, שֶׁכָּאֲשֶׁר הָיָה הוֹלֵךְ לְהַתְפַּלֵּל, אֲרַבַּע אַמּוֹת לִפְנֵי
שֶׁהִגִּיעַ לְבֵית הַכִּנְסָת הָיוּ פָּנָיו מְשֻׁתָּנִים וְרַעְדָה אַחֲזָתוֹ, וְכָל כָּלוּ הָיָה
אוֹמֵר פָּחַד.

בַּתְּחִלָּה לֹא הָבִין מְשֻׁמְשׁוֹ מָה אָרַע, שֶׁהָרַב נִמְצָא בְּפָחַד כֹּה גָדוֹל.
לְשִׂאֲלָתוֹ עָנָה הָרַב: "אֲנִי נִכְנָס עוֹד רָגַע לְבֵית ה', וְאֵיךְ לֹא אֶפְחַד?!"

מִשֶּׁהִתְקָרְבוּ לְבֵית הַכִּנְסָת, שָׁם הָרַב אֶת יָדוֹ הַיְמָנִית עַל הַמְּזוּזָה,
הִשְׁתַּחֲוָה כְּעֶבֶד לִפְנֵי רַבּוֹ, אָמַר אֶת הַפְּסוּק: "וְאֲנִי בְּרַב חֻסְדֶּךָ אָבוֹא
בֵּיתְךָ אֲשֶׁתַּחֲוֶה אֶל הַיָּכַל קֹדֶשְׁךָ בִּירְאָתְךָ", וְנִכְנָס בְּהִכָּנְעָה עַד מְקוֹם
מוֹשָׁבוֹ. מֵאֲזַ בּוֹאוֹ לְבֵית הַכִּנְסָת לֹא הוֹצִיא הֶגְה מִפִּיו אֶלָּא בַּתְּפִלָּה אוֹ
בְּדִבְרֵי תוֹרָה.

"יִשְׁמַע חֲכָם וְיוֹסֵף לָקַח!"

הַשְׁתִּיק גְּבִירִים שִׁדְּבָרוּ בַּתְּפִלָּה

עֲבָדָה עַל הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן, מֶרֶן רַבֵּנוֹ עוֹבְדֵיהָ יוֹסֵף זצ"ל: כְּשֶׁהָיָה בָּא
לְבֵית הַכִּנְסָת, הָיָה כָּלוּ שָׁקוּעַ בַּתְּפִלָּה מְלָה בְּמְלָה. שׁוּם מְלָה שֶׁל חוּל
לֹא נִשְׁמָעָה מִפִּיו, וְהָיָה עוֹקֵב בְּסִדּוּר אֵף בַּחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צָבוּר אַחֵר

תפלתו. כשפעם היו גבירים נכבדים שדברו בתפלה, רמז להם הרב שישתקו, ומיד פסקו.

דקות של שתיקה - לכבוד שמים

ישנו מוקש אחד, נקדת רפיון, שהיא כנגע מתפשט - בסיום תפלת שמונה עשרה, בדקות בהן ממתינים לתחלת חזרת הש"ץ או הקדיש, יש מתפללים המתחילים לנוע על מקומם בתזזיות ובחוסר סבלנות. במקום לנצל את הזמן ללמוד - בהרהור בלבד - אתה רואה אותם מתחילים לערם את ספרי בית הכנסת במטרה לסדר אותו, ויש המרהיבים עז ומתעסקים בפריטת מטבעות או בדבורי חלין עם המתפללים שיושבים לצדם.

יש לדעת שהדבר אסור על פי דין כמבאר במשנה ברוך, שכתב בשם השל"ה "ראיתי מהחרדים אל דבר ד' שמשמין הסדור בפניהם בשעת חזרת התפלה ועיניהם ולבם שם, שלא יראו חוצה, ואז מכוונים על כל מלה ומלה". כלומר: אפלו אין להביט אנה ואנה, כדי שלא תראה התפלה כמשא כבד עליו, ועל אחת כמה וכמה שאסור באסור גמור להתעסק בענייני חלין.

מלבד אסור זה אנשים העושים כן עוברים לפני אנשים אחרים שעדין מתפללים, והרי אסור מעקר הדין לעבר בתוך שני מטרים של המתפלל!

כל זאת בנוסף להסחת הדעת שגורמים בכך לאנשים העומדים ומתפללים עדין. לא יעלה על הדעת, שבשעה שחברי עומד ומדבר עם המלך - אני אדבר בקול ואפריע לו. גם כן קשה לכוון - ומי יקח על עצמו את האחריות בהוספת קש למדורה ובהעצמת הקשי?

העושים כן מנסים לפטור את עצמם בתרוץ השחוק של 'אין לי זמן'... תרוצים קלושים מעין אלו מגיעים רק מן היצר הרע, ומקורם אינו טוב כלל וכלל. הלא נקל לראות את אותם אנשים 'יעילים' ו'חרוצים' אשר אינם מוכנים לבטל רגע מזמנם, כשהם עומדים ומבטלים את זמנם בשיחת רעים ובשתיית קפה כמה דקות אחרי התפלה. פתאם נעלם הלחץ כלא היה...

לצערנו, יש כאלו שעושים זאת לאחר תפלת ערבית של מוצאי שבת. עוד בטרם מתחיל הש"ץ את אמירת הקדיש הם כבר מקפלים את המפות, מפנים את הספרים מן השלחנות, ומכינים הבדלה... כמה בזיון יש בכך לכבוד שבת, בהראותם על ידי פעלות אלו כי רצונם הוא להוציא אותה מהר ככל האפשר, חלילה! נחשב לרגע, מה ירגיש אדם שבעודו מתארח אצל חברו, הוא רואה אותו קם, ומתחיל לקפל את המפה ולפנות את השלחן, לסדר את הבית לקראת יום המחר ולהדיח כלים? האם צריך החבר לשאל אותו מתי בכונתו ללכת אחרי הרמזים המפרשים הללו? וכי לא היינו נפגעים קשות במקרה כזה?

נקח את הדברים לתשומת לבנו. הנה כי כן, גם דקות של שתיקה בבית הכנסת, דקות בהן לא מתפללים כלל - הן דקות יקרות, בהן ביכלתנו להודיע ברבים על חבתנו לקדוש ברוך הוא!

השהיה בבית הכנסת - קטגור או סגגור

בדור הקודם הייתה הקפדה גדולה שלא לדבר בבית הכנסת. הרבנים התריעו על כך, וקימו שעורים ודרשות לצורך חזק הענין. הם הוכיחו את הצבור ללא משוא פנים. בתחלה עשו זאת במתק שפתיים, אך בעת הצורך לא הססו להוכיח בנחישות ובתקיפות. לצערנו, בדורנו נחלשה ההקפדה בענין. השתרבבו חשבונות ונגיעות אישיות כלפי

מתפללים שמדברים בעת התפלה, והרבה מוצאים דרך להתחמק מלהוכיח אותם בתרוץ של ירידת הדורות.

כואב לחשוב שהגענו למצב כזה. כביכול אין אנו מאמינים לגדולי ישראל בכל הדורות, שחזרו ואמרו כי חמרת עוון הדבור בבית הכנסת ובבית המדרש היא עצומה, ושזהי הספה לכל האסונות שפאו על עם ישראל מימות עולם ועד עצם היום הזה.

הכל תלו גדולי ישראל בדבורי חלין בבית הכנסת - את מארעות ת"ח ות"ט, שבהם נרצחו בני עמנו בדם קר במיתות קשות ומשונות. את השואה הנוראה, את המחלות והמיתות המשונות הפוקדות את עם ישראל, את מגפת הקורונה, את תאונות הדרכים ואת המלחמות.

כמה יתומים, אלמנות והורים שכולים נוספו לעם ישראל, ולצערנו עד היום לא למדנו את הלקח!

נתבונן בדבר ונראה כי יהודי ממצע מעביר בבית הכנסת כעשר שנים מחייו, ואם הוא בן תורה שיושב ולומד, הרי ששליש מחייו עובר עליו בתוך בית כנסת ובית מדרש.

וכי מה רוצה יהודי, שאותן שנים תחשבנה לו למצוות ולזכיות, או חלילה לעברות ועוונות? שתהינה עבורו סגור או חלילה קטגור?

אדם שמדבר בעת התפלה ובזמן הלמוד דברים בטלים, דברי שחוק והבאי, עלול לגרום במו ידיו שכל השנים הללו תהפכנה בחשבוננו לעברות!

כמה עליו להזהר בכך!

הלא במקום שיהנה בגן עדן ויקבל שכר על כל השנים שעבד ויגע בעולם הזה - בהיותו בישיבה, ובהמשך בכולל, אם הוא דובר בבית

הַכְנָסַת וּבִבִּית הַמִּדְרָשׁ דְּבוּרֵי חַל, פְּטָפוּטֵי סָרְק וְלִיצְנוּת, יַעֲנֵשׁ קִשּׁוֹת וַיֹּאכִילוּ אוֹתוֹ גַּחְלֵי רִתְמִים!

חֲיָבִים לְהִבִּין, שְׁגַחְלֵי רִתְמִים אֵינָם יְסוּרִים רְגִילִים, וּמִלְבָּד זֹאת יֵשׁ בְּדָבָר בְּזִיוֹן גָּדוֹל, לְפִיכָּךְ כָּל מִי שֶׁעִינְיוֹ בְּרָאשׁוֹ יִקְבֹּל עַל עֲצָמוֹ מִפְּאֵן וְאֵילָף שְׁלֹא לְדַבֵּר לְעוֹלָם בְּזִמָּן הַתַּפְלָה וְהַלְמוּד, וְאִזּוֹ יִזְכֶּה בְּשֹׁכֵר עֲצוֹם וְרַב.

לְעֵתִים בָּא הַיָּצָר אֶל הָאָדָם וּמִגְבִּיר בּוֹ אֶת תַּחוּשֹׁת אֵי הַנְּעִימוֹת: לֹא נָעִים לוֹ לִפְגַּע בַּחֲבִירוֹ שֶׁמִּדְבֵּר אִתּוֹ... יֵשׁ לוֹ הַכֶּרֶת הַטּוֹב גְּדוֹלָה אֵלָיו... הוּא מְכַרְח לְכַבֵּד אוֹתוֹ... לְפִיכָּךְ הוּא חָיִב לַעֲנוּת לוֹ עַל שְׁאֵלָתוֹ גַּם תוֹךְ כְּדֵי הַקִּדִּישׁ וְהַקְדָּשָׁה...

יֵשׁ לְדַעַת שְׁאֵלוֹ תַּחְבּוּלוֹת שֶׁל הַיָּצָר הָרָע, וְהֵן נוֹעֲדוּ רַק לְצָרָה הַשְׁקֵטָה הַמִּצְפּוֹן. הֵן לֹא נוֹעֲדוּ אֶלָּא כְּדֵי לְהַרְחִיק אוֹתוֹ מִן הַתְּשׁוּבָה.

עֲמָלֵק הַשְּׁקִיעַ אֶת כָּחוֹ בְּהַשְׁקֵטָה הַמִּצְפּוֹן. הוּא נָסָה לְגָרֵם לְאָדָם לְדַחוֹת לְמַחֵר מֵה שֶׁהִתְכַּנֵּן לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם. עַל יְדֵי שְׂמִיעָה לוֹ עָלוּל הָאָדָם לְהַדְרִיד מִן הַבְּחִינָה הַרוּחָנִית עַד שֶׁהוּא עָלוּל לִפְרֹשׁ לְגַמְרֵי מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַתַּפְלָה בְּצַבּוּר, חֲלִילָה וְחַס.

לְמִנוּעַ קִטְרוּג מֵעַם יִשְׂרָאֵל

חֲז"ל (בְּרָכוֹת ו ע"ב) דָּרָשׁוּ אֶת הַפְּסוּק (תְּהִלִּים יב, ט): "כֶּרֶם זִלּוֹת לְבִנֵּי אָדָם": "אֵלֶּי דְּבָרִים שְׁעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶן".

הַתַּפְלָה הִיא "בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם". אָדָם מַגִּיעַ בַּתַּפְלָתוֹ עַד כִּסֵּא הַכְּבוֹד, וְיִכּוֹל לְבַקֵּשׁ מִבּוֹרָא עוֹלָם כָּל בְּקִשָּׁה שְׂיַחֲפֹץ. אִךְ יָצָר הָרָע אֵינּוּ מְסַגֵּל לְהַשְׁלִים עִם הַמָּצָב הַזֶּה, עַל כֵּן הוּא מְשַׁדֵּל אֶת הָאָדָם

לדבר בתפלה, ולזלזל בדברים הכי גבוהים ומרוממים עלי אדמות, ועל ידי כך להפסיד את המעלות הגדולות שיש בתפלה.

הרב אמנון יצחק שליט"א, באחת מדרשותיו, עמד על כך שבבתי התפלה של הגוים שוררת דממה מחלטת. איזה קטרוג גדול, ח"ו, יש על כך לעם ישראל, כשמוזלים בכבוד בית הכנסת ומדברים בו דברי חליו!

הוא ספר כי היה בהרבה בתי כנסיות אצל אחינו האשכנזים בשבתות, ובכל פעם שהעולה לתורה ברח את הברכה האחרונה בקריאת התורה - החלו המתפללים לדבר ביניהם. ההמלה והרעש היו גדולים, עד שהגבאי נאלץ לדפק בחזקה על הבימה, ולהסות את הצבור כדי לאפשר את המשך הקריאה.

מה זה הבזיון הזה?! הרי השכינה שורה בבית הכנסת! הקב"ה אומר כי מי שמדבר בבית הכנסת כאלו כופר בו, שהרי אם האדם מרשה לעצמו לדבר בבית הכנסת, משמע שהוא סבור שהשכינה לא נמצאת שם כביכול.

הקדיש קדוש יותר מן הקדשה הנאמרת בפני בורא עולם. האומר את הקדיש משבח את בורא עולם ואומר: 'תגדל ויתקדש שמו הגדול, יהי שמו הגדול מברך! אדם שמדבר באמצע הקדיש מזלזל בכבודו של בורא עולם.

למה הדבר דומה? לאדם שמשבח את המלך בפניו בפמבי, ובאותה שעה בא אדם אחר ומפריע להשמיע את שבחיו של המלך. הרי יש בכך פגיעה גדולה וזלזול חמור במלך. כשרואה המלך את זלזולו של אותו אדם, חמתו של המלך בוערת בו. כל מי שנוכח במקום איננו מסגל להבליג לנכח הזלזול המחפיר במלך, ומיד ישתיק את האדם ויגער בו.

כָּךְ צָרִיךְ לְנַהֵג בְּבֵית הַכִּנְסָת. כָּל אֵימַת שְׂרֹאִים אֶת אֶחָד הַמִּתְפַּלְלִים מִדְּבַר, יֵשׁ לְהַסּוֹת אוֹתוֹ וּלְהוֹכִיחוֹ לֵלֵא מוֹרָא עַל זְלִזּוּלוֹ בְּבוֹרָא עוֹלָם.

בֵּית הַכִּנְסָת נֹעֵד לְתַפְלָה. אָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו בְּקַבְלָה מְחֻלָּטָה, שְׁמֵרְגַע שֶׁהוּא נִכְנָס לְבֵית הַכִּנְסָת הוּא אֵינוֹ מִדְּבַר דְּבָרֵי חֲלִין כָּלֵל. פִּיו אֵינוֹ מוֹצִיא הֶגְהָ - מְלַבֵּד אֶת מְלוֹת הַתַּפְלָה!

אוֹמֵר הַגָּאוֹן מוֹיִלְנָא זַצ"ל, שְׁמִי שְׁבוּלָם אֶת פִּיו זֹכָה לְאוֹר הַגְּנוּז, שְׁאִין שׁוּם מִלָּאךְ וּבְרִיאָה יְכוּלִים לְשַׁעַר. הַטַּעַם לָכֵן הוּא, מִשּׁוּם שֶׁהָאָדָם מְטַבְּעוֹ קֶשֶׁה לוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא לְדַבֵּר. לָכֵן תַּעֲנִית דְּבוּר שְׁקוּלָה יוֹתֵר מִתַּעֲנִית שֶׁל אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה.

כָּכֵל שֶׁהַקְּשֵׁי גָדוֹל יוֹתֵר - כָּךְ הַשָּׂכָר רַב וְעֲצוּם. מִי שֶׁזֹּכָה לְבָלֵם אֶת פִּיו בְּבֵית הַכִּנְסָת - אֵין עֲרוֹךְ לְשָׂכְרוֹ! תַּפְלָתוֹ עוֹלָה לִפְנֵי כִסֵּא הַכְּבוֹד, וְהַקֶּבֶץ ה' יִמְלֵא כָּל בְּקִשּׁוֹתָיו וַיִּשְׁפִּיעַ עָלָיו שְׁפַע שֶׁל בְּרָכָה עַד בְּלֵי דֵי.

"וְלִבִּי עֵר" - לְבַתִּי כְּנִסִּיּוֹת וּבַתִּי מִדְּרָשׁוֹת

עַל הַפְּסוּק בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (ה, ב) "אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עֵר" מוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה ה, א): "אֲמַרְהָ כְּנִסָּת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי יִשְׁנָה מִן הַמִּצְוֹת וְלִבִּי עֵר לְגִמְלוֹת חֲסִדִּים... אֲנִי יִשְׁנָה מִן הַקְּרִבָּנוֹת, וְלִבִּי עֵר לְקִרְיַת שְׁמַע וּתַפְלָה, אֲנִי יִשְׁנָה מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלִבִּי עֵר לְבַתִּי כְּנִסִּיּוֹת וּבַתִּי מִדְּרָשׁוֹת."

בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים חָרַב הַמִּקְדָּשׁ וַעֲדִין לֹא נִבְנָה, אָבֵל זֹכִים אָנוּ לְבַתִּי כְּנִסִּיּוֹת וּלְבַתִּי מִדְּרָשׁוֹת, שְׁשֵׁם שׁוֹרָה הַשְּׂכִינָה תְּמִיד, וְהַקֶּבֶץ ה' קְרוֹב לְכָל יְהוּדֵי וּמִקְשִׁיב לְרָנָתוֹ.

בפסוק במשלי (ח, לד) נאמר: "אשרי אדם שמע לי לשקד על דלתתי יום יום, לשמר מזוזת פתחי". במדרש (דברים רבה ז, ב) דרשו על כן: "אמר רבי יהודה בר סימא: וכי יש מזוזה בבתי כנסיות? אלא מה המזוזה הזו אינה זוה מהפתח, כן לא תהא אתה זו מבתי כנסיות ומבתי מדרשות. אמר הקב"ה: אם תעשה כן, דע שאתה מקבל פני שכינה".

עוד אמרו שם: "ולא עוד אלא שאתה עומד בבית הכנסת והקב"ה עומד עליך... אמר הקב"ה: לא ידך שאתה מקבל פני שכינה בבית הכנסת, אלא שאתה יוצא משם טעון ברכות. מנין, שנאמר: 'כי מצאי מצא חיים ויפק רצון מה'".

על היושב בבית הכנסת נאמר: "אשרי יושבי ביתך", ושכרו רב מאד. וכל הנכנס לבית הכנסת יוצא ברוך ומברך.

במדרש (שיר השירים רבה ב, ב) מובא, שהקב"ה עובר בבתי המדרשות כדי לברך את ישראל הנמצאים בהם, ובמסכת דרך ארץ זוטא (פרק ט) נאמר: "אהב את בית הכנסת כדי שתטל שכר בכל יום".

מאחר שכל כן גדולה מעלתו של בית הכנסת ובית המדרש, גדול ונורא העוון של אדם שפוגם ח"ו בכבוד בית הכנסת ומזלזל בקדושתו. נצטט מעט מדברי גדולי הדורות על חומר העוון של דבור בשעת התפלה:

הגמרא (שבת לב ע"א) אומרת: "בעוון שני דברים עמי הארצות מתים, על שקורין לארון הקדש ארונא ועל שקורין לבית הכנסת בית עם".

עמי הארץ קוראים לארון הקדש סתם "ארון" ולא "ארון הקדש", ולבית הכנסת הם קוראים "בית עם" - מקום שהרבים מתקבצים בו, וזהו דרך זלזול, שהרי בית הכנסת הוא המקום שבו שורה השכינה,

והוא מקדש לעם ישראל בכל הדורות. מחמת זלזול זה מגיעים למיתה, ר"ל.

הרב יצחק כהן שליט"א לקט מדברי גדולי הדורות על חמרת העוון:

רבנו החיד"א כותב, שאדם המדבר בזמן שממתינים לחזרת הש"ץ, אסור לו לעלות ולהיות שליח צבור, ואם כבר העלוהו - צריך לרדת, כי הרי לא יוכל לבוא ולתקן את צבור המתפללים ולהעלות את תפלתם, אם הוא פגום בעוון דבור בבית הכנסת בזמן התפלה.

בספר "אור הישר" כתוב, שהמדבר בבית הכנסת בורא בדבורו מלאך משחית, ואף גורם ששד מתעבר בו ומחטיאו במשך כל היום.

אותו אדם מתפלא, איך יתכן שבא לבית הכנסת להתפלל בצבור, כשכתוב שיש בכך סגלה לשמירה ולהצלחה, ובכל זאת הכל "מתהפך" עליו במשך כל היום, והוא לא מצליח בכלום? הוא לא מבין, שמחמת הדבור שדבר בשעת התפלה ארע לו כל זה.

ב"ספר הגן" כתוב, שהמדבר בשעת התפלה בבית הכנסת נחשב פרוצח, כי מחמת הדבור בבית הכנסת בא דבר על העולם, ואנשים מתים במיתות משנות ואכזריות.

עד כדי כך חמור ונורא הדבור בשעת התפלה, אבל אם אתה מנסה להוכיח אדם שעומד ומדבר, הוא עונה לה בפליאה: "מה אתה רוצה ממני? מה עשיתי סך הכל? רק אמרתי כמה מלים..."

כל המדבר בבית הכנסת נחשב כבהמה, ואין תפלה לבהמות.

"בעל הטורים" כותב על המדבר בשעת התפלה, שאחר פטירתו מקיפים את כל גוו בקוצים. הוא נענש בכף הקלע, וארבעה מלאכים מנערים אותו. ה' ישמר ויציל.

בספר "דרכי תשובה" כתב, שאחר פטירתו של אותו אדם ממלאים את פיו בגחלי רתמים, ונודון בצואה רותחת.

בספר "אור צדיקים" כותב רבי מאיר פאפירש זצ"ל, שהמדבר בשעת תפלה נופל ביד אכזרים, ולא מוצא מנוח לנפשו. ומדה כנגד מדה יש כאן, כשם שהוא דחה את השכינה מבית הכנסת, והפיל את בית הכנסת ביד החיצונים, כן ינהגו בו.

יש מקומות בתפלה, שחמר הדבור בהם גדול יותר מאשר בשאר התפלה, כגון "ישתבח" שיש בו שלושה-עשר שבחים לבורא יתברך, ומי שמדבר ביניהם נענש במדה כנגד מדה, שלא יזכה לראות בכבוד ה' לאחר מותו ולא יזכה לעולם הבא.

בשבת, הקדשה גדולה יותר, ולכן עוון הדבור קשה יותר. כל אדם צריך להיות כאלם בעת שמוציאים את ספר התורה, ולא לדבר כלל אפלו בין עולה לעולה.

בשם ספר "ראשית חכמה" מובא, שאדם המדבר בשעת התפלה בשבת, נחשב לו כאלו עבר על חלול שבת, רחמנא ליצלו.

ב"זכרון שלמה" נכתב, שלעם ישראל יש יצר הרע מיוחד לדבר בזמן קריאת התורה.

התשובה מועילה, אם האדם מתחרט על חטאו, ומקבל על עצמו בקבלה חזקה, שלא לדבר יותר בשעת התפלה. ויתודה על עונו, וישוב ויתודה ביום הכפורים, ואף בסדר הודוי ביום חל. בעזרת השם, ימחל לו העוון ויחשב כבעל תשובה גמור.

בשם האר"י מובא, שאדם שדבר בשעת התפלה בבית הכנסת אפלו פעם אחת, צריך להתענות ארבעים יום. כיום, מחמת חלשת

הדורות, לא צמים ארבעים יום, אבל צריך להתחרט ביותר על העוון, ולהחליט בהחלטה חזקה ביותר לעמד בכל נסיון, אף מול המלעיגים.

בזוי בית הכנסת הביא לשרפתו

להלן ספור קצר, אף מחזק במיוחד, מאת הרב רוני דאנה:

בישוב בו אני גר התברכנו בכמה וכמה בתי כנסיות. באחד מהם אף פתחו כולל אברכים ובעלי בתים. דא עקא, ההתנהלות בבית הכנסת אינה כפי ההלכה ואף רחוק מכן.

דברתי כמה פעמים עם הגבאים המבגרים, אף פיזוע הכסף ועור עיני גבאים, והם מאנו להוכיח אנשים שלמעשה הם התורמים לקיומו של בית הכנסת. התחננתי אליהם שיעמידו רב שינחה אותם, אף הם בשלהם: 'אתה עוד ילד, אתה רוצה ללמד אותנו?!'...

בנוסף לכן, בית המדרש שמש גם לאולם ארועים, במטרה להכניס כסף לבית הכנסת. ערב אחד, כאשר עברתי ליד בית המדרש, לא האמנתי למראה עיני. אני משתדל לשמור על העינים, אף הדיחף לראות את הלא יאמן משך אותי.

נכנסתי לבית המדרש, שבבקר לומדים בו תלמידי חכמים, והוא הפך למועדון, לא פחות ולא יותר. נשים לא צנועות, רקודים מערבים, ה' ירחם ויציל. שאלתי האם הם מודעים לכן שזהו בית מדרש, אף כמובן זו היתה שאלה טפשית. למחרת דברתי, צעקתי, התחננתי, אף הדברים נפלו על אזנים ערלות.

לא עבר חדש ולצערי הרב, בית המדרש עלה באש. הכל נשרף. ארונות, ספרים, הקירות הפכו לפחם. אין צער גדול יותר מזה. בית

ה' עולה בלהבות. אינני נביא זעם, ואינני מקשר דברים זה לזה, אך ללא ספק ישנן השלכות למעשים אלו.

בעודי מעביר שעור על קדשת בית הכנסת, ספרתי, בלי לחשוף פרטים, מה קרה לבית המדרש שנסרף. לפתע, אדם מבוגר מאד, מהדור הקודם, קפץ לתוף דברי. הוא לא נסה לציר ציור רגוע, אלא פשוט שפף הכל, וספר:

לפני למעלה מארבעים שנה הם הגיעו למעברה ובנו להם בית כנסת יפה עם חצר יפה. המבגרים של פעם היו תמימים, עובדי ה'. בכל יום ששי, ספר, היו מדליקים נרות שמן להאיר את בית הכנסת. הגבאי עשה זאת בשמחה.

יום ששי אחד, המכנה יום ששי השחור, אחד מהמתפללים ערך ארוע של שבת חתן, על כל המשתמע מכך. לא פחות ולא יותר קדם לעליה לתורה "חלק אמונותי" שכלל רקודים לא צנועים. אמןם הכל התרחש בחצר בית הכנסת, אך העבדה שבמתחם כזה מתפללים, ואחר כך עושים ארוע זמה, היא עבדה חמורה שלא עברה בשקט! ידוע ש"אלקיהם של אלו שזנא זמה!"

הוא ספר בהתרגשות שלמחרת בבקר, כשקמו מקדם להתפלל - לא היה היכן להתפלל! בית הכנסת נשרף כליל. לא נשאר ממנו זכר.

אין לו חלק באלקי ישראל!

בית הכנסת הריהו "מקדש מעט", ונאמר עליו: "ומקדשי תיראו" (ויקרא יט, ל).

כותב מרן ב"שלחן ערוך" (סימן קנא, א): "בתי כנסיות ובתי מדרשות, אין נוהגים בהם קלות ראש כשחוק והתול ושיחה בטלה. ואותם

הנוהגים שם שחוק וקלות ראש, עליהם נאמר: 'מי בקש זאת מידכם רמס חציר'. חובה קדושה להשמר ביתר שאת וביתר עז באסור זה, שבעונות הרבים נעשה כהתר אצל בני אדם. ובזהר הקדוש הפליג מאד בענש המדבר דברים בטלים בבית הכנסת, עד שאמרו שאין לו חלק באלקי ישראל, ה' יצילנו".

כך מובא בזהר הקדוש (תרומה קלא ע"ב): "מי שמדבר דברי חול בבית הכנסת, אוי לו שמראה שיש פריד בעולמות העליונים, אוי לו שגורע את האמונה, אוי לו שאין לו חלק באלקי ישראל, שמראה שאין לו אלו-ק ח"ו, שהרי אינו מתבייש להפסיק בשבחי. ואפלו הוא מאמין שיש אלו-ק, אבל הוא מראה שכאלו הקב"ה לא נמצא בבית הכנסת. ואפלו הקב"ה שם, אינו ירא ממנו, ונוהג קלון בתקון של מעלה שנתקן כשמתפללים, שכיון שמפסיק באמצע, מראה שאין השבחים והתפלות מתקנים כלום..."

מדה טובה מרבה, וכך כותב רבי חיים פלאגי זצ"ל: "על ידי שנוהג קדושה בבית הכנסת, הקב"ה שומע תפלתו ומצילו מן האויבים, ויראה זרע, יאריק ימים, וחפץ ה' בידו יצלח, ולא ימות לשחת, ולא יחסר לחמו. ולאחר מותו, תנוח נפשו בקבר לשכן בטח, וגופו ועצמותיו אינם נרקבים. וקדשת בית הכנסת תוסיף תת כחה לטהרו, וכאשר ינהג בקדושה, כך ינהגו עמו, כי כאשר עשה - כן יעשה לו".

מקום השכינה - בבית הכנסת

בזמן הגלות, מקום השכינה הוא בבית הכנסת, שם היא מוצאת נחת בגלותה. מספר על בבא מאיר זצ"ל, שכאשר היה בא לבית הכנסת, בעמדו בכניסה היה רועד כלו והיה משתחוה כמעט עד הרצפה, מפני כבוד השכינה.

ה"פלא יועץ" כותב שיש לנהג בבית הכנסת ביראה ופחד וצריך להזהר שלא לדבר כלל, ואפילו הרוצה לקרא לחברו - אסור, כי איך אתה מעז לדבר כאשר הקב"ה נמצא בבית הכנסת?!

רבי חיים פלאג'י מביא את דברי הרד"ק, שקדשת בית הכנסת גדולה ושוה לקדשת בית המקדש. הוא מזכיר את חרם דרבנו גרשום, שלא לדבר בבית הכנסת, ומי שמדבר עובר על החרם ובכך ממית סכנה על אותו בית הכנסת, כי השטן כבר מצוי שם.

אומר הזהר, שבשבת קדש עומדים שני מלאכים מעל ראשו של המתפלל בבית הכנסת, ואם הוא מדבר באמצע התפלה הם מניחים את ידם על ראשו ואומרים: "אוי לו לאיש הזה שאין לו חלק בשכינה ואין לו חלק לעולם הבא".

שני מתפללים זנקו לעברי...

בספר "הס בהיכל קדשו" מובא, שרבי יצחק זילברשטיין שליט"א ספר בדרשתו ספור שספר לו תלמיד חכם:

פעם אחת ארע שונכנס לבית כנסת ספרדי במושב מרחק מאד במרום הגליל. כיון שנותרו כמה דקות עד תפלת מנחה, הוציא גמרא מארון הספרים והחל ללמד. כדרכו ישב בתנוחה של רגל על רגל.

לא עברה שניה, ושני מתפללים זנקו לעברו, ממש כה, וצעקו עליו: "איפה אתה נמצא?! איך הנה מעז לשבת בצורה כזו בבית הכנסת?!"

"לא אוכל לשכח דבר זה לעולמים", הוסיף התלמיד חכם. "לא יכולה להיות ראייה יותר טובה על החשיבות שהם מעניקים לבית הכנסת, מאשר הגערה שגערו בי. הם הרגישו שאני פוגע בקדשתו של

מקום התפלה שלהם, והזנוק שהם עשו לעברי המחיש לי יותר מכל שפגעתי בצפור נפשם.

כל זה נובע מחנוך שקבלו בגיל ינקות, כשאבותיהם ואבות אבותיהם הלכו בבית הכנסת באימה וביראה, והקנו זאת גם לדורות הבאים.

האזירה הראויה בבית כנסת

שח הרב יקיר חרירי: אשתף את הצבור בשני ספורים אישיים שקרו לי, האחד משמח מאוד, השני קצת פחות, אבל משניהם נוכל להתחזק.

הספור הראשון:

בשבת אחת התארחתי בפתח תקוה אצל חמי. יצאתי להתפלל בשעה שמונה בבקר. התכונתי ללכת למנין הקבוע, אליו אני נוהג ללכת, ופתאום אני שומע אדם שקורא לי, והציע לי לבוא איתו לתפלה. הודיתי לו על ההזמנה, אבל, אמרתי לו, יש לי מנין שאני רגיל ללכת אליו. הוא התעקש ואמר: "אתה חייב לבוא איתי! אתה לא יודע מה אתה מפסיד! אין כזה מנין". בקשתי הסבר, והוא אמר שיש אצלם במנין פיטנים וזמרים מפרסמים מאוד, ויש שם נגונים יפים.

האמת שיש לי חלשה גדולה למוזיקה ולנגונים. לכן נענית לבקשתו ובאתי איתו לתפלה. לא האמנתי למה שקרה. ככל שחלף הזמן הגיעו עוד ועוד אנשים. רבים הגיעו לקראת ברכות קריאת שמע ואפלו אחרי. אף העצוב יותר היה שפכל שהגיעו יותר אנשים, כן גבר הרעש של הדבורים עד שהפך לבלתי נסבל! בקשי שמעו את החזן,

והיה קשה מאד לכוון בתפלה. מדי פעם נשמעו בקשות להיות בשקט, אך ללא הועיל.

בקצה בית הכנסת יש שלחן 'כבוד' של המפרסמים. הקהל מרבה במבטים לעבר השלחן הזה, והדבורים וההתלהבות שלו מהיושבים בו היה בלתי פוסק. תפלה לא הרגשתי.

שיא הכאב היה בהוצאת ספר תורה. חתן בר מצוה נגש לקרא את הקריאה בתורה, קריאה אליה התכוונו זמן רב, וההתרגשות שלו ושל בני משפחתו היו בשיא.

קויתי שלפחות, אם לא לכבוד בית הכנסת, לפחות לכבוד חתן בר המצוה, כדי לא לפגוע בילד צעיר, אנשים ישתקו ויכבדו את המעמד, אך הפתעתי! הרעשים לא פסקו. לא שמעו מלה מקריאת התורה של הילד המספן, שנסה להגביר את קולו עוד ועוד, אך הם היו רבים ממנו, וקולו נבלע בהמלה הרועשת...

בשלב מסים נגש אביו של הילד לבימה וצעק: "אני מבקש מכם, תנו לי לשמע את הבן שלי!" זה עזר לכמה שניות בודדות... כעבור מספר שניות חזר הכל!

האמת היא שברגע הזה כל כף נפגעתי בשביל הילד, ועוד יותר נפגעתי מהזלזול בבית הכנסת. אך מאחר שפבר לא הייתי מספיק להגיע רגלית למנן אחר, נשארתי עד סוף התפלה. אבל אז קרה דבר מענין.

לתפלת מוסף עלה להתפלל כחזן פיטון, זמר מפרסם ביותר. הוא נסה להשמיע את קולו הערב, אלא שהרעש מנע מכלם לשמע. נגש אחד האחראים על המנן, כף נראה היה לפי ההליכה והבטחון שלו, התקרב לבימה, דפק שתי דפיקות חזקות על הבימה וצעק: "לא שומעים את החזן!" וכאן הצעקה הייתה מאד ברורה. היה נתן לשמע

מבין המלים את התרגום: איך אתם מעזים לדבר בזמן השירה של החזן בתפלת מוסף?!

נדהמתי. פתאם דממה בבית כנסת. כלם שומעים ומתלהבים מקולו של החזן. כמה עצוב היה להוכח שכלכד את בורא עולם, את בית הכנסת, את הילד הצעיר - לא! אבל כדי לשמע את קולו של הפיטן - מיד נהיה שקט.

או אז הבנתי: לא הגעתי לתפלה! הגעתי למקום בו באים להתפעל מכל מיני דברים חיצוניים... ראיתי איך האנשים יוצאים מבית הכנסת. אמנם אפשר היה לראות את השמחה על פניהם, אך זו לא הייתה שמחה של מצוה! אי אפשר להתקרב לבורא עולם בתפלה כזו, כשעסוקים בה כל הזמן בדבורים, ובהתלהבות מכל מיני דברים חיצוניים.

וכאן הדגש: התפלה היא עבודה שבלב, עבודה פנימית, וגם ה"פרות" של התפלה הם רגשות של רוממות, רגשות של רוחניות, שבאות לאחר עבודה עמקה שבלב.

כשמדברים על נושאים גשמיים בבית הכנסת, מחמיצים את ההזדמנות לעצר את שגרת היום העמוסה, ולהרגיש כמה דקות של דבקות בה, של עבודה פנימית עם עצמנו.

לקח נוסף שלמדתי מהספור הזה: בסוף התפלה נגשתי לאחד הגבאים, ואמרתי לו שנכר שיש לו כח והשפעה על המנין. הנגונים היו מדהימים, והבחנתי שמה שבאמת חשוב לו - אכן קורה. לאחר שהחמאתי לו, הוספתי: אבל אני ממש מאכזב מהדבורים והאווירה שהיתה.

הסוף המשמח של הספור: לאחר כמה חודשים שוב הייתי בפתח תקווה, עברתי ליד אותו בית הכנסת. רציתי רק להציץ, אך כמובן לא

להתפלל שם. והנה ראיתי שקט דממה. חשבתיו אולי קרה משהו. חפיתי כמה דקות, ראיתי שהשקט יציב ונשארתיו להתפלל.

לפני הוצאת ספר תורה נגש אותו גבאי לבִימה, שוב עם אותו בטחון ואחריות, דפק שתי דפיקות על הבימה. אבל הפעם עם מסר שונה ומשמעותי, וכך אמר: "אני מזכיר לכם שהחלט אצילנו שאין דבורים כלל בבית הכנסת! כל מי שקשה לו, ואפלו אם הוא רק רוצה לומר כמה מלים, מתבקש לקום ולצאת החוצה ולדבר. לטובת הענין אפלו השאירו כבוד קל בחוץ..."

לא יאמן! אותו בית הכנסת, אותו צבור, אותו גבאי, אפלו אותם חזנים ופזמונים... אבל אם מחליטים לכבד את בורא עולם - יכולים! מכאן נתן ללמד עד כמה יש לרבנים ולגבאים כח והשפעה על הצבור. אין צורך להתבייש! אם אומרים בצורה נעימה, ומסבירים לצבור בצורה פשוטה: "כך נוהגים אצלנו!" - נתן לשנות הרגלים, ולזכות לתפלות מרוממות.

הספור השני:

הייתי בדרך לרבי דוד אבוהצירא שליט"א לקבלת ברכה. יצאתי עם אברך נוסף מקדם בבקר להספיק להתפלל בנהריה בהנח החמה. הגענו בערך בשש בבקר לבית הכנסת, והשתדלנו לנצל את הזמן ללמוד תורה בדרך. היינו באמצע לבון סוגיה מסימת בהלכה, ובעודנו הולכים לבית הכנסת המשכנו לדון בצדדים ולנסות להגיע למסקנה הלכתית.

לאחר כמה דקות של הליכה, הגענו לשביל המוביל לבית הכנסת. עוד לפני שהספקנו להפנס לתוך בית הכנסת, יצא הגבאי לקראתנו בהליכה מהירה. האמת שהוא היה נראה כל כך נרגש שהוא לא יודע

איך להתחיל! ואז.. הוא הגיע אלינו ואמר: "מה אתם עושים?! הלא מתפללים פה!" נסינו להסביר לו: "כמובן, אנחנו יודעים. לשם כך באנו - להתפלל אתכם!" והוא אמר: "אבל אתם מדברים וזה מפריע לכל התפלה!"

לקח לי כמה שניות להבין: הפרוזדור שמוביל לבית הכנסת עובר סמוך לחלונות של בית הכנסת. כך ששמעו את הדבורים שלנו תוך כדי הליכה, למרות שפמבון לא צעקנו ודברנו בשקט.

האמת שבהתחלה קצת נפגעת מכה שכיכול מעירים לי שאיני מספיק מכבד את המקום והתפלה. אבל כשנכנסתי לבית הכנסת - מיד התבאר לי הכל. היתה שם שקט. דממה. היתה שם קול אחד גדול של תפלה. היתה אפשר להרגיש את הרפוז באויר. כלם היו עסוקים בעבודה פנימית שבלב. כלם היו מרכזים בדבר אחד ויחיד: מדברים עם בורא עולם! ממילא, אפלו אם הדבור מחוץ לבית הכנסת, אם שומעים את הקול שלך - זה מפריע להתרכז.

משל למה הדבר דומה? לרופא בכיר שמבצע ניתוח לב מסכן וסבון מאד. דרוש לו רפוז רב, ואם יהיו אנשים שיידברו במסדרון, זה יפריע לו להתרכז בעבודתו הקדושה - הצלת חיים. וכי יעלה על הדעת שהאנשים המדברים יבואו ויטענו: 'אנחנו מכבדים את חדרי הניתוח, אבל אנחנו מדברים בחוץ', או שאר טענות מעין אלו. בודאי שלא! סוף סוף הרפוז של הרופא נפגע, איכות הניתוח יורדת והחולה בסכנה!

כך ממש היא התפלה. זוהי עבודה פנימית שבלב, עבודה המצריכה רפוז ומחשבה. כל אחד אמור לנסות להגיע לקרבת ה', לדבקות אמיתית, לדבר עם בורא עולם! כל אחד אמור לנסות לגעת בנקודות פנימיות שבלב, להתקדם בדרך נוספת בטוהרת הלב. עבודה כזו שבלב ובנפש, כמוה כניתוח לב. אנחנו גם המטפלים וגם הרופאים

בְּעֶזְרָתוֹ שֶׁל הַקָּב"ה! מִמִּילָא נָבִין שָׁכַל דְּבוּר שְׁמִפְרִיעַ לְרַפּוּז הַמַּחֲשָׁבָה
- פּוֹגַע בְּנוֹ וּבִסּוּבָבִים אוֹתָנוּ.

הַמְרוֹיָחִים הַיְחִידִים מִהַשְׁקָט הֵם אֲנַחְנוּ. בְּזָכוֹת הַשְׁקָט נִזְכָּה
לְדְבוּרִים טוֹבִים, לְדְבוּרִים שֶׁל תְּפִלָּה וּקְדוּשָׁה, שְׂיִצְאוּ מִלֵּב זָךְ וְטָהוֹר.
כִּן נִצָּא מִהַתְּפִלָּה עִם הַרְגָּשָׁה מְרוֹמָמֶת וְנִצְפָּה לַתְּפִלָּה הַבָּאָה. זֹאת
עָלִינוּ לְזָכֹר: הַהֲנָא הַרוּחָנִית וְהַרְגָּשׁוֹת הַמְרוֹמָמִים שִׁיכוּלִים לְבוֹא
מִהַתְּפִלָּה - תְּלוּיִים בָּנוּ!

לְאַחַר הַתְּבוֹנָנוֹת, שְׁמַתִּי לֵב לְדַבֵּר מְעַנֵּן שְׁקָרָה לִי בְּזָכוֹת אוֹתוֹ
מַעֲשֶׂה:

הַמְעַנֵּן הוּא שֵׁשׁ אֲנָשִׁים שָׁזְכוּ וְהִתְרַגְּלוּ שְׁלֵא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.
בְּרוּר שֵׁשׁ נְפִילוֹת לַעֲתִים רְחוּקוֹת, אֲבָל בְּאִפֹּן כָּלְלִי מִתְאַמְצִים מְאֹד
וְכַמְעַט וְלֹא מִדְּבָרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבִפְרִט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. לְכֹאזְרָה
לְאֲנָשִׁים כָּאלוֹ, הַסְפּוֹר שְׁסַפְרָתִי, וְשָׂאֵר הַחֲזוּקִים בְּעֵנִין - פְּחוֹת
נִצְרָכִים, שֶׁהָרִי בָּלָאוּ הֵכִי הֵם כָּבֵר חֲזוּקִים בְּעֵנִין.

אֲבָל כָּאֵן הַפֶּתַעֲתִי!

שְׁמַתִּי לֵב, שְׁלֹאֲחַר הַתְּפִלָּה הַמְרַגֶּשֶׁת בְּצַפּוֹן אֶצֶל רַבִּי דָּוִד, חֲזָרָתִי
לְמָקוֹם מְגוּרִי, וְשֵׁם חֲזָרָתִי לְהַתְּפַלֵּל בְּמָקוֹמוֹת הַקְּבוּעִים, עִם אוֹתָם
אֲנָשִׁים, שֶׁלְּצַעֲרָנוּ מוֹעֲדִים לְפֹל בְּעֵנִין. אֲבָל קָרָה מִשְׁהוּ מוֹזָר: אוֹתוֹ
מָקוֹם, אוֹתָם אֲנָשִׁים, אוֹתָהּ תְּפִלָּה, וְאֲנִי נִמְצָא שֵׁם אִתָּם כָּבֵר שָׁנִים -
אֲבָל פְּתֹאֵם כָּל דְּבוּר מִפְּרִיעַ לִי מְאֹד וּמִמֶּשׁ הוֹרֵס לִי אֶת כָּל הַתְּפִלָּה.

הַתְּבוֹנָנִתִּי עִם עֲצָמִי וְנִרְאָה לִי שֶׁהִצְלַחְתִּי לְהַבִּין אֶת הַיְסוּד. אֲפֹלוּ
בֶּן אָדָם שֶׁנִּזְהָר וּמִקְפִּיד שְׁלֵא לְדַבֵּר כָּלֵל וְכָלֵל, עֵצֶם זֶה שֶׁהוּא נִמְצָא
בְּקֶרֶב אֲנָשִׁים שְׂאִינָם מִקְפִּידִים בְּעֵנִין, בְּמוֹדַע וּבִתְת מוֹדַע תְּפִלָּתוֹ
נִפְגַּעַת, שֶׁהָרִי הוּא יָכוֹל לַחֲשׁוֹב: "יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁמִדְּבָרִים בַּתְּפִלָּה. אֲנִי
לְפָחוֹת לֹא מִדְּבָר אֶלָּא מִתְּפִלָּה", וְלִהְיוֹתָפֵק בְּכֹה. אֲבָל בְּרָגַע שְׁאֵדָם

נמצא במקום בו כלם מקפידים בענין וממילא מתפללים יותר בכונה, הרי שבכל רגע בתפלה, כל אחד מחזק את חברו באפן טבעי להתפלל יותר ויותר ממעמקי הלב!

זה באפן הפשוט. כל אדם משפע מסביבתו.

אבל בעמק יותר, כשהייתי באותה תפלה הבנתי מהי יראת ה', שהרי אם כלם כל כך נזהרים מלהוציא מלה מהפה, הרי שהפחד מרגש בלב באפן ברור. כלם ביחד זוכים לגרם לאוירה של יראה, וממילא מכניסים את הקב"ה לבית הכנסת, וכך אפשר לזכות לבחינה מסימת של הרגשת השכינה.

ממילא, כשאדם מדבר בתפלה - מעבר לכל מה שהוא מפסיד בתפלה האישית שלו, מעבר לכך הוא גורר עוד אנשים אתו שיתפללו פחות בכונה - הנזק גדול עוד יותר: הוא פוגע באוירה של יראת ה' במקום, שהרי כביכול הוא מכניס רגשות של קרירות: 'אין ממי לפחד. אין כאן משהו משמעותי. אפשר לזרם ולהתנהל כרגיל'. מלים מעין אלו גורמות לרגשות הפוכים מיראת ה', וגורמות לסלוק השכינה, חס ושלום.

ומדה טובה מרבה: כל שמירה והמנעות מדבור, כל התגברות ושמירה על הפה - מכניסה אוירה של יראת ה' בבית הכנסת, וגורמת שנגיש שהקב"ה נמצא אתנו.

הוראתם של גדולי ישראל

בספר "הס בהיכל קדשו" מובא:

הגאון רבי אפרים רוטשילד שליט"א, רב בית הכנסת "משובב נתיבות" בקרית ספר, מסר דברים נוקבים בשפת הראשונה שבה

נפתחו בתי הכנסיות, לאחר התקופה בה נסגרו בעת מגפת הקורונה, ובתוך הדברים אמר:

הנה אנחנו מעלים בדעתנו הרבה דברים הטעונים תקון. לב יודע מרת נפשו וכל אחד יודע מה הוא צריך לתקן, ועוד יותר מזה מה חברו צריך לתקן... אבל גדולי ישראל מצביעים בעקר על הצורך בחזק בתורה, בתפלה ובמזמור מקדש. הקב"ה שם בפיהם של גדולי ישראל מה לומר, ואני אני כדאי להסביר את דבריהם. אבל הרגשותי היא, שאם אדם מתנתק מכל עסקיו, שלש פעמים ביום, ובא לדבר עם הקב"ה כראוי - חלה עליו קדשה, ומעתה הוא יודע מאילו את ההנהגה בשאר הענינים, ולכן על זה הדגש.

הכניסה לבית הכנסת מצריכה הכנה! אנו נכנסים לבית הכנסת בחטף. ב"משנה ברורה" (הקדמה לסימן מו) מובא בזה הלשון: "קדם בואו לבית הכנסת, בעודו עדין בחצר בית הכנסת, יאמר: 'בבית אלקים נהלך ברגש', וירגיש וירתיע עצמו בהכנסו לבית הכנסת מרב פחדו, וימתין וישהה מעט ויאמר: 'ואני ברב חסדך אבוא ביתך', ואחר כך יכניס".

הרי שיש כאן הדרכה מפרטת על גדל ההכנה הנדרשת לפני שנכנסים לבית ה'. קדם כל, לא להכנס במרוצה ובחטף אלא לעצר ולהמתין. אחר כך להרגיש פחד מהכניסה אל המקום הקדוש. וכשכך תהיה צורת הכניסה, ממילא ההתנהגות תהיה הולמת וראויה, ולא ידברו בו דברים בטלים.

בְּשֵׁהס"מ הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת רַב בֵּית הַכְּנֶסֶת...

בֵּית כְּנֶסֶת שְׁמִדְבָּרִים בּוֹ דְּבָרִים בְּטָלִים - אוֹמֵר רַבִּי מֵאִיר אֶלְיָהוּ -
הַשְׂכִּינָה בּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, וְהַס"מ הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת הָרַב שֶׁל אוֹתוֹ בֵּית כְּנֶסֶת".

הוא מביא בשם הזהר הקדוש, שאם אדם מדבר בבית הכנסת,
יורדים שני מלאכי חבלה ושמים על ראשו זר של קוצים, מניחים את
שתי ידיהם על ראשו ואומרים לו: "סור נא!"

נתן למצא רמז לזמנים שבהם חיבים לשתק בבית הכנסת, במלות
הפסוק (דברים כז, ט): "הסכת ושמע ישראל": ה - הלל, ס - ספר תורה,
כ - כהנים, ת - תפילין, ו - ודוי, ש - שופר, מ - מגלה, ע - עמידה.

כשאדם נכנס לבית הכנסת כאן, בארץ, נשמתו נכנסת בשמים
בדיוק לאותו בית כנסת. רמז לכה מצאנו בדברי דוד המלך ע"ה
בתהלים (קטז, ט): "אתה ה' לפני ה' בארצות החיים".

כיון שפה, כשאדם בא לבית הכנסת ולבית המדרש - הוא זוכה
לחזק גדול לגוף ולנשמה.

אין להביא תינוקות לבית הכנסת

במצות הקהל נאמר: "הקהל את העם האנשים והנשים והטף"
(דברים לא, יב). אומרת הגמרא (חגיגה ג ע"א) כי האנשים באים ללמד,
הנשים באות לשמע, וטף למה באים? - "כדי לתן שכר למביאייהם".

אומרים התוספות (שם, דבור המתחיל "כדי"): "ועל זה סמכו להביא
קטנים בבית הכנסת".

'קִטְנִים' הֵיוּ יְלָדִים שֶׁהִגִּיעוּ לְחֻנּוּף, אֲךָ תִּינוּקוֹת שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְחֻנּוּף - אֵין לְהִבְיֵאם לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כִּי הֵם יִפְרִיעוּ לַמִּתְפַּלְלִים, וַיִּסִּיחוּ אֶת דַּעְתָּם מִן הַתְּפִלָּה.

ה"מִשְׁנָה בְּרוּרָה" (סִימָן צח ס"ק ג) כּוֹתֵב עַל כֵּן: "בְּשֵׁל"ה קוֹרֵא תִּנּוּף עַל הַמְּבִיָּאִים יְלָדִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהֵיוּ קִטְנִים שֶׁעֵדִין לֹא הִגִּיעוּ לְחֻנּוּף".

רָאוּי לְהִבְיֵא אֶת דְּבָרֵי הַשֵּׁל"ה בְּמִלּוֹאָם: "שִׁיחַת הַיְלָדִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֲסוּר גָּדוֹל. וּבְזִמְנָן הַזֶּה יֵשׁ תִּינוּקוֹת בָּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת כְּדִי לְתַת עֲנֵשׁ לַמְּבִיָּאִים, לְפִי שֶׁהֵם בָּאִים לְחַלֵּל קִדְשַׁת בֵּית אֱלֹקֵינוּ, וּלְשַׁחֹק בּוֹ כְּבִרְחוּבוֹת קִרְיָה. יִקוּמוּ לְצַחֵק זֶה עִם זֶה, זֶה מִצַּחֵק עִם זֶה וְזֶה מִכָּה אֶת זֶה. זֶה מְרַנֵּן וְזֶה בּוֹכֶה. זֶה מְדַבֵּר וְזֶה צוֹעֵק. זֶה רֵץ אֵילָף וְזֶה רֵץ אֵילָף... סוֹף דְּבַר, מִקּוֹל שְׁטוּתָם כּוֹנֵת הַמִּתְפַּלְלִים נִפְסָדֶת, וְנִמְצָא שֶׁם שְׂמִים מִתְחַלֵּל. וְהַמְּבִיָּא טֹף בְּזֶה הָאִפֹּן לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אֵין רָאוּי לוֹ לְקוּוֹת עַל זֶה שְׂכָר, כִּי אִם לְדַאֵג מִן הַפְּרָעָנוּת".

מוֹסִיף הַשֵּׁל"ה טַעַם נוסף מְדוּעַ אֵין לְהִבְיֵא קִטְנִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, שֶׁכֵּן אִם יִתְרַגְּלוּ הַתִּינוּקוֹת לְזַלֵּזַל בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת, תִּטְבַּע מִדָּה זוּ בְּנַפְשָׁם, וְגַם כְּשִׁיגְדְּלוּ יִמְשִׁיכוּ לְזַלֵּזַל בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת, כִּי הִרְגְּלוּ לָכֵן מִיְלָדוֹתָם.

הַסָּבָה שֶׁהִבְיֵאוּ תִינוּקוֹת לְמַצּוֹת הַקֹּהֵל הִיְתָה "כְּדִי לְתַן שְׂכָר לַמְּבִיָּאִים", אֲךָ הַשֵּׁל"ה אוֹמֵר כִּי כְּשֶׁמְבִיָּאִים תִּינוּקוֹת לְבֵית הַכְּנֶסֶת, הֵרִי זֶה 'כְּדִי לְתַת עֲנֵשׁ לַמְּבִיָּאִים', כִּי הָאָבוֹת נִעְנָשִׁים עַל כֵּן שֶׁהִבְיֵאוּ אֶת תִּינוּקָם לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְעַל יְדֵי כֵּן גִּרְמוּ לְבִזְיוֹן בֵּית הַכְּנֶסֶת.

ה"מִשְׁנָה בְּרוּרָה" (שם) מְזַכֵּיר אֶת הַמַּעֲשֵׂה הַמוֹבָא בְּתֵנָא דְּבִי אֱלִיהוּ (פָּרָק יג) עַל הָעֲנֵשׁ הַנוֹרָא שֶׁנִּעְנַשׁ הָאֵב שֶׁהִנִּיחַ לְבָנוֹ הַקָּטָן לְדַבֵּר דְּבָרֵי הֶבֶל וְתַפְלוּת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

וְכֵן מוּבָא בְּתֵנָא דְּבִי אֵלֵיהּ: "מַעֲשֵׂה בָּאָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה עוֹמֵד הוּא וּבָנָו בְּבֵית הַכְּנָסֶת, וְכָל הָעָם הָיוּ עוֹנִין אִמּוֹ וְהַלְלוּ-הָ אַחֵר הָעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה, וּבָנָו עוֹנֶה דְּבָרִים שֶׁל תִּפְלוּת, וְלֹא אָמַר לוֹ אָבִיו שׁוּם דָּבָר. אָמְרוּ לוֹ הַבְּרִיּוֹת שִׁמְחָה בְּבָנָו, וְהָשִׁיב וְאָמַר לָהֶם: מָה אַעֲשֶׂה לוֹ, תִּינוּק הוּא, יִשְׁחַק.

"שׁוּב לְמַחֵר עֲשֵׂה כֵן, כָּל אוֹתָן יָמֵי הַחֹג עָנָה בָּנוּ דְּבָרִים שֶׁל תִּפְלוּת וְלֹא אָמַר לוֹ אָבִיו שׁוּם דָּבָר.

"לֹא יֵצְתָה אוֹתָהּ שָׁנָה לֹא שְׁנִיָּה וְלֹא שְׁלִישִׁית, עַד שְׁמַתּוֹ אֲשֶׁתּוֹ וּבָנָיו וּבֶן בָּנוֹ, וַיָּצְאוּ לוֹ חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה נִפְשׁוֹת מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר לוֹ אֶלָּא שְׁנֵי בָנִים, אֶחָד חָגֵר וְסוּמָא וְאֶחָד שׁוֹטֵה וְרָשָׁע".

אָף כָּל זֶה אָמַר בְּתִינוּקוֹת שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְחֲנוּךְ. מוֹסִיף הַשֵּׁל"ה: "אֲבָל כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְחֲנוּךְ, אֲדַרְבָּה, יְבִיאֲנוּ אוֹתוֹ לְבֵית הַכְּנָסֶת, וְיִלְמְדוּהוּ אֲרָחוֹת חַיִּים לִישֵׁב בְּאַיְמָה וּבִירָאָה, וְלֹא יִנְיַחְנוּ לָזוּז מִמְּקוֹמוֹ, וְיִזְרְזֶהוּ לַעֲנוֹת אִמּוֹ וְקֹדֵישׁ וְקֹדֶשֶׁה".

אסור דבור בבית הכנסת - גם בעזרת הנשים

מוּבָא בְּמַדְרַשׁ תַּלְפִּיּוֹת: זְקֵנָה אַחַת בָּאָה אֶל רַבִּי יוֹסִי וְאָמְרָה לוֹ: בְּעָלִי נִפְטָר לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת, גַּם יְלָדֵי נִפְטָרוּ, וְאֵלּוּ אֲנִי מוֹסִיפָה לַחַיּוֹת. אָף לָמָּה לִי חַיִּים? תֵּן לִי סָגְלָה שְׁאֲמוֹת...

תִּמָּה רַבִּי יוֹסִי: בְּנֵי אָדָם מִבְּקָשִׁים בִּרְכָה לְאַרְיֵכוֹת יָמִים וְאֵת רוּצָה סָגְלָה לָמוֹת?! הוּא הוֹסִיף וְשָׂאֵל אוֹתָהּ: אָמְרִי לִי, מָה הַמִּצְוָה שְׁאֵת נִזְהָרַת בָּהּ בִּיּוֹתֵר?

אָמְרָה לוֹ: בְּכָל יוֹם אֲנִי הוֹלֶכֶת לְבֵית הַכְּנָסֶת לְהִתְפַּלֵּל בְּעֶזְרַת נָשִׁים, וְאֲנִי נִזְהָרַת מִלְשִׁיחַ שִׁיחַת חֲלִין בְּבֵית הַכְּנָסֶת.

אמר לה רבי יוסי: אם תפסיקי ללכת לבית הכנסת תפטרי מן העולם.

הזקנה הפסיקה לבוא לבית הכנסת, וכעבור שלושה ימים נפטרה לבית עולמה.

ומכלל לאו אתה שומע הן. מי שבא להתפלל בבית הכנסת ונזהר מלדבר בו, זו סגולה לאריכות ימים. צא וראה, כל עוד הקפידה אותה זקנה להתפלל בבית הכנסת ונזהרה מלשים בו שיחת חלין, בזכות זו האריכה ימים.

מכאן למדים למוד נוסף, שאף הנשים מזהרות שלא לשים שיחת חלין בעזרת הנשים בבית הכנסת. דעת רוב הפוסקים שהקדשה בעזרת נשים שווה לקדשת בית הכנסת, לכן אין לנשים לדבר בזמן התפלה, כי הדבר עלול למנע מן התפלות לעלות לשמים.

אם יש חשש שהאשה תגרור לדבר עם חברותיה בבית הכנסת, מוטב לה שלא תבוא לבית הכנסת כלל, אלא תתפלל בביתה. כן כתב הגר"א מוילנא באגרתו המפרסמת לאמו ולאשתו: "אף בבית-הכנסת תקצר מאד ותצא. ויותר טוב להתפלל בבית, כי בבית הכנסת אי אפשר להנצל מקנאה, ולשמע דברים בטלים ולשון הרע."

הביאה לבית הכנסת - אוצר או צרה?

בספר "רנות יצחק" הביא מתוך הקנטרס "מקדשי תיראו":

המתפלל בבית הכנסת ושומר על קדשת המקום, זוכה לקים 'ערמות' של מצוות: שכר פסיעות, ציצית, הנחת תפלין, קריאת שמע, חזרת הש"ץ, עשרות אמינים, קדישים, שמיעת קריאת התורה ועוד ועוד עד בלי די.

ואלו המדבר בבית הכנסת, לא רק שמאבד את שפע המצוות, אלא ביאתו לבית הכנסת נחשבת לו כעברה חמורה, שכן אמרו חכמינו, שהמדבר בבית הכנסת טוב לו אלו לא בא בכלל, כי הוא חוטא ומחטיא את הרבים.

יחד עם זאת צריך לזכר, שגם מי שנכשל בחטא הנורא הזה - אם יזדרז לעשות תשובה יזכה למאמר חז"ל (ברכות לד ע"ב): "מקום שבעלי תשובה עומדין - צדיקים גמורים אינם עומדין", וכל הזדונות נהפכים לזכיות.

המשנה אומרת (אבות א, יא): "חכמים הזהירו בדבריהם". החכמים צריכים להזהר מאד שלא לדבר בבית הכנסת ובבית המדרש, שמה ילמדו מהם המון העם קל וחומר, ויתירו לעצמם לדבר. ואם החכמים האמתיים הזהירו - קל וחומר אותם החושבים את עצמם לחכמים, והתירו לעצמם לדבר בבית הכנסת - הרי הם מהוים דגמא מבהקת לחלול השם בפרהסיא. עליהם אמר הכתוב (משלי ג, ז): "אל תהי חכם בעיניך, ירא את ה' וסור מרע".

חזוק בבין אדם לחברו - לא על חשבון קדשת בית הכנסת!

ב"אבות דרבי נתן" (פרק ה) מובא: "בשעת פטירתו של רבי אליעזר כנסו תלמידיו לפניו ואמרו לו: רבנו, למדנו דבר אחד. אמר להם: בני, הזהירו איש בכבוד חברו, וכשאתם עומדים להתפלל היו יודעים לפני מי אתם מתפללים".

יש לשאל: אמנם אלו שתי הנהגות טובות, להזהר בכבוד החבר ולהתפלל בכונה, אף האם יש קשר ביניהן?

ה"חות יאיר" מבאר את הקשר: דרכו של היצר הרע שמהפך את היוצרות, אומר לטוב רע ולרע טוב, לאור חשך ולחשך אור. כל אחד יודע כמה חשוב ענין המצוות שבין אדם לחברו. אלא שהרבה פעמים מתגבר היצר הרע, המדות הרעות, ונכשלים בשנאה, קנאה ותחרות, כעס וכו'. אך פתאם, כשמגיעים לבית הכנסת, אדם נזכר להיות חבר של כלם והאיש הכי לבבי בשכונה... אומר שלום לזה ולזה, והכל בקול רעש גדול, ומדבר דברים בטלים ודברי חלין עם כלם, ולא שם לבו שהוא בהיכלו של מלך, שצריך לנהג שם באימה וביראה ואין זה המקום להראות חבה יתרה לזולת.

אדם החפץ להתחזק בבין אדם לחברו - יש לו כל הזמן שפעולם לעשות זאת כשהוא מחוץ לבית הכנסת, אך בבית הכנסת יש לנהג באימה וביראה.

זה מה שאמר להם רבי אלעזר בן עזריה: "הזהרו בכבוד חבריכם" - תתחזקו במצוות שבין אדם לחברו, שהוא דבר גדול ועצום, אך בתנאי אחד: "וכשאתם עומדים להתפלל היו יודעים לפני מי אתם מתפללים" - שהחזק לא יבוא על חשבון כבוד בית הכנסת.

קטרוג ולמוד זכות ביחס לגויים

שמעתי דרשן אחד נר"ו שאמר, שבשמים ישנה קפיצת גדולה על ישראל שמדברים בבית הכנסת, מאמות העולם ששומרים על שתיקה בבית תפלתם. עד כאן דבריו.

רוצים אנו לעורר זכות גדולה על עם ישראל, שבנורא עולם ישתבח שמו לעד, יסתפל על עם ישראל, וידון אותם מתוך העמים הגויים, שהם כופרים ורשעים, ואלו בני ישראל הטוהרים והקדושים, נאמר

עליהם: "אפלו ריקנים שפך מלאים מצוות כרמון" (עירובין יט ע"א). במבצע "חרבות ברזל" גלו חילי צה"ל הי"ו, רקטות ועוד כלי משחית מסתרים בתוך המסגדים, בתי תפלתם. זו תשובה נצחת למקטרגים על בני ישראל ביחס לאמות העולם, שהרי אפלו כבוד לבית תפלתם אין להם.

על כל פנים, ודאי שעלינו להשתדל להתרחק ולא לדבר דברים בטלים בבית הכנסת, ולמנע קטרוגים וחרון אף, מבני ישראל הקדושים והטהורים.

שיחה בטלה בעת הלמוד

אורח דבורי חל בבית המדרש נוצרת פעמים רבות מאדם שזה עתה הגיע מבחוץ. אותו יהודי עדין לא נכנס לאורח הלמוד הגועשת בבית המדרש, והוא אוצר בתוכו חיות מן הרחוב, אותן הוא מבקש לחלק עם הלומדים.

יש לדעת, כי אדם כזה, המתחיל לדבר עם הלומדים דבורי חל והבל, אינו נענש רק על עצם דבור דברי חל בבית המדרש, אלא גם על בטול אחרים מלמוד תורה והכשלתם בדבורי חל בתוך בית המדרש. הוא נקרא 'מחטיא את הרבים' וענשו כפול ומכפל.

מאידך גיסא, מי שמוכיח את המדברים - אין קץ לשכרו.

בשמו של הגר"א ולקין זצ"ל מובא, שבעת למוד יכולים להפסיק לשיחה קלה, שאינה בדבורים אסורים ושחוק, אף אין להאריך בזה. הוא כתב, כי אם יכול לצאת מבית הכנסת או מבית המדרש לצורך השיחה - עדיף.

ה"פלא יועץ" כותב, שאדם שצריך לדבר, יסגר את הספר כאלו סיים את למודו, יצא החוצה, ואחר כך יחזר ויתחיל ללמוד מחדש.

לעתים מדמה האדם שבשמים יחשיבו לו את שעות הלמוד באפן נפרד, ובמקביל יענישוהו על דבורי החל, אלא שאין הדבר כן.

בשיחת מוסר והתעוררות ששמע הרב יעקב חיים סופר שליט"א מפי הרב יהודה צדקה זצ"ל קדם התקיעות וסדר תפלת נעילה, בה עורר את בני התורה שלא לדבר שיחה בטלה בזמן הלמוד בבית המדרש, המשיל על כך משל נפלא -

משל לאדם המגיש למלך מעדני מלכים, ומעליהם מפזר כף של אפר. וכי אדם כזה יקבל שכר על המעדנים שהגיש למלך, ובאפן נפרד ענש על כף האפר שעל ידה בזה את המלך? ודאי שלא. הוא לא יקבל שכר כלל, אלא רק ענש חמור ובזיון על המעשה החמור שעשה.

כך הלומד ומדבר תוך כדי למודו דברים בטלים - הוא יקבל ענש חמור על בזיון התורה הקדושה ובזוי מלכו של עולם.

"אמר רבי שמעון, המפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה... הרי זה מתחייב בנפשו (אבות פ"ג). באר רבי עובדיה מברטנורא, שכונתו גם למי שמפסיק לצרף מצוה, כגון: לברך את ברפת האילנות. כיון שהוא ממש באמצע הלמוד, הרי זה מתחייב בנפשו.

אם כך לגבי מי שמפסיק לצרף מצוה - קל וחומר למי שמפריע בזמן למוד התורה לאחרים בדבורי חלין ודברים בטלים, שאין בהם שום צרף מצוה. בודאי שמתחייב בנפשו!

שכר למוד התורה הוא שכר עצום, שעליו אמרו רבותינו במשנה (פאה א, א) "ותלמוד תורה כנגד כלם". הגר"א פירש, שמדבר על כל תיבה של למוד תורה, שמקיימים על ידי למודה מצות עשה מן התורה

ששקוּלה כנגד כל המצוות. עוד אמרו רבותינו: עשה מצוה - קנה סניגור, הינו מלאך. המגן על הלומד בשמים ביום הדין.

נמצא אפוא, שאדם שמצליח לשמור פיו שלא לדבר דבורים בטלים בזמן הלמוד והתפלה, בורא לעצמו מיליארדי מלאכים, והוא נעשה האדם העשיר בעולם בכל המובנים.

דבור בשעת הלמוד

אף אפשר לשמע את הדבורים הבטלים בבית הכנסת ובבית המדרש ולשתק, בשעה שדם ישראל נשפך בגלל זה כמו מים, ה' ישמר ויציל, וים של דמעות על אבדון, חרבון, חלי ומיתות משנות של יהודים צדיקים ותמימים, ושל אלמנות ויתומים? - כותב הרב שמואל מאיר בניהו שליט"א - חובה עלינו לצעק בכל כחנו: 'הצילו!'

הדבור בעת הלמוד הוא עוון המקטרג על כלל ישראל. במדרש מובא (מדרש איכה פרשה א) "ותר הקדוש ברוך הוא על הכל, ולא ותר על עוון של בטול תורה".

במה חמור כל כך דבור חל בזמן למוד תורה?

ראשית, המדבר מראה כי הוא מעדיף דבור של הבל במקום למוד תורה, ויש בכך משום בזוי לתורה.

שנית, באמצעות דבורי החל מפסק רצף הלמוד, שהוא ענין חשוב ביותר.

מעבר לכה, דבורי חל בבית המדרש מפריעים גם ללומדים סביב, ולעתים אפלו מפסיקים גם אותם מתלמודם, וזהו בטול תורה חמור ביותר.

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א התבטא על המדברים דברי חל
בזמן הלמוד "גרוע יותר מגזל".

ובאר, אברכי כולל חיים מכספי תרומות שנתנו על ידי יהודי,
שרצה לשלם עבור למוד תורה - ולא עבור דבורי הקל.

מעבר לכן, אברך כזה נכנס לבעיה של גזל גם כלפי חמיו - ששלם
עבורו כסף בתנאי שישיב ויעסק בתורה, וגם כלפי אשתו, שחנכה
במסגרת 'בית יעקב' לצאת לעבד קשה מחוץ לבית על מנת לפרנס
בית של תורה, מתוך רצון עז שבעלה ישב וילמד. נמצא, אפוא,
שכשהפעל יושב בכולל ומפסיד דבורים בטלים, הריהו נכשל בעוון
גזל.

על המבטל תורה אמרו חז"ל (סנהדרין צט ע"א) שהוא מתחייב בכרת
ואין לו חלק לעולם הבא. עוד אמרו (בבא בתרא עט ע"א) "אמר רב
יהודה אמר רב, כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו. רבי דימי בשם
רבי יונתן אמר, כל הפורש מדברי תורה נופל בגהינום". ואמר רבי
יוחנן (ברכות ה ע"א) "המבטל את התורה באים עליו יסורים מכערים
ועוכרים אותו".

מלבד אלו שבאפן תמידי מדברים דברי הקל ושחוק, ודברים
בטלים בבית הכנסת ובבית המדרש, עלולים להכשל בדבורים מן
הסוג הזה אפלו תלמידי חכמים, שתוף כדי הלמוד עוצרים ועונים
לשיחות טלפון. בשיחות הללו יש לא רק בטול תורה שללהם, אלא גם
הפרעה ברורה לכל חבריהם הלומדים, המאזינים בעל פרחם
לשיחתם. זאת מלבד התוצאה המשנית - שגם החברים רואים לעצמם
התר לענות לשיחות טלפון המגיעות אליהם, והם מפסיקים את רצף
הלמוד לצורך דבורי חל.

מכשיר הפלאפון, הזמין בכיסו של כל אחד ואחד, הנו אחד מן המכשולים החמורים בדורנו. מכשיר קטן, הגורם לזלזול ולקלות ראש במקומות הקדושים הללו, גורם לבטול תורה עצום, מסיח את דעת המתפלל והלומד בצלצוליו הרמים, וגורם להסחת דעת אצל כל הסובבים.

כואב לראות אנשים, שאינם מסגלים להתנתק מן המכשיר, והם מוצאים את העז לענות אפלו תוך כדי התפלה! הצבור אומר קדיש, קדשה - והם עונים ומדברים. הרב עומד ומוסר שעור תורה - והם מבטלים את התורה, ומבזים אותה בבזיון גדול וחמור.

למרבה הצער, אין המכשיר מבדיל בין אנשים פשוטים לבני תורה, והנגע הזה פשה גם בצבור בני התורה.

נזכר כי דבורים מעין אלו מעכבים את הגאולה. מאידך גיסא - מדה טובה מרבה ממדת פרענות. ללא ספק, אם נקבל על עצמנו שלא לדבר יותר ושלא להפסיק את רצף הלמוד, נועיל בודאי לזרוז ביאת משיח צדקנו ולבוא הגאולה ברחמים גדולים.

עקר מטרת היצר להפסיק אדם מתלמודו

באחד הימים הגיע אל הסטיפלר זצ"ל יהודי מלונדון. הוא רשם את שמו לברכה וכאשר הושיט את הפתק לסטיפלר, שאלו מרן, האם אחיו הוא פלוני אלמוני המתגורר בשכונ ויז'ניץ בבני ברק.

האיש המפתע הנהן בראשו. אכן, כן. אחיו גר בבני ברק.

בקש ממנו הסטיפלר, שיאות לקרא לו לכאן.

כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ הָאָח, שָׁאֲלוּ הַסְטִיפֶלֶר: "הֲאֵם הֵיְתָה לָּךְ קִבְיָעוֹת לְלַמֵּד
בְּבֵית מִדְרָשׁ פְּלוֹנִי בְּכָל יוֹם שְׁשֵׁי אַחֲרֵי הַצְהָרִים?"

הִנָּהוּ הָאֲבִירָה בְּרֹאשׁוֹ.

"הֲאֵם זֹכֵר אַתָּה אֶת הַשֹּׁמֵשׁ שֶׁהָיָה מְנַקֵּה אֶת בֵּית הַמִּדְרָשׁ בְּזֶמֶן
זֶה?" - הוֹסִיף הַסְטִיפֶלֶר לִשְׁאֹל.

"כֵּן" - עָנָה הָאֲבִירָה.

"וּבְכֵן" - אָמַר הַסְטִיפֶלֶר - "הֲלִילָה בָּא אֵלַי אוֹתוֹ שֹׁמֵשׁ בַּחֲלוּם
הֲלִילָה. הוּא אָמַר לִי שְׁאִין לוֹ מְנוּחָה בְּעוֹלָם הָעֵלְיוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהִפְרִיעַ
לָּךְ בְּזֶמֶן הַלְמוּד. הוּא הֶעֱבִיר אוֹתָךְ בְּזֶמֶן הַלְמוּד מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּבְכָךְ
הִפְרִיעַ לָּךְ בְּרֹצֶף הַלְמוּד וְהִסִּיחַ אֶת דַּעְתְּךָ מִן הַרְכּוּז".

צִמְרִמֶרֶת חָלְפָה בְּגִבּוֹ שֶׁל הָאֲבִירָה. הוּא זָכַר הֵיטֵב אֶת מְנַהֲגוֹ שֶׁל
הַשֹּׁמֵשׁ שֶׁעִסַּק אַז בְּנִקְיוֹן בֵּית הַכְּנֶסֶת לִקְרֹאת שַׁבָּת...

"וַיֹּמַר עָלַי לַעֲשׂוֹת כַּעֲתָ?" שָׁאֵל בִּירְאָה.

"אֲנִי מִמָּה, לָךְ לְבֵית הָעֵלְמִין, אֵל קִבְרוּ שֶׁל אוֹתוֹ שֹׁמֵשׁ, וְשֵׁם אָמַר
לוֹ כִּי אַתָּה מוֹחֵל לוֹ עַל הַצָּעֵר וְעַל בְּטוֹל הַתּוֹרָה שֶׁגָּרַם לָּךְ, עַל אִף
שִׂידַע אַתָּה כִּי מִחוּבָתוֹ הָיָה לְנִקּוֹת אֶת בֵּית הַמִּדְרָשׁ".

מַעֲשֵׂה מִרְטִיט זֶה מְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לַהֲבִנָּה בַּחֲמֶרֶת חֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם
הַמְבִטֵּל אֶת חֲבֵרוֹ מִלְמוּד תּוֹרָה, גַּם כַּאֲשֶׁר מִתְקַף תִּפְקִידוֹ הוּא נֶאֱלָץ
לַעֲשׂוֹת זֹאת. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁחֲמוֹר יִהְיֶה עֲנִשׁוֹ שֶׁל מִי שֶׁעוֹשֶׂה
זֹאת לֹלָא שׁוּם מִטָּרָה, רַק בְּשָׁל לְשׁוֹנוֹ הַמְתַּגַּלְגֶּלֶת וְחוֹסֵר הִיכָלֶת שֶׁלוֹ
לְהִנִּיחַ מַחֲסוּם לִפְּיוֹ.

הַמַּהֲרֵשׁ"ל כָּתַב כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא עִם כָּל אָדָם הַלּוֹמֵד תּוֹרָה, כִּמּוֹ
שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּמִּשְׁנָה בַּמִּסְכָּת אַבּוֹת, שֶׁכָּל הַלּוֹמֵד שְׂכִינָה כְּנֶגְדּוֹ.
כַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ לּוֹמֵד מִפְּסִיק אֶת הַלְמוּד לְצַרְךָ דְּבוּר דְּבָרִי חֲלִין, מִשְׁמָעוֹת

הדבר היא, שהוא עוזב את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא
באמצע שיחה, על מנת לדבר עם אחרים...

כמה חמור הדבר!

כמה צריך להזהר בכך כל מי שענינו בראשו - וכמה עליו לקחת
אחריות ולהזהיר את חבריו וידידיו מפני עוון חמור זה!

הרב ישועה עטיה זצ"ל אמר בשם אביו, חכם יצחק עטיה זצ"ל,
ש'כולל' שמדברים בו דברי בטלה באמצע הלמוד, צריך לסגור אותו!

משום כך, ב'כולל' שפתח על שם אביו לאחר פטירתו, אסר רבי
ישועה כל דבור בזמן הלמוד, ולא היה שום היתר לשוחח בטלפון
בתוך בית המדרש.

בתחלה התקשו האברכים להשלים עם ההוראה הקפדנית, אף עד
מהרה הבינו כי המרווחים הראשונים מן הענין זה הם עצמם, ובאו
להודות לו ולברכו על שזמן הלמוד שלהם נעשה שלם ללא קרעים
והפסקות של בטלה בלמוד. אמנם ההתחלה הייתה קשה, אף עד
מהרה נעשה הלמוד לענג, והביא להם ספוק רוחני גדול.

הקפדה רבה הקפיד הרב יהודה צדקה זצ"ל על ענין זה. גם הוא
תבע מתלמידיו למוד רצוף, ללא שום דבורים בטלים. עבור אתרוג
מהדר ובלתי מרכב נוסעים יהודים למרחקים מירושלים ועד חדרה -
נהג לומר - האם דואגים שגם בזמן הלמוד, יהיו המוח והלב פנויים
כליל לעמל התורה, ולא יהיו מרכבים משיחות בטלות ודבורים
אסורים?!...

ראש ישיבת פורת יוסף, רבי עזרא עטיה זצ"ל, נהג לומר, כי
באחרית ימיו ושנותיו של אדם, במלאת לו מאה ועשרים שנה,
ביאווה לפניו בית דין של מעלה. יביאו לפניו גמרא עבה מאד, ויקראו
לפניו מתוכה את כל הלמוד שלמד כל ימי חייו. באותה שעה יקראו

לו גם את שיחות החלין שדבר בתוך למודו ותפלתו - ואוי לה לאותה בושא וכלמה...

הוסיף ואמר: שלושה תנאים ישנם על מנת לזכור את הלמוד - הכלל הראשון הוא ללמוד בשמחה, הכלל השני הוא ללמוד ברצף, והכלל השלישי ללמוד בקול רם. מי שמדבר תוך כדי למוד מבטל את התנאים הללו, ועל ידי כך אינו זוכר את למודו.

חכם ששון מזרחי זצ"ל היה מקבל גדול עד מאד. מנהגו היה לומר, כי הצרות הגדולות והעקריות הקורות בעם ישראל, ובמיוחד אלו שמתרחשות בתוך עולם התורה, באות בגלל הדבורים בבית המדרש, המפסיקים את הלמוד הרצוף, וגורמים ללמוד קרעים-קרעים.

לפיכך נהג להמליץ למנות משגיח מיוחד, שתפקידו יהיה לדאג שלא ידברו בזמן הלמוד ולא יפסיקו את רצף הלמוד.

התרופה המועילה ביותר כנגד היצר הרע היא למוד תורה, כפי שאמרו רבותינו בגמרא (קדושין לב ע"ב), ועקר הקרבה והדבקות לבוּרָא העולם היא על ידי תלמוד תורה ותפלה.

משום כך עקר מלחמתו של היצר הרע באדם היא לגרום לו להפרעה בתלמודו. בכל כחו הוא נלחם כדי להפיל את האדם מן הקדושה שבתפלה ובלמוד התורה. הוא עושה זאת בכל הדרכים ובכל התחבולות, כדי שבמקום שזכר רב ועצום, הוא יענש בענשים חמורים ביותר.

זוהי הסבה לכך שדוקא בעת הלמוד מגיעים הספורים המרתקים ביותר... הנושאים החשובים ביותר, המעניינים והבוערים שעל הפרק, כמו חדשות, פוליטיקה, הזדמנויות עסקיות להרויח הון עתק, כלם

מגיעים אז, במטרה לגרם לאדם לדבר בזמן התפלה או בזמן למוד התורה, ולהפסיד את המעלה הגדולה שהוא מצוי בה.

לא להפסיק באמצע הלמוד!

בספר "קדשות בית הכנסת" (עמ' עה-עו) מובא:

המקבל חכם סלמאן מוצפי זצ"ל הקפיד, כשהתחיל ללמוד, לא להפסיק כלל ועקר באמצע למודו, וכן לא הסכים לאלו שרצו לומר קדיש באמצע הלמוד, או לחלק "ברכות" באמצע הלמוד.

חובת התוכחה

שלבי התוכחה כלפי המדברים בבית הכנסת

ספר יהודי מאנטוורפן, שזכור לו שבבית הכנסת של אשכנז שבו התפלל, נהג השמש במורא מקדש מעט. הוא דאג שלא ידברו בו כלל, ומי שהיה מעז ומדבר, היה נגש אליו עם פתק שבו כתוב שבבית הכנסת הזה לא מדברים בשעת התפלה. אם אותו אדם היה ממשיך לדבר - היה מוציאו מבית הכנסת. בית הכנסת הזה לא נחרב בשואה. ונשארו בו כל ספרי התורה ותשמישי הקדשה ללא נזק כלל.

נשאלת השאלה: איך לא למדנו מוסר מכל הזועות שעבר העם היהודי בשואה? איך אנחנו לא נרתעים ולא מפחדים מהתוצאה של הדבורים בבית הכנסת, ולבנו אטום? מנין הבטחון הזה ש"לי זה לא יקרה"? כלום יש למישהו הטר לדבר דבורי חול וסרק בזמן התפלה?

יש טעות גדולה רווחת, שאדם חושב שאין לו זכות להעיר ולהוכיח את המדברים בבית הכנסת: "מי אני ומה אני, הקטן, שאתן מוסר לאחרים". זו טעות קשה! העננה - במקרה הזה - לא תעזר לו ביום הדין! כפי שרגיל היה לומר ראש ישיבת "פורת יוסף" רבי יהודה צדקה זצ"ל, על הפסוק "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה" - גם אם אתה עניו, וזכית שיש לך לב נשבר ונדכה, תשתמש בלב הנשבר והנדכה כלפי חביריך, אבל "אלקים לא תבזה" - בדברים שנוגעים

לאלקים, תעמד בפרץ! אם אתה שומע דבורים בבתי כנסיות - תמחה, גם אם אתה טפוס עניו, עד שהנגע יסלק.

השלחן ערוך אומר, שהמדבר בזמן התפלה יש לגער בו. אך בימינו, שיש ירידת הדורות ואנשים מתלהמים וכועסים מיד, בכדי שלא תהיה מריבה בזמן התפלה - בתחלה ינקש בעדינות על השלחן, ויטב את תשומת לבם של המדברים, ואף ילחש שששש בשפתיו, ובעזרת השם זה יעזר. במהלך הפשוט הזה הציל המעיר את כל התפלה של כל הצבור, שתתקבל ותעלה לפני השם יתברך, ואף לא יענשו כמותו, כי מחה באיש המדבר ומפריע בתפלה.

אם זה לא עזר, יגש אל המדבר ויזכירו ביחידות, במתק שפתים, ויסביר לו את חמרת אסור הדבור בבית הכנסת. והיה וגם זה לא עזר, והאיש ממשיך לדבר, יש לפנות לרב בית הכנסת או לגבאי, שיזמן את האיש ויגער בו, ואף ירחיקו מבית הכנסת.

המדבר חייב להבין שזו סכנת נפשות, לא רק לו אלא לצבור כולו, וחלול השם גדול מנשוא, ולכן אין בכך משום הלבנת פנים.

אם הדבורים רבים, ולא פוסקים, וגם לאחר שנסה את כל השלבים זה עדין לא עוזר, ילך להתפלל בבית כנסת אחר, שבו יש קדושה ולא מדברים בו בזמן התפלה.

לעולם אל תגיד: 'איני ראוי ואיני הגון להזכיר אחרים', או 'איני באתי לבית הכנסת להתפלל ולהתעסק בעצמי ובבוראי', וכדומה. אין מקום לכל ההצטדקויות הללו, והן טעות גדולה! כל ישראל ערבים זה לזה. ומי שלא מוחה - גם הוא יענש בדיוק כמו המדברים.

כתב רבי חיים פלאג'י: חובה על האדם להזהר מלדבר בבית הכנסת, וחייב להזהיר גדולים וקטנים שלא ידברו, ואם עדין מדברים - יש למחות בהם, ואם אינו מוחה בהם - הרי הוא נענש ח"ו כמותם,

שְׁהָרִי כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֻבִים זֶה לָזֶה, וְעַל הָרַבָּנִים וְהַחֲשׁוּבִים שְׂבָעִיר לְמַחֲוֹת.

פַּעַם הִתְאַרְחָתִי בְּשַׁבַּת בָּעִיר אַחֲרֵת. בְּעֶרְב שַׁבַּת הִלְכָתִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וּלְצַעֲרִי הָרַב בְּכָל מַהֲלֹךְ הַתַּפְּלָה לֹא פָסְקוּ הַדְּבוּרִים, כְּאֲשֶׁר הִמְתַּפְּלִים יוֹשְׁבִים בְּקִבּוּצוֹת וְצוּחֻקִּים וּמִדְּבָרִים, כְּאֵלּוֹ נִמְצְאִים ח"ו בְּבֵית קָפָה וְלֹא בְּבֵית ה'.

בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַנִּ"ל אֵין רַב, וְאִף שֵׁישׁ בּוֹ מְסַפֵּר גְּבָאִים - הֵם בְּעֶצְמָם מִדְּבָרִים בְּזִמְן הַתַּפְּלָה, כְּדָבָר שְׂבִשְׁגָרָה, יוֹם יוֹם. נִסִּיתִי לְהַעִיר עַל יָדִי נְקִישׁוֹת קְלוֹת וּמְשִׁיכַת תְּשׁוּמָה לֵב וְהַשְׁקָטָה בִּשְׂשֻׁשׁ, אֲךָ לֹא מִמֶּשׁ עָלָה בִּידִי.

לְמַחֲרַת בְּשַׁחֲרִית שָׁל שַׁבַּת הַדְּבוּרִים גָּבְרוּ, לֹלֵא הַפְּסָקָה, וְזֹאת בְּמִסְפָּר מוֹקֵדִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבִנְוֶסֶף לְזֹאת יְלָדִים רָצוּ וְהַשְׁתַּוֵּלָּלוּ, שִׁחָקוּ וְצָעְקוּ. לֹא הָיָה מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה סֵדֶר וְיִשְׁמֹר עַל קִדְּשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת.

הַמִּצָּב הִגִּיעַ לִידִי כֹּךְ שֶׁלֹּא הִצְלַחְתִּי לִשְׁמֹעַ אֶת הַחֲזוֹן בַּחֲזֶרֶת הַשִּׁי"ץ, וְשִׂיא הַבִּזְיוֹן הִגִּיעַ בְּקִרְיַאת הַתּוֹרָה כְּאֲשֶׁר הִבְעֵל קוֹרֵא הַקְּבוּעַ לֹא הִגִּיעַ לַתַּפְּלָה, וְהַגְּבָאִי הָעֵלָה בַּחֲזוֹר צָעִיר שֶׁהִתְנַדָּב לְקֹרֵא, אֲךָ הִצְהִיר שְׂיִוִּדַע לְקֹרֵא רַק בְּמִבְטָא תִּימָנִי. וְאִיךָ שֶׁהִתְחִיל לְקֹרֵא, ה' יִשְׁמֹר וְיִצִּיל, הִחֲלוּ צָעֲקוֹת, שִׁגְרָמוּ לְבִזְיוֹן בֵּית הַכְּנֶסֶת. חֵלֶק מִהִמְתַּפְּלִים צָעְקוּ שָׁזָה אֲסוּר לְפִי הַהֲלָכָה, וְחֵלֶק צָעְקוּ כְּנִגְדָם שָׁזָה מִתֵּר. כָּל הַזְּכוּת הַגָּדוֹל הָזֶה הִתְנַהֵל תוֹךְ כְּדִי קִרְיַאת הַתּוֹרָה, דָּבָר שֶׁגָּרַם לִי לֹא לִשְׁמֹעַ אֶת הַקִּרְיָאָה.

בְּקִשְׁתִּי מִהַגְּבָאִי, שֶׁיֵּשֶׁב לִפְנֵי, שֶׁיַּעֲשֶׂה סֵדֶר, כִּי כֹךְ זֶה לֹא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ. הַגְּבָאִי נִגַּשׁ לְקִבּוּצַת מִתַּפְּלִים שֶׁדְּבָרוֹ וְהַתּוֹכָחוֹ בֵּינֵיהֶם, וּבִקְשׁ מֵהֶם שְׁקֵט. בְּאַזְנִי שָׁמַעְתִּי אֶת מֶה שֶׁהִשְׁבִּיחוּ לוֹ: "מֶה קָרָה לָךְ?

סימַת לְדַבֵּר בַּעֲצָמָה, וְהַחֲלֹטָה לְבֹא עָלֵינוּ?!" הַגַּבַּאי לֹא עָנָה לָהֶם וַחֲזָר מִיד לְמִקְוָמוֹ.

הִיָּתָה זֹו שַׁבָּת "פְּרִשְׁת הַחֹדֶשׁ". בְּאֶשֶׁר קָרְאוּ אֶת הַהִפְטָרָה, קָרְאוּ בְּטַעֲנוֹת אֶת הַהִפְטָרָה שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּמִקְוָם אֶת הַהִפְטָרָה שֶׁל פְּרִשְׁת הַחֹדֶשׁ... הַגַּבַּאי שָׁם יָלַב לְטַעֲנוֹת, וְנָסָה לַעֲצֹר אֶת הַקְּרִיאָה. שׁוֹב נִהְיָתָה מִהוֹמָה, דְּבוּרִים, צָעֲקוֹת וּכְפֻחִים, עַד כִּי כָּךְ שָׁלֹא הָיָה נִתֵּן לְשִׁמְעַ אֶת הַקְּרִיאָה.

בְּשָׁלֵב זֶה, מֵרֵב הַבוֹשָׁה וְהַבְּזִיּוֹן שֶׁהִרְגָּשְׁתִּי, הַחֲלֹטָתִי לְקוֹם וּלְעֹזֵב בְּהִפְגָּנְתִּי אֶת בֵּית הַכִּנְסָת מִבְּלִי לַחֲזֹר אֵלָיו לְעוֹלָם. אֲךָ לְבִסּוֹף הַחֲלֹטָתִי שָׁאֲנִי חָיִב לְהִשָּׂאֵר עַד סוֹף הַתְּפִלָּה, וּלְהִסְבִּיר לַגַּבַּאי אֶת חֲמַרְת הָעוֹוֹן וְאֶת חֲמַרְת הָעֲנָשׁ עַל הַזְלִזוֹל בְּבֵית הַכִּנְסָת.

בְּסִיּוֹם הַתְּפִלָּה נִגַּשְׁתִּי לַגַּבַּאי וְאָמַרְתִּי לוֹ: "אֲנִי מִקְוָה שֶׁהַתְּפִלָּה שָׁלָנוּ הַיּוֹם תִּגִּיעַ לְכָל הַפְּחוֹת לְפָח הַזָּבֹל". הוּא פָּתַח עָלַי זֹוג עֵינַיִם, וְאָמַר: "אֵיךְ אַתָּה מְדַבֵּר? לָמָּה אַתָּה מְקַטְרֵג עַל הַתְּפִלָּה? אֲסוּר לְדַבֵּר כָּכָה". לֹא עָנִיתִי לוֹ, אָמַרְתִּי "שַׁבָּת שְׁלוֹם" וְהִלַּכְתִּי.

לְאַחַר תְּפִלַּת עֲרֵבִית אָמַרְתִּי לַגַּבַּאי שְׂיָבִין שְׁמָה שְׁאָמַרְתִּי הִיָּה סִנְגוּרִיָּה עַל הַמִּתְפַּלְלִים. הִסְבַּרְתִּי לוֹ מָה קוֹרָה לַתְּפִלָּה כְּשֵׁיִשׁ בְּבֵית הַכִּנְסָת שְׁחוֹק וְלִיצָנוֹת. בְּמִקְרָה כָּזֶה הַשְׂכִּינָה מְסִתֶּלֶקֶת, וּבְמִקְוָמָה, רַחֲמָנָא לִיצְלֵן, מִגִּיעַ הַשָּׁטָן, שְׁלֹוֶקֶח אֶת הַתְּפִלָּה וּמַעֲבִיר אוֹתָהּ לְמַלְאָכֵי חֲבִלָּה, שְׁנוּצָרִים מִכָּל מְלָה וּמְלָה שֶׁמְדַבְּרִים בְּזִמְנֵן הַתְּפִלָּה, וּבָזֶה הוּא נוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ, ה' יִשְׁמֹר וַיִּצִּיל, שְׁח"ו אַחֲרַי כָּךְ חוֹזֵר עָלֵינוּ בְּמִכּוֹת קָשׁוֹת.

הוּא נִבְהַל מְאֹד, וְאָמַר שֶׁלֹא יָדַע שֶׁהַדְּבָר חָמוּר כָּל כָּךְ, וְעַד עַכְשָׁו לֹא הָעִיר לְמִתְפַּלְלִים, כִּי חֲשַׁשׁ שְׁמָא יִפְגַּע בָּהֶם, אֲךָ עֲתָה הִרְיָהוּ מִקַּבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהָעִיר כָּפִי שְׁמִתְחַיֵּב.

בזמן השיחה עם הגפאי הצטרף אלינו מתפלל שהיה מדבר כל זמן התפלה. גם הוא היה נראה מבהל מהדברים. אמרתי לו שאני מעיר לו רק בגלל אהבת חנם, ובסופו של דבר קבל על עצמו שלא לדבר בזמן התפלה.

עצות לתוכחה

נאמר בפסוק (איכה ג, מ): "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'". אמרו בדרך הלצה שהפסוק בא לומר, שכאשר אתה רוצה להוכיח, עשה זאת בלשון רבים, ותכלל את עצמך גם כן בתוכחה. לדגמא: 'כלנו יחד צריכים להתחזק ולשמר על קדשת בית הפנסת', וכל פיוצא בזה. לכן הפסוק מתבטא בלשון רבים.

זהו הפרוש "ונחקרה". אם נחלק את המלה לשנים יצא "נח-קורה" כלומר הקורה הלכה לנוח. על איזו קורה מדבר כאן?

אלא, ידועים דברי חז"ל (ערכין טז ע"ב) שאם יאמר לחברו "טל קיסם מבין שניך" [כלומר, תתחזק במשהו קטן], הלה יחזיר לו: "טל קורה מבין עיניך" [כלומר, לה יש עוונות גדולים משלי]. אף על ידי שנוכח בלשון רבים אז "נח-קורה", דהינו שמי שמוכיחים אותו יהיה לו קל יותר לקבל את התוכחה.

עוד ידוע בשם האדמו"ר מגור זצ"ל שאמר על הפסוק במשלי (ט, ח): "אל תוכח ליץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך". כשאדם מוכיח אדם, אל תגרם לו לחשב שהוא ליץ ורשע, שאז לא רק שלא יקבל את התוכחה אלא ימרד כנגדך. אלא תן לו הרגשה של חכם וצדיק, וכך גם יקבל את התוכחה וגם יאהב אותך יותר.

להוכיח ולא להרפות!

לצערנו ולדאבוננו, חלק גדול מהצבור לא מבין מה הבעיה בדבור בבית הכנסת בזמן התפלה, קריאת התורה, קדיש או קדשה. "אז מה אם עניתי שניה לטלפון? זה חשוב!...." הם טוענים, והרבנים והגבאים שבבתי הכנסת - צריכים להיות אחראים על כך שלא ידברו בבית הכנסת.

אלא שפעמים רבות כשבקשתי את התערבותם בענין, כי סוף כל סוף אני רק אורח, ואיני יכול להעיר למתפללים הקבועים, התשובה שקבלתי היתה: "אני לא מוכן להעיר כי הם חברים שלי, ואני לא רוצה סכסוך", או "אם אני אעיר להם - הם לא יבואו לכאן יותר, ואז בקשי יהיה לנו מנין", או "אסור להלבין את פני האדם ברבים, זה יותר חמור מהדבור..."

לפעמים הבעיה קשה כפלים, שכן הגבאי או הרב בעצמו מדבר במשך התפלה, ואיך יוכל להעיר לחבריו? כך נוצר מצב של משוא פנים ושקר. וכשאדם זר מעיר למתפללים ומבקש להפסיק עם הדבורים, נותנים לו להבין שהוא הבעיה, כי אנחנו נמצאים בירידת הדורות. צריך לומר לאנשים תודה על שבכלל באו לבית הכנסת... ה' ישמר ויציל אותנו מדעות כאלו.

באחת השבתות הייתי אורח בבית כנסת, ובזמן התפלה עמדו לידי שלשה מתפללים שלא הפסיקו לדבר במשך כל התפלה. דפקתי קלות על השלחן ובלחש של ששש.. בקשתי מספר פעמים שיחדלו מלדבר, אך הם בשלהם. לאחר מספר פעמים שזה לא עזר, ומתפללים נוספים נסו להשתיק אותם מדבורי החול בזמן התפלה, הגיעו הדבורים שלהם למצב שלא שמעתי את החזן - דבר שגרם לי צער גדול, ואז נגשתי אליהם ודרשתי שאם הם רוצים לדבר שיצאו החוצה. וממש

בזיתי על ידי אחד המדברים, שאמר לחברו: 'מי הוא בכלל? מה הוא רוצה? מה נפל עלינו? אף לא ותרתי עד שיצאו החוצה ודברו מחוץ לבית הכנסת, באפן שלא הפריעו למתפללים.

בשלב מסים יצאתי החוצה, ואמרתי להם, שמכיון שאני מאד אוהב אותם הערתי להם, צטטתי באזניהם את דברי הזהר הקדוש בענין זה, והבטחתי להם שאביא להם קנטרס על הדבור בבית הכנסת. לשמחתי הרבה, אחד המתפללים קבל את התוכחה, ובשבתות הבאות הפסיק לדבר כמעט לחלוטין בזמן התפלה.

למרות זאת, בסוף התפלה נגשתי לגבאי על מנת שיסדר את הענין, בקשתי ממנו להתערב, אף הוא ענה לי בזה הלשון: 'אל תשנה לנו כאן סדרי עולם, ואל תעיר לאף מתפלל, כי אחרת לא יבואו ולא ישאר לי מנין!'. כמובן, הוא ענה לי כן, כי גם הוא מדבר במשך התפלה...

אני מודה על הבזיון, אף לנו אסור להרים ידים ולומר. הכי קל לקום וללכת להתפלל בבית כנסת אחר שבו לא מדברים, אבל כל ישראל ערבים זה לזה, ולכן לא מותרים וממשיכים לדבר על לבם של המתפללים, ואף מלמדים עליהם זכות שלא ידעו את חמרת העוון.

הסכנה הגדולה ביותר היא, שאומרים: "לנו זה לא יקרה, הכל טוב..." ו'מצפצפים' על דברי רבותינו הגדולים, הצדיקים והחסידים, שפכו וצעקו על הדבור בבית הכנסת, וממשיכים לדבר פאלו לא קרה ולא יקרה כלום. הכל מתר שריר וקיים.

לצערי נוכחתי בבתי כנסיות שבעת התפלה, מרב הדבורים בקדיש לא שמעתי את החזן, ולמרות הצער הגדול מכך אמרתי לעצמי: אסור להתיאש ולעזוב את בית הכנסת. צריכים לנסות ולדבר על לבם של

המתפללים באפן אישי, ולנסות להסביר להם בנעים ובאהבה את חמרת העוון ואת גדל השקר.

זה עובד! כשהמתפללים מבינים את חמרת העוון - הם 'תופסים' את עצמם ומשנים את דרכיהם. באותו בית כנסת, ברוך ה', ירד הדבור בתפלה בכשבעים אחוז!

בנוסף, בשבת נגש אלי אחד המתפללים עם פתק מדפס, והראה לי מה כתוב בו: "קבלתי על עצמי שלא לדבר יותר בבית הכנסת". באמת כן? הנה - הוא לא דבר במהלך כל התפלה. חדש לפני כן, כשדבר בתפלה הוכחתי אותו בעדינות, ואף הסברתי לו בסיום התפלה על חמרת עוון הדבור בבית הכנסת בזמן התפלה, והוא הודה לי על כן.

לא הפסידו מהגעה בתורמים

ב'קנטרס' ו'את מקדשי תיראו' (עמוד י) הובא מעשה שארע עם הדין רבי יוסף בוכרים זצ"ל בעיר זרזיס שבמדינת תוניס:

ידוע היה לכל באי שער עירו, שהרב מקפיד מאד על שמירת הדבור בבית הכנסת, והיה גוער במי שמדבר.

פעם אחת הגיעו לעיר גבירים נכבדים מעיר אחרת. הם רצו לתרם לבתי כנסיות ומוסדות תורה. כשהגיעו לבתי הכנסת בשעת התפלה, החלו מדברים ביניהם. הרב, כמנהגו בקדש, הרים עליהם את קולו בגערה כדי שיפסיקו לדבר. משלא הפסיקו - נגש אליהם הרב, ובדו מקל לגרשם מבית הכנסת.

הגבאים, שידעו מי הם, מהרו לגשת לרב ואמרו לו שאלו גבירים נכבדים, וכדאי להבליג הפעם, כדי שיתרמו לבית הכנסת.

הָרַב, שִׁירָאת ה' בַּעֲרָה בּוֹ, אָמַר לָהֶם: "אֲנָשִׁים כָּאלֶּה שֶׁמַּדְבְּרִים בְּבֵית הַכִּנְסֶת וּמִבְּזִים אֶת ה', אֵין צָרָךְ בְּתִרוּמָתָם!" הוּא מֵהֵר לָגֶשֶׁת אֲלֵיהֶם עִם מַקְלוֹ, וְגָעַר בָּהֶם.

בְּתֵם הַתַּפְלָה נִגְשׁוּ הַגְּבִירִים לָרַב, נִשְׁקּוּ אֶת יָדוֹ, בִּקְשׁוּ מִחִלָּה וּבִקְשׁוּ שִׁיבְרָכֶם. הֵם אָמְרוּ שֶׁמִּשּׁוּם שְׂרֹאִים שֶׁהָרַב פּוֹעֵל לָשֵׁם שְׁמַיִם, עֵתָה תוֹרְמִים הֵם כְּפָלִים מִמָּה שֶׁחָשְׁבוּ לַתֶּרֶם קִדָּם לָכֵן.

מִצּוֹת תּוֹכְחָה לֹא בִטְלָה

הַקֶּב"ה אוֹמֵר לָנוּ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה (ויקרא יט, יז): "הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא". פֶּרוּשׁ: עָלֵינוּ לְדַאֵג לְרוּחָנִיּוֹת לֹא רַק שֶׁל עֲצָמֵנוּ, אֲלָא גַם שֶׁל הַסּוֹכְבִּים אוֹתָנוּ, שֶׁלֹּא "יִשָּׂאוּ עַל גֻּבֶם אֶת חֲטֵאֵיהֶם" [וְכַמוֹכָן שֶׁהַכֹּל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וּבִמְתִיקוֹת שׁוֹפְתִים, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה "דִּרְכֶּיהָ דִּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם"].

וְהִנֵּה יְדוּעִים דְּבָרֵי הַגְּמָרָא (עֲרִכִין טז ע"ב): "אָמַר רַבִּי טְרִפּוֹן: תָּמִיד אֲנִי אִם יֵשׁ בְּדוֹר הַזֶּה שֶׁיָּכוֹל לְהוֹכִיחַ. אִם אוֹמֵר לוֹ: 'טַל קִיסָם מִבֵּין שְׁנֵיךְ', אוֹמֵר לוֹ: 'טַל קוֹרָה מִבֵּין עֵינֶיךָ'".

אֲלָא שָׂאֵם כֵּן קָשָׁה, וְכִי מִצְוָה שְׁלֵמָה בְּתוֹרָה - מִצּוֹת הַתּוֹכְחָה - בִּטְלָה?!

מִתְרַץ רַבִּי עֻבְדֵּיהַּ יוֹסֵף שְׁלִיט"א [בְּנוֹ וּמִמְשִׁיךְ דִּרְכּוֹ שֶׁל הָרַב הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף זצ"ל וְנִכְדּוֹ שֶׁל מָרֵן הָרֹאשׁל"צ הַגִּרֵּעַ"י זצוק"ל], שֶׁהַגְּמָרָא דְּבָרָה עַל מוֹכִיחֵי וּמְנַהֲיֵי הַדּוֹר.

מָה הַכּוֹנֵה?

פעם הָיָה מְצוּי [בְּמִיָּחָד בְּאַרְצוֹת אֵירוּפָּה] שֶׁהָיוּ מְסֻתָּבִים מוֹכִיחִים בֵּין עֵירָה לְעֵירָה וּמוֹכִיחִים אֶת הַצָּבוּר לְהִתְחַזֵּק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת לְשֵׁם שָׁמַיִם. עָלֵיהֶם אָמְרָה הַגִּמְרָא שֶׁאֵינוֹ מְצוּי שֶׁיְהִיוּ מוֹכִיחִים כְּאֵלוֹ שֶׁיִּקְבְּלוּ מֵהֶם. אָבֵל יְחִידִים שְׂרֹאִים אֲצֵל חֲבֵרֵיהֶם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הַגּוֹן, וְדָאִי שֶׁמִּצְוָה רַבָּה לְהוֹכִיחַ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וּלְהַעֲמִיד אֶת הַחֲבֵר עַל הָאֲמִתּוֹ, שֶׁאֵין לָהּ אֶהְבָּה גְּדוֹלָה מִזֹּו שְׂדוּאָג לַחַיִּים הַרוּחָנִיִּים שֶׁל חֲבֵרוֹ.

תְּרוּץ נֹסֵף תֵּרֵץ הָרַב, שְׂרָבִי טְרַפּוֹן אָמַר אֶת דְּבָרָיו בְּדֶרֶךְ תְּמִיּהָה, שֶׁבְּאַמֶּת קָשָׁה לְמַצֵּא מוֹכִיחִים, אֲךָ וְדָאִי שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹכִיחַ שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה לֹא תִתְבַּטֵּל לְעוֹלָם!

מֵאַבֶּק לְשֵׁם שָׁמַיִם

רַב חֲשׂוֹב שֶׁהִתְחַזַּק בְּכָבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת קָבֵל עַל עֲצֻמוֹ לְהִתְחַיֵּל לְהוֹכִיחַ אֶת הַמִּתְפַּלְלִים הַמְּדַבְּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּכָלִל וּבִפְרָט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה.

שְׁנַיִם מִמִּתְפַּלְלֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת נִהְגוּ בְּקִבְיָעוֹת לְדַבֵּר, אוֹלָם אִישׁ לֹא הִעִיר לָהֶם עַל כֵּן מִשּׁוֹם שֶׁשְׁנֵיהֶם הָיוּ יְהוּדִים עֲשִׂירִים, וּמִטְּבַע הַדְּבָרִים גַּם תְּקִיפִים. שְׁנֵיהֶם נִמְנוּ עַל הַתּוֹרָמִים הָעֲקָרִיִּים שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת.

בְּשַׁבַּת הַקְּרוֹבָה, כְּאֲשֶׁר שׁוֹב הִחֲלוּ לְדַבֵּר, אָזַר הָרַב עֹז, נִגַּשׁ וְהִסָּה אוֹתָם בְּ"שִׁשְׁשׁ..." קוֹלָנִי. הָעֲשִׂירִים הִצִּיצוּ לְעֵבְרוֹ, הִשְׁתַּתְּקוּ, אוֹלָם כְּשֶׁהִתְרַחַק מֵעֵט - שׁוֹב חָזְרוּ לְדַבֵּר. הָרַב סָבַע עַל עֲקֻבוֹתָיו, נִגַּשׁ אֶלֵיהֶם שׁוֹב, וּבִקֵּשׁ בְּמִפְרָשׁ שֶׁיִּפְסִיקוּ לְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה.

הֵם אָכֵן הִפְסִיקוּ, אוֹלָם נִרְאָה כִּי אֶחָד מֵהֶם זָעַם בְּיוֹתֵר עַל הָעֲזָתוֹ שֶׁל הָרַב, מִשּׁוֹם שֶׁכְּאֲשֶׁר יָצָא הָרַב הַחוּצָה, בְּדֶרֶכוֹ לְבֵיתוֹ, נִגַּשׁ אֵלָיו

אותו גביר. בפנים מאימות נגש אליו והתנפל עליו בצעקות, בהשפלות ובהעלבות.

הרב נפגע ביותר מן הדברים שהשמיע לו - אולם לרגע לא הצטיער על הקבלה שקבל על עצמו להוכיח את המדברים בבית ה'.

שתק אפוא ולא ענה לו מאומה.

מיד במוצאי שבת התקשר הגביר אל בית הרב כדי להתנצל ולבקש את סליחתו. תשובת הרב, שקבלה גבוי מאחד מגדולי ישראל, הייתה: מוחל אני לה בלב שלם, בתנאי שתקבל על עצמך שלעולם לא תדבר עוד בבית הכנסת.

הגביר שהתירשם מעמידתו של הרב ללא חת על משמר הדת, גם במחיר ותור על כבודו האישי, הבטיח לקבל זאת על עצמו - ומאז פסקו כמעט לחלוטין הדבורים בבית הכנסת.

הדרך הנכונה בהנהגה - דרך האמצע

ידוע לכל שאבותינו הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, מכונים כנגד ג' המדות העליונות: אברהם - חסד, יצחק - גבורה, ויעקב - תפארת, כלומר: שלוב של חסד ורחמים.

והנה לא לחנם בחר הקב"ה שעם ישראל יקרא על שמו של יעקב - ישראל, שזוהי הדרך הנרצית, לשלב בין חסד לדיו, בין שמואל דוחה לימין מקרבת.

וכן מצינו בהנהגת הרבנים. יש כאלו שהם בעלי חסד מכף רגל ועד ראש, כל כלם נתינה וחמלה יתרה, עד שמגיעים לחנפה ולמשוא

פנים. מאידך גיסא, יש כאלו שהנהגתם במידת הדין ובכל החמרה, עד שמגיעים לפגיעה בזולת והלבנת פנים, ובמקום לקרב - מרחקים.

כמובן, הקב"ה רוצה את הדרך האמצעית, דרך המלך: מצד אחד להיות מלאי נתינה והארת פנים לסובבים ולהסביר בנעים ובמתק שפתים. אף מנגד, כשצריכים להוכיח - יש לעשות זאת בעזות דקדושה, ללא כל אינטרס אישי ומשוא פנים. לא משנה "על איזה רכב הוא נוהג" או "כמה הוא תורם", אלא רצון ה' לנגד עיניהם, להעמיד את האמת על מקומה, מתוך שלווה ונחת ושמחה.

דבר זה נוגע במיוחד לגבי הדבורים בבית הכנסת, שהרבה פעמים יש ביכולתך [בתור הרב, מגיד שעור, גבאי או פשוט דמות משפיעה] להסביר את חמרת עון הדבורים ואת הנזקים העצומים שנגרמים למדבר, לשומע ולכל עם ישראל, רחמנא ליצלן. אלא שהיצר מטעה אותנו: "לא נעים", "הוא חבר שלי", "הוא אדם מכבד" וכו' וכו', טענות ומענות שונות ומשונות, שכל כולן אינן אלא עצת היצר הרע.

לכן, לעולם תהיה שגורה בפינו התפלה "הדריכני באמתך", אמן ואמן.

התוכחה פעלה את פעלתה

לא תמיד פועלים דברי התוכחה באופן מיידי. יש ורק לאחר זמן ישנה השפעה לדברים, והזכיות העצומות נזקפות, כמובן, לאיש שאינו מתאשש אלא ממשיך להוכיח ללא לאות ואינו חת מפני המלעיגים עליו.

התפללתי באחד מבתי הכנסת, כאשר נגש אלי מתפלל לאחר התפלה וספר כי הוא רואה במוחש את ההשפעה הטובה שנוצרה

מקריאת הספר, כאשר כמות הדבורים בבית הכנסת ירדה ירדה דרסטית, עד שפמעט נעלמה.

הוא הוסיף לספר כי במסגרת עבודתו הוא מתפלל בקביעות מנחה במנין משתף למתפללים מכל גוני העם: דתיים יותר ופחות. לצערנו, למתפללים רבים אין כלל מודעות לחמרת הדבור בשעת התפלה. הפלאפונים שלהם אינם מפסיקים לצלצל. למרבה החרפה, הם לפעמים עונים ומשוחחים... מאחר ואין זה בית כנסת מסדר - אין מי שימחה בידם ויסביר להם את גדל החלול ה' שבמעשיהם, ושבמקרה כזה עדיף שלא יתפללו כלל.

באחד הימים אזור הבחור אמץ והחליט כי אינו צריך להתביש מפני איש. לפני חזרת הש"ץ הכריז בקול רם: נא לכבות פלאפונים ולכבד את ה' בתפלה!

בתחלה היה נראה לו כי אף אחד אינו מקשיב לו, אף מיום ליום גלה כי כשהוא אינו מוותר, ומתעקש להכריז ולהסביר את חמרת הדבר - דבריו עושים פרות. במהלך הזמן קבל ממני ספר והתחיל לקרא לפנייהם מדי יום ביומו, וברוך ה' כיום פסקו הדבורים כמעט לחלוטין, וגם הפלאפונים הפסיקו לצלצל!

אשריו ואשרי חלקו!

בית כנסת או בית קפה

אנשים הנכשלים בעוון זה, כדרך כל הנכשלים בעוון, אינם אוהבים להטות אזנם לדברי תוכחה ומוסר, ויש למצא דרך ומסלות ללבם. לפיכך ישנה חשיבות גדולה לספורו של הגאון הגדול רבי יעקב שפנזי

נר"ו בספרו "קול יעקב" (פרשת מטות) על תוכחת מוסר מחכמת שהתקבלה בנקל:

באחד הימים נכנס אחד מגדולי הרבנים בדור הקודם לבית הכנסת. הוא מצא במקום קבוצת סוחרים. הללו עמדו והמתינו להתקבצות המנין ולתחלת התפלה, ובינתים שוחחו ביניהם בעניני מסחר ועבודה.

חפש הרב דרך להוכיח אותם באופן שיתקבל על דעתם ולא יביש אותם, לפיכך הציע להם לשמע דבר תורה, וכך פתח ואמר:

במדרש מספר, שפעם קרא הקדוש ברוך הוא לשטן ואמר לו שהוא מתיר לו להחטיא בני אדם בתנאי אחד - שלא יפגס לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. קבל עליו השטן את גזרת בוראו והסכים.

לימים מצא הקדוש ברוך הוא את השטן בתוך בית כנסת. גער בו לאמר: הלא הזהרתך באזהרה חמורה לבל תהין לעבר את מפתן בית הכנסת! איה העזת פניה להפגס לפני ולפנים?

ענה השטן בהצטדקות: רבוננו של עולם, אכן קימתי את התנאי, ומעולם לא נכנסתי לבית הכנסת!

שאל הקדוש ברוך הוא: ואיה תסביר את המצאותך כאן?

משך השטן בכתפיו ואמר: בדרךי שמעתי אנשים סוחרים יושבים ומשוחחים בעניני עסקים ומסחר, ולכן קפצתי ונכנסתי פנימה. לא עלה על דעתי שזה בית כנסת... חשבתי לתמי שזהו בית קפה...

התחילו הסוחרים הממלחים, וכמוכן - הבינו את הרמז והתפזרו איש איש למקומו כדי להכין את עצמם לקראת התפלה.

'כך אני אוהב שמדברים אלי!'

בליל שבת, בשובי הביתה מתפלת ערבית בבית הכנסת, חלף על פני יהודי מפר וקרא לעברי: "מה עשית לנו עם הספר שהוצאת? רק בלגן..."

התחייבתי. "מה הבלגן?"

"אל תשאל", ענה לי, "ממש עכשיו לפני תפלת ערבית עליה הרב של בית הכנסת לדרש, וקרא לפנינו מתוך הספר שלך על האסור המחלט לדבר בבית הכנסת. זו אינה הפעם הראשונה שהוא עושה זאת, כך הוא קורא לנו בכל שבת וגם במהלך השבוע. מה אמר לך? אני כבר מפחד לנשם בבית הכנסת... למה אתה מדבר באיומים כאלו? בסוף אפחד לבוא לבית הכנסת ואשאיר בבית..."

הכרתי אותו והכרתי את תפלתו. לצערי הוא אינו מפסיק לדבר בבית הכנסת, ושום בקשה שיפסיק אינה מועילה.

בתגובה לדבריו אמרתי לו: "הדבור בבית הכנסת חמור מאין כמותו, אך אי אפשר שלא להזכיר את מעלת השתיקה ואת השכר העצום שמקבל מי שמצליח לשותק בבית הכנסת!"

ראיתי על פניו נהרת שמחה, והוא הגיב: "כך אני אוהב שמדברים אלי!"

מאחר והרגשתי כי זו שעת כשר, המשכתי ואמרתי לו כי עד לפני שנתיים התפללתי בבית הכנסת שלו בערבי שבתות ובאמצע השבוע, אולם חדלתי ממנהגי, בשל רבוי הדבורים והצחוק במהלך התפלה, ובשל המחלוקות שהתעוררו שם מפעם לפעם. צינתי כי אני שומח מאד לשמע ממנו שיש שפור בענין הזה, ובעזרת ה' אחזור להתפלל שם.

בשבת אחרת הגעתי להתפלל בבית כנסת מפר נוסף. גם שם, לשמחתי, חל שפור נפר במצב הדבורים בחסדי שמים, אולם עדן

נותרו שם שלושה מתפללים שהמשיכו בשלהם. הם לא הפסיקו לדבר, ובמו עיני ראיתי אחד מהם מתבדח וצוחק, נגש למתפללים אחרים ומפריע להם. קראתי "ששש..." דפקתי על השלחן שלפני, אולם מעשי הועילו לדקות ספורות, ומיד חזרו הללו לסגור.

בקריאת התורה הם דברו ודברו, עד שהתיאשתי. קמתי ממקומי וצעדתי לכוונם. מאחר וכבר יצא לי שם באזור מגורי כאחד שמוחה על דבורים בבית הכנסת וגם אינו חושש להעיר, השתתקו שנים מהם מיד והתנצלו במבוכה: "לא דברנו כעת". התכופתי אל השלישי ולחשתי לו שיפסיק לדבר.

הוא התרעם: "מי אתה שתעיר לי?" וסנן לעברי כמה משפטים מבזים.

שתקתי. חזרתי למקומי מבלי לענות לו והמשכתי להתפלל.

למחרת היום נכנסתי לחנותו. מיד בהכנסי החל להתקיף אותי בצעקות. מיד קלט לשם מה הגעתי, והאמת לפעמים כואבת... המתנתי שיסיים ואז אמרתי לו: "אין לך משג כמה אני אוהב אותך ורוצה רק בטובתך. זו הסבה שבאתי אליה, ואני מבקש שתתן לי חמש דקות מזמנה, כדי להסביר לך, שתבין כמה חמור דבור בבית הכנסת, במיוחד בזמן התפלה. איה כל המתפללים עלולים להענש בעוון הדבור שלך, אף על פי שאף אחד מלבדך אינו מדבר".

פרשתי את שתיקתו כהסכמה ונתתי לו הסבר מתמצת בן עשר דקות בענין קדשת בית הכנסת.

הוא הקשיב בשקט, הוריד את ראשו, ולבסוף הגיב: "רק כעת הבנתי לראשונה שזה באמת חמור. אשתדל לא לדבר יותר".

מכרח הייתי לוֹדא, שהוא מבין שכל מטרת בואי אליו הייתה רק משום שאני באמת ובתמים אוהב אותו ואכפת לי ממנו.

הוא אשר לי שהוא מרגיש בכך והביע את צערו על שדבר, ולא חשב שהענין כל כך חמור.

כאלו הם דברי תוכחה - כשהם יוצאים מן הלב הם נכנסים אל הלב ומחוללים נפלאות!

ריב על עליה לתורה ביארצייט

אמירת תוכחה אינה דבר נעים, ורבים נרתעים ומעדיפים לשתק ולהתעלם, כאלו לא ראו ולא שמעו מאומה. אלא שאי הנעימות הזו אינה פותרת אותנו מן החובה למחות ולהעיר אל מול מעשה בלתי ראוי. צריך לדעת, כי כאשר מתגברים על תחושת אי הנוחות מגלים שאנשים סביבנו דוקא קשובים לדברי התוכחה - כמובן, כשהם נאמרים בסבלנות ומתוך הערכה וכבוד אליהם.

מאז הוצאת הספר "כבוד לשם יתברך" אמצתי לעצמי מנהג להתפלל בכמה בתי כנסיות ולהגיע בכל פעם לבית כנסת חדש כדי להפיץ את המסר של חשיבות קדשות בית הכנסת ושתיקה בתפלה. בכל פעם בהגיעי לבית כנסת חדש אני מתפעל מן הקשב שבו מתקבלים דברי בקרב הצבור, כשאני מצדי משתדל עד מאד להעביר את הדברים בסבלנות ומתוך חבה, מדגיש כי הכל שווים בחיוב זה, מתאר את מעלת השתיקה ומפרט את חמרת עונו של המדבר בבית הכנסת. בחסדי שמים, מן התגובות וההדים אני נוכח לדעת כי אכן המודעות בצבור לחמרת הנושא גדלה, וישנה ירידה משמעותית בדבור בבית הכנסת.

באחד מימי שני הגעתי לבית כנסת פלוני. לפני הוצאת ספר התורה מכר הגבאי את העליה השלישית, כמנהג המקום. אחד

המתפללים קרא: "חיי שקלים!" ומתפלל אחר שהפרתיו כתלמיד חכם והיה מבגר ממנו הציע סכום נוסף, גבוה יותר. המתפלל הראשון הציע סכום עוד יותר גדול, והספיר כי יש אצורה לאביו באותו יום - והוא אכן זכה בעליה.

התכוננתי לקריאת התורה, כאשר ארע מקרה בלתי צפוי לחלוטין: היהודי המבגר פתח את פיו, ולמרבה התדהמה החל לצעק על קונה העליה ולבזות אותו. מתוך דבריו הבנו כי גם לו יש אצורה באותו יום - לאמו, והוא זעם על שאינו יכול לכבדה. אך מנין היה על המתפלל השני לדעת זאת?

היהודי המתקף לא נשאר חייב. הוא נפגע עד מאד מצעקותיו והאשמותיו של המתפלל המבגר, ותוך כמה דקות התמלא בית הפנסת בקולות מריבה.

במשך כמה רגעים עמדתי המום. צפיתי שהרב, שנכח במקום, או לכל הפחות הגבאי, יתערבו וישתיקו את הצבור, אך נראה שהעדיפו לשמור מרחק משני המתפללים הקבועים ומשום כך לא הגיבו כלל. הענין כאב לי ביותר משום שהיה מערב בו יהודי המכר כתלמיד חכם. אמנם אין הבדל בין המדברים, אין חלוק בין יהודי פשוט שמדבר בבית כנסת לתלמיד חכם או רב שעושה זאת, עוונם חמור והבזיון כלפי שמיא גדול, אך ברור שכלל שיהודי ידוע כבעל מעלה והוא מהווה דגמא לרבים - פשהוא שותק שכרו רב יותר, ואם הוא עצמו מדבר ונגרר למחלקת - גדול עונו מנשוא.

אזרתי עז והסיתי את הצבור ב"ששש" קולני, ומיד הוספתי "תנו כבוד לבית הכנסת!" לאחר מכן נגשתי לאותו תלמיד חכם ובקשתי באפן אישי שיכבד את בית ה' וישתק מיד. הוא קבל את דברי והשתתק, אך נכר היה שדעתו אינה נחה, ובתוך תוכו הוא סוער ורוגז.

הקורא החל בקריאת התורה. כשקראו ליהודי הפשוט ל'שלישי' התפעלתי מאצילותו: הוא נגש אל המבגר וכבד אותו בעליה!

אולם המבגר הדף את הצעתו בזעף ולא הסכים לעלות, ואם לא די בכך, סגן מפיו פמה משפטים בגנותו של אותו אדם! התערבתי ועצרתי את הדבור.

בסיומה של התפלה חשתי כי אין זה מן הראוי לעבר על הספור בשתיקה. נגשתי לאותו יהודי ואמרתי לו, ללא חת: "ידע לך, כי מה שעשית היום בבית הכנסת היה בזיון גדול לה' יתברך. במקום לזכות את אמה, אין לי ספק כי גרמת לה צער גדול בשמים. בדברי המריבה שלך סלקת את השכינה מבית הכנסת! ומאחר ואתה תלמיד חכם גדול שיושב והוגה בתורה, כספר תורה מהלך, הרי אתה כספר תורה שהתגלה בו פגם והוא חייב תקון. כאן מניתי באזניו את רשימות העברות שעבר היום: דבור בעת התפלה מתוך בזיון כלפי שמיא, הלבנת פני חבר ברבים, סלוק השכינה על ידי המחלקת. הדגשתי לו כי אני הקטן ממנו מעז פני ואומר לו זאת רק משום שאני אוהבו אהבת אמת, ואכפת לי ממנו. הפצרתי בו שישגש אל היהודי השני שקנה את העליה בתמימות, משום שכלל לא ידע על האזכרה שיש לו, ויבקש ממנו מחילה על המלים הפוגעות שהשמיע בתחלה ועל המשך הפגיעה בזמן שכפדו בעליה. עוד הוספתי לבקש שיקבל על עצמו שלא לדבר כלל בבית הכנסת דבורי חלין.

עזרני ה' ודברי נכנסו ללבו. הוא השפיל עיניו, שמע אותי עד תם דברי והודה כי הוא מכרח לעבד על עצמו.

לאחר מכן יצאתי מבית הכנסת ונגשתי אל היהודי השני. בקשתי ממנו שיברך אותי, משום שיהודי שבולם פיו בשעת מריבה ואינו עונה לבזיון שמבזים אותו יש לו כח לברך. עוד הוספתי ואמרתי לו,

שאם רצונו לשבור את הטבע לגמרי - שיגש אל המבגר ויבקש מחילה, למרות שהוא הצודק.

דמעות היו בעיניו - אך הוא הצליח לעשות זאת!

הודיתי לה' שזכני להגדיל שלום בעם ישראל ולהגדיל את שמירת קדשת בית הכנסת, וכמובן על הברכה המיוחדת שקבלתי מאותו יום מיהודי צדיק ששבר את מדותיו.

הנערים התפללו ללא השגחה, והתוצאה

אמנם, לא תמיד עוזרות התוכחות ולא תמיד מסתימים הספורים בטוב.

באזור מגורי ישנו בית כנסת גדול, שבו מתפללים נערים וילדים הלומדים בפנימיה סמוכה. מעולם לא התפללתי שם, אך שמועה גנבה לאזני, כי מצב הדבורים והליצנות בבית הכנסת הזה הנו בכי רע.

בשבת אחת היה מזג האויר סוער וגשום עד מאד ונאלצתי להתפלל שם.

מיד בהכנסי צדה את אזני השיחה שהתנהלה בין קבוצות המתפללים, שעסקה בפוליטיקה ובדברי הבל. נחרדתי מבזיון בית הכנסת, אולם כשהתחילה תפלת ערבית של מוצאי שבת, הבנתי כי המצב גרוע בהרבה: עשרות ילדים ונערים מן הפנימיה ישבו ביחד, ללא שום השגחה. חלקם ישבו ללא כפות! וכל מה שעשו היה לצחוק, לדבר ביניהם ולשחק! עד מהרה גליתי שלא נכון שהם יושבים ללא השגחה - מנהל הפנימיה וחלק ממצות המדריכים ישבו בקרבת מקום ולא עשו דבר כדי להשתיק אותם.

תפלת שמונה-עשרה היתה מחזה מביש: כל אחד מן המתפללים נסה להתפלל למרות הרעש וההמלה שסביבו.

נראה כי הצבור היה כבר מיאש מנסיונות קודמים, ולכן אפלו לא פנה אל הנערים ולא גער בהם שישתקו. לא זו בלבד, אלא שחלק מן המבגרים שסימו את תפלת הלחש שלהם, החלו לדבר ביניהם כאלו ישבו בבית קפה ר"ל. במקום שהם ישפיעו על הילדים - השפיעו הילדים עליהם!...

חשתי כי גרוני נחנק מרוב צער ולא פחות מכך, מגערות שקט קולניות שהתאמצתי להפיק - אולם איש לא השפע מכך. פניתי לחלק מן המתפללים שהפירתי, נתתי להם ספרים ובקשתי מהם שידאגו לשמור על כבוד ה' בבית הכנסת שלהם. הסברתי להם כי ילדים ונערים שאינם מסגלים להפסיק לדבר אינם יכולים להמשיך לבוא. עדיף ללמוד אותם מהי קדשת בית הכנסת. רק כאשר יטמע הענין בתודעתם יוכלו להמשיך לבוא. אני תקווה כי יום יבוא והשנוי המקנה יתחולל גם שם.

מלחמה תמידית כנגד המדברים

להלן דברים שספר רבי שמואל שמעלקא בידרמן שליט"א מירושלים, על אחיו הגדול, האדמו"ר מלעלוב זיע"א:

הוא היה רב פקנה, אבל כשזה הגיע לענין האסור לדבר בשעת התפלה, הוא נהיה 'קשה כארז'. כאן הוא חרג מכל המסגרות שלו ולא היה אכפת לו להתפרסם כפועל ישועות וכצדיק - נקדות שכל ימיו ובכל פעלותיו עמל להסתיר אותן. כאן לא היה אכפת לו להבטיח ישועות, ולומר בפה מלא ש"אם תקבלו - תושעו". ולא ידך

גיסא, העמיד שומרים שינזפו בבית הכנסת בכל מי שידבר. הרי באפיו הרך ובטבעו הוא היה נוח לבריות שאין כמוהו, אבל כשהדברים הגיעו לידי ההלכה שאסור לדבר בשעת התפלה - בזה הוא נהיה תקיף.

טעם הדבר: כידוע הוא היה מסור בכל לבו ונפשו לכלל ישראל כל חייו וביותר בפטירתו. הרי הסתלקותו המפלאה היתה בצורה הברורה ביותר כפרה עבור כלל ישראל. יממה לפני ההסתלקות, בסעדה שלישית של שבת, הוא אמר בתוך דברי תורתו, וחזר חמש פעמים על הפטוי באדיש: "איה נעם דאס אויף מיר" [אני לוקח את זה על עצמי].

והנה בזהר הקדוש כתובים דברים מחרידים כל לב, שהדבור בבית הכנסת בשעת התפלה עושה פרוד בין ישראל לבין אביהם שבשמים ומעב את הגאולה! הדבר מובא בכל הספרים הקדושים. המגיד מקו'ניץ זי"ע"א בספרו "עבודת ישראל" כותב, כי בבית כנסת שמתפללים, אם יש אפלו אדם אחד שמדבר - הוא מקלקל בזה לכלם, שבגללו התפלה אינה נשמעת. יוצא אם כן, שהדבור בשעת התפלה הוא לא רק עברה של אותו פלוני שמדבר, שיכול לטעון: 'זה ענין פרטי שלי'. לא! מי שמדבר בבית הכנסת באמצע התפלה, משול לאותו אדם שקודם תחתיו חור בספינה, וכאשר נוסעי הספינה זועקים לעברו: 'מה אתה עושה? אתה תטביע אותנו!' הוא מתמם ואומר: 'הלא תחתי אני קודם!'... והנמשל מובן מאליו: הדבורים בבית הכנסת בשעת התפלה אינם רק ענינו של הפרט, של אותו אדם שמדבר, אלא הם נוגעים לכלל, כי הם מונעים את התפלה בבית הכנסת שהוא להתקבל בשמים, ומעכבים את ביאת המשיח.

אחי, הרבי מלעלוב זי"ע"א, שאהבת ישראל שלו היתה עצומה, דאג לכלל ישראל, ומלחמתו התמידית בתופעה זו של הדבור בשעת

התפלה נבעה מעמק אהבת ישראל שלו מתוך מסירות ודאגה לכלל ישראל, שכל כך רצה בטובתם, וידע כי אין דבר שגורם ומביא את כל הצרות לכלל כמו האסור החמור הזה, לכן הוא לא הוריד את הנושא מסדר היום כל השנים.

בתחלה הוא נהג כדרך תמיד - בהצנע לכת, ולא בקול רעש גדול. אבל לאט לאט, ככל שחלף הזמן, החל מנהל את המערכה באופן הכי גלוי. הוא העמיד שומרים בבית מדרשו, שלא ירשו לדבר, ויגזרו במדברים, כפי שכתוב בשלחן ערוך. כדי שלאיש לא יהיה ספק בדבר, הוא כתב מכתבים שפרסמו בבתי המדרש של חסידות לעלוב, שהוא ממנה שומרים לגער במדברים, אפילו במי שמדבר בקריאת התורה בין גברא לגברא. כל חסידי לעלוב חתמו על התחייבות לא לדבר בשעת התפלה, והחתימות נתלו ממסגרות בבתי הכנסת, כדי להזכיר לכל אחד את התחייבותו!

הענין הזה גרם בתחלה לאי נעימיות עם אורחים. היו שמחות משפחתיות בבית המדרש של לעלוב, בהן השתתפו אנשים שאינם חסידי לעלוב, והרשו לעצמם לדבר קצת בין גברא לגברא בקריאת התורה. פתאום הם נתקלו באברכים שנגשו אליהם, ועשו להם סימן שישתקו. היו אנשים מכבדים שמאד נפגעו מכה, וזה קרה לא אחת. היו כמה פעמים שבאו אליו חסידים שלו שעשו שמחות, ובקשו ממנו שבמקרים כאלו של שמחות משפחתיות, כאשר באים אנשים שאינם מאנ"ש, שיעשו קצת הקלות. הם גם התלוננו על השומרים שהעמיד, כאלו הם קשוחים יותר ממה שהרבי מרשה.

תשובתו של הרבי הדהימה את כלם: "אם זה לא היה שבת, הייתי נותן מקל לשומרים... הם עוד מדי סלחניים!"....

ידוע המעשה בגביר אמריקאי פלוני, שהיה נותן לו כל חדש כסף לפרנסתו. אבל כשאותו גביר, שנמנה על מתפללי בית מדרשו, דבר

בתפלה, הרבי בתחלה נופף לעברו באצבע שיחדל, כך כמה פעמים, ואחרי ששום דבר לא עזר והלה פטפט ללא הרף באמצע התפלה, לא הסתפל הרבי על כלום וזרק אותו מבית הכנסת שלו החוצה!

כלם נבהלו מהצעד החריף בו נקט. בעקר מכך שיחדל לתקצב את הרבי. אבל הרבי אמר, שמי שמדבר באמצע התפלה, הכסף שלו שוה בעיניו פקלפת השום.

סוף דבר, לאחר כמה ימים הגיע העשיר אל אחי ובקש סליחה בדמעות, ובלבד שתנתן לו הזכות לחזור ולהתפלל בבית הכנסת. כמובן, מאז הוא לא דבר מלה כל התפלה.

הענין הזה שאנשים לא ידברו בתפלה, זה היה ממשי החיות שלו...

שמעתי מאנשים מהימנים, שהשלטים בכל בתי הכנסת בעולם "אסור לדבר בשעת התפלה", נזקפים לזכותו, כי הוא עמד מאחורי זה. כנראה שמיד בבואו לארצות הברית התחיל בפעילות הזאת, או אפילו קודם לכן. הוא שלח כסף מארצות הברית לאנשים בארץ ישראל, שידיפסו, ימסגרו ויתלו את השלטים הללו בכל בתי הכנסת.

והרי ישנה התמונה המפרסמת, איך בפורים הוא רוקד עם השלט של "אסור לדבר". זה התחיל מאחד האברכים השומרים, שעלה על השלחן בפורים כשהוא מעט מבשם, והתחיל לרקד עם השלט. כשהרבי ראה את זה, הוא התלקח כלהבה. בקש מיד שהאברך יביא לו את השלט, ויצא אתו ברקוד סוער שלא ראו כמותו. אז הבינו הכל כמה הענין בויער פאש בעצמותיו.

למעלה מזה, כשפנו את בית המדרש שלו בשכון ה' בבני ברק, רצה הרבי שיכתבו על ארון הקודש: "אסור לדבר בשעת התפלה". העירו לו שזה לא כל כך מקבל. הוא עשה 'הנחה קטנה', ותמורת זה חרטו מעל ארון הקודש את המלים "שתיקה יפה בשעת התפלה",

וקצת יותר למעלה את הפסוק "וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ".

במוצאי חג שמחת תורה האחרון לחייו (תשס"ט), רקד בהתלהבות עצומה עם השלט "אסור לדבר בשעת התפלה". אחר כך דבר בשבח הנמנעים מלדבר באמצע התפלה, וסיים בהתרגשות: "איתא בפסוק: 'שִׁמְר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שִׁמְר מִצְרוֹת בִּפְשׁוֹ', והוא נאמר על אותם ששומרים את פיהם מלדבר בשעת התפלה". הרבי סיים בלשון קדשו: "אני מבטיח שכל מי שיקבל על עצמו שלא לדבר כלל בשעת התפלה, יוכל לפעל את כל משאלות לבו לטובה, ולא יאנה לו כל רע".

הצדיקים נענשים כי לא מחו

עוון הדבור בבית הכנסת חמור עד מאד. חייבים להבין שהפרענות הקשה מתחילה דוקא מהצדיקים, שמשלמים תחלה את המחיר הכבד, ואף משלמים בחייהם, לכפר על עוונות עם ישראל, על דבר שלא עשו, שהרי הם בודאי לא דברו בבית הכנסת או בבית המדרש. כך אומרת הגמרא (בבא קמא ס ע"א), שהפרענות באה לעולם בגלל הרשעים, אף מתחילה מן הצדיקים תחלה.

נשאלת השאלה: למה הצדיקים שבדור צריכים לשלם על עוונות שהם לא עשו?

התשובה: כי הם לא מחו באנשי הדור!

לצערנו הרב זה מתחיל בדבורים בבית הכנסת - אין מי יגיד ואין מי יאמר די!

במו עיני ראיתי שיושבים מספר מתפללים ולא מפסיקים לדבר. לפעמים זה אף מגיע לידי כך שלא שומעים את החזן! אף אחד לא

מעיר לאף אחד. אוי לו לאדם שאומר "אני דואג לעצמי" ולא רוצה להעיר לאחרים שמדברים בבית הכנסת, מברייחים ממנו את השכינה הקדושה וגורמים לה צער גדול.

כשהשם יתברך נותן למשחית את הרשות לחבל ולהשחית בעבור הדבורים והזלזול בבית הכנסת, לדאבוננו הם לא מבחינים בין טף לנשים, ילדים או זקנים, צדיקים או רשעים, והם פוגעים בכלם ואפלו בצדיקי הדור, שמקימים את כל התורה כלה.

אפשר למנע גזרות קשות ורעות אם כל אחד יקח על עצמו לא לדבר בבית הכנסת, ויעיר לסביבה הקרובה שלו בלי משוא פנים וחשבונות, אלא רק מרצון לקדש שם שמים.

החזר בקרקעית האניה

כתב הגר"א (משלי יב, יד): לעולם יראה אדם להוכיח את חברו להיטיב את מעשיו [כמובן שמדבר שהמוכיח עצמו מתקן על כל פנים באותו ענין שמוכיח, ועושה זאת מתוך פונה טהורה ואמתית, ולא בכדי להתנצח וכיוצא בזה], שאם ישמע ויקבל את התוכחה - כל המעשים הטובים שיעשה מכאן ואילך נזקפים גם לטובת המוכיח.

הוא ממשיך ואומר: גם אם לא ישמע ולא יקבל את התוכחה, על כל פנים יזכה המוכיח לחלק טוב.

עד כאן תרף דברי הגאון.

נראה, שדברים אלו באים לידי בטוי במיוחד לגבי דבורים בבית הכנסת, שהרי מי שמדבר - מפסיד לכל המתפללים, ואם כן מי

שמוכיח מזכה לא רק את עצמו, אלא את כל צבור המתפללים. ואם לא מוכיח - להפך, והמבין יבין.

כדי להבין את הערבות של עם ישראל זה לזה, נספר את המשל הבא:

זוג חסר כסף במשך שנים כדי שיוכלו לצאת לנפש בהפלגה כשרה למדינת דרין. סוף סוף הגיע היום המיוחל. הם השכימו קום, בעלות השחר, ושמו פעמיהם לנמל, ממנו מפליגות האניות. הם קבלו חדר פרטי, ויצאו לספון לחזות בהפלגה בלב הים הגדול. רק בשעת לילה מאחרת חזרו, עיפים אף מרצים, לחדרם באניה לישון את שנת הלילה.

ויהי בחצי הלילה, לאחר שנרדמו, החלו לשמע דפיקות וקדיחות מהחדר הסמוך שקיר היה מפריד ביניהם. הם התעוררו בבהלה, והבעל דפק על הקיר כדי להשתיק את שכנו שמעבר לקיר, אף ללא הועיל. הדפיקות המשיכו ואף התחזקו.

הבעל קם ממטתו ודפק על דלת השכן.

הלה פתח את הדלת, ומשהתבקש להפסיק להרעיש, השיב: "כל אחד יעשה בחדר שלו כאות נפשו", והוסיף ואמר כבדרך אגב: "אני עסוק כרגע בלקדח חור ברצפת האניה..."

הבעל הסתכל פנימה, ואכן ראה חור עמוק שעוד רגע יגיע למי הים.

מה יעשה היהודי במקרה כזה? לא יתערב ויחזר לישון? ברור שלא! עוד רגע המים יחדרו לאניה והיא תטבע על כל יושביה. הוא רץ מיד לרב החובל ולאבטחה, שיבואו ויעצרו את הפושע שרוצה להטביע את כלם.

הנמשל: עם ישראל ערבים זה לזה. כשפלוני מדבר בתפלה, ואתה שותק ולא מוכיח אותו, אתה נענש כמו המדבר.

כמוכן, בתחלה יש להוכיח במתק שפתים ובאהבה רבה, ואם זה לא עוזר - יש לגשת לרב, או לגבאי, שיטפלו בנגע אישית.

אם לא עשית זאת - הנך שתף מלא לעוון ולחלול השם, ותענש משמים בדיוק כמו החבר שדבר.

בכלל, הנהגה טובה ביותר להתמודד עם הדבורים בבית הכנסת היא, למנות אדם ירא שמים שיסתובב בבית הכנסת, ואם צריך יגש לאנשים ויוכיח אותם שלא לדבר בבית הכנסת.

ולא יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודת ה'

בשבת אחת התארחתי בבית כנסת. בזמן התפלה ישבו לידי שלשה מתפללים שלא הפסיקו לדבר במשך כל התפלה. דפקתי קלות על השלחן ולחשתי ששש.. אך הם בשלהם. בקשתי כמה פעמים שיחדלו, אך גם זה לא עזר. מתפללים נוספים נסו להשתיק אותם, אך ללא הצלחה.

הגיעו הדברים לידי כך שלא שמעתי את החזן, דבר שגרם לי צער גדול. נגשתי אליהם ודרשתי: "אם אתם רוצים לדבר - צאו החוצה". בתגובה הם ממשיכו בזו אותי. אחד המדברים אמר לחברו: "מי זה בכלל? מה הוא רוצה? מה נפל עלינו?" אך אני לא ותרתי. דרשתי מהם בתקיפות לצאת, עד שבסופו של דבר יצאו החוצה והמשיכו לדבר מחוץ לבית הכנסת, מבלי להפריע למתפללים.

בשלב מסוים יצאתי החוצה. אמרתי להם, שמשום שאני מאד אוהב אותם הערתי להם, ואף נתתי להם דגמא מה אומר הזהר הקדוש

בענין הדבור, והבטחתי להם שאביא להם קונטרס על הדבור בבית הכנסת, ולשמחתי הרבה אחד המתפללים קבל את התוכחה ובשפתות הבאות הפסיק לדבר כמעט לחלוטין בזמן התפלה.

ואם יאמר הקורא: וכי משום שלא אמחה אענש כמו אותם אלו שמדברים? מה בסך הכל עשיתי?

הבה נתבונן בענש הנורא מכל שקבלו משה ואהרן בעקבות חטא מי מריבה, שלא נכנסו לארץ. איננו מבינים מה היה חמור כל כך בזה שהכה את הסלע, אך על כל פנים זה שהכה ולא דבר היה חטא. אם כן, על מה ולמה נענש אהרן? מה עשה? הרי לא הוא זה שהכה את הסלע אלא, באר ה"גן רוח": אהרן נענש משום שלא מחה ביד משה. כיצד ידע אהרן שמשה מתכוון להכות את הסלע ולא לדבר אליו? כיון שמשה הכה את הסלע פעמים, כמו שנאמר בפסוק (במדבר כ, יא): "וַיִּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלֶעַ בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים". היתה תביעה אל אהרן: מדוע לא מחית ביד משה אחר הפעם הראשונה? מיד לאחר מכן כתוב: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל".

הרי לנו, שמשה שהכה ואהרן ששתק ולא מחה, נענשו בשווה: שניהם לא נכנסו לארץ.

כך גם בענין הדבור בבית הכנסת: מי ששותק ואינו מוחה במדבר, סופג את אותו ענש של זה שדבר!

הס כל בשר מפני ה'!

בית הכנסת הוא ביתו של בורא עולם, משכנה של השכינה. לכן -
"הס כל בשר מפני ה'"! יש לנהוג בבית הכנסת באימה וביראה והדרת
כבוד.

פעם נכנס רבי יהודה צדקה זצ"ל לבית הכנסת וראה שעל הקיר
תלוי שלט ובו נאמר: "אין לדבר בשעת התפלה וקריאת התורה". הרב
צדקה בקש מהגבאי להסיר את השלט מן הקיר. תמה הגבאי: "כבוד
הרב, מדוע להסיר את השלט, הרי הוא בא לעורר את הצבור?"

השיב הרב צדקה: השלט מזהיר על דבור "בשעת התפלה וקריאת
התורה", ומזה יובן בטעות שבזמן אחר שאינו "בשעת התפלה
וקריאת התורה" מתר לדבר בבית הכנסת. והרי אסור לדבר שיחת
חליו בבית הכנסת בכל זמן, לא רק בזמן הקריאת התורה!

רבנו האר"י ז"ל לא היה מוכן למסור ברבים דברי מוסר בבית
הכנסת, באמרו כי יש חשש שיגלש מדברי מוסר לדברי חליו ודברים
בטלים.

לעתים האדם בתוך תוכו אינו רוצה לדבר בבית הכנסת, אף משהו
פונה אליו ופותח עמו בשיחה, ומכיון שאינו רוצה לפגוע בו, הוא
משיב לו על דבריו. כך הם פותחים בשיחה של בטלה הנמשכת זמן
רב.

לא נכון הוא עושה! אם אחד המתפללים פונה אליך ומתחיל לדבר
אתה, אמר לו בלשון ישירה: 'מצטער, אינני מדבר בבית הכנסת!'

קח בחשבון שיעקמו את האף, ויאמרו עליך בניהמה של לעג: 'מדוע
נהיית קיצוני?... אולם אל תתפעל מן הדברים, תהיה עקשן ותעמד
על שלך. תאמר לעצמך: מוטב לי להקרא שוטה כל ימי, ולא לעשות
רשע שעה אחת לפני המקום (עדות ה, ו).

וְכִי לְקַיֵּם מִצְוֹת מוֹרָא מְקַדָּשׁ הוּא 'קִיצוֹנִיּוֹת'?! רַב הַפּוֹסְקִים נוֹקְטִים
שֶׁקֶדֶשֶׁת בַּיִת הַכְּנֶסֶת הִנֵּה מִדְּאוּרֵיתָא - "אֵת מְקַדָּשִׁי תִירָאוּ", אִם כֵּן
כָּל הַנְהֻגָה לֹא רְאוּיָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת גּוֹבֶלֶת בְּאֶסּוּר תוֹרָה!

אָדָם שִׁיּוּדֵעַ לַעֲמֹד עַל שְׁלוֹ, בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר יַעֲרִיכוּ וַיִּכְבְּדוּ אוֹתוֹ.
יֵתֵר עַל כֵּן, עֲמִידָתוֹ הָאֵיתָנָה תִּשְׁפִּיעַ גַּם עַל אֲחֵרִים שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת.

סֵפֶר אֶחָד הָרַבָּנִים, שִׁפְעָם נָסַע לִנְפֶשׁ בְּסוּף שָׁבוּעַ בְּאֶחָד הַמוֹשָׁבִים.
בְּעָרֵב שַׁבָּת הוּא בָּא לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁל הַמוֹשָׁב. בְּמִזְרַח יָשָׁב
רַב בְּלָבוּשׁ מְהֻדָּר. בְּמִשְׁךְ כָּל הַתְּפִלָּה לֹא הִפְסִיקוּ הַמִּתְפַּלְלִים לְדַבֵּר.
הָרַב הָאוֹרֵחַ הָיָה נִסְעָר, אִיךָ אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִים עִם הַתּוֹפָעָה הַזֹּאת?! הוּא
לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲצֹר בְּרוּחוֹ, נִגַּשׁ לָרַב וְאָמַר לוֹ: "שַׁבָּת שְׁלוֹם". הָרַב
הִשִּׁיב: "שַׁבָּת שְׁלוֹם וּבְרוּכִים הַבָּאִים".

הָרַב הָאוֹרֵחַ בִּקֵּשׁ מֵהָרַב הַמְּקוֹמִי לְאַפְשֹׁר לוֹ לְדַרֵּשׁ כַּמָּה מְלִים בַּפְּנֵי
הַצָּבוּר. הָרַב הַמְּקוֹמִי נָסָה לְדַחוֹת אוֹתוֹ בְּנִמּוּק שֶׁהוּא זֶה שֶׁאִמּוֹר לְדַרֵּשׁ
בַּפְּנֵי הַצָּבוּר אֵת דְּרָשָׁתוֹ הַשְּׁבוּעִית. אָךְ הָרַב הָאוֹרֵחַ הִתְעַקֵּשׁ, וּבִקֵּשׁ
מִן הָרַב שִׁיאֶפְשֹׁר לוֹ לְדַבֵּר לְמִשְׁךְ חֲמֵשׁ דְּקוֹת וּלְאַחַר מִכֵּן יְדַרֵּשׁ הָרַב
אֵת דְּרָשָׁתוֹ.

הָרַב הָאוֹרֵחַ עָלָה לְדַבֵּר, וּמִיד פָּנָה אֶל הַצָּבוּר וְהוֹכִיחַ אוֹתָם עַל
הַתּוֹפָעָה הַקְּלוּקָלֶת הָרוּחוֹת אֲצֵלָם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת: "אִיךָ אַתֶּם מְסַגְּלִים
לְדַבֵּר בְּאִמְצֵעַ הַתְּפִלָּה?! הֲרִי אַתֶּם גּוֹרְמִים לְסִלּוּק הַשְּׂכִינָה מִבֵּית
הַכְּנֶסֶת!"

הוּא לֹא הִצְלִיחַ לְהַשְׁלִים אֵת חֲמֵשׁ הַדְּקוֹת שֶׁהִקְצָבוּ לוֹ... מִיד לְאַחַר
שֶׁהִחַל אֵת דְּבָרָיו נִזְפוּ בּוֹ מְכָל עֵבֶר, וְהִסִּיחוּ נִגְדּוֹ: "אִיךָ אַתָּה מַעֲזֵ
לְהַעֲרִים עַל הָרַב וּלְנַצֵּל אֵת אַדִּיבוּתוֹ כְּדִי לִפְגֹּעַ בַּצָּבוּר?!"

השיב להם הרב האורח: "וכי אני פועל נגדכם, וכי אני פוגע בכם? הרי אני מוכיח אתכם לטובתכם!"

אך דבריו לא הועילו והוא נאלץ לרדת בבשת פנים מן הבמה. הוא עזב את המקום ובמשך כל השבת התפלל ביחידות. אמר: "איה אפשר להתפלל עם הצבור בבית הכנסת הזה, הרי בורא עולם לא נמצא שם בבית הכנסת!"

מנחה משבחת - על מגש מטנף

היה יהודי שהקפיד על תפלה בהנץ החמה. הוא היה מאריך בתפלתו ומתפלל בכונה גדולה. הוא היה בטוח שהקב"ה יתן לו שָׂכָר על כך. אולם המזל לא האיר לו פנים. היו לו קשיי פרנסה, והוא לא זכה לנחת מהילדים. הוא התפלא: מדוע זה מגיע לי, הרי הקב"ה רואה איה אני משקיע בתפלה?

הוא החליט לעשות חשבון נפש עם עצמו, התחזק בתורה ולמד בספרי מוסר. יום אחד הוא קרא באחד הספרים על כבוד בית הכנסת ועל חמרת שיחת חלין בבית הכנסת. ואז עלתה בלבו המחשבה: אמן אני מקפיד על תפלה בכונה, אבל עד היום לא הקפדתי להמנע משיחת חלין בבית הכנסת. זו הסבה שבמקום לקבל שָׂכָר על התפלות שלי - נענשתי על כך שזלזלתי בכבוד בית הכנסת.

אדם שמקפיד על תפלה בכונה אך מדבר בשעת התפלה, למה הוא דומה? - לאדם שמגיש למלך מנחה נאה ומשבחת, אבל המגש מטנף...

האדם ההוא החליט להתחזק בכבוד בית הכנסת וקבל על עצמו להמנע מדבור בבית הכנסת בכלל, ובמיוחד לא בשעת התפלה

וקריאת התורה. מאז השתנו חיינו ומזלו החל להאיר לו פנים. נפתחו לו שערי פרנסה והוא זכה לרוות נחת מילדיו.

הוא החליט שלא לשמר את הזכות הזו לעצמו, וקבל על עצמו לזכות את הרבים. הוא החל להשגיח שלא ישוּחֲחוּ שיחת חלין בבית הכנסת. כשראה שני אנשים משוחחים בבית הכנסת, היה מעיר להם על כך. הוא עשה זאת במאור פנים ובלשון רפה, הסביר להם בנעימות את חמרת האסור, ומאידך גיסא, תאר להם את השוכר העצום שזוכים אלו שנוזהרים מלדבר בבית הכנסת.

דבריו שיצאו מן הלב חדרו ללבבות, ובתוך זמן קצר כל הקהלה קבלה על עצמה שלא לדבר בבית הכנסת.

המדבר בשעת התפלה - "גדול עונו מנשא"

כתב מרן המהרש"א ב"ש"לחן ערוך (ארח חיים קכד, ז) בשם רבנו יונה: "לא ישיח שיחת חלין בשעה שהש"צ חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשא, וגוערים בו".

יש לדעת, שלשון "גדול עונו מנשא" אינו מופיע בשום מקום בתורה מלבד בפרשת בראשית, כשקין רצח את הבל, ואז הוא פנה לבוֹרָא עולם ואמר לו: "גדול עונוי מנשא". עד כדי כך חמור הדבור בבית הכנסת, שמדמים את המדבר לרוצח!

מובא בשם הארי"ז"ל, שעל ידי שמדברים בבית הכנסת ובבית המדרש דברי הבל ושחוק ודברים בטלים, בוראים מלאכי חבלה.

מי ששח בבית הכנסת, בבואו לעולם האמת יקיפו את כל גופו בקוצים דוקרים. ואיך ירגיש באותה שעה? הצער שיגרם לו מחמת הבושה יגבר על הצער מחמת הכאב של דקירת הקוצים. ועל כלם

יגברו הצער ועגמת הנפש, כאשר במקום לקבל שֹׁכֵר בַּעֲבוּר הַתַּפְּלוּת
שֶׁהַתַּפִּיל - יַעֲנֵשׁ עַל שֹׁשׁ בְּאַמְצֵעַ הַתַּפְּלָה.

יְדֻמָּה הָאָדָם בְּנִפְשׁוֹ, אֵיזָה עֹנֵשׁ מִגִּיעַ לְמִי שֶׁמַּעֲזֵ לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים
עַל הַמֶּלֶךְ בְּתוֹךְ אֲרֻמוֹנוֹ. וְהִרִי אָדָם שֶׁמִּדְּבַר בְּאַמְצֵעַ הַתַּפְּלָה, הִרְיָהוּ
כְּמַשְׁלִיךְ אֲבָנִים עַל הַמֶּלֶךְ בְּתוֹךְ אֲרֻמוֹנוֹ!

הַדְּבוּר בְּבֵית הַכִּנְסֶת בְּזִמְנֵי הַתַּפְּלָה חֲמוּר כְּמַלְכִּין אֶת פְּנֵי חֲבֵרוֹ
בְּרַבִּים, הַנִּחָשֵׁב יוֹתֵר גְּרוּעַ מְרוֹצֵחַ שֶׁאֲמָרוּ עָלָיו שֶׁאֵין לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם
הַבָּא, חֵס וְשָׁלוֹם. וְכֹאשֵׁר הוּא לֹא מִבִּין, מַחֲסֵר יְדִיעָה, כַּמָּה חֲמוּר עוֹוֹן
הַדְּבוּר - יֵשׁ לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ. בְּתַחֲלָה בְּאַהֲבָה, בְּאַרְבַּע עֵינַיִם, וַיִּסְבִּיר לוֹ
אֶת חֲמַרְתֵּי הָעוֹוֹן וְאֶת גְּדֹל הַשֹּׁכֵר שֶׁיִּקְבֹּל אִם יִשְׁתַּק, וְאֵז יִבִּין וַיַּעֲשֶׂה
תְּשׁוּבָה, וַיִּתְחַרֵּט וַיִּקְבֹּל עַל עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּזִמְנֵי הַתַּפְּלָה.

כָּתַב בְּסִפֵּר "חֲרָדִים": הָבָא לְבֵית הַכִּנְסֶת וּמִדְּבַר דְּבָרֵי חֲלִין, נִקְרָא
"מְסִיג גָּבוּל" כְּלָפִי הַקֶּב"ה! שֶׁהִרִי אִם לְמַשָּׁל לְרֹאוּבֵן יֵשׁ פְּרִדָּס, וַיְבֹא
שִׁמְעוֹן וַיִּכְנֹס לְשִׁטְחוֹ שֶׁל רֹאוּבֵן, בּוֹדָאִי שֶׁשִׁמְעוֹן נִקְרָא מְסִיג גָּבוּל,
וְכָל שָׂכָן שָׂאֵם יַעֲשֶׂה שֶׁם שִׁמְעוֹן מַעֲשִׂים שֶׁרֹאוּבֵן לֹא מְסַפִּים עִמָּם.
וְכָל שָׂכָן וְכָל שָׂכָן שָׂאֵם שִׁמְעוֹן יַעֲשֶׂה שֶׁם דְּבָרִים שֶׁהֵם מִמֶּשׁ נֶגֶד
רֹאוּבֵן, כְּגוֹן לַעֲקֹר אֵילָנוֹת וְכִדּוּמָה, אֵין לָהּ מְסִיג גָּבוּל גָּדוֹל מִזֶּה.

בֵּית הַכִּנְסֶת הוּא בֵּיתוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה, וְהוּא מֵיחָד אֶף וְרַק לְתַפְּלָה
וּלְלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאִם יְבֹא אָדָם לְבֵית הַכִּנְסֶת וַיְדַבֵּר דְּבָרֵי
חֲלִין אֶף שֶׁלֹּא בִשְׁעַת הַתַּפְּלָה, הִרִי שֶׁאֵין מְסִיג גָּבוּל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ וּמוֹטָב
לוֹ שֶׁלֹּא יִגִּיעַ לְבֵית הַכִּנְסֶת!

וְהִנֵּה, מֶה שֶׁכָּתַב הַשֵּׁלֶחַן עָרוּךְ שֶׁהַמִּדְּבַר בְּזִמְנֵי חֲזַרְתֵּי הַשְּׁלִיחַ צָבוּר
רַק' גּוֹעֲרִים בּוֹ, הַכּוֹנֵה שָׂאֵם מִדְּבַר שֶׁלֹּא בְּזִדּוֹן, אֵז גּוֹעֲרִים בּוֹ בְּדֶרֶךְ
כְּבוֹד שֶׁלֹּא יְדַבֵּר יוֹתֵר. אֶף אִם אֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹכָחָה, וַעֲדִין מִמְּשִׁיךְ

לדבר, נחשב ככסיל השונה באולתו, ויש לנהג בו לפי סדר התוכחה המבאר ברמב"ם, כדלהלן:

מספר פעמים יוכיח אותו בלשון רפה. ואם לא עזר - יש לגער בו בפרהסיא. ואם לא עזר - מפרסמים חטאו ברבים, ואפלו מבזים אותו עד שיחזר למוטב. אם גם זה לא עזר - מרחיקים אותו מבית הכנסת עד שיקבל עליו לא לדבר יותר כלל.

כתב הגר"א (בפרושו על משלי יב, יד): "לעולם יראה אדם להוכיח את חברו להיטיב את מעשיו (פמובן, מדבר שהמוכיח עצמו מתקן על כל פנים באותו ענין שמוכיח, ועושה זאת מתוך כונה טהורה ואמתית ולא בשביל להתנצח וכיוצא בזה) שאם ישמע ויקבל את התוכחה - כל המעשים הטובים שיעשה מכאן ואילך נזקפים גם לטובת המוכיח. גם אם לא ישמע, ולא יקבל את התוכחה, על כל פנים יזכה המוכיח לחלק טוב". עד כאן תרף דברי הגאון זצוק"ל.

יש לומר שדברים אלו באים לידי בטוי במיוחד לגבי דבורים בבית הכנסת, שהרי מי שמדבר מפסיד לכל המתפללים וכמו שמובא בשם ה"יערות דבש". ואם כן מי שמוכיח, מזכה לא רק את עצמו, אלא את כל צבור המתפללים. ואם לא מוכיח - אז להפך, והמבין יבין.

אמרו חכמים: אדם שפגם ועבר עברות, וברוך השם חזר בתשובה ורוצה לתקן את הפגם, יתקן בנקדה שפגם. לדגמא: אדם שהיה מדבר בבית הכנסת דברים בטלים ודברי הבל וצחוק, ויצר בכך מיליוני מלאכי חבלה שמחכים לו ליום הדין השם ישמור ויציל, יתקן בכך שיפסיק לדבר בזמן התפלה, ויוכיח את המדברים, וידבר על לבם וישכנע אותם, שלא לדבר בבית הכנסת או בבית המדרש בזמן התפלה ובעת הלמוד, ואף יחתים אותם בכתב, שיתחייבו בלי נדר לא לדבר יותר בבית הכנסת בשעת התפלה.

צריך להבין שאדם הנכנס לבית המדרש בזמן הלמוד, או בזמן התפלה, ומתחיל לדבר עם הלומדים בדברי חול והבל, מלבד מה שהוא נענש על הדבור, הוא נענש גם על כך שבטל אחרים מלמוד תורה, וגרם גם להם לדבר בבית המדרש, ובזה הוא נקרא "מחטיא הרבים", וענשו כפול ומכפל. והמוכיח את המדברים אין קץ לשכרו.

נמנע מלבוא לבית הכנסת כי מדברים שם

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א כותב בספרו "חשוקי חמד" על מסכת עבודה זרה (יט ע"א הערה נז) את הדברים הבאים:

שוחחנו פעם עם אחד מגדולי הרופאים בארץ ישראל. שאלנוהו האם הוא מבקר מדי פעם בבית הכנסת? תשובתו היתה: "בקרתי פעם אחת בבית הכנסת, וראיתי אנשים משוחחים ביניהם, בדומה לשוק ולא למקום קדוש, ונמנעתי מלשוב ולבקר שם שנית". השי"ת ירחם, שהדברים הללו לא יהיו קטרוג, והמסייע לשמור על קדשת המקום ועל תפלה בכונה אין קץ למתן שכרו, והסיעתא דשמיא מבטחת לו ומצדיקי הרבים יזהירו כפוכבים.

אם מדברים בקריאת התורה - מוטב שלא יקראו כלל!

מובא בספר "עלינו לשבח": בקהלה אחת נהגו קלות ראש ושיחות חלין בבית הכנסת, במיוחד בזמן קריאת התורה. כל המחאות והדרשות של הרב לא הועילו. באחת השפלות, בזמן קריאת התורה,

קולות הדבור היו בלתי נסבלים. מה עשה הרב? עלה לבימה, סגר את ספר התורה באמצע הקריאה והחזירו לארון הקדש.

המעשה גרם לזעזוע ותדהמה בקרב המתפללים, ובעקבות זאת קבלו עליהם שלא לדבר בזמן התפלה וקריאת התורה.

לאחר מעשה בא הרב לשאל את רבי יצחק זילברשטיין שליט"א האם נהג כדין.

הענין הובא אל של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ובתשובה נאמר לו שעשה כראוי, כי בלאו הכי לא היה שׂכר למתפללים בעבור קריאת התורה, בגלל דבורי חללין בזמן הקריאה. כמו כן, על ידי מעשהו הוא מנע מן המתפללים ענשים חמורים וקשים שהיו אמורים לבוא עליהם בעיון דבור בבית הכנסת בזמן קריאת התורה.

הוסיף הרב אלישיב, כי מעשה זה דומה לשבירת לוחות הברית על ידי משה רבנו, שעל כן אמר הקב"ה: יישר כחה ששברת.

מכאן אנו למדים על חמרת העיון של דבורים ושיחות חללין בבית הכנסת. אם מדברים באמצע קריאת התורה, מוטב שלא לקרוא בתורה כלל!

מי גדול יותר - הרב או הקב"ה?

ספר יהודי בעל תשובה, ממזכי הרבים:

לפני מספר שנים, בתחלת תהליך התשובה שלי, למדתי בבית ספר חנוך גופני. גרתי רחוק ממקום עבודתי. באחד הימים נשארתי בבית הספר לפעילות אחר הצהרים. חפשתי בית כנסת "שאפשר להתפלל". למה אני מתכוון? ידוע שבבית כנסת שיש בו דבורי חול, פלאפונים

ושאָר המִּסִּיחִים, אִין הַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה, וְלָכֵן עַל פִּי הַזֶּהָר עָדִיף לְהַתְּפִיל יְחִיד.

תּוֹשָׁבֵי הַמָּקוֹם כָּנּוּ אוֹתִי לְבֵית כְּנֶסֶת גָּדוֹל עִם הַמּוֹן מִתְּפִלָּים. הַתִּשְׁבָּתִי וְכַמּוֹבָן, כְּמוֹרָה לְחַנוּךְ גּוֹפְנִי הִיִּיתִי לְבוֹשׁ בְּטָרְנִינֵג, כּוֹבֵעַ מִצְחָיָה וְנִעְלֵי סְפוֹרֵט, לֹא נִרְאָה אָדָם דָּתִי אָדוּק, וְהַמְתַּנְתִּי לְתַחֲלַת הַתְּפִלָּה.

הַתִּשְׁבֵּי לִיִּדֵי יְהוּדֵי שְׁחֲזוּתוֹ הַעִידָה עָלָיו שֶׁהוּא דָתִי מְאֹד. הוּא הוֹצִיא מִכִּיסוֹ פְּלֶאפּוֹן וְהַתְּחִיל לְשַׁחֵק וְלִקְפֹץ בְּכָל מִינֵי מִשְׁחָקִים וְאַתְרִים. לֹא יָחַס שׁוֹם מִשְׁמָעוֹת לְעַבְדָּה שֶׁהוּא שׁוֹהָה בְּבֵית כְּנֶסֶת. הוּא הָיָה שָׁקוּעַ מְאֹד, וְאֲנִי לְתַמִּי הַתְּחִלָּתִי "פֶּתַח אֱלֹהִים", וּלְפֶתַע נִכְנָס הָרֵב.

חֲזוֹתוֹ שֶׁל הָרֵב הִרְשִׁימָה אוֹתִי מְאֹד. בְּרָגַע שֶׁהָרֵב נִכְנָס עָמְדוּ כָּלֵם דָּם מְתוּחִים. הַבְּחוּר שֶׁלִּידִי נִעְמַד בְּמַהֲרֹת, וּמִהֶפְכַּח מִפְּנֵי הָרֵב זָרַק אֶת הַפְּלֶאפּוֹן לְרֹצֶפֶה וּבִעֵט בּוֹ לְאַחֲרָיו, כְּדֵי שֶׁחֵס וְשָׁלוֹם הָרֵב לֹא יִרְאָה. כְּמוֹבָן, עֵינֵי קָלְטוּ אֶת הַמְתַּרְחֵשׁ וְחִפִּיתִי לְשַׁעַת כֶּשֶׁר. וְאָכֵן זֶה הִגִּיעָה.

בְּסוֹף הַתְּפִלָּה פָּנִיתִי לַבְּחוּר, בַּד בְּבֶד כְּשֶׁהוּא עֶסוּק בְּחֻלּוץ הַטֵּלְפּוֹן הַפְּצוּעַ שָׁלוֹ, וּבִצּוּעַ פְּעֻלַּת הַנְּשָׁמָה מִצִּילַת חַיִּים, וְשָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ "בְּתַמִּימוֹת": "תֹּאמֶר לִי, אֵיזָה רֵב צָדִיק יֵשׁ לָכֶם?"

עָנָה לִי הַבְּחוּר: "כֵּן, הוּא תַלְמִיד חָכָם שֶׁמַּעֲבִיר שְׁעוּרֵי תוֹרָה כָּל יוֹם לְבַעֲלֵי בָתִּים".

"הוּא נִרְאָה מְמֹשׁ כְּמוֹ אֲדָמוֹר" אָמַרְתִּי בְּהַתְּפַעְלוּת, וְהַבְּחוּר נִפַּח אֶת הַחֲזָה וְאָמַר: "כֵּן, זִכּוֹת גְּדוּלָּה נִפְלָה בְּחֻלְקָנוֹ".

הַמְשַׁכְּתִי וְעָלִיתִי רָמָה, אָמַרְתִּי: "לִדְעָתִי הוּא יוֹתֵר צָדִיק מִרְשָׁבִי".

הוא נָעַץ בִּי מִבֶּט וָאָמַר לִי: "אָחִי, תִּרְגַּע. אָמְנָם צָדִיק אָבֵל רָשָׁב"י?"
וְהוֹסִיף: "לִפִּי הַמְרָאָה שְׁלָךְ אֲנִי מִבֵּין שְׁאֵתָה חוּזֵר בְּתִשׁוּבָה. יֵשׁ לָךְ
הִרְבָּה לְלַמֵּד..."

הַפֶּעַם עָלִיתִי לְשִׂיא. אָמַרְתִּי לוֹ: "אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יוֹתֵר גָּדוֹל מֵה..."

כָּאן הוּא כָּבֵד הַתְּמַלֵּא חֶמָה וְצָעַק עָלַי: "תִּגִּיד לִי, יֵצֵאת מִדַּעְתְּךָ?
זוֹ כְּפִירָה, תִּסְתַּלֵּק מִכָּאן! יֵשׁ לֹא רָחוֹק מִכָּאן בֵּית כְּנָסֶת שֶׁל רַפּוֹרְמִים,
הֵם יִקְבְּלוּ אוֹתָךְ..."

הוּא לֹא תָאָר לַעֲצֻמוֹ לְאִיזוֹ מִלְכָּדֶת הוּא הַכְּנִיס אֶת עֲצֻמוֹ.

הַתִּנְצָלָתִי, אַךְ מִיָּד שְׁאַלְתִּי אוֹתוֹ, תוֹךְ כְּדֵי הַגְבָּהַת קוֹל, וְשִׁמוּשׁ
בְּטְכָנִיקוֹת שֶׁל מוֹרִים: הֲרִי כְּשֹׁנְכִנְסֶת לְבֵית הַכְּנָסֶת, וְאֵתָה, כִּיהוּדֵי דָתִי,
הֲרִי יוֹדֵעַ בְּבִירוֹ שֶׁה' נִמְצָא בְּבֵית הַכְּנָסֶת לְשִׁמוּעַ אֶל הַרְנָה וְאֶל
הַתְּפִלָּה, כִּי־צַד אָדָם כְּמוֹךְ מְשֻׁחַק בְּטִלְפוֹן, גַּם לֹא כָּשֹׁר, וְגַם בְּבֵית הַשֵּׁם,
בְּלִי לְהַנִּיד עֲפָעָף? יִשְׁבַּתִּי לִידָךְ כְּמַעֲט חֲמֶשׁ-עֶשְׂרֵה דְקוֹת וְכֻלּוֹם...
אֵתָה מִרְכֵּז בְּטִלְפוֹן.

"וּלְפַתַּע מִי הוֹפִיעַ? הָרַב שְׁלָכֶם! וְאֵז קִפְצָתָ לְדָם. זִרְקָתָ אֶת הַטִּלְפוֹן
וּבִעֲטָתָ בוֹ אַחֲוָרָה. וְאֵתָה אוֹמֵר לִי שֶׁהָרַב שְׁלָךְ לֹא יוֹתֵר גָּדוֹל?"

הוּא הָיָה בְּהֵלֶם. לְמִשְׁךְ כְּמָה דְקוֹת לֹא יָכוֹל לְהוֹצִיא הֶגְה מִפִּיו.
תוֹכָחָה מִמֶּשׁ כְּעִין "כְּבִשְׁתִּי הָרָשׁ" עִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ. לְזִכּוֹתוֹ יֹאמַר,
שְׁכַּשְׁהֵבִין שְׁבָחוֹר פָּשוּט עִם טְרִינִיג וְכוּבֵעַ מִצְחִיָּה הוֹכִיחַ אוֹתוֹ בְּצָדֵק
- הַשְּׁפִיל מִבֶּטוֹ, וָאָמַר לִי: "נִצָּחוֹנִי בְּנִי! חֲטָאתִי עוֹיְתִי פִּשְׁעִתִּי".

מֵאֵז הַתְּפִלָּלָתִי שֵׁם מִסְפָּר פְּעָמִים בּוֹדְדוֹת, בְּמִקְרִים שְׁהִיִּיתִי אָמור
לְהִשָּׂאֵר מֵאַחֵר. הַתִּיִּידָתִי עִם הַבָּחוּר וְעִם הַמִּתְפַּלְלִים. שֶׁקֵּט שָׁרָר
בְּזַמְנֵי הַתְּפִלּוֹת. הָרַב הָיָה תִּקְיָף מְאֹד בְּעִנְיַי הַקְּדוּשָׁה.

אחים יקרים! לב מי לא יכאב למכשלות חמורות אלו, כשכל גדולי עולם, בלי יוצא מן הכלל, זועקים לעם: די! שמרו על קדשת בית הכנסת ובית המדרש, והקב"ה יאמר די לצרותינו.

יחוס על נפשו ועל כבוד קונו

ה"פלא יועץ" (ערך בית הכנסת) כותב דברים נוראים בענין האסור לדבר בבית הכנסת, ונצטט את לשונו:

"ומתוך כך החי יתן אל לבו לעמוד שם [בבית הכנסת] באימה, ביראה ברתת. ובזיע, ושלא לשוח שם שיחת חלין חס ושלוש מאימת השכינה השורה שם. וידוע שהחמירו מאד בזהר הקדוש (תרומה דף קלא:) על המדבר בבית הכנסת, ואמרו: 'דנהיג קלנא בשכינתא ולית ליה חולקא באלקא ד'שְׂרָאֵל', יעין שם. תסמר שיערת אנוש מראות חמר שבו, ולבבות יכאבו על שנעשה כהתר לרבים מעמי הארץ... אוי להם לבריות מיום הדין ומיום התוכחה.

"וכל מי שבידו למחות, ימחה על דבר כבוד שמו, ואם אין בידו למחות, יזהר בנפשו להיות כאלם לא יפתח פיו."

ממשיך ה"פלא יועץ" ואומר: "ויש שרוצה להזהר שלא לדבר בבית הכנסת, אבל כשמדברים אליו אחרים, נראה לו כבושה וכיוהרא שלא להשיבו ולומר שאינו מדבר בבית הכנסת, ומתוך כך גם הוא מדבר בכאב לב, עד שלבסוף נעשה לו כהתר. והאיש הירא את ה', יאחזהו רעד מחמר שבו, ולא יבוש מפני כל, ויאמר בפה מלא: איני מדבר בבית הכנסת! שהרי זה דומה למי שרוצים לאבד ממנו הון עתק או להרגו, שלא יחוש לבושה ולא לשום דבר ויחיש מפלט לו. על אחת כמה וכמה שצריך לחוס על נפשו ועל כבוד קונו."

כלומר, ישנם אנשים שאינם מדברים בבית הכנסת או בבית המדרש, אבל אם יבוא אדם שיש להם כלפיו משוא פנים ומתביישים ממנו או מכבדים אותו מאד, וידבר אתם - הם יענו לו, וכך בתחלה רק יענו ולבסוף יתרגלו גם לדבר, כאלו יש להם החר בשם ה'לא נעים'.

אף הרי כשמדבר באדם עצמו ובדברים האישיים שלו, ובדאי כשמדבר בממונו, האם ישב בחבוק ידים כשפאים לטלו ממנו או שילחם עם גוזליו עד חרמה? ודאי שילחם ולא יותר אפלו על אגורה שחוקה אחת. ברגע אחד תעלם הבושה וה'לא נעים', והוא יעמד מול הגזלן כמו אריה פצוע.

אם כך הוא מתנהג כשמדבר בו עצמו, איך צריך להתנהג כשמדבר בכבוד ה' ובכבוד בית הכנסת? האם גם כאן הוא ילחם באותה עצמה? לכן צריכים להעמיד אנשים שיהיו אחראים על השקט בעת התפלה, ואף יביישו ויגערו במי שמדבר בזמן התפלה בבית הכנסת!

עד כמה מוכן האדם לפעל למנוע נזק מעצמו?

מעשה בבעל חנות ירקות גדולה וותיקה במרפז העיר, שבמשך שנים רבות שרת בנאמנות מאות לקוחות מרצים.

יומו של הירקן החל בשעות הקטנות של הלילה. בשעה שבני האדם שקועים בשנתם, היה עושה את דרכו לשוק הסיטונאי, שם היה קונה את הסחורה היומית. במשך שעה ארפה היה בוחר את הסחורה הטריה והמשבחת ביותר ומשלים עבודה במיטב כספו, מעמיס את הארגזים על משאיתו ושב לעירו.

בשעה חמש וחצי לפנות בקר היה פורק את הארגזים ומפזר את הסחורה בין הדוכנים בחנותו. לאחר מכן הלך לבית הפנסת לתפלת שחרית, ומיד לאחר התפלה היה פותח את החנות לצבור הלקוחות.

במשך כל שעות היום היה יושב ליד הקפה ומשרת את לקוחותיו. מדי יום ביומו, בסוף היום המתיש, היה מרוקן את הקפה וסופר בהנאה את הפדיון היומי - עשרות אלפי שקלים טבין ותקילין. הוא היה מניח את חבילות השטרות בתיקו, נועל את חנותו ועושה את דרכו לביתו.

זה היה סדר יומו הקבוע במשך שנים רבות. יום אחד, בעודו מתכוון לספר את הפדיון היומי ולנעל את חנותו, הופיע בחנות חברו הקרוב, שהיה האדם היקר לו ביותר עלי אדמות. הוא, כמובן, שמח לבואו ומיד הלך להכין לו קפה. כשחזר עם כוס הקפה בידו, נדהם לראות את חברו מוציא את שטרות הכסף מתוך הקפה, ומנפנף בהם לעברו. הוא שאל בתמיהה: "מה אתה עושה?!"

השיב לו חברו: "מה אתה מתרגש?!... הבאתי אתי מנגל ובשרים טריים, אני רוצה לצלות את הבשרים על האש. חפשתי במה אוכל להבעיר את האש במהירות, ואז עלה במחי רעיון להשתמש בשטרות הכסף שגודשים את הקפה שלך..."

נחשב רגע, כיצד אמור היקון להגיב על המעשה הזה? מצד אחד, הוא חברו הטוב, האדם היקר לו עלי אדמות, אך מצד שני, איך אפשר להשלים עם המעשה המטורף שלו? לשרף אלפי שקלים כדי להבעיר אש למנגל?! לא יעלה על הדעת! הוא חייב לעצר אותו, ולמנע ממנו להוציא את מחשבתו אל הפעל.

ומה יקרה אם החבר ינסה בכל זאת לחמק מבעל החנות כדי להגיע למכשיר המנגל, ולהבעיר את האש בשטרות הכסף? בעל החנות יחסם אותו בגופו ויגער בו, גם במחיר של סכסוף ביניהם.

מסקנה: כשמדבר באינטרס חשוב לאדם, הוא ילחם כמו אריה. הוא יפעל בכל הפח כדי למנוע מעצמו נזק כספי. הוא יעצר בגופו את חברו היקר, ויהיה מוכן להסתכסף אתו, ובלבד שלא יגרם לו נזק חמור. ומדוע? כי אמנם חברו יקר לו מאוד, אבל הכסף יקר לו יותר...

ומכאן נגש לענייננו: איך אתה נוהג כאשר רואה אתה אדם מדבר באמצע התפלה בבית הכנסת? הרי האדם הזה גורם לך ולכל המתפללים בבית הכנסת שלך נזק עצום, חמור אף מונים מכל נזק כספי שבעולם! הרי במעשהו הוא חוסם את התפלות שלכם מלעלות למרום; הוא חוסם את כל השפע והברכה שהיו אמורים לבוא עליכם; הוא גורם למדת הדין לפגוע בכם! ואיך יתכן שאתה רואה אותו מדבר באמצע התפלה ומבליג על כך?

מה ההסבר לכך? כנראה אינה סבור שמעשהו חמור כל כך. ואם כן, הבעיה היא בה! אם תשכיל להבין את חמרת המעשה, לא תוכל לעצר ברוחך, ותפעל בכל כחך למנוע ממנו מלפגוע בה ובשאר המתפללים בבית הכנסת!

עולם הפוך ראיתי

העולם הזה הוא עולם השקר. הכל הפוך כאן. קטנים למעלה וגדולים למטה. היצר הופך את הכל: מצד אחד מקפידים על קלה כבחמורה, ומצד שני, לצערנו, גם להפך, מזלזלים בחמורה כבקלה.

השטן נותן לנו תחושה שדבור בבית הכנסת ובבית המדרש אין בו ממש, ואפלו משקיט לנו את המצפון שהיות ואנחנו בירידת הדורות, לא חייבים להקפיד כבעבר, כי פחות מקפידים עלינו מן השמים.

עצם המחשבה הזאת היא טעות גדולה!

אתן דגמא שראיתי במו עיני, איך מקפידים בחרוף נפש, ואפלו עד כדי צעקות ותוכחות, שאסור, ואוי ואבוי לו, למי שייתר ויאכל אבקת חלב נכרי, וזאת למרות שמן הדין אין בעיה לאכל וזה לא אסור. לעמת זאת בענין החמור ביותר של הדבורים הבטלים בבית הכנסת ובבית המדרש, נראה שאין שום בעיה עם זה, וזה בסדר לדבר מדי פעם דברים בטלים, כי אי אפשר להיות כל הזמן מרפזים בתפלה או בלמוד וחייבים להתאונר מדי כמה דקות...

זאת עבודתו הגאונית של היצר, שמוציא פתח ומבלבל את המחשבות, הופך את המצוות ומראה את הקלות פחמורות ולהפך. השקר כל כך גדול, שכשאדם מעיר בעדינות למדברים - מתנפלים עליו וגוערים בו על שברב חצפתו העז להעיר להם. הוא רצה בסך הכל להציל אותם ואת שאר המתפללים מענשים קשים ומרים כי הוא אוהב אותם, ובמקום להודות לו הם כועסים עליו. עולם הפוך.

הגרוע מכל, וכבר פשה הנגע במחננו, הוא הדבור בטלפון סלולרי בבית כנסת. זה אחד הנסיונות הקשים ביותר בדורנו, ונכשלים בו בלי לשים לב בכלל. נראה לנו שזה מתר, וזה בסדר, ממש טבעי לדבר בזמן התפלה... ואף כשמעירים למדבר - הוא לא מבין מה הבעיה ומה לא בסדר? יש כאלה שברב חצפתם משתיקים את המוכיח וגוערים בו על שהוכיח אותם.

את כל זה עושה השטן כדי לעכב את גאלת עם ישראל, וכדי להביא עליהם אסונות, מחלות ומגפות קשות ואימות לאין שעור.

השטן יודע שזאת נקודת התרפה של עם ישראל ובשל כך נתנה לו הרשות לפגוע בעם היהודי הקדוש.

אף מי שלא מותר, ומקבל על עצמו לא לדבר כלל בבית הכנסת ובבית המדרש, ואף דואג שאחרים לא ידברו - נחשב לפנחס בשעתו, ואין קץ לשכרו. אשריו ואשרי חלקו.

משל למה הדבר דומה? לאדם שמגיע לבית המשפט לדין משפטי. הרי ברור לכל שאותו אדם נכנס ביראה ופחד להיכל בית המשפט, ולא יעז לדבר בטלפון. כל זאת מאימת השופט, שהוא בשר ודם, היום פה ומחר שם. אבל לפני מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, נראה לו שהכל מתר, והוא יכול לעשות ככל העולה על דעתו - לדבר בזמן התפלה וגם לענות לטלפון, כי בבית הכנסת אין דין ואין דין חס ושלום.

לכן חובה על כל אדם להזהר שבעתים מלדבר בבית הכנסת, כי הוא בית ה' ועלינו לכבדו. חובה להפיץ, ללא משוא פנים לאיש, את חמרת האסור של דבור דברים בטלים בבתי כנסיות ובתי מדרשות בזמן התפלה והלמוד, לפרט את כל הענשים הקשים שיש על כך, ומנגד את השכר העצום למי ששותק.

איך להנצל מדבור בבית הכנסת

יש קהלות שהנושא של כבוד בית הכנסת פרוץ מאד. אנשים משוחחים שיחות חלין בתוך בית הכנסת, ואפלו באמצע התפלה! מה יעשה אדם שרוצה להתחזק בענין? הרי הוא אינו חי בחלל ריק, הוא חלק מקהלה, וכשכלם לא נזהרים מלשוחח בבית הכנסת איך הוא יהיה יוצא דפן ושונה מכלם?

רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל יעץ עצה: יבוא האדם בנפרד לכל אחד מחבריו ויודיע להם: "קבלתי על עצמי שלא לדבר בבית הכנסת". כך יהיה לו קל יותר להתגבר על היצר. כשחבריו יראו שהוא נמנע מלדבר, לא רק שלא יפנו אליו בבית הכנסת, אלא הדבר ישפיע גם עליהם לחדל מדבורים של חול בבית הכנסת.

נמצא שאדם יחיד יכול לגרם קדוש השם גדול ולהשפיע במעשיו על כל הקהלה כלה!

מזרא גבאי

בספר "הס בהיכל קדשו" מספר על רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, שראה פעם גבאי בית הכנסת מתלוצץ ונוהג קלות ראש. התנהגותו פגמה בכבוד בית הכנסת וברצינות התפלה.

נגש אליו הרב קובלסקי ואמר לו: "גבאי בבית הכנסת - כמוהו כמלך בעם. מלך שמחל על כבודו - אין כבודו מחול, וזאת משום שכבודו הוא כבוד העם, ואין בידו למחל על כבוד העם. דע לה! כמו שהמלך מיצג את העם, כך הגבאי מיצג, בעיני המתפללים, את בית הכנסת! ויש מצוה של מזרא מקדש, לירא מבית הכנסת, כפתוב אצל יעקב אבינו: 'ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים'. כיון שכן, הגון וראוי לגבאי שינהג כבוד בעצמו ולא יתלוצץ עם המתפללים, כדי שלא יפגם מוראו, ויתיחסו אליו בכבוד הראוי למעמדו ולמקום הקדוש שאותו הוא מיצג."

נפעם הגבאי, והחל לנהג בעצמו כבוד ראש לשם שמים.

ללמוד וללמד לשמר לעשות ולקיים

בתפלת שחרית אנו אומרים: "ותן בלבנו בינה להבין, להשפיל, לשמע, ללמוד וללמד, לשמר ולעשות ולקיים..."

ללמוד - חובה על כל אחד מישראל ללמוד את הכתוב בתורה וללמוד מדברי חכמים איך עליו לנהוג בכל צעד ושעל מחייו. ללמוד מה מתר ומה אסור.

וללמד - כשאנו לומדים תורה ויודעים את ההלכות, אל לנו לשמר זאת לעצמנו. מחובתנו ללמד אחרים על מנת שיידעו גם הם איך להתנהג.

לשמר ולעשות - על ידי שאנחנו לומדים ומלמדים את הרבים, נדע את חשיבות התורה הקדושה וחקיה, וממילא נזכה לעשות, שגדול תלמוד תורה המביא לידי מעשה.

ולקיים - כל זמן שנקשיב לדברי חכמים, נזכה לקיים את התורה וההלכה בחשק ובאהבה. כמו שאומר ה"אור החיים" הקדוש: "שיהיה עסק התורה בחשק גדול שהגם שעודנו לומד יתאווה ללמוד עוד, וזה יגיד שאינו שבע וקץ בלמודו".

ברוך ה', אחוז האנשים ששומרים ומקיימים גבוה מאד, אך לצערנו ישנו גם אחוז קטן ששומעים ולא מקיימים. אני מדבר על הנושא של קדשת בתי כנסיות, בתי מדרשות והמקומות הקדושים.

ישנם אנשים שמשתכנעים ומקבלים על עצמם לא לדבר בשעת התפלה באמצעות הסברה נכונה וטובה, כגון: באמצעות דרשות, קריאת עלונים וקנטרסים, בהם הם מתוודעים לחמרת האסור, לתוצאותיו הקשות, ומאידך גיסא ספורים של אנשים שנושעו והתבטלו מעליהם גזרות קשות ורעות בזכות שקבלו על עצמם לא לדבר בתפלה.

עדין אחוז קטן זה לא מענינים, לצערנו, לשמע את האמת וממשיכים בדרךם המטעית וגם מכשילים ביחד אתם אנשים חלשי אפי, שהיו מענינים להתחזק בנושא. לצערנו הם לא מבינים שאחת הסבות העקריות לכל הצרות הפוקדות את עם ישראל, ואת עולם התורה, היא הזלזול בבתי כנסיות ובתי מדרשיות בדבורים בטלים, בדברי שחוק וקלות ראש, ואף שיחות במכשירי הטלפון הנידים.

עלינו להתאחד כלנו, פאיש אחד בלב אחד, ללמד איה להתנהג בבית הכנסת ולשמר על קדשותו. בכך נשמש דגמא למתפללים שאינם נוהגים כן. ללמד וללמד לשמר לעשות ולקיים.

הנגיף במשול

בתקופת מגפת הקורונה היתה יהודי שפתח תסמינים חמורים של המחלה. כחות ההצלה הבהילו אותו לבית החולים. החולה הרדם וחבר למכונת הנשמה. הרופאים לא נתנו תקוות רבות. בני המשפחה נחקרו מה מקור ההדבקות, ולא ידעו להשיב. הוא הרי כל כך נזהר תמיד...

בחסדי שמים, לאחר שבועות ארבים של המתנה וצפייה, מתוך תפלות רבות, מצבו התייצב, ואט אט הוא חזר לבריאות איתנה. הרופאים חקרו אותו לעמק, ואז נזכר שפעם אחת בלבד הוא שוחח עם אדם, שהיה ללא ההגנה הדרושה. בדיקה מהירה העלתה שאכן אותו אדם חיובי לנגיף. אמנם אותו אדם קבל את המחלה בצורה קלה ביותר, ללא כל תסמינים, אולם אצל החולה שלנו, שנדבק ממנו, התפתחו תופעות חמורות ביותר, עד לסכנת חיים.

כל זה יכול לשמש לנו כמשל לעניננו: לעתים פאָשר מעירים למישהו על אסור שיחה בשעת התפלה, הוא רוטן: 'מה כבר עשיתי? אמרתי רק מלה אחת!' מהמשל נוכל להבין עד כמה גם שיחה קצרה יכולה להביא לתוצאה חמורה ביותר.

לשמחתנו, בכל זאת, יש גם הבדל עצום בין שני הדברים. בעוד שפנגד הנגיף חכמי הרופאים עדין נלאים ויגעים למצא דרך להלחם בו ולמגר אותו, בנוגע לנושא שלנו יש פתרון ראוי וזמין, לחסם את פינו ולשתק בעת שאנו עומדים להתפלל לבורא עולם. כך נמנע מעלינו, ומעל כל ישראל, צער ונזק, ואף טוב וחסד ישפיע עלינו ממרומים ברחמי ובחסדיו הגלויים.

בספר "שומרי משמרת הקדש" מבע הרעיון הזה בצורה הבאה:

"ראיתי אותך נגש לאדם ברחוב, שהתהלך ללא מסכה על הפנים, ושאלת אותו: 'מדוע אינך חובש מסכה?' והוא השיב: 'איני רואה בכך צורך'. גם אם לא יקרה כל נזק, הסברת לו בטוב טעם ודעת, אבל חובה עליך למנע נזק מאחרים. אחרים יכולים להדבק ממך'...

"ואני נזכרתי שפעם אחת הערתי לך לא לשוחח בשעת התפלה, וענית לי תרוצים שונים ומשנים. נא חשב! גם אם אינך חושש באופן אישי - אתה מפריע לאחרים! נא חשב! בגללך נחסמת התפלה של כלם מלעלות למעלה.

נדרש מאתנו לערוך חשבון נפש

אדם צריך לערוך חשבון נפש מדקדק כמה פעמים ביום הוא מדבר שיחה בטלה בזמן התפלה, וכפיל זאת בשנה, ואז יבהל כשיראה כמה אלפי עברות עבר רק בכך שדבר בבית הכנסת. ואם יכפיל זאת בכל

ימי חיי - יגיע למאות אלפים, ה' ישמר ויציל. לאחר מאה ועשרים, כשיבוא לתת דין וחשבון לפני בורא עולם, באיזו בשת פנים יעמוד לפניו. חייבים להבין שעל כל מלה ומלה שאדם מדבר בתפלה הוא בורא מלאך חפלה שיעמד נגדו ביום הדין.

חייבים לקבל על עצמנו שלא לדבר בזמן התפלה. חכמי המוסר אומרים, שפשאדם רוצה לחזור בתשובה עליו לתקן באותו המקום שבו פגם. לכן, כדי לחזור בתשובה על חטאי הדבור בתפלה - לא די שלא ידבר יותר בזמן התפלה, אלא אף ידאג לכוון שאחרים לא ידברו סביבו, ויסביר להם בנחת את העוון הגדול מול השוכר העצום. ובדאי לא לדבר בפלאפון ולא לגרם לאחרים בטול תורה ורפיון בתפלה, שזהו חלול השם עצום. בעולם הבא מאכילים את האדם גחלי רתמים על כל דבור ודבור!

לדאבוננו, חלק גדול מהצבור לא מבין מה הבעיה בדבור בבית הכנסת בזמן התפלה, קריאת התורה או קדיש וקדשה. "מה קרה אם עניתי שניה לפלאפון. זה היה חשוב..."

הגבאים צריכים להיות אחראים על כך שלא ידברו בבית הכנסת. וכשאמה מבקש את התערבותם כי אמה רק אורח, אמה מקבל כל מיני תשובות מתחמקות, שכלן הבל ורעות רוח...

התשובות שקבלתי מספר פעמים היו: 'אני לא מוכן להעיר להם כי הם חברים שלי, ואני לא רוצה להסתכסך אתם', או 'אם אני אעיר להם הם לא יבואו לכאן יותר ואז בקשי יהיה לנו מנין', או 'אנחנו נמצאים בירידת הדורות וצריך להגיד לו תודה שהוא בא בכלל לבית הכנסת...' ה' ישמר ויציל מדעות כאלו.

לפעמים הבעיה קשה בכפלים, כשהגבאי בעצמו מדבר בתפלה, ואיך הוא יכול להעיר לאחרים? נוצר מצב של משוא פנים ושקר,

ובְּשִׁמְשֵׁהוּ מִבְּקֶשׁ לְהַעִיר - נוֹתְנִים לוֹ לְהַבִּין שֶׁהִבְעֵהּ הִיא בּוֹ, וְשִׁכַּל
אֶחָד יִחְיֶה בְּשָׁלוֹ.

מַעֲשִׂים הַמֵּרְחִיקִים אֶת הַשְּׂכִינָה מִמְּקוֹמָהּ

הַזְדַּמֵּן לִי לִפְגֹּשׁ יְהוּדֵי צָדִיק, שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת בְּבֵית הָעֶלְמִין
עִם הַנִּפְטָרִים. מִשׁוּם מָה מִצְאָתִי אֶת עֲצָמֵי מְדַבֵּר אֹתוֹ עַל קִדְשֵׁת בֵּית
הַכִּנְסֶת, וְעַל הָאִסּוּר הַחֲמוּר שֶׁל דְּבוּר בְּזִמְן הַתִּפְלָה.

הוא האֲזִין לִי בְּקֶשֶׁב רַב, וְחֲשֵׁתִי כִּי מִיתָרִים נָעִים בְּלִבּוֹ.

אֲחֵר זִמְן מָה אָמַר לִי: "דְּבָרִים אֵלּוּ חֲדָשִׁים לִי לַחֲלוּטִין. מִדֵּי שִׁבְתָּ
בְּשִׁבְתּוֹ אֲנִי מִתְּפַלֵּל בְּבֵית כְּנֶסֶת, וְלִתְמִי חֲשַׁבְתִּי כִּי כֶּן מִתְנַהֲלִים כָּל
בְּתֵי הַכְּנֶסֶת... אֲצַלְנוּ קִיָּמִים בְּהַחֲלִט דְּבוּרִים גַּם בְּזִמְן הַתִּפְלָה, אֲךֹ
גְרוּעַ מִזֶּה הוּא מַה שֶׁקוֹרָה בְּזִמְן הַקְּרִיאָה בַּתּוֹרָה. כְּשֶׁמִּסְתַּיֶּמֶת
הַקְּרִיאָה בַּתּוֹרָה, לִפְנֵי הַהִפְטָרָה, יוֹצְאִים הַמִּתְפַּלְלִים הַחוּצָה לְדַבֵּר,
לְצַחוּק, לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת בְּזִמְן קְרִיאַת הַהִפְטָרָה.

לִי עֲצָמֵי צָרָה הַמֵּרָאָה הַזֶּה, וּמִדֵּי פַעַם נִסִּיתִי לְהִתְחַנֵּן אֲלֵיהֶם
שֶׁיִּכְנָסוּ פְּנִימָה. קָרָה שְׁנוֹתֵרְנוּ פָּחוֹת מִמִּנִּין מִתְּפַלְלִים בְּמִשְׁוֹ קְרִיאַת
הַהִפְטָרָה. הַדְּבָר נִרְאָה לִי כְּזִלְזוּל מִפְּגַן וּבִזְיוֹן שֶׁל מַמֶּשׁ, אוֹלָם לֹא
הוֹעִילוּ לָנוּ כָּל הַתַּחֲנוּנִים וְהַבְּקָשׁוֹת, וְהַמִּתְפַּלְלִים נוֹתְרוּ בְּשִׁלְהֶם."

הַזְדַּעַזְעֵתִי מִדְּבָרָיו. אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם יְהוּדִים, אֲשֶׁר בָּמוֹ יְדִיָּהֶם
מֵרְחִיקִים אֶת הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה מִמְּקוֹמָם, וּבְמַעֲשֵׂיהֶם גּוֹרְמִים
שֶׁהַסְטֵרָא אַחֲרָא תִּתְּפֹס אֶת מְקוֹמָם! כִּמָּה עָלִינוּ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְרַחֵק
מִמַּעֲשִׂים כָּאֵלּוּ, הָרָעִים בְּעֵינֵי ה'.

כבוד של תפלה

כמה שווה מכתב מנשיא ארצות הברית?

נספר ספור שהתפרסם לא מכבר, וממנו יכולים אנו ללמוד, בקל וחסר, מוסר השכל גדול:

לאשה אחת, באמריקה, היה ילד היפראקטיבי, ובליט ברה סלקוהו מבית הספר שבו למד.

באחד הימים התקיימה אספה בהשתתפות נשיא ארצות הברית. לאחר שהנשיא סיים לנאם, הוא הקציב זמן לשאלות ותשובות. האשה קמה וספרה לו ש"זרקו" את הבן שלה מבית הספר, ואין לו מקום ללמוד. היא בקשה לשאל: האם הנשיא יכול לעשות משהו למענה? הנשיא השיב בחיוב, והסכים לשלח מכתב, כתוב וחתום בכתב ידו, ולבקש מהנהלת בית הספר לקבל את הילד בחזרה.

האשה לא מצאה ברשותה דף ניר, לרשם עליו את המכתב. עורר דין, שישב בין הקהל, התנדב לתת לה דף ניר. הוא תלש מהבלאנקים שלו דף, עם הלוגו שלו, ועליו רשם הנשיא את המכתב. עוד באותו היום מסרה האשה את המכתב להנהלת בית הספר, שצייתה מיד לבקשתו האישית של הנשיא, וקבלו את הילד בחזרה.

דבר המכתב הזה התגלגל לאזניו של איזשהו אספן, והוא פנה להנהלת בית הספר בבקשה לרכש מהם את המכתב, תמורת סך של מאה אלף דולר! לאו מלתא זוטרתא היא, מכתב פה אישי, כתוב וחתום בידי הנשיא, בכבודו ובעצמו, ובו מנסחת בקשתו המיוחדת.

אלא שאז פרץ ופוח גדול: העורך דין טען כי בזכות הבלאנק שלו, שנתן לאשה, התאפשרה פתיבת המכתב. האשה טענה כי הנשיא נתן לה, ובזדה, את המכתב, והוא שיה לה, והנהלת בית הספר טענה כי המכתב היה ממען אליהם, ולפיכך הוא שיה לבית הספר. טענתו של עורך הדין נדחתה על הסף, והופוח התנהל אפוא בין האשה לבין הנהלת בית הספר.

כשספרו את הספור למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, אמר כי לדעתו, המכתב שיה לבית הספר, משום שהאשה לא התכונה לזכות בו. לו היתה יודעת את שויו - היתה רק מראה להם אותו ולא מוסרת אותו לידם. ומכיון שלא ידעה שיש לו ערך - לא התכונה לזכות בו. הספור התגלגל לבית מדרשו של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, ושם דנו כיצד לפסק הלכה למעשה. עד כאן הספור.

מעתה, הבה ונדון בקל וחסר:

אם מכתב של נשיא גוי, שעוד זמן קצר פורש מנשיאותו, שהיום כאן, ומחר בקבר - שווה מאה אלף דולר, כמה שווה יהודי הלומד תורה ומתפלל?

כמה עלינו ליקר את התפלה! הזהר הקדוש אומר, שכל בקר, כשאדם יוצא מפתח ביתו, בדרךכו לבית הכנסת לתפלה, מלאכי השרת מקבלים את פניו, רוקדים לפניו ואומרים: "הבו יקרא לדיוקנא דמלכא" [תנו כבוד לדיוקן המלך], וזה לשון הזהר הקדוש (דברים פרשת ואתחנן דף רסה עמוד א):

ונפקין עמיה מתרעא דביתיה, ואוזפי ליה לבי כנישתא. ומכריזי קמיה, הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא, הבו יקרא לבריה דמלכא, לפרצופא יקרא דמלכא. רוחא קדישא שריא עליה, אכריז ואמר (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר."

הקדוש ברוך הוא, וכל פמליא של מעלה, ששים ושומחים מכל מלה של תפלה היוצאת מפיו של כל יהודי. כל אחד נחשב שם כמו בן יחיד! ומזה, אומר ה"חפץ חיים" זצ"ל, צריך שתדמענה עינינו דמענות של התרגשות! הקדוש ברוך הוא שמח עם התפלה שלנו! מלאכי השרת שומחים עם התפלה שלנו! כל תפלה בכונה בוקעת חלונות רקיע, פותחת שערי שמים! כל ברכה בכונה שוה מיליונים! אם נשכיל להעריך נכון את ערכה של כל תפלה, יהיה לנו קל יותר לקום בבקר, להתגבר כארי, וללכת לבית הכנסת להתפלל.

מוסר השכל מעובד 'ברינקס'

מובא בספר "טובך יפיעו": לחדר המתנה בבית חולים נכנסו שני צעירים חמושים באקדחים, הם הורו לכל הנוכחים לצאת החוצה. הם היו קשוחים, פניהם היו חמורות סבר. מי שנסה להתחמק, הם סמנו לו את הדרך החוצה. אף אדם לא רצה להסתבך עם שני הגברתנים הקשוחים הללו...

מסתבר שהשנים היו עובדים של חברת 'ברינקס', שבאו למלא את הפספומט בשטרות כסף.

לפתע נגש אדם אל אחד מהם, טפח על שכמו לאות חבה, ופתח אתו בשיחה ידידותית: "מה שלומך?" נראה שהיה זה חברו משכבר הימים.

אולם עובד ה'בְּרִינְקס' לא הניד עפעף, הוא נשאר קשוח. הדף קלות את חברו וסמן לו בידו לזוז מהמקום.

רק לאחר ששים את עבודתו, ומלא את הכספומט בשטרות כסף, נגש אל חברו, והתנצל על קשיחותו ועל התעלמותו ממנו. "תבין אותי", אמר עובד ה'בְּרִינְקס' לחברו - "כשאני בעבודה אסור לי לאבד את הרפוז ולהסיח את הדעת לרגע אחד! מדבר כאן בסכומי כסף גדולים, ומטלת עלי האחריות שלא תארע להם שום תקלה".

איזה מוסר השכל אפשר ללמוד מכך! יהודי בא לתפלה בבית הכנסת, שוטח את תפלתו לפני בורא עולם, מבקש את צרכיו - בריאות, פרנסה, נחת מהילדים. באמצע התפלה נגש אליו חברו הטוב ושואל בשלומו, האם ישיב לו?

אוי לו אם יסיח את דעתו מן התפלה כדי לשוחח עם חברו, הרי בקך הוא מוכיח שהתפלה שלו פחותת ערך משטרות הכסף שבידי עובד ה'בְּרִינְקס'!

כאשר האדם נצב בתפלה לפני בורא עולם, עליו להתרכז בתפלה ולא להסיח דעתו ממנה לרגע אחד, ובדאי שאסור לו להפסיק בתפלה ולשוחח בדברי חליו.

כך מובא בדברי הטור (ארח חיים סימן צח): "דתנאי: המתפלל צריך שיכוון לבו, שנאמר: 'תכין לבם תקשיב אזנה', פרוש, שיכוון פרוש המלות שמוציא בשפתיו ויחשב כאלו שכינה כנגדו, שנאמר: 'שויתי ה' לנגדי תמיד', ויעיר הפונה ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו, עד שתשאר מחשבתו וכונתו זכה בתפלתו".

מוסיף הטור: "ויחשב כי אלו היה מדבר לפני מלך בשר ודם שהיום כאן ולמחר בקבר, היה מסדר דבריו ומכוון בהם יפה לבל יפשל. קל

וחמר לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שצריך לכוון אף מחשבתו, כי לפני המחשבה כדבור".

הבאת ילדים קטנים לבית הכנסת

שאלה: האם מתר/כדאי/רצוי/אסור להביא ילדים ותינוקות לבית הכנסת? בפרט כאשר הבעל רוצה שאשתו תנוח והפתרון שלו הוא להביא את הילדים לבית הכנסת, האם הדבר נכון על פי השקפת התורה?

תשובה: כתב הרמ"א (סימן קכד סעיף ד): "וילמד את בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא".

כתב על זה ה"משנה ברורה" בשם ה"מגן אברהם" וה"פרי מגדים", זה לשונו: "וצריך שיהנכם שיעמדו באימה וביראה. והקטנים ביותר הרצים ושבים בבית הכנסת בשחוק, מוטב שלא להביאם, דהרגל נעשה טבע [וגם כשיגדלו, ימשיכו לזלזל בבית הכנסת] וגם שמטרידים להצבור בתפלתם".

לפי זה התשובה לשאלה תהיה, שהכל לפי הענין: אם הילד גדול ומבין, ומסוגל לשבת באימה וביראה - אדרבה, מצוה גדולה להביאו לבית הכנסת, ולחנכו ולהרגילו בתפלה לה' יתברך. אף אם המצב לא כן, שהילד עדין קטן וכל בואו לבית הכנסת הוא רק לשחוק והתול - אין בזה שום מצוה, ואדרבה, לעברה תחשב לו - הן כלפי הילד והן כלפי הצבור שמטריד בתפלתו. זאת מלבד הבזיון הגדול שיש בעצם המשחקים שהילדים משחקים בבית הכנסת, שזה דבר חמור ביותר. כמובן, אין הילד אשם אלא האחריות מוטלת על אביו].

לכן, גם אם האשה עיפה ואינה מסגלת לשמור על הילדים - אין להביאם לבית הכנסת כלל!

אם ישאל השואל: מה, לא אתפלל במנין בבית הכנסת? אף אתה אמר לו: בודאי! תתפלל בבית. הרי אתה עוסק במצוה גדולה - לשמור על הילדים של הקב"ה, והעוסק במצוה פטור מן המצוה! וכי הדבר קל בעיניך?

העצה אף לחנף הילדים לתפלה בבית הכנסת, ללא שיתרגלו לקלות ראש היא, להרגילם מעט מעט. כלומר, אם הילד מסגל לשבת רק חמש דקות - שיבוא לסוף תפלת ערבית של שבת, או לסוף תפלת מוסף. כאשר יגדל - יבוא לכל תפלת ערבית וכו'. העקר שלא יהיה לו קשה מדי לשבת בנחת במקום אחד. וה' יזכנו לעבדו באמת ובתמים.

חשיבותה העצומה של חזרת הש"ץ

כתב ה"פן איש חי" (בפרשת תרומה) הביא את דברי האר"י ז"ל ב"שער הכוונות", שהנה הטעם שתקנו חז"ל את חזרת השליח צבור אחר תפלת הלחש, מעקרו היה בכדי להוציא ידי חובה את מי שאינו בקי, ואם כן בימינו שכלם בקיאים ויודעים לקרא, ומתפללים בעצמם את תפלת הלחש, מה ענינה של חזרת הש"ץ?

על כף גלה לנו האר"י את סוד הדברים, שבתפלת הלחש אנחנו מתקנים יחוד בעולם אחד, ואלו בחזרת הש"ץ מתקנים עולם הרבה יותר גבוה מאשר בתפלת הלחש, ואף מקבלים בקשות רפואות וישועות הרבה יותר מאשר בתפלת הלחש.

אָמרו בְּשֵׁם מָרְן הָרַב עוֹבְדֵיָה יוֹסֵף זצ"ל לְגַבִּי מַה שְׁאָמְרוּ חַי"ל:
 "אֲשֶׁרִי מִי שְׁגָדוֹל בַּתוֹרָה וְעוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ", שְׁדַּבְּרִיהֶם נֶאֱמָרוּ
 עַל מִי שְׁעוֹסֵק בַּתוֹרָה בְּזִמְנִים הָרְאוּיִים, אֶךְ מִי שְׁלוֹמֵד בְּזִמְן חֲזָרָת
 הַש"ץ - אָמְנָם הוּא לוֹמֵד תּוֹרָה, אֶךְ אֵינוֹ עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ.

בַּחֲזָרָת הַש"ץ יֵשׁ לְשִׁתָּק, וְיֵשׁ לְגַעַר בְּאֵלּוֹ הַלּוֹמְדִים בְּזִמְן זֶה. כֵּן
 כָּתַב בְּשִׁלְחֹן עֶרוֹף הָרַב הַלְכוֹת תַּפְּלָה (סִימָן קכד סעיף ו): "כְּשֶׁש"ץ חוֹזֵר
 הַתַּפְּלָה יֵשׁ לְכָל הַקָּהָל לְשִׁתָּק וּלְכַוֵּן לְבָרוּכֹת שְׁמִבְרָךְ הַש"ץ, וְלַעֲנוֹת
 אָמֵן. וְאִם אֵין תְּשֻׁעָה מְכֻנָּנִים לְבָרוּכֹתָיו קָרוֹב לְהִיּוֹת בְּרוּכֹתָיו לְבִטְלָה...
 וְיֵשׁ לְגַעַר בְּאֲנָשִׁים שְׁלוֹמְדִים בְּעֵת חֲזָרָת הַשְּׁלִיחַ צָבוּר אֹז אוֹמְרִים
 תַּחֲנוּנִים, וְאֶפְלוּ אִם מְכֻנָּנִים לְסוֹף הַבְּרָכָה לַעֲנוֹת אָמֵן כְּרָאוּי שֶׁלֹּא
 תִּהְיֶה אָמֵן יְתוּמָה כְּמוֹ שְׂיִתְבָּאֵר, לֹא יָפָה הֵם עוֹשִׂים. וְכָל אָדָם יַעֲשֶׂה
 עֲצָמוֹ כְּאֵלּוֹ אֵין תְּשֻׁעָה זוּלָּתוֹ, וְיִכְוֵן לְכָל בְּרָכָה מֵרֵאשִׁית עַד סוּפָה.
 שָׂאֵם הַלּוֹמְדִים יִפְנוּ לְלִמּוּדִים, עֲמִי הָאָרֶץ יִלְמְדוּ מֵהֵן שֶׁלֹּא לְהֶאֱזִין
 לְשִׁלְיחַ צָבוּר וַיַּעֲסִקוּ בְּשִׁיחָה בְּטִלָּה, וְנִמְצְאוּ מַחֲטִיאִים אֶת הָרַבִּים"

לְכֵן אָסוּר לְדַבֵּר בְּעֵת חֲזָרָת הַש"ץ, וְיֵשׁ לַעֲבֹר וּלְקַרֵּא בְּסִדּוּר מְלָה
 בְּמָלָה אַחֵר הַחֲזָן, וְלַעֲנוֹת אָמֵן אַחֵר בְּרוּכֹתָיו.

דְּבָרִים נִפְלְאִים בְּעֵנִין זֶה כָּתַב רַבִּי שְׁמִשׁוֹן דָּוִד פִּינְקוּס זצ"ל בְּסִפְרוֹ
 "שְׁעָרִים בַּתַּפְּלָה", וְזֶה תִּרְף דְּבָרָיו:

יְדוּעַ מִכְתָּבִי הָאָר"י ז"ל, שְׁחֲזָרָת הַש"ץ יֵשׁ בָּהּ מַעֲלָה עֲצוּמָה עַל
 תַּפְּלַת הַלַּחֲשׁ, וְיֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין שְׁנֵי חֻלְקֵי תַּפְּלָה אֵלּוֹ, וְעַל זֶה רָמְזוּ חַי"ל
 (בְּרוּכֹת לב ע"ב): "אִם רָאָה אָדָם שֶׁהַתַּפְּלִל וְלֹא נִעְנָה - יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל".
 מִפֶּרֶשׁ הַגֵּר"א שֶׁהַכּוֹנֵה לַחֲזָרָת הַש"ץ, שְׂבָה תְּלוּיָה עֲנִיַת הַתַּפְּלָה. עַל
 כֵּן נֶאֱמָר: "הֵן א-ל כְּבִיר וְלֹא יִמָּאָס" (איוב לו, ה), מִכָּאֵן לְמִדּוֹ חַי"ל
 (בְּרוּכֹת ח ע"א) שְׁאֵין הַקָּב"ה מוֹאֵס בַּתַּפְּלָתָם שֶׁל רַבִּים, וְחֲזָרָת הַש"ץ
 בְּמַהוּתָהּ הִיא תַּפְּלָה שֶׁל צָבוּר.

רָמַז לְכָל זֶה הוּא מַה שֶׁתַּפְּלַת עֲמִידָה חוֹבָה שֶׁתֵּהָא בְּלַחַשׁ, וְחִזְרַת הַשִּׁי"ן בְּקוֹל רָם. הִינּוּ, מִשּׁוּם שֶׁתַּפְּלַת הַלַּחַשׁ לְרֹב יִקְרָתָהּ הִיא כְּאָדָם הַמִּחְבִּיא יְהִלּוּם יָקָר שֶׁלֹּא יִחְטְפוּהוּ לְסִטִּים מִמֶּנּוּ, מַה שָּׁאִין בּוֹ חִזְרַת הַשִּׁי"ן, וְדִרְגָּתָהּ הִיא כָּל כֶּף עֲלִיוֹנָה, שָׁאִין שָׁם מִגָּע לְלִסְטִים וְכַחוֹת רְעִים כָּלָל, כִּי כִּבֵּר עוֹמֵד הוּא בְּדִבְקוֹת כָּל כֶּף לַמָּלָךְ, עַד שָׁאִין כָּאֵן יוֹתֵר שׁוּם סִפְנָה מִכַּחוֹת זָרִים, וְאִין חֲשֵׁשׁ שֶׁיִּחְטְפוּ אֶת הַתַּפְּלוֹת הַנוֹרְאוֹת הֵהֵן.

וְהִנֵּה רַבִּים מֵאַתָּנוּ, שֶׁלֹּא יְדוּעָה לָהֶם זֹאת הַיְדִיעָה, חִזְרַת הַשִּׁי"ן הִיא אֲצֵלָם לְכַתְּחֻלָּה זְמַן הַמִּיעֵד לַעֲיֹן בְּסִפָּר אוֹ סֵתָם זְמַן מְבַזֵּז, וְאַפְשָׁר שֶׁיַּעֲבִרוּ שְׁבָעִים שָׁנָה מִבְּלִי שֶׁיִּכְוְנוּ בַּחֲזִרַת הַשִּׁי"ן אֲפֹלוּ פַּעַם אַחַת, וְאַפִּלוּ אִם הֵם שׁוֹמְעִים אֶת הַבְּרָכוֹת וְעוֹנִים אָמֵן, זֶה נַעֲשֶׂה לֵּלָא הַתְּרַגְּשׁוֹת מִיַּחַדָּת מַעֲנִין הַבְּקָשׁוֹת וְהַשְּׁבָחִים הַנֶּאֱמָרִים כָּאֵן. כָּל זֶה פְּשׁוּט מַחֲסֵר יְדִיעָה וְחֲסֵר חֲנוּךְ וְהֶרְגֵּל, בְּפָרְטִי מֵהַלְכֵי הַתַּפְּלָה וּסְגֻלוֹתֶיהָ.

מִשָּׁל לְמִי שֶׁקִּנָּה מְכוֹנִית וְנוֹסֵעַ בָּהּ כָּל יָמָיו בְּהִלּוּךְ רֵאשׁוֹן. כִּיּוֹן שֶׁמַּעֲוָלָם לֹא לְמַדּוּהוּ שֶׁיִּשְׁנֶם עוֹד הַלוֹכִים וַיֵּשׁ אֲפִשְׁרוֹת לְהַגְבִּיר אֶת הַמְהִירוֹת וּלְהַפִּיק מֵהַמְכוֹנִית כַּחוֹת גְּדוֹלִים יוֹתֵר, נִדְּמָה לוֹ שֶׁזֶּה בְּאֵמֶת תַּכְלִית כֹּחָה שֶׁל הַמְכוֹנִית - לְנִסֵּעַ בָּהּ בְּמַהִירוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים קִילּוֹמֶטֶר לְשָׁעָה. אֲדִרְבָּה, הוּא רוֹאֶה בָּזֶה כֹחַ עֲצוּם וּמַהִירוֹת נוֹרָאָה, שֶׁהִרִי זֶה הֶרְבֵּה יוֹתֵר מִהַר מִהֵלִיכַת אָדָם. לַפְּעָמִים הוּא מֵתְאַמֵּץ מְאֹד וּמַגִּיעַ עַד אֲרָבָעִים קִילּוֹמֶטֶר לְשָׁעָה, וְרוֹאֶה בָּזֶה מִמֶּשׁ הַשָּׂג עֲצוּם. אֵן בְּאֵמֶת הָרוּאָה יֵבִין שֶׁכַּחוֹתֶיהָ הָאֱמֶתִיִּים וְהַנִּפְלְאִים שֶׁל הַמְכוֹנִית סְתוּמִים וְחֲתוּמִים בְּפָנָיו. כָּל זֶה מִפְּנֵי חֲסֵרוֹן יְדִיעָה קִלָּה, שֶׁבְּקִלוֹת הִיא יָכוֹל לְלַמֵּד עַל מִגּוֹן הָאֲפִשְׁרִיּוֹת וְהַכַּחוֹת שֶׁבִּידּוֹ, וְלַהוֹסִיף כֹחַ וְעֲצָמָה פִּי כִּמְהָ וְכִמְהָ.

המחבלים דלגו על בית הכנסת

אחד מבני הקהלה באופקים ספר דבר פלא מדהים:

אחרי הטבח הנורא שהתרחש באזור ביום שמחת תורה תשפ"ד, בדקו את מצלמות האבטחה, במטרה לנסות לראות מה מנע מהמחבלים להכנס לבית הכנסת. באותה עת כבר נודע שלמחבלים הייתה מפה של כל בתי הכנסת בעיר. מדוע דלגו עליהם?

במצלמה מאחד מבתי הכנסת רואים, שבדיוק כאשר נעמדו כלם לתפלת שמונה עשרה, הגיעה לחצר קבוצה של מחבלים, ימ"ש. הבנין דמם. כלם כאחד מתפללים תפלת לחש, גם בעזרת הנשים. המחבלים עומדים ומחכים. הם מנסים לשמע מה קורה בפנים, עד שמגיעים למסקנה שהבנין ריק, ויוצאים בלי לפגוע באיש.

זה מה שראו במצלמות, והמסר פשוט זועק: ראו מה גדול כחה של תפלה!

הענש על יציאה מבית הכנסת לפני סיום התפלה

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מביא מעשה נורא שמוכא ב"ספר חסידים" (סימן תשפ) ומצוה לפרסמו ברבים:

"מעשה בזקנה אחת צדיקה שהיתה מקדמת לבוא לבית הכנסת לתפלה, והיו בה מעשים טובים. לאחר מותה באה בחלום לטובים. אמרו לה: מה את באותו עולם? אמרה להם: מכים אותי בדינים גדולים, וכאשר שאר צדיקים וצדקניות בשמחה - מגרשים אותי מפניהם. ואמרה: כשהייתי בחיים הייתי יוצאה מבית הכנסת בסדר קדשה, ולא הייתי ממתנת עד שהיו יוצאים מבית הכנסת."

הָרִי אִם הָיוּ אוֹמְרִים לָאָדָם: 'נָתַן לָךְ מָאָה שְׁקָל, וּבִתְמוּנָה תִּשָּׂאָר עוֹד כַּמָּה דְּקוֹת עַד לְסִיּוּם הַתַּפְלָה' - מִי לֹא הָיָה נִשְׂאָר? גַּם בְּשִׁבִּיל חֲמִשִּׁים שְׁקָל הוּא הָיָה נִשְׂאָר...

אָבֵל עַל אָמֶן, שְׁשׂוּה מְלִיאָרְדִים - וַחַז"ל הִפְלִיגוּ בְּמַעֲלָתוֹ וְאָמְרוּ (שִׁבְתָּ קִיט ע"ב): "כָּל הָעוֹנָה אָמֵן בְּכָל כַּחוֹ פּוֹתָחִים לוֹ שְׁעָרֵי גֶן עֵדֶן" - הוּא מוֹתֵר, וּבּוֹרַח מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לִפְנֵי סִיּוּם הַתַּפְלָה...

הַתִּיצְבוֹת לִפְנֵי מֶלֶךְ בֶּשֶׁר וְדָם - כַּהֲכֵנָה לַתַּפְלָה בְּחֶרֶדַת קֹדֶשׁ

הַגָּאוֹן רַבִּי יְהוּדָה צִדְקָה זצ"ל פָּרַשׁ אֶת הַפְּסוּק בַּתְּהִלִּים (כז, ח): "לָךְ אָמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנַי אֶת פָּנֶיךָ ה' אֲבִקֶּשׁ", עַל פִּי דְבָרֵי הַגְּמָרָא (בְּרֻכּוֹת ג ע"ב), שֶׁבְּכָל יוֹם בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר הָיוּ נִכְנָסִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל אֶצֶל דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְאוֹמְרִים לוֹ: אֲדוֹנֵנוּ הַמֶּלֶךְ, עֲמֹךְ יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין פְּרֻנְסָה.

נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׂאֵלָה, הָרִי עֲלוֹת הַשַּׁחַר הוּא זְמַן מִבְּחָר וְעַת רָצוֹן לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּתַפְלָה, וְכִי חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל לֹא מָצְאוּ זְמַן רְאוּי יוֹתֵר לָבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לַעֲסֹק בְּעֲנִינֵי הַשְּׁעָה אֲלֵא בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר?

אֲלֵא יֵשׁ לוֹמֵר, כִּי זֶה הִיְתָה דִּרְכָּם לְהִתְכַּוֵּן לַתַּפְלָה לִפְנֵי בּוֹרָא עוֹלָם. עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים בִּירְאָה לִפְנֵי מֶלֶךְ בֶּשֶׁר וְדָם, וּלְאַחַר מִכּוֹן בָּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִתִּיצְבִּים בְּחֶרֶדַת קֹדֶשׁ לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִתּוֹךְ כֵּן הָיוּ מִתְּפַלְּלִים בִּירְאָה וּפְחַד וְלֹא מְעֻזִּים לְדַבֵּר בְּדִבְרֵי חֲלִין בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה.

שָׁמָּה יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁבִּימֵינוּ, שָׂאִי אֶפְשָׁר לְהִגִּיעַ לְמֶלֶךְ בֶּשֶׁר וְדָם בְּאִפּוֹן קַל וּפְשׁוּט, אִם נִרְצָה לְדַבֵּק בְּדֶרֶךְ זֶה שֶׁל צִיּוּר חַי וּמוֹחֵשׁ שֶׁל תַּקְּףָה הַמַּלְכוּת, עָלֵינוּ לְצִיר לְעֲצָמֵנוּ אֶת מָה שֶׁמִּתְרַחֵשׁ בְּמַחֲלָקוֹת מְסִימּוֹת

שֶׁל בְּתֵי הַחוֹלִים, שֶׁכָּל מִי שְׁשׁוֹכֵב שָׁם הָרִי זֶה בְּגִזְרַת עֲלִיוֹן, גִּזֵּר דִּין שֶׁל מַלְכוּת שָׁמַיִם.

אִם יֵצֵר אָדָם אֶת הַנִּכְנָסִים וְהַיּוֹצְאִים בְּמִקְוֹמוֹת אֱלֹהִים, יַעֲלֶה עַל לְבוֹ יִרְאֵת הַשֵּׁם וְגָדֵל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן יִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ כְּבֹד רֹאשׁ וְרוּמָמוֹת.

הַמַּדְבֵּר בַּתְּפִלָּה נַעֲשֶׂה מִרְכָּבָה טִמְאָה לְכִסִּיל הָעֲלִיוֹן

בְּשִׁיחַת שַׁבָּת (נֶצְבִּים תשכ"ח) אָמַר הַרְבֵּי מִלְּיוּבָאוּיטִשׁ זצ"ל: "דְּבָרִים בְּטָלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בָּעֵת הַתְּפִלָּה וְקִרְיַת הַתּוֹרָה - הוּא הַפֶּךְ כְּבוֹד וְקִדְשֵׁי בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּתַכְלִית! וְיָדוּעַ גָּדֵל הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדָמוֹנִים לְתַקֵּן וּלְהַזְהִיר עַל עֲנָיו זֶה. וְצָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה בְּזִהְרֵי תִּתְּרָה!"

הוא הוסיף עוד ואמר: "יש יהודי שתכף ומיד בקומו משנתו מכרח להאזין לרדיו כדי לדעת מה התרחש בעולם, ומה אמר פלוני בן פלוני בוויניגטון בנוגע לסוריה ולבנון. מה שיקים דבריו של הגוי בוויניגטון בנוגע לתכלית בריאתה 'לשמש את קוני'?! מה מוסיף לה הדבר באהבת ה' וביראת ה'?"

"ולא זו בלבד שהוא בעצמו מתנהג באופן כזה, אלא עוד זאת, הוא מבלבל את חבריו, ובהכנסו לבית הכנסת מספר הוא לכלם את מה ששמע זה עתה ברדיו, שאף על פי שכל הפוליטיקאים חשבו שהגוי בוויניגטון יאמר כן וכן, התברר שלבסוף אמר הפוך, כשהוא צריך להראות לכלם את בקיאותו בחדשות, ובזה מתבטא גדל חשיבותו!"

הוא הולך לבית הכנסת כדי להתפלל לקדוש ברוך הוא, ובמקום זה הוא מבלבל את שאר היהודים שנמצאים בבית כנסת ומפריע להם בתפלתם!

הנה כמה דברים מתוך ספר "התניא" קדישא (סימן כד) שהרבי הורה לתלותם בכתל בית הכנסת בכפר חב"ד: "ואל יעשה אדם עצמו רשע שעה אחת לפני המקום, אשר בחר בה מכל היום להקהל ולעמוד לפניו בשעה זו, שהיא עת רצון לפניו להתגלות לבוא אל המקדש מעט לפקד לשכינת כבודו השוכן אתם בתוך טמאותם, ולהמציא לדורשיו ומבקשיו ומיחליו. והמספר בצרכיו מראה בעצמו שאינו חפץ להתבונן ולראות בגלוי כבוד מלכותו, ונעשה מרכבה טמאה לכסיל העליון".

לְסִמּוֹן וִי אִו לְהַתְפַּלֵּל בְּאַמֶּת

בספר "לבית השם נלך בחיל ורעדה" כתב:

בכניסתו לבית הכנסת, צריך האדם לזכר שלשה דברים, אשר יעזרו לו שלא לדבר בעת התפלה: עין רואה, אֶזְנוֹ שומעת, כָּל מעשיו בספר נכתבים.

שום דבר אינו נעלם מעיני ה' יתברך, הרוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ הַכֹּל, וְלִבְטַח יוֹדֵעַ אִם אָדָם מַגִּיעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת כְּדִי לְסִמּוֹן "וִי" וְלִצָּאת יְדֵי חוּבָה, וְאִז אֵין לוֹ בְּעֵינָה לְדַבֵּר דְּבָרֵי חֲלִין, אוֹ שֶׁהוּא מַגִּיעַ בְּשִׁמְחָה וְטוֹב לֵב לְהַתְפַּלֵּל לַה' יתברך בכבוד ראש וביראה.

קשה לנו להבין מהי קדשת בית הכנסת ובית המדרש. בימים עברו חסידים היו מכינים את עצמם שעה לפני התפלה ושעה אחריה, בהכנות נפשיות ורוחניות, ובכך היו מבטלים גזרות מעל עם ישראל.

אם היינו ממשיכים בדרך זו גם היום, לא היינו סובלים כל כך ממכות וגזרות קשות, ומשיח צדקנו לבטח כבר היה מתגלה.

הקב"ה משאיל עליו

לעתים קורה שמדת העצלות גוברת על האדם, וההשכמה לבית הכנסת נדמית לו כהר גבוה, שהטפוס אליו מיגע ביותר. רבי נסים יגן זצ"ל עורר על כך בדרשותיו, וצטט בענין זה את דברי הגמרא (ברכות ו ע"ב): "כל הרגיל לבוא לבית הכנסת ולא בא יום אחד - הקדוש ברוך הוא משאיל עליו שנאמר (ישעיהו נ, י): 'מי בכם ירא ה' שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו יבטח בשם ה' וישען באלקיו', אם לדבר מצוה הלך - נגה לו, ואם לדבר הרשות הלך אין נגה לו, מאי טעמא? משום דהוה ליה לבטח בשם ה' ולא בטח".

הוא באר: כאשר אדם נעדר מבית הכנסת או מבית המדרש, כשלא הגיע לתפלה או לשעור הקבוע, הקב"ה בודק מהי סבת ההעדרות. אם הסבה מצדקת, לדגמא: אשתו חולה והיה עליו לעזר לה - נגה לו. הקב"ה שולח לאשתו רפואה שלמה, וכך יוכל בעלה לשוב בהקדם לתלמודו. אבל אם סבת ההעדרות לא היתה מצדקת - ואין נגה לו. תקבל ענש! ותרף בקלות על השעור כי היה נדמה לך שאתה לא מרגיש כל כך טוב? - באמת לא תרגיש טוב.

כשהרב עובדיה היה נותן שעור - מישהו היה מעלה על דעתו באמצע השעור לצאת לקנות בורקס? רק טפש היה עוזב שעור כזה בשביל חתיכת בורקס...

לו יציר שאליהו הנביא היה יושב בבית המדרש - מישהו היה מעלה על דעתו לצאת לשוק לקנות עגבניות זולות? רק טפש גמור

הִיָּה עוֹשֶׂה זֹאת. לְמִי שֵׁישׁ טַפַּת שׁוֹכֵל בְּקִדְקֻדּוֹ לֹא יַעֲזֹב אֶת אֱלֹהָיו
הַנְּבִיא בְּשִׁבִּיל עֲגֻבָּנוּת. אִם אֲשֶׁתּוֹ תִּשָּׂא לָמָּה לֹא הִבֵּאת
עֲגֻבָּנוּת? הוּא יַעֲנֶה בְּעֵינָיו בּוֹרְקוֹת וּבִלְב הוֹמָה מִהִתְרַגְּשׁוֹת: אֱלֹהָיו
הַנְּבִיא הִיָּה אֲתָנוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ.

וְעַכְשָׁיו אֲשָׂא אֶתְכֶם - הַמְּשִׁיחַ רַבִּי נָסִים - אִם מֵאֲמִינִים אָנוּ לְדַבְּרֵי
חִז"ל שֶׁאָמְרוּ (בְּרֻכּוֹת ו ע"א): "אִפְּלוּ אֶחָד שְׂיוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה - שְׂכִינָה
עִמּוֹ", הִנּוּ אוֹמֵר שֶׁהַקָּב"ה בְּעֶצְמוֹ יוֹשֵׁב אֲתָנוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלוֹמַד
אֲתָנוּ אֶת הַתּוֹרָה - בְּבַחֲיִנַת קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרֵיתָא וְיִשְׂרָאֵל חַד
הוּא - אֵיךְ אֲנַחְנוּ מְסַגְּלִים לְבִטֹּל שְׁעוֹר תּוֹרָה עַל כָּל מִינֵי עֲוֲנוֹת שֶׁל
מָה בְּכָךְ? אֵיךְ מַחְלִיפִים אָנוּ עוֹלָם נִצְחִי בְּעוֹלָם שָׁפֵל וְאַרְעִי?

אֵין זֹאת אֱלָא שְׁחִסְרָה לָנוּ אֲמוּנָה אֲמִתִּית, וְכִמּוֹ שֶׁאֲמָרָה הַגִּמְרָא:
"וְאִם לְדַבֵּר הָרְשׁוֹת הָלֶךְ אֵין נִגֶּה לוֹ, מֵאִי טַעֲמָא? מִשּׁוֹם דִּהּוּה לִיָּה
לְבִטֹּחַ בְּשֵׁם ה' וְלֹא בְּטַח".

לֹא זֶה בְּלִבְד אֱלָא שְׁחִסְרִים לָנוּ עֲרֻכֵי אֱמֶת, שֶׁהֵלֵא אֱלֹהֵינוּ
מִעֲרֻכִים יוֹתֵר אֶת לְמוֹד הַתּוֹרָה וְאֶת הָעוֹלָם הַבָּא, לֹא בְּנִקְל הִיָּינוּ
מוֹתָרִים עֲלֵיהֶם. אֶלֶף פְּעָמִים לְפָחוֹת שׁוֹקְלִים הִיָּינוּ אֶת הַדְּבָרִים לְפָנֵי
קִבְלַת הַהַחֲלָטָה לֹא לְהַשְׁתַּתֵּף בְּשְׁעוֹר הַקְּבוּעַ.

חֲשׁוֹב לְזִכֹּר אֶת הַדְּבָרִים כַּאֲשֶׁר הָעֲצָלוּת גּוֹבֶרֶת וּמְכַבֶּה בָּנוּ אֶת
הָרָצוֹן הַפְּנִימִי לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֵי ה'. אִם נִדְּע כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִצְפֶּה
לְתַפְלָה שְׁלָנוּ וּמִשְׁתַּקֵּק לְשִׁמְעַת אֶת קוֹלָנוּ - לְבוֹ שֶׁל מִי לֹא יִתְעוֹרֵר?!

זמן תפלה לחוד וזמן למוד לחוד,

חִיבִים לְהֵבִין שְׁאֲסוּר לְדַבֵּר בְּזֶמֶן הַתְּפִלָּה אֲפֵלוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וּוְדָאֵי שְׁלֵא יִלְמַד תוֹרָה בְּמִקּוֹם הַתְּפִלָּה. עַל זֶה נֶאֱמַר שָׂאִין לְמוֹדוֹ נֶחֱשֵׁב כָּלָל!

מָרָן הָרַב שֶׁן זצ"ל הִתְבַּטָּא עַל כֵּן, שְׁמִי שְׁלוֹמִיד וּמִדְבֵּר בְּמִקּוֹם לְהַתְּפַלֵּל וּמִפְּרִיעַ לְתְּפִלָּה, הֲרִי הוּא עֵמֶל וַיִּגַּע לְהִבָּל וָרִיק, וְאִין לְתוֹרָתוֹ יִתְרוֹן עַל הַתּוֹרָה שְׁלוֹמִיד גוֹי.

וְכֵן דִּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ עַל דֶּרֶךְ הַדְּרוֹשׁ אֶת הַפְּסוּק בְּמַגִּלַּת אֶסְתֵּר (ד, יא):
"כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל הַחֹצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְהִמִּית", שְׁכָּל מִי שֶׁנוֹטֵל לְעַצְמוֹ קִנְיָנִי חֲכָמָה, גְּבוּרָה אוֹ עֲשִׁירוֹת 'בְּכַח', כִּנְגֵד רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִלְּכּוֹ שֶׁל עוֹלָם - אַחַת דָּתוֹ לְהִמִּית.

כֵּן אֹמֵר הַמַּדְרֵשׁ (בַּמִּדְבָּר רַבָּה כב, ז): "שְׁלֹשׁ מִתְּנוֹת נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם, זָכָה בְּאַחַת מֵהֶן נָטַל חֲמִידַת כָּל הָעוֹלָם. זָכָה בְּחֲכָמָה זָכָה בְּכָל, זָכָה בְּגְבוּרָה זָכָה בְּכָל, זָכָה בְּעֶשֶׂר זָכָה בְּכָל. אִימָתִי - בְּזֶמֶן שֶׁהֵן מִתְּנוֹת שְׁמִי, וּבָאוֹת בְּכַח הַתּוֹרָה. אֲבָל גְּבוּרָתוֹ וְעֶשְׂרוֹ שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם אֵינוֹ כָּלוּם... וּמִתְּנוֹת אֵלוֹ בְּזֶמֶן שָׂאִין בָּאִין מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, סוֹפֵן לְהַפְסֵק מִמֶּנּוּ".

לְכֹאזְרָה, פִּיצַד שִׁינָּה 'לְחֻטָּף' וּלְהַשִּׁיג 'בְּכַח' קִנְיָנִי תוֹרָה וְחֲכָמָה?

בְּאֵר מָרָן רַבֵּי חַיִּים קִנְיָבֶסקִי זצ"ל: יֵשׁ מְצִיאוֹת שֶׁהָאָדָם אָמְנָם מְשִׁיג קִנְיָנִי תוֹרָה, אֲבָל נֶחֱשֵׁב לוֹ שֶׁהַשִּׁיגָם 'בְּכַח' וְהַדְּבָר אֵינוֹ לְרָצוֹן לִפְנֵי ה'. כִּגוּן: אִם הוּא לוֹמֵד תוֹרָה בְּמִקּוֹם שְׁאֲסוּר וּבְזֶמֶן שְׁאֲסוּר. לְמִשָּׁל: אִם לוֹמֵד תוֹרָה בְּמִבְאוֹת הַמְּטַנְפִים, אוֹ בְּזֶמֶן חֲזַרְתַּ הַש"ץ וְאַמִּירַת הַקְּדִישׁ, אוֹ שְׁלוֹמִיד בְּתַשְׁעָה בָּאָב אוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת לְאוֹר הַנֵּר. בְּכָל

הַמְקָרִים הֵלְלוּ הוּא אֲמָנָם יְשִׁיג קִנְיָנִי תוֹרָה, אֲבָל נִחְשָׁב לוֹ הַדְּבָר שֶׁהוּא חוּטֵף בְּכַח.

אֲמָנָם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָה (מְגִלָּה ו, ב): "יִגְעָתִי וּמִצָּאתִי - תֵּאֱמִין", שֶׁפִּינּוֹן שֶׁהוּא יִגַּע הוּא יִמָּצָא, בֵּין אִם מִגִּיעַ לוֹ וּבֵין אִם לֹא, וּמִכָּל מָקוֹם, הַדֶּרֶךְ שֶׁבָּהּ הִשִּׁיג אֶת תּוֹרָתוֹ אֵינָה רְצוּיָה בְּעֵינֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

תְּפִלָּה מִתּוֹךְ יִרְאָה

תְּפִלוֹת שׁוֹנוֹת נוֹשֵׂא כָּל יְהוּדֵי בְּמַהֲלָךְ חַיָּיו. רַבּוֹת מֵהֵן נִעְנוֹת וּמִתְקַבְּלוֹת, אֲךָ לֹא כָּלן כָּךְ. עַל אוֹתָן תְּפִלוֹת שָׂאִינָן מִתְקַבְּלוֹת אָמַר הָרַב נָסִים יִגַּן זצ"ל הַסֵּבֶר מִבְּהִיל: דָּוִד הַמֶּלֶךְ כָּבַד קִבְעָה: "קְרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאֵיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאַמֶּת" (תְּהִלִּים קמ"ה, יח) - הַקֶּבֶץ"ה קְרוֹב לְכָל מִי שֶׁקוֹרֵא לוֹ בְּאַמֶּת! אִם אֵינָנו נִעְנִיִּים, מִשְׁמַע שָׂאִין אָנוּ קוֹרְאִים לוֹ בְּאַמֶּת!...

כָּל מֶה שֶׁנִּדְרָשׁ מֵהָאֲדָם הוּא "הִרְחֵב פִּיךָ וְאַמְלֵאֵהוּ" (תְּהִלִּים פ"א, יא), לְהִרְחִיב אֶת פִּיו, לְהִתְפַּלֵּל, לְבַקֵּשׁ - וּכְבָּר מִבְּטָח לוֹ "וְאַמְלֵאֵהוּ". אִם, מִשּׁוֹם מָה, רוֹאִים שֶׁהִפָּה לֹא הִתְמַלֵּא - וְחָסַר בְּ"וְאַמְלֵאֵהוּ" - סִימָן שֶׁהִיא חָסַר בְּ"הִרְחֵב פִּיךָ", וְהִבְקָשָׁה לֹא הִיָּתָה כִּנָּה וְרִצִּינִית דֵּי הַצָּרָה. (הָאֲבֵן עֲזָרָא מְבָאֵר כִּי הִבְטָחַת: "הִרְחֵב פִּיךָ וְאַמְלֵאֵהוּ", נֶאֱמָרָה רַק עַל עֲנִיִּים רוֹחֲנִיִּים. כְּאֲשֶׁר אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִבְּקָשִׁים לְהִתְקַדֵּשׁ, לְהִתְקַרֵּב אֶל ה' וּלְהִמָּצֵא בְּמִדְרָגָה רוֹחֲנִית גְּבוּהָה יוֹתֵר - מִבְּטָח לָהֶם שֶׁהַקֶּבֶץ"ה יִמְלֵא אֶת בְּקָשָׁתָם. הִבְטָחָה זוֹ לֹא נֶאֱמָרָה לְגַבִּי עֲנִיִּים גְּשָׁמִיִּים, וְזֶהוּ הַהִסְבֵּר לָכֵךְ שֶׁיֵּשׁ תְּפִלוֹת עַל עֲנִיִּים גְּשָׁמִיִּים שָׂאִינָן נִעְנוֹת).

אֶחָד מִן הַדְּבָרִים הַמִּתְקַבְּלִים בְּקוֹרִיאָה הָאֲמִתִּית אֶל ה', הוּא הָאֲפֵן בּוֹ נִגָּשִׁים לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. מִטְּבַע הַדְּבָרִים, כְּשֶׁאֲדָם עוֹמֵד לְפָנָיו

מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, יָדִינוּ רוֹעֵדוֹת, הוּא פּוֹחַד פֶּחַד מוֹת, וּמַדְבֵּר אֵלָיו בְּכַבּוֹד רַב. אוּלָם כִּיצַד מִתְנַהֲגִים אָנוּ בְּבוֹאֵנוּ לְהִתְפַּלֵּל? בָּאִים אָנוּ לְבֵית הַכִּנְסֶת בְּרָגַע הָאֲחֵרוֹן כָּמִי שִׁעוּשִׁים טוֹבָה' לְאֶלְקִינוּ, וְגֵרוּעַ מִכָּה: לְעֵתִים מִתְעַצְלִים וּמִתְפַּלְלִים בְּבֵית לֵיד הַקִּיר אוֹ לֵיד הַמְּרָאָה... וְכָבֵר אֲמָרָה הַגְּמָרָא (בְּרֻכּוֹת ח ע"א) שֶׁכָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ בֵּית הַכִּנְסֶת בְּעִירוֹ, וְאִינוּ נִכְנָס לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ, נִקְרָא שָׂכֵן רַע!

נִמְצָא אֲפּוֹא, שֶׁהַכְּבוֹד שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִים בּוֹ בְּבֵית הַכִּנְסֶת הוּא תִּנְאִי בְּסִיסִי לְקַבֵּל הַתְּפִלָּה. תְּפִלוֹתֵינוּ בְּבֵית הַכִּנְסֶת צְרִיכוֹת לְהֶאֱמֹר מִתּוֹךְ יִרְאָה וְהַפְּרָה בְּחֻשִּׁבוֹת הַמָּקוֹם, וּמִתּוֹךְ תְּחוּשָׁה כִּי הַמָּקוֹם שֶׁעָלִיו אֶתָּה עוֹמֵד אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא.

מַעֲלַת הַהִשְׁכָּמָה לְבֵית הַכִּנְסֶת

הַשְׁכָּמָה לְבֵית הַכִּנְסֶת הִיא עֲנִין חָשׁוּב מֵאִין כְּמוֹהוּ, וְרַבּוֹת הַכְּבִירוֹ בְּמַעֲלָתוֹ. שִׁכְרוּ שֶׁל הַמְּשָׁפִים לְבֵית הַכִּנְסֶת מוּבָא בְּדַבְּרֵי חַז"ל: "לְעוֹלָם יִשְׁפִּים אָדָם לְבֵית הַכִּנְסֶת כְּדִי שִׁיִּזְכֶּה וְיִמְנֶה עִם עֲשָׂרָה הָרָאוּשׁוֹנִים, שֶׁאִפְלוּ מֵאָה בָּאִים אַחֲרָיו - נוֹתְנִים לוֹ שָׂכָר כְּנֻגַּד כָּלָם" (בְּרֻכּוֹת מו ע"ב).

הַרְבֵּ נִסִּים יִגַּן זַצ"ל מְעוֹרֵר בְּעֲנִין זֶה. בְּסִפֵּר "נִתְיָבִי אוֹר" מוּבָאִים בְּהַקְשָׁר לְכָף דְּבָרָיו עַל הַכְּתוּב (תְּהִלִּים יד, ב): "ה' מְשָׁמִים הַשָּׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם לִרְאוֹת הַיֵּשׁ מִשְׁכִּיל דֶּרֶשׁ אֶת אֱלֹהִים" - ה' מְשָׁקִיף מְשָׁמִים וּמוֹרִיד שִׁפְעַ שֶׁל קֹדֶשׁ, טְהָרָה וּבִרְכָּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁבָּא לְבֵית הַכִּנְסֶת לְדֶרֶשׁ אֱלֹקִים. כְּשֶׁאָדָם מִגִּיעַ לְבֵית הַכִּנְסֶת בֵּין הָרָאוּשׁוֹנִים הוּא מְלַקֵּט אֶת כָּל אוֹתָהּ רוּחַ קֹדֶשׁ, גַּם שֶׁל אֵלּוֹ שֶׁהִגִּיעוּ מֵאַחֵר וְהִחְמִיצוּ אֶת הַהִזְדַּמְנוּת!

מַעֲלַת הַקַּדִּישׁ

מַעֲלַת הַקַּדִּישׁ וְעֲנִית 'אָמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא'

'יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא' - קְלוּסוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ

חז"ל עומדים על חשיבותם ועל מעלתם העצומה של הקדיש ושל עֲנִית 'אָמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא'. אומרת הגמרא (שבת קיט ע"ב): "אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה 'אָמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרֵךְ' בְּכָל כָּחוֹ - קורעין לו גזר דינו".

יש להבין, מדוע דווקא 'אָמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא' צריך האדם לענות "בְּכָל כָּחוֹ"? מדוע לא אמרו כן לגבי תפלות או ברכות אחרות?

הסבה היא, משום שהקדיש אינו עוד תפלה בעלמא, אלא הוא נוגע בתכלית הבריאה ממש. אנו מבקשים ומתחננים שתתגלה מלכותו יתברך בכל העולמות, ובמיוחד בעולם שלנו, וירד שפע עצום לכל הבריאה. לכן צריך לומר: 'אָמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא' "בְּכָל כָּחוֹ".

אכן, חז"ל מפליגים במעלת עֲנִית 'אָמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא'. הגמרא (ברכות ג ע"א) מספרת על רבי יוסי שנכנס לחרבה להתפלל, פגש אותו אליהו הנביא ושאל אותו: "מה קול שמעת בחרבה זו?" אמר לו רבי יוסי: "שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת: אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתם לבין האמות".

אמר לו אליהו הנביא: "חייך וחי ר'אשה, לא שעה זו בלבד אומרת כן, אלא בכל יום ויום שלש פעמים אומרת כן. ולא זו בלבד, אלא בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין 'יהא שמיא הגדול מברך', הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו ואומר: אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כן, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם".

ענית 'יהא שמיא רבא' היא קלוסו של המלך!

עוד מובא במדרש (מדרש משלי יד, כח): "רבי ישמעאל אומר: בשעה שישראל נאספין בבתי מדרשות ושומעין אגדה מפי חכם, ואחר כך עונין קדיש ואמן יהא שמיא רבא מברך, באותה שעה הקב"ה שומח ומתעלה בעולמו, ואומר למלאכי השרת: בואו וראו עם זה שיצרתי בעולמי, כמה הן משבחין אותי".

אם היו באים לאדם ואומרים לו: 'בידך לגרם שמחה והתעלות לקב"ה', אין ספק שהוא היה עושה הכל כדי לזכות לכן. מי יותר על הזכות העצומה הזו? מי אינו רוצה לגרם לקב"ה שמחה והתעלות בעולמו? שואל האדם: מה עלי לעשות כדי לזכות לכן? הוא בטוח שלשם כך נדרשת ממנו איזו פעולה מיוחדת ויוצאת דופן. ואז אומרים לו כי הדבר איננו כרוך במאמץ מיוחד. כל מה שנדרש ממנו הוא לשמח את הקדיש, לענות אמן ו'יהא שמיא רבא' בכונה. בקלות רבה כל כך יכול האדם לשמח את הקב"ה ולגרם לו התעלות בעולמו! מי יחמיץ ויאבד במו ידיו את הזכות הזו?

ענינה "בכל כחו"

לגופו של ענינו, יש להבין את לשון הגמרא, מה הפונה "בכל כחו"?

רש"י אומר: "בכל כחו - בכל פונתו". התוספות מפרשים ש"בכל כחו" הפונה היא "בקול רם".

התוספות נסמכים על המדרש שבו מספר על רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, שפעם הוא אמר שם קדוש ועלה לשמים. המלאך הראה לו חדרי חדרים שיש בהם אוצרות של אגרות שכתובות בהן כל מיני צרות. בכל יום מתחדשות על עם ישראל גזרות קשות, אך כאשר עם ישראל נכנסים לבתי כנסיות ואומרים: 'יהא שמיא רבא מברך' "בקול רם", אין מניחים לצרות הללו לצאת מחדרי חדרים!

מכאן רואים את חשיבותו של הקדיש בעיני השי"ת. אמירת הקדיש גורמת לשמחה עצומה בשמים ועושה נחת רוח לפני ה'.

מזה נלמד, איזו חובה גדולה מוטלת עלינו באמירת הקדיש ובעניית 'אמן יהא שמיא רבא מברך'. בזמן שמיעת הקדיש אין לדבר ואין להסיח את הדעת מן הקדיש, יש לענות אמן ו'יהא שמיא רבא' בכונת הלב ובקול רם.

"אפלו יש בו שמץ של עבודה זרה - מוחלין לו"

הגמרא מוסיפה, שכל העונה 'אמן יהא שמיא רבא בכל כחו' - "אפלו יש בו שמץ של עבודה זרה - מוחלין לו". עד כדי כך חשובה עניית 'אמן יהא שמיא רבא', שמוחלים לאדם על חטא של עבודה זרה!

תמונה מאוד, היעלה על הדעת שבגלל פעלה אחת, חשובה ככל שתהיה, ימחלו לאדם על חטא של עבודה זרה, שהוא אחד משלוש עברות חמורות שבתורה אשר דינן "יהרג ואל יעבר"?!

אפשר לבאר זאת על פי מאמר אחר באותו פרק במסכת שבת (ק"ח ע"ב), אודות מעשה נוסף, שגם מי שעושה אותו - מוחלים לו על עוונותיו, ואפלו על עוון של עבודה זרה: "כל המשמר שבת כהלכתו, אפלו עובד עבודה זרה כדור אנוש - מוחלין לו. ולמדים זאת מן הפסוק (ישעיהו נו, ב): "אשרי אנוש יעשה זאת... מחללו", אל תקרי 'מחללו' אלא 'מחל לו'.

לגבי העונה 'אמן' יהא שמייה רבא' אמרו, שמוחלים לו אם יש בו 'שמץ' של עבודה זרה, ואלו לגבי שמירת שבת נאמר שמוחלים לו אפלו אם הוא "עובד עבודה זרה כדור אנוש", אשר היה דור של עובדי עבודה זרה.

אין אפשר לומר כן?! וכי אפשר למחוק לאדם את החטא החמור של עבודה זרה, בלי שיעשה עליו תשובה?!

הט"ז (ארח חיים סימן רמב) מבאר, שודאי מדבר שעשה תשובה, אלא מובא בגמרא (יומא פו ע"א), שאדם שעבר עברות שיש עליהן ענש כרת, כגון עבודה זרה או חלול שבת, צריך לעשות עליהן תשובה ולצום ביום הכפורים, אך עדין העוון לא נמחק עד שיקבל יסורים. אבל אם חטא בחטא של חלול השם, לא זו בלבד שהתשובה ויום הכפורים אינם מכפרים, אלא גם יסורים אינם מכפרים. הכפרה השלמה שלו תהיה על ידי מיתה.

על כך אומר הט"ז, כי חז"ל שאמרו: "כל המשמר שבת כהלכתו, אפלו עובד עבודה זרה כדור אנוש - מוחלין לו", באו לחדש שאם

הוא מוסיף את שמירת השבת לתשובה שלו, הוא מתכפר לגמרי ואין צורך לא ביסורים ולא במיתה כדי לכפר על עונו.

לפי זה אפשר לומר את ההסבר הזה גם לענין אמירת 'אמן' יהא שמייה רבא'. אם הוא עושה תשובה על חטא עבודה זרה ומתחזק בענית 'יהא שמייה רבא' בכל כחו וכונתו, על ידי זה הוא משלים את כפרתו גם ללא יסורים ומיתה.

ענית 'יהא שמייה רבא' - זכוי הרבים הגדול ביותר

בפשטות יש לומר, כי אמירת 'אמן' יהא שמייה רבא' היא סגור עצום ונורא לכל השנה. על ידי זה מבטלים את הדינים ואת הגזרות הקשות. גם כאשר עדין יש עוונות לאדם ולא זכה לעשות עליהן תשובה, בכחו של 'אמן' יהא שמייה רבא' לגרם לקב"ה לנהוג עם האדם לפנים משורת הדין, וממילא הוא מסלק את הדינים ומבטל את הגזרות שהיו אמורות לבוא עליו.

מי מאתנו אינו רוצה לזכות את הרבים? יש כל מיני דרגות ואפשרויות של זכוי הרבים, אבל זכוי הרבים הגדול ביותר הוא הצלת עם ישראל מגזרות קשות!

חז"ל אומרים לנו כי על ידי ענית 'אמן' יהא שמייה רבא' יכולים להציל את עם ישראל מהדינים הקשים שלהם. אם כן, מי שרוצה לזכות ולעסק בזכוי הרבים ולהציל את עם ישראל, שיזהר בכבוד בית הכנסת ויתחזק בענית אמן ויהא שמייה רבא' של הקדיש.

משברים ומכניעים את היצר הרע

יש עוד מעלה גדולה בקדיש. מובא בזהר הקדוש, שבכח אמירת הקדיש ועניית אמן ו'יהא שמיא רבא' משברים ומכניעים את היצר הרע!

כמה חזק יש לנו מדברי הזהר הקדוש. הרי היצר הרע הוא האויב המסכן ביותר, מלחמת היצר היא המלחמה הקשה ביותר. אין לה אדם שאינו מתמודד כנגד היצר הרע. והנה בא הזהר הקדוש ונותן לנו עצה פשוטה וקלה להכניע את היצר, שכל אחד יכול לקימה.

זו הסבה מדוע בני אדם מזלזלים בקדיש, עונים אמן בחטף, ויש אף המעזים לדבר באמצע הקדיש. כל זה הוא עבודה של היצר הרע! היצר הרע יודע היטב את מעלתו של הקדיש, הוא יודע שבכחו של הקדיש לשבר ולהכניע אותו. לכן הוא מקדיש מאמץ מיוחד לגרם לבני האדם לזלזל בקדיש ובעניית 'יהא שמיא רבא'. הוא עושה זאת בתחבולות שונות, הוא גורם לאדם להסיח דעת מן הקדיש. האדם השקיע כחות בתפלה, והקדיש נתפס בעיניו כמין אתנחתא בין תפלה לתפלה. האדם חושב בלבו כי בעת אמירת הקדיש הוא יכול להרפות מעט, כדי לאסוף כחות להמשך התפלה.

אולם זו טעות חמורה! הרי הקדיש הוא קלוסו של המלך: "בשעה שישאל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונים 'יהא שמיא הגדול מברך', הקב"ה מנענע ראשו ואומר: אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כן". הקב"ה שמח ומתעלה בעולמו בשעה שהוא שומע את ישראל אומרים קדיש ועונים עליו אמן ו'יהא שמיא רבא'.

צריך ללמד מהיצר הרע את תחבולות המלחמה. אם היצר הרע מקדיש כחות מיוחדים לגרם לאדם לזלזל בקדיש, האדם מצדו צריך

להתייחס לקדיש בחרדת קדש, לא להסיח דעתו מפניו ולאומרו בכונה גדולה!

מעלת הקדיש

דברים נפלאים על מעלת הקדיש אמר הגאון רבי ראובן אלקבז שליט"א (הובאו בספרו "משכני אחריה"): במדרש מובא, שפללות ישראל יכולים להשפיע קדשה וטהרה בכל העולמות, כשעושים ביחד את המצוות. זהו שכתוב (תהלים צב, ט): "ואתה מרום לעלם ה'", שקדשת הקב"ה נפרת על ידי ישראל. לכן, כשנפטר אדם, בר מינו, אומרים קדיש.

מה נאמר בקדיש?

"יתגדל ויתקדש שמייה רבה" - יתגדל ויתקדש שמו הגדול. "בעלמא די ברא כרעותיה" - בעולם שברא לפי רצונו יתברך. "ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה" - ישועתו תצמח בקרוב.

הזהר הקדוש (פרשת תרומה דף קכט ע"ב) מאריך במעלת כל מלה ומלה מהקדיש, ובכל עניית אמן על הקדיש, אשר מורה על כך שאנו מאמינים בדברים הכתובים שם. על ידי עניית אמן בקדיש, האדם עולה ומתעלה מאד. בעת שאומרים ישראל את הקדיש, לוקח הקדוש ברוך הוא את נשמות ישראל ומנשקן, ואומר: אשרי שיש לי בעולם קאלה בנים, שמרוממים ומקדשים אותי בעולם.

מחמת החשיבות והקדשה של הקדיש, אפלו אדם שקשה עליו להתפלל שלש תפלות בכל יום במנין, ישתדל לפחות למצא תפלה או שתים שלא יותר עליהן בשום אופן, ולא יאבד את הקדישים ולא יפסיד את מעלתם הגדולה.

רבי עקיבא, התנא האלקי הקדוש, היה ראוי שתנתן תורה על ידו. עשרים וארבעה אלף תלמידים היו לו, וכל ישראל היו שותים בצמא את דבריו.

עם כל זאת, רבי עקיבא לא חס על זמנו היקר מפז, ועמל ללמד תורה את בנו הבור של רשע אחד גדול! כן מובא במדרש (מסכת כלה פרק ב הלכה ט):

מעשה ברבי עקיבא, שבהיותו מתבודד במדבר וחוזר על משנתו, פגש אדם אחד ערם ושחר כפחם, רץ כמרוצת הסוס ומשא גדול של עצים על כתפו, שלא היה אדם בעולם ולא חמור ולא סוס שיכולים לטען כמותו.

גזר עליו רבי עקיבא שיעמד ממוצתו. אמר לו האיש: "בבקשה ממך אל תעכבני, שמא ירגזו עלי אותם הממנים עלי".

שאל אותו רבי עקיבא: "האם אדם אתה או שד?".

אמר לו: "אדם מת אנכי. בכל יום פוקדים עלי מלאכי חבלה הממנים עלי לחטב עצים, ושורפים אותי בהם שלש פעמים ביום, מפני שעברתי על כל מצוות התורה". [אחד מהם הוא, שהוא היה קצב בגליל העליון, והיה מכשיל הצפור ומאכילם בשר טרף].

שאלו רבי עקיבא: "כלום שמעת מן הממנים עליך אם יש לך תקנה?".

אמר האיש: "שמעתי שאלו היה לי בן שעומד בתוך הקהל ואומר: 'ברכו את ה' המברך, ועונים אחריו: 'ברוך ה' המברך לעולם ועד', או לאמר 'יתגדל', ועונים אחריו יהא שמיא רבא מברך, מיד מתירים אותי

מן הפרענוות. ואני לא הנחתי בן בעולם, רק עזבתי את אשתי מעברת, ואיני יודע אם תלד זכר מי מלמדו, שאין לי כלל אוהבים בעולם".

באותה שעה קבל עליו רבי עקיבא לילך ולחפש אם הוליד בן, כדי שילמדו תורה ויעמידו לפני הצבור לומר קדיש וברכו.

שאלו רבי עקיבא: "מה שמך?" אמר לו: "ארנוניא". "ומה שם אשתך?" - "שושניבא". "ושם עירך?" - "לודקיא".

מיד יצא רבי עקיבא לדרכו והגיע ללודקיא. יצאו אנשי העיר לקראתו, ורבי עקיבא שאלם: "כלום ידעתם את איש פלוני?". אמרו לו: "ישתחקו עצמותיו של אותו רשע. שאל על אשתו, ואמרו לו: ימחה זכרה מן העולם. שאל על הבן, אמרו: הרי ערל הוא, אפלו מצות מילה לא קימו בו.

מיד נטלו רבי עקיבא ומלו, והושיבו לפניו, ולמדו תורה, קריאת שמע, י"ח ברכות וברכת המזון, והעמידו לפני הקהל ואמר: 'ברכו את ה' המברך, וענו הקהל 'ברוך ה' המברך לעולם ועד', אמר 'תגדל ויתקדש שמייה רבה' וענו הקהל 'אמן יהא שמייה רבא'.

באותה שעה התירו את המת מן הפרענוות. מיד בא לרבי עקיבא בחלום ואמר: "יהי רצון מלפני ה' שתנוח דעתך בגן עדן, כשם שהנחת את דעתי והצלתני מדינה של גיהנם!"

ובספר "אור זרוע" (חלק ב סימן נ) כתוב, שמדרש זה הוא המקור למנהג לומר 'קדיש יתום' בשנה הראשונה למיתת האב או האם.

בזכות אמירת קדיש

הספור הבא, שהתרחש לפני כמאה וחמשים שנה, מובא בספר "האיש על החומה":

אשה מכבדת ובעלת עסק מבסס היתה נוהגת במשך שנים רבות להביא מדי פעם בפעם תרומה הגונה לישיבתו של ה"כתב סופר" בפרשבורג, בתנאי שיאמרו בישיבה קדיש לעלוי אותן נשמות גלמודות שאין מי שיגיד קדיש אחריהן. לשם כך העמידה הישיבה בחור מיוחד שאמר קדיש לטובת נשמות אלו.

לימים הסתלק לעולמו בעלה של אותה אשה, וכיון שהוא נהל את העסק יחד אתה, פטירתו פגעה בעסק, אשר הלך והצטמק עד שנסגר כליל. מצבה הפלפלי של האשה האלמנה הלך והחמיר, וברבות הימים נפל עליה על נוסף: שתי בנותיה הגיעו לפרקן, וכסף מנלן? נשאה האשה את סבלה בדומיה, קבלה עליה את הדין והשלימה עם גורלה.

אולם, על דבר אחד היתה לבה מר עליה ביותר: מה יהיה עם הקדיש שנאמר בישיבתו של ה"כתב סופר", הרי לאחר שהפסיקה את ההקצבה למטרה זו הוא עלול להתבטל.

במר נפשה עלתה להנהלת הישיבה ושטחה את בקשתה, שהישיבה תאות להמשיך גם הלאה את שמירת הקדיש לעלוי הנשמות הגלמודות, עד שירחיב ה' את גבולה ותחזר לתמוך בישיבה כמקדם. ראשי הישיבה התפעלו מתם לבם וצדקוּתה של האלמנה, והבטיחו לה למלא את מבקשה לשמור הלאה את אמירת הקדיש, כפי שהיה עד כה.

האשה הודתה בהתרגשות לראשי הישיבה, נפרדה מהם לשלום ופנתה ללכת לדרכה. בצאתה לרחוב בא למולה יהודי ישיש בעל הדרת פנים, זקן צח כשגלג יורד לו על פי מדותיו, וברכה לשלום.

האשה הפתעה מהספרת הפנים הלבבית של הזקן האלמוני. הפתעתה גדלה שבועתים כאשר הזקן נכנס אתה בשיחה והתענין במצבה ובמצב בנותיה.

נאנחה האשה קשות, ושטחה לפניו את מר גורלה ואת נפילתה לשפל המדרגה, עד שאין לה האמצעים הבסיסיים להשיא את בנותיה הבוגרות.

"מה הסכום המשער הדרוש לך להוצאות נשואי בנותיך?" שאל הזקן.

האשה נקבה בסכום המשער, תוך שהיא תמהה: "לשם מה חשוב לכבודו לדעת זאת?"

שלף הזקן מכיסו המחאה, ורשם בה את הסכום שנקבה. אולם בטרם חתם את חתימתו, אמר: "היות ומדבר בסכום רציני, רצוי שתהא חתימתי בנוכחות עדים, שיראו בעיניהם שאני חותם אישית על ההמחאה, ויאשרו זאת בחתימת ידם".

נרגשת ומפתעת מן המתרחש, עלתה האשה לאולם הישיבה, ובקשה משני בחורים להלוות אליה. משראה אותם הזקן, אמר להם שיתבוננו כיצד הוא חותם את חתימתו על ההמחאה. לאחר מכן מסר לידי האשה את ההמחאה והורה לה ללכת לפדות אותה בבנק למחרת בבקר.

כל הענין נראה לאשה תמוה ומוזר. מה ראה הזקן הזר להסביר לה פנים כל כך? ומה ראה לגלות כלפיה רחב לב שפזה, ולתורם לה לכסוי כל הוצאות הנשואין של שתי בנותיה? אף על פי כן, הזדרזה למחרת לסור אל הבנק עם ההמחאה שקבלה מן הזקן.

כאשר בחן פקיד הבנק את ההמחאה, הוא תקע בה מבט תוהה, הסתכל פעם ופעמים וכלו נבוך ומשתאה. הוא בקש מן האשה

להמתין, ונכנס עם ההמחאה למנהל הבנק. כשראה מנהל הבנק את ההמחאה, צנח מכסאו והתעלף...

בבנק קמה מהומה, הפקידים ששמעו על המתרחש הכניסו מיד את האשה לחדר צדדי, והפקידו עליה שומר לבל תתחמק, תוך חשד שיש כאן ענין עם מעשה מרמה.

אחרי ששבה רוחו של מנהל הבנק, בקש לראות את האשה שהגישא את ההמחאה לפרעון. האשה הבהלה אל מנהל הבנק, ואז שאל אותה: "אימתי וכיצד קבלת את ההמחאה?"

ספרה האשה: "אתמול קבלתי מיהודי מכבד בעל הדרת פנים", והוסיפה: "ישנם שני בחורי ישיבה היכולים לשמש כעדים אשר ראו את הזקן כותב וחותם על ההמחאה..."

שאל המנהל: "אם אראה לך את תמונתו של האיש, האם תדעי לזהותו?"

"בודאי", השיבה, "ואין לי כל ספק שגם שני הבחורים יוכלו לזהות אותו".

הורה המנהל להביא לפניו את תמונת דיוקנו של אביו המנוח. כשהצגה התמונה בפני האשה, הצביעה עליו ואמרה בלא הסוס: "זה האיש שנתן לי את ההמחאה!"

צוה המנהל לפרע את ההמחאה ושוחרר את האשה.

אחרי שעזבה האשה את המקום, ספר המנהל לנוכחים את פשר הפרשה המוזרה שהתחוללה לנגד עיניהם: "האיש שמסר את ההמחאה לאשה אינו אלא אבי המנוח, שהלך לעולמו לפני עשר שנים. בלילה הקודם הופיע אבי בחלומי ואמר לי בזה הלשון: 'דע לך שמאז שפרת מן הדרך הישרה, התחתנת עם נכרית, והפסקת לשמור

את הקדיש, לא מצאָה נשְׁמָתִי מְנוּחַ. עַד שְׁבָאָה אִשָּׁה אֶלְמוּנִית וְתִרְמָה תְּרוּמָה הַגּוֹנָה לְיִשְׁיבָה, תְּמוּנַת אֲמִירַת קֹדֶשׁ לְנִשְׁמוֹת שָׂאִין אוֹמְרִים קֹדֶשׁ אַחֲרֶיהָ. הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה שָׁאֲמְרוּ בְּיִשְׁיבָה בְּהוֹרָאת הָאִשָּׁה, גֶּרֶם עֲלוּי וְנַחַת רוּחַ לְנִשְׁמָתִי. אִשָּׁה זֹאתוֹפִיעַ מָחָר בְּבִקְרַת בְּבִנְק שְׁלָה עִם הַמִּחָאָה שְׁמִסְרָתִי לָהּ לְכִסּוּי הוֹצָאוֹת נִשְׁוֹאִי שְׁתִּי בְּנוֹתֶיהָ. כְּשִׁקְמָתִי בְּבִקְרַת נִפְעָם מִהַחֲלוּם, סִפְרָתִיו לְאִשְׁתִּי וְהִיא לְעֵגָה לְכָל הָעֲנִיָּן. אוֹלָם מִשְׁהוֹפִיעָה הָאִשָּׁה עִם הַמִּחָאָה, נִתְאַמֶּת לִי שָׂאֲכֵן הַחֲלוּם - אָמֶת הוּא."

אֶת הַסְּפּוּר הַמִּפְעִים הַזֶּה סִפֵּר רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זֹנְנֶפֶלְד, שָׁאֲמַר: "אֲנִי הֵייתִי אֶחָד מִשְׁנֵי הַבַּחֲוֵרִים שָׁרְאוּ בְּעִינֵיהֶם אֶת הַזֶּקֶן חוֹתֵם עַל הַמִּחָאָה". הַבַּחֲוֵר הַשֵּׁנִי הָיָה חֲבֵרוֹ לְיִשְׁיבָה, רַבִּי יְהוּדָה גְּרִינֹוֹלְד, לְיָמִים רַבִּים שֶׁל סַאטְמַר, בְּעַל שׁו"ת זְכוֹרֹן יְהוּדָה.

בְּעֵקֶב כּוֹת הַמַּעֲשֶׂה חָזַר מְנַהֵל הַבִּנְק בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה, אִשְׁתּוֹ הַתְּגִיָּרָה בְּדִין, וְהֵם זָכוּ לְהִקָּים בֵּית נְאֻמָּן בְּיִשְׂרָאֵל.

צֵא וּרְאֵה מַה כָּחָה שֶׁל אֲמִירַת קֹדֶשׁ!

עַל הַקֹּדֶשׁ מִשְׁלֵם הַקֶּב"ה ב'מִזְמָן'

אוֹמְרִים חַז"ל (מִדְּרַשׁ מִשְׁלֵי יד, כח) כִּי כְּשֶׁעָם יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים קֹדֶשׁ וְעוֹנִים אָמֵן ו'יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ' - "בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַקֶּב"ה שׁוֹמֵחַ וּמִתְעַלֶּה בְּעוֹלָמוֹ, וְאוֹמֵר לְמַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת: בּוֹאוּ וּרְאוּ עִם זֶה שִׁיִּצְרָתִי בְּעוֹלָמִי, כְּמָה הֵן מְשַׁבְּחִין אוֹתִי".

כְּאֶשֶׁר הַקֶּב"ה שׁוֹמֵעַ אֶת הַקֹּדֶשׁ מִפִּי עַם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לוֹ נַחַת וְשׁוֹמְחָה וְהַתְעַלּוֹת עֲצוּמָה, וּבִזְכוּת זֶה הוּא מְשַׁפִּיעַ עֲלֵינוּ שְׁפַע שֶׁל בְּרָכָה.

מי אינו חפץ לקבל שפע מהשי"ת? כל אחד מאתנו זקוק לישועה, להארת פנים מהקב"ה. במקום להטלטל בנסיעות לקברים נדחים - יש לנו הבטחה של חז"ל פיצד נוכל לזכות לברכת השם, באופן שלא דורש מאתנו מאמץ מיוחד, כי אם לשמע קדיש ולענות אמן ו'יהא שמייה רבא מברך' בכונה.

התשלום שהקב"ה משלם לנו על כך הוא 'במזמן'... מלבד השכר שמחכה בעולם הבא למי שזוכה לענות אמן ו'יהא שמייה רבא' בכונה, הקב"ה מרעיף עליו כל טוב גם בעולם הזה.

מעשה באדם שנקלע לחובות גדולים, הם השתרגו על צוארו והכבידו על חיייו. בצד ההשתדלות הארצית, הוא פועל גם במישור הרוחני. הוא קבל על עצמו להתחזק בכל מיני חזקים, הוא נסה כל מיני סגלות, אך הישועה לא הגיעה.

בצר לו הלה אל פאר הדור, מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, ותנה בפניו את מצוקתו הגדולה. הוא ספר לו על החזקים שקבל על עצמו, על הסגלות הרבות שנסה, אך מאומה לא הועיל. הרב שטיינמן יעץ לו שיתחזק בעניית 'אמן יהא שמייה רבא', לאומרו בכונה ובכל כחו, כמו שאמרו חז"ל.

האיש שמע לעצת הרב והחל לענות 'יהא שמייה רבא' בכל כחו ובכל כונתו. אך הוא לא הסתפק בזה. מלבד הקדישים ששמע בתפלה שלו, הוא היה עובר ממנו למנון ושומע את כל הקדישים ועונה עליהם בכונה עצומה. כך עשה בשחרית וכך גם במנחה ובמעריב.

לא חלף זמן רב והישועה הגיעה. הוא עשה עסקה קטנה שהניבה רווחים גדולים. תוך זמן קצר הוא הצליח להחזיר את כל חובותיו, ואף נשארו בידו רווחים גדולים, אשר עלו על הרווחים שהרוויח בימיו הטובים.

הקב"ה לא נשאר 'חייב' לאף אחד. הוא ראה את המאמצים הגדולים של האיש ההוא בעניית הקדיש ונתן לו שכר טוב בעולם הזה, והקנו קיימת לו לעולם הבא.

הסגלה הבדוקה ביותר לבטול גזרות רעות

מי מאתנו אינו זקוק לישועה? אנשים זקוקים לישועות ולרפואות, ומחפשים כל מיני סגלות שתועלנה להם לצאת מצרתם וממצוקתם. יש כאלה שרועים בשדות זרים ונאחזים בקש בתקוה להחליץ ממצבם.

מדוע לחפש כל מיני סגלות וישועות מפקפקות, כאשר חז"ל הקדושים מביאים לנו סגלות שונות ואף מגלים לנו למה הן מועילות?

כך כתב ה"חפץ חיים" בספרו "אהבת חסד" (חלק ב הערות פרק ה):
"ומן התמה על האנשים שמחפשים סגלות, ומוציאים מכספם כמה וכמה מאות ואלפים כל אחד לפי עשרו, ומעוטיהם לטמיון יורדים על סגלות חיצוניות שלא יועילו ולא יצליחו, ולריק מכלים כחותיהם, הלא יותר טוב שיעשו הסגלות שנמצאו בחז"ל".

צא ולמד, אם נגזרה על האדם גזרה רעה והוא זקוק להצלה ולישועה מאותה גזרה, מה יעשה? הנה אמרו חז"ל (שבת קיט ע"ב): "כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו - קורעין לו גזר דינו". כלומר, במקום לחפש כל מיני ישועות, שמקורן ואמינותן מפקפקים, הרי חז"ל גלו לנו שיש דרך לקרע גזר דין של שבועים שנה, שאפלו אם נפסקו עליו לרעה - נהפך הכל לטובה. וכי יש לה סגלה טובה מזו?!

מהי הסגלה? עניית 'אמן' יהא שמיה רבא. כמה פשוט וכמה מועיל. הנה לפנינו סגלה נפלאה, שהיא ממש בהשג יד, כמה וכמה פעמים

ביום. על ידה נתן לקרע גזר דין של שבעים שנה. אפלו אם נפסקו עליו לרעה, הכל נהפך לטובה, וממילא הוא זוכה לישועה וצרתו מסתלקת.

וכן כתב בספר "שבט מוסר": "אין לנו כמו הסגלה החשובה והמזדמנת ביותר, כעניית 'אמן יהא שמייה רבא' המסגלת לאין שעור. וביותר נתן לתמה על האנשים שמחפשים סגלות, קמיעות, סגופים ותעניות לכפרת עוונותיהם, ומוציאים עליהם כמה וכמה אלפים, הלא יותר טוב שיחזיקו בקביעות במצות עניית 'אמן יהא שמייה רבא' הפאה לידם בקלות, ומסגלת לכל הישועות, לפרט ולכלל".

מדוע לנסות כל מיני סגלות קשות לבצוע? לא צריך להרחיק לכת. אומר ה"שבט מוסר" שעניית 'אמן יהא שמייה רבא' פאה לידינו "בקלות", שהרי אין שום קשי לשמע את הקדיש ולענות 'אמן יהא שמייה רבא' בכונה. על ידי כך זוכים לכל הישועות, שהרי על ידי עניית 'אמן יהא שמייה רבא', זוכה האדם לבטל את כל הגזרות הרעות שנגזרו עליו, וכשהגזרות הרעות מתהפכות לטובה, ממילא זוכים לישועות ולנחמות.

"בחייכון וביומיכון" - כי הגאולה תהיה באפן של "אחישנה"

שח מגיד המישרים רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, בספרו "מתוק האור - דוד המלך":

אומרים בנסח הקדיש: "יתגדל ויתקדש שמייה רבא". מתי זה יהיה? זה הולך על זמן הגאולה! כי זה מה שכתוב בפסוק על הזמן הזה (יחזקאל לח, כג): "והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו

כי אני ה'". אנו מבקשים אפוא, שהקב"ה יביא את זמן הגאולה, וימליך את מלכותו, יצמיח את הישועה ויקרב את המשיח.

ואז פתאם מגיע בטוח חיים: "בחיכון וביומיון ובחיי דכל בית ישראל". מה זה נכנס לכאן?

התשובה: כשבני ישראל יצאו ממצרים מתו שמונים אחוז, שנאמר (שמות יג, יח): 'וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים' - אחד מחמשה. ולמדונו חז"ל שכן גם יהיה בגאולה העתידה: שמונים אחוז ימותו. והגמרא במסכת סנהדרין אומרת שזה לא יגמר בזה, אלא יהיה עוד ברור אחר ברור, צרוף אחר צרוף, עד שישארו אחד מעיר ושנים ממשפחה".

לפי זה, יש שיעדיפו שהמשיח לא יבוא, כי רב הסכנים שהם ימותו...

שמעתי מידידי, הרב יהודה חיון, בעל מחבר הספר "אוצרות אחרית הימים", שבכל הספרים כתוב שכל הדבורים על "אחד מעיר ושנים ממשפחה", זה הפל נאמר אם הגאולה תהיה "בעתה", אבל אם היא תהיה "אחישנה", מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות, אף אחד לא ימות.

לפי זה נבין: אחרי שאומרים "יתגדל ויתקדש שמיא רבא רבא" ומבקשים על הגאולה העתידה, מתעוררת השאלה: מה אתה מבקש על הגאולה? אתה יודע כמה אנשים ימותו? על כך באה התשובה: לא, הם לא ימותו! "בחיכון וביומיון ובחיי דכל בית ישראל". איך לא ימותו? אם זה יהיה "בעגלא ובזמן קריב" - כלומר "אחישנה".

והנה, מבחינה כרונולוגית, מה קודם למה - בעתה או אחישנה? ברור שאחישנה. ואם כן קשה, מדוע הנביא הופך את הסדר ואומר (שם ס, כב): "אני ה' בעתה אחישנה"?

הרב מפריסק זצ"ל תרץ על זה תרוץ פשוט: אם יש "עת" אפשר לעשות "אחישנה", אבל אם אין "עת" - אחישנה ממה? לכן מכרח שיהיה "בעתה", ואז כשיש לה "עת" - אם נהיה בסדר אפשר להקדים אותה ולעשות "אחישנה".

עכשיו יש לי שאלה: נניח שהעת שהקב"ה קבע - שאם עד אז לא נחזר בתשובה, בכל מקרה הוא יביא את המשיח - זה מחר בשעה שלש אחר הצהריים. זה העת! בסוף המשיח יבוא בשעה שתים. האם זה עדין אחישנה? בודאי שכן! ואם זה יהיה בשתיים חמשים ותשע וחצי? פשוט שגם זה בכלל "אחישנה".

אם ככה: לעבד על שבוע של אחישנה - אולי זה קשה לנו. לעבד על יום שלם של אחישנה - גם זה עדין גדול עלינו. אבל חצי דקה של אחישנה - אנחנו יכולים... זאת אומרת קצת להשתדל יותר בכל דבר. ואז יכולים להציל שמונים אחוז מעם ישראל!

לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא

מגיד המישרים רבי שלמה לוונשטיין שליט"א באר במתיקות את גסח הקדיש, והובאו דבריו בספרו "מתוק האור - ספות" (חלק ב): בליל יום הכפורים ישבתי לצדו של הרב יוחנן דוד סלומון זצ"ל מחבר הספר "בעין יהודית". בעודנו מתכוננים לתפלת ערבית לאחר "כל נדרי" פנה אלי הרב סלומון והסב את תשומת לבי למה שאנו אומרים בקדיש: "יתגדל ויתקדש שמייה רבא בעלמא די ברא כרעותה", כלומר אנחנו מבקשים ששמו הגדול יתגדל ויתקדש בעולם שהוא בראו כרצונו. מלבד זאת, "וימליה מלכותה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב. ואמרו אמן".

לאחר מכן ממשיכים ואומרים ש"שמה דקדשא בריך הוא" - שמו של הקדוש ברוך הוא, "יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל".

אולם, אנו לא מבקשים רק ששם ה' יתברך ויתנשא, אלא מוסיפים שיהיה "לעלא", כלומר - יותר. בהמשך אנו מבארים ממה הוא יהיה יותר? - "מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא", כלומר יותר מכל הברכות, השירות, התשבחות והנחמות הנאמרות בעולם.

יש להבין, מה משמעותה של הבקשה, ששם ה' יהיה יותר מכל הנחמות שבעולם? איזו נחמה נאמרת בעולם, וכיצד יתכן שמשווה יהיה יותר ממנה?

הפשט המקבל הוא מה שבאר רבנו יעקב בעל הטורים, בנו של הרא"ש, שהכונה בנחמה זו היא הגאולה, ואנו מתפללים ומבקשים שהקדוש ברוך הוא יגאלנו ויביא לנו את משיח צדקנו.

הרב סלומון ישב את הדברים באופן אחר, וכך אמר: באבות דרבי נתן (יד, ו) מספר שלרבי יוחנן בן זכאי נפטר בן ובאו תלמידיו לנחמו. בא לפניו תלמידו הראשון ואמר לו: "רבי, רצונך שאמר לפניך דבר אחד?", השיב לו רבי יוחנן: "אמר", נענה התלמיד ואמר: "אף לאדם הראשון נפטר בנו הקל, והוא קבל עליו תנחומים, אם כן, קבל גם אתה תנחומים על בנך", אמר לו רבי יוחנן: "לא די לי שאני מצטער בצרה שלי, באת אתה והזכרת לי את צרתו של אדם הראשון?".

נכנס תלמידו השני ואמר לו: "רבי, רצונך שאמר לך דבר אחד?", אמר לו: "אמר". נענה התלמיד ואמר: "רבי, הלא תדע שאיוב נענש ומתו לו כל בניו ובנותיו ביום אחד, והוא קבל עליהם תנחומים, אף

אתה קבל תנחומים על בנה". שוב הגיב רבי יוחנן ואמר: "לא די לי שאיני מתנחם בצרה שלי, באת והזכרת לי את צרתו של איוב?"

גם התלמיד השלישי נסה את כחו בדברי נחמה, ודבר על כן שלא הרן הפהו מתו שני בנים שהיו גדולי עולם, והוא קבל עליהם תנחומים. אולם שוב חזר רבי יוחנן על דבריו ואמר: "האם אין די בצרה שלי, שבאת להוסיף עליה את צרתו של אהרן הכהן?".

באפן דומה הוא הגיב גם כאשר הגיע התלמיד הרביעי ובקש לנחמו בהזכירו את מות בנו של דוד המלך: "לא די לי שיש לי את הצרה שלי שהזכרת לי את הצרה של דוד?".

לאחר מכן, נכנס רבי אלעזר בן עזריה כדי לנחם אבלים. מיד כאשר הבחין בו רבי יוחנן, הורה למשרתו להכין את כלי המרחץ, באמרו שרבי אלעזר הוא אדם גדול ובודאי יצליח לנחמו, עד שתוף זמן קצר הם ילכו לבית המרחץ.

ואלו היו דברי הנחמה של רבי אלעזר: "למה הדבר דומה? לאדם שהפקיד אצלו המלך פקדון, בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר: 'אוי לי, אימתי אצא מן הפקדון הזה בשלום?', כלומר: מלך אחד נתן בידי אחד מנתיניו פקדון והזהיר אותו שישמר עליו מכל משמר, עד שהמלך עצמו יבקש אותו ממנו. אותו איש מסור לא הצליח להרדם בימים ובלילות, ושמר על הפקדון היקר מכל משמר מתוך חשש ופחד מות, שכן ידע היטב את הצפוי לו אם, חלילה, תצא תקלה מתחת ידו והפקדון ינזק. וכאשר באחד הימים נקרא אל המלך והתבקש להשיב את פקדונו, שמח האיש שמחה גדולה על כן שזכה להשיבו כפי שקבלו באפן הראוי ביותר.

"אף אתה" - המשיך רבי אלעזר בן עזריה ואמר לרבי יוחנן בן זכאי - "קבלת בן כפקדון מהקדוש ברוך הוא. אותו בן קרא ושנה גמרא

הלכה ואגדה, וברוך ה', זכית להחזיר אותו נקי מעוון ושלם במעשיו. עליה לשמוח שהשבת את הפקדון בשלמותו".

נענה רבי יוחנן ואמר: "אתה נחמתני בדרך שבני אדם מנחמים". כלומר - אומר הרב סלומון - התנאים הראשונים הביאו בפני רבי יוחנן בן זכאי מקרים שקרו אצל קדמוני עולם אשר מתו להם בנים בחייהם והם קבלו עליהם תנחומים, ומכאן רצו להוכיח לו, כי אף עליו לנהג כמותם ולקבל תנחומים. דחה אותם רבי יוחנן בן זכאי: וכי מפיון שהם קבלו תנחומים, אף אני צריך לנהג כמותם? מי אמר שמדרגתי כמדרגתם? הם היו בעלי מדרגה נשגבה ואלו אני שפל ונחות דרגה, ואינני מסוגל לקבל תנחומים!

עד שבא רבי אלעזר בן ערר ואמר לו: דע לה כי מיתת בנה איננה צרה כלל וכלל! ומדוע?

דרשו חז"ל (ויקרא רבה יח) על הפסוק: "מחצתי ואני ארפא" (דברים לב, לט) - "רבי ברכיה בשם רבי לוי אמר: בשור ודם מכה באזמל ומרפא ברטיה, אבל הקב"ה, במה שהוא מכה הוא מרפא, שנאמר (ירמיה ל, יז) 'כי אעלה ארכה לה וממכותיך ארפאך'". וכן דרשו (ילקוט"ש ירמיהו רמז שיב): "'כי אעלה ארכה לה וממכותיך ארפאך', אמר רבי אבא בר חונאי בשם רבי שמואל: בשור ודם אינו מתקן את הרטיה עד שהוא רואה את המכה, אבל מי שאמר והיה העולם אינו כן, אלא מתקן את הרטיה ואחר כך רואה את המכה".

המשל הבא יסייע בהבנת פונת הדברים:

אדם אחד אבד בדרך שטר של מאה שקלים. צערו על האבדה היה רב והוא מהר לתור אחרי השטר החשוב. אולם, חרף מאמציו הפכירים, נעלם השטר כאלו בלעה אותו האדמה. במהלך החפושים

הבחין לפתע האיש במציאה יקרת ערך - שטר בן מאתיים שקלים היה מנח בפנת הרחוב ללא כל סימן, והוא זכה בו מן ההפקר.

הרים האיש את הכסף, שלשל אותו לכיסו והמשיך לבכות ולהאנח על אבדת שטר המאה. התפלאו הסובבים אותו וטענו כנגדו: "מדוע זה תבכה? אמנם אבדת מאה אולם מצאת מאתיים!", אך האיש השיב: "אך אלו לא הייתי מאבד, היו ברשותי כעת שלש מאות שקלים". ואכן, אין ספק כי יש צדק בדבריו, משום שאין קשר בין המציאה לאבדה.

לעמית זאת, לאדם אחר ארע נזק כספי דומה ותוצאותיו היו שונות לגמרי. אותו אדם העמיס שקי תבואה על עגלתו והעביר אותם למחסנו, לצורך אריזה ומכירה. בדרכו עברה העגלה דרך שדה קוצים, ומבלי משים נתפסו הקוצים בשקים, קרעו אותם ותכנם היקר נשפך והתפזר כדמן על פני האדמה. רק כאשר עצרה העגלה בפתח המחסן, הבחין האיש, למרבה צער, במה שהתרחש. ההפסד היה כה קשה וצורב, עד שבמשך חדש ישב האיש ובכה את רע מזלו ועל כך שהשקעתו הרבה התנדפה לה.

לאחר כחדש ימים יצא מביתו אבל וחסוי ראש, אולם למרבה תדהמתו הבחין בשדה חטים פורח למולו. אז הבין כי גרגרי החטה שנפלו הצמיחו עבורו כמות רבה עוד יותר. במקום עשרת השקים שהפסיד, הצליח האיש לקצר כמאה שקי תבואה.

כמובן, במצב זה לא התאוונן האיש על אבדת עשרת השקים, משום שרק בגלל האבדה, הוא זכה לקבל תוצאה נאה זו. אלמלא היה מתרחש הארוע שהסב לו צער רב, היו ברשותו אך ורק עשרה שקים.

משום כך הועילה לרבי יוחנן נחמתו של רבי אלעזר. כאשר מנחמים אדם שמתאבל על בנו בכך שה' ישלח לו בן נוסף, הוא אינו

מתנחם, משום שעדין צערו גדול על כך שאין לו שני בנים. אולם, אם מנחמים אותו בכך שעצם פטירתו של הילד היא דבר טוב והיא נעשתה לטובתו, או אז מתנחם האדם בדרך שבני אדם מתנחמים.

אמן יהא שמיה רבא - הכח להסיר קטרוגים

אברהם מארצות הברית פנה אל רבי אברהם קסלר, ממקורבי מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, ונפשו בבקשתו, שיפגס אל ראש הישיבה ויספר שהוא שקוע בצרות נוראות, וישאל מה עליו לעשות.

כששטח האברהם האמריקני את רשימת צרותיו, התברר שאכן מדבר בצרות צרורות של ממש. ראשית, הוא נשוי שנים רבות ואין לו ילדים. שנית, יש לו חובות ענק, והוא איננו יודע כיצד יוכל להתחיל לפרעם. שלישית, גלו אצלו את המחלה הנוראה.

אלו הן רק הצרות הבולטות, אבל יש עוד רבות כהנה וכהנה. והוא אינו יודע את נפשו מרב צער ויגון. "אנא ממה, הפגס נא לרבנו ושאל אותו מה הוא מציע לי לעשות", בקש האברהם.

כיון שרבי אברהם קסלר מתפלל עם רבנו במנין הויתקין שלו, הוא נגש אליו לאחר התפלה, וספר דברים פהויתם.

רבנו השיב על פי דברי המדרש, המביא משל לאדם אחד שהיה יודע לנגן בכנור בצורה מכלאה ומיחדת במינה, ומשום כך היה האיש חביב מאד על המלה. כל אימת שהיה המלה נתון בעצבון, בקש שביאו לפניו את המנגן ההוא, והנה אף החל לנגן, פגה וסרה עצבותו של המלה.

כן הוא הדבר ביחסו של הקב"ה לעם ישראל, ממשיך המדרש ואומר. כיון שהקב"ה מחבב מאד את הנגון שמנגנים ישראל ב'אמן

יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבַרְךְ, הָרִי שְׁגָם אִם חֲלִילָה מִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם קְטְרוּג, בְּכָל זֹאת כְּשִׁמְנִיגִים לְפָנָיו אֶת הַנִּגּוֹן הַהוּא, וְאוֹמְרִים: "אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבַרְךְ" בְּקוֹל וּבִנְעִימָה, מִתְעַנֵּג הַשִּׁי"ת עַל כָּךְ, וּמַעֲבִיר עַל כָּל חֲטָאֲתָם.

"לֵךְ וְאָמַר לוֹ, לְאוֹתוֹ אֲבַרְךְ", אָמַר רַבֵּנוּ לְרַב קֶסְלָר, "שְׁלֵמֻת שְׁאִין לוֹ כָּל הַשְׁגָּה בְּדְבָרִים אֵלֶּה, אֲבָל זֶה מַה שְׁכָּתוּב כָּאן: הַקֶּב"ה אוֹהֵב אֶת הַנִּגּוֹן הַזֶּה, וַיֵּשׁ בְּאַמִּירַת אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא כְּדִי לְכַפֵּר עַל הַרְבֵּה קְטְרוּגִים".

סֵפֶר הָרַב קֶסְלָר: הִתְקַשְׁרֹתִי מִיָּד אֶל הָאֲבָרָה הַהוּא, וְהַעֲבַרְתִּי לוֹ אֶת דְּבָרֵי רַבֵּנוּ כְּלִשׁוֹנָם. הִלֵּךְ שָׁמַע אֶת הַדְּבָרִים בְּהִתְפַּעֲמוֹת, וְהִחֵל לְהַקְפִּיד מְאֹד בְּאַמִּירַת "אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא" בְּכוֹנָה. הוּא הָיָה מְהֻלָּךְ מִמִּנְיָן לְמִנְיָן עַל מִנַּת לַעֲנוֹת "אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא". כָּךְ עָשָׂה בְּמִשָּׁךְ תְּקוּפַת מָה.

וְהֵנָּה, פְּלֵאִי פְּלֵאִים אֲרָעוּ לוֹ. לִפְתַּע פְּתָאִים בָּאוּ כָּל הַבְּעִיּוֹת עַל פְּתֻרָתוֹ. הַמַּחֲלָה סָרָה כְּלֵא הִיָּתָה, גַּם עֲנִין הַחוּבוֹת הִסְתַּדֵּר בְּצוּרָה פְּלֵאִית, כְּאִשֶּׁר אֶחָד מִחֲבָרֵי קְהֵלְתוֹ שֶׁל הָאֲבָרָה הָאֻמְרִיקָנִי נִגַּשׁ אֵלָיו מִיִּזְמָתוֹ, וְהִצִּיעַ לוֹ הַלּוֹאָה גְּדוֹלָה מְאֹד, לְתִקּוּפָה בְּלִתִּי מְגַבֶּלֶת. מֵעַל כָּל אֵלֶּה, זָכָה לְהַפְקֵד בְּזָרַע שֶׁל קִיָּמָא.

מִנִּי אַז, חֲלָפּוֹ כְּבָר כַּמָּה שָׁנִים, וְהָאֲבָרָה מִמְּשִׁיךְ לְרוֹץ מִמִּנְיָן לְמִנְיָן עַל מִנַּת לְהוֹסִיף בְּאַמִּירַת "אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא" בְּכוֹנָה.

אמירת הקדיש מביאה שפע וברכה לעולם

שנינו בסוף מסכת סוטה: "רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהושע: מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה, ונטל טעם הפרות. ר' יוסי אומר: אף נטל שמן הפרות"

בית המקדש היה מקור הברכה והשפע בעולם. משחרב בית המקדש ובטלה עבודת הקרבנות, בטל מקור הברכה ופסק השפע מלרדת לעולם.

על כן, כדי לחזק את עמוד העבודה ולאפשר את ירידת השפע בעולם, תקנו חכמים את אמירת הקדיש וענית "אמן יהא שמיה רבא".

וכך אמרו חז"ל (סוטה מט ע"א): "עלמא אמאי קא מקיים? אקדושה דסדרא ואיהא שמייה רבא דאגדתא" - לאחר חרבן המקדש, על מה העולם קיים? על פסוקי הקדשה הנאמרים בתפלת "ובא לציון" שלאחר שמונה עשרה, וכן על הקדיש וה"אמן יהא שמיה רבא" הנאמרים בסוף הדרשה באגדה.

ענית "יהא שמיה רבא" לאחר שמיעת דרשה באגדה יש בה חזק מיוחד לעמוד התורה, ועל ידי זה נחשב כאלו עוסקים בתורה. נמצא שלאחר חרבן, הקדיש מחזק את שני עמודי העולם - עמוד התורה ועמוד העבודה. על ידי כך אנו גורמים נחת רוח ושמחה להשם יתברך והוא משפיע עלינו את השפע והברכה.

מדברי הגמרא משמע כי עקר אמירת הקדיש וענית "אמן יהא שמיה רבא" הן על דברי אגדה. וכך כתב הרמב"ם (סדר תפלות, נסח הקדיש): "כל עשרה מישראל או יותר שעוסקים בתורה שבעל פה, ואפלו במדרשות או באגדות, כשמסימים, אומר אחד מהם קדיש".

וב"פרוש המשניות" כתב הרמב"ם, שנהגו העם לומר ברייתא של רבי חנניה בן עקשיא אחרי הלמוד, משום שאלה דברי אגדה, כדי שלעולם לאמרו את הקדיש מתוך דברי אגדה המשמחים את הלב ומרחיבים דעתו של אדם. הוא מוסיף, כי מעלת ה"אמן יהא שמיה רבא" גדולה מאד, עד שבשבילו עומד העולם, לכן יש לאמרו בשמחה.

מטעם זה אומר ה"פף החיים", כי יש להזהר לומר בסוף הדרשה את הברייתא של "רבי חנניא בן עקשיא" בשמחת הלב ובהתלהבות, כדי שישמחו ישראל באמירת הקדיש.

זהו סוג אחד של קדיש - 'קדיש דרבנן', הנאמר לאחר למוד תורה שבפ"ה - דברי אגדה, הלכה ומוסר. לאחר למוד תורה שבכתב, ולאחר קריאת תהלים אומרים קדיש שלם - "יהא שלמא רבא".

יש עוד כמה סוגי קדישים שתקנו חכמים לאמרם בתפלה, חלקם נאמרים על ידי שליח הצבור וחלקם נאמרים על ידי אחד או יותר מקהל המתפללים.

יש הסבורים כי אמירת הקדיש נתקנה לכתחלה עבור הנפטר כדי להעלות את נשמתו. ולא היא! הטעם לאמירת קדיש בזמן התפלה הוא משום שעקר מטרת התפלה היא לשבח את הקב"ה ולפרסם ולקדש שם שמים ברבים. אלא שעל ידי זה גורמים נחת רוח ושמחה לבוורא עולם, וממילא הוא ממתיק את הדין עם הנפטר, והוא יוצא זכאי.

כתב הרמב"ן בסוף פרשת בא, שעקר הטעם לבריאת העולם וברואיו הוא כדי להודות לה! ואלו דבריו: "וכונת כל המצות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין א-ל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע

הָאָדָם וַיּוֹדֶה לְאֱלֹקָיו שֶׁבָּרָאוּ, וְכוֹנֵנֶת רוּמָמוֹת הַקּוֹל בְּתַפְלוֹת וְכוֹנֵנֶת בְּתִי
הַכְּנִסְיוֹת וְזִכּוֹת תְּפִלַּת הָרַבִּים, זֶהוּ שִׁיְהִיָּה לִבְנֵי אָדָם מְקוֹם יִתְקַבְּצוּ
וַיּוֹדוּ לֹאֵל שֶׁבָּרָאָם וְהַמְצִיאָם, וַיִּפְרָסְמוּ זֶה וַיֹּאמְרוּ לִפְנֵינוּ: בְּרִיּוֹתֶיךָ
אֶנְחֲנוּ!".

מִכֵּיוָן שֶׁכָּל עֲנִינוֹ שֶׁל הַקְּדִישׁ הוּא לְפָרֶסֶם בְּרַבִּים שֶׁה' הוּא הַמֶּלֶךְ
וְהַבּוֹרָא שֶׁל הָעוֹלָם וְאֶנְחֲנוּ עֲבָדָיו, לָכֵן הוּא מַעֲקָרִי הַתְּפִלָּה. וְכִי
שֶׁתְּפִלָּתֵנוּ תִּתְקַבֵּל בְּרָצוֹן לִפְנֵי חֵי הָעוֹלָמִים, צְרִיכִים אָנוּ לְהַשְׁקִיעַ
כּוֹנֵנָה מְרֻבָּה בְּאַמִּירַת וּבַעֲנִיַּת הַקְּדִישׁ.

עוֹד מוּבָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁה"אָמֵן יִהְיֶה שְׁמִיהַ רַבָּא" נֶחֱשָׁב
כְּשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. בְּזֵמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הִכְהֵן הַגָּדוֹל
הָיָה אוֹמֵר אֶת הַשֵּׁם הַמְּפָרֵשׁ, וְהַצְּבוֹר הָיָה עוֹנֶה אַחֲרָיו: "בְּרוּךְ שֵׁם
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד". כִּנְגֵד זֶה, כְּשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ תִּקְנוּ לוֹמַר
אֶת הַקְּדִישׁ: שְׁלִיחַ הַצְּבוֹר אוֹמֵר אֶת הַקְּדִישׁ - כִּנְגֵד הִכְהֵן הַגָּדוֹל
הָאוֹמֵר אֶת הַשֵּׁם הַמְּפָרֵשׁ. כִּנְגֵד מָה שֶׁהָעָם הָיוּ עוֹנִים בַּמִּקְדָּשׁ: "בְּרוּךְ
שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" - עוֹנִים בַּקְּדִישׁ "אָמֵן יִהְיֶה שְׁמִיהַ רַבָּא".

מָה חָשׁוּב יוֹתֵר - אַמִּירַת הַקְּדִישׁ אוֹ עֲנִיַּת "אָמֵן יִהְיֶה שְׁמִיהַ רַבָּא"?

אוֹמֵר ה"בֵּן יְהוֹדָע" כִּי עֲנִיַּת "אָמֵן יִהְיֶה שְׁמִיהַ רַבָּא" גְּדוּלָּה מִן
הַקְּדִישׁ - מִשְׁתֵּי סְבוּת: הָאֶחָת - הַקְּדִישׁ נֶאֱמַר עַל יְדֵי יָחִיד, וְאֵלוּ "אָמֵן
יִהְיֶה שְׁמִיהַ רַבָּא" נֶאֱמַר עַל יְדֵי הַצְּבוֹר; וְהַשְּׁנִיָּה - הַקְּדִישׁ כּוֹלֵל גַּם
תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה עַל גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל - "וַיִּצְמַח פּוֹרְקָנִיה וַיִּקְרַב מְשִׁיחִיה",
וְאֵלוּ "אָמֵן יִהְיֶה שְׁמִיהַ רַבָּא" נֶאֱמַר אַף וְרַק עַל כְּבוֹד שְׁמִים.

שִׁכְר הַקִּדִּישׁ, וְעִנְשׁוֹ שֶׁל הַמְזִלְזֵל בּוֹ

הַקֶּב"ה חָפֵץ בְּשִׁבְחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל

חז"ל מפליגים בחשיבות ומעלת הקדיש וענית "אמן יהא שמייה רבא", כמה גדול השכר על אמירת קדיש וענית "אמן יהא שמייה רבא", ומנגד - כמה גדול הענש למי שמזלזל בקדיש ובענית אמן.

אף על פי שיש לבוירא עולם אלפי אלפים ורבי רבבות מלאכי השרת שמשרתים לפניו, אינו חפץ בשבחם אלא בשבחם של ישראל, ובמיחד בקדיש וב'אמן יהא שמייה רבא', שאמירתם ממילאת את השם יתברך שמחה גדולה.

מובא ב"ילקוט שמעוני" (משלי רמז תתקנא): "אמר רבי ישמעאל: באותה שעה כששומעין הגדה מפי חכם ואחר כך עונין: 'אמן יהא שמייה רבא מברך', באותה שעה הקדוש ברוך הוא שמח ואומר למלאכי השרת: בואו וראו עם שיצרתי לי, כמה הם משבחין אותי, באותה שעה מלבישים הוד וחדר".

בגמרא (שבת קיט ע"ב) מובא: "אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה 'אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו' - קורעין לו גזר דינו". מוסיפה הגמרא שם: "אפלו יש בו שמץ של עבודה זרה - מוחלין לו!"

בְּסֵדֶר רַב עִמָּרְם גָּאוֹן מְסַפֵּר, שֶׁהַמְּלָאָךְ שׁוֹר הַפָּנִים הָרָאָה לְרַבִּי יִשְׁמַעֵאל שֵׁיטְנֶם בְּמִרוֹם חֲדָרֵי חֲדָרִים, שֵׁיטְשׁ בָּהֶם אוֹצְרוֹת שֶׁל אֲגָרוֹת שְׁפָתוֹבוֹת בָּהֶן צָרוֹת מְשֻׁנוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל, וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם מִתְחַדְּשׁוֹת עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת מְאֹלוֹ, אֲךָ כִּיּוֹן שִׁיטְרָאֵל נִכְנָסִים לְבֵתִי כְּנִסְיוֹת וּבֵתִי מִדְּרָשׁוֹת וְעוֹנִים "אֱמֹן יִהְיֶה שְׁמִיָּה רַבָּא", אֵין מְנִיחִים לְצָרוֹת אֵלוֹ לְצֵאת מִהַחֲדָרִים.

קִדְשַׁת הַקָּדִישׁ עוֹלָה עַל כָּל שְׂאָר הַקִּדְשׁוֹת וְהַשְׁבָּחִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרָךְ. בְּכֹחָהּ לְשֹׁבֵר מְנַעוּלִים וְחוֹתָמוֹת בְּרָזָל וּקְלָפוֹת רָעוֹת, וּלְהַחֲלִישׁ אֶת כָּחוֹ שֶׁל הַסֵּטְרָא אַחֲרָא. בְּשַׁעַה שִׁיטְרָאֵל עוֹנִים בְּקוֹל רֹם: "אֱמֹן יִהְיֶה שְׁמִיָּה רַבָּא", בּוֹרָא עוֹלָם מִתְמַלֵּא בְּרַחֲמִים וּמְרַחֵם עַל בְּרוּאָיו וְהוֹפֵךְ מִדַּת הַדִּין לְחֶסֶד וְרַחֲמִים.

ה'אֱמֹן יִהְיֶה שְׁמִיָּה רַבָּא' הוּא סַגְּגוֹר גָּדוֹל לְכָל הַשָּׁנָה, וְקַל וְחוֹמֶר לְיָמִים הַנּוֹרָאִים. בְּמִיָּחַד בְּזַמְנֵנוּ, שְׁמִדַּת הַדִּין מִתְנוּחָה וְאֵנוּ זְקוּקִים לִישׁוּעָה וּלְרַחֲמִים מִשְׁמַיִם, עָלֵינוּ לְהִתְאַמֵּץ בְּכָל כֹּחֵנוּ בַּעֲנִיַּת 'אֱמֹן יִהְיֶה שְׁמִיָּה רַבָּא'. עַל יְדֵי כֵּךְ נִזְכֶּה לְבִטֹּל מֵעֲלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת. עָלֵינוּ לְדַעַת כִּי גַם אִם עֲדִין יֵשׁ בָּנוּ עֲוֹנוֹת, בְּכֹחָהּ שֶׁל עֲנִיַּת 'אֱמֹן יִהְיֶה שְׁמִיָּה רַבָּא' לְבִטֹּל אֶת הַגְּזֵרוֹת לְפָנֵים מְשׁוֹרֵת הַדִּין.

כְּתַב מֶרֶן הַשִּׁלְחָן עֲרוֹךְ (אֲרַח חַיִּים נה, ז): "כְּשֶׁאֶחָד מִתְפַּלֵּל לְבִדּוֹ, נִכּוֹן שֶׁהָאַחֲרִים יִמְתִּינוּ מְלוּמֶר קָדִישׁ עַד שִׁיגְמוֹר, כְּדִי שִׁיזְכֶּה גַם הוּא". כְּתַב בִּ"מִשְׁנָה בְּרוּרָה", שֶׁמְדַבֵּר שֵׁיטְשׁ מִנֵּן שֶׁל עֲשָׂרָה גַם בְּלַעֲדָיו, וּבְכָל זֹאת מִן הָרְאוּי שִׁימְתִּינוּ לוֹ.

יֵשׁ מְבַאֲרִים הַלָּכָה זֹה, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהַקָּדִישׁ חָשׁוֹב כָּל כֵּךְ וּמַצִּיל מִגְּזֵרוֹת רָעוֹת וּמִשְׁפִּיעַ שְׁפַע רַב בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, אִם כֵּן שְׂמָא אוֹתוֹ אֶחָד זְקוּק לִישׁוּעָה, עַל כֵּן רְאוּי לְהִמָּתִין לוֹ, כְּדִי שִׁיעֲנָה אֱמֹן עַל הַקָּדִישׁ וַיִּזְכֶּה לִישׁוּעָה.

האדמו"ר רבי דוד אבונחצירא שליט"א אמר: כפי ששלמה המלך
בנה את בית המקדש על ידי תולעת שמיר, שהיתה מבקעת כל אבן
קשה - כך העונה 'אמן' היא שמייה רבא' בכל כחו שובר כל גזרה קשה.
הדבר רמוז במלה 'שמיר', שהיא ראשי תבות: יהא שמייה רבא מברך.

ענש הזלזול בקדיש

גדולה מעלת הקדיש, משום שהיא גורמת שמחה ונחת רוח גדולה
להשם יתברך. מאידך גיסא, חמור מאד ענשו של המזלזל בקדיש,
משום שהוא גורם צער גדול בשמים וממעט העטרה.

לכן צריך להזהר מאד לענות על הקדיש בכונה גדולה, כפי שפסק
השלחן ערוך (ארח חיים נו, א), ואל יסיח דעתו בעת שמיעת הקדיש.

בעונותינו הרבים, ישנם בני אדם שמזלזלים בקדיש ולא מדקדקים
לענות אמן ו'אמן' יהא שמייה רבא', וגם כשעונים - עושים זאת מן
השפה ולחוץ. השומע קדיש ואינו עונה - הריהו בנדוי מן השמים
ארבעים יום, והמבטל 'אמן' יהא שמייה רבא' חייב נדוי, עד שיביא קרבן
לפני הצדיקים לעתיד לבוא, ודוחים אותו ארבעים יום ממחצתו של
הקב"ה, והוא חוטא ומחטיא. אפלו אם שתק ולא ענה, וכל שכן אם
לא ענה מאחר שדבר עם חברו באמצע התפלה.

משמעות ה'נדוי' היא, שהקב"ה מרחיק אותו ממחצתו. הינו, שאינו
שומע את בקשותיו ותפלותיו. על כן, אם ראית אדם שמתחנן ומבקש
מה' בקשות שונות ולא נענה, צא ובדק אחריו, שמא הוא מן
המזלזלים בקדיש, על כן הוא דחוי מלפני ה'.

אֲנָשִׁים מִחֻפְּשִׁים סָגְלוּת, קִמְיָעוֹת וּבִרְכוֹת מִצְדִּיקִים, וְהֵם אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁכָּל הַשְּׁפָע, הַבִּרְכָּה וְהַהֲצִלָּה נִמְצָאִים בַּקִּדִּישׁ, וּמִנֶּגֶד - הַזֻּלְזוֹל בַּקִּדִּישׁ עֲלוּל לָטוֹל מֵהֶם אֶת הַשְּׁפָע הַזֶּה, ח"ו.

מִי שְׁאִינוֹ עוֹנֶה אָמֵן כִּי עֶסוּק בְּדַבּוּר - תִּפְּלֹתוֹ אֵינָה מִתְקַבֵּּלֶת, וּבִשְׁעָה שֶׁנִּפְטָר מִן הָעוֹלָם סוֹגְרִים בְּפָנָיו אֶת הַשְּׁעָרִים וְהוּא יוֹרֵד לְבֶאֱר שַׁחַת. הַהֶסֶבֶר לְכֶן הוּא, שֶׁפֶּאֶשֶׁר אָדָם מְבַרֵּךְ אֶת ה', כָּל מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ אֶת הַבִּרְכָּה עוֹנֶה אָמֵן, כִּדִּי 'לְאַמֵּת' אֶת בִּרְכָּתוֹ שֶׁל הַמְבַרֵּךְ וּלְהַבִּיעַ אֶת אֱמוּנָתוֹ, שֶׁהוּא מֵאֲמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁה' יָכוֹל לָקִים אֶת בִּקְשָׁתוֹ שֶׁל הַמִּתְפַּלֵּל. נִמְצָא אַפּוֹא, כִּי מִי שְׁאִינוֹ עוֹנֶה אָמֵן, הִרְיָהוּ מִבְּזָה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה: כָּל הָעוֹנֶה 'אָמֵן יְיָהּ שְׁמִי'ה רַבָּא' בְּכָל כָּחוֹ - זוֹכֶה שְׁנִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו וְנִפְתָּחִים לוֹ שְׁעָרֵי גֶן עֵדֶן, מַעֲיֵנוֹת הַחֲכָמָה וְהַדַּעַת, אוֹצְרוֹת בִּרְכָּה וְהַצִּלָּה, פְּרִנְסָה, עֲשִׁירוֹת וְסִיעָתָא דְשָׁמַיָא.

עַל יְדֵי הַקִּדִּישׁ מְקִדְּשִׁים אֶת שֵׁם ה' בְּכָל הָעוֹלָמוֹת

אָמְרוּ חֲז"ל (שַׁבָּת קיט ע"ב): "כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְיָהּ שְׁמִי'ה רַבָּא מְבַרֵּךְ בְּכָל כָּחוֹ - קוֹרְעִין לוֹ גִּזְרֵי דִּינוֹ", וְהוֹסִיפוּ כִּי "אֶפְּלוּ יֵשׁ בּוֹ שִׁמְךָ שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה - מוֹחֲלִין לוֹ".

עֲלִינוּ לְהִבִּין, מָה רָאוּ חֲז"ל לְהַפְלִיג כָּל כֶּן בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁל הַקִּדִּישׁ וּבְמַעֲלַת עֲנִיַּת "אָמֵן יְיָהּ שְׁמִי'ה רַבָּא"? עוֹד יֵשׁ לְהִבִּין, וְכִי בִשְׁבִיל אֲמִירָה זוֹ, שְׁאִינָה דוֹרְשֶׁת מֵאֲמָץ מִיַּחַד זוֹכֶה הָאָדָם לְשַׁכֵּר רַב וְעֲצוּם כָּל כֶּן, עַד שֶׁקוֹרְעִים לוֹ גִּזְרֵי דִּינוֹ?

אוּלָּם, אִם נִתְּבוּנֵן בְּתַכְנוּ שֶׁל הַקִּדִּישׁ וּבְמִשְׁמַעוֹת מְלוֹתָיו, נִבִּין אֶת מַעֲלָתוֹ הַגְּדוֹלָה. בַּקִּדִּישׁ אָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמִיַּחֲלִים שֵׁשֶׁם ה' יִתְפָּרֵסם בְּכָל

העולמות, ומתפללים שכל בני האדם, כולל אמות העולם, יכירו את גדלותו של בורא עולם ויודו וישבחו ויפארו וירוממו אותו על כל הטוב והשפע שהוא משפיע על כל בריותיו.

זו הסבה שאמרו חז"ל שיש לענות את ה'אמן' יהא שמיא רבא "בכל כחו", כי מלות הקדיש נוגעות בתכלית הבריאה ממש - רבוי כבוד שמים וגלוי מלכותו יתברך בכל העולמות.

עוד גלו לנו חכמים סוד עמק בענין הקדיש, ובפרט בענין 'אמן' יהא שמיא רבא: מאחר ועמלק פגם בכסא הכבוד ואין השם שלם ואין כסאו שלם עד שימחה זכר עמלק, על כן אנו מבקשים שיהיה שמו יתברך רב וגדול, שיתפרסם שמו בכל העולם וכל עמי העולם יתנו לו כתר מלוכה.

מובא בכתבי האר"י ז"ל, שבענין 'אמן' יהא שמיא רבא' יקבל האומר על עצמו מסירות נפש, ובכך הוא מקדש את השם יתברך בכל העולמות.

נמצא אפוא, שעל ידי אמירת הקדיש, עם כל מה שאצור בו, אנו גורמים שמחה ונחת רוח גדולה לה' יתברך. מכאן המעלה העצומה שבאמירת הקדיש ובענין "אמן יהא שמיא רבה".

לפי זה באר רבי יוסף ליב בלוח זצ"ל, בספרו "שעורי דעת", את הפלגתם של חכמים באמרים כי "כל העונה אמן יהא שמיא רבא מברך בכל כחו, קורעין לו גזר דינו". כאמור, בענין 'אמן' יהא שמיא רבא' מתכוון האדם שיתוסף ויתרבה כבוד שמו הגדול בכל העולמות. לכן, אם הוא אומר זאת "בכל כחו", דהיינו: הוא מתאנה ומשתוקק בכל נפשו ומאודו להגדיל כבוד שמים, על ידי עצם האמירה וההשתוקקות שלו הוא גורם לקדוש שם שמים בעולם. מי שגורם לקדוש שם שמים בעולם, ראוי שימחקו לו את עוונותיו ויקרעו לו את גזר דינו.

מַעֲתָה מוֹבֵן הֵיטֵב גָּדֹל מַעֲלַת הַקַּדִּישׁ וְעִנְיַת "אֱמֹן יִהְיֶה שָׁמַיָּה רַבָּא",
שֶׁעַל יְדֵי הַקַּדִּישׁ עֲצָמוֹ מְרַבִּים קְדוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. מִתּוֹךְ
כָּךְ זֹכִים לְמַחֲלַת עֲוֹנוֹת, וְגִזֵּר הַדִּין נִקְרַע וּמִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה. אוּלָם כָּל
זֶה, כְּאִמּוֹר, בְּתַנְאֵי שֶׁהַקַּדִּישׁ נֹאמַר "בְּכָל כָּחוֹ", דְּהִינוּ, עִם כָּל הַשְּׂאִיפָה
וְהַשְׁתַּוְקָנוֹת לְהִרְבוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם.

הַיְדִיעָה הַזֹּאת עַל גָּדֹל מַעֲלַת הַקַּדִּישׁ צְרִיכָה לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לְהִתְחַזֵּק
בְּאַמִּירַת הַקַּדִּישׁ וּבַעֲנִיַת "אֱמֹן יִהְיֶה שָׁמַיָּה רַבָּא". לֹא לְהִסְתַּפֵּק בְּמַלְמוֹל
הַמַּלִּים לְשֵׁם יְצִיאָהּ יְדֵי חוֹבָה בְּעֵלְמָא, אֲלֹא לְהִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בְּתֹכָן
וּבְמִשְׁמַעוֹת הַמַּלִּים שֶׁל הַקַּדִּישׁ וּלְכוֹן בָּהֶן מַעֲמָקֵי הַלֵּב וְהַנְשָׁמָה.

לְהַשְׁלִים וּלְפַאֵר אֶת בֵּיתָנוּ בְּעוֹלָם הַנֶּצַח

בִּישִׁיבַת "כּוֹכֵב מִיַּעֲקֹב" שֶׁל שׁוֹר הַתּוֹרָה מֶרֶן הָרֵב מְטֹשְׁעֵבִין זצ"ל,
לְמִד רַבֵּי אַבְרָהָם גַּנִּיחוּבְסִקִּי זצ"ל, שֶׁהָיָה גָּאוֹן וְעֵמֶקוֹן גָּדוֹל, חֲסִיד
וּמְדַקְדֵּק בְּמַצּוֹת בְּצוּרָה בְּלִתִּי רְגִילָה.

פַּעַם אַחַת, לְאַחֵר סִיוֵם הַתְּפִלָּה בִּקְשׁ הָרֵב מֵאַחַד מִתְלָמִידָיו
לְהַצְטָרֵף עִמּוֹ לְחַפֵּשׁ מִנֵּן תְּפִלָּה נּוֹסֶף. הַתְּלָמִיד לֹא הִבִּין אֶת הָרֵב,
הָרִי רַק עָתָה סִימּוֹ הֵם לְהִתְפַּלֵּל וּמִדּוּעַ צָרִיךְ לְחַפֵּשׁ מִנֵּן נּוֹסֶף?

הָרֵב הִרְגִּישׁ בְּתַמִּיּהּתוֹ שֶׁל תְּלָמִידוֹ וְהַסְבִּיר, שֶׁכֵּינוֹ שֶׁהָאִירָה בְּתַפְלַת
הָעִמִּידָה, לֹא הִסְפִּיק לְשִׁמְעַ "קַדִּישׁ תְּתַקַּבֵּל", וְלָכֵן הוּא מְחַפֵּשׁ מִנֵּן
נּוֹסֶף, בּוֹ יוֹכֵל לְשִׁמְעַ "קַדִּישׁ תְּתַקַּבֵּל" וְלַעֲנוֹת אֶת כָּל הָאֲמִנִּים.

הַתְּלָמִיד הִתְפַּעַל וְשָׂאֵל אֶת רַבּוֹ: "רַבֵּנוּ, וְכִי עַד כִּדִּי צָרִיךְ לְטַרֵּחַ
בְּשִׁבִּיל לְלַכֵּת לְשִׁמְעַ קַדִּישׁ תְּתַקַּבֵּל? הָרִי כְבוֹדוֹ הָיָה בְּאַמְצָע הַתְּפִלָּה,
וְהָיָה פְטוֹר מִלַּעֲנוֹת עַל הַקַּדִּישׁ!"

עוד הם מדברים, ולפתע עברה לידם מכונית פאר, מודל של השנה האחרונה. "אמר לי", פנה הרב לתלמידו, "מדוע רכש יהודי זה מכונית חדשה מהמודל של שנה זו, הרי היתה לו מכונית מהמודל של השנה הקודמת. מדוע החליף למכונית חדשה יותר, וכי המכונית הקודמת לא נסעה מספיק טוב?"

"ודאי שלא" - המשיך הרב - "אלא הוא רצה שתהיה לו מכונית יותר מרוחת ויותר מפארת. כך גם לענייננו: בעולם הזה הננו מכינים את הבית בו נשב בעולם הבא. לכן רוצה אני ללכת ולשמע גם את הקדיש שתקבל, ולקיים את המצוה בשלמותה, כדי להשלים ולפאר יותר את הבית שיהיה לי בעולם הבא!"

המדבר באמצע קדיש - הקדיש מזיק לאביו!

לפני מספר שנים הזמן הרב גרינולד שליט"א לבית כנסת, לשאת דרשה בנושא מסים. כאשר הגיע לבית הכנסת היו המתפללים באמצע קדשה, ואז נחרד לשמע שני מתפללים מדברים ביניהם דברי חל בזמן הקדשה. בעודו בהלם מהמחזה, החליט שלא לדרש על הנושא שלשמו הזמן. לאחר התפלה נגש לרב ובקש ממנו רשות לדבר על נושא אחר: גדל הבזיון של הדבור בזמן התפלה.

משנתנה הרשות, פתח ואמר: בן שאומר קדיש על אביו - מציל את אביו מיסורים קשים, יסורי שאול. אך אם האב היה מדבר בעודו בחיים באמצע הקדיש, לא רק שהקדיש לא מועיל לאב אלא להפך: מוריד אותו יותר ויותר לשאול, ומוסיפים עליו יסורים קשים מנשא.

לכן, המשיך ואמר, ברצוני לתת עצה טובה למתפללים פה בבית הכנסת, שיכתבו צוואה, ובה יצוו את בניהם שלא לומר עליהם קדיש,

ובמקום זה שילכו להזמין פיצה עם הרבה תוספות, כי אמירת הקדיש רק תזיק ולא תוסיף להם מאומה.

המתפללים קבלו את דברי התוכחה, ובסוף הדרשה באו לפני הרב גרינולד והודו לו על דבריו. הם אף הוסיפו ואמרו, שמעכשו אפשר יהיה להחזיר לבית הכנסת את רבי לייב הזקן, שבגלל הדבורים בדברים בטלים בזמן התפלה הפסיק לבוא ולהתפלל אתם בבית הכנסת.

ומעשה שהיה עם רבי לייב כך היה: יום אחד הגיע לרופא ממחה לטפול, ואז גלה הרופא באזניו ואמר לו: דע לה! בשכונת שאתה גר בה אין אדם אחד שאינו חולה בצורה מוזרה במחלה כזו או אחרת. ואף הראה לו גמרא שמדברת על הדבר שבא לעיר ואז נתנת רשות לשטן להחביא את כליו בבית הכנסת ולהעניש את כל הצבור, וכל זה משום שמדברים בבית הכנסת בשעת התפלה. מאז הפסיק לבוא לבית הכנסת להתפלל.

מִצַּב הַנִּפְטָר הַיּוֹטֵב בְּזִכּוֹת אֲמִירַת הַקְדִּישׁ וְהַלְמוּד

ספר מגיד המישרים רבי שלמה לוונשטיין שליט"א (הובא בספרו "מתוק האור - אברהם אבינו"):

צלצל אלי רב של בית כנסת בצרפת, וספר לי ספור מענין שארע עמו, וכך ספר:

בפסח שני, י"ד באיר תשע"ז, עשינו בבית הכנסת הלולא לכבוד יום ההלולא של רבי מאיר בעל הנס. למחרת הייתי בבית הכנסת, ומישהו נכנס ושאל: "מה עם ההלולא? מתי ההלולא?" אמרתי לו, שהיא היתה יום לפני כן, והוא התאכזב מאד שהפסיד.

התחלנו לדבר, ובסוף התברר שהיתה איזושהי אי הבנה, והוא התכוון לבית כנסת אחר, ששם באמת עומדת להיות באותו ערב ההלווא. יצאנו יחד לרחוב, ותוך כדי שהוא נכנס לרכבו, אמר לי האיש: "תודה, כבוד הרב".

באותו רגע עברה ערביה ברחוב, ושמעה אותו קורא לי "רב". היא נעצרה, ואחר כך פנתה אלי ושאלה: "אתה הרב פה?"

לאחר שאשרתי שאני אכן רב בית הכנסת, היא אמרה לי: "אני רוצה לבקש ממך טובה. היתה לי שכן יהודי, ז'קי שמו, שעלה לארץ ישראל, ועכשיו שמעתי שהוא נפטר. המנהג שלו היתה, שבכל פעם שנפטר אחד מהקרובים שלו, הוא נטע עץ. עכשיו, מאחר והוא נפטר, אולי אתה מוכן לנטע עץ בשבילו?"

אמרתי לה: "לאדם שנפטר אין שום תועלת מנטיעת העץ, אבל יש דברים אחרים שצריך לעשות עבורו. לשכן הזה שלך יש בנים?"

היא אמרה שהיו לאותו אדם בנים, אבל התברר שהוא היתה נשוי לגויה, ולכן ילדיו גויים ואין מי שיגיד עליו קדיש.

אמרתי לה, שאתפלל על הנפטר ואלמד בשבילו. שאלתי מה היתה שמו, והיא הוציאה תמונה של הקבר שלו, שעליו היתה כתוב השם שלו, שם אביו, ותאריך הפטירה, שהיה בכ"ד באלול, כמו היארצייט של ה"חפץ חיים".

אמרתי קדיש על הנפטר, והקדשתי את הלמוד של הדרך היומי לעלוי נשמתו. כאשר סימתי מסכת בבא בתרא, עשיתי סעודת מצוה של סיום בבית, עם המשפחה, וספרתי להם שזה גם לעלוי נשמת היהודי ההוא שלא זכה לבנים מזרע ישראל.

לקראת יום כ"ד באלול הזמנתי מזונות ושתייה, ואנשים ברכו ברכות לעלוי נשמתו. זמן קצר לאחר מכן התקשרה הערבית ואמרה:

"כְּבוֹד הָרֵב, אֲנִי נִמְצָאת עֲכָשׁוּ בְּבֵית הַכְּנָסֶת. כְּבֹר כַּמָּה פְּעָמִים בְּאֵתִי לְחַפֵּשׁ אוֹתָהּ, וְלֹא הָיִיתָ. עֲכָשׁוּ מִיִּשְׁהוּ נָתַן לִי אֶת מִסְפָּר הַטֵּלְפוֹן שֶׁלָּהּ. רָצִיתִי לְהַגִּיד לָהּ תוֹדָה רַבָּה עַל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ עִבּוּר הַשָּׁכֵן שְׁלִי, וְאֲנִי רוֹצֶה לְהַשְׁאִיר פֹּה אֵיזְשֶׁהוּ סָכּוּם עִבּוּר הַהוֹצָאוֹת".

אֲמַרְתִּי לָהּ לְהַשְׁאִיר אֶת הַכֶּסֶף בַּמָּקוֹם מְסִים. כְּשֶׁבִּאתִי, מְצָאתִי שֶׁהַשְׁאִירָה בְּדִיוֹק אֶת הַסָּכּוּם שֶׁעָלּוּ לִי הָעוֹגוֹת וְהַשְׁתִּיָּה שֶׁל הַיֶּאֱרָצִיט...

חֹדֶשׁ אֵלּוּל כְּבֹר הָיָה מֵאֲחוּרֵינוּ, גַּם רֹאשׁ הַשָּׁנָה עָבַר, וְהִגִּיעַ עֶרֶב יוֹם הַכַּפּוּרִים. בְּשָׁעָה שְׁתַּיִם וָרֶבַע מִתְחִילָה אֶצְלָנוּ בְּבֵית הַכְּנָסֶת מִנְחָה גְּדוֹלָה שֶׁל עֶרֶב יוֹם כַּפּוּר. בְּרֶבַע לְשְׁתַּיִם הִגִּיעָה שְׂיַחַת טֵלְפוֹן מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. זֶה הָיְתָה אַחֲתוֹ שֶׁל ז'קִי.

"אֲנִי רוֹצֶה לְהַגִּיד לָהּ תוֹדָה עַל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ בְּשֶׁבִיל אָח שְׁלִי", הִיא אָמְרָה, קֶצֶת בְּמִבּוֹכָה, "וְאֲנִי רוֹצֶה גַּם לְסַפֵּר לָהּ מִשְׁהוּ מְאֹד יוֹצֵא דָפוֹן".
"בְּבִקְשָׁה", הַשְׁבֵּתִי בְּאֲדִיבוּת, עַל אֵף שֶׁהֵייתִי מְאֹד לְחוּץ בְּזִמְנִי. "אֵת יְכוּלָה לְסַפֵּר".

"ז'קִי בָּא אֵלַי בְּחֵלוֹם בְּיוֹם הַזְכָּרוֹן שְׁלוֹ, וְאָמַר לִי לְהַגִּיד לָהּ תוֹדָה רַבָּה עַל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ בְּשֶׁבִילָהּ. הוּא הִתְחִיל לְסַפֵּר לִי עַל הַצָּעֵר הַנּוֹרָא שִׁישׁ בְּעוֹלָם הַבָּא לְמִי שֶׁהָיָה חַי עִם גּוֹיָה. הוּא אָמַר, שֶׁהַסֵּבֶל שֶׁלוֹ הָיָה נּוֹרָא וְאִים, עַד שֶׁהִתְחִלְתָּ לְהַגִּיד קֹדֵישׁ לְעֵלוּי נְשָׁמָתוֹ, וְאָז קֶצֶת הוֹטֵב מֵצָבוֹ. אַחֲרֵי הַסִּיּוֹם שֶׁעָשִׂיתָ בְּיוֹם הַזְכָּרוֹן שְׁלוֹ, הַשְׁתַּפֵּר מֵצָבוֹ עוֹד יוֹתֵר. הוּא בִקֵּשׁ שְׁאוּדָה לָהּ מְאֹד בְּשִׁמּוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ עִבּוּרוֹ, וְגַם שְׁאֲבִקְשׁ מִמֶּה לְדַבֵּר עַל הָעֲנִיָּן הַזֶּה בְּצָבוֹר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם כַּפּוּר. עַל יְדֵי כֵּף יִהְיֶה לוֹ תִקּוֹן מְסִים".

"רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּבֹר עָבַר, לָמָּה אֵת מְצַלְצֶלֶת רַק עֲכָשׁוּ, מִמֶּשׁ בְּעֶרֶב יוֹם כַּפּוּר?"

"לא ידעתי את מספר הטלפון שלך. רק עכשיו צלצלה אלי השכנה ונתנה לי את המספר. ואני אגיד לך עוד משהו - לא כל כך האמנתי בחלום הזה, ולכן לא ממש מהרתי להתקשר. אבל אחי בא אלי עוד פעם ועוד פעם, והפציר בי להגיד לך. אמנם ראש השנה כבר עבר, אבל אני מבקשת שתספר את כל זה לצבור ביום כפור".

זה תפס אותי ומאד רגש אותי. ביום כפור, ובפרט בתפלת נעילה, בית הכנסת שלנו מלא עד אפס מקום. מגיעים גם יהודים שלא באים כל השנה, וביניהם גם אלה שנשואים לגויות. קצת חששתי לספר באזניהם את הספור הזה, אבל החלטתי שיהיה מה שיהיה - אני אספר.

בראש השנה של אותה שנה הזכרתי בדרשה וורט שראיתי ב"מתוק האור" - שעל אף שהיום הראשון של ראש השנה הוא החשוב יותר, אנחנו קוראים בו "גרש האמה הזאת ואת בנה", ודוקא ביום השני קוראים על הענין הנשגב של עקדת יצחק. ולמה מחליפים, לכאורה, את היוצרות?

אלא שבאים תחלה לומר לנו: מי האמא שזכתה לגדל בן גדול ונשגב כל כך? זו האמא שאתמול גרשה בנחישות גדולה את החברים הרעים מהבית. כמה צריך לדאג לחנוך!

פתחתי והרחבתי את הרעיון. הייתי חייב לדבר דברים ברורים, ובין השאר דברתי נגד האינטרנט. אמרתי: "אתם לא יודעים מה הילדים שלכם רואים, אתם לא יודעים עם מי הם יוצרים קשר ומתחברים. אין לכם בכלל משג מה קורה אתם!"...

ביום הכפורים, לפני נעילה, עליתי לדבר ואמרתי: "אני רוצה להמשיך את הנקדה של ראש השנה. אתם יודעים, מה קורה למי שלא שומר על ילדיו? בסוף הם מתחתנים עם גויות!" ספרתי את

הספור על הנפטר, על הקדיש ועל החלום. היו כאלה שמאד התרגזו, אלה שנגועים בדיוק בנקדה הזו. אבל עבור אחרים זה היה חזק גדול.

שֶׁכַּר עֲנִית 'אֱמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא' עֲצוּם וְרַב

גדולה היא מצות עניית אמן ושכרה רב ועצום. אמרו חז"ל (שבת קיט ע"ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן". מכל מקום, אין לענות 'אמן' בקול רם יותר מן המברה.

לא כן עניית 'אמן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא', שעניה זו יכולה להיות בקול חזק יותר מן המברה. הטעם לכך הוא, כדי לקיים את "בכל כחו", וגם כדי לעורר את הפונה. כאשר אדם שומע את הקדיש, יענה 'אמן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא' בקול רם ותקיף, בכונת הלב, ויזעזע את אבריו בהזדעזעות גדולה, ביראה ופחד. ומכל מקום לא יענה בקול חזק מדי, שלא יתלוצצו עליו הבריות.

אם על העונה אמן בכל כחו נאמר שפותחים לו שערי גן עדן, על אחת כמה וכמה כשעונה 'אמן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא', שכן מלבד שכלולה בו עניית אמן, כלולים בו גם שבח והלל על בורא עולם, וכן תפלה והשתוקקות לגדלת שמו יתברך ולרבויו כבוד שמים בעולם.

ה'אמן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא' הוא החלק החשוב ביותר בתפלה, כי עליו עומד העולם כיום. וכמו שאמרו חז"ל בסוף מסכת סוטה: על מה העולם קיים? על 'קדשה דסדרא' [דהינו על 'קדוש קדוש קדוש' של 'ובא לציון'] ועל 'אמן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא' של הקדיש שנאמר בסוף שעור או דרשה.

כדאי לאדם לבוא לעולם הזה, ולסבל כל חיו יסורי איוב רק בשביל לזכות פעם אחת בעניית אמן, ועל אחת וכמה לזכות לעניית

‘אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא’. הַשְׁכָּר שֶׁיִּקְבֵּל עַל כֶּן שָׁוֶה אֶת כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁהַתִּיֶּסֶר בְּעוֹלָמוֹ.

כִּשֵּׁם שֶׁהַשְׁכָּר עַל עֲנִיַּת אָמֵן וְ"אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא" הוּא רַב וְעֶצוּם, כֶּן מִנְּגֵד - עָנְשׁוֹ שֶׁל מִי שֶׁמְדַבֵּר בְּזִמְנֵי הַקִּדִּישׁ וְאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן, וְ"אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא" הוּא רַב וְעֶצוּם. מוֹבָא בְּסִפּוּרִים כִּי הוּא נֶעֱנֵשׁ בְּנִדּוּי שֶׁל אַרְבָּעִים יוֹם, דִּהְיִינוּ: בְּמִשְׁךְ אַרְבָּעִים יוֹם הוּא נִדְּחָה מִמַּחְצָתוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה וְתַפְלוּתוֹ וּבִקְשׁוּתוֹ לֹא נֶעֱנֹת.

כִּמָּה עָלִינוּ לְהִתְחַזֵּק בְּעֲנִיַּת אָמֵן, וְ"אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא" בְּקִדִּישׁ. עָלִינוּ לְהִטּוֹת אֶזְנוֹ וְלִשְׁמַע אֶת הַקִּדִּישׁ מְלֵא בְּמִלָּה, וּלְכוּן בְּכָל לִבְנוֹ. כִּמָּה עָלִינוּ לְהִתְאַמֵּץ לְזִכּוֹת לִשְׁמַע קִדִּישִׁים. כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים שִׁישׁ לְרוּץ לִשְׁמַע אֶת הַקִּדִּישׁ. וְאִם הָאָדָם נִמְצָא בְּבֵית הַכִּנְסֶת וְיודֵעַ שֶׁבְּעוֹד כִּמָּה רְגָעִים יֵאמְרוּ הַצַּבּוֹר קִדִּישׁ, לֹא יֵצֵא מִבֵּית הַכִּנְסֶת עַד שִׁישְׁמַע אֶת הַקִּדִּישׁ, וְיַעֲנֶה "אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא" בְּכָל כּחוֹ.

תְּלִמּוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כָּלָם!

אֲנוּ מְרַבִּים לַעֲסֹק בְּגִדְל מַעֲלַת הַקִּדִּישׁ וְעֲנִיַּת "אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא", אוֹלָם חָשׁוּב לָדַעַת כִּי עִם כָּל הַחֲשִׁיבוֹת הָעֲצוּמָה וְהַנְּשָׁגְבָה שֶׁל הַקִּדִּישׁ, אֵין הוּא מִשְׁתַּנּוֹה לְמַעֲלַת לַמּוֹד תּוֹרָה, שֶׁעָלֶיהָ אָמְרוּ חֲז"ל: "וְתִלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כָּלָם!"

בְּזִמְנֵי שְׁבִיַּת הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם, עָמַד הָעוֹלָם עַל לַמּוֹד הַתּוֹרָה וְעַל סֵדֶר הָעֲבוּדָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כְּשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בָּטַל עֲמוּד הָעֲבוּדָה וְנִשְׁאַר עֲמוּד הַתּוֹרָה. כִּדִּי שֶׁהָעוֹלָם יוֹסִיף לְהִתְקַיֵּם, תִּקְנוּ חֲכָמִים אֶת הַתַּפְלוּת, הַקִּדְשׁוֹת וְהַקִּדִּישׁ. אוֹלָם כָּל זֶה הוּא בְּבַחֲיַנַּת 'תַּחֲלִיף' לְמִקְדָּשׁ, וְאֵלּוֹ לַמּוֹד הַתּוֹרָה הוּא הַמִּקְדָּשׁ עַצְמוֹ!

הַסֵּבֵא מִקָּלָם זצ"ל אומר רעיון נפלא, הממחיש לנו את הדברים: הִיא "שְׁוֵה" לַקֶּב"ה לְבִרָא אֶת הָעוֹלָם וּלְקִיּוֹמוֹ בְּמִשְׁחָ שְׁשֶׁת אֲלָפִים שָׁנָה, בְּשִׁבְלֵי שְׁיִהוּדֵי אֶחָד יֹאמֵר פֶּעַם אַחַת "בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ". וְדַע לָךְ - מִמִּשְׁיָךְ וְאוֹמֵר הַסֵּבֵא מִקָּלָם - שְׁאֵלָךְ פְּעָמִים "בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ" אֵינָם מִשְׁתַּוִּים לַעֲנִית אִמֵּן אַחַת. עוֹד תִּדְעַ, שְׁאֵלָךְ פְּעָמִים עֲנִית אִמֵּן, אֵינָם מְגִיעִים לַמַּעֲלָת עֲנִית "אִמֵּן יְהִי שְׁמִיהָ רַבָּא" אַחַת! וְאֵלָךְ פְּעָמִים עֲנִית "אִמֵּן יְהִי שְׁמִיהָ רַבָּא" אֵינָם מִשְׁתַּוִּים לַמָּלָה אַחַת שֶׁל לַמוֹד תּוֹרָה!

אם כן, מצד אחד עלינו להעריך את גדל מעלת עניית "אמן יהי שְׁמִיהָ רַבָּא", שֶׁ"שְׁוֵה" אֵלָךְ אִמֵּנִים, אֵךְ מִצַּד שְׁנִי עָלִינוּ לַדַּעַת כִּי מָלָה אַחַת שֶׁל לַמוֹד תּוֹרָה "שְׁוֵה" אֵלָךְ "אִמֵּן יְהִי שְׁמִיהָ רַבָּא"!

הַדְּבָרִים הַלָּלוּ אֲמוּרִים לְחֻזַּק אוֹתָנוּ לִגְבִּי אֲמִירַת קִדִּישׁ וְעֲנִית "אִמֵּן יְהִי שְׁמִיהָ רַבָּא", וּבּוֹדָאֵי יֵשׁ בָּזֶה חֻזַּק מִיָּחָד שֶׁל עֵרָךְ לַמוֹד הַתּוֹרָה. נִחְשָׁב לַעֲצִמְנוּ: אִם מָלָה אַחַת שֶׁל לַמוֹד תּוֹרָה "שְׁוֵה" אֵלָךְ 'אִמֵּן יְהִי שְׁמִיהָ רַבָּא', כַּמָּה עָלִינוּ לַהֲתַחֲזֵק בַּלַּמוֹד הַתּוֹרָה שְׁמִקְיָמַת אֶת הָעוֹלָם!

צֵא וּרְאֵה עַד כַּמָּה הַפְּלִיגוּ בַּמַּעֲלָת אֲמִירַת הַקִּדִּישׁ הַמוֹעִיל לְעֵלוֹי נְשִׁמַּת הַנִּפְטָרִים. כָּתַב בַּסֵּפֶר "זִכֹּר לְאַבְרָהָם" (עֵרָךְ קִדִּישׁ אוֹת כח): "שְׁאִין דְּבַר הַמִּסְגָּל לְהִגֵּן עַל נִפְטָר מִן הַמִּזִּיקִים, יוֹתֵר מֵאֲמִירַת קִדִּישׁ עַל מִזְמוּרֵי תְהִלִּים. לָכֵן יֵשׁ לִבָּנִים לוֹמֵר עַל אֲבוֹתָם בְּמִשְׁחָ הַשָּׁנָה קֶצֶת מִזְמוּרִים, וְאַחֵר כֵּךְ יֹאמְרוּ קִדִּישׁ".

ה"בן איש חי" כָּתַב בַּסֵּפֶרוֹ שו"ת "רַב פְּעָלִים" (ח"ב או"ח סימן יד): "הוֹאִיל וּבְאֲמִירַת הַקִּדִּישׁ יֵשׁ בָּהּ צָרָךְ גָּדוֹל לְעֵלוֹי נְשִׁמַּת הַנִּפְטָרִים, לְפִיכָךְ הַמַּחֲסֵר אֶפְלוּ קִדִּישׁ אֶחָד, נִחְשָׁב לַמְּזִלָּז בְּכָבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ הַנִּפְטָרִים. לָכֵן חוֹבָה גְּדוֹלָה הִיא לְאֹמְרֵם כָּלָם, וְאִין לָךְ כָּבוֹד לְאָב וְאִם הַנִּפְטָרִים יוֹתֵר מֵאֲמִירַת קִדִּישׁ".

והנה עתה התחדש לנו כי תקון זה של אמירת קדיש נועד בעקרו
לעמי הארץ, אבל למוד תורה מועיל לנפש הנפטר שבעתים, ובמיחד
אם הבן מחדש חדושי תורה - אין ערוך לכבוד שזכה אביו המנוח
בישיבה של מעלה.

כך כתב הרידב"ז בצוואתו (מובאת בסוף ספר השו"ת שלו), וזה לשונו:
"לאחר אריכות ימים ושנים, תזהרו ביום שתאמרו קדיש ללמד דף
גמרא באותו יום, ואם יהיה ח"ו איזה סבה ותבטלו השעור הזה,
תזהרו מאד מאד שלא לומר קדיש באותו יום כלל, כי לא תעשו נחת
רוח לנשמתו באמרם קדיש בלי למוד גמרא, תזהרו בזה!"

קדיש - שִׁבַּח גָּדוֹל לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ

קדיש - חֶסֶד גָּדוֹל לַנִּפְטָר

יֵשׁ דְּרָכִים שׁוֹנוֹת לְהַעֲלוֹת אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַנִּפְטָר. הַדֶּרֶךְ הַחֲשׁוּבָה וְהַמְשֻׁבָּחַת בְּיוֹתֵר הִיא עַל יְדֵי לְמוּד תּוֹרָה.

יֵשׁ דֶּרֶךְ נּוֹסֶפֶת לְעֵלּוּי נִשְׁמַת הַנִּפְטָר - עַל יְדֵי מִתֵּן צָדָקָה. בְּפִרְשֵׁת עֲגֻלָּה עֲרוּפָה נֶאֱמַר, כִּי זִקְנֵי הָעִיר הַקְּרוֹבִים אֶל הַחֲלָל אֹמְרִים: "כִּפּוּר לַעֲמָה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ ה'" (דְּבָרִים כ"א, ח). אֹמֵר הַסֵּפֶרִי: "כִּפּוּר לַעֲמָה" - אֱלֹהֵי הַחַיִּים, 'אֲשֶׁר פָּדִיתָ' - אֱלֹהֵי הַמֵּתִים. רַבֵּנוּ בַּחַיִּי מְפָרֵשׁ זֹאת: "כִּפּוּר לַעֲמָה" - אֱלֹהֵי הַחַיִּים - שְׁמֵת־כִּפּוּרִים בְּמִמּוֹנָם, דִּהְיֵנוּ בַּצִּדָּקָה שְׁנוֹתָנִים בְּעֶצְמָם. ו"אֲשֶׁר פָּדִיתָ" - אֱלֹהֵי הַמֵּתִים - שְׁמֵת־כִּפּוּרִים בְּמִמּוֹן הַחַיִּים, דִּהְיֵנוּ בַּצִּדָּקָה שְׁנוֹתָנִים הַחַיִּים לְעֵלּוּי נִשְׁמָתָם.

לְמַדְנוּ מִכָּאן, שֶׁהַהֲקָדְשׁוֹת שְׁנוֹהֲגִים הַחַיִּים לַהֲקָדִישׁ בְּעֵד הַמֵּתִים - יֵשׁ בָּהֶן תּוֹעֵלַת לְמֵתִים, וְכָל שָׂכָן אִם הֵבִן מִקְדִּישׁ בְּעֵד אָבִיו שָׂזָא זְכוּת גָּדוֹלָה לְאָבִיו.

מִלְבַּד תּוֹרָה וּצְדָקָה, יֵשׁ דְּרָכִים נּוֹסֶפּוֹת לְעֵלִית נִשְׁמָה: עֲלִית חֲזָן, עֲלִית לַתּוֹרָה מִפְּטִיר, מְשָׁלִים [דִּהְיֵנוּ עֲלִית שְׁבִיעִי], עֲלִית שְׁלִישִׁי בִּימֵי שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי, וְכֵן קָדִישׁ יְתוּם.

קדיש יתום תקן משום שישנם עמי הארץ שאינם לומדים תורה ואינם שומרי תורה ומצוות. כאשר נפטר להם קרוב, מיד לאחר הקבורה הם אומרים עליו קדיש, ומעלים את נשמתו.

אמרו חז"ל (ברכות נד ע"א): "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". כאשר נפטר לאדם אחד מקרוביו, הוא שרוי בצער גדול, ובמיוחד כאשר האדם נפטר בקצור ימים ושנים. וכאשר האבל מברך "ברוך דין האמת", ואומר קדיש ויהא שמייה רבא, בכך הוא מבטא את תמימות אמונתו ואת קבלת דין שמים, ועושה נחת רוח גדולה בשמים.

אמירת הקדיש היא חסד גדול לנפטר. בשנה הראשונה, בכל יום ויום, דנים את הנפטר בשמים, ועל ידי אמירת קדיש וענית "יהא שמייה רבא מברך" מצילים אותו מן הגיהנם ומכניסים אותו לגן עדן. יתר על כן, בזכות הקדיש ואמירת יהא שמייה רבא, בורא עולם מעלה את נשמת הנפטר מעלה מעלה בעולמות העליונים של גן עדן.

אמירת קדיש - לאו דוקא לאבלים ויתומים

אולם חשוב לדעת כי אף שהקדיש משמש סגלה מיוחדת לעלית הנשמה של הנפטר, מפל מקום הקדיש ביסודו אינו מיעד במיוחד לאבלים וליתומים, אלא מיעד לכל ישראל, ועקרו - לשבח ולרום את השם יתברך.

הקדיש נאמר בתפלה מספר פעמים ומיעד לכלל צבור המתפללים. לגבי 'קדיש יתום' יש מחלוקת בין הספרדים לאשכנזים. לפי מנהג ספרד, 'קדיש יתום' נאמר פעם אחת בסוף תפלת שחרית, לפני 'עלינו לשבח', והוא מיעד לאבל בתוך השנה לאבלות, או ביום

הַאֲזָכָרָה לַנִּפְטָר. וּלְפִי הָאֲשָׁכְנָזִים נוֹהֲגִים לומר 'קדיש יתום' בְּשַׁחֲרִית מִנְחָה וְעֶרְבִית לְאַחַר 'עֲלִינוּ לְשִׁבְח'.

בְּעֶבֶר רוּחָה הַטָּעוֹת שֶׁהַקָּדִישׁ נֶאֱמָר רַק לְעֵלוֹי נִשְׁמָה, וּמִמִּילָא רַק הָאֲבָלִים וְהִיתוּמִים נִהְגוּ לְאָמְרוֹ. אוֹלָם, כָּאֲמוּר, יֵשׁ בְּקָדִישׁ שִׁבְח גְּדוֹל לַה' יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מֵיַעַד לְכָל יִשְׂרָאֵל וְלֹא דוֹקָא לְאֲבָלִים.

בְּעֵקֶבּוֹת הַטָּעוֹת שֶׁרוּחָה לְגַבִּי מֵהוּת הַקָּדִישׁ, יֵשׁ הַמוֹנָעִים מֵאָדָם שְׂאִינוּ אָבֵל לומר אֶת חֲצִי הַקָּדִישׁ שֶׁבְּסוֹף קְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְהַגְבֵּאִי קוֹרֵא לְאָבֵל לומר אֶת הַקָּדִישׁ. אֵךְ, כָּאֲמוּר, זֶה טָעוּת, שֶׁכֵּן גַּם מִי שְׂאִינוּ אָבֵל יָכוֹל לומר קָדִישׁ זֶה.

כְּמוֹ כֵּן נוצר מִצָּב שֵׁישׁ אֲבוֹת שְׂאִינָם מוֹכֵנִים שֶׁבָּנָם יֹאמֵר קָדִישׁ בְּחַיֵּיהֶם, לְמִירוֹת שֶׁכָּאֲמוּר, הַקָּדִישׁ אֵינוֹ מֵיַעַד דוֹקָא לִיתוּמִים וְלְאֲבָלִים, וְיֵשׁ בְּאַמִּירָתוֹ מִשּׁוּם שִׁבְח גְּדוֹל לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ.

יֵשׁ מִנְהַג שֶׁהַרוּצָה לומר קָדִישׁ כְּאֲשֶׁר הוֹרִיו בְּחַיִּים, עָלָיו לְבַקֵּשׁ פַּעַם אַחַת רְשׁוֹת מֵאֲבִיו, שִׁי־סָכִים שֶׁבָּנוּ יֹאמֵר קָדִישׁ, כְּדִי לְזָכוֹת לְשִׁבְח אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁבְחִים הַעֲצוּמִים הַכְּלוּלִים בּוֹ.

כְּאֲשֶׁר נִפְטְרַת הָאֵם, הֵבֵן מְחִיב עַל פִּי הַהֶלְכָה לומר עָלֶיהָ קָדִישׁ, וְאִם הָאֵב אֵינוֹ מוֹכֵן שֶׁהֵבֵן יֹאמֵר קָדִישׁ עַל הַנִּפְטָרַת מִשּׁוּם שֶׁהָאֵב חַי, יְדַבֵּר הֵבֵן עַל לְבוֹ שֶׁל הָאֵב, שְׂאִין כָּל סִכְנָה בְּאַמִּירַת הַקָּדִישׁ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹעֵד לְשִׁבְח אֶת הַשֵּׁם וְהוּא מַעֲלָה אֶת נִשְׁמָתָהּ שֶׁל הַנִּפְטָרַת. אִם הָאֵב עוֹמֵד עַל שָׁלוֹ, מִשּׁוּם חֲשָׁשׁ לִ'בְרִית כְּרוּתָה לְשׁוֹפְתִים', יִשְׁמַע לוֹ הֵבֵן וְלֹא יֹאמֵר אֶת הַקָּדִישׁ עַל אִמּוֹ.

אֵךְ אִם הָאֵב נִפְטָר, וְהָאֵם דּוֹרְשֶׁת שֶׁבָּנָה לֹא יֹאמֵר קָדִישׁ עַל הָאֵב מִשּׁוּם שֶׁהִיא חַיָּה - לֹא יִשְׁמַע לָהּ, אֶלָּא יֹאמֵר קָדִישׁ עַל הָאֵב מִשּׁוּם כְּבוֹד אָב, וְעוֹד, שֶׁגַּם הָאֵם חִיָּבַת בְּכָבוֹדוֹ.

מכל מקום, אם אביו ואמו צוו עליו בחייהם שלא לאמר עליהם קדיש לאחר מותם - לא ישמע להם, אלא לאמר עליהם קדיש להעלות את נשמתם.

אמרו חז"ל, כי העונה אמן יהא שמייה רבה בכל פחו מתכפרים לו עוונותיו, ונפתחים לו מעינות החכמה והדעת והוא זוכה לשפע ברכה ופרנסה טובה. המעלה הגדולה שיש בעניית "אמן יהא שמייה רבה", היא משום שיש בהכרזה זו קדוש השם גדול.

אם כן, כאשר הבין אומר קדיש על אביו או אמו, עקר הזכות הגדולה שלו היא בכך שהוא גורם לאחרים לענות אמן יהא שמייה רבא, ועל ידי כך מתקדש שם שמים ברבים ונגרמת נחת רוח רבה להשם יתברך.

נמצא שעקר עלית הנשמה איננה מן הקדיש עצמו, אלא מן העונים אמן יהא שמייה רבא. על ידי זכוי הרבים שגורם הבין באמירת הקדיש, הוא מזכה את אביו לתקן את נשמתו ולהפסיק לגן עדן ואף לעלות מעלה מעלה בעולמות העליונים.

מדוע הקדיש נאמר בארמית?

רב התפלות נאמרות בלשון הקדש, אולם תפלות מסימות, ובראשן הקדיש, נאמרות בשפת הארמית. מדוע?

המפרשים מביאים כמה סבות:

התוספות במסכת ברכות (ג ע"א דבור המתחיל "ועונין") אומרים, כי הקדיש נאמר בסוף הדרשה של הרב, כמובא בסוף מסכת סוטה (מט ע"א). בדרשת הרב נכחו אנשים מכל שכבות העם, ובהם גם עמי

אַרְצוֹת שֶׁלֹא יָדְעוּ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. לְפִיכָךְ נִתְקַן הַקֹּדֶשׁ בַּשָּׁפָה הָאֶרְמִית, אֲשֶׁר בְּיָמֵים הָהֵם הָיְתָה שְׁפַת הָעָם, וְהָיְתָה מוֹבִנֶת לְכָלֶם.

עִם זֹאת, אֶת הַשְּׂבָחִים לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ - "יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר" וְכו', אֵין לְשִׁנוֹת לְשׁוֹם שָׁפָה וְלְשׁוֹן, וְיֵשׁ לְאַמָּרִם בְּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

סָבָה נוֹסֶפֶת מְדוּעַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמָר בְּאֶרְמִית: אָמְרוּ חַז"ל (שָׁם לֵג ע"א) שֶׁהַמְּלָאכִים אֵינָם מְבִינִים אֶרְמִית. עַל כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים אֶת הַקֹּדֶשׁ בְּאֶרְמִית, כְּדִי לְהַסְתִּיר זֹאת מִן הַמְּלָאכִים.

מְדוּעַ עָלִינוּ לְהַסְתִּיר אֶת אֲמִירַת הַקֹּדֶשׁ מִן הַמְּלָאכִים? עַל כֵּךְ מוֹבָאוֹת כַּמָּה סְבוֹת:

הַתּוֹסָפוֹת (שָׁם) מְבִיאִים, שְׁכִינׁוֹן שֶׁהַקֹּדֶשׁ הוּא תַּפְלָה נִשְׁגָּבָה בְּיֹתֵר, שֵׁישׁ בּוֹ שְׂבָחִים נוֹרָאִים לְבוֹרָא עוֹלָם, אֲמִירַת הַקֹּדֶשׁ גּוֹרֶמֶת נַחַת רוּחַ גְּדוֹלָה לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ. עַל כֵּן, יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שָׂאֵם יִשְׁמְעוּ הַמְּלָאכִים שְׁעַם יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים אֶת הַקֹּדֶשׁ, תִּתְעוֹרֵר קִנְאָתָם בָּנוּ.

בְּ"מַחְזוֹר וִיטְרִי" (סִימָן פז) מוֹבֵאת סָבָה אַחֶרֶת מְדוּעַ מְסִתִּירִים אֶת הַקֹּדֶשׁ מִפְּנֵי הַמְּלָאכִים: אוֹמְרֵת הַגִּמְרָא (בְּרֻכּוֹת שָׁם) כִּי בַּשָּׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְנָסִים לְבֵיתִי כְּנִסְיוֹת וּלְבֵיתִי מְדַרְשׁוֹת וְעוֹנִים: "יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ", הַקֶּב"ה מְנַעֵנֶע רֹאשׁוֹ וְאוֹמֵר: "אֲשֶׁרִי הַמֶּלֶךְ שֶׁמְקַלְסִין אוֹתוֹ בְּבֵיתוֹ כֵּךְ, מֵה לּוֹ לָאֵב שֶׁהִגְלָה אֶת בָּנָיו, וְאוֹי לָהֶם לְבָנִים שֶׁגָּלוּ מֵעַל שְׁלַחַן אֲבִיהֶם". אִם כֵּן, בַּשָּׁעַת אֲמִירַת הַקֹּדֶשׁ, לְצַד נַחַת הָרוּחַ הַגְּדוֹלָה שֶׁאָנוּ גּוֹרְמִים לְקֶב"ה, יֵשׁ לּוֹ גַּם עֶצֶב רַב, כִּי הַקֹּדֶשׁ מְזַכֵּיר אֶת גְּלוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אֵלּוּ הָיוּ הַמְּלָאכִים מְבִינִים אֶת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, הָיוּ דוֹחִים אוֹתוֹ מְלַעְלוֹת לְמַעְלָה, כְּדִי לְמַנֵּעַ אֶת הָעֶצֶב מִלְּפָנֵי הַקֶּב"ה.

הַ"אַרְחוֹת חַיִּים" (חֶלֶק א) מְבִיא טַעַם אַחֵר, מְדוּעַ אָנוּ מְסִתִּירִים אֶת הַקֹּדֶשׁ מִן הַמְּלָאכִים: אָמְרוּ חַז"ל כִּי לְעֵתִיד לְבוֹא יִהְיוּ הַצַּדִּיקִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר מִן הַמְּלָאכִים. בַּקֹּדֶשׁ אָנוּ מְתַפְּלָלִים לְקֶב"ה שֶׁיַּחֲיֶה אֶת

הגאָלָה - "וַיִּצְמַח פּוֹרְקָנִיה וַיִּקְרַב מִשִּׁיחִיה". אַם הַמְּלָאָכִים יָבִינוּ אֶת לְשׁוֹן הַקְּדִישׁ, הֵם עֲלוּלִים לְקַטֵּר וּלְפַעַל שֶׁהַקְּדִישׁ לֹא יַעֲלֶה לְמַעַלָּה, כִּי הֵם יוֹדְעִים שֶׁלְעֵתִיד לָבֹא יִקְטֹן כְּבוֹדָם מִכְּבוֹד הַצְּדִיקִים. עַל כֵּן נִתְקַן לִזְמַן אֶת הַקְּדִישׁ בְּלְשׁוֹן אֲרָמִית, כְּדֵי שֶׁהַמְּלָאָכִים לֹא יָבִינוּ. בְּזִהְרֵי הַקְּדוּשָׁה (פֶּרֶשֶׁת תְּרוּמָה קכט ע"ב) מוֹבֵאֵת סֶכֶּה שׁוֹנָה מִדּוּעַ נֶאֱמַר הַקְּדִישׁ בְּשׁוּפְתֵי הָאֲרָמִית. הֵרִי דְבָר זֶה תַּמּוּהָ מְאֹד, הַקְּדִישׁ הוּא תִּפְלָה נִשְׁגָּבָה בְּיוֹתֵר הַגּוֹרֵמֶת נַחַת רוּחַ גְּדוּלָּה לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵלּוּ הָאֲרָמִית נִחְשָׁבֶת לְשׁוּפְתֵי הַטְּמֵאָה וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא!

אָכֵן, זֶה גּוֹפֵא הַסֶּכֶּה לְאַמִּירַת הַקְּדִישׁ בְּשׁוּפְתֵי הָאֲרָמִית. עַל יְדֵי שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים אֶת הַקְּדִישׁ בְּלְשׁוֹן הַסְטֵרָא אַחֲרָא, וְעוֹנִים בְּקוֹל: "אֲמֵן יְיָ שְׁמִיהֶם רַבָּא מְבָרַךְ", אֲנִי מְשַׁבְּרִים אֶת כַּחַּ הַטְּמֵאָה וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא, וְאִזְ הַקֶּבֶץ הַמִּתְעַלֶּה וּמִתְרוֹמֵם.

הַמְּדַבֵּר בְּשֵׁעַת הַקְּדִישׁ - "לֹא אוֹתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב!"

אוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים נח, טו): "בְּבֵית אֱלֹקִים נִהְלַךְ בְּרָגְשׁ". הַנְּבִיא (זְכַרְיָה ב, יז) מְזַהֵר: "הֵס כָּל בָּשָׂר מִפְּנֵי ה'". עֵצָם הַדְּבִיר בְּבֵית הַכִּנְסֶת הוּא חֲמוּר בְּיוֹתֵר, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּבוּר בְּאִמְצַע הַתִּפְלָה אוֹ הַקְּדִישׁ.

הַ"מְשֻׁנָּה בְּרוּרָה" (סִימָן נו) מְבִיא אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַמוֹכָא בְּסִפְרֵי "חֲסִידִים" (סִימָן נח): "מַעֲשֶׂה בְּחִסִּיד אֶחָד שֶׁרָאָה לְחִסִּיד אַחֵר בְּמוֹתוֹ וּפָנָיו מוֹרִיקוֹת, אָמַר לוֹ: לָמָּה פָּנֶיךָ מוֹרִיקוֹת? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהִיִּיתִי מְדַבֵּר בְּשֵׁעָה שֶׁהַש"ץ הָיָה אוֹמֵר וַיִּכְלֹ, וּבִרְכַּת מִגֵּן אֲבוֹת וּבִיתְגַּדִּל".

מִלְשׁוֹן הַסִּפְרֵי חֲסִידִים מְשֻׁמֵּעַ, שֶׁלֹּא מְדַבֵּר בְּאָדָם פָּשוּט וְעַם הָאָרֶץ, אֲלֹא בְּאָדָם רֵם מַעֲלָה שֶׁהַתַּעֲלָה לְדִרְגַּת 'חֲסִיד'. מִכָּל מְקוֹם, כִּיּוֹן

שְׁבִנוּשָׁא אֶחָד הוּא הָיָה פָּגוּם - דְּבוּר בְּבִית הַכְּנֶסֶת - לָכֵן כְּשֶׁמַּת מִן הָעוֹלָם הָיוּ פָּנָיו מוֹרִיקוֹת.

ה"מִשְׁנָה בְּרוּרָה" מוֹסִיף וּמְבִיא אֶת הַמְדָּרֵשׁ הַמוֹבָא בִּסְפָר "מִטָּה מִשָּׁה" (סִימָן תיא), שֶׁחֲכָם אֶחָד נִתְרָאָה לְתַלְמִידוֹ בַּחֲלוּם, וְרָאָה הַתַּלְמִיד שֶׁהָיָה לוֹ כְּתָם בְּמִצְחוֹ, אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה אָרַע לָךְ כָּךְ? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׁלֹא הָיִיתִי נֹזֵהר מִלְדַּבֵּר כְּשֶׁהַחֲזָן הָיָה אוֹמֵר קִדִּישׁ.

ה"בֵּית יוֹסֵף" (אֲרוֹחַ חַיִּים סִימָן קכה) מְזַהֵיר מִפְּנֵי דְבוּר בְּאַמְצַע קִדִּישׁ. הוּא מְבִיא אֶת הַמְסָפֵר בְּמִסְכַּת דֶּרֶךְ אֶרֶץ זֹוֹטָא, שֶׁרַב חָמָא בֵּר חֲנִינָא פָּגַשׁ אֶת אֱלֹהֵיו הַנְּבִיא נוֹשָׂא גְמָלִים טְעוּנִים. שָׁאַל אוֹתוֹ: מָה הַגְּמָלִים הִלְלוּ טְעוּנִים? אָמַר לוֹ: הֵם טְעוּנִים אֶף וְרָגִז, הַמֵּיַעֲדִים לְמִי שֶׁמְדַבֵּר בֵּין קִדְשָׁה לְקִדְשָׁה, בֵּין 'קִדּוּשׁ' לְ'בְרוּךְ' וּבֵין 'יְהֵא שְׁמִיה רַבָּא' לְ'יִתְבָּרַךְ'. הוּא מוֹסִיף, כִּי כָּל הַמְדָּבֵר בָּהֶם, עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר (יִשְׁעִיָּה מֵג, כב): "וְלֹא אֲנִי קָרָאתִי יַעֲקֹב". הָאָדָם מִתְפַּלֵּל לֵה', אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּאַמְצַע קִדִּישׁ - נִחָשֵׁב כְּאִלוֹ אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל כָּלָל!

וְה"פְּרִי חֲדָשׁ" כּוֹתֵב, כִּי בְשַׁעַת שְׁמִיעַת הַקִּדִּישׁ צָרִיךְ לְהִתְרַכֵּז וּלְכַוֵּן הַיֵּטֵב, וְאַפְלוּ לְהִרְהֵר בְּדַבְרֵי תוֹרָה - אֲסוּר, כִּי עַל יְדֵי כָךְ הוּא מַסִּיחַ דַּעְתוֹ מִן הַקִּדִּישׁ.

מַעֲלוֹת הַקִּדִּישׁ

בְּדַבְרֵי חַז"ל מְצִינוּ כַּמָּה וְכַמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת שְׁזוֹכִים לָהֶן עַל יְדֵי הַקִּדִּישׁ וְאַמִּירַת "אָמֵן יְהֵא שְׁמִיה רַבָּא":

א. בְּיָמֵינוּ כָּל יוֹם קוֹלְלָתוֹ מְרַבָּה מִחֲבֵרוֹ, וְעַל מָה עוֹמֵד הָעוֹלָם? עַל אֲמִירַת הַקִּדִּישׁ וְעַל עֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמִיה רַבָּא.

ב. כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו, ואפילו יש בו שמץ של עבודה זרה - מוחלין לו.

ג. על ידי הקדיש מתבטלות גזרות מעם ישראל קשות של שבעים שנה.

ד. בזכות אמירת הקדיש נמחלים עוונות הצבור.

ה. על ידי הקדיש משמחים את הקב"ה, והוא משפיע שפע וברכה.

ו. הקדיש מעלה את התפלות לגבהי מרומים.

ז. על ידי אמירת קדיש גורמים לעליית נשמת הנפטר לגן עדן.

קצור הלכות קדיש

ישנם ששה סוגי קדיש:

א. חצי קדיש - הוא לבו של הקדיש ללא תוספות, והוא נאמר מ"יתגדל ויתקדש" עד "דאמירן בעלמא ואמרו אמן". 'חצי קדיש' נאמר בין קטעים שונים בתפלה כדי להבדיל ביניהם, למשל, לפני תפלת שמונה עשרה במנחה ובערבית, בין פסוקי דזמרה לברכות קריאת שמע, בין תפלת שמונה עשרה לאשרי ובא לציון.

ב. קדיש 'יהא שלמא' - מכנה גם 'קדיש יתום'. יש בו תוספת על עקר הקדיש של בקשה שיהיה שלום שפע וברכה והצלה בעולם. והוא נאמר מ"יתגדל ויתקדש" עד "רוח והצלה לנו ולכל עמו ישראל", ובסוף "עושה שלום במרומיו".

ג. קדיש 'תתקבל' - נאמר על ידי שליח הצבור. לאחר "דאמירן בעלמא ואמרו אמן", הוא מוסיף: "תתקבל צלונא ובעיתנא", ולאחר מכן אומר "יהא שלמא" ו"עושה שלום במרומיו".

ד. קדִיש 'עַל יִשְׂרָאֵל' - מְכַנֶּה קדִיש דְּרַבְּנָן. נֶאֱמַר לְאַחַר אַמִּירַת פְּסוּקֵי תוֹרָה. לְאַחַר אַמִּירַת לֵב הַקְּדִיש מוֹסִיפִים "עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן" וְכו', וְלֹאֲחֵר מִפֶּן אוֹמְרִים "יְהֵא שְׁלָמָא" וְ"עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו".

ה. קדִיש הַגָּדוֹל - זֶהוּ קדִיש הַנֶּאֱמָר בְּסִינִים מְסַכֶּת עַל יְדֵי מְסִינֵי הַמְּסַכֶּת, וְכֵן עַל יְדֵי יְתוּמִים בְּעֵת קְבוּרַת הַנֶּפֶט. כִּיּוֹם הָרַב לֹא נוֹהֲגִים לְאָמְרוּ, אֲלֵא אוֹמְרִים קדִיש 'יְהֵא שְׁלָמָא'. לְמִנְהַג עֲדוֹת הַמְּזוּרָח אוֹמְרִים קדִיש הַגָּדוֹל גַּם בְּתַשְׁעָה בָּאָב. הַתִּימָנִים נוֹהֲגִים לוֹמַר קדִיש הַגָּדוֹל בְּהַזְדַּמְנוּת שׁוֹנוֹת, לְמַשָּׁל לְאַחַר לְמוֹד תוֹרָה, בְּמָקוֹם קדִיש דְּרַבְּנָן.

בְּקדִיש הַגָּדוֹל מְבַקְּשִׁים וּמִתְפַּלְלִים בְּאַרְיִכוֹת יְתָרָה מִשְׁאָר הַקְּדִישִׁים עַל הַגָּאֻלָּה, עַל תַּחֲתֵי הַמַּתִּים וּבְנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמוֹסִיפִים "עַל יִשְׂרָאֵל", "יְהֵא שְׁלָמָא" וְ"עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו".

נֶסַח קדִיש הַגָּדוֹל לְמִנְהַג הַסְּפָרָדִים:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִיהַּ רַבָּא. דִּהוּא עֲתִיד לְחַדְתָּא עֲלָמָא [שֶׁהוּא עֲתִיד לְחַדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם], וְלֹאֲחֵיָא מִתָּיָא [וּלְהַחְיֹת אֶת הַמֵּתִים], וְלִשְׁכַּלְלָא הִיכְלָא [וּלְבָנוֹת אֶת הַהִיכָל], וְלִמְפָּרַק חֵיָא [וּלְפָדוֹת אֶת הַחַיִּים (מִן הַגָּלוּת)], וְלִמְבַּנְהָ קְרִתָּא דִּירוּשָׁלַם [וּלְבָנוֹת אֶת הָעִיר יְרוּשָׁלַם], וְלִמְעַקֵּר פּוֹלְחָנָא נוֹכְרָאָה מֵאַרְעָא [וְלַעֲקֹר אֶת הָעִבּוּדָה זָרָה מֵהָאָרֶץ], וְלֹאֲתַבָּא פּוֹלְחָנָא יְקִירָא דְשִׁמְיָא לְהַדְרִיָּה וְזִיּוּיָה וּיְקָרִיָּה [וְלַהֲשִׁיב אֶת עֲבוֹדַת הַשָּׁמַיִם הַכְּבוֹדָה לְהַדְרָה, זִיּוּה וּיְקָרָה], וְיִצְמַח פּוֹרְקָנִיָּה [וְיִצְמִיחַ אֶת פְּדוּתוֹ (לְעַם יִשְׂרָאֵל)], וְיִקְרַב מְשִׁיחִיָּה. בְּחֵיכוֹן וְכו'.

ו. קדִיש תַּעֲנֵנו וְתַעֲתְרוּ מִן הַשָּׁמַיִם - נֶאֱמַר עַל יְדֵי הַחֲזָן בְּסְלִיחוֹת וּבִתְפִּלוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכַּפּוּרִים, בְּמָקוֹם קדִיש "תִּתְקַבֵּל". מוֹסִיפִים בְּקִשָּׁה שְׂיִפְתָּחוּ כָּל שַׁעְרֵי שָׁמַיִם וְיִתְקַבְּלוּ כָּל הַתְּפִלוֹת

והסליחות והבקשות של עם ישראל ונפתב ונחתם לחיים טובים ולשלום.

מספר הקדישים בתפלות היום

בש"ש התפלות נאמרים לפחות שבעה קדישים, ורמז: "שבע ביום הללתיך". לפי המקבילים, יש לומר לפחות י"ב קדישים. כיום הספרדים נוהגים לומר לפחות י"ג קדישים.

להלן חלקת הקדישים בתפלות היום:

שחרית - שישה קדישים

- א. אחרי הקרבנות קדם "הודו" - קדיש "על ישראל"
- ב. אחרי ישתבח לפני ברכות קריאת שמע - חצי קדיש על ידי החזן.
- ג. אחרי חזרת הש"ץ - חצי קדיש על ידי החזן, כאשר אין ודוי. בימי השבוע חוץ משני וחמישי יש ודוי קצר ונפילת אפים, ולאחריו אומר החזן חצי קדיש. בימי שני וחמישי מוסיפים תחנונים, ואז אומר החזן חצי קדיש לפני הוצאת ספר תורה.
- ד. לאחר "אשרי", "ובא לציון גואל" - קדיש "תתקבל" על ידי החזן.
- ה. לאחר שיר של יום - קדיש "יהא שלמא" על ידי אחד המתפללים.
- ו. קדיש יתום נאמר על ידי האבלים, או מי שיש לו חיוב בתורה השנה. אם אין אבלים יאמרו אחד המתפללים שנפטר עליו אחד

מְשַׁבְּעָה קְרוֹבִים. אִם אֵין - יֹאמְרוּהוּ אַחֲרֵים. קְדִישׁ זֶה נֶאֱמַר לְאַחַר
"קִנּוּי אֶל ה'" לִפְנֵי "עֲלִינוּ לְשַׁבַּח". בְּסִיוָם הַקְדִּישׁ, אוֹמְרִים: "בָּרְכוּ אֶת ה'
הַמְּבָרֵךְ" וְכָל הַקָּהָל עוֹנִים "בָּרוּךְ ה' הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד", וְחוֹזֵר הָאוֹמֵר
עַל הַפְּסוּקָה: "בָּרוּךְ הַשֵּׁם הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד".

בְּיָמִים שְׁנֵי וְחֲמִישִׁי, לְאַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הָעוֹלָה שְׁלִישִׁי אוֹמֵר חֲצִי
קְדִישׁ.

מִנְחָה - שְׁלֹשָׁה קְדִישִׁים

א. אַחֲרֵי "אַשְׁרֵי" לִפְנֵי תַּפִּלַּת שְׁמוֹנָה עָשָׂרָה - חֲצִי קְדִישׁ עַל יְדֵי
הַחֲזָן.

ב. אַחֲרֵי חֲזַרְת הַש"ץ, אִם יֵשׁ וְדוּי - יֹאמֵר הַקְדִּישׁ לְאַחַר נְפִילַת
אִפִּים, וְאִם אֵין וְדוּי - אַחֲרֵי "ה' אֲדַנִּינוּ מָה אֲדִיר שְׁמוֹךְ בְּכָל הָאָרֶץ",
אוֹמֵר הַחֲזָן קְדִישׁ "תִּתְקַבֵּל".

ג. אַחֲרֵי "לְמִנְצָח" לִפְנֵי "עֲלִינוּ לְשַׁבַּח" - קְדִישׁ "יְהִי שְׁלָמָא" נֶאֱמַר
עַל יְדֵי הַצַּבּוֹר.

עֶרְבִית - אַרְבָּעָה קְדִישִׁים

א. תַּחֲלַת הַתַּפִּלָּה קֹדֶם בָּרְכוּ - חֲצִי קְדִישׁ, וּמִמָּשִׁיף הַחֲזָן "בָּרְכוּ אֶת
ה' הַמְּבָרֵךְ".

ב. אַחֲרֵי בְּרֻכּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע לִפְנֵי תַּפִּלַּת שְׁמוֹנָה עָשָׂרָה - חֲצִי
קְדִישׁ עַל יְדֵי הַחֲזָן.

~~~~~ כבוד להישם יתברך ~~~~~

ג. אחרי תפלת שמונה עשרה - אומר החזן "ה' אֱדִינֵנוּ" וקדיש
"תתקבל".

ד. לאחר "שיר למעלות" - אומרים הצבור קדיש "יהא שלמא".

מנהג יוצאי מרוקו לומר חצי קדיש בכל סיום תפלה, לאחר "עלינו
לשבת".

במה מדיני עניית קדיש

בזמן הקדיש צריך השומע לעמוד ביראה ופחד, להתרכז בשמיעת הקדיש ולכוון בו היטב. בעת שמיעת הקדיש אסור להתעסק בשום דבר אחר, כגון: לקפל את התפלין או הטלית, או לקרוא ולעין בספר או בעלון. כמו כן אסור לדבר כלל, אף לא בדברי תורה, ואף אסור להרהר בדברי תורה, כי על ידי כך הוא מסיח דעתו מן הקדיש.

כשם שאין לעבר לפני המתפלל תפלת שמונה-עשרה, כן אין לעבר לפני האומר קדיש, משום שמבטל כוונתו ומבלבלו. אמנם כל זה עד "דאמירן בעלמא", אף בתוספת "על ישראל" מתר לעבר לפני האומר קדיש, מפני שאין זה מעקר אמירת הקדיש. למותר לציין, שכל זה נאמר באפן שמתהלך לצורך אמתו, אף בודאי שבזמן הקדיש יש להמנע להתהלך אנה ואנה בלא צורך.

לכתחלה יש להמנע מלהניח תפלין זמן קצר לפני אמירת קדיש, כי אז לא יוכל לענות אמן ו'אמן יהא שמיא רבא' בין תפלין של יד לתפלין של ראש. ואף בתפלין של רבנו תם, שרבנו ה'כף החיים' וכן מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל מתירים לענות אמן ו'אמן יהא שמיא רבא', אמנם גם הם מסכימים שלא יכנס למחלקת הפוסקים, שהרי יש שאומרים שאין לענות אמן כל זמן שלא הניח תפלין של ראש.

גם העוסק בתורה צריך להפסיק לעניית אמן ו"אמן יהא שמיה רבא". אף אם שקוע בתלמודו וענית "אמן" מפריעה לו בלמוד, יכול להקל ולהמשיך בלמודו פרגיל ולא יענה אמן ו"אמן יהא שמיה רבא".

היה עומד בתפלה והתעכב, והגיע ל"עושה שלום במרומיו" ואז החל החזן באמירת קדיש, לא יפסע לאחוריו ולא יאמר "עושה שלום" בזמן שמיעת הקדיש, אלא יעמד במקומו ויענה לקדיש, ורק בסיום הקדיש יסיים את תפלת שמונה-עשרה.

יש לענות "אמן יהא שמיה רבא" ולהמשיך בקול עד המלים "דאמירן בעלמא".

אם שליח הצבור הגיע ל"שמיה דקודשא בריך הוא" בטורם סיים העונה את ענייתו עד תמה, לא יענה אמן אחרי "שמיה דקודשא בריך הוא", אלא ימשיך לומר עד "דאמירן בעלמא". הטעם הוא, משום שענית אמן אחרי המלים "דקודשא בריך הוא" היא מנהג ולא חובה, ולכן אם לא ענה - לא הפסיד אמן שבקדיש.

אמנם אם בזמן ענית 'אמן יהא שמיה רבא' הגיע חזן ל"דאמירן בעלמא ואמרו אמן", בטורם סיים העונה את ענייתו עד תמה, יענה אמן ולאחר מכן ימשיך את ענייתו.

בזמן ענית "אמן יהא שמיה רבא" יש להפריד בין ה'אמן' לבין 'יהא שמיה רבא', כי ה"אמן" נאמרת על ענית השבח לשם, ואלו "יהא שמיה רבא" היא תפלה בפני עצמה.

השומע קדיש ממכשיר חשמלי, כגון רדיו, אם הקדיש נאמר בשדור חי, יענה אמן ו"יהא שמיה רבא" ואם הקדיש משמע לא בשדור חי - לא יענה אמן ו"יהא שמיה רבא".

היה עומד בתפלה ושמע קדיש, תלוי היכן הוא עומד בתפלתו: אם עומד לפני פסוקי דזמרה או אחרי תפלת שמונה עשרה, יענה אמן

ו'אמן יהא שמייה רבא'. אלו המקפידים לסיים את הקטע שאוחזים בו ורק אז מתפנים לעגנית אמן - לא נכון הם עושים.

אם הוא עומד בפסוקי דזמרה, יש לענות על כל חמשת האמנים הראשונים של הקדיש, שסיומם הוא "דאמירן בעלמא ואמרו אמן". אף על התוספות של הקדיש - "על ישראל", "יהא שלמא" ו"עושה שלום", אין לענות אמן, אלא ימשיך בתפלתו כרגיל.

אם הוא עומד באמצע ברפת "ברוך שאמר" וכבר אמר את המלים: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם הא-ל אב הרחמן", דינו כמי שעומד באמצע פסוקי דזמרה.

העומד בקריאת שמע ובברכותיה, אם הוא באמצע הברכה - יענה את חמשת האמנים הראשונים של הקדיש, וכאשר עונה 'אמן יהא שמייה רבא', יענה עד המלה "יתברך". אף אם הוא בין הפרקים, כגון ששים "ברוך אתה ה' יוצר המאורות" ועדין לא התחיל "אהבת עולם", עונה 'אמן יהא שמייה רבא' ואת חמשת האמנים הראשונים. ואם אמר "ה' אלקיכם אמת", ועדין לא התחיל "אמת ויציב" [או "אמת ואמונה" בערבית] לא יענה אמן כלל.

אם הוא עומד בתפלת שמונה-עשרה, לא יפסיק כלל לשום עגנית אמן או "אמן יהא שמייה רבא", ומכל מקום יעצר ויהרהר בלבד את עגנית ה"אמן" וה"אמן יהא שמייה רבא". אף אם ההרהור מפריע לו בכונתו ויהיה קשה לו לחזור להתרכז בתפלה, לא יעצר להרהר בעגנית אמן, אלא ימשיך בתפלתו כרגיל.

אם עומד בסוף תפלת שמונה-עשרה, מיד לאחר שאמר את הפסוק: "יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי", דינו כמי שעומד באמצע ברכות קריאת שמע, שעונה חמשה אמנים ראשונים, וכן "אמן יהא שמייה רבא" עד "יתברך". ולאחר שאמר

בפעם השנייה: "יהיו לרצון אמרי פי" יענה על כל האמנים פרגיל, ובכלל זה אף על התוספות שבקדיש.

אין להרבות באמירת קדישים

המעלות של אמירת הקדיש וסגולותיו, ובודאי של העונים אמן מעמק לבם בכונה בהכנעה ובאהבה לשם יתברך - גדולות עד מאד, ובכחן לקרע גזר דינו של אדם, לבטל מעליו גזרה רעה, ולהפך אותו לטובה. הקדיש הוא אחד האוצרות שקבלנו משמים, והוא בבחינת שרביטו של הקב"ה.

אמנם, ישנה טעות גדולה הרווחת בהרבה בתי פגסיות, שמרבים באמירת קדישים, בהנחה שככל שיאמרו קדיש יותר פעמים - הרי זה משבח. כאמור זוהי טעות, וכשם שטוב למעט בברכות, כך טוב למעט בקדישים. ולא יאמרו קדיש, אלא במקום שצריך לאומרו.

לכן, הנוהגים לומר כמה פסוקים או דברי תורה, ואחר כך אומרים קדיש, וחוזרים שוב ואומרים פסוקים או דברי תורה, ושוב אומרים קדיש, וכן הלאה - יש ללמדם שלא לעשות כן.

מספר טעמים נאמרו בענין:

א. הקדיש נחשב שרביטו של מלך, ואין משתמשים בשרביטו של מלך, ובודאי לא בשרביטו של מלכי המלכים הקב"ה אלא רק כפי שהרשה, והמרבה בהם מזלזל בכבודו.

ב. הרבוי גורם לכך שמתישים כח קדשת ה' הגדול והנורא.

ג. כשם שצריך להזהר מברכה שאינה צריכה, כך צריך להזהר מקדיש שאינו צריך.

ד. אין זה יראת ה' יתברך לגשת אל הקדש תמיד.

אף אם למד תורה שבכתב, ורוצה לומר קדיש 'יהא שלמא', ואחר כך למד תורה שבעל פה, ואומר קדיש 'על ישראל', או להפך - אין בכך אסור של מרבה בקדישים. ולכן נוהגים בהרבה מקומות לומר כל יום אחר קביעות תורה שבעל פה קדיש 'על ישראל', ואחר כך לומדים תהלים ואומרים קדיש 'יהא שלמא', וכן עושים בליל שבועות והושענא רבה, וכן נוהגים בעיר הקדש ירושלים.

מעלת עניית אמן

'פרטיס הכניסה' לגן עדן - עניית אמן

רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, המשגיח של ישיבת קמניץ, ספר, שפעם הוא נסע מאות קילומטרים באמריקה לחתנה, וכשהגיע לשם נוכח לדעת כי שכח את ההזמנה. כשבא להכנס, עצר אותו השומר בפתח ובקש לראות את הזמנה.

"אין לי" - אמר הרב שטרן - "שכחתי אותה בבית"

"אם אין לך הזמנה - אינך נכנס", הודיעו השומר בתקיפות, ולא הועילו לו כל תחנוניו שהגיע מרחוק וכו'. בלי הזמנה לא נכנסים!

אמר הרב שטרן, כי הוא למד מכך מוסר השכל נפלא. בגמרא (שבת קיט ע"ב) נאמר: "כל העונה אמן בכל כחו - פותחין לו שערי גן עדן, שנאמר: 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אִמְנִים'". אל תקרי 'שומר אִמְנִים' אלא 'שואמרים אמן'. 'פרטיס הכניסה' לגן עדן הוא עניית אמן. יתכן, אפוא, שישתובב אדם בעולם הזה במשך שבועים שנה ויקים מצוות, רק אמן לא ענה כראוי. אחרי מאה ועשרים, כשיגיע למעלה וירצה להכנס לגן עדן - לא יניחוהו כי אין לו 'פרטיס הכניסה', הוא לא ענה אמן על פרכות כפי שצריך.

בל נשפך אפוא את צווי התורה "ומקדשי תיראו", לירא ממני ששוכן במקדש-מעט שבו אנו מתפללים. נזהר מדבור בדברים בטלים בבית ה', נשתדל בכל כחנו לענות "אמן", ובזה נזכה לכל הטוב הנצחי הצפון לצדיקים בגן עדן.

מעלתה של עניית אמן

על חשיבות עניית אמן דרש הגאון רבי ראובן אלקבז שליט"א, והובאו דבריו בספרו "משכני אחריה":

חז"ל הפליגו מאד במעלת עניית אמן. כן אומר המדרש (דברים רבא ז, א): "אין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישראל עונין". עוד נאמר שם: "כל מי שעונה אמן בעולם הזה - זוכה לענות אמן לעתיד לבוא". הסבא מקלם זצ"ל היה אומר, שפדאי לבוא לעולם הזה ולחיות את כל החיים - בכדי לענות אמן פעם אחת!

והנה, עם כל מעלתה של עניית אמן, זו אחת המצוות שהאדם דש בעקביו. אנשים עונים אמן במלמול, בחצי פה, בחטף, בלי כונה ובלי מחשבה. איך אפשר לומר על השכר הצפון למי שזוכה לענות אמן כהלכה? הרי השכר הוא כפול - הן על עצם מצות עניית אמן, והן בהיותה מצוה שאדם דש בעקביו אשר השכר עליה עצום ורב.

בזהר הקדוש (פרשת תרומה דף קסה ע"ב) מובא מעשה מפלא, המלמד על מעלת עניית אמן של קדיש (המעשה מובא גם ב"בן איש חי" פרשת תרומה, וכן מובא בהרחבה בספר "קב הישר").

רבי חייא ורבי אבא הלכו בדרך, בלילה עצרו בדרךם והתאכסנו באכסניה. הלכו לפוש קמעה, ובחצות הלילה קמו לעסק בתורה. באותו זמן קמה בתו של בעל האכסניה והדליקה להם נר, כדי שלא

יָשְׁבוּ בְּאַפְלָה. לְאַחַר מָכֵן נַעֲמֶדָה מֵאַחֲרֵיהֶם וְהֶאֱזִינָה לְדִבְרֵי הַתּוֹרָה שִׁיָּצְאוּ מִפִּיהֶם.

רָאָה רַבִּי יוֹסִי אֶת בְּתוֹ שֶׁל בַּעַל הָאַכְסֵנְיָה עוֹמֶדֶת מֵאַחֲרֵיהֶם, וְדָרַשׁ אֶת הַפֶּסוּק (משלי ו, כג) "כִּי נֵר מִצּוּה וְתוֹרָה אֹר". מֵהוּ "נֵר מִצּוּה" - זֶה הָאִישׁ שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה. הָאִשָּׁה שֶׁמְדַלֶּיקָה נְרוֹת שְׁבֵת. "וְתוֹרָה אֹר" - זֶה הָאִישׁ שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה. תְּבוֹא תוֹרָתוֹ שֶׁל הָאִישׁ וְתֹאִיר אֶת נֶרָה שֶׁל הָאִשָּׁה.

בְּכֶן בִּקֵּשׁ רַבִּי יוֹסִי לְשַׁבֵּחַ אֶת בְּתוֹ שֶׁל הָאַכְסֵנְיָה שֶׁהִדְלִיקָה לָהֶם אֶת הַנֵּר. הוּא רָמַז שָׂאֵף שֶׁהָאִשָּׁה אֵינָה עוֹסֶקֶת בַּתּוֹרָה, מְכַל מְקוֹם יֵשׁ לָהּ זְכוּת בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁל בַּעֲלָהּ.

שָׁמְעָה הָאִשָּׁה אֶת דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסִי וּפָרְצָה בְּבִכּי. הִתְעוֹרָר אָבִיהָ מִשְׁנֵתוֹ וְרָאָה אֶת בְּתוֹ עוֹמֶדֶת מֵאַחֲרֵי הַחֲכָמִים וּבּוֹכָה. שָׁאַל אוֹתָהּ: "מִדּוּעַ אַתָּה בּוֹכָה?" סִפְּרָה לוֹ אֶת הַדִּרְשָׁה שֶׁשָּׁמְעָה מִפִּיהֶם, וְאָף הוּא הִצְטָרַף לְבִכּי שֶׁל בְּתוֹ, וּבָכּוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּיו.

שָׁאָלוּ רַבִּי יוֹסִי: "מִדּוּעַ תִּבְכֶּה? שָׂמָא חֲתָנָהּ, בַּעֲלָהּ שֶׁל בְּתָהּ, לֹא זָכָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה?".

"אָכֵן", עֲנָה.

"אִם כֵּן", תָּמָה רַבִּי יוֹסִי: "מִדּוּעַ לִקְחַת אוֹתוֹ כְּחָתָן לְבְּתָהּ?".

הָשִׁיב הָאַכְסֵנְיָה: "יּוֹם אֶחָד הִתְפַּלֵּלְתִּי עִם הַצָּבוּר בְּבֵית הַכְּנָסֶת, וּבְאִמְצַע אֲמִירַת קֹדֵשׁ רָאִיתִי לִפְתָּע בַּחוּר שְׁקוּפֵץ מֵהַעֲלִיָּה לְתוֹךְ בֵּית הַכְּנָסֶת כְּדִי לַעֲנוֹת אָמֵן עַל הַקֹּדֵשׁ. לֹא הִכְרַתִּיו, אוּלָם חֲשַׁבְתִּי בְּלִבִּי: בַּחוּר זֶה שְׁקֹפֵץ כְּדִי לִשְׁמַע קֹדֵשׁ וְלַעֲנוֹת עָלָיו אָמֵן, נִכְרַ עָלָיו שִׁיְהִיָּה גָדוֹל בַּתּוֹרָה, עַל כֵּן רָאוּי שְׁאִקְחֶנּוּ כְּחָתָן לְבֵתִי, וְכֵן עָשִׂיתִי. אוּלָם, לִצְעָרִי הָרַב, הִתְבַּרֵּר לִי שֶׁהוּא הָיָה עִם הָאָרֶץ וְנִשְׁאַר עִם הָאָרֶץ גָּמוּר. לֹא זֶה בְּלָבָד שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ לְלַמֵּד תּוֹרָה, אֲפִלּוּ לְבָרוּךְ בְּרַפְּת הַמְּזוֹן אֵינִי יוֹדֵעַ".

אמר לו רבי יוסי: "אם כן, עשה שיתן גט לבתך והשא אותה לתלמיד חכם". אך בתוך דבריו חזר בו ואמר: "מי יודע, אולי יוליד בן שיהיה גדול בתורה".

בינתיים קם החתן והתישב לפניו. הסתפל בו רבי יוסי ואמר: "רואה אני בבחור זה שיצא ממנו אור תורה לעולם, או שיעמד ממנו בן גדול בתורה".

חנה הבחור ופתח בפסוק מספר איוב (לב, ו): "צעיר אני לימים, ואתם ישישים. על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם". המשיך בדבריו, וכך אמר: "צעיר אני" - שמעטתי את עצמי, 'לימים' - לפני אנשים שהם באים בימים, 'ואתם ישישים' - ראיתי אתכם ישישים, 'על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם' - גזרתי על עצמי שלא לדבר במשך חדשים. אך היום נשלם הזמן. ועתה, שאתם כאן, אפתח בפניכם בדברי תורה".

ואז התחיל לדרש את הפסוק "כי נר מצוה ותורה אור" באופן מפתל, וגלה להם פירושים ובאורים עמקים על פי סוד.

הם עמדו משתאים לנכח המחזה שנגלה לעיניהם. אמר להם: "בנו של רב ספרא אני, ולא זכיתי להפיר את אבי, כי התיתמתי בילדותי. עליתי מבבל לארץ ישראל, וכשראיתי את גדלותם של חכמי ארץ ישראל יראתי מלפתח פי בפניהם. אשרי ואשרי חלקי שזכיתי לפגש אתכם".

נשא רבי יוסי את קולו ובכה, קמו כלם ונשקוהו בראשו. אמר רבי יוסי: "אשרי חלקי שזכיתי לשמע דברי 'עתיק יומין' [כנוי לקדוש ברוך הוא] מפה, דברים שלא זכיתי לשמע עד עתה".

שמחו החכמים יחד עם החותן ובתו, ובכו בכי של התרגשות ושמחה. פנה רבי יוסי אל הבחור: "בבקשה ממך, כיון שהתחלת,

המשוף והאר לנו בדברי תורתך". פתח האיש בדברי תורה וגלה להם סתרי תורה עמקים ונפלאים.

כשנודע הדבר לבני העיר מי האיש המתגורר בעירם, שמוהו עטרה לראשם ומנוהו להיות להם רב ומורה צדק.

למחרת קמו החכמים ועזבו את האכסניה והמשיכו לדרךם. כשבאו לפני רבי שמעון, ספרו לו את המעשה. אמר להם: "זכורני שיום אחד הלך עמי בדרך רב ספרא, אביו של אותו חתן, וכשנפרד ממני רב ספרא ברכתיו שיהיה לו בן שיהיה ארי בתורה, אף לא ברכתיו שיזכה לראותו בחייו".

כשמדבר ביהלום - אין מקום לבושה!

איש חסיד היה בירושלים ושמו רבי אהרן שטיינברגר ז"ל. הוא היה ידוע בגדל היראת שמים שלו בכל עניני עבודת השם. בפרט היה מוסר את נפשו על עניני עניית אמן. היה עונה 'אמן' יהא שמייה רבה' בכל כחו, בצעקה גדולה, עד שכל מי שעבר ברחוב היה יכול לדעת שאוחזים עתה בבית הכנסת באמצע קדיש, ושרבי אהרן מתפלל שם...

מנהג יפה היה לו לרבי אהרן. פעם בשבוע היה הולך ל'תלמוד תורה' באזור, בכל פעם לכתה אחרת, והיה לומד עם התלמידים מתוך ספר "שומר אמונים" מאמר "פתחו שערים", שעוסק בענינים אלו. רבי אהרן היה מלהיב את לב הצעירים לעניית אמן ו'יהא שמייה רבה' בקול רם ובכונה גדולה, כמובא בחז"ל.

פעם רצה לחזק את התלמידים שלא לבוש מפני המלעיגים, וכך ספר:

בצעירותי הייתי מסתובב בעולם עם שתף, כדי להתרים את אחינו שבגולה למען מוסדות התורה בארץ הקדש. באחד הברורים הפעלנו קשרים כדי להפגש עם יהלומן עשיר, ואכן הצלחנו להתקבל למפגש איתו במקום עבודתו. תוך כדי שיחה איתנו הוא המשיך לבחון את היהלומים היקרים שעל שלחנו. הוא שוחח עמנו כמה דקות, ולאחר סיום השיחה פנינו לצאת. לפתע שמענו צעקה: "עצר! שכל אחד ישאר על מקומו".

היה זה היהלומן העשיר שבכבודו ובמצמו צעק אל כל הנוכחים באולם. נרתענו לאחור, ואז נגלה לעינינו מחזה מפתיע: הגביר המכבד, עם החליפה ההדורה, התכופף וגחן על הרצפה על ארבע...

התברר שתוף כדי שהוא בוחן את היהלומים נשמט מן השלחן יהלום קטן ויקר ערך ונפל על הרצפה. הגביר הגדול, בכבודו ובמצמו רכן על הרצפה וזחל על ארבע כדי למצא את היהלום היקר. הדבר היה כה חשוב בעיניו, שהוא לא סמך על אחד ממשרתיו אלא עשה זאת בעצמו, למרות ההשפלה הגדולה שהיתה בכך.

עשיתי קל וחמר בעצמי - ספר ר' אהרן - אם כשמחפשים יהלום יקר אין שקולים של כבוד ובושה, אם כן כשמדבר בעניית אמן ו'יהא שמיא רבה', השווים לאין ערך יותר מכל היהלומים שבועולם, על אחת כמה וכמה שאין מקום להתבייש מן המלעיגים.

כל היסורים שוים - עבור ברכה אחת!

יש ספור מדהים על הסבתא איזנבה [משפחת איזנבה היא אחת המשפחות הגדולות ביותר בירושלים. אמרו על סבתא איזנבה, שהשאירה אחריה כאלף צאצאים]:

רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל, רבה של ירושלים, היה רגיל לעשות בשבת סיבוב של חסד בירושלים. מנהגו היה לעשות בקור חולים אצל שני סוגי אנשים: הסוג אחד - אלה שהחלי שלהם היה רוחני. לא היו באים לבית הכנסת. רבי יהושע ליב היה בא אליהם ומברכם במאור פנים: "שבת שלום, מה נשמע? איך הבריאות של כבודו?" מחמת בקורים אלו, אנשים היו חוזרים ומתקרבים לבית הכנסת ולקיום מצוות.

סוג אחר היה בקור חולים כפשוטו, אצל אנשים שסבלו מבעיות בריאות. הלך רבי יהושע ליב ב"מאה שערים", ירד שלוש מדרגות ונכנס לכוף של סבתא איזנבף.

"גוט שבת", אומר רבי יהושע ליב דיסקין לאשה הישישה.

"גוט שבת", היא עונה. "תודה שבאת, אם אתה כבר פה - תן לי ברכה".

רבי יהושע ליב מסכים לברך, בודאי. הוא עוצם את העיניים, ואומר: "רעבצין איזנבף, זייט געזונט, תהיי בריאה. לא יכולה להיות ברכה יותר יפה מזו".

אומרת לו סבתא איזנבף: "כבוד הרב, אני מבקשת ברכה טובה, ואתה מגיב לי ברכה כזו?"

כאן נכון לציין, שהיא היתה אז בת מאה ושלוש. היא סבלה מבעיות בלב, מסכר גבוה, מבעיות במערכת העכול, מפצעי לחץ, ומעוד בעיות בריאות מאד לא פשוטות.

על כן תמה רבי יהושע ליב: "אני מברך אותה שתהיי בריאה, האם לא טובה הברכה הזאת? מה יותר טוב מזה?"

ובכל זאת הבין רבי יהושע ליב, שעם הסבתא לא מתוכחים. "את צודקת במאה אחוזים", אמר לה. "אני מברך אותך, שתהיה לך נחת מכל יוצאי חלציה".

יכולה להיות ברכה יותר חשובה מזו? הוא נותן לה ברכה שכלם ילכו בדרך ה', לא יכולה להיות נחת יותר גדולה מזו.

אמרה לו: "כבוד הרב, אתה עושה ממני צחוק? בקשתי ברכה טובה".

אמר לה: "ברכתי שתרוי נחת מכל יוצאי חלציה. את יודעת כמה זה חשוב? הגמרא אומרת, שקשה תרבות רעה בביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג. מלחמת גוג ומגוג היא הקשה שבכל המלחמות, ובכל הפרענויות, ותרבות רעה בבית - קשה ממנה. אני מברך אותך, שלא תהיה ח"ו תרבות רעה, אלא תהיה לך נחת גדולה מכלם!"

הוא רואה, שסבתא איזנבך עדין איננה מרצה.

"את יודעת מה - תגידי לי באיזו ברכה את רוצה שאברך אותך".

אמרה לו: "רביה, תברך שאזכה לאריכות ימים ושנים!"

אשה בת מאה ושלוש, עם כל כך הרבה צרות, עם כל כך הרבה בעיות בריאות, והברכה שהיא מבקשת - שתזכה עוד לאריכות ימים ושנים.

ר' יהושע ליב משתומם, ואומר לה: "את כל כך נהנית מהחיים האלה, שכל מה שאת צריכה זו ברכה לאריכות ימים ושנים? המשנה אומרת באבות: 'בן מאה כאלו מת ועבר ובטל מן העולם'. הגעת לגיל הזה, וכל מה שמענין אותך זה לחיות עוד כמה שנים?"

אמרה לו סבתא איזנבך: "כבוד הרב, מלאכים ושרפים ואופנים עומדים רבבות שנים כדי לומר פעם אחת 'קדוש' לפני הקב"ה".

מישהו עמד בתור לקפת חולים במשך שעה? תראו איזו מהומה נהיית. הם עומדים רבבות שנים להגיד "קדוש" לקב"ה, וכדאית להם הצפיה הזאת!

המשיכה הסבתא והסבירה: "כמעט כל השבוע אני לא יכולה להגיד תהלים או כל דבר שבקדשה, כי אני לא מספיק נקייה, ואדם שאינו נקי אסור לו לומר דברי תורה. אבל פעם בשבוע מגיעות הנחמתנדות מהשכונה, והן מרימות אותי לאמבטיה, רוחצות אותי ומחליפות לי את כל הבגדים. הן מושיבות אותי על הכסא ומביאות כוס תה ולימון, ובהזדמנות הזאת אני עושה ברכה: "ברוך" - מקור הברכות, "אתה" - יש לנו הזכות להגיד לה' 'אתה', "ה" - אדון הכל, ה'ה הונה ויהיה. "אלקינו" - תקיף ובעל הכחות כלם, "מלך העולם שהכל נהיה בדברו"!

"כבוד הרב, האם לא שווה לעבר את כל היסורים הנוראים האלה כל השבוע - פצעי הלחץ, הספר והבעיות בלב, ושאר החלאים הקשים, כדי לברך ברכה?! לא פעם אחת ברבבות שנים, אלא כל שבוע אני זוכה להגיד תודה לאלקים על כוס התה שמביאים לי!"

רבי יהושע ליב פרץ בבכי, ואמר: "אוי, כמה הסבתא צודקת!"

ה"חזון איש" זצ"ל היה אומר: אם אדם מוצא ברחוב מרגלית ששויה עשרת אלפים דולר ואינו מחיה בשמחה, יכולות להיות לכך שלוש סבות אפשריות: א. משהו תפוס לו בשריר של הפה, ומשום כך אינו יכול לחייה. ב. הוא לא יודע שזו מרגלית יקרה מאד. ג. יש לו 'שריטה' במח והוא לא יודע שום דבר... אפשרות אחרת לא יכולה להיות.

אם אתה קם מתפלה טובה שהתפללת לקב"ה, ואינך מרגיש שמחה גדולה של מצוה - 'הצלחתי! עשיתי מה שמלאכים לא עושים ברבבות השנים!' - קטלג את עצמך באחת הקבוצות שהזכרו...

חמרת מניעה מעניית אמן

בספר "יחי ראובן" (פרשת האזינו) מובאים דברי הגאון הצדיק רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל:

"ברצוני לספר מעשה, ואבקש מחילה מהצבור - מורי ורבותי, כי מסתמא רב היושבים כאן מפירים את המעשה, אך כיון שבספר "ווי העמודים" כתב שכדאי לחזור על מעשה פעם בשלשים יום, מסתבר שבתוך שלשים יום האחרונים לא חזרתם עדין על המעשה..."

נספר בקצור, ודברינו יהיו בבחינת "מועט המחזיק את המרבה".

לפני מאות שנים חי הגאון בעל הלבושים, רבי מרדכי יפה זצ"ל, שחבר עשרה ספרים בשם "לבושים" - "לבוש מרדכי", "לבוש עטרת", "לבוש שושן" ועוד. הוא היה רב בעיר קטנה בגדלה אך עיר ואם בישראל - פוזנא.

כאשר בקשו ממנו לקבל את נזר הרבנות של העיר, הוא נאות להם, אבל בקש שהיות ועדין לא למד את 'חכמת עבור החדש' על בריה, הוא מכרח לנסע פעת לאיטליה, לעיר ונציה, בה מתגוררים חכמי הספרדים, שהנם בקיאים גדולים בחכמה זו, ומהם רוצה הוא ללמד חלק זה בתורה.

נסע לאיטליה והגיע לקהלתו של חכם אבוהב זיע"א. שָהָה במקום כְּשִׁלְשָׁה חֲדָשִׁים, וכָּבַר כְּמַעַט סִיִּים ללמוד, אַךְ בְּיָמִים הָאֲחֵרוֹנִים לִפְנֵי שָׁפִים אֶת תַּלְמוּדוֹ אֶרֶע מִקְרָה מִצַּעַר בְּבֵית הַחֲכָם.

הֵבִן הַקָּטָן שֶׁל חֲכָם אֲבוּהָב, שֶׁהָיָה בְּגִיל חֲמִשׁ שָׁנִים בְּעֶרְוָה, אָמַר בְּרָכָה עַל פָּרִי. רַבִּי מְרֻדְכִי יָפָה לֹא שָׁם לֵב כָּל כָּהֵן, וְלֹא עָנָה אָמֵן עַל הַבְּרָכָה שֶׁל הַיָּלֵד. חֲכָם אֲבוּהָב לֹא אָמַר מְלָה, אַךְ כָּעַס עָלָיו מְאֹד, הִחֵל לִגְעֹר בּוֹ קְשׁוֹת, וְ...נִדְּהָ אוֹתוֹ!

בַּעַל הַלְבוּשִׁים לֹא יָדַע עַל מָה וְלָמָּה נִדְּוָהוּ, אָבָל מִתּוֹךְ צַעַר וּבּוֹשָׁה נִהַג נְדוּי שְׁלִשִּׁים יוֹם, וְלֹא נִכְנָס אֵלָיו. אַחֲרֵי שְׁלִשִּׁים יוֹם נִכְנָס לְבֵיתוֹ בְּבִקְשׁוֹת רַחֲמִים שְׁיִמְחֵל לוֹ. הַחֲכָם אָמַר כִּי אֵינוֹ מוֹחֵל.

הוא הֵבִין שֶׁכִּנְרָאָה פָּגַע בּוֹ מְאֹד בְּשִׁגְגָה, אַךְ לֹא יָדַע בְּמָה, וְהִתְאוּנָה: "רַבִּי, לְכָל הַפְּחוֹת אֲנִי מִבְּקֵשׁ שְׁתוּדִיעֵנִי בְּמָה חֲטָאתִי, כִּי עָשִׂיתִי חֲשׁוֹנוֹן עִם עַצְמִי מָה הָיָה חֲטָאִי וְעַדִּין לֹא מִצָּאתִי. רַק שְׁיֵאמַר מָה חֲטָאִי וּמָה פָּשָׁעִי, שֶׁתִּהְיֶה בְּיָדִי הָאֲפָשָׁרוֹת לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה".

אָמַר לוֹ חֲכָם אֲבוּהָב: "יָדַע לָךְ, אֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבְּתִיךָ יוֹתֵר מִבְּנִי, רַק לְצַעֲרִי עֲבַרְתָּ עֲבָרָה שֶׁהֵייתָ חַיֵּב מִיתָה לְשָׁמַיִם, וְרָצִיתִי שֶׁתִּהְיֶה לָּךְ כִּפָּרָה, לָכֵן נִדִּיתִי אוֹתָךְ וְעַל יָדִי הַבְּזִיווֹנוֹת הַתְּכַפֵּר לָךְ".

בַּעַל הַלְבוּשִׁים נִבְהַל וְהִשְׁתוּמָם - עֲבָרָה שֶׁהִתְחַיְבְּתִי מִיתָה לְשָׁמַיִם?! הִתְחִיל לַעֲבֹר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, וְאָמַר לַחֲכָם כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה עָשָׂה.

"מָה פְּרוּשׁ אֵינָךְ יוֹדֵעַ?" - תָּמָה חֲכָם אֲבוּהָב - "בְּנִי אָמַר בְּרָכָה וְלֹא עָנִיתָ אָמֵן! בְּדַבָּר זֶה שִׁיךָ חַיִּיב מִיתָה לְשָׁמַיִם, וְעַתָּה, עַל יָדִי שֶׁנִּדִּיתִי אוֹתָךְ הִצַּלְתִּיךָ".

כְּשִׁרָאָה חֲכָם אֲבוּהָב אֶת פָּנָיו הַכְּאוּבוֹת שֶׁל בַּעַל הַלְבוּשִׁים, פָּתַח וְאָמַר: "רְצוֹנִי לְסַפֵּר לָךְ מַעֲשֵׂה, וְאֶת הַמַּעֲשֵׂה תְסַפֵּר בְּכָל מְקוֹם שֶׁתִּגְיֶעַ

אליו, ובתנאי זה אני מוחל לך", וזה ספור המעשה שספר חכם אבוקב לבצל הלבושים:

בעיר גדולה במדינת שפניא, לפני גזרות תתנ"ו, היתה קהלה גדולה חשובה של יהודים. מפעם לפעם היה המלך מוצא לעצמו הזדמנות וגזר גזרות על עם ישראל, כדי לצערם, וגם כדי לשלשל סכומי כסף הגונים לקפת אוצר המדינה...

באותה קהלה חי יהודי גדול, אב בית דין, חסיד, עניו ועשיר גדול. הוא נשא חן בעיני המלך, אולי גם מחמת שהיה לו הרבה כסף, וידע לתת שחד רב. כאשר המלך יצא בגזרה היו שולחים אל המלך את החסיד אב בית הדין, ובסיעתא דשמיא היה מבטל את הגזרה, כמובן, עם הרבה מהר, מתן וחנפה...

באחד הימים, חזר הספור על עצמו. המלך רצה כסף וגזר גזרה. ראשי הקהלות הגיעו לבית הדין ואמרו לדין, האיש הגדול והצדיק: "שמע, צריכים למהר ללכת למלכות, כי התחדשה עלינו גזרה, וראוי לבטלה בעוד מועד, לפני פרסומה".

הוא היה לפני מנחה. אמר להם אותו חסיד: "אתפלל מנחה ואחר כך אלה".

"מנחה היא מצוה, אך להציל עיר שלמה מגזרת גרוש - אף זו מצוה גדולה היא, ובפרט שיש עוד זמן רב עד השקיעה, תוכל להתפלל לאחר מכן", אמרו לו, והוא הסכים.

הם לווחו עד בית המלך. כשנכנס ראהו המלך, קם לקראתו חבקו ונשקו, לא ידע מה לעשות אתו מרב שמחה, הוא הרי יודע שעוד מעט מגיע כסף...

השומחה היתה גדולה. המלך הושיבו לידו והתחילו לדבר. החסיד
כבר ראה בעיני רוחו את הישועה לכלל ישראל, וקנה מאד שהגזרה
תתבטל, כי המלך היה במצב רוח מרומם, ונהג עמו בחביבות מיוחדת.

הם ישבו ודברו על דא ועל הא. בעצומו של בקור נכנס כמר
ממדינה רחוקה, נפל על הרצפה לפני המלך והתחיל לברך את ברכתו
בלטינית, ברוך וברך.

אותו חסיד ראה שאין סוף לברכתו, הסתכל גם על השעון, הסתכל
על השמש הנוטה לשקע, מה יהיה כאן? הכמר לא מסיים. כיון שלא
הבין לטינית, לא ידע אם הוא בתחלה או בסוף, מסיים את ברכתו או
רק מתחיל לאמרה, חשב לעצמו: 'בינתיים אתפלל מנחה, ואפלו אם
לא אספיק, הרי הטקס הזה יקח קצת זמן ואחר כך ימתינו לי מעט'.
נעמד בפנה בארמון והחל להתפלל מנחה.

תוך כדי תפלת העמידה, אותו כמר ארור קם על רגליו, ובקש מכל
השוהים במקום: "כל הנמצאים כאן יענו אמן על הברכה שלי".

נו, כמובן כלם ענו אמן.

הכמר שאל: "האם כלם ענו אמן?"

"כן", השיבו העומדים במקום.

הוא הסתובב והתעניין האם גם היהודי העומד שם בפנה ענה אמן?

"לא", השיבו הנוכחים, "כי הוא באמצע התפלה ולא יכול היה
להפסיק".

הכמר החל לתלש את שערות ראשו, דפק בידיו על ראשו וקרא:
"אוי, בגלל היהודי הזה שלא ענה אמן - הברכה הגדולה והמיוחדת
אינה שווה מאומה!"

המלה, ששמע את דברי הכמר וצעקותיו המרירות על אבדן הברכה, התמלא כעס. מיד צוה להרג את היהודי במיתה משנה רח"ל, וגזר גזרת גרוש על יהודי העיר. לקחו את החסיד, חתכוהו לחתיכות, עטפוהו בשמלה - וכן הביאוהו הפיתה. היה נורא נוראות.

לאותו חסיד היה חבר, גם כן חסיד קדוש עליון, והיה לו צער אים מהמקרה. אמר לעצמו: אני הפרתי את החסיד, הוא היה ירא שמים באמת צדיק וחסיד בכל, על מה ולמה מגיעה לו כזו מיתה משנה? החבר התענה, בכה והתפלל שהקב"ה יגלה לו זאת.

ויהי היום, בעת שהתבודד בחדרו, הגיע אליו אותו חסיד בהקיץ. הוא נבהל. אמר לו החסיד: "אל תפחד, אמר מה שאתה רוצה".

אמר לו: "יש לי לשאל, איזה חטא היה לך שגזרו עליך כזו מיתה משנה?"

אמר לו אותו חסיד: "דע לך, צדיק גמור הייתי. רק היתה פעם אחת שלא עניתי אמן על ברכה של ילד, זלזלתי, והקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, המתין לי שלא אענה אמן על ברכה של מלך בשור ודם, וקבלתי כאן בעולם הזה את הענש המגיע לי. שמעת ותספר את המעשה באזני בנך וכן בנך", ופרח לו איש האמת.

חכם אבוהב סים את הדברים ואמר לבעל הלבושים: אתה שומע את חמר הדבר לא לענות אמן? עבדה זו תספר גם אתה לאחרים, היכן שאתה מגיע.

האמת, שכאשר שומעים את ספור המעשה, כל אחד פותח זוג עינים: האמנם כך האמת?! וכי עד כדי כך מגיעים הדברים!?

אני מצייע למי שיש ספק על המעשה, שיפתח את הזר הקדוש סוף פרשת וילך, ויראה את חמרת המניעה מעניית אמן, או אפלו אם עונה רק שלא מכון על הברכה - "ובזי יקלו" הענש על כך נזר נזרות, והשכר נזר ונפלא.

יש בזה אריכות עמקה. מי שיראה שם יבין את אמתות המעשה.

בעקר כונתי שתראו בזה, מה אפשר כן לזכות ולהרויח, מה רם ונשא העניה והכונה באמן. חז"ל אומרים: "אין חביב לפני הקב"ה יותר מאמן שישראל עונים", על ידי אמן בכונה אפשר לזכות לפתיחת כל השערים בגן עדן פתחו שערים!.

יש לנצל את העולם הזה לקדש את שם ה'

ה"חפץ חיים" בסוף ספרו "שמירת הלשון" מעורר על הצורך להתחזק בתפלה, בקדיש וקדשה.

הוא מביא מהתנא דבי אליהו (פרק לא), שיש בעולם העליון אלפי רבבות מלאכי השרת שעומדים לפני הקב"ה מצאת החמה ועד שקיעתה, ואומרים: 'קדוש קדוש קדוש', ולאחר השקיעה אומרים: 'ברוך כבוד ה' ממקומו'.

כותב ה"חפץ חיים": כמה יתביש האדם בבואו לעולם העליון, כשיראה את כל הרעש הגדול הנוצר מאלפי רבבות מלאכים קדושים שמקדשים ומשבחים את שמו של הקב"ה, ויזכר שכשהוא עצמו היה בעולם הזה, גם לו נתן הקב"ה את האפשרות לפאר ולקדש את שמו הגדול בכל עת, ממש כמו צבא מרום, אך הוא התעצל והתרפה ובטל זאת פלאחר יד.

אף אחד לא אוהב לחוש תחושת החמצה, כמה כואבת ההרגשה של אדם אשר רואה את חבריו שהרויחו ושגשגו, והוא יכול היה להרויח כמותם אך בשל התעצלותו החמיץ את ההזדמנות ונותר מאחור. יחשב האדם בלבד, הרי תבוא העת שהוא יסתלק מן העולם ויגיע לעולם העליון, ואז ישתוקק בכל נפשו לפאר ולקדש את שם ה', אבל לא תהיה לו אפשרות לעשות זאת. הרשות שנתנת לאדם לעסוק בתורה ובמצוות ולקדש את שם ה', היא רק בעודו בחייו בעולם הזה, אבל "במתים חפשי" (תהלים פח, ו) - "כיון שאדם מת מן העולם נעשה חפשי מן המצוות" (שבת ל ע"א), ומכאן ואילך אין לו עוד אפשרות לקדש את שם ה'.

אם האדם יתבונן בדבר, ידע לנצל את ימי חייו בעולם הזה ויזכה לקדש את שם ה' - בתפלה, בקדיש ובקדושה.

חמשה כפתורי זהב בזכות חמשה אַמנים

הרב בן ציון מוצפי שליט"א מביא מעשה שספר ה"בן איש חי":

היו שני חברים שהתגוררו בבגדד ועסקו במסחר בבגדים ישנים. בכל עת שנפטר אדם זקן, או שהיה בית כלשהו שבעליו רצו לפנות את תכולתו, היו צמד הסוחרים רוכשים בזול את הבגדים הישנים שנותרו ללא שמוש, מוכרים אותם בשוק במחיר גבוה יותר ומוצאים את פרנסתם.

כדרכו של מסחר, מעת לעת הזדמנו להם מציאות שונות, כגון בגד שביקשי נלבש, אך משום מה בעליו לא זקוקים לו כעת, ונתן למכרו בשוק בעד סכום נאה.

באחד הימים הגיעה לאזני הסוחרים הידיעה כי בכפר סמוך ישנו בית מלא בגדים, שבעליו מענין למכור אותם בלא מחיר. השנים יצאו מבייתם, והחלו לצעד לעבר הכפר. בעמדם בשערי העיר נתקלו בזקן שעמד והכריז: "מנחה, מנחה! אנא בואו להשלים מנין, עלי לומר קדיש!"

הסוחר הראשון החל להתחמק: "אני עסוק, יש לי טרדות פרנסה, עלי למהר לכפר!" ואלו הסוחר השני נענה לבקשה ומיד נכנס לבית הכנסת, והשתתף בתפלה.

בסיום התפלה יצא הסוחר מביית הכנסת, והנה נגשה אליו נכריה זקנה שנשארה בידיה מעיל בלוי. "הבגד הזה כבר ישן וקרוע, אין לי כל שמוש בו, קח אותו!" הסוחר נטל את המעיל והלך לביתו. בינתים צעד רעהו לעבר הכפר, אך כשהגיע למקום צפתה לו אכזבה, הבגדים נמכרו לאחר! לעת ערב חזר האיש לעירו בפחי נפש, וספר לרעהו כי הדרך הארפה שעשה היתה לשוא, ולא הביאה לו כל תועלת.

באותה שעה נזכר הסוחר במעיל שקבל ונגש לבדקו ולעין האם ראוי הוא למכירה. מבט קל גלה כי לארץ המעיל תפורים חמשה כפתורים שנראו בתחלה כעשויים נחשת. ברם לאחר שהסוחר נתק את הכפתורים מהבגד וצחצח אותם, הוא גלה לתדהמתו כי הם עשויים זהב טהור. הסוחר מהר אל רב העיר, גולל בפניו את הדברים כהיותם, ושאל למי שיכים הכפתורים היקרים.

"הרי אלו שלך!" פסק הרב, "בזכות חמשת האמנים של חצי הקדיש שלפני תפלת מנחה, זכית בחמשה כפתורי זהב!"

בזכות ההתגברות נרפאה החברה מהמחלה

את הספור דלהלן ספר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. המדבר במשפחה חרדית מפארת המתגוררת באחת הקהלות בחו"ל, שאמם נפטר, ל"ע, בקצור ימים, והותירה יתומים רבים.

הבנים והבנות אָזְרוּ עֵז, חָגְרוּ חֵיל, ובמקום לפל, חלילה, לזרועות היאוש והחדלון, החליטו להתחזק בעבודת השם, וקבלו על עצמם קבלות שיש בהן כדי להוסיף זכיות לכל עם ישראל.

אחת הקבלות היתה: לא לברך ברכה עד שיהיה במקום אדם שיענה אמן. לקבלה זו יש מקור ברמ"א (או"ח, סימן קסז סעיף ב), שם רואים שהמברך זקוק, לכאורה, לאמן של העונה, עין שם. כידוע, היו כמה מגדולי ישראל, ובהם רבי חיים מוולוז'ין, שהקפידו על כך כל ימיהם.

והנה, אחת מבנות המשפחה, התעוררה בשעת לילה מאחרת, והרגישה צמאון גדול. היא רצתה בכל מאדה לשותות, אף נתקלה בבטיה; כל בני הבית נרדמו מזמן, ובשעה כזו היא לא תוכל למצא אף אחד שיענה אמן על ברכתה.

במשך למעלה משעתיים המתינה הבת והמתינה, ולא נכנעה לצמאונה. בשלב מסוים התיאשה כבר מלמצא אדם שיענה על ברכתה, וחזרה לישון בלא ששתתה.

והנה בחלומה היא רואה את אמה ע"ה, ופניה מאירות. "בתי, אין לך משג איזה רעש עשתה ההתגברות שלך בשמים! דעי לך שהזכות הזו שלך הצליחה לפעל למען חברתך החולה".

האמא גלתה לבתה שבכתתה יש ילדה חולה במחלה הקשה, ובני משפחתה לא ספרו על כך בינתיים לאף אחד. "לכי מחר בבקר אל

הוריה, ובשרי להם שבזכות שהתגברת על הרצון לשתות, הבריאָה
הבת שלהם מהמחלה".

הבת קמה נרעשת, והחליטה לגשת להוריה של הבת, ששמה הזכר
בחלום על ידי אמה. בתחלה נסו ההורים להכחיש זאת, אולם כאשר
ספרה להם הבת היתומה את הענין, התרגשו עד מאד, ופנו לבית
החולים על מנת לבדק את בתם החולה, ולברר האם, אכן, צדקו דברי
החלום.

התרגשות נוראה אחזה בהם וברופאים, כשגלו שאכן יש נסיגה
משמעותית ופתאומית בהקף המחלה, למרות ש'לפי הספר' זה לא
היה אמור לקרות בשום אופן.

זמן קצר לאחר מכן נרפאה החולה לחלוטין, ונהפכה לבריאָה ככל
האדם.

מהמקרים הנדירים הללו, שבהם שולח הקב"ה את מסריו בצורה
ישירה, נוכל ללמד גם על שאר המאורעות החולפים בחיינו, ולהתחזק
באמונה-רבתי בידיעה שכאשר זוכה האדם להתגבר על רצונותיו
הגשמיים, ועושה זאת לכבוד בוראו, יש בידו כח רב, ובאפשרותו
לחולל נפלאות, גם ב'דור ההסתר' בו אנו חיים.

יבא גוי צדיק שימר אמונים

דברים נפלאים אודות חשיבות עניית אמן כתב רבי ראובן אלבז
שליט"א בספרו "משכני אחריה":

הנביא (ישעיה כו, ב) אומר: "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שימר
אמונים". דרשו רבותינו (שבת קיט ע"ב): אל תקרי אמונים אלא אמונים.

כָּל אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת 'צָדִיק': צ' - תְּשׁוּעִים אֲמִנִים. ד' - אַרְבַּע קִדְשׁוֹת.
י' - עֲשָׂרָה קִדְשִׁים. ק' - מֵאָה בְּרָכוֹת.

חֵיב כָּל אָדָם וְאָדָם לְהִשְׁלִים זֹאת בְּכָל יוֹם. לְצַעֲרָנוּ, יִשְׁנָם אֲנָשִׁים
שְׂאִינָם שׁוֹמְעִים מִסְפִּיק בְּרָכוֹת וְקִדְשִׁים בְּכָל יוֹם. לָכֵן הֵם אֵינָם
מְצַלִּיחִים לַעֲנוֹת תְּשׁוּעִים אֲמִנִים בְּיוֹם, אֲבָד 'צָדִיק' מִן הָאָרֶץ... וְעֲלֵיהֶם
אָמַר רַבֵּנוּ נָסִים גָּאוֹן בְּדוּדֵי הָאָרֶץ לְיוֹם הַכְּפוּרִים: "וְהַצָּדִיק אֲבָד כָּלִי
חֲמֻדָּתוֹ", אֲבָד אֶת הָאוֹת צ' שֶׁל צָדִיק, אֲבָד אֶת תְּשׁוּעִים הָאֲמִנִים.

אָדָם הַמִּתְפַּלֵּל שֶׁלֹּשׁ תְּפִלוֹת בְּמִנּוּן כָּל יוֹם, יָכוֹל לְהִגִּיעַ בְּקִלּוֹת
לְתְּשׁוּעִים אֲמִנִים, אַרְבַּע קִדְשׁוֹת, עֲשָׂרָה קִדְשִׁים וּמֵאָה בְּרָכוֹת. הַצָּדִיק
לֹא אֲבָד מִן הָאָרֶץ, הַצָּדִיק נִמְצָא כָּאֵן. כְּשִׁיגִיעַ לְעוֹלָם הָאֲמִת, יִקְבְּלוּהוּ
בְּבִרְכָּה וַיֹּאמְרוּ לְפָנָיו: "פֶּתַח שְׁעָרִים וַיָּבֹא גוֹי צָדִיק".

הַמְדַּבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת - עֲוֹנוֹ כָּפוֹל וּמְכַפֵּל

הַגִּמְרָא (בְּרָכוֹת מ"ז ע"א) אוֹמֶרֶת, וְכֵן נִפְסַק בְּשִׁלְחוֹן עֶרְוָה (אַרְחַ חַיִּים קכד,
ח), שְׂאֵסוֹר לַעֲנוֹת אָמֵן חֲטוּפָה אוֹ אָמֵן יְתוּמָה, כְּלוּמַר שְׂאֵינוּ מְבִטֵּא
אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל ה' אָמֵן' כְּרָאוּי אוֹ שְׂאֵינוּ עוֹנָה בְּזִמְן 'אָמֵן' עַל הַבְּרָכוֹת
וְהַקְדִּישׁ. וְאִם עוֹשֶׂה כֵּךְ - נִעְנָשׁ שְׁפָנָיו יִהְיוּ יְתוּמִים, בַּר מִינּוּן.

כְּתַב הַ"חֲפֵץ חַיִּים" זצ"ל, שֶׁהַמְדַּבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמַעַט בּוֹדֵאֵי
שְׂעֵנָה אָמֵן שְׁלֹא כְּרָאוּי, וּמַחֲמַת כֵּךְ עֲלוּל לְקַבֵּל אֶת הָעֲנָשִׁים הַנ"ל,
ה' יִשְׁמֹר וַיִּצִּיל אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל דִּבְרַר רַע אָמֵן !

כָּל סוּגֵי דְבוּרֵי הַחֲלִין אֲסוּרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּכָלֵל, וּבְזִמְן הַתְּפִלָּה
בְּפָרֹט. וְאִם, חֵס וְשָׁלוֹם, מְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת דְּבָרֵי רְכִילוֹת וְלִשׁוֹן הָרַע,
מַחֲלֶקֶת אוֹ קְטָטוֹת - עֲוֹנוֹ גָּדוֹל הֶרְבֵּה יוֹתֵר, רַחֲמָנָא לִיצְלָן. וְעֲלוּל
לְהִפָּךְ עַל יְדֵי כֵךְ אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת לִהְיוֹת כְּמַדּוּרַת מַחֲלֶקֶת גְּדוּלָּה,

ויגדלו המחלוקות עד כדי גדופים והלבנת פנים ברבים, ואפלו בפני ספר תורה פתוח, ונאמר עליו שהוא אפיקורוס ואין לו חלק לעולם הבא. ה' ישמר ויציל.

אפלו תלמידי חכמים הלומדים בכולל בבית המדרש, שמתר להם לאכל ולשתות שם, כמבאר בשלחן ערוך (ארח חיים קנא), אף אסור להם להפשל בדברי שחוק והתול ובדיחות, ובנדאי אסור להם לדבר שם דברי רכילות ולשון הרע, כי בכך עוברים הם על מצות עשה "ומקדשי תיראו".

אין אפשרות לשלם שכר של "אמן" אחד!

פעם נגש הגאון רבי נפתלי טרופ זצ"ל, שהיה ראש ישיבת ראדין, אל ה"חפץ חיים" ואמר לו שמצב הישיבה בכי רע והתלמידים רעבים ללחם, ושאלתו היא: האם אני יכול למכור "אמן" אחד ולקבל תמורת זה כסף מה', וכך אוכל לפרנס את בני הישיבה שלנו?

ענה לו ה"חפץ חיים": אם היה נכנס ילד לחנות מכלת ומבקש ספריה מהמוכר, והיה משלם לו בשטר של מיליון דולר. האם היה מקבל עדה?!

כל העולם בלו לא יספיק כדי לשלם לה את השכר של עניית "אמן" אחד! זו הפונה במאמר חז"ל (קדושין לט ע"ב) ש"שכר מצוה בהאי עלמא ליכא".

מִשְׁמִיִּים זְמַנּוֹ בַּחֲזוֹר שְׁיַעֲנָה אָמֵן

רַבִּי שְׁלוֹם שְׁבַדְרוֹן זצ"ל הֵבִיא סְפּוּר מַעֲשֵׂה נִפְלָא שְׁסַפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי זַעֲלִיג רֶאוּבֵן בְּעֵנָגִים זצ"ל, וְקִבְּלוּ אִישׁ מִפִּי אִישׁ:

לְרַבִּי חַיִּים מוֹלוּז'יִן זצ"ל הָיָה גֶדֶר, שֶׁלֹּא לְבָרֶךְ בְּרָכָה בְּלִי שְׁיָהִיָּה לִידּוֹ מִי שְׁיַעֲנָה אָמֵן אַחֲרֶיהָ, וְהוּא עַל פִּי מָה שְׁמַצָּאנוּ בַּזֶּהֱרֵי הַקְּדוֹשׁ, כִּי מִי שְׁמַבְרֶךְ בְּרָכָה וְאֵין מִי שְׁיַעֲנָה אָמֵן, הֵרִי זֶה כְּמוֹ "אִיגִרְתָּא דְּלֹא פְתִיחָא", כְּלוּמָר: כַּמְכָּתֵב שֶׁלֹּא נִפְתַּח.

וְהֵנָּה קָרָה לוֹ פַּעַם בְּשַׁעֲת לִילָה מְאַחֲרֵת, אַחֵר חֲצוֹת, שֶׁהָיָה מְאֹד צָמָא וּבִקֵּשׁ לְשִׁתּוֹת, אָבֵל כָּלֵם כָּבֵר יִשְׁנּוּ וְהוּא לֹא רָצָה לְהַעֲרִי מִיִּשְׁהוּ מִשְׁנָתוֹ. כֵּן הָיָה יוֹשֵׁב וּמִתְיַסֵּר בְּצִמְאוֹנוֹ, וְהֵנָּה מְקִישׁ מִיִּשְׁהוּ בְּדִלֵת וּכְשֶׁאָמַר לוֹ לְבוֹא - נִכְנַס אֶחָד מִבַּחֲזוֹרֵי הַיְּשִׁיבָה. שָׁמַח רַבִּי חַיִּים עַד מְאֹד. הַבַּחֲזוֹר בָּא לְשָׂאֵל עַל אֵיזָה פֶּשֶׁט בְּגִמְרָא. רַבִּי חַיִּים בָּרַךְ בְּרֶפֶת 'שֶׁהַכֹּל', שֶׁתֵּה לְצִמְאוֹ וּבִרְךְ 'בּוֹרָא נִפְשׁוֹת', וְאַחֲרֵי זֶה דִּבֶּר עִם הַבַּחֲזוֹר בְּלִמּוּד וּנְפִרַד מִמֶּנּוּ לְשָׁלוֹם.

הַדִּבֶּר הַסֵּב לְרַבִּי חַיִּים שְׁמִיחָה גְּדוֹלָה, שְׁמִיבְקֶשׁוּ נִתָּן לוֹ, וְהָיָה יָכוֹל לְבָרֶךְ כְּשִׁישׁ מִי שְׁיַעֲנָה אַחֲרָיו אָמֵן, וְכַמוֹכָן שֶׁנִּתָּן לַבַּחֲזוֹר יִישֵׁר כַּח גְּדוֹל עַל שֶׁגָּרַם לוֹ לְהִירוֹת אֶת צִמְאוֹנוֹ וּלְבָרֶךְ לְהַשִּׁי"ת.

לְמַחֲרֵת בַּבֶּקֶר, מִשְׁנִכְנַס לִיְשִׁיבָה, נִגַּשׁ אֶל הַבַּחֲזוֹר וְהוֹדָה לוֹ עוֹד פַּעַם עַל כֵּן שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לְבָרֶךְ בְּרָכָה בְּעֲנִית הָאָמֵן שְׁלוֹ, אָבֵל הַבַּחֲזוֹר הַתְּבוּנָן בְּרַבּוֹ וְתִמָּה תְּמִיּהָ גְּדוֹלָה: "מִתִּי בָּאתִי לָרֵב בְּלִילָה, אֵיפֹה בָּאתִי?" הוּא לֹא יָדַע דִּבֶּר וַחֲצִי דִבֶּר מְכַל הַסְּפּוּר...

וְהָיָה הָעֵנִין לְפֶלֶא גְּדוֹל!

אֵלֶּא שֶׁהַסְּבֵר הַפְּשׁוּט הוּא: כַּאֲשֶׁר רַבִּי חַיִּים הָיָה צָמָא וְהוּא שָׁמַר עַל גְּדוּר שֶׁלֹּא לְבָרֶךְ בְּרָכָה בְּלִי שְׁיָהִיָּה מִי שְׁיַעֲנָה אָמֵן, אֲזִי זְמַנּוֹ לוֹ

~~~~~ כבוד לַה' שֵׁם יִתְבָּרָךְ ~~~~~

מְשֻׁמִּים מִיָּשָׁהוּ שִׁיעָנָה אַחֲרָיו. אֶפְשָׁר שֶׁזֶּה הָיָה אֱלֹהֵהוּ אוֹ שְׁלִיחַ אַחֵר
מְשֻׁמִּים, שֶׁהִתְחַפֵּשׂ בְּדַמוּתוֹ שֶׁל בָּחוּר מִהַיְשִׁיבָה.

